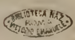

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
3 G
15

Suessa. super post.
Cum Tabula

Eutychi Augustini Nyphi Medices Philosophi Suessani Cōmentaria in libris Posteriorum Aristotelis. Ad Reuereñ. Cardinalē Melfiteñ. Ferdinandum Ponzettum.

Ne laudaueris hominē in vita sua ...

Prefatio

Ꝛychi Augustini Nyphi Medices Philosophi Suessani Prefatio in libris Posteriorum Aristotelis, Ad Ferdinandum Ponzettum Cardinalem Reuerendi. Melfitensem.

CUm his diebus Ferdinande Ponzette Cardinalis Reuerendissime, libellum tuum de Venenis accepissem, quem mihi recognoscendum miseras, Ilico ex hoc humanissimam tuam virtutē concepe. Tu, qua dignatus es tuarum doctissimarum elucubrationum meum iudicium velle sentire, Cum meorū laborum (vt nosti) semper te iudicem, et quidem probatissimum fecerim, Quare (vt hoc credas) Cōmentaria nostra tibi mitto, quę tot annis in Posterioribus Aristotelis libris confeceram, et vt recognoscas illa, atque, vt intelligas, quanti te semper fecerim, quę si a tuo Spectatissimo Ingenio probari sensero. Maledicorum latratus vilifaciam. Valeat tua dominatio, et diu fęlix.

¶ Dialectica ad Lectorem.

Quantum stagireo tenear: tantum ille Suessę.
Plura tamen nobis bibliopola dedit,
Reddidit excultam nitidis facilemque tabellis.
Innumeras mendas expulit ille meas
Nyphus Aristoteles pro me cunctisque precantur
Viuat nestoreos bibliopola dies.
Eximat vt totam tenebris mittatque per orbem
Excultam docti percelebrisque manu.
Scire cupis nōmen nil preter munera dicam,
Aspicite, auctoris noscitis ingenium.

Tabula Questionalis

¶ Index seu Tabula admodū vtilis sup Cōmentarijs Augustini Nyphi Medices suessani, phoꝝ oium hac nostra tēpestate facile pncipis in libros posterioꝝ Analyticoꝝ Aristotelis, in qua oēs ꝛ singule qōnes sciu non idigne breui, ac pspicuo ordine collocant. Tu igitur lector optime hoc quicqd est operis boni cōsule, ꝛ scotica hanc ipressionē cęteris omnibus antepone.

Tabula Questionalis

¶ Elenchus sive Tabula Alphabetica omnium et singulorum notabilium, que in hisce Augustini Niphi cōmētarijs in libros Posteriorum Aristotelis continentur.

De litera. A.

Tabula Alphabetica

¶ Augustini Niphi medices in Libris Posteriorum / Cōmentariorum Liber Primus.

Omnis doctrina omnisq; disciplina intellectiua ex antecedenti cognitione fieri solet.

Omnis doctrina, et omnis disciplina discursiua, ex preexistenti fit cognitione.

Textus primus.

De ordine huius Libri.

Atteq; ad textus expositionē veniā. Primo de ordine huius libri ad ceteros agēdum nobis erit. Secūdo agendū de demonstrationis, de qua liber iste agit, necessitate, qb⁹ explorat ad textuz reuertemur. ¶ Quantū ad primuz in cōmētarijs Philoponi videt magna controuersia atq; icōstātia. Primo enī asserit hūc librū esse finem totius logici negocij. Scdo asserit hūc librū eē ante Sophisticos, et Topica. Inquātū.n.ait hūc librū totius negocij logici eē finē, vī cū ponere vltimū. Inquātū vero cū ponit ante Sophisticos, et Topica, videt cū nō ponere vltimuz, sed quartū, qm post librū prior. Ergo nō est certū quez locū teneat

Contradictio in dict. Phil.

Solo contradictionis.

liber iste. ¶ Dōm q̄ hūc librū eē finē et vltimū sm ordinē cause finalis, vt exponit Philoponus, qm syllus simpliciter est gra sylli demōstratiui, et gra sylli demonstratiui sunt ppōnes, et gra ppōnuz sunt decē simplices voces, q̄ liber pdicamētor est gra libri de interptatiōe, et liber de interptatione est gratia libri prior, q est de syllo simplr, et liber prior est gra huius libri, q est de demratione. P. syllus dialecticus, de quo agit liber topicor, est gra huius, qm dialecticus syllo est gra demōstratiui, ve luti pbabilia sunt gra veror et necessarior. Amplius sophisticor liber est gra huius libri, qm obliquū est gra recti. Ergo ordie cause finalis hic liber est finis toti⁹ negocij logici. Ordie vero doctrine est quartus. Primus.n. est de decē vocibus. s. liber pdicamētor. Scds est liber de ppōnibus q est peri hermenias. Tertius liber prior, qui est de syllo simplr. Quartus est liber posterior, qui est de syllo demratiuo. Quintus est liber topicor, q est de syllo dialectico. Vltimus est liber elencbor, q est de syllis sophisticis. Qd aūt liber de syllo demratiuo pcedat librū de syllo dialectico, pz. qm essentialius ipsi syllo est demōstratiuū, q̄ pbabile, vt nūc supponat. Qd et liber topicor sit prior libro sophisticor, eo pz, qa rectuz est prius obliq̄. ¶ Sz occurres, liber topicor est de inuētione, liber posterior est de resolōne. Sz inuētio est prior resolone. Ergo liber topicor est prior libro posterior. ¶ Dōz q inuētio dialectica est prior resolōne dialectica, et inuētio demratiua est prior resolōne demratiua. At inuētio demratiua est prior inuētiōe dialectica, et sic liber posterior, q est de inuētiōe et resolōne demōstratiuis, erit prior topica, que est de inuentione et resolutiōe dialecticis. Quando ergo dicitur inuentionem esse priorem resolutione, verum est comparando inuentionez ad eius resolutionem, que attinet ad ipsaz. Dactenus de ordine.

Hic liber ordine cāe finalis ē vltim⁹: ordie aūt doctrie est q̄rt⁹

Ordo librorum dialectice.

Obiectio.

Solutio.

De necessitate huius libri.

¶ Post hec de necessitate dicamus. Nam Phi eget demōstratiōe vt dirigant ad ptes phie speculatiue et practice. Vt.n. faber discernit lignū rectū a tortuoso rubrica vtēs. Ita Phs sm speculationē discernit veruz a falso. Scdm praxiz aūt bonum a malo demratiōe. Quare demōstratione Phis opus est ad directionem vtriusq; phie ptis, hec de necitate. ¶ Sz dubitabis, nā resolō eē non pōt, nisi pcedat inuētio, q̄ liber iste est de inuētiōe et resolone, non q̄ bene iscribit liber analyticor, h est resolutiuor. ¶ Dōm a fine vnūqdq; dnoiari iustū eē. Et qa in scietificis resolō est finis inuētionis. In pbabilibus et dialecticis inuētio est finis resolōnis. Iure hic liber cuz ad scias ordinet, Analyticor inscribit. Liber vero topicorum, cuz ordinet ad disputatiōes, vbi finis est inuētio, topicor inscribit, hoc est locor, qbus dialecticus vtitur ad disputādū. Post hec ad textus expōnem venio, vt i Aristoteles hāc ōnē intēdit. Ois doctrina, et ois disciplina discursiua fit ex pexistēti cognitiōe. Vbi aiaduertendū (vt ex cōmētarijs Philoponi colligit) q Arist. intendit declarare ex qbus est syllo demratiuus, vt per illa patebit (Si igit est scire, vt posuimus) Intēdēs ergo h pcedit sm suū ordinē ex magis vlibus ad minus vlia, et p declarat q demratio sit ex qbusdā pcognitis, quo declarato, mox quenā sint hec, declarabit. Volens vero declarare q demōstratio sit ex qbusdā pcognitis. Primo vlr demōstrat, q ois doctria, et ois disciplina discursiua fiat ex pexistēti cognitiōe, et ita ex qbusdā pcognitis, cui vult esse subintelligēdā minorē, vt tota rō sit hec. Ois doctrina, et disciplina discursiua est ex qbusdaz pcognitis, subaudi tu. Sz demratio est doctrina vel disciplina discursiua. Ergo demōstratio fit ex qbusdam pcognitis. Ergo ordo sm suū modū est iste, vt pmo habeat q ois doctrina, et ois disciplina discursiua fiat ex qbusdā pcognitis, vt ex hac habeat, q ois demōstratio fiat ex qbusdam pcognitis. Postea declarat quotupliciter sint illa pcognita, et qualia sint, vt ex his habeatur ex qb⁹ et qlib⁹ pcognitis sit demōstratio. Hec de ordie ex cōmētarijs Philoponi colligunt, et de sensu ōnis pposite. ¶ Sz quo ad vba attinet, disputat Philoponus cū Alexādro qd Arist. p cognitione intelligat, cū asserit oēm doctrinā, et oēm disciplinā discursiuā fieri ex pexistēti cognitiōe. Alexan.n. p cognitione inuētionē itelligit. Vbi aiaduertēdū (vt Plato ingt) discēdā duplicē esse. Alterā, que inuētio dī, vt qn per nosipsos sine libris et pceptoribus aliqd discimus, vt pmi philosophātes ex admiratiōe didicerūt. Alterā que disciplina vel doctrina dī, vt qn discimus ab altero. s. vel libro, vel pceptore. Vult igit Alex. q ois doctrina et ois disciplina discursiua fiat ex pexistēti cognitione, h est ex pexistēti inuētiōe. ¶ Obijcit aūt Philopo. pmo qa Aristo. infra ostēdit et inuētionē fieri ex pexistenti cognitiōe, et sic vult inuētionē sub doctrina et disciplina bū. Scdo siue Aristoteles dicat, siue nō, verum est q inuētio qdā disciplina est, que fit ex pexistēti cognitiōe sensitiua, q̄re si ois disciplina ex pexistēti fit cognitiōe, erit pcessus in ifinitū, si p cognitionē inuētionem itelligit. Propterea Philoponus vult Aristo. p cognitionē itelligere simplr cognitiōnem, q̄cūq; sit illa, satis.n. sibi est vt ois discursiua doctrina vel disciplina fiat ex aliq̄ [illegible] pexistēti cognitiōe, nā statiz exponet speciatim, q[illegible] illa sit. ¶ Sigs vellet, possz Alexādrū defendē, q Alex. [illegible] quutus est de doctrina et disciplina que in discipulo fit auditiū, et ab alio. tenēdo q̄ sic, tūc verum est qd dicat, q ois doctrina et ois disciplina fit ex inuentione, qm pmi phantes ex inuētione ceperunt doctrinas ad vnū librū colligere. Philoponus vero vlius itellexit p doctrinā et disci-

Dubitatio.

Solutio.

Quare dicat liber Analyticorum.

Textus ter.

Expō Phil.

T. s. p⁹.

Syllo tex.

Disputatio Philo. cum Alexā. circa verba tex.

Quid Alex.

Discētia 2ᵉ.

Obiectio Phi. p⁹ obiectio.

2ᵃ obiectio.

Opio sua.

[illegible] Alex. defendi pōt.

plinā discursiuā, oēm sciam siue ab alio, siue a se habitā, ꝛ sic p cognitionē itelligit qd vlius ꝗ̄ sit inuētio, vt dcm̄ est. Preterea doctrina ꝛ disciplina, vt Philoponus monet, subīo qdez eadē sunt, differūt aūt solū habitudie, veluti. n. via ab Athenis ad Thebas, ꝛ a Thebis ad Athenas habitudie qdē differūt, subīo ꝟo eędē sunt, ita in disciplina ꝛ doctrina. a pceptore. n. in discipulū, q̄ vt actio intelligit̄, doctrina noiat̄. a discipulo ꝟo, vt q̄dā passio, quę in ipso existat, disciplina dr̄. Dixit autez recte ꝙ ois doctrina, ꝛ ois disciplina fiat ex p̄existēn cognitiōe ꝛ nō ex p̄existēn disciplina, qm̄ in īsinuatiō sermo pgredereť.

Quid doctrina ꝛ disciplia

℄ P. Recte addidit ꝟbū illō, dianoetica, ħ est discursiua, nō vt Philoponus fm alterā expōnē dicit ad ꝯdictionē sensitiuę cognitiōis, quę nō semp fit ex p̄exūti cognitiōe (qō eni nix sit albior margarita, nō fit ex p̄existēti cognitione, qm̄ sensus docet, dato ꝙ nulla p̄sit cognitio) Nā cognitio sensitiua nō est doctria nec disciplina. Mō nihil differt p aliqd ab alio, qō nō est in gn̄e. Quare cuz sensitiua cognitio nō ꝯtineat̄ sub doctrina, nō pōt pticula illa discursiua cē id p qō differt a cognitiōe sensitiua vel facilius. Per dr̄iaz generi additā nō differunt, nisi q̄ sub gn̄e sunt, ꝛ nō ea, quę sunt ex̄ genus. At sensuaria notitia, sub doctrinę gn̄e vel disciplinę nō ꝯtineť. ℄ Aliter dōm ꝟbū illud cē additū, nō qdem drīę cā, sed vt vlius cēt qō dicit, naz est discursus multiplex vt enthymema. Exēplū, Inductio, ꝛ Syll's, vt cōplecteretť oēm discursuz, dixit ꝙ ois doctrina ꝛ ois disciplina discursiua hoc est quę est aliqs discursus, vel scia habita per quēuis discursuz, fiat ex p̄exūti cognitiōe. Aut fortasse ħ dixit ad drīā doctrinę definitiuę, de qua nō est nūc fmo. ℄ Sz q̄rit̄ cur Aristo. cępit ponere hāc ꝯnem simplr̄ sine aliq̄ particula denotāte, aut p̄nᵐ, aut ꝯtinuationē ad p̄cedētē librū. P. cur p̄termisit pemiū, cū sit p̄uiatio ad sequentia 3° Rhetoricoꝝ. ℄ Quidā Anonymus grec' Aristi. interpres asserit codicē cē fragmētatū, ꝛ ita asserit cē credendū in textu deficere pticulā exeutiuaz q̄ est igiť, vel ergo, cuius cām affert, qm̄ in p̄ prioꝝ posuit pemiū, cuz ingt, prope p̄nᵐ. (Dis ꝟo determinatis. Dōm est p quę, ꝛ qn̄, ꝛ quo modo fit ois syll's, postea ꝟo dicemus de ōi demr̄atione.) Ecce ꝙ in libro prioꝝ huius libri pemiuz fecit. Quare cū p̄misit pemiū nunc exequitur, ꝛ dz sic legi. Ois igiť doctrina ꝛ reliqua. Hec quę Anonymus Aristotelis interp̄s fingit, an verum sit, dubito. nā aliȷ greci Aristo. iterp̄tes nihil dixerūt, bene aūt arbitror ꝯsideratione cē dignū. Hinc pꝫ eoꝝ error, q dicūt Aristo. p̄mittere ꝙ ipm scire sit. Nā ipm scire est hic p̄cognitū, atqz ꝯcessum, q̄ nō q̄situ, nō eni fieri pōt, vt idē sit nobis p̄cognitū, ꝛ q̄situ. Qō ꝟo scire sit nobis p̄cognitū hic, eo pꝫ, q̄a scire demr̄atiōe colligiť, quę est subīci ꝛ ꝯcessuz, ꝛ p̄cognitum in hoc libro. Decepit aūt eos, q̄a Aristo. ipsuz scire nō probat, sed defendit soluēs Menonis cauillū, at defendere possumus aliqd, qō non pbabimus.

Opinio ꝑha.

Dubitatio.

Sol. Anonymi.

Qualis sit sol.

Error aliqꝝ.

Cā erroris.

Ad cui' differētiā ponat discursiua. Philopo.

Ꝯ Philop.

℄ Id si oēs quo fiunt pacto considerabimus manifestuz pfecto fiet. Mathematicę nāqz scię illo ꝯparant̄ mō, ꝛ quęqꝫ ceteraꝝ artiū.

℄ Manifestū autem hoc speculātib' in oib'. Mathematicę enim scientię per hūc modū fiunt, ꝛ aliarum vnaquęqꝫ artium.

℄ Oēs asserūt Aristo. nūc pbare cā ꝯnē, quām pposuit, qō ēt Philoponus, Alexāder, ꝛ Themistius annuit, sed de mō pbandi nō oēs eodē mō sentiūt, vnde vt ad Iuniores descēdā. ℄ Egidi' romanus bonus Arist. iterp̄s ait Aristotelē cā ꝯnez sic iductiōe pbare. Pricipioꝝ doctrina ac disciplina ex p̄exūti fit cognitiōe, ꝛ ꝯnū doctrina vel disciplia fit ex p̄exūti cognitiōe. Ergo ois doctria ꝛ ois disciplina fit ex p̄exūti cognitiōe, nā nulla alia est p̄ter has. ℄ Sed Iunioꝝ nōnulli obȷciūt. Prio ꝙ iductio nō sit sufficiēs, nā cognitio rei singularis, quę p phātasma habeť, ꝛ cuiusqꝫ rei definitio doctrinę ꝛ disciplinę sunt, ꝛ tn̄ neutra est aut p̄ncipioꝝ, aut ꝯnū. Scdo falsum est qō assumit, nā lz cognitio ꝯnis ex p̄existēti fiat cognitione, nō q̄libz p̄ncipioꝝ notitia fit ex p̄exūti cognitiōe, qm̄ nō notitia pmoꝝ p̄ncipioꝝ, nec q̄ doctoris traditione, nec q̄ ppriȷs iuētis fit. ℄ Sz pace hoꝝ dixeriz, ħ friuola sunt. Primū qdē, qm̄ ea singularis notitia, quę per phātasma fit, nec doctrina, nec disciplina est discursiua, de qua ꝯclō loquit̄. Scdm ꝟo, qm̄ definitiua notitia nō discursiua est, vel dato ꝙ cēt discursiua, de ea in libro 2° diceť, ꝛ est p̄ncipiū, est. n. definitio ois demōstratiōis p̄ncipiū. Tertiū iterū friuoluz est, nā principia oia memoria, ꝛ obseruationibus colligūtur. Doctrina etiam quę a doctore, ꝛ inuentio quę est abs te, vtraqꝫ ex p̄existēte cognitiōe fit vel in ipso doctore, vel in ipo iuētore. ℄ Sz lz hęc expositio a Iunioꝝ cauillis defendi possit, nō tamen est ad Aristotelis mētē. Aristoteles eni de omni ea doctrina vel disciplina loquiť, quę dianoetica, hoc est discursiua vel argumētatiua est, sub qua p̄moꝝ p̄ncipiorū nulla continet̄. P. Arist. in eius inductione nec p̄ncipiorum, nec ꝯnuz meminit aliq̄ pacto. ℄ Aliȷ ꝟo Iuniorū, qui his temporibus parū ante nos fuerunt. aliter dixerūt, asserūt eni Aristotelē caz pbare tribus exēplis. Qō quidē mihi nō placet. Tuz p̄mo q̄a exēplum argu'ᵐ rhetoricū est, quo raro analyticus vtit̄. Tum scdo, qm̄ Aristotelis ꝯclusio vl'is est, nō vl'is propositio vel ꝯstruiť, vel destruiť, si destruiť valet exēpluz, qm̄ ad destruendum sufficit vnum, vt 2° topicoꝝ libro tradiť, at si construiť, nō nisi per oia singularia ꝯstruetur, ꝛ hoc per iductionē habeť. Quia igitur Aristotelis ꝯclō est vl'is, ꝛ ab eo nō destruiť, sed ꝯstruiť, recte ergo Philoponus, ꝛ cęteri gręci per inductionē Aristotelē caz pbare asserunt. ℄ Sz q̄ sit hęc inductio, Rn̄dent qdā fortasse Themistiȷ auctoritate freti, inductionē cē in oibus sciētȷs speculatiuis, ꝛ in oib' mechanicis artib'. ℄ Sz ħ nō vr̄ hn̄ dcm̄, qm̄ Arist. loqtur de doctrina argumētatiua, cui' q̄tuor spēs sūt, syll's, iductio, enthymema, ꝛ exēplū. Ergo si dz iductio cē ꝯueniēs, opꝫ vt iducant̄ oēs spēs doctrinę argumētatiuę. Et si reperiť oēm talē ex p̄exūti cognitione fieri, tūc vl'r ois doctrina, ꝛ ois disciplina argumētatiua fiet ex p̄exūti cognitiōe. In hunc modū Aristo. 6. ethico. pbauit hāc, ꝛ 2° rheto. ꝛ Philoponus ēt. Quare inductio est. Syll's fit ex p̄exūti cognitiōe, ꝛ Inductio, ꝛ Enthymema, ꝛ Exēpluz silr̄, ꝛ nulla alia p̄ter has est argumētatiua doctrina. Ergo ois argumētatiua doctria fit ex p̄exūti cognīe. ℄ Tūc venio ad ꝟba. ingt. n. Manifestū aūt ħ speculātib' in oib' doctrię ac disciplinę spēb'. Cui' cām affert, nā scię ħ est doctrię ꝛ disciplinę mathematicę, ħ est logicę, ꝛ sciētificę, fiūt p hūc moduz, ꝛ vnaquęqꝫ doctrina vel disciplina aliaꝝ artiū mechanicarū etiā p hūc modū fit. Ergo ois doctria ꝛ ois disciplina argumētatiua ex p̄exūti fit cognitiōe. Ubi (vt Philopon' ingt) p mathematicas scias logicas itelligit, nō q̄ logicę ptes sunt, sz q̄ logica vtunť, q̄les sunt scię speculatiuę, q logica vtunť, ꝛ addit, ꝛ aliaꝝ vnaquęqꝫ artiū. s. mechanicaꝝ per hūc modū. s. ex p̄exūti cognitiōe fiūt, ꝛ quoniaz Arist. videť descēdere ad scias, ꝛ ad artes, qdā crediderūt inductionē Aristo. cē ex sciētȷs ꝛ artib', nō autez ex doctrinis, q̄bus artes ꝛ scię vtunť, qō falsum est, vt p sequentē textū patebit. Ubi iducit in doctrinis argumētatiuis

Cōme'ᵐ 2ᵐ. Cōueniētia ꝛ discordātia inter doctores iuniores. Egidi' ō pbatiōe ppōnis.

Obȷciones iunioꝝ ꝛ p°.

Scdo.

Defensiōes pro Egi. Ad pᵐ

Ad 2ᵐ

Qō expositio Egi. nō sit ad mētē Arist.

Alia opi. q̄rūdā ō pbatiōe Aristo. Cōfutatio.

Capi. p°.

Proba opi. ꝛ est Philo.

Qualis sit iductio. Themi.

Cōfuta° opiniōis Them.

Cap. 4.

Inductio ꝑ ꝯpulsmēt.

Expō ꝟboꝝ.

Quid p mathe. Arist. intelligat fz Phi.

Error q̄rūdam.

tiuis

Sillogismus ē cū in qua c:
Inductio ē ab oībus singularibꝰ ad suū uniuersale ut 1 hō currit et 1 ... et sic de aliis ergo omnis hō currit
Entimema ē ... ab una pmīa ad una concl. ut Sor currit ergo al' currit
Exemplū ē ... ab uno singulari aut pluribꝰ ad aliud singl̄e ut ...

tiole, q̄bus artes vtūtur. Quo v̄o mō artes doctrina argumētatiua vtant̄, q̄ ex p̄existēti fiat cognitōe, Themistius perpulchre exponit. Nā (vt inq̄t) discimus ędificare, sed nō an̄q̄ q̄d lapides, q̄d lateri, q̄d macera cēt nosſemus, ſili rōne ⁊ de ſutoria, ⁊ de nauifactiua exponit.

Sane circa quoq̄ rōnes cū per rōcinationes aut iductionē p̄cedit̄ idē ſeruari modus videt̄. In vtriſq̄ nāq̄ p̄ antea nota doctriā nimirꝫ fit. Quippe cū in altera tāq̄ a cognoſcētibꝰ ꝓpōnes accipiant̄, in altera p̄ ſingularia iā notū ip̄m oſtēdat̄ vniuerſale.

Cōmē. 3ᵐ.

Silr̄ aūt ⁊ circa oīones, ⁊ quę p̄ ſyllōs, ⁊ quę per iductionē. Vtręq̄.n.per prius nota faciunt doctrinā, hę quidē accipiētes tāq̄ a notis. Illę v̄o demōſtrantes vniuerſale p̄ id, qd̄ manifeſtum eſt ſingulare.

Quia induxit ānez ꝓpoſitaꝫ in doctrinis argumētatiuis quibus artes ⁊ ſciē ſpeculatiuę vtunt̄. Idē inducit in ſermocinalibꝰ artibus, quę vtunt̄, ⁊ Syllō, ⁊ Inductione, ⁊ inq̄t. Similr aūtē ⁊ circa orationes doctrinę argumētatiuę fiūt ex p̄exiſtenti cognitiōe, Dico circa orationes, ⁊ q̄ per ſyllogiſmos, ⁊ quę per iductionē. Vtręq̄ enim per prius nota faciunt doctrinaꝫ, nō tamē eodem modo, naꝫ hę q̄dem.ſ.ſyllogiſticę accipientes tāq̄ a notis. Illę v̄o.ſ.inductorię demōſtrantes vniuerſale p̄ id, qd̄ manifeſtuꝫ eſt ſingulare. Unde (vt Philoponus inquit) In ſyllogiſmis, neceſſe eſt q̄ oēs ꝓpoſitiones p̄ęcognoſcantur, ⁊ ſimul cōcedantur. Et poſtea ex illis p̄cognitis ⁊ ꝯceſſis ꝯcluſionē deducat. In iductionibꝰ v̄o p̄cognita ſunt ſingularia. Ubi gratia. Si volumus ſcire q̄ omne animal inferiorem mādibulam mouet, deducam, quoniā ⁊ homo, ⁊ bos, ⁊ canis, ⁊ reliqua inferiorem mādibulaꝫ mouēt. Et ſic p̄exiſtēs cognitio erit cuiuſq̄ p̄ticularis notitia, ex qua p̄exiſtente vniuerſale deducimꝰ.

Expō v̄bo҃.

Ex his patet q̄ cū Ariſtoteles induxiſſet in demonſtrationibus, quibus vtuntur ſcientię, ⁊ artes, hic induxit in ſyllogiſmis, ⁊ inductionibus q̄bus vtūtur facultates rationales, quę ſunt partes logicę. Quo v̄o ad v̄ba attinet, per eas, quę ſunt circa oīones, intelligit omnes logicę partes, naꝫ hę poſſunt, ⁊ inductione, ⁊ ſyllogiſmo vti. Dixit autē per ſyllogiſmos in numero plurali, ⁊ per iductionē in numero ſingulari (vt puto) vt innuat ad idē fieri poſſe plures ſyllogiſmos, nō aūtē plures inductiones. Et lꝫ in ip̄a inductione plura ſingularia inducant̄, tm̄ dixit per id, qd̄ manifeſtum eſt ſingulare, dans intelligere omnia ſingularia vnius ſingularis medij vim hr̄e. Addidit v̄o hās quę ſyllogiſmis fiūt, fieri tāq̄ a notis, quia in ſyllogiſmo ꝓpoſitiones, vt notę ⁊ cōceſſę ſumunt̄, vt ex ſyllogiſmi deffinitione pꝫ. Quę v̄o inductione perficiuntur, dixit fieri per id qd̄ manifeſtuꝫ eſt ſingulare, q̄a inducens vtitur p̄acceptis ſingularibꝰ vt vere notis ſenſu, aut obſeruatiōe, per quę dat intelligere tā ſyllogiſmos q̄ inductionem ex p̄exiſtenti cognitione.

In pᵒ poſ. i.

Simili profecto mō ⁊ oratorię rōnes ſuadēt. Aut eni exēplis qd̄ eſt inductio, aut enthymematibus quod quidem eſt ratiocinatio, facultas ip̄a ſolet oratoria ſuadere.

Similiter autem ⁊ rhetoricę perſuadent. aut eniꝫ per exēpla, qd̄ eſt inductio, aut p̄ enthymemata, qd̄ quidem eſt ſyllogiſmus.

Cōmē. 4ᵐ.

Poſtq̄ iduxit in ſyllogiſmis, ⁊ inductiōe, nūc (vt Philopono placet) Inducit in exēplis, ⁊ enthymematibꝰ, q̄bus vtunt̄ rhetorici, ⁊ inq̄t. Similr autē cum Phōꝝ ſyllogiſmis, ⁊ rhetoricę perſuadent.ſ.ex p̄exiſtēti cognitione. Nam ⁊ exēplum, ⁊ enthymema, q̄bus rhetoꝛ vtitur, ex p̄exiſtenti cognitione fiūt. Enthymema q̄dem, nā hoc eſt enthymema, Socrates ſe pulchre ornat, atq̄ comat, ergo eſt adulter. Ubi pꝫ hoc p̄ęcognoſci, q̄ pulchre ſe ornare, ac ſeſe comare, criminat̄, vitioq̄ datur. Hoc eni menti derelinquit̄ ac p̄ęcognoſcit̄. Exēplum v̄o, naꝫ h̄ eſt exēplum, Piſiſtratus capiēs cuſtodes, Tyrānidem exercuit, Ergo cuſtodes non ſunt dādi Eſchino. Ubi patet p̄ęcognoſci cuicūq̄ cuſtodes dātur, Tyrānidē exercere. Dicit igit̄ Ariſtoteles, Similiter autem.ſ.ex p̄ęexiſtenti cognitione ⁊ rhetoricę perſuadent, aut eniꝫ p̄ exēpla, quod ſubaudi perſuadere per exempla eſt inductio, nō q̄dē ſimplr̄, ſꝫ ad rhetorē ꝯparādo. Hꝫ.n.apđ rhetorē tātaꝫ vis p̄ſuaſio per exempla, quātaꝫ apud logicū p̄ſuaſio p̄ inductionē. Aut p̄ſuadēt p̄ enthymemata, qd̄ q̄deꝫ perſuadere per enthymemata eſt ſyllogiſmus, quia eādeꝫ vim habet ad rhetorem enthymematica perſuaſio, quaꝫ ⁊ ſyllogiſtica ad dialecticum. Sic enim Ariſtoteles in rhetoricis locum iſtum expoſuit. Non eni exemplum eſt ſimpliciter inductio, nec enthymema ſimpliciter ſyllogiſmus, ſed proportionabiliter, quoniaꝫ vt Ariſtoteles inquit in rhetoricis. Exemplum apud rhetores tantam vim habet, quantam apud Phōs inductio ip̄a. P̄ęterea ⁊ enthymema tātū valet apud rhetores, quātum apud Phōs ſyllogiſmus. Sꝫ q̄res vtrūꝫ tm̄ q̄tuoꝛ ſint doctrinę, ⁊ videtur q̄ non, quoniam cōpoſitio, ⁊ dictio ſunt doctrinę, Ergo non tm̄ quatuoꝛ. Amplꝰ deffinitio eſt doctrina. Dicēduꝫ ſm̄ Boe. doctrinas dianoeticas, hoc eſt rationales eſſe tm̄ quatuoꝛ, ⁊ primo q̄dem ex parte modi diſcurrendi, quoniam vel demōſtratiue diſcurrimus, ⁊ ſic habetur ſyllogiſmus, vel probatiue, ⁊ ſic habetur ip̄a inductio, vel perſuaſiue, ⁊ ſic eſt enthymema, vel ſuaſiue, ⁊ ſic eſt exemplum. Aut diſcurrimus ex parte materię, quoniaꝫ vel ab vniuerſali, ⁊ ſi ab vniuerſali perfecte, ſic eſt ſyllogiſmus, vel ab vniuerſali imperfecte, ⁊ ſic eſt enthymema. Uel diſcurrimus a particulari, ⁊ ſi perfecte, eſt inductio, ſin autem imperfecte, eſt exempluꝫ. Patet ergo quatuoꝛ eē dianoeticas doctrinas. Compoſitio v̄o ⁊ diuiſio, ⁊ deffinitio nō ſunt dianoeticę nec diſcurſiuę. Scđo quęritur cur hęc ꝯcluſio ab Ariſtotele inductione probetur. Dicēdū q̄ cū concluſio probata ſit vniuerſalis, nō potuit probari enthymemate, quoniam enthymema eſt ab vniuerſali nō ſimpliciter, ad particulare. Etiā cum p̄obetur conſtructiue, nō poteſt exemplo ꝓbari, quo vtimur ad deſtruendū. Rurſum cū hęc concluſio, vt ſuppoſitio ſumat̄ in hoc libro, ſyllogiſmo ꝓbari non pōt. Quare cum nullus ſit alius ꝓbādi modus, licuit iductiōe ꝓbari. Quęrūt tertio, quoniam in hac probatione videtur petitio principij. Per hanc eniꝫ ſyllogiꝫat omnem demonſtrationē fieri ex quibuſdam p̄ęcognitis, vt placuit Philopono. Et tamē ad ꝓbandum omnem dianoeticam doctrinaꝫ fieri ex quibuſdaꝫ p̄ęcognitis, ſumit in mathematicis, quę demonſtratione ⁊ ſyllogiſmo vtunt̄, demonſtrationem fieri ex p̄ęcognitis quibuſdam. Dicendū q̄ doctrina demonſtratiua, vt vniuerſaliter ſumitur, ꝓbatur. Particulariter v̄o ſumpta probat, ⁊ ſic tollitur p̄ncipij petitio. Quarto quęritur, q̄a Ariſtoteles hic velle vꝫ logicam ⁊ rhetoricaꝫ eſſe ſpecies ſermonis diuerſas. At primo rhetoricorum magis aſſerit. Rhetoricam eſſe ſpēm logicę. Forte Ariſtoteles loquitur ſm̄ coīꝫ po-

Enthymema.
Exemplū.
pᵒ rhe. c. 4.
Nū ſi tm̄ q̄tuoꝛ ſint doctrinę.
Sol. Boetij
De mō ꝓbandi qō. 2ᵃ
Solutio.
Tertia qō.
Solutio.
Quarta qō.
Cap. hᵒ.
Solutio.

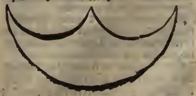
Inductio ē manifestatiō a singularibꝰ ... cū debito medio ut ...
Entimema ē ... una assumes pmissa ut Sor currit ergo al' currit
Exemplū ... ab uno singl̄ uel a pluribꝰ ad aliud ...

sitionem, qui rhetoricam a logica diuiserunt, at libro rhetorice loquitur s̄m veritatem, ⁊ propriam opinionem.
Quinta q̃o. ¶ Quinto q̄rit̄ q̄a nō videtur ꝙ rhetorica debeat vti enthymemate, quoniā enthymema est syllogismus s̄m sui naturam. Nec videtur ꝙ logicus inductione vti debeat, quoniam inductio est argumentum imbecille, quū
Cap. 10. Solutio. petat quasi principium, vt 2° topicoꝝ. ¶ Dicendum ꝙ cum logica sit facultas ad rhetoricam superior, quocūq̄ rhetorica vti potest, ⁊ logica vti poterit. Ergo cum rhetor enthymemate, ⁊ exemplo vti possit, etiaꝫ logica eisdem vti poterit. Tunc dico ꝙ logica s̄m rationem pro-
Ratio logica vtat syllo. enthyme. ꝛc. priam, qua est efficax facultas, syllogismo ⁊ inductione vtitur, que potiora argumenta sunt. Qua ꝟo ratione est facultas efficacissima, syllogismo solo vtitur. Qua rōne deniq̄ est cōmunis facultas, oībus vti potest. Cur ꝟo rhetorica vti possit enthymemate, lꝫ sit naturaliter syl-
Lib. 2°. ca. 2. logismus. In rhetoricis ludicris dictuꝫ est. Diximus eīm enthymema esse facile quo est curtum argumentū, quo
Sexta q̃o. ꝟo ad syllogismum reducit̄, eē difficile. ¶ Queres ꝟo obiter, vtrum, vt enthymema est syllogismus diminutus, sic exemplum possit dici, enthymema inductionis.
Solutio. ¶ Dicenduꝫ ꝙ pōt, quoniam vt enthymema respectu syllogismi est argumentuꝫ ab vno, Sic exemplū respectu inductionis est arg^m ab vno. Hec de ꝓbatiōe Ari^lis. ¶ Ubi animaduertendum ꝙ Philoponus in sequenti textu velle videtur ꝙ Aristoteles probauerit omnem doctrinam discursiuaꝫ fieri ex p̄existenti cognitione duplici inductione, Altera quidem ex scientijs, ⁊ artib⁹, Altera ꝟo ex speciebus doctrine argumētatiue, que expositio nō est spernenda. Uerum de his hactenus.

¶ Dupl'r auteꝫ opꝫ p̄cognoscere. Quedā.n. esse, q̄dā quid dictū significent, q̄daꝫ vtroq̄ modo antea ꝑcipiamus oportet. Ueluti de quouis quidem affirmationeꝫ aut negationem dici veruꝫ esse, triangulum autē hoc significare. Unitateꝫ ꝟo vtroq̄ mō ⁊ quid significet ⁊ etiam esse. Non eniꝫ vnūquodq̄ istorum simili mō nobis est manifestum.

¶ Dupl'r autem necessarium est p̄cognoscere. Alia nāq̄ quia sunt, preaccipere necessarium est. Alia ꝟo quid est, q̄d dicitur, intelligere opꝫ. Quedā autē vtroq̄ mō. Ut quoniam q̄dem omne aut affirmare, aut negare, verū est, q̄a est. Triangulum autē, quoniam hoc significat. Sed vnitatē, vtroq̄ mō, ⁊ q̄d significat, ⁊ quia est. Non eni similiter horū vnūquodq̄ manifestum est nobis.

Conl. 5m. ¶ Sūt qui libros Aristotelis per ꝯclusiones dissecarūt, ideo hic quartam cōclusionem designarunt, qui. vꝫ. tria
Cōtra expō. rē quorūdā. sint precognita, due precognitiones, atq̄ tres precognoscendi modi, que ꝟo sint precognita, que etiam precognitiones, ⁊ qui precognoscēdi modi, lꝫ ipsi dicant, nos etiam postea dicemus, que expositio nullatenus verbis Aristotelis accōmodari potest, vt ex his patet, que greci Aristotelis interp̄tes dixerunt. Propterea cum Phi-
Confirmatio Philopo. lopono mihi dicendum esse videtur, ꝙ cuꝫ dixisset oēm doctrinam, ⁊ omnem disciplinam argumentatiuā, ⁊ dianoeticam fieri ex p̄existenti cognitione, Uult nunc assignare, quenaꝫ sint precognoscenda ante demonstratiuā
Dubitatio. doctrinā vel disciplinaꝫ. ¶ Sed dices cur non ostēdit, quenam sint precognoscenda ante vnāquāq̄ argumētatiuam doctrinam, cum doctrina argumentatiua sit q̄druplex, sed solum ostendit quenam sint precognoscēda ante doctrinam demonstratiuā. ¶ Innuit solutionē Sol. Philo.
Philoponus, quoniam non de particularibus scientijs est nobis propositum, sed simpliciter de demonstratiua methodo, ⁊ ideo nō oportuit declarare quenam sint s̄m vnamquāq̄ scientiam precognoscenda, sed solum q̄naꝫ precognoscenda sint ante demonstratiuam. Hec de intē-tione generatim, sed quoniaꝫ (vt Philoponus inq̄t) q̄nā precognoscenda sint, cognoscere non possumus, nisi nouerimus quot modis precognoscantur, que p̄cognoscūtur, ideo speciatim exponit quot modis sit p̄cognoscere. Hec speciatim de intentione. Pro declaratione ꝟo intētionis, id apud omnes supponenduꝫ, ante demōstrationem demonstratiuā q̄ methoduꝫ tria esse necessario p̄-cognita, duas ꝟo precognitiones. ¶ Sꝫ q̄ sint illa p̄co- Que p̄cognita s̄m Linco. n. si.
gnita, ⁊ cur tria: Itēq̄ que precognitiones, ⁊ cur due: nō eadem ratione exponunt oēs. ¶ Recentiores dixerunt precognita esse tria. videlꝫ subiectuꝫ, passionem, ⁊ eaꝫ ꝓpositionem, quā greci axioma. Dignitatem ꝟo latini appellant. Subiectum q̄dem, de quo queritur, vt animus. Passioneꝫ ꝟo, que queritur, vt imortale. Dignitatē ꝟo, quā cōmuniter omnes veram esse supponūt, videlꝫ de
quolibet dicit̄ esse vel non esse, ⁊ de nullo sil. ¶ Huius Cause.
rei causam tradunt, quia cuꝫ demōstratio sit effectus q̄dam, eius quatuor erunt cause, vt agens, vt finis, vt materia, vt forma. a parte quideꝫ finis, quod est ipsum scire, nullum p̄cognitum accipit̄, quoniam p̄cognitum demonstrationem p̄cedit. At ipsum scire, q̄d est finis, vult esse vltimū. Materia autē est subiectū, forma est passio ipsa, efficiens ꝓpōnes, a parte ergo materie sumit̄ p̄cognitum q̄d dicit̄ subiectuꝫ, a parte forme sumitur aliud q̄d dicitur passio, a parte autē efficientis, sumitur dignitas. Quare cū quatuor sint cause, ⁊ a fine p̄cognituꝫ nullum sumatur, tria relinquētur p̄cognita, Dignitas a parte efficiētis, Subiectū a parte materie, Passio a p̄te forme, Precognitiones autē duas esse tradunt, videlꝫ quid nominis, ⁊ q̄a est, aut quoniaꝫ est, aut ꝙ sit. Huius cām assignant dignitatis p̄cognitio est, q̄a vera est. q̄d ꝟo sit, aut eius nomē significat, haberi nō potest. Est enim q̄dam complexuꝫ verbo, cuius nulla p̄cognitio habetur. Passionis ꝟo quid nominis, nam ipsaꝫ esse est ipsaꝫ inesse, hoc auteꝫ queritur. Subiecti autē due sunt, ⁊ ꝙ sit, ⁊ quid eius nomē sit, quo dicitur. Quare due sunt precognitiones, ⁊ q̄d nominis, ⁊ quia est. Hec ex cōmentarijs Linconiēsis Grossatestę colligunt. ¶ Sed pace horuꝫ Refutatio ex pōnis. ⁊ p°
dixeriꝫ hec multipliciter ambigua videntur. Primo q̄dem, q̄a aliqua est demōstratio, cuius lꝫ vnum p̄cognitorū sit dignitas, eius tamē nec subiectū, nec passio sunt precognita, vt huius omne coloratum est corpus, omne album coloratum. Igitur omne album est corpus. Huius eni albuꝫ ipm subiectū corporis nō est, nec corp⁹ al-

hi passio,

Secundo.

bi passio, vt suo loco dicet. Scdo qa nō videt ideo tria esse pcognita, qa quattuor sunt cause, τ a fine nō pōt accipi pcognitum, qa finis vult esse vltimū, nā lz finis sit vltimus, tñ fm intētionē artificis est pmus, τ sic quatenus

Tertio.

primus pōt hēc rōnem pcogniti. Preterea a pte efficiētis nō magis accipit q̄ dignitas sit precognitum q̄ maior, vel minor ppositio, quoniaz dignitas est agēs, τ ma-

Quarto.

ior τ minor ppositio etiā agens est. Preterea passio non pōt eē pcognitum, qa est forma, qa nō demonstrationis forma est, sed subti. Demonstrationis enī forma ɔclusio

Ultimo.

est, vt Philoponus ingt pmo prior. Demuz hec expositio lz declaret dignitatem nō posse pcognosci qd, τ passionem nō posse pcognosci q̄ sit, ex hoc nō video sequi

Propria pō est Philo.

duas tm̄ esse pcognitiones. ¶ Melius ḡ cuz Philopono dōm est, qui ante oēm demōstrationem tria sint pcognita, due vo pcognitiones. Precognita qdem sunt concessum, q̄situm, τ dignitas. Est eniz concessum in plus q̄ subiectuz, in demōstratione eniz quā diximus, Albū est ɔcessum, τ nō subiectum. Corpus vo est q̄situz de albo, τ non albi passio, dignitas etiam est ppositio vtior maiore τ minore ex qbus est demōstratio, qm̄ eaz quilibet docendus necessario pbabet. Maiorem vo τ minorez, ex qbus demōstratio constat, non necessario qlibet do-

Cause.

cendus necessario pbabet. Quare vo tria sint dicamus, nā ɔclusio demōstrationis in fine ɔclusio est, in pncipio vo q̄stio. Questionis autem duo sunt, qō queritur, τ sic ante demōstrationem vnum pcognitum est quesitum, τ erit id de quo q̄ritur quod ɔcessum dicitur. Quare ex pte q̄stionis duo pcognita erunt. Ex parte autez ppositionum, ea ppositio que simul cum ɔclusione cognita est, vt minor, pcognita esse nō potest. Maior vo lz ante cōclusionem suam pcognita sit, vt diceemus, non tamen ad omnem demonstrationem, ergo pcognita ante oēm demonstrationem erit dignitas. Ante vo particularez demonstrationez erit sua maior, sub qua accipitur minor; ergo ex parte ppositionum tertiuz cōmune pcognitum est dignitas, ea videlz quā quilibet docēdus pbabere debet, veluti quādam metam, ad quā omnis demōstratiua deductio resoluitur. Erūt ergo pcognita tria, ex parte quidem q̄stionis ɔcessum, τ q̄situm, ex parte vo propositionum, dignitas. Precognitiones vo due quia est, qd nomen est quo dicitur. Quesiti pcognitio est quid nominis, nam ipsum eē q̄ritur. Dignitatis autem, qa vera est, quid enim nominis nō dignitatis pcognitio est, sed terminorum, ex qbus cōstat dignitas, sunt autem he due. Primo, qa omne quo aliquid cognoscit, est aut esse, aut nomen. Ab eē quidem, qa est pcognitio accipitur. A nomine autem, quid est quo dicitur. Secūdo, qa plures pcognitiones superfluūt, pauciores nō sufficiunt. Sic enī pbat Aristoteles syllogismuz ex duabus ppōnibus tm̄ cōstare, sic etiam tria esse rerum naturalium pncipia, de cōcesso vo pcognoscimus qa τ quid est quo dicit. Naz lz possim ante demōstrationem pcognoscere quid non sit, vt q̄ nō sit celum, non sit deus, tamē non necessario hec pcognoscere necesse est, sed solum qa est, τ quid est, quo dicit. Ingt. ¶ Dupliciter autem necessarium est pcognoscere, alia nāq3 quia sunt, paccipere necesse est, alia vo quid est, quod dicit, intelligere oportet, q̄dam autez vtroq3 mō, τ dixit necessarium, qm̄ vtile est multa alia pcognoscere, vt quid non est, τ alia (vt diximus) Deinde ponit exempla, τ primo eius, quod solum quia est, pcognoscitur, τ inquit, Ut quoniā quidē omne aut affirmare, aut negare, verum est qa est, hoc est dignitatis exemplū. Deīde ponit exēplū q̄siti, τ ingt. Triangulū aūt pcognoscere ops, qm̄ hoc significat, τ istud q̄situm est ante demōstrationem primo Euclidis. Deinde affert exēplū concessi, quod dupliciter pcognoscitur, τ inquit. Sz vnitatez vtroq3 modo, τ quid significat, τ quia est, τ hoc. 7. Euclidis ppōne. 16. assignat autem causam, τ ingt. Nō enim similr hoz vnūquodq3 manifestū est nobis. nam de triangulo q̄sito quid est quod dicitur, de dignitate q̄ est quoniam omne aut affirmare, aut negare verum est, quia vera est de concesso vero qō est vnitas quid est qō dicitur, τ qa est, per que Arist. dedit intelligere hec exēpla nō esse respectu eiusdez demonstrationis, vt nōnulli

Error aliquoz.

crediderunt Sed (vt Philoponus animat) hec exempla sunt in diuersis demōstrationibus, in mathematicis

Prima dubō.

diuersas conclusiones demōstrātibus. ¶ Dubitat pmo vtrū de dignitate oporteat pcognoscere quid nominis.

Solo aliquoz.

¶ Respōdent quidam simpliciter qō non, quoniā est

Cap. 4.

verbale complexū, que respōsio videtur cōtra Themistium, qui dicit, precognosci has necesse est, non solum vno modo quid indicent nomina, sed etiā illo cognitio-

Comē. 5.

ne. vz. quid sint. nam in hoc veritas sita est. Idē Auerro:

Propria solo.

in paraphrase. ¶ Ego vo cum Philopono dico dignitatis precognosci quid nominis terminoruz, qbus cō-

Scda dubō.

stat, non autem eius, vt quid complexuz est. ¶ Dubitāt

Solutio.

secūdo, vtruz due tm̄ sint pcognitiōes. ¶ Omnes dicūt tria esse pcognita, duas vo pcognitiōes, tres deniq3 modos pcognoscendi, sunt tria pcognita, quoniaz dignitas, concessum, τ quesitum. Due vo pcognitiones, quoniam quid nois, τ quia est. Tres deniq3 precognoscēdi modi, quoniaz duo simplices qa est dignitatis, τ quid nois concessi. Unus autē cōpositus subiecti. vz. quoniam qa est,

Tertia dubō.

τ quid dicitur. ¶ Tertio dubitant, vtrum inter pcogni-

Solutio.

tiones sit ordo aliquis. ¶ Pōt dici quo ad nos. Primū precognituz esse dignitatem, qa est compositū ex pmis conceptibus. Scdm esse quesitum, qa plerūq3 accidens est, quod nobis notius est. Tertium vo est ɔcessuz, quoniam plerūq3 substantia τ subiectum est. Ordine vo nature, primuz est subiectuz, quesitū secundo, dignitas, seu

4° dubitatio.

propositio tertiū. ¶ Quarto dubitant, quid velit Arist. per quia est, quo cōcessum pcognoscitur, τ quid per qd,

Rāsio Junioruм.

quo cognoscitur q̄situm. ¶ Respōdent recentiores q̄ precognitio cōcessi siue subiecti est ipsuz eē tale, de quo

Refutatio τ primo.

aliquid est demōstrabile. ¶ Sed hec expositio vr̄ contra textum, nam Aristo. ingt, alia nāq3 precognosci, qm̄ sunt, Ubi Auerroes asserit subiectuz pcognosci, quoniā est inuentum, ppositionem autem, qa vera. Idem Themistius τ Philoponus sentiunt. Preterea. Subiectuz τ

Secundo.

passio sunt relatiua, igitur si de subiecto oportet precognoscere, quoniam est tale, de quo aliquid est demonstrabile, etiam de passione, vel quesito oportet pcognoscere ipsum esse tale, quod est de alio demonstrabile, et

Tertio.

sic quesiti erit precognitio qa est. Propterea greci oēs per quia est, intelligunt ipsum subiectum debere precognosci, quoniā est ens, non quidem existens per se, sz qō

Obiectio. Cap. 6°. Solutio.

in virtutibus causaruz continetur. ¶ Sz dices quia est hoc modo, est quesitum τ questio secūdo huius. ¶ Dicēdum per se esse q̄situm. Respectu vo subiecti vel pas-

Necessitas qd nois. 1° necessitas.

sionis esse precognitum. ¶ Animaduerte q̄ precognoscere quid per nomen dicatur, est necessarium. Primo quidem ob ignota nomina, qbus mathematici ipsi vtūtur, vt sunt a. b. c. τ id genus, que nomina cuz sint quesiti τ concessi, nisi intelligantur quid ipsa significent procul-

2° necessitas.

dubio demonstratiua methodus nō intelligetur. Secūdo propter nomina nota apud Phos, naz lz termini, qbus Phi vtūtur, ipsis doctoribus non sint, discipulis tñ sunt ignoti, quibus nisi pateāt, demōstratiua methodus

3° necessitas.

ignorabūt. Preterea. Noīa semper non sunt eadē apud

omnes, siquidē alia sint apud grecos, alia apō hebreos, apud nos ꝟo alia. Quare in omni doctrina argumētatiua, in qua quis ab alio discit traditione, opus est, vt nominum significationes ꝓcognoscat. ¶ Sꝫ circa hec adhuc dubitabis, naꝫ cum dianoetica doctrina sit quadruplex, Syllogismus. vꝫ. enthymema, iductio, ⁊ exemplū, ꝓpter quid Aristoteles soluꝫ de ꝓcognitis in syllogismo demonstratiuo locutus est, ⁊ nō in ceteris. ¶ Dicenduꝫ (vt ex Philopono colligit) Aristotelem hic nō loq de particularibus sciētijs, sed de demōstratiua methodo, ꝓpterea non debuit querere que in vnaquaqꝫ sciētia ꝓcognosci debeant, sed solum in demonstratiua. ¶ Rursus dubitabis, naꝫ cū quatuor sint q̄stiones, an res sit, qd res sit, qualis res sit, ⁊ ꝓpter quid talis res sit, cur precognita ⁊ precognitiones soluꝫ docuit in demōstratiua doctrina, qua q̄stio qualis res sit, ⁊ ꝓpter quid talis res sit, accipitur, ⁊ nō in ceteris. ¶ Respōdet Themistius, qa per hec, que dicit in demōstratiua, facile in alijs intelligi potest. Nam in q̄stione illa qua q̄ritur an vacuum sit, concessum est qd ipsuꝫ vacuū significat, quesituꝫ ꝟo est ipsum esse. In q̄stione ꝟo quid deus sit, cōcessuꝫ est deū esse, ⁊ quid significat hoc nomē deus, q̄situm autē est qd deus sit an animal sempiternuꝫ a quo celum ⁊ tota natura depēdet. In doctrina ꝟo demonstratiua per quā demōstratur qualis res sit, vel ꝓpter quid talis sit, precognita sunt, concessum, q̄situm, ⁊ dignitas. Patet ergo illa non ab ratione eē ꝑtermissa. Preterea. Fortasse hic illa pretermisit vsqꝫ ad librum .2m, vbi de q̄stionibus illis plane repetit. ¶ Tertio adhuc queres, vtruꝫ ꝓpositiones videlicet maior, ⁊ minor sint ꝓcognite. ¶ Dicenduꝫ ꝙ si comparentur cōclusioni ex parte ꝓpositionum ꝓcognita erunt omnia illa, que ante cōclusionem saltem natura precognoscuntur, ⁊ sic dignitates remote, ⁊ propositiones prosyllogismi demonstrantis alteram propositionum, ⁊ ꝓpositiones ipse, quibus cōficitur demōstratio, dicantur ꝓcognita. At si cōparentur ipsi demonstratiue methodo, ꝓcognitum est id, quod grece dicit axioma, latine dignitas, que triplex est. Alia quidem omnibus sciētijs cōmunis. Alia cōis quibusdam. Alia ꝓpria vni sciētie, sed cōmunis omnibus cōclusionibus illius, vt suppositio, vel cōis animi cōceptio. Alia ꝓxima ⁊ ꝓpria vni demōstrationi, vt propositio maior, ⁊ propositiones prosyllogizantes, hec quidem in omnibus affirmatio vel negatio vera est, in oibus scientijs locum habet. Hec ꝟo que vni ⁊ eidem sunt equalia, ⁊ sibiinuiceꝫ sunt equalia, ⁊ si ab equalibus equalia demas, cetera q̄ remanent sunt equalia, pluribus sciētijs cōmunes sunt, vt musice, geometrie, ⁊ arithmetice. Hec autem que sibiinuicem cōueniunt, sibiinuicem sunt equalia, soli perspectiue est cōmunis. Minor autē ꝓpositio respectu demōstratiue methodi nō potest esse ꝓcognita. Primo quidem quia minores sub eadem maiore possunt esse īfinite. Secundo quoniam minor est cum cōclusione aliq̄ simul cognita, ⁊ sic nō ante demonstrationem, sed quasi in ipsa demonstratione cognoscitur.

Dubitatio.

Sol. Phil.

Alia dubō.

Rñº Them.

Alia solo.

3ª dubitatio.

Solutio.

Dignitas 3ª.

Asso minor no pōt pcco gnosci.

Pima causa

Secunda.

¶ Fit aūt vt cognoscamus q̄dā prius cognoscētes. Quorūdam etiam simul accipientes cognitionem, veluti quecunqꝫ sunt sub vniuersali quoruꝫ habetur cognitio. Naꝫ oēm triangulū tres angulos duobus rectis eq̄les habere antea sciuimus. At id quod est in semicirculo triangulum esse simul inducentes agnouimus. Hoc enim pacto nonnullas discimus rerum, ⁊ non per medium extremū cognoscimus, q̄cūqꝫ iā singulares sunt, ⁊ de nullo predicantur subiecto.

¶ Est autem cognoscere alia quidem prius cognoscentem, aliquorum auteꝫ ⁊ simul accipere notitiam, vt quecūqꝫ contingunt esse sub vniuersalibus, quorum habet cognitionem. Qꝫ enim omnis triangulus habeat tres angulos duobus rectis equales, presciuit. Qꝫ ꝟo hic q est in semicirculo. Triangulus sit, simul inducens cognouit. Quorūdam enim hoc modo disciplina est, ⁊ non per mediuꝫ, vltimum cognoscitur. Vt quecunqꝫ iā singularium contingunt esse, ⁊ nō de subiecto aliquo.

Disciplina Notitia.

¶ Hic textus obscurus est, ideo recentiores dicunt Aristotelem, nunc declarare quanam ratione propositiões, videlicet maior ⁊ assumptio possunt esse precognite, et quo modo non. ¶ Unde Linconiensis Grossatesta ait. precognita ipsa esse duplicia. Alia quidem que prius tēpore ante conclusioneꝫ precognoscuntur. Alia autē que simul tempore, quaꝫ differentiam Aristotelē ait hic edocere ¶ Themistius, quē Auerroes imitatur, Aristotelē tradere differentiam inter ipsuꝫ cognoscere. ⁊ discere asserit, ⁊ hoc, aut quia per eiusmodi differentiam optimā partem Lauilli Menonis resoluet, aut quia bona coniectura ex dictis sequitur, vt quasi necessitate materie hāc adeat differentiam. Ex hoc quoqꝫ differentia poterit intelligi, quonam pacto conclusio ipsa ante demonstrationem, partim sciri, partim nesciri poterit. Sed que inter ipsum cognoscere, ⁊ ipm discere differentia sit, nec Aris. satis explicat, nec Themistius edocendo verbis Aristo. supplet. Ab Aristo. enim tria dūtaxat habemus. Primū ꝙ nos cognoscere possumus aliqua, que prius cognouimus, ⁊ nec exponit quo modo. sed solū inquit (Est auteꝫ cognoscere aliqua quidē prius cognoscentem) Ecce quo modo solum tradit nos posse aliqua cognoscere, que quidem prius cognouimus. Scōm quod habemus, est q̄dā posse nos simul de nouo cognoscere ⁊ discere, ⁊ inquit, (Aliquorum autē ⁊ simul accipere notitiam) Intelligēs ⁊ simul accipere notitiam discendo, ⁊ illa cognoscendo, huius secūdi declarationem subscribit per exempluꝫ, ⁊ inquit, subaudi eorum simul notitiam ⁊ cognitionē nos habere contigit, vt sunt ea q̄cunqꝫ sub vlibus contingūt esse, quorum vlium ipse cognoscens, vel discens hꝫ cognitionem, quare si discens aliquorum vlium cognitionem prehabuit, ⁊ obiter occurrit aliquibus particularibus que sub illis vlibus precognitis sunt, hic particularia illa suo occursu simul ⁊ discit, ⁊ cognoscit. Hec auteꝫ que simul cognoscit ⁊ discit, exponit exemplo ꝙ sint assumptiones, quas propositiones Aristo. vocat minores, ea ꝟo que cognoscimus, ⁊ que prius cognouimus, idicat esse ꝓpositiōes, que dignitates sunt, vel maiores, ⁊ ingt. Nam ꝙ omnis triangulus quidem habeat duobus rectis equales presciuit, ⁊ hec est maior, quā cognoscimꝰ, ⁊ eam prius cognouimus. Qꝫ autem hoc quod in semicirculo est. i. lineatum ⁊ descriptum, triangulus sit, simul inducens, hoc est discens cognouit, ⁊ sic assumptio in singularibus ipsis est, quā simul cognoscit ⁊ discit, ⁊ sic huc vsqꝫ habemus nos posse cognoscere aliqua, que prius cognouimus, vt sūt dignitates, siue maiores, ⁊ nos posse si-

Cōmen. 5m.

Expō Linconen.

Expō Themist.

mul

mul cognoscere & discere aliq̄, vt sūt assumptiones, siue minores. Sz qm̄ assumptiōes sūt multiplices, exponit, q̄ sunt, q̄s sil' cognoscimus & discimus, & ingt. Aliquoꝝ .n. hoc modo disciplina est, hoc mō dico, & disciplina, & cognitio, & nō p̄ mediū, sz sensu cognoscit' vltimū .i. assumptio, q̄ dr̄ minor ꝓpositio, & q̄ dixit cognitionē sil' & disciplinā aliquoꝝ hri, exponit quoꝝ, & igt. (Queçūq; videlz singularia eē ɔtigūt, & nō ꝓ de subiecto aliquo.) Ecce quō ex ꝟbis Aristo. nihil plus hēmus, nisi tria, videlz q̄ sūt q̄dam, q̄ cognoscim⁹, q̄ prius cognouimus, vt dignitates siue ꝓpōnes in maiores. q̄dā, q̄ simul cognoscimus & discimus, vt assumptiones. & tertio q̄ hęc quę sil' cognoscimus, & discimus, sūt assumptiōes, quę sensu sine medio nobis obiter occurrūt, vt singulares ꝓpōnes, quę ex his sūt, quę sunt singularia, & nō de subiecto aliquo p̄dicabilia. nec plura ab Aristo. nacti sum⁹ de dr̄ia iter cognoscere & discere, quaz grȩci expositores Aristo. velle tradere affirmāt.

Verboꝝ expō ꝟbo cō. tex.

¶ Quo aūt ad ꝟba attinet, Aristo. vocat singularia ea q̄ sub vl'ibus ɔtingunt esse, quod nō vr̄ veꝝ, naz singularia necessario sunt sub vl'ibus, necessario .n. oē currens mouet', & oē albuz est coloratū, & ois homo est aial.

Solutio.

¶ Fortasse ad nos retulit Aristo. nā singularia ɔtingunt esse sub vl'ib⁹, occursu nostro, q̄ obiter illis occurrimus, & sensu sub vl'ibus ipsis ɔtineri cognoscimus.

Alia solo.

¶ Uel dixit illa ɔtingēter sub vl'ibus esse, q̄ ɔtingunt mutari vl'ibus semp̄ manētibus, nō q̄ duz sint, possint nō esse sub vl'ibus, dum .n. sūt, necessario sunt sub vl'ibus, nā omnis homo est aial necessario dum est homo. sicq̄dez oē quod est, necesse est esse, dum est, vt in libro de iterpretatione dr̄.

Textꝰ p̄l' dē. exp̄ vitio. Quare dixit & nō de subo aliquo.

¶ Assumptiones ēt quas simul cognoscimus & discimus, ait esse coꝝ, q̄ sunt singularia, & nō de subiecto aliq̄ p̄dicata qō esse pōt, q̄ singulare duplex est, qōdā de subiecto aliquo, vt in accn̄tib⁹ hoc albū de subiecto aliquo corpore dr̄. Quoddā singulare, qō nō de subiecto aliquo dr̄, vt hic homo, & singulare i substātijs, & nūc vult q̄ eas assumptiōes sil' discimus & cognoscimus, quaꝝ subiecta sūt singularia in gn̄e substantię, qō q̄dē mihi nō plz. pōt enī assumptio esse ex subiecto in genere accn̄tium, vt hęc hoc album est ligni. Melius igit' Aristotelē adiecisse, & nō de subiecto aliquo, ꝓꝑ particularia, q̄ q̄dem singularia sunt in re, vt q̄dam homo, & aliq̄s equus, sed de subiecto aliquo, nam Socrates est q̄daz hō, & Plato est aliq̄s homo. assumptiōes, q̄s simul discimus, & cognoscimus, ex singularib⁹ sunt, q̄ nō sunt p̄ticularia, sed de nullo subiecto dicta, hęc sine medio sensu ipso discimus, & cognoscimus. Particularia aūt cuz quodā modo sint vl'ia sensum trāscendūt.

Respon. Singulare duplex. Cōfutatio rn̄. Propria rn̄.

¶ Sed occurres, q̄ doctrina & disciplina idē est, eadem .n. cognitio vt a doctore doctrina est, vt in discipulo disciplina, sed doctrina est ꝓpositionuz siue dignitatū vl'ium, & singulariuz, igit' & disciplina.

Dubitatio.

¶ Dici pōt q̄ ois doctrina est disciplina, nō tn̄ omnis disciplina est doctrīa. Inuētio .n. quę singulariū, est disciplina, & nō est doctrina. quare hic p̄ disciplinā intelligit inuentionē, inuentio .n. quędā disciplina est, q̄tenus ipse inueniens discit, saltē a se, q̄ .n. discens vt discēs, & a se, & ab alio discere pōt, ideo disciplina & de doctrina, & de inuentione dr̄. Quare discere si cōiter sumatur, erit vl'iuz, & singulariū, sed si ꝓprie, vt hic loqtur Aristo. discere nō nisi singularium assumptionū vel ɔclusionū erit.

Solutio.

¶ Sed repetam⁹ nūc dr̄ias inter discere, qō hic p̄ inuentione intelligitur, & cognoscere. sic .n. quę Aristo. nobis reliquit, supplebim⁹. Nam ab Aristo. ipsius cognoscere duas habemus differentias tn̄, q̄n dupl'r cognoscimus. Alia q̄dem, q̄ prius nouimus, vt dignitates seu maiores ꝓpōnes. Alia ꝟo, q̄ nō prius nouimus, sz simul discimus & cognoscimus, vt assumptiōes, quę ꝓpōnes minores sunt, & vltimę, quęq; sensu apprehendunt', & nō per mediū, & quę singulares sunt.

Digressio.

¶ Dicamus igit' octo esse coꝝ, q̄ discimus & cognoscimus combinatiōes, quaꝝ septē verę sunt, & octaua falsa. Nā quędā cognoscimus, quę prius cognouimus. Primo vt si aliqua nudiustertiū⁹ nouimus, heriq; obliti fuimus, & hodie reminiscimur. hęc enim quę nūc reminiscimur, hodie cognoscimus, quę nudiustertius cognouim⁹. Secūdo vt si nudiustertius actu ɔsiderauim⁹, heri somno sopiti nō actu cognouimus, hodie experrecti rursus actu cognoscimus. hęc ꝓfecto nūc cognoscimus, q̄ prius cognouimus. Tertio vt particularia, quoꝝ vl'ia p̄ęcognouimus, hęc .n. cognoscimus in particulari, quę prius cognouimus in vl'i, hęc quę cognoscim⁹, prius cognita, sunt dignitas. ꝓpōnes p̄mę, quę maiores dicūt', ac vl'es notiones a Themistio.

Octo cōbinationes coꝝ q̄ discim⁹ & cognoscimus. p⁹ cōbinatio.

¶ Secūda combinatio est, q̄n q̄dā cognoscimus, q̄ prius nō cognouim⁹, vt p̄ticularia, q̄ sil' de nouo cognoscimus, & discimus. sunt aūt hę assumptiōes, q̄ minores, ac vltimę ꝓpōnes dicunt'.

2ª cōbinatio.

¶ Tertia est, q̄n quędā cognoscimus, quę prius didicimus, vt p̄ticularia, quę Nudiustertius didicimus, heri āt obliti, hodie rursus reminiscimur, hęc nāq; cognoscimus, q̄ prius didicimus. sunt aūt hę assumptiones.

3ª cōbinatio.

¶ Quarta est, q̄n cognoscimus quędam, quę prius nō didicimus, vt vl'ia, quoꝝ heri obliti vl' in habitu posita hodie cognoscim⁹, hę sunt dignitates & vl'es ꝓpōnes.

4ª cōbinatio

¶ Quinta est, q̄n discimus, quę prius cognouimus, vt particularia, quę nūc in p̄ticulari discimus, & in vl'i p̄ęcognouimus, & hę sunt ipsę ɔclusiones singulares.

5ª cōbinatio.

¶ Sexta est, q̄n discimus, quę prius nō cognouimus, vt p̄ticularia, quę nec in particulari nec in vl'i p̄cognouimus. hę sunt assumptiones.

6ª cōbinatio.

¶ Septima est, q̄n discim⁹, quę prius nō discimus, vt p̄ticularia, quę nūc discimus. Hę sūt ɔclusiones & assumptiōes.

7ª cōbinatio.

¶ Octaua ꝟo cōbinatio est ipossibilis, q̄n iposibile est nos discere, q̄ prius didicimus. Naz discere est singulariū & particulariū, quare si disceremus nūc, quod prius didicimus, nūc idē sciremus, & nesciremus in p̄ticulari.

8ª cōbinatio. Corol.m p.m

Ex his patet dr̄ia iter discere & cognoscere. Nam cognoscere est de nouo, & nō de nouo, vl'ia seu in vl'i, & particularia vel in particulari. est ēt alr̄ nostruz cognoscere reminisci. At discere est d̄ nouo tn̄ in p̄ticulari tn̄, & nullo mō reminisci, q̄n si esset reminisci, tūc disceremꝰ aliqua, q̄ prius didicimus. Patet scdo q̄ quęcūq; discim⁹, cognoscimus, nō aūt q̄cunq; cognoscimus discim⁹. Tertio p̄z nos assumptiōes & ɔclusiōes posse discere tn̄, q̄ solę ex p̄nt esse singulares. Dignitates siue ꝓpōnes vl'es, quę maiores sūt, non discere, sed cognoscere posse. Has dr̄ias Aristo. & Themistius itellexerūt, quas si ꝟbis Aristo. supplebis, relinq̄tur expositio Themistij.

Dr̄ia iter discere & cognoscere. 2m corollarium. 3m corollarium.

¶ Uerū Philoponus hūc locum facilius exponit. Ideo nō p̄tereundo eius expōnez, aliter dicamus, q̄ cū dixit oēm doctrinā fieri, & oēm disciplinā ex p̄existēti cognitiōe, nunc de inuentione loquit', & ꝓponit ostēdere hanc etiā fieri ex p̄existenti cognitiōe. Quod ꝟo hoc rōnabiliter Arist. facere debeat, ꝓbat', q̄ cognitio dianoetica, siue rōnalis dupliciter nobis aduenit, aut p̄ doctrinā, & disciplinā, aut p̄ inq̄sitionē, quę inuentio dr̄. Constat aūt in vtroq; mō ex p̄cognitis q̄busdā fieri cognitionē, q̄re postq̄ ostēdit alterū modū in doctrina vel disciplina, reliquū est vt alterū in ipsa inq̄sitiōe vel inuētione aggrediat', vt māifesto liqueat oēm rōnalē cognitionē ex p̄cognitis q̄busdā accedere. Et in exequēdo hęc anteq̄ de inuentiōe disputet, ꝓponit prius dicere de eo qō est cognoscere, vtpote qō vl'ius est ipso inuenire, imo vt gen⁹ illi⁹, vt dicemus. Proponit igit' duos eē cognoscēdi modos. Alteꝝ q̄dem q̄n

Expō Philo.

aliqd an cognitū hñtes, rursus huic occurrimus obliuio
ne nō itercipiēte. Sicut cū aliquē vidimus primū, deīn
de eius memoriā tenētes, rursus hūc videamus, dicim⁹
eū cognoscere. Qz si obliuio itercipiet, deīde rursus pristi
nam eius cognitionē habemus, nō iaz (vt inqt Philopo
nus) hūc cognoscere dicimus, sed reminisci, ꝛ ita itellige
Philoponū, hūc nō nos cognoscere tm̄, sed simul cogno
Dubitatio. scere ꝛ reminisci, sic igiṫ vnus modus est. ¶ Sed q̄res
vtrū in hoc mō opȝ si nō intercipiṫ obliuio, saltē interci
Solutio. pi habitus. ¶ Dicas ꝙ opȝ vt habitus intercipiaṫ, ꝛ sic
primus modus erit, quo aliqd nunc actu cognoscimus,
qḋ prius actu cognouimus intercipiente habitu. Secun
dus aūt, vt qñ vlis notionē hñtes, alicui particulari oc
currimus, qḋ nō prius vidimus, deīde hoc adaptemus
vli ipsi, cuius notionē tenemus. vt si qs videat magnetē
lapidē ferrū trahere, siqdē nō p̄cognouerit prius ꝙ ōis
magnes trahit ferrum, talis hic non diceṫ cognoscere ꝙ
magnes lapis est, qui hoc operaṫ. Sed primum discit, si
doctorē habebit paratū q doceat ꝙ magnes ōis ferrum
trahat. Si ṽo hoc p̄cognouerit, occurrēs particulari la
pidi, statim cognoscit, qm̄ hic est, q sub illam vlem redu
citur spēm. Igiṫ cum duo hi sunt modi cognitionis. Se
cūdo modo inquit Aristo. inuentionē fieri qñ particula
ribus quibusdā Theorematibus nō ante a nobis cogni
tis primū incurrimus ab vlioribus qbusdam ꝛ nobis p̄
cognitis ipsoꝝ notionē tenētes. Ex hisce liquet scire quę
Quid inuētio. sit inuētio. Est. n. inuētio cognitio q̄dam alicuius ꝯclusio
Quō fit inuē nis singularis cuius vniuersalis notio quedā p̄cfuit. Fit
tio. aūt hęc hoc pacto, ꝙ p̄cognita vli notione, vt illa omnis
magnes trahit ferrū, ꝛ occurrimus huic particulari lapi
di, queȝ oculis cernimus esse magnetem. Mox damus
hanc ꝯclusionē ꝙ hic ferrū trahit, ꝛ hęc est inuentio, ꝛ se
cunda spēs cognitiōis est. n. inuenire cognoscere aliquā
notionē singularē mediante aliquo nobis occurrēte, quę
notio singularis p̄cognita fuit in vniuersali nobis prius
cognito. Et sic iuxta expōnem hanc opȝ dicere ꝙ disce
Discere nō ē re nō est inuenire. Sed discere est vlium. nam si hic ma
inuenire. gnes occurrit nobis, quē oculis cognoscamus eē magne
tem, ꝛ antea nō cognoscebamus oēm magnetem ferruȝ
trahere, sed a doctore parato cognoscimus, hoc dicimus
discere, ꝛ ita discere est cognosceṙ aliqḋ vle, qḋ prius nō
Ꝗuattuor co nouimus. Quare q̄tuor sunt, cognoscere, reminisci, disce
gnitiōes ꝛ qd re, ꝛ inuenire ſm̄ Philoponū, est. n. discere de nouo solū
sint. vlium, quę prius non nouimus. Cognoscere est vliuȝ tā
coꝝ quę prius nō nouimus q̄ȝ coꝝ quę prius nouimus.
Reminisci est cognoscere, quę prius nouimus itercipiē
te obliuione. Inuenire est singularium, ꝛ coꝝ quoꝝ vlia
pręcognouimus. Quare cognoscere est vt genus ad hęc,
pōt ꝛ his addi ꝛ sensus, q videlȝ est singularium assum
Expō verbo ptionum, qbus obiter inueniēs occurrit, vt illius videlȝ
rū ſȝ Philo. ꝙ hic sit magnes. ¶ Quo ṽo ad verba attinet, Philo
ponus, ṽba hęc textus aptat dupliciter. Primo vtrisq̄
cognoscendi modis. Secundo aptat tm̄ secundo cogno
scēdi modo. Mihi aūt videṫ ꝙ verba hęc debēt apta
ri vtrisq̄ cognoscēdi modis hoc pacto. Est aūt cognosce
re aliq̄ qdem prius cognoscentē, hic est primus modus,
quo, vȝ. aliquid cognoscimus, quod ꝛ prius nouim⁹. Ali
quorum aūt ꝛ simul accipientem notitiā. Hic est secun
dus modus, quo videlicet aliquam particularem notio
nem accipimus, cui⁹ pręcessit cognitio in vniuersali, quā
diximus esse inuentionem. deinde ponit exempla secun
di modi, ꝛ inquit. Ut quęcūq̄ sub vniuersalibus contin
gunt esse, hoc est ea dico secūdo modo cognosci, quę sub
vniuersalibus sunt quoꝝ inueniens pręhabuit cognitio
nem, ꝛ adhuc clarius in terminis exponens. Primo ex

ponit quomodo cognosciṫ assumptio, ꝛ inquit. Nam ꝙ
omnis triangulus quidem habeat duob⁹ rectis ęquales
pręsciuit, hoc. n. cognouit antea nō de nouo a parato do
ctore. Quod aūt hoc, quod in semicirculo est, triangulus
sit, simul inducens cognouit. Inducēs hoc est illi occur
rens, ſm̄ sensum agnouit. dixit autem notanter inducēs,
qꝛ cognitio per particularia inductio dicitur. at per sen
sum cognoscimus particularia, vnde siue per plura siue
per vnum particularium cognitio semper inductio dr̄, ꝛ
per semicirculuȝ intelligit in manu, quare triāgulus qui
est in manu, vt triāgulus est, per vniuersale cognouit, vt
talem autem triangulum per inductionem ac suprauen
tionem nō ex quibusdaȝ antepositis cognoscimus, est. n.
omnis sensitiua notitia talis, quā non cognitionē, sed sim
pliciter notitiā appellamus, hoc modo cognosciṫ assum
ptio, quę est minor. at inuētio videlȝ ꝙ tres angulos ha
beat duobus rectis ęquales sine inductione ꝛ suprauen
tione cognouit, qꝛ in seipso habuit p̄existenteȝ rationem
vniuersalis illius, videlȝ ꝙ omnis triangulus tres angu
los duobus rectis hȝ ęquales. Igiṫ simul ꝛ semel per sen
sum inducens nouit hoc qḋ est in manu, esse trianguluȝ,
ꝛ statim ipsum habere angulos duobus rectis ęquales,
qꝛ dixit hoc qḋ in manu est, esse triangulum, ꝛ per sensuȝ
deductum cognosci. Addit. Quorūdā. n. hoc modo disci
plina est, qꝛ assumptionū singularium est disciplina hoc
modo, vnde ꝙ hic sit triangulus, aut hic sit circulus, aut
aliud quodcunq̄, nō nisi per sensum cognoscimus. Pro
pterea subdit, ꝛ nō per mediuȝ cognoscitur quod est pō
stremū, assumptiones. n. singulares cognoscunṫ non per
mediuȝ, sed p deductionē ex sensu. ¶ Sed dices, dictuȝ Obiectio.
est disciplinam esse vniuersalium, at nunc ait disciplinā
esse singulariū. ¶ Dici pōt cum non dixisse disciplinaȝ Solutio.
esse singularium absolute sed hoc modo hoc est quodaȝ
modo, ꝛ large accipiendo ipsam disciplinam, ꝛ quia di
xit aliquo modo singularium esse disciplinaȝ, quatenus
singularia per sensum cognoscuntur, declarat illa eē sin
gularia, ꝛ inquit. Quęcunq̄ videlȝ singularia esse cōtin
git, ꝛ non de subiecto aliquo, ꝛ sic pȝ syllogismum inuen
tiuum fieri quando nos prius nouimus vniuersale, dei
de quod est postremum siue minor, non per medium, ſȝ
per sensum cognoscimus, ꝛ ipsum vniuersali pręcogni
to applicamus, tunc enim per mediuȝ ex sensu deductū
ꝛ sub vniuersali applicatum, concludimus inuentioneȝ,
vt ꝙ omnis triangulus tres habeat angulos duobus re
ctis ęquales p̄cognouimus, quod autem hoc quod est in
manu, triangulus sit, ꝛ per sensum deducimus, ꝛ sub illo
vniuersali applicamus, quare per hoc medium conclu
dimus, hoc quod in manu est, habere tres angulos duo
bus rectis ęquales. Hoc pacto inuentio fit, ꝛ ita ex p̄exi Coroll⁹ p⁹.
stenti cognitione, cum sit in vniuersali pręcognita. Ulte
rius pȝ (vt Philoponus inquit) in inuentionibus solum Scdm.
singularia cognosci, vniuersalia ṽo minime, sed vel per
doctrinam, vel disciplinam. Tertio pȝ inuentionē ipsaȝ Tertium.
fieri in post assumendo, nam q inuenit, post assumit sub
pręcognitis vniuersalibus. ¶ Sed occurres ꝛ recte, qꝛ Obiectio.
multa vniuersalia per nos ipsos inuenimus, quę non a
doctoribus accepimus. Aristoteles. n. (vt puto) multas
vles notiones adinuenit, quas nec a Socrate, nec Pla
tone doctoribus accepit. Igiṫ inuentio nō est singulariū
dūtaxat. ¶ Aliqñ nos dixim⁹ demonstratiuā inuentionē, Solutio.
de qua nūc loquiṫ Arist. nō esse nisi singularium tm̄, naȝ
inuētio vt hic loqtur, paritur ex vna vli prius nota p do
ctrinā, vel disciplinam, ꝛ ex singulari deducta ex sensu, ꝛ
sub vli prius nota, accepta. At inuētio dialectica q̄ est p
probabilia ꝛ ꝯiecturalia pōt esse vniuersaliū, ꝛ singulariū.

nã quę dialectice inuenimus vel ɔiecturabiliter, nõ per sensum deducimus. ¶ Ex his apparet demonstratiuã inuentionẽ solũ fieri in nãlib⁹ ⁊ mathematicis, qm̃ solũ in illis pñs vl'ia prius cognosci, ⁊ sub vl'ib⁹ possumus p sensus assumi singularia, vt inde ɔcludamus inuẽtionẽ. In cęteris aũt sciẽtijs, in qb⁹ sensibus nõ vtimur, inuentio demonstratiua nõ est, sꝫ dialectica tm̃. ¶ Sed occurres nõne cãꝫ p effectũ inuenimus, modo cã est vl'e qõdã.

Excep. sol.

Dubitatio. Solutio.

¶ Jã diximus ⁊ dicemus in nãlibus cãe inuẽtionẽ esse ɔiecturalẽ, ⁊ p syllogismũ dialecticum, ⁊ ꝓpterea in nãlibus inuẽtio demõstratiua nõ fit nisi p sensum in post assumẽdo, nã cũ cã ipsa inuenit̃, nõ nisi ɔiecturabiliter inuenit̃. Unde ipsa inuẽtio multiplex est, est .n. inuentio artiũ, ⁊ inuẽtio syllogistica, ⁊ hęc est aut dialectica, aut demonstratiua. Arist. igit̃ solũ de syllogistica loquit̃, ⁊ non de oĩ, sed de demõstratiua, q̃ fit ab vna vl'i prius nota, ⁊ vna sensuali occurrẽte, vt diximus, hui⁹ voluit vnũ esse ꝑcognitũ, ⁊ vnã ꝑcognitionẽ, est .n. ꝑcognitũ axioma siue maior, est aũt ꝑcognitio, q꞉ vera ẽ, vel a doctore, vel a seipso p experientiã. Pulchrũ esset, videre quo nã modo inuentiões artiũ rõnaliũ vt logicę ⁊ rhetoricę factę sint, nam de inuentione artiuꝫ operatiuaꝝ Aristo. satis dixit in proęmio metaphysicę. Sed q꞉ hoc transcendit pñtẽ librum, ideo satis nobis sit locum monstrasse.

Inuẽtio multiplex.

¶ Antea ṽo q̃ꝫ sit iductio vel rõcinatio facta partim fortasse dicendũ est scire: partim nescire. Q̃d enim nõ sciuit si sit simpl'r: id quoquo modo scit. Duobus rectis equales habere patet hoc pacto qdeꝫ scire: quia vniuersaliter scit: simpl'r ṽo nescire.

Ant. igitur.

¶ Anteq̃ꝫ aũt sit inducere, aut accipere syllogismũ: quodã qdam modo fortasse dicendũ est scire: modo ãt alio nõ, q̃d .n. nesciuit si est simpl'r. Hoc quodã modo sciuit, q̄ duos rectos hꝫ simpl'r. Sꝫ manifestũ ẽ, q̄ sic qdẽ scitur, qm̃ vl'r scitur. Simpl'r aũt nõ scitur.

Sed igitur.

Comm. 7.

¶ Uerbũ qd̃ facit in textu pñti difficultatẽ est ꝑticula de que grece est δὲ, nam hęc ꝑticula est aduersatiua, ⁊ ita vĩ q̄si aliqd de nouo insinuare. Sed non obstante hoc, vĩ mihi Aristo. ex dictis modo vnũ quoddã īferre, quo sophisma Menonis soluet̃. Et ita particula illa fortasse grece legit̃ οὖν, quę latine sonat ergo vel igit̃, dictum est enĩ doctrinam ⁊ disciplinam fieri ex ꝑexistenti cognitione, ⁊ vltimo q̄ etiam inuẽtio fit ex quodam vl'i pręcognito, ideo ex hic ɔcludendo, inquit. ¶ Anteq̃ꝫ igitur sit iducere hoc est inuenire, aut accipere syllogismum, hoc est doctrinam vel disciplinam sumere per syllogismũ, quodam quidẽ modo supple ipsum discentem vel inuenientẽ, fortasse dicendũ est scire, modo aũt alio non, supple dicendũ est eum scire. Et hoc declarat solũ in inuentione, ⁊ supple tñ, vt Philopon⁹ suppleuit, nã anteq̃ꝫ sensu ipso occurrimus occulto triãgulo, inueniens nesciuit si est simpl'r supple hoc occultum, triangulus, hoc ignorauit hoc absconsum esse triangulũ, hoc quodã modo sciuit, videlꝫ q̄ occultus triãgulus duos rectos habeat simpliciter. igitur tale absconsum partim scitur, partim nescitur. nescit̃ qdẽ an sit oĩno triangulus. scit̃ autem q̄ duos rectos habeat. Ex his vlterius seipsum exponens ɔcludit. Sed manifestũ est q̄ sic qdem scitur, qm̃ vniuersaliter scitur, sciebatur enĩ omnem triangulũ habere duos rectos equales, igitur quo ad hoc scitur tale absconsum. Simpl'r aũt nõ scitur, q꞉ ignorabatur abscõsum esse triangulum. ¶ Quo ṽo ad verba attinet, ṽbum sed illatiue intelligitur, vt alibi Aristo. sępe fecit. Potest ⁊ hęc litera, vt Philopono videt̃, aliter intelligi, vt solum de inuentione loquatur, ⁊ sic erit sensus, anteq̃ꝫ igitur sit inducere supple per sensum, q̄ hoc absconsum sit triangulus aut syllogismum per quem fit inuentio, accipere, hoc est anteq̃ꝫ sit per syllogismum facta inuentio, est id quod inuenitur syllogismo, partim scitũ, partim ignoratum. scitũ quidem vniuersaliter, ignotũ ṽo particulariter. Unde hoc absconsum habere tres, scit̃ in illo vniuersali pręcognito omnis triangulus habet tres. nõ scitur aũt in se, q꞉ nõdum pꝫ esse triangulum. Expositio hęc magis plꝫ, q꞉ per hęc quę hic ait, soluet̃ Menonis cauillus.

Uerbo sed ex positio. Expõ Philo.

Dubitatio.

¶ Sed dubitabis fortasse, q꞉ sequitur de scito omnis triangulus habet tres. Absconsũ in manu est triangulus. Igitur de scito absconsum in manu habet tres. Sicut sequitur de necessitate omne animal est substãtia. Socrates est animal. Igitur de necessitate Socrate est substantia. Auerro. in paraphrasi tenuit aliquam vniuersalem posse esse notam vel scitam, qualibet singulari existente ignota, q꞉ stat me scire omnẽ mulam esse sterilem, ⁊ ignorare hãc, quę in vtero est, esse sterilem. Recentiores addiderunt posse propositionem vniuersalem aliquam esse necessariam, quęlibet eius singulari existente contingente, nam hęc vniuersalis omnis homo est aĩal est necessaria, ⁊ tamen quęlibet singularis huius est contingens, etiaꝫ põt aliqua propositio vl'is esse contingens, qualibet eius singulari existente ĩpossibili, vt hęc est ɔtingens oẽ animal existẽs in domo est leo, dato q̄ hodie sint solũ hoĩes, ⁊ cõplura alia addũt.

Opio Auer.

R. ñ. Junior

In hmo de ra. ex. 15.

¶ Ad regulã aũt Arist. dicũt q̄ ex maiori de necessario in sensu diuiso, ⁊ minori de inesse, seqtur ɔ̃ de necessario eodẽ sensu, q꞉ qñ maior ẽ in sensu diuiso, subiectũ eius supponit ɔfuse distributiue mobil'r, ⁊ sic sub medio, qd̃ ẽ subiectũ maioris ꝓpositiõis, põt sub accipi, at qñ maior ẽ de sensu cõposito, ⁊ minor de inesse, nõ sequit̃ ɔ̃ de necessario, qm̃ qñ maior ẽ de sensu cõposito, subiectũ supponit cõfuse distributiue ĩmobiliter, ⁊ sic cũ nõ possit sub medio accipi, syllogismus nõ erit regulabilis p dictum de oĩ. Eodem modo dicũt ex maiori de scito credito vel dubitato, nõ seq ɔ̃nem de scito credito vel dubitato cuꝫ minori absoluta, nisi qñ maior est in sensu diuiso, ⁊ hoc ꝓpter eandeꝫ cãm.

Confutatio.

¶ Sed lꝫ hęc refelli non possint, non sũt necessaria, nec puto esse peripatetica, vt in libro prioꝝ diximus, ⁊ libro elenchorum.

Propria rñ.

¶ Propterea dõm ex maiori de scito credito vel dubitato, ⁊ minori absoluta, seq ɔclusionem de scito credito vel dubitato ɔditionatam. Nam vt maior intelligit̃, sic dꝫ itelligi ɔclusio, cum .n. dĩ de scito omnis mula est sterilis. Mula accipit̃ formal'r vt mula, est .n. sensus de scito omnis mula est sterilis in eo q̄ mula. tũc si addatur, hęc quę in vtero est, est mula, sequitur de scito q̄ sit sterilis, nõ simpl'r, sꝫ in eo q̄ mula. Sicut seqtur necessario omne currẽs mouet̃. Socrates currit. Igit̃ necessario Socrates mouet̃ in eo q̄ currit. Sic enĩ accipiebat̃ maior, de nec̃citate .n. oẽ currens mouet̃ sumẽdo ipm̃ currens formaliter nõ p subiecto currẽte, nã aĩal quod est subiectũ cursus ɔtingenter mouetur. Sed accipiendo ipsuꝫ currens formal'r, sumitur in eo q̄ currens, ⁊ sic seqtur Socrateꝫ necessario moueri, vt currẽs est. hęc Alex. ⁊ Philopon⁹, ⁊ Auer. ꝑ prioꝝ. Uerum hęc raptim sint dicta.

¶ Quod nisi ita sit eueniet ea ꝑfecto quę est in Menone dubitatio. Aut enim nihil quisq̃ꝫ discet: aut ea quę scit.

¶ Si naũt non, quę in Menone dubitatio ẽ.

Cõtinget.aut.n.nihil discet,aut que nouit.

Cõmẽ.8.
Cauill⁹ Menonis ſm q̃sdam.

¶ Quidam recentiorũ cauillũ Menonis,quo ipm̃ scire, tam p doctrinam q̃ per disciplinã destruebat,sic cõpo-suerũt,Qđ qs discit,vl̃ prius sciuit,vl̃ nõ.si prius sciuit, igit̃ nõ discit,⁊ ita qđ qs discit,nõ discit.Sinaũt nõ pri⁹ sciuit,tunc cũ ei occurret,nesciet an illud sit,vel ne. Cui expositioni Auer.9⁰ metaphysice assentit.¶ Sed reue-ra(vt Philoponus inq̃t)hic dissoluit ambiguitatẽ,que ẽ in eo libro Platonis,q̃ Menon inscribit̃.Ibi.n.Socra-te pponẽte quoddã theorema,⁊ iubẽte desinire virtutẽ, illo ãt nequeũte,deide Socrate ingente,qđ si queram⁹, oĩno inueniemus,Menon huic sermoni addubitat,⁊ ait ꝙ nulla sit inuẽtio,nã(vt inq̃t)qđ querit̃,necesse est aut pcognosci,aut minime.Si igit̃ nõ sit qđ querit̃ pcogni-tum,neqȝ si illi occurrem⁹ cognoscere poterimus,ꝙ h sit id qđ queram⁹.Si.n.Socratẽ nõ nouimus,neqȝ si ei occurremus,ipm̃ possumus cognoscere.Sinaũt eũ ante nouerimus,neqȝ ipsum dicimur querere,neqȝ inuenire, qđ iam scimus,q̃re neqȝ est ipsũ querere,nec inuenire ipm̃.Ex his pȝ,qđ Menon inuentionẽ cauillauit,⁊ nõ ip-sum scire,qđ sit doctrina vel disciplina.Ad hec respõdit Socrates,ꝙ inuẽtio sit ex q̃busdã ante pcessis ⁊ assensis, ⁊ ita ex pcognitis q̃busdaȝ,⁊ pbauit hoc Socrates per Menonis famulũ,quẽ p interrogationẽ inuenire fec̃ theo-rema quoddã,qđ nesciebat prius ex q̃busdã ante cogni-tis ipm̃ ad quesitum adducẽs.Ad formaȝ aũt respondit Aristo.ex his,q̃ Socrates dixit ꝙ nõ eadẽ necesse est no scere,⁊ discere vestigantẽ ⁊ inuenientẽ,sed alia q̃dẽ q̃re-re,ex alijs v̾o passensis q̃sitorũ adipisci inuentionem,⁊ sic Menonis ambiguitas locũ nõ hȝ,inq̃t.¶ Sinaũt nõ, hoc est si nõ eẽt,vt diximus,qđ ↄtingit idẽ scire,⁊ nesci-re.Scire q̃dem vl̃r,pticulariter aũt ignorare,q̃ in Me-none dubitatio est,ↄtinget,⁊ sic hẽet locum.Ecce ꝙ Ari-sto.approbat solonem Socratis,q̄a ait,si illa solutio nõ esset vera,Menonis cauillus relinqueret̃ isolutus,quẽ breuib⁹ repetit,⁊ inquit.Aut enĩ nihil discet,supple si de-tur ꝙ ante inuentionẽ id qđ inuenit̃,nõ fuit precognitũ. aut si det̃ ipsum esse pcognitum,q̃ inuenit,non nisi ea,q̃ nouit,discet.¶ Quo v̾o ad verba attinet,p discẽ Arist. hic itelligit ipm̃ inuenire,q̄r vt supius dixit,inuẽtio est di-sciplina quedã,saltẽ largo noie,⁊ ita p ipsum discere nõ itellexit disciplinã,qđ est idẽ,qđ doctrina.¶ Dubitatio grece est aporema,latine cauillus ẽt,differt aũt Cauill⁹, ⁊ Sophisma,sicut pblema ⁊ syll's dialectic⁹,⁊ sicut qđ, ⁊ demõstratio,est enĩ questio,q̃ in fine ẽ ↄclusio,Demõ-stratio aũt syllogismus demonstratiuus. pblema est q̃ p vtraqȝ sui parte hȝ syllogismos.at syllogism⁹ dialecti-cus est , qui sumit.Sophisma ergo est,quod habet pro vtraqȝ sui parte cauillos,qui grece paralogismi dicunt̃. Fuit igitur Menonis dubitatio cauillus , ⁊ non sophis-ma,hec quo ad verba.

Cõmen.9.
Expõ Philopo.

Verboꝝ ex positio.

Cauill⁹ ⁊ so-phisma i quo differant.

¶ Nõ.n.ita dicẽdũ est:vt q̃dã soluere conan-tur.Scis ne oẽm dualitatẽ eẽ parẽ.Annuẽti v̾o interrogato offerũt ei dualitatẽ quãdam: quã q̃dẽ nõ putabat eẽ:q̃re nec parẽ eẽ. Sol uunt igit̃ nõ oẽm se scire dicẽtes esse parem dualitatẽ:sed eam quã sciunt esse dualitateȝ. Et tñ sciũt q̃dẽ id cuius hñt dmonstratiõeȝ acceperũt.Acceperũt aũt nõ oĩs eius:qđ sci unt eẽ triãgulũ:aut numeꝝ:sed simpl'r de oĩ numero atqȝ triãgulo demõstrationẽ.Nul-la enĩ huiuscemodi ppositio sumit̃:queȝ tu scis numeꝝ:aut quam scis rectaꝝ linearũ fi-guram:sed absolute de quolibet.

¶ Non.n.vtiqȝ(vt q̃dam conant̃ soluere)di cendũ est:nunq̃d sciuisti oẽm dualitatẽ:q̃m par est,aut nõ:dicẽte aũt,attulerãt aliquam dualitatẽ,quã non opinatus est eẽ:q̃re neqȝ pareȝ.Soluũt.n.dicẽtes nõ cognoscere oẽȝ dualitatẽ parem eẽ,sed quã sciũt ꝙ dualitas sit.Attñ sciũt q̃dem id:cui⁹ demonstrationẽ quidẽ hñt:⁊ cui⁹ acceperũt:acceperũt ãt nõ de oĩ,de quo vtiqȝ sciunt ꝙ triãgulus,aut ꝙ nũerus sit,sed simpl'r de oĩ numero,⁊ trian-gulo.Neqȝ.n.vna propositio accipitur eius modi:ꝙ quem tu nosti numeꝝ:aut quem tu nosti rectilineum:sed de omni.

¶ Alij sophiste destruxerũt ipm̃ scire qđ dĩ doctrina vel disciplina,⁊ vtebant̃ h cauillo,vt pȝ Philopono,si ali-q̃d ↄtingat nos scire,sit istđ.Oĩs dualitas ẽ par. Sȝ hoc nõ scitur,igĩ nihil ↄtingit nos scire,ꝙ hoc nõ sciat̃,pba-bãt,⁊ sic.Abscõsũ i manu triãgul⁹,vel dualitas,vel nũe-rus,vl̃ aliq̃d tale,sȝ sit grã exẽpli dualitas.¶ Et arguũt nos scimus oẽm dualitatẽ ꝙ sit par. Hoc qđ i manu est abscõsũ,est dualitas.Igit̃ scim⁹ h abscõsũ ꝙ sit par,q̃ est falsa,q̄r hoc abscõsũ nõ scitur esse dualitatẽ,⁊ ita nõ põt sciri ꝙ sit par vel ipar,⁊ non p minori,q̄r minor est vera p casũ,posuim⁹.n.ꝙ abscõsũ sit dualitas,igĩ p ma-iori,sȝ maior est ꝙ nos scim⁹ oẽm dualitatẽ parẽ eẽ,igit̃ cũ sit hoc falsũ,nõ scimus oẽm dualitateȝ eẽ parem,qđ ponebat̃,q̃re nihil nos ↄtigit scire.Ex his pȝ ꝙ sophiste hoc cauillo destruxerunt ipm̃ scire,qđ disciplina vel do-ctrina est.Dubitatio v̾o Menonis destruxit ipm̃ inueni-re.¶ Soluũt q̃dã hũc cauillũ,⁊ ↄcedunt nos scire oẽm dualitatẽ esse parem,vel oẽm triangulũ hẽe tres,⁊ cete-ra id gen⁹,⁊ tũc ad cauillũ dicũt,ꝙ q̃ dȝ iferri nõ simpl'r hãc dualitatẽ nos scire esse pareȝ,vel hũc triangulũ hẽe tres,sed addito quodã,videlȝ quã scimus eẽ dualitateȝ, vel quẽ scimus eẽ triangulũ.Et sic ↄcedũt nos scire oẽm dualitatẽ esse pareȝ,⁊ ꝙ h abscõsũ sit aliq̃ dualitas,vt ponebat̃ per casuȝ,tñ ex his nõ seq̃tur nos scire hãc dua litatẽ eẽ parem,sȝ quã scimus eẽ dualitatẽ,⁊ ita voluũt ex maiori absoluta de scito,⁊ minori absoluta sine scito,cõ-clusionẽ sequi nõ simpliciter de scito,sed ſm q̃d aliqua addito,vt visum est,inquit.¶ Non.n.vtiqȝ,vt quidam conant̃ soluere supple aliuȝ cauillũ,q̃ sophiste destruũt ipsum scire,dicendũ est,⁊ ponit breuiter cauilluȝ,⁊ inq̃t. Nunq̃d sciuisti oẽm dualitatẽ,ꝙ sit par,supple si aliq̃d ↄtingat nos scire,aut nõ,pbat ꝙ nõ ↄtingit nos scire oẽȝ dualitatem esse parem,q̄r si detur ꝙ non,iam relinq̃tur ppositum,⁊ inquit,dicente aũt ⁊ affirmante,attulerant aliquã dualitateȝ quã non opinatus est esse,q̃re neqȝ pa-rem ipsam esse ↄtingit nos scire,q̄r quod nõ scitur esse, non põt sciri aliquid eẽ,vt/a/vel/b/esse. Hic breuis erat cauillus,cui adducit soloni sophistaꝝ,⁊ inquit. Soluũt enĩ dicẽtes per syllogismuȝ illum ex maiori de scito sim-pliciter,⁊ miori de esse absoluto,nos nõ cognoscere om-nem dualitatẽ parem esse,sed quã sciunt ꝙ dualitas sit. Et ita voluũt seq̃ ↄnẽ de scito ↄditionato,vt ꝙ nos scim⁹ hãc dualitatẽ eẽ pareȝ,quã scim⁹ eẽ dualitatẽ.¶ Huic Ari-sto.obijcit dupl'r p posterioristice sic.Eodẽ mõ scitur q̃; quo ⁊ ppõnes.Sed nos scimus simpl'r oẽm dualitateȝ esse pareȝ,⁊ nõ oẽm quã scimus esse dualitatẽ,⁊ simpl'r

Commẽ.9.

Cauillus.

Solo cauilli ſm antiquos.

Obiectiones Arist. contra antiquos. Prima obo.

hęc dualitas abscōsa est dualitas. Igiť ǒnez ɔtingit nos scire simplr, videlz ꝙ hęc dualitas sit par, ꝛ nō illo addito quā sciuim⁹ esse dualitatē (inqt). Attamē sciunt qd id, cuius demr̄onē qdē hn̄t, ꝛ cuius acceperūt dmonstrationem, dixit hn̄t, qꝛ nos scimus quędam per nosmetipsos, dixit acceperūt, qꝛ discim⁹ ex doctore. Uerū quouis mō sit scire eo modo est, quo accepimus vel habem⁹ demōstrationē. Acceperūt aūt vel habuerūt non de oi, de quo vtiqꝫ sciunt ꝙ triāgulus, aut ꝙ nūerus sit, sed simplr acceperūt de oi nūero supple ꝙ sit par vel ipar, ꝛ de omni triāgulo ꝙ sit hn̄s tres, ꝛ supple ꝛc. Minor ēt absoluta fuit ꝙ hoc sit triangulus vel dualitas. Igiť ǒ non dꝫ esse ð scito ɔdōnato. Hęc posterioristice. ❡ 2ª obijcit huic opinioni prioristice, est.n. dictū in prioribus ꝙ ǒ dꝫ assimilari alicui ꝓpositioni. Modo nulla ꝓpositio assumpta est talis q̄lis est ǒ. Cōclusio.n. est de scito ɔditionato, ꝛ nulla ꝓpositionū sic accipiť (inqt). Neqꝫ.n. vna ꝓpositio accipiť eiusmodi, qꝛ nec maior nec minor, ꝙ quez tu nosti numez, aut quem tu nosti rectilineū, sed maior accipiť de oi simplr, ꝛ minor etiā accipiť nullo addito, q̄re ɔclusio dꝫ accipi eodē modo nullo addito, ꝛ hęc expositio est pulchra, quā Philoponus non cōplevit. Animaduerte ꝙ fortasse solutio hoꝝ est data a sophistis ad eundem Menonis cauillū, quo inūētio destruebať, vt ꝑ textum ꝓximum pꝫ, ꝛ sic gręci intelligunt.

2ª obiectio. Pdo parum 17.1.19.

❡ Sꝫ nihil (vt arbitror) obstat, vt id sciat qđ discit. Sed si hoc pacto velut ea ratione qua discit eodem modo.

❡ Sed nihil (vt opinor) prohibet: qđ qs discit, sic vt scire, sit aūt vt ignorar̄. Incōueniēs eni nō est, si scit, quodā modo, qđ discit. Sꝫ si hoc modo, vt discit, sic etiam sciat.

Litera, no. ❡ Cum increpauisset hos, ipse veram ponit prędictoꝝ solutionē, volens nō esse incōueniens idē ipm partim qdē nos scire, ptim aūt nos ignorare. Triangulū qdē in manu abscōditū in vl̄i ꝙ duos rectos hēat, sciuimus. In paticulari aūt discimus vel scimus de nouo. Cuius exemplū ponit Philoponus, de bobus, nā oēs boues in vl̄i scim⁹, particulares ꝟo, quos nō videmus, ignoramus (inquit). ❡ Sed nihil (vt opinor) ꝓhibet, qđ qs discit, sic supple vno modo, vt scire, alio aūt supple mō, vt ignorare. cui⁹ cām subscribit, ꝛ inquit. Incōueniēs.n. non est, si scit quodāmodo, qđ discit, vt si scit vl̄iter, ꝛ discit particulariter. Sed absurdū est supple si hoc modo, vt discit, sic etiaz sciat. Sic.n. idē ꝑm idem scireť, ꝛ ignorareť. ❡ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, ꝟbum sciat, suppletū est, qꝛ Aristo. plerūqꝫ more attico p̄termittit ꝟbuz. ❡ Iuniores dicūt ꝑ regula ex maiori modali de scito credito vel dubitato, ꝛ minori de iesse nō semꝑ seq ǒnez modalē de scito credito vel dubitato, qn̄ nō qn̄ maior modalis est ð sensu cōposito, nō eni valet, tu scis oēm mulam esse sterilez, hęc est mula. igiť scis hanc esse sterilē. Nam sensus maioris est, hęc ꝓpositio est scita a te, ois mula ē sterilis. Modo sub hac nō pōt accipi hęc minor, vꝫ, hęc mula ē sterilis, qn̄ maior nullius est q̄titatis. Qn̄ ꝟo maior est in sensu diuiso, tūc syllogismus est vtilis, qꝛ sequr oēm mulā scis esse sterilē, hęc est mula, igitur hāc scis esse sterilez. Nā maiori illo modo sumpta pōt sub medio subaccipi minor. ❡ Sꝫ certe hęc nō ɔueniūt Arist. ꝟbis, nec aliorū peripateticoꝝ, nā si ita esset, Arist. nō debuisset tm̄ laborare in soluēdo cauillū sophistaꝝ, potuisset.n. dicere maiorē eē verā de sensu cōposito, ꝛ sic syllogismū ex ea fieri nō posse, attā ipse ɔcessit maiorē, ꝛ minorez, ꝛ dixit ǒnem valere ꝑ tanto, qꝛ tu scis hanc mulā abscōsam eē sterilē, ꝛ ignorras hāc esse sterilē, scis hāc esse sterilē scia vl̄i, qua scis vl̄iter oēm mulā esse sterilē, in eo ꝙ mula, ꝛ ignoras hāc ꝑticulariter esse sterilē, quatenus est hęc, ꝛ ita si esset, vt recentiores dicūt. solutio Aristo. esset nulla. Unde pōt quęri cum Aristo. ɔcedit maiorē illam, tu scis oēm mulaz esse sterilē, vel ɔcedit eā de sensu diuiso, ꝛ sic sequiť hanc mulā te scire esse sterilē scientia ꝑticulari, ꝛ non tm̄ scia vl̄i. Sin aūt ɔcedit illam de sensu ɔposito, cum ɔiugatio sit inutilis, ex ea nec sequiť te scire hanc mulā esse sterilē scia vl̄i, nec ꝑticulari, cū nihil sequatur. Propterea hęc q̄ isti dicūt, vt mihi vꝫ, nō sūt ꝑipatetica.

Verborum expositio.

Arg. iuniorum.

Confutatio,

❡ Quęres fortasse vtꝝ ǒ stet nos scire aliqđ scia ꝑticulari, ꝛ nescire scia vl̄i. An ꝙ fieri pt, nā sciri pt. ❡ Ageniti triāguli duo latera reliquo sūt maiora, nequāqꝫ triāguli ois. Et sic ꝑticulare cognosciť, vl̄e minime. ❡ Quęres secūdo, vtꝝ sicut ɔtigit aliqd sciri ꝛ ignorari ꝑꝫ diuersos modos, ɔtingat idē sciri ꝛ nesciri ꝑm eundē modū cognitionis. ❡ An ɔtingat, qꝛ idez pōt sciri demr̄one directa, ꝛ nesciri demr̄one ducēte ad ipossibile, ꝛ ecōuerso. Naz oēm Diametrū cōmensurabilē esse constę demr̄one ad ipossibile sciri pōt, recta aūt demr̄one ꝛ ostēsiua nōdum attentatū est. Quare idē Theorema scitur demōstratiue, ꝛ nesciť demōstratiue, sꝫ ꝑm diuersam spēm demr̄onis. Pręterea idē sciť scia an sit, ꝛ nesciť scia qd sit, vt aliqs scit astra esse, qd sint ignorat. Quo ꝟo ad gręca ꝟba attinet, debes scire q in gręcis codicib⁹ sic est. Absurdū eni si qđ nequāqꝫ nouit, addiscit. Sꝫ si ita plane sicut quę nus addiscit, ꝛ quō. Quā lr̄am Philoponus legit ꝑticula negatiua ꝓposita ad verbū illud absurdus, hoc modo. Non absurdum.n. est, ꝛ hoc transtulimus.

Dubi. 1mū. Solutio.

Scdo dubi.

Solutio.

❡ Scire aūt vnāquāqꝫ rem simplr, sed non vt sophiste ꝑ accn̄s arbitratur. Cū cāz ob quā res ē, illi⁹ cām eē, ꝛ fieri nō posse, vt res aliter sese habeat, cognoscere arbitramur.

❡ Scire aūt opinamur vnūquodqꝫ simplr. Sed nō sophistico modo: qđ est ꝑm accn̄s. Cum causaz arbitramur cognoscere: ꝓpter quā res est: quoniam illius est causa; ꝛ non est contingere aliter se habere.

Comment. xi. ❡ Cum declarasset doctrinā siue disciplinā ꝛ inuentionē fieri ex ꝑexn̄ti cognitiōe, ꝛ soluisset cauillos Menonis,

Continuatio ꝛ sophistaꝝ, nūc transit ad tractandū de demonstratiōe ipsa, vt qd nam sit demonstratio, ꝛ ex qbus. Prius tn̄ definit ipsum scire, vbi p̄mo animaduersiōne dignū ipsum scire siue sciaz multifariā ab ipsa demr̄one differre. Primo qꝛ ipm scire notius est, nā multi sūt, q scire se opinātur. Ignorant āt qd sit demonstrare. Scdo scire est affectio quędā, quę de reb⁹ nobis accrescit, demōstratio aūt via, q̄ hęc affectio de rebus accrescit. Tertio scia est vniuersalior demonstratiōe, nā demonstratio oino est scia, nō aūt oino scia demonstratio est, nam cōes notiones scientię sunt qdem, demonstrationes aūt minime, qppe cū cōes notiones indemonstrabiles sint scię. Scdm igitur Philoponū hic sumit scire ꝑ demr̄one, nam ꝑm ipsum idē est scire qđ hic definiť, ꝛ demonstratio. Ego ꝟo bene volo ꝙ ipsum scire hic definitū est demonstratiuum, nō tn̄ demōstratio, qꝛ scire est affectio, demōstratio est via ad illā, vt ipsemet dicit. Definit igiť ipsuz scire prius q̄ ipm demonstrari, qꝛ notius est, nā multis vꝫ aliqd scire, nō aūt dmōstrare, qꝛ ignorāt, qd sit demōstratio (inqt).

Scire a dmōstratione quo differat.

Prima diff.

Secunda.

Tertia.

Opio Philo.

Propria pō.

❡ Scire āt simplr, sed nō sophistico modo, qđ est ꝑm

accīs, opinamur vnūquodq; simplr .i. ꝓprie, vnūquodq; idest quęsitum, qḋ in fine erit ꝯclusio, quasi dicat. Scire aūt simplr id est ꝓprie, qḋ scire ꝓprie, nō est scire sophistarū more, q sciunt ſm accidēs. Opinamur vnūquodq; quęsitoꝝ scibiliū. Cum cām ꝑpter quā res est, id est cū cām, qua res id est quęsitū est, arbitramur cognoscere, qm illius est cā, ꝛ ꝑpter quā supple nō est ꝯtigere aliter se hēre, res illa siue quęsitū illud. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, debes scire syllogismoꝝ esse triplicem dr̄iam, alij .n. sūt sciētifici, alij captiosi, alij iter hos medij, de scientificis nunc dicit. At medij sunt, vt q ex ꝟisimilib⁹ astruūt, nec sciētifici, nec captiosi, vt ille vir cōptus adornatusq; est. Igit mech⁹. Pręterea ille vir noctu vagat, igr fur ē. Insuper lac habz hęc mulier, igit peperit. Di eniz sylli iudiciarij sūt ac ex ꝟisimilib⁹, nō āt scientifici, qꝛ possibile est aliquem ꝯptū eē, ꝛ nō mechū, ꝛ noctiuagū, nō āt furē, ꝛ hēe lac ꝛ nō pepisse. Captiosi sꝫ duplr, vt qndo qḋ substātię inest, putatur iesse accidēti, vt si animal insit ipsi Cygno credat inesse ipsi albo sic. Ois Cygnus aial, Ois Cygnus albus. igit albū animal. Ulterius album aial, oē albū color, igitur color animal. Aut qn̄ ꝯtra creditur qḋ acciti iest, substātię inesse. Ut omne albū color, album pomū, igit pomū color. Itemq; motus est in mobili. Tempus est in motu. Igit tempus est in mobili. Ex his pꝫ captiosos syllogismos esse, q ab accidēte faciūt ꝯclusionē. Non aūtē ois syllogismus q est ab accidente est sophisticus, nā si dixero fumus hic est, igitur ignis, ab accidente est, non tn̄ sophistic⁹, sed ꝓbabilis a verisimili, sed qꝛ taz captiosi q̄ꝫ ꝓbabiles ab accidēte ꝓficiscunt, ideo captiosi, q paralogismi sunt, captiosi sunt. Alij ꝟo sophistico more ꝓficiscentes, non tn̄ captiosi, de more qdem sophistico, qꝛ ab accidente, nō aūt captiosi, qꝛ nō deludunt, ꝛ quoniam syllogismi ab effectu sunt etiam ab accidente, est enim effectus velut accidens causę, vt cum dixero hic fumus est, igitur ignis, Jccirco inquit. ¶ Scire simpliciter hoc est demonstratiuum, quod est scire proprie, non ab accidente vel effectu ipso, quod est sophistico modo; lꝫ non oē sophisticum, quasi dicat, scire aūt simplr id est ꝓprie, sed nō sophistico modo, qḋ est ab accidente, naz scire ab effectu, ꝛ scire a ꝟisimilib⁹, ꝛ scire sophisticū, oē tale est scire more sophistico, qꝛ ab accidente, lꝫ non oē sit scire sophisticum. Scire dico tale demonstratiuū, est quo nos arbitramur cognoscere vnūquodq; quęsituz ꝑ cām, qua illud est, ꝛ qua illud est necessarium, q illi⁹ q̄siti sit causa. Ex his pꝫ q a definitione ipsi⁹ scire excludit scire ꝑ effectum siue ꝑ signuz, qꝛ omne tale est ab accidēte, ꝛ de more sophistico, nō tn̄ sophisticum. Addit, cum cām arbitramur cognoscere, ꝑpter quā res est. Qm̄ causa duplex est, remota ꝛ est esse aial cā respirandi, ꝛ ꝓpinqua vt hēe pulmonē, cā qdem remota nō est ꝑpter quā res est, non .n. equus respirat, qꝛ animal est, sed qꝛ pulmonez hꝫ, veꝝ est tn̄ q si non est aial, nō respirat. Addit q illius sit causa, qꝛ ꝓprie id est scire, qn̄ videlꝫ per cām ꝓpriam scimus ipm quęsitum q illi⁹ q̄siti sit causa qꝛ nisi cā ad quęsitū referat, nūq̄ q̄spiā sciet. Et qm̄ duplex est quęsitum vt quod est, ꝛ ꝯtingit aliter se hēe, vt terra mouetur, mouet .n. de inesse nunc, ꝛ hinc ad horam cessante terrę motu non mouebit. Aut quod est, ꝛ non ꝯtingit aliter se habere, vt triāgulus hꝫ tres, ideo addit ꝑpter quā res est, vt sūt quęsita physica, ꝛ ꝑpter quā nō ꝯtingit aliter se hēe, vt sunt quęsita mathematica. Scire igit est ꝑ cām q̄ res est, vt in physicis, ꝛ qua res ipsa est nec̄ia, vt in mathematicis. ¶ Dubitabis fortasse cū 3ꝫ sit demonstratio, vt Auerroes vbiq; sentit, videlꝫ qꝛ/siue demonstratio signi, ꝓpt qd quęq; di demonstratio cāe, ꝛ demonstratio simplr, cuius mediū est nobis ꝛ naturę ꝑ notū. Et triplex erit scire, ideo q̄rit verū hic ꝟliter definiat ipm scire. ¶ Themistius ꝛ Philopo. hic autumāt Arist. hic definire scire ipm simplr hoc est ꝓprie, ꝛ cꝫ dr̄ sed nō sophistico more ſexcludit solū scire sophisticum igit oē aliud describit. Dicas q excludit omne scire qḋ fit more sophistico, qḋ est ab accn̄ti, monstrat aliqd sciri more sophistico, ꝛ nō esse scire sophisticū. Scire igit qꝛ est scire more sophistico, qꝛ ab effectu, q videt accidere causę. Quare scire hic definitum est scire ꝑpter qd, vel simpliciter, cuius mediū est nobis ꝛ naturę primo notum.

Expō ꝟboꝝ. Triplex dr̄ia syllo.

Sylli ex verisimilibus.

Captiosi sylli duplicitur.

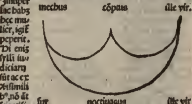
Sylli ab effectu sūt ab accidente.

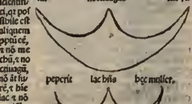
Cā duplex remota ꝛ ꝓpinq.

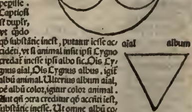
Duplex q̄siti

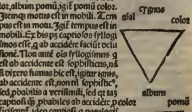
Demonstratio 3ꝫ. Auer. scḋo cell. 35. ꝛ pmo phy. 2°. Dubiū pulchrū

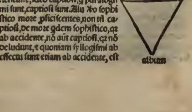
Opinio Them. ꝛ Philo.

¶ Patet igit ipꝫ scire tale qd esse. Nā ꝛ hi q nesciūt: ꝛ hi qui sciunt: ita sese habere putāt quoꝝ ipsi scientes ꝛ ita sese etiam habent.

¶ Manifestū itaq; q tale quid ipm scire est, ꝛ nāqꝫ non scientes; ꝛ scientes opinant ipꝫ sic se hēe, Uerum scientes habēt quoqꝫ.

¶ Nunc dictam de ipso scire definitionē probat eo indicio, quo significationes nominū ꝓbantur, qꝛ vt scḋo topicoꝝ dicit, Loquēdū vt plures, sentiendū vt medici ꝛ sapientes, ꝛ ita probat per ꝯsensum oium, tam coꝝ q arbitrant se scire, ꝛ nō sciunt, vt sophistę, q̄ꝫ coꝝ, q arbitrantur se scire, ꝛ sciant, vt sapientes, ꝛ ingt. ¶ Manifestuz itaq; q tale quid ipsum scire est, vt supple definiuimus, ꝛ nāq; non sciētes vt sophistę, ꝛ sciētes, vt sapientes opinantur ipm scire sic se hēe. Ueꝝ scientes habent quoqꝫ, sophistę aūt arbitrant habere, ꝛ non habēt. Quare ꝯsensum scire erit (vt dictū est) per cām ꝓpriam, qua res est cognoscere. Sophistaꝝ ꝛ non scientiū duo sunt exēpla, quęrit aliqn̄ cur plebs, quę grece laos est, dicta est a gręcis laos, cāꝫ huius arbitrant assignare, qꝛ post diluuiuz

Cōmē. 14.

Deucalion

Deucalion Joue imperāte ad homines regenerādos retro post terga iecerit lapides, qui grece lae dicunt, quare plebs dicitur laos grece, qa a lais genita fuit, hāc putant causam, verū non est hec causa. Alij putant terram consistere ob rapidam celi circumuolutionem, asserentes se scire.

Cōtra Juniores. Egidius ⁊ p°.

¶ Juniores aūt ꝓbare enituntur hanc definitionē, quā Aristo. dedit, esse de ipso scire definitionē. Primo, quia scire ipsum est rerū, que sunt. Omne autem qđ est, eo quidem modo scitur, quo mō est. Quare si sua ꝓpria causa est, sua propria cau'a scietur, quare ipz scire erit ꝑ causam cognoscere.

Secūdo.

Secūdo intellectus noster in sciēdo causatur a rebus, res ipse autē a ꝓprijs causis. Igit intellectus in sciēdo causabitur a rerum causis, nam qcqđ est causa cause, erit etiā causati causa.

Tertio.

Tertio veritas est equatio q̄dam intellectus ad rez, modo intellectus nūq̄ equabitur rei, nisi ipse ad eius rei principia ac causas redeat. igitur scire erit per causaz.

Cōtrarium a primo. Lap. 2.

¶ Sz circa hec occurres, qa vt dicitur scđo huius, aliud est demōstrare rez eē sia, ⁊ aliud definitionem rei. Possum enim demōstrare hominem esse animal rōnale sine petitione principij, sz hoiem esse aial rationale in eo qđ quidest, nō potest demonstrari nisi petendo principiū. Et ita sz fortasse viri isti possent demōstrare ipsum scire eē per causaz cognoscere, nūq̄ habebūt ꝓpter hoc ipsum quod dico, causaz cognoscere, esse definitionem ipsius scire, nisi petant qđ est in principio, vt in ꝑncipio scđi huius videbit.

Ad p^m.

¶ P. Rōnes horum petere videntur aliam ob causam, qa cuz sumunt ipm scire esse reruz que sunt, hoc petitur, qa aduersarius dicet cognitionem reruz que sunt, nō esse noie ipsius scire, sed noie opinionis dicēdū.

Ad 2^m.

¶ Insuper cum accipiunt intellectum nostrum in sciēdo causari a reb⁹, hoc est petere, aduersarius eniz dicet causari intellectuz a rebus nō esse scire siue noie ipsius scire appellandum, sed alio noie. vz. opinionis vel cognitiōis.

Ad 3^m.

¶ Adhuc dato ꝙ veritas sit equatio intellectus ad res, nō ꝓpter hoc patet hanc equationem dici noie ipsius sciētie, ⁊ sic recte Aristo. cōsensu oium quasi iudicio ꝓbauit ipsum scire esse per causam cognoscere, qa non aliter possunt nominum significationes ꝓbari.

Cur dixit q̄niā illius ē cā.

¶ Ulterius q̄res cur addidit q̄m illius est causa. Uidet enim sufficiens dicere ipsum scire esse per causam, qua res est, cognoscere. Nā sic sensus est, ipm scire eē per causam ꝓpriam, igitur superfluit addere quoniam illius est cā.

R. aliorū quorūdam.

¶ Nōnulli dixerunt posse fieri vt aliquis sciat causaz ꝓpter quā res est, ⁊ nō rem illam scire. Plurimi eniz sciunt radium solis, qua putrida animalia exoriuntur, ⁊ tamen ignorant quo modo animalia illa exoriant, ⁊ huius causa est qa sz sciant causam ꝓpter quā putrida animalia sunt, cuz nō sciant, quoniam ille radius est causa illoꝝ, nō dicuntur scire. igitur requiritur ꝙ cognoscamus causaz ꝓpter quā res est, quoniam illius est causa, ad hoc vt scientes dicamur. Que res profecto nobis non displicet.

¶ Quare cuius simplr est scientia id vt aliter sese habeat fieri omnino non potest.

¶ Quare cuius simpliciter est sciētia, hoc est impossibile aliter se habere.

Cōmē. 13^m.

¶ Descripsit ipm scire, at nunc describit ipsuz scibile, qđ dicitur etiā ante demōstrationem q̄stio siue q̄situ, huius causa est, qa dixit. scire autē opinamur vnūquodq̄ simpliciter, ⁊ reliqua, ⁊ ꝑ vnūquodq̄ intelligit scibile siue q̄situm sciētificu, hoc est id cuius est simplr ⁊ ꝓprie sciētia, ꝓpterea vt dicta definitio pateat, declarat nūc quid per vnūqđq̄, hoc est qđ per scibile intelligit, accedit ad hec ꝙ scire ipsuz est in aia, vt in subiecto, est in demōstratiōe, vt in causa, est in ipso scibili siue q̄sito vel cōclusione, vt in signo, ꝑtermittit de aia dicere, tāq̄ de re huic libro aliena, spectat eni de ipsa dicere in libro de aia, ꝓpterea de ipso scibili, in quo ipsum scire est, vt in signo, ⁊ de ipsa demonstratione in qua ipsum scire, vt in causa est, pertractat, ⁊ inquit de ipso scibili primo. Quare cuius simpliciter idest proprie est scientia, hoc est impossibile aliter se habere, idest scibile ꝓprie dictum est cōplexum quid necessariuz, addidi complexum quia duplex est necessarium, incomplexuz. vz. ⁊ complexuz, incōplexuz vt deus, eo qa est, ⁊ nō pōt non esse, ⁊ chimera est necessariū non eē, qa nō est ⁊ nō pōt eē. At necessariu complexuz quod dicit̄ ſm inherentiaz est q̄sito vel q̄situm in quo predicatum inest subiecto, ⁊ non ꝯtingit non inesse, vt ignis est calidus, vel in quo ꝑdicatum nō inest subiecto, nec ꝯtingit inesse, vt ignis non est frigidus, q̄re scibile proprie dictum erit quoddaz complexum necessarium, quod non potest aliter se habere.

2^m necessariū.

Uerbor͂ expositio.

¶ Quo vero ad verba attinet, Aristo. apposuit quare quasi illatiue, non vt quare esset nota illationis, sed cōtinuationis. Nam cū dixisset de scire, opportunuz erat ei dicere de ipso scibili, Tum primo, qa ipsum scibile ponebatur in definitione ipsius scire, Tum secūdo, quia ipsum scire est in ipso scibili, vt in signo, ⁊ ita verbum quare continuatiuū est.

Impossibile aliter se hre 2^r.

¶ Ulterius impossibile aliter se habere, potest dupliciter eē. Aut ex hypothesi, vt terra tremit, hoc enim impossibile aliter se habere est, dum exhalatio intra cauernas terre mouetur. Aut absolute, vt solem oriri, quia nō pōt esse quin sol oriatur. Aristo. igitur per impossibile aliter se habere intelligit necessarium ex hypothesi, qđ est necessarium causis positis, ⁊ hoc mō quesita physica sunt necessaria, nō enim possunt suis per se causis positis, nō esse, cōtra autē ipsa ꝯtingentia, sunt eniz que positis causis, possunt nō esse, quoniā possunt impediri.

Obiectio.

¶ Occurres fortasse ex eo, qa videtur definitio in plus ipso definito, quia multa nō possunt aliter se habere, que nō sunt scibilia, vt prima ꝑncipia, q̄ dignitates dicūtur.

Rn̄° Themi. ⁊ Philo.

¶ Themistius ⁊ Philoponus ꝯcedunt illa eē scibilia, qa vt dicetur eorum est alius sciēdi modus, de quo posteri⁹ dicetur. Sed si ita eēt, vt exponit Philoponus, tūc hic nō esset definitum quesitum scibile, sed oē scibile.

ꝓpria rn̄sio.

¶ Propterea dicamus ꝙ definitio debet sic intelligi, scibile ꝓprie est qđ positis suis per se causis non ꝯtingit aliter se habere. Mō sz dignitas nō ꝯtingat aliter se hēe, tamen hoc non est alijs quibusdam positis, vt causis proprijs ⁊ per se, ⁊ ita definitio est equalis ⁊ optima.

¶ Si igit̄ ⁊ alius sciēdi sit modus, posterius explicabimus. Addidimus etiā per demonstrationem etiam scire.

¶ Siquidē igitur ⁊ alius est sciēdi modus, posterius dicemus, dicimus autē ⁊ per demonstrationem scire.

Cōmē. 14^m. 2^x scia est.

¶ Duplex est scia, vt placet Philopono, ⁊ Themistio, altera qdem demōstratiua, q̄ est per demonstrationem ipsaz. Altera vero ſpēs est, q̄ demōstratiua nō est, sz ex sese fidē hēs etiā sine syllis, vt cognitio dignitatū, hec eni nō per demōstrationē nobis accedit, sed ex seipsa fidez hz. Aristoteles igit̄ nūc limitādo se ad dicēda, ⁊ ad ea q̄ dixit, inqt, Siqdem igit̄ ⁊ alius est sciēdi modus, hoc est, qa ita est ꝙ est alius modus siue ſpēs sciē, posteri⁹ dicemus, aūt sed supple nūc. Et per demonstrationē scire dicimus. Sic igit̄ posterius de alia scia specie dicem⁹, nūc de demonstratiua dixisse volumus. Dū igit̄ dem̄ est ꝙ

Vbez expō. nō de vlī scia loqtur Arist. dū definit ipm̄ scire, sʒ de ea q̄ ēq̄pollet demōstrationi, hoc est de dmōstratiua. ¶ Quo vo ad vba attinet, aiaduersione dignū. In nōnullis co/dicibus textū sic haberi. Dicimus aūt ⁊ noscere p dmō/stratonē, vbi Philoponus p noscere intelligit scire, q̄si dicat, ut nūc dicimus ⁊ definimus ipm̄ noscere p demō/

Expō aliter. stratonē, qd reuera est scire. ¶ Nōnulli Aristotelē ali/ter definire ipm̄ scire opinant, q̄a in coꝝ trāslationibus sic habebat, dicimus aūt ⁊ scire per demōstrationeʒ in/

Quid intelli/gat Aristo. p alium sciēdi modū ʒ q̄s dam. telligere. Tu vo hec si placet, ɔsidera. ¶ Non desunt, q̄ velint Arist. per aliū sciēdi modū, intelligere eū modū, quo mediate scitur, vt per demōstratione ad impossibi/

Aliter expō. le, ⁊ per demōstratione q̄a. ¶ Alij vo nō ignari per aliū sciēdi modū intelligūt, qui est per definitionē, de quo in secūdo libro disputabit. Sed de his hactenus.

¶ Demonstrationem autem dico, rōcinatio/nem eam que sciam efficit. Eaʒ vo sciaʒ ef/ficere dico, qua scimus eā ipsam habēdo.

¶ Demōstrationem autem dico, syllogismū epistemonicon, idest scientificū. Epistemo/nicon vo dico sm̄ quē (in hñdo ipʒ) scim⁹.

Comēt. 15. ¶ Hec q̄ hic inqt, ɔtinuatione nō idigent, nā cum dixissʒ se esse locutū de scire, qd est per demonstrationē, decla/

Philopo. rat q̄d ipse velit p demōstrationeʒ. ¶ Philoponus aūt Aristotelē hoc facere, vt ostēderet ipsum scire ⁊ demon strationem idem eē. Uel accuratius (vt inqt) hoc facit, vt ostendat sciam eē demōstrationis fineʒ, aut habitū, qui ex demōstratiōe anime ipsi accrescit. Demōstratio/nem autē que sit ad sciētiaʒ ipsam syllogisticam, vt via. ¶ Fortasse etiā Arist. trāsit ad declarādū quid p demō strationem velit, q̄a etiā de demōstratione est hui⁹ libri

Demōstrare ɔ/siderari pōt. intētio, sed quia demōstratio potest dupliciter ɔsidera/ri, vno mō quo ad formam, hoc est vt syllogismus est, ⁊ quo ad materiam, idest quo ad ea, ex q̄bus, ⁊ de quibus est, ⁊ tractare de forma demōstratiōis spectat magis ad librum prioꝝ, qui est de syllogismo, ideo raptim q̄si hec trāsiens, inqt. ¶ Demōstrationem aūt dico syllogismū epistemonicon, latine vo scientificum. dixit syllogismum loco generis. addidit epistemonicon loco differētie, q̄a captiosus syllogismus non epistemonicus est, nec diale/cticus est epistemonicus, exponit q̄d velit ipse p episte/monicon, ⁊ inqt. Epistemonicon vo dico, sm̄ quē (in ha bendo ipsum) scimus. Hoc autē duplr̄ exposuit, Tū vt definitio demōstrationis pateret, in qua ponit illa diffe rentia epistemonicon, Tum etiā q̄a scientificum est du/

Scientificum duplex. plex, qd videlʒ sciam facit p̄ncipaliter, vt intellect⁹ ipse agens, ⁊ quo sciētia ipsa fit vt instrumēto, quia igit̄ dixe rat demōstrationem eē syllogismum facientem scire, ap/posuit sm̄ quem (in habēdo ipm̄) scimus, vt inueret de/monstrationem facere sciētiam, vt instrumētum, ⁊ non

Vbez expō. vt p̄ncipale mouens. ¶ Quo vo ad vba attinet, debes scire in nōnullis translationib⁹ loco vbi epistemonicon legi Apodicticon, qd vnde sit ignoro. Apodicticus enim grece sonat latine demōstratiuus. mō dicere demōstra/tionem esse syllogismum apodicticon est dicere demō/strationē eē sylłm demonstratiuū, ⁊ sic idē per idē defi/nisset. Quare (vt puto) textus corruptus est.

¶ Si igit̄ ipsum scire tale est quale posuim⁹ necesse est ⁊ demonstratiuā sciam, ex veris ⁊ primis medioq̧ vacantibus ⁊ ex notiori/bus ⁊ priorib⁹ ipsa cōclusione causisq̧ eius/dem esse. Sic. n. erūt ⁊ ipsa principia p̄pria

ei⁹ qd dmr̄at. Nā rōciatio q̄dē sine his erit, demōstratio vo nō erit, sciam eni non faciet. ¶ Si igit̄ ipsuʒ scire est, vt posuimus, neces/se est ⁊ demōstratiuam sciam ⁊ ex veris eē, ⁊ ex primis ⁊ imediatis, ⁊ notiorib⁹, ⁊ prio/ribus ⁊ causis cōclusiōis. Sic. n. erūt ⁊ pri/cipia propria eius, quod demonstrat̄. Nam sylls quidem erit ⁊ sine his. Demonstratio autem non erit, non enim faciet scientiam.

Comēt. 15. ¶ Partiʒ ex definitiōe ipsius scire, partiʒ ex his, que de demōstratione adijcit, ex quibus qualibet̄ sit ipsa de/

Sylls tex. mōstratiua scientia, ɔcludit, quasi sic syllogiʒans, Scire est ex veris, ⁊ ex primis, imediatisq̧, ex notioribus, ⁊ ex prioribus causis ɔclusionis, est q̄dem ex veris, q̄a de ve ris ɔclusionibus, que demōstratiue nō nisi ex veris, p/ficiunt̄. Est eni scire que sint qd est, ⁊ nō potest aliter se habere, ⁊ ita de veris, ⁊ ex veris. Primis imediatis, q̄m scire est per causaʒ, quoniam illius est causa. Prioribus causis, quia est per causam p̄pter quā res est. Est deniq̧ ex notioribus, quia scire arbitramur cognoscere. Igitur scire est ex veris, primis imediatis, notioribus, priorib⁹ causis cōclusionis. Sed acceptum est demōstrationem esse scire, nam scire dicimus per demōstrationeʒ. Igitur demōstratio siue demōstratiua scientia est ex veris, pri/mis imediatis, notioribus, prioribus causis cōclusiōis.

Sūc philo. ¶ Philoponus eni hec reduxit ad quatuor, iuxta qua/tuor, que ponebant̄ in definitione ipsius scire. Nam ex illa particula q̧ scire sit de re que est, ⁊ non potest aliter se habere, habetur q̧ ipsa demōstratio est ex veris, ⁊ de veris. Ex illa particula, q̧ scire eē, quoniā illius est cau/sa, habet̄ q̧ demōstratio sit ex primis imediatis. Ex illa particula q̧ scire est p̄pter causaʒ, qua res est, habet̄ q̧ demonstratio sit ex prioribus causis ɔclusionis. Ex illa particula q̧ scire est cognoscere, habet̄ q̧ demōstratio est ex notioribus. Recte igit̄ inquit. ¶ Si igitur ipʒ sci re est, vt posuimus, necesse est ⁊ reliq̄, q̄a syllogistice de/mōstratiuā sciam eē ex his, facile deducit̄. Ut vo itelli/gat̄ diīa coꝝ ex q̄b⁹ est demōstratio, ab his ex q̄bus est sylls, dicamus demr̄ationē q̄dē nō eē nisi de veris, ⁊ ex veris, nā syllus verus est pōt, q̄m hō est aial, ⁊ ex falsis, vt si ois lapis sit aial, ⁊ ois hō sit lapis. relinq̄tur syllogi stice, q̧ ois hō est aial, veꝝ hic sylls erit, nō aūt demon/stratio. dixit ex p̄mis imediatis quasi sit vna p̄ticula, ap/posuit. n. vbo p̄mis vbum imediatis, q̄a si sumpsero q̧ aia imortalis, ⁊ ex hoc syllogiʒauero q̧ nōnulle aie in i/ferno sint, ex p̄mis q̄dē syllogiʒaui, nō aūt ex imediatis, q̄a aiam esse imortaleʒ idiget demōstratione, ⁊ sic opor tet demōstrationeʒ eē ex primis imediatis hoc est inde/mōstrabilibus, ⁊ p se creditis, aut oportet ire in infinituʒ.

Aliq̄ sūt imedi/ata q̄ nō sunt p̄ma. Additum p̄terea est ad vbuʒ imediatis, vbū p̄mis, naʒ sunt q̄daʒ imediata nō tm̄ p̄ma, vt q̧ hec cerusa sit alba, hec eni imediata est, nullo termino idigēs ad sui fidem. Silr̄ hic Socrates est ⁊ eiusmodi, ex his autē nō fit de/mōstratio sed ex p̄mis. i. cōib⁹ imediatis. Dixit ⁊ notio/ribus, opʒ. n. nō tm̄ que assumunt̄ in demōstratione esse vera, p̄ma imediata, sed notiora, nā p̄nt dignitates aliq̄/bus experiētie inopia nota nō eē, velut q̧ q̄ eideʒ eq̄lia, ⁊ sibiinuicē sunt eq̄lia, hoc eni ex sese fidē hʒ, multis tm̄ non pʒ, p̄pea addit illa ēe notiora. Dixit priorib⁹ causis ɔclusiōis, ⁊ p priores causas itelligit causas ɔtinuas, non lōginquas, naʒ demr̄atio eē pōt ex veris, p̄mis imediatis, notiorib⁹, q̄ tm̄ nō erit ex proximis causis. Ut si q̄s velis

demrare

demõstrare q̃ aīa imortalis, ꝛ sumat q̃ eidē sunt ꝯq̃lia, ꝛ sibiīuicē sunt ꝯq̃lia, accepit.n. vera, p̃ma imediata, ꝛ notiora, nõ aūt q̃ sint effectricia ꝯnis, ꝛ ita p priores causas ꝯnis, p primes causas itelligit, ꝛ ita p̃ores pro p̃pimis ac p̃inuis itelligit, q̃si inuēs h̄ duo facere vnã p̃ticulã, ꝛ q̃a per p̃ores cãs ꝯnis itelligit p̃rimas siue p̃p̃as causas, iõ subscribit. Sic.n. erũt ꝛ p̃n^a p̃p̃a eius, qd̃ demr̃at, q̃re iter hec nõ opꝫ addere ex p̃p̃ꝯs demr̃atiões eē, q̃a si est ex p̃orib^9 causis ꝯnis. igit̃ ex p̃p̃ꝯs, ꝛ p h̄ pꝫ non accipi p eodē p̃mis, ꝛ priorib^9, sꝫ p diuersis, qua rõne alterum hoꝝ nõ supfluit, q̃si igit̃ recolligēs d̃ria inter syllm̃ ꝛ demõstrationē, inq̃t. ꝛ supple ꝯ demõstratio ex veris ꝛ reliq̃s est, nã ꝛ sylls q̃dẽ erit ꝛ sine his, demr̃atio aūt non erit, q̃a nisi ex his sit demr̃atio, nõ faciet sciam. ❡ Animaduersiõe dignũ q̃ Auer. in paraphrasi ex definitiõe demr̃ationis p̃tic̃ assignare, vt̃ syllogiçare definitionē p̃ñtē. ❡ Qua rõne Brotisatesta dixit Ari^les definitionē maĩlez demr̃atiõis demr̃are p formalē. ❡ Nõ desunt q̃ dicũt Arist. p v̇ba illa. Sic.n. erũt ꝛ p̃n^a p̃p̃a, eius qd̃ demõstrat̃ remouere q̃stionē, nã dixit demõstrationē esse ex priorib^9 ꝛ imediatis, q̃ videntur repugnare, q̃a p̃ora nõ sunt imediata, q̃si r̃idēs. Illa tria priora p̃ma ꝛ imediata nõ aduersari, q̃a sic, erũt p̃p̃a p̃n^a. ❡ Themisti^9 aũt (si recte itellexi) vult Aristo. ponere d̃riaꝫ iter d̃mõstrationē ꝛ syllm̃. In h̄ q̃ p̃põnes demõstratiõis sũt cãç ꝯnis in essendo, cognoscēdo, ꝛ īferēdo. syllogisticę autēꝫ ꝯclusionis tñ in īferēdo, Propterea inq̃t. Sic eniꝫ erũt ꝛ principia propria eius, quod demonstratur, hoc est in essendo, nam syllogismus quidem erit ꝛ sine his, quibus (vt mihi videtur) Auerro. consentit.

❡ Vera igr̃ eē opꝫ, q̃a fieri neq̃t vt id qd̃ non est, sciat̃, veluti diametrũ cõmensurabilē eē.

❡ Vera q̃dē igr̃ opꝫ eē, q̃m qd̃ non est, nõ est scire. Ut q̃m diameter cõmensurabilis.

❡ Nunc singulas p̃ticulas acceptas in definitiõe demõstratiuę sciç exponit. ideo inq̃t, diximus oportere ex veris eē demõstrationē, q̃m si ex veris nõ sit, neq̃ ꝯtingit fieri sciam. ꝛ hoc ait. ❡ Vera q̃dē igit̃ opꝫ eē. sup. ea, ex quibus est demr̃atio, q̃m qd̃ nõ est, non est scire. Ut q̃m diameter cõmēsurabilis sit. sup. costę. Hec rõ potest ad Enthymema sic reduci, Qd̃ nõ est, nõ ē scire. igit̃ ea ex q̃b^9 est demr̃atio. opꝫ eē vera, ꝛ per qd̃ nõ est, intelligit falsuꝫ, ꝛ ita Enthymema erit, Falsũ nõ pōt sciri, igr̃ opꝫ p̃ncipia ex q̃b^9 est demr̃atio, eē vera. Enthymema istud est obscuꝝ, ꝛ vñ valeat, non facile pꝫ, ideo vno mõ dici pōt q̃ tenet ex d̃ria inter syllm̃ ꝛ demr̃ationē, q̃a falsuꝫ ex falsis syllogiçari pōt, verũ aūt ꝛ ex veris, ꝛ ex falsis, at demõstrari minime pōt nisi ex veris. Aut fortasse seq̃it̃. q̃a demr̃ id cuius scia est, impossibile est aliter se hīe. igit̃ vera opꝫ eē p̃n^a, q̃a detur oppositũꝫ, tũc ꝯclusio pōt eē falsa. ❡ Aut melius fortasse nõ recedēdo a v̇bis Aristo. sic arguat̃. Falsa nõ p̃nt sciri. igit̃ p̃n^a demr̃ationis sunt vera necessario, q̃a si nõ sunt vera, sint igit̃ falsa, igit̃ ex illis p̃nt sequi, ꝛ vera ꝛ falsa, q̃a ex falsis ꝛ verũ ꝛ falsum seq̃tur. demõstret̃ itaq̃ ex falsis falsum, igit̃ falsum sciet̃, q̃a demr̃atio est sylls epistemonicus, h̄ est faciēs scire, q̃re si falsa nõ p̃nt sciri, opꝫ demr̃atiõis p̃n^a vera esse, aliter.n. vt p̃bauimus falsa demonstrari ac sciri p̃nt. ❡ Sꝫ occurres, nõne nõ entis scia est, q̃m r.ꝫ est ens, ꝛ falsi, q̃m nõ est veꝝ. ❡ R̃ndet Philoponus ꝛ recte, q̃ nõ entis est scia, q̃m nõ est ens, ꝛ falsi q̃m non est verũ, sed Ari^les h̄ nõ dicit, sed vult nõ ens non sciri tãq̃ ens, nec falsuꝫ sciri tãq̃ veꝝ, ꝛ hoc ait in exēplo cũ inq̃t. Ut q̃m diameter sit costę cõmēsurabilis. Hoc.n. falsuꝫ

est, ideo sciri nõ pōt q̃ sit verum. ❡ Ex his pꝫ q̃stiones aliquoꝝ hic nõ moueri ad rem quũ q̃runt vtrum de nõ ente sit scientia, nam (vt recte Philoponus inquit) per non ens, falsum intelligit.

❡ Ex primis aūt ꝛ idemõstrabilib^9 eē, q̃a nõ sciet nõ hñs demõstrationē ipsoꝝ. Scire.n. nõ p accñs ea quorum est demõstratio, nihil aliud est sane, q̃ꝫ demonstrationē habere.

❡ Ex primis autem indemõstrabilibus, quia non sciet, nõ habens d̃monstrationeꝫ ipsoꝝ. Scire.n. quoruꝫ d̃mõstratio est nõ s̄m accidens, est habere d̃monstrationem.

❡ Qd̃ ex p̃mis imediatis sit demõstratiua scia (qd̃ erat 2^a p̃ti^la) nũc exponit. ꝛ inq̃t. ❡ Ex p̃mis aūt idemr̃abilibus, scia demõstratiua est, q̃m supple si idemr̃abilia nõ sunt, sed demõstrabilia, q̃ ad demr̃ationē assumunt̃, nõ sciet, nõ hñs demr̃ationē ipsoꝝ, nõ dico p̃blema siue q̃situm, qd̃ ex demr̃abilib^9 syllogiçat, opus.n. est si nõ fir. miter nouit p̃põnum demr̃atiões, q̃rere iteꝝ demr̃ationes, quo sit vt idē sit idemõstrabile, ꝛ imediatuꝫ, q̃m vt diximus, oīs demõstratio p quosdã medios terminos cõficit̃, p̃pterea inq̃t. Diximus demõstratiuã sciam ex primis eē idemõstrabilib^9, q̃m si demõstrabilia sunt, q̃ ad demõstrationē assumunt̃, nõ fit demr̃atio, nisi vt illa antea fuerint demr̃ata, atq̃ alias q̃ in illoꝝ demr̃atione assumunt̃, aut p̃ma sũt, imediataq̃, aut d̃mr̃abilia, ac necesse est, aut ad ifinita p̃cedere, aut occurrere in aliq̃ prima imediata, ex q̃b^9 sylls ꝯficit̃ scientificus, nã (vt inq̃t) Scire ea, quoꝝ demr̃atio est nõ p accñs, est demr̃ationē hīe. ❡ Quo v̇o ad v̇ba attinet, dixit, quorum est demõstratio, q̃m (vt diximus) scimus ꝛ notiões cões, sꝫ non eaꝝ hñdo demr̃ationē, hñt.n. p seipsas fidē, nã eaꝝ potior est scia q̃ꝫ p demr̃ationē, addidit nõ p accñs, q̃m cõtingit scire nõ p se, sed p accñs, quēadmodũ supficies dĩ visibilis eē, at nõ p se, sed q̃tenus ei color accidit, q p se visibilis est, ꝛ luna q̃ sit sphęrica scire dicimur, sꝫ non p se, sꝫ q̃tenus accidit ipsi taliter illustratiões hīe, vñ tãq̃ a posteriorib^9 ꝛ causatis ad p̃ma atq̃ causantia recurrimus, hę q̃dē ostēsiões nõ scientificę, sꝫ ex accñtib^9, ac nõ ex his, q̃ p se isũt reb^9 sũt, opꝫ aūt demr̃atiões ex his, q̃ p se isũt reb^9 ꝯflari. ❡ Quęret q̃spiam sylls ex veris ꝛ demõstrabilib^9 ē demr̃atio aliq̃ pacto. ❡ Philopono vĩ, q̃ sic, sꝫ post demr̃ationē eoꝝ q̃ assumũt̃, antea nõ erat demr̃atio, sꝫ sylls tñ. ❡ Sꝫ res h̄ est ambigua, q̃m q̃ro post demrõnē illoꝝ demr̃abiliũ, demr̃abilia illa reddũtur idemr̃abilia, ꝛ imediata, an adhuc remanent mediata. Si remanēt adhuc mediata, igit̃ post demr̃ationē illoꝝ d̃mõstratio adhuc nõ erit. Si remanent imediata, igr̃ post d̃mr̃atiõeꝫ illoꝝ nõ erit mediũ aliqd̃, qd̃ falsuꝫ est, q̃a sēp añ ꝛ post mediũ erit. ❡ Propterea. al's diximus d̃mr̃atiõeꝫ ex demr̃abilib^9, nũq̃ fieri d̃mr̃ationem simplr̃, q̃a nũq̃ illa efficient q̃b^9 sit imediata, d̃mrõneꝫ v̇o illoꝝ d̃mr̃abiliũ si p imediata fit, hñ est p̃^a d̃mr̃atio, ꝛ simplr̃. ❡ Quare p Philopono dici pōt d̃mr̃ationē q̃ fit ex d̃mr̃abilib^9 post d̃mr̃ationē illoꝝ eē d̃mr̃ationem non simplr̃, sꝫ s̄m q̃d, q̃ten^9 fit ex illis, q̃ carēt d̃mrõne p tũc. vꝫ. quo d̃mr̃ata sũt, nõ aūt carēt d̃mr̃atiõe simplr̃.

❡ Causę ẽt sint opꝫ ꝛ notiora ac priora. Cãç q̃a tũꝫ scimus cũ cognoscimus cãꝫ. Priora siq̃dē ꝛ cãç sunt ꝛ antea cognita, nõ illo mõ solũ quid significēt, sed altero etiã modo,

Corol^m pro modernis.
Expõ Aue. in

Auicen.

Expõ The.

Conl. 17^m.

Enthymema

Conl. 18^m.

Theo expõ.

Dubitatio.
Sol. Philo.

Dubitatio 3 Philopo.

Dubia solo. Nota hec.

Desēsio Phi.

R^a Philo.

¶ Et causas ⁊ notiora opꝫ esse, ⁊ priora, causas qdē, qm̄ tūc scimus, cū cāꝫ cognoscim⁹; ⁊ priora: siqdē cāe sūt. Et notiora, nō solum altero mō itelligēdo, sꝫ ēt in sciēdo, qm̄ sūt.

Cōmē. 19ᵐ. ¶ At nūc declarat ceteras pticulas, ⁊ inqt. Et cās ⁊ notiora opꝫ eē, ⁊ priora, cās qdē, qm̄ tūc scim⁹, cū cāꝫ cognoscimus, q̄re opꝫ ea q̄ assumunť in demrātiōe eē cās ꝯnis, seu ei⁹ qḋ demrāť, nec alio pbat ita eē, nisi p dīfinitiones ipsi⁹ scire.

Dubitatio. ¶ Sꝫ q̄res quo gn̄e cāe q̄ assumunť in dmōstratiōe sūt cāe ei⁹ qḋ demrāť.

Sol. aliquoꝝ. ¶ Rn̄dēt qdā eē cās in gn̄e efficiētis, nā ppōnes sūt cāe effectiue, dignitates qdē remote, ppōnes aūt ppinq̄.

Dubitātes ꝫ rationem, ¶ Sꝫ ambigua est h̄ solutio, qa vel q̄ assumunť in demrātiua scia, ꝯpanť ad id qḋ demrāť, vel ad demrōnē, si ad demrōnē, sic sūt ppōnes, vt mā, cāe. Sin aūt ꝯpenť ad id, qḋ demrāť, sic q̄ assumunť prīt illi⁹ cāe eē in q̄lꝫ gn̄e cāe, nā aliqn̄ erūt ei⁹ qḋ dmrāť, cāe effectrices, aliqn̄ finales, aliqn̄ mālēs, aliqn̄ formales, nā demrōnes esse prīt p ea q̄ assumunť in q̄lꝫ gn̄e cāe. quā sniaꝫ Philoponus ēt hic approbat, q superiori pte ondit ea q̄ assumunť ei⁹ qḋ demrāť, posse esse cās ⁊ effectrices, ⁊ mālēs.

Ad dubitāť rn̄detur. ¶ Quare si q̄ assumunť ꝯparenť ad demrōnē ipsaꝫ, erūt cāe, vt mā, qa ppōnes sūt ptes sylli, si ad id qḋ demrāť, erūt cāe, vel prīt eē cāe in q̄lꝫ gn̄e cāe, si ad sciaꝫ ꝯpenť, q̄ ex syllo relinquiť, erunt eo mō cāe, q̄ ipse syll's illi⁹ sciē cā est, qm̄ ptes rei sūt cā, vt illa res cā est, cui⁹ sunt ptes, ⁊ sic erūt cāe ssītalr effectiue, velut ⁊ sylls, pꝫ igiť ea q̄ assumunť in demrātiua scia, esse cās. Qḋ ṽo sint priora, pbat, ⁊ inqt, priora. sup. opꝫ eē, siqdē cāe sūt, nā ois cā vult eē prior, ei⁹ cui⁹ ē cā.

Obiectio. ¶ Sꝫ dices si dixit q̄ assumuntur, oportere cās eē, cur addidit ⁊ priora, siqdē priora eē opꝫ, si sint cāe.

Solutio. ¶ Dici pt, qa p cās, itelligit primas, mō prime cāe videri possent alicui, nō priores eē, ppea addit priores. Deinde exponit q notiora opꝫ eē. ⁊ inqt. Et notiora. sup. opꝫ eē q̄ assumuntur, nō solū altero mō itelligēdo qd nois coꝝ, sꝫ ēt in sciendo, qm̄ sunt, ⁊ sic q̄ assumunť pri⁹ opꝫ eē pcognita dupliciter, ⁊ qa vera sūt, ⁊ quid nois coꝝ.

Alia obiectio. ¶ Sꝫ occurres qm̄ prius dixit ppōnes nō pcognosci nisi qa verē sunt, at nūc dixit vtroq mō.

Sol. Phil. ¶ Soluit Philoponus, q in pri⁹ tācꝫ ꝯcessiꝫ ac firmū h̄ pmisit, qa nō est possē cogitē ppōnes, qa verē sunt, nec aliqd qm̄ est, quin cognoscať quid sigt. Tu ṽo vide supra, nā pl'a diximus in hac re.

Cōmētario 5ᵘ ⁊ 6ᵘ. ¶ Dupl'r aūt sūt priora notioraue. Nō. n. idē est prius nā, ⁊ nr̄a ex pte prius, neqꝫ noti⁹, ⁊ nobis ēt noti⁹. Atqꝫ ea qdē ad nos priora notioraue dico q̄ ppinquiora sensui sūt. Ea ṽo simpl'r priora notioraue, quē a sensu lōgi⁹ distāt. Sūt aūt remotissima qdē ea: q̄ sūt vniuersalia maxime. Propinquissima ṽo singularia ipsa. Atqꝫ hec īter sese opponunť.

¶ Priora ṽo ⁊ notiora dupl'r sūt. Nō enim ideꝫ est nā prius, ⁊ ad nos prius, neqꝫ noti⁹, ⁊ nobis noti⁹. Dico aūt ad nos qdeꝫ priora ⁊ notiora, ppinqora sensui. Simpl'r autem priora ⁊ notiora, q̄ lōgi⁹ sūt. Sūt aūt lōginquissima qdeꝫ, vniuersalia maxima. Propinqua ṽo singularia, ⁊ opponunť h̄ adinuicē.

Cōmē. 10ᵐ. ¶ Accepit ⁊ declarauit ea, q̄ in demrātiua scia assumunť, esse priora, ⁊ notiora, siue prius cognita, siue pcognita nō solū altero mō, sed qm̄ sunt. Nūc ṽo distīguit priora ⁊ notiora, vt sciať quo istoꝝ modoꝝ, quē assumuntur, sint priora, quoue mō sint notiora. ⁊ inqt.

¶ Priora ṽo ⁊ notiora dupl'r sunt, vt sēpe dictū est, ⁊ pbat, ⁊ inquit. Nō eniꝫ idem est nā prius, ⁊ ad nos prius, neqꝫ notius. sup. natura, ⁊ nobis notius, ⁊ ita bene dictū est prius ⁊ notius nō dici vno mō. exponit hec. ⁊ inqt. Dico autꝫ ad nos qdem priora ⁊ notiora ppinqora sensui. Simpl'r autē hoc est nā priora ⁊ notiora dico quē lōgius sunt a sensib⁹, ⁊ hec rursus exponēs inquit. Sūt aūt lōginquissima qdem a sensibus, vl'ia maxima, quēqꝫ dicūtur vl'issima, pxima ṽo sensibus, sunt singularia, ⁊ opponuntur (vt inqt) hec adinuicē. q̄re bene dictū est priora ⁊ notiora nō dici vno mō, opponunť accepit p eo, qa sūt hec diuersa.

Que Philoponus. ¶ Philopon⁹ hic (vt mihi vi) voluit ea quē dixit Arīs referēda eē ad minorē ppositionē, ex qua ꝯstat demōstratio, de minorib⁹ eniꝫ ppōnibus, quē assumunť in demōstratione, voluit Aristo. dixisse oportere eē veras, primas indemōstrabiles, notiores, ac priores causas ꝯnis. at nunc vult hec referenda eē ad maiores, quē etiam in demonstratiōe assumūtur, has enim vult eē notiores ⁊ priores simpl'r, siue sm̄ nām, qm̄ cōparatione ipsaꝝ assumptionuꝫ, quē minores sunt, ipsa sunt vl'issima, ⁊ simpl'r priora. Si eniꝫ hic ꝯficereť sylls. Omne aial est substantia, ois hō est aial, igiť omnis hō est substātia, cōstat maioreꝫ fieri ex aiali ⁊ substātia, q̄ sunt priora simpl'r siue natura. ⁊ per hec ostēdiť hō q substātia est, qui hō est extremū siue vltimū, qḋ diciť extremuꝫ minus. quare per vl'ia hic sm̄ Philoponū ppōnes maiores itelligit, quē sunt simpl'r ⁊ nā priores, ⁊ notiores. ⁊ p ꝯns opꝫ dicere (lꝫ ipse nō dicat) posterius nota ⁊ nobis ppinqora esse minores, q̄ dicunť assumptiōes, hē. n. sub vl'ib⁹ assumūtur, prius notis simpl'r.

Auer. expo. ¶ Sꝫ reuera in hac expōne est ꝯfusio, nā Aristo. locutus est de pncipijs q̄ assumunť in demōstratiōe, de his eni dixit, vera oportere eē, ⁊ prima indemōstrabilia, ⁊ notiora, ⁊ causas priores ꝯclusiōis, vbi nō distinguit de his principijs, nec faciēda est diuā, vbi non opꝫ. Accedit, q locutus sit copulatiuē, mō copulatio refert oīa ad eadē.

Que Themistius. ¶ Propterea (vt mihi videtur) Themistius retulit hec ad ṽba pxima. vꝫ. priores cās ⁊ notiores duꝫ dixit opꝫ eē, vt quasi velit causas assumptas in demōstratione eē, priores, ⁊ notiores simpl'r siue nā. Singularia ṽo intellexit effectus, nō eni est cā q̄ nō sit pluriū eiusdē rōnis effectuū causatiua, ⁊ sic causa est vl'e qōdaꝫ, ⁊ effectus particulare, quā expōnē Auer. in sua paraphrasi assignauit.

Cōmen. 5ᵘ. Solutio. z͡d i acienis. p⁹ phy. t. c. 2. ¶ Qua rōne tolliť cōtradictio, nā hic ait vl'ia eē nobis posterius nota. in lib⁹ physicoꝝ. ait eē illa nobis prius nota. hic. n. per vl'ia itelligit causas vl'es, ⁊ p singularia itelligit effect⁹. mō hoc nō aduersať eis, q̄ illic dixit, nā sm̄ Auer. ⁊ Themistiū cāe sūt simpl'r ⁊ nā prius notē, effect⁹ nobis, ⁊ effectus vl'es prius nobis noti effectibus minus vl'ibus.

Dubitatio pulchra. ¶ Sꝫ adhuc res h̄ nō caret q̄stione, nā si per vl'ia itelligit hic causas vl'es, tūc in demōstratiōe nō pcederet ex notiorib⁹ nobis, sed ex notioribus simpl'r, q̄ nō essent nobis prius ⁊ notiora his, q̄ demōstranť, cuius ꝯrū diximus.

Solutio. ¶ An q in demōstrando aliquādo pcedimus a causis nō inuētis, sed primo nobis occurrētib⁹, vt in mathematicis, ⁊ tūc eēdeꝫ causē sūt nobis ⁊ simpl'r p notē, aliqn̄ pcedim⁹ ex causis quas inuenim⁹ p effect⁹ vt in nālib⁹.

In nālib⁹ 3ᵉˣ notitia in scia demrātiua. ¶ In nālibus. n. triplex est notitia in demrātiua scia.

Prima. Pria est, qa est effect⁹ q̄ est p sensuꝫ inuētio.

Secunda. Scđa est, inuētio cāe ab effectu p sensuꝫ inuēto, q̄ qdē inuētio est ipꝫ, qa est cā, vel qa verē sunt ppōnes, vt dixit Arīs, nō solum altero mō, sꝫ qm̄ sunt. sup. verē ppōnes.

Tertia. Differentia. Tertia est, pp qd effect⁹ p qa est ipsarū cāꝝ iā inuētū, q̄ notitia tertia differt a p⁹ ipsi⁹ effectus.

Prima

Prima siqdẽ erat p sensus, scda vo p cãm, q̃ ideo docet vnãmet notitiã cẽ inuẽtionẽ alicuius, ⁊ alterius pp qd vt ipm qa est cã, est cãç ipsius inuẽtio, est pp qd effect°, Dõm igit cãm cẽ nobis ⁊ simplr priorẽ ⁊ notiorez effectu, priorẽ qdẽ nã, qa cã est, notiorẽ vo effectu, nõ qdez quo ad p̃mã effectus notitiã, q̃ erat illius inuẽtio p sensus; sed quo ad scdam, q̃ est pp qd eius effect°, q inuẽtus erat.

Oppositio re/plicatio.

¶ Et si dices non põt dici notius aliqd aliq̃ notitia: nisi illa notitia ipm cognoscat. mõ cã non cognoscit q̃ne notitiç pp̃ter qd. Igit non põt dici causa notior B q̃ne notitiç ipso effectu.

Solutio.

¶ Et solo est qdez, q non dĩ causa notior q̃ne notitiç p̃pter quid, q ipsa illa notitia cognoscatur, sed dĩ notior illo q̃ne notitiç, qa effectus nõ põt notitia pp̃ter qd cognosci, nisi causa p̃cognoscatur inuẽtiua notitia, ⁊ hoc dixit Ari^{tes} nõ solũ altero mõ, sed quoniã sunt vera. vz. Hec sunt quç mihi occurrunt, quç si nõ satisfaciant, monstrasse locum sit nobis satis.

¶ Ex primis autẽ cẽ nihil aliud est q̃z ex proprijs principijs cẽ. Idẽ.n. primum atqz principiũ dico. Est aũt dõmfatiõis principium propositio medio vacans. Ex vo medio vacat qua nulla est alia prior.

¶ Ex primis aũt est, qd ex pprijs principijs ẽ. idẽ.n. dico primũ ⁊ principiũ. Principiũ vo demsfationis, est ppositio imediata. Immediata autem est, qua nõ est altera prior.

Litte. ari^m. Que Philo.

¶ Dixerat prius se itelligere per p̃mũ, ⁊ p̃ncipiũ idez, at nũc idẽ resumit. sed cur B rursus resumat, Philoponus reddit cãm, qa in medio iterruptionẽ fecit, ⁊ qa vult ag̃tius illud narrare.

Prosa expo/sitio Ari.

¶ Ego vo dico q Ari^{tes} vult narrare quo mõ ex p̃mis est demõstratio, ⁊ q̃nã hçc p̃ma sũt, p̃terea vult declarare p̃n^{m} demõstrationis, quoz prius nullã fecerat mentionẽ, ne igit videret res hçc extra ppositũ ingt. ¶ Ex p̃mis aũt est, qd ex pprijs p̃ncipijs ẽ, idẽ eni dico primũ ⁊ p̃n^{m}. pp̃ter qd si quç sit p̃n^{m} demõstrationis definierimus, non ab re erit. ppea ingt, hçc qz principiũ erit p̃mũ cãe, cuius est p̃n^{m}. Quç vo sint principia demõstratiua, adiecit, ⁊ ingt. Est autẽ p̃n^{m} demonstrationis ppositio imediata, accipit ppõ loco generis. ois eniz syllogismi p̃ncipiũ ppositio est. naz ppositio est pclusionis causa, hac eni rõne pclusio ad ppões reduci tãq̃ ad principia dĩ. Uerum alioz syllogismoz ppositiones aliç sunt.

Differ. syllo/gismoz subie/ctorum.

Dialectici qdem eni syllogismi ppositiones, pbabiles sunt. Sophistici autẽ falsç cõuer ⁊ ex equiuocatione, vtplurimũ deceptionez habẽtes. Demonstrationis vo, imediatç. Patet igit cuiuslibz syllogismi principiũ ppositionẽ cẽ, nõ tamẽ eodẽ mõ.

Ordo Ari.

¶ Seruat autẽ Aristo. hunc ordinẽ, nã p̃mo ppositionẽ imediataz exponit, scdo ppositionẽ, nõ seruans ordinẽ, cum ppõ sit genus de qua p̃us erat dõm, qd ideo fecit, quia nõ referi, est p̃terea pro pte in libro prioz hoc expositum.

p° dem p°.

Quid sit itaqz imediata ppositio, dicit. Immediata aũt est, qua nõ est altera prior, nã p seipsam fidẽ hz, ⁊ nullo alio medio termino idiget ad demõstrationez q p̃dicatũ subo isit. pp̃terea ait, qua nõ est altera p̃or, naz syllogistica cõmõstratio ois fit medio quodez assumpto termino, ⁊ p seipm extrema copulãte, ad demõstrationem aũt assumptas ppões supremas cẽ opz, ⁊ nõ p alia demõstratas, hac rõne imediatas appellat, B est idemonstrabiles, q̃lia sunt pnũciata cõmunia q̃ grçce dicuntur axiomata, ad quoz pbationẽ nõ indigemus medio termino aliquo p se cõnectẽte ylioi particularium, cũ nihil sit antiquius ac vetustius ipsis. vt si vellemus ostẽdere q aius in sui suba inaugumẽtabilis est, vtar medio termino quodã extrema p se colligãte, cuz neqz p̃ma, neqz imediata, sit eiusmodi enũtiatio, ponã igit mediũ illud hoc quod est imortale. nam animus est imortalis, imortale in sui substantia inaugumentabile. igitur animus in sui substantia inaugumẽtabilis. rursus assumpta propositio non est seipsa fidẽ habens, ideo adhuc assumã aliõ medium hoc quod est semp mouẽs, nam quod semper mouet, imortale, animus semper mouet. igitur animus imortalis. ⁊ quia rursus ppositio assumpta seipsa fidez non habet, assumam aliud. vz. per seipsum animuz moueri, tunc eniz animus per seipsum mouet, quod per seipsum mouet, imortale. animus igit imortalis. faciam autem hoc, donec ocurrero in ppões indemonstrabiles atqz imediatas, quç seipsis fidẽ habent, nullo egẽtes medio termino extrema cõnectente. Similr si demonstrare voluero q hõ est suba, vtar medio termino aiali ipso, qrñ aial suba est, hõ aial est, hõ suba erit, at si assumpta ppositio imediata non est ad huius fidem vtar rursus termino medio q aial per se subsistit, nam qd per se subsistit, substãtia est. Aial per se subsistit. Animal igitur substãtia est, ⁊ sic colligo q hõ sit substantia. Hçc autez ppositio, qd per se subsistit, substantia est, prima est ⁊ imediata. Occurrit eni in ipsam substãtiç definitionẽ, id enim substãtia est, qd per se subsistit, hoc est vt sit in alio nõ eget. Quare si neqz in ipsas definitiones, neqz in ipsa cõmunia ploquia occurrerimus ratiocinando, vlterius semp oportet pgredi. Nihil eni est aut definitionib° antiquis, aut cõibus pnũtiatis, ex quibus demõstratio est ois. Hçc ex Philopono.

Dubium ĩ/primum.

¶ Sed dubitabis. qa si oporteret occurrere ad p̃ma imediataqz, nũc aut demonstratio fiet ex multo pluribus duabus ppõibus, aut fieri põt pxime ex mediatis.

Secunda.

¶ Ad hçc nũc demõstratio pstabit ex dignitatibus.

Tertia.

¶ Preterea demrãtio ex posteriorib° ad priora, quç dicit demõstratio qa, demõstratio est, et tñ hçc nõ fit ex primis, ac imediatis.

Solutio / Ad primam

¶ Ad primam vĩ mihi dicendũ demõstrationẽ esse vel quç cõstat formaliter pximeqz ex imediatis, vel reductiuç. Hçc eniz est dmõstratio, Ois homo aial, omne aial substãtia, omnis hõ substãtia, naz lz ppositiones ex quibus pxime ac formaliter hic syllogismus est, nõ sint imediatç per seipsas fidem habẽtes, resolutoriç ad imediatas reducunt, ⁊ sic sunt imediatç reductiuç, ⁊ hoc satis est.

Ad scdam.

¶ Ad secũdam nõ est dubium q demõstratio debet constare ex dignitatibus vel formalr pxime, vel reductiuç, qa pstare opz ex primis ac imediatis, hç sunt dignitates nõ quidẽ vniuersales, cões toti sciẽtiç, sed demõstratiuç scientiç, quç ex ipsis fit. Has eniz particulares dignitates oportet cẽ partes demõstrationis pximas, aut ad has reduci quç demõstrationis pximç ptes sunt.

Obiectio.

¶ Occurres huic nã qd dignitas negatiua, vt nulla pars est suo toto maior, sit p̃ma ac imediata ppositio seipsa fidẽ hñs. Uidet.n. q non, qa hac est sua affirmatiua prior.

Solutio.

¶ Est dõm affirmationẽ cẽ priorẽ negatiõe nõ in scia, ac in fide, quoniã vtraqz seipsa fidẽ habet, ⁊ nullũ est mediũ reperibile extrema connectens, vt Auer. ingt in huius loci paraphrasi. Si autẽ est prior affirmatio negatione, est aut dignitate, aut alia rõne.

Ad tertiam / Duplex demõ/stratio.

¶ Ad tertiaz respõdet Philoponus ⁊ recte, q duplex est demõstratio, altera q̃ ex p̃mis imediatis ac notiorib° posteriora cõfirmat, ⁊ hçc est demõstratio simplr, ac pp quid, ⁊ absoluta, in hac.n. id qd primũ ac nã notũ est, pcurrit vt ⁊ nobis sit notius, huius gñis sunt oẽs demsfatiões mathematicç, ⁊ nõnullç physicç. Altera vo demrõ est quç ex posterioribus nobisqz

propositio hr multa vocabula · propositio enunciatio problema · conclusio · questio ÷
dr ppo ut est maior vel minor et ... nunciatio ante
demes problema et questio quemque questio que est ... ata

Demfo quia di coniecturalis apud Philopo.

notiorib⁹, n āt ignotiorib⁹ posita cōfirmat, ꝛ hec demrā-tio cōiecturalis ac isoluta dī apd Philoponū. Meruit.n. nomē demrātiōis cōiecturalis, nō demrātiōis simplr, qꝛ cōiecture cōnectunt͛ idissolubiliterqꝫ a suis causis, vt si demōstrare velles Lunā eē globbosā, ex variatione illuminationū, qb⁹ fit nūc cornicularis, nunc dimidia, nunc gibbo

rosa, globbosum variabile lumine luna
nūc ple A B C
na, hec
eni de-
mōstra
tio con
iectura
lis ē, ꝛ
a poste
riorib⁹
qꝛ ipaꝫ

eē globbosaꝫ cā est variatiōis luminum, variatio aūt luminū est effect⁹, ſꝫ nobis notior. Sit globbosum in quo A. sit variabile lumie in quo. B. luna i quo C. Pꝫ variabile lumie eē effectū, at qd posteri⁹ ipso. A. in q est globbosū eē, qa eni globbosū eē est pmū ꝛ cā nobis icerta. Illuminatiōes xo manifeste, vtimur z° ac posteriori ad pbationē poris ac cāe. Qꝛ xo cōiecture cuiusmodi cū suis causis idissolucte sūt. Iccirco ex his pbatiōes appellare solem⁹ dmrātiōes, ꝛ cōiecturales, vt Philopon⁹ inqt, ꝛ recte. Nā p has nō ɔcludim⁹ simplr inuētionē cārū, ſꝫ q̄si cōiecturabilr. Quā rōne euenit ꝙ si a cā ipa iuēta ad illuminatiōes retrocedam⁹, dmrātio nō erit simplr, sed hꝫ pp qd, simplr qdē nō, qa cāe iuētio nō nobis simplr patet, ſꝫ cōiecturabilr, vt dic Philopon⁹. Propterea retrocessiis est dmrātio ex hypothesi, si illa est cā, qa nō simpliciter pꝫ illā eē cām. Hāc rē Arist. in p° metheoro. ca. d cometis. inqt. Satis. n. dicēs putabim⁹ sufficiēter cās assignare, si ad pole reduxerim⁹. Ubi Alexā. p pole expo

variabilis lumine globbosum luna
B A C

nit cōiecturabilr. In dmrōne igr̄ pp qd sit in q. B. variabile lumie, sit. A. globbosū, qm̄ cōuertit͛ oē globbosū variabile lumie. Sit in q. C. luna, erit igr̄ luna variabil͛ lumine. Hec dmrātio pp qd est, nō aūt simplr, qa nō nobis patet simpliciter lunam globbosam esse.

℄ Propō altera enūtiatiōis ē ps vnū d vno ɔplectēs. Differendi qdē q̄ vtrāuis accipit. Demrandi xo q̄ dfinire alterꝫ qd est verū. Enūtiatio est ɔdictiōis vtraqꝫ ps. Cōtradictio est oppō cui⁹ nullū p se mediū est. Contradictiōis priū, ea qdē qua qdpiā cuipiā adiūgit͛, affirmatio dī. Ea xo qua quidpiam a quopiā se mouet͛, negatio nūcupatur.

℄ Propō aūt, ē enūtiōis altera pticula, vnū de vno. Dialectica qdē, q̄ pariter vtrālibꝫ sumit. Demrātiua xo, q̄ dterminate alterā, qa vera est. Enuntiatio autem, contradictionis vtrāuis particulam. At contradictio oppositio est, cuius non est medium per se.

℄ Quid demrātiuū sit pn̄ᵐ dixit vt ꝙ sit imediata ppō, exposuit qd ipe velit p imediatū, at nūc qd ppō sit, que erat gen⁹ ipsi⁹ dmrātiui pncipij, adiūgit, reducens ēt nobis i memoriā sigta ppōnis. ꝛ igr. ℄ Propō aūt, ē enūtiatiōis altera pticula vnū de vno, aut affirmāo, aut negāo. Et ita ē altera pticula, qa aut affirᵐᵃ aut negaᵗᵃ. Dixit aūt vnū de vno, qa in lᵒ d iterptatiōe dcm̄ ē, q̄ ad demōstrationē assumūt͛ ppōnes, opꝫ equiuocos terminos nō hr̄e. qd ē qdē sophistaꝝ peculiar, ſꝫ sigtōe vna subiici ac pdicari, vl negare, vl affirmare. ℄ Sꝫ q̄ret q̄spiaꝫ qd p enūtiatiōeꝫ velit. ℄ Aucr. i lᵒ d iterptaᵗᵉ p enūtiaᵗᵉᵐ, autē ppō ē pticula, itelligit syllꝫ. Nā ppō est sylli altera pticula maior, aut mior. Qua rōne p pticulā Arist. itelligit itegralē pte. ℄ Alij p enūtiaᵗᵉᵐ itellexerūt orōnē ɔdictoriā. vꝫ q̄ ē vna disiūctiua facta ex ptib⁹ ɔdictorijs, vt hꝫ, ois hō disputat, vl non ois hō disputat. Dixit⁹ disiūctiue altera pticula ppō ē, ꝛ ita vt pus p pticulā pte itelligit itegralē. ℄ Philopon⁹ (vt mihi vr) p enūtiaᵗᵉᵐ itelligit gen⁹ ppōnis, ꝛ p pticulā itelligit spēꝫ. Nā vt recte dicit enūtiatio, ppō, ꝛ pblema, siue qō vl ɔ subto qdē eadeꝫ sūt, dfnt aūt habitu ac rōne, nā enūtiatio cuꝫ facta fuerit ps sylli maior vl mior, ppō nūcupat͛, cū q̄rit͛ vl dubitat͛ qō vl pblema, cū dmrāta fuerit vel syllogisata, erit ɔ. Quare enūtiatio vlior erit ppōne, pblemate, qōne, ꝛ ɔne. Recte igr̄ dcm̄ ē ppōnē eē pticulā siue spēꝫ enūtiatiōis. Deide simemorat sigta ppōnis, q̄ruꝫ alibi meminit. ꝛ igr. Dialectica qdē, q̄ pariter vtrālibꝫ sumit. Nam dialectica vtrāqꝫ iterrogat. An ne hō aial ē, vl nō ē aial. Ergo sumit vtrāqꝫ sb iterrogatiōe, vt eligat ɔsensuꝫ rñdētis, q̄ sūpto mox syllogisat ppoᵐ. Demrātiua xo nihil iterrogat, ſꝫ sumit alterā dterminate, q̄ vera ē. Demrātiu⁹ siqdē n̄ silr sumit vtrālibꝫ pticulā enūtiatiōis, ſꝫ tm̄ eā, q̄ vera ē, ēt si nulli videat͛, neqꝫ pbabil͛ sit. Dialecticus aūt enūtiōib⁹ vtrāuis pte sumit, ēt vera si nō sit, ſꝫ pbabil͛, ac soli rñdēti videat͛. Propterea inquit d dialectico vtrālꝫ ipꝫ sumē, d dmrāᵒ, alterā, q̄ fuerit vera. ℄ Sꝫ q̄res q̄ dria sit iter pblema dialecticū ꝛ ppōnē, nā ēt pblema vtrālꝫ sumit. ℄ Dicem⁹ ꝙ hꝫ ē dria, qa i pbleᵗᵉ iterrogat opponēs vtrālꝫ, vt ɔ eā q̄ rñdēti vr, obiciat. In ppōne q̄rit vtrālꝫ, vt sumat ɔsensū, q̄ assūpto, pte quā accepit, sylli dialectici ɔstituit maiorē vl miorē. Deide qd sit enūtiatio, q̄ ppōnis ē gen⁹, assignit, ꝛ, igr. Enūtiaᵒ aūt ɔdictiōis assumit vtrāuis pticulā, assumit dico vtrāqꝫ pticulā sb se, tāqꝫ ei⁹ spēꝫ vt affirᵐᵉᵐ ꝛ negaᵗᵉᵐ. Utraqꝫ. n. ē enūtiaᵒ. Nā i lᵒ d iterptatōe enūtiationē tāqꝫ gen⁹ i spēs dissecauit affirmatiōeꝫ ꝛ negtōnē. Sūt siqdē generꝫ spēs q̄si ptes. Demū qd ɔdictio sit, sbscribit. ꝛ igr. At ɔdictio oppō ē, cui⁹ nō ē meᵐ p se, ponit͛ oppō loco gnis. Nam oppᵗᵃ q̄drifariā opponūt͛, aut priuatiue, vt vidēs ꝛ cecū, ɔrie, vt albū ꝛ nigrū, relatiue, vt dxtrū ꝛ sinistrū. Cōtradictorie, vt eē albū ꝛ n̄ eē albū. Inter oppᵗᵃ ɔrie ē meᵐ, nā iter albū ꝛ nigrū meᵐ ē fuscū. Inter dextrū ꝛ sinistrū meᵐ ē añ vl retro. Inter vidēs ꝛ cecū, meᵐ ē catulus, q nōdū visū suscepit. Sola āt ea oppō q̄ ɔdictio ē, imediata ē in oīb⁹ q̄ sūt, ꝛ q̄ nō sūt xitatē discindēs ꝛ falsitatem. ℄ Dixit āt pꝫ se, qm̄ iter cetera oppᵗᵃ q̄tcn⁹ reducūt͛ ad ɔdictionē meᵐ n̄ ē. Inter albū. n. ꝛ nigrū meᵐ nō ē, vt nigrum

Lincol. 13ᵐ.

Quid p enūtiationem.
Auerro. p° pi her. 4.

Aliter expō.

Exp. Philo.

Enūtiaᵒ, ppō, ꝛ pblema, siue qō, ꝛ ɔᵒ, sūt idē sꝫ dñt sola rōne.

p. prior. p°. ꝛ p° topi. ca. 3. ꝛ. 8°. ꝛ. 8. topico. c. 7. ꝛ p. elenco. c. 4.

Dubitatio

Solutio. Problema. Propō dialectica.

p° peri her. cap. 4.

Opposita 4ᵒʳ

Quare sm se dixit.

1ᵃ oppositio priuatiua ut cecitas et visio
2ᵃ ut albū et nigrum
Relatiua ut dextrū et sinistrū
Contradictoria ut eē et n̄ eē

Illa opposita n̄ sunt medium sm se quemque ... ad ueram ... Iter albū et nigrum ... est medium ut albū et nō nigrū nec dextrū et sinistrū, sed sola contradictoria ... medio p se s. eē et nō eē qꝛ albū et nigrum sunt media ut rubeum fuscum et medij colores.

grū ñ ē albū, iter dextrū ⁊ finistrū minime me^m ē, vt finistrū ñ ē dextrū. Igr̄ q̄ cętera opp^{ta} ad ȝdictionē reducūtur, caret me°, sola vo ȝdictio caret me° p se, ⁊ nō vt ad alterā oppōnis spēz reducit. ¶ Aiaduerte φ ȝdictiōis ptes nō sūt termini sȝ ppōnes, dixit.n. Arist. φ enūtiatio sit altera ȝdictiōis pticula affirmatiua vel negatiua inuenis ñ posse ȝdictionē nisi iter affirmationē ⁊ negnē ȝpositas. Preterea iter terminos ȝdictorios mediū dari pt, nā iter hoiez, ⁊ nō hoiem antichrīs nec ē hō, nec ē nō hō, qꝛ si antichrīs est nō hō, tūc antichrīs cēt, vt arguit Arist. i 2° lib° de iterptatiōe, ⁊ in fine libri p^i poꝝ. Preterea Aristo. vult ex affirmatiua de pdicato ifinitoseq negatiuaȝ de pdicato finito, qꝛ seqt̄ est nō iustū, igr̄ nō ē iustū. Contra vo minime, nō.n. seqtur nō est iustū, igr̄ est nō iustū, vt ipse inqt. Hoc āt nō cēt nisi qꝛ vlior est negatiua q̄ sit affirmatiua de pdicato ifinito. Quare ois ȝdictio vtit iter affirmationē ⁊ negnē, nō āt iter termios. ¶ Quo fit, vt hic Juniores nō recte speculent, q volūt ȝdictionē eē iter terminos cē. Et cū hec sint, pȝ φ Arist. ex pticularionib^{us} ad vliora pgressus ē resolutiue, qꝛ ex pn° dmōstratiuo, pcessit ad ppositionē, a ppositione ad enūtiationem ab enūtiatione ad ȝdictionem, ⁊ ita resolutiue incessit, vt recte animaduertit Philoponus.

Inter q̄ contradictio.

Cap. primo. cap. vltimo. 2° pri. her. p°

ȝ modernos

Modus pcedēdi Aristo.

¶ Pricipioꝝ āt rōcinādi vacātiū medio, id qdē qd fieri neqt vt demōstret, qdqȝ nō necesse est eū hr̄e q discēdo qdnis ē pceptutus pō noiat. Qd vo necē est hr̄e docēdū quēlibet: dignitas appellat. Sūt.n. talia q̄dā quę sese offerūt hisce q discit ad vnāquāqȝ scientiam perdiscendam. Atqȝ talibus hoc potissimum nomen tribuere consueuimus.

¶ Immediati āt pricipij syllogistici, pōnez qdē dico, quā nō est demōstrare, neqȝ necē est hr̄e discētē aliqd. Quā āt necesse ē hr̄e quēlibet discētē, dignitatē. Sūt.n. aliq̄ eiusmodi, h.n. nomē in huiusmodi dicere ȝsueuimus.

Syllogistici dmōstr. uni. Positio. Thesis. Dignitas Axioma.

¶ Philoponus vult φ Aristo. diuidat ppōnē imediatā, mihi tn̄ vr̄ φ diuidat syllogisticū hoc est dmonstratiuū pncipiū imediatum. Nam cū declarasset principiū demonstrationis eē ppositionē imediatā, nūc demonstratiui pn^m subdiuidit. Ueꝝ qꝛ pncipiū demonstratiuū est ppositio imediata, diuisio pncipij dmonstratiui est diuisio ppositionis imediatę, ad rē hęc non referūt. ¶ Principium igit̄ demonstratiuū, qd est ppositio imediata duplex est, positio, ⁊ dignitas, hę ȝueniūt, qꝛ vtraqȝ idemonstrabilis est ppositio. Differūt āt, qꝛ dignitatē necesse est hr̄e quēlibet q vult discere. Positionē vo non necesse ē hr̄e oēm q vult aliqd discere. ¶ Et hoc inqt, imediati āt pncipij dmonstratiui, positionē qdē dico, quā non est demonstrare, qꝛ est indemonstrabilis ppositio. Neqȝ necesse est hr̄e supple oēm q vult aliquid discere, qꝛ non est vlis dignitas toti sciētię, sed pticularis. Quam āt necesse est hr̄e quēlibet discentē aliquid in scia, hāc supple dicimus dignitatē. Addit esse aliquas tales, in qbus ȝsueuimus, illas dicere noie dignitatis. Nec aliter pbat illas sic dici, nisi ȝsuetudine dicentiū. Hęc exēplis maxie patere pñt, nā in physica doctrina dignitas est, mot° est, hęc iō dignitas est, qꝛ qlibet volēs discere aliqd in physica sciētia, oȝ hāc supponere verā esse. Naȝ hac negata, nihil in nāli scia discere poterit. Positio aūt est vbi causa, aius p seipm mouet, nā hanc nō necesse est hr̄e quēlibet q vult

Comment. 23.

Propō imediata duplex

aliqd discere in phia nāli, sed solū eum hāc necesse ē habere, q vult discere aium inaugumētabilē esse. Nam sic pcedā imortale in sui suba inaugumētabile, aius imortale. Aius in sui substātia inaugumētabilis, qꝛ nō pȝ aiuz esse imortalē, rursus sumā aium semp moueri, ⁊ qd semper mouet, imortale. Rursus adhuc nō ȝstat aiuz semp moueri, ideo assumā aium p seipm moueri, ⁊ qd p seipȝ mouet, imortale animus igit̄ est imortalis, ⁊ qd imortale, inaugumētabile est. aius igit̄ inaugumētabilis est. Propositio illa animus p seipm mouet, positio est, qꝛ est idemonstrabilis ppositio, ⁊ eam non est necē hr̄e quēlibet q vult in physicis aliqd discere, sed solū cū q vult discere aiuz inaugumētabilē esse. ¶ Qua rōne potest dici pticularis dignitas, qꝛ saltē in hac pticulari doctrina dignitas ē. In metaphysica cōis notio ac vlis dignitas ē. Non potest idē sil̄ esse ⁊ non eē, qꝛ hanc hr̄e necesse est oēm q vult aliquid in metaphysica discere. Positio est omne p se subsistens substātia est. Non necesse est habere hāc oēm qui vult in Metaphysica aliqd discere, sed solum q vult discere hoiem esse subam. Quia aial est substātia, homo aial est, hō substātia ē. Quod homo sit aial, pȝ definitione hoīs. at φ aial substantia sit, rursus pbatur, qꝛ corp° est substātia, animal corp°, aial est substātia. Rursus φ corpus sit substātia, pbat, qꝛ qd p se subsistit, substātia est, hęc.n. idemonstrabilis est, qꝛ dfinitio est subę. Corpus p se subsistit, quare corpus substātia est. Quare aial substātia est cū sit corpus, ⁊ ita homo substātia erit, cū sit aial. Uolēti igr̄ discere hoiem substātiā esse, necesse est hr̄e φ id qd p se subsistit, substantia sit. nec hoc demonstrabile est, sed ex definitione substantię pȝ. ¶ Ex his pȝ, vt recte Philoponus inquit. Dignitatē trifariam esse, aut vlem oībus qui volūt discere quicq̄, vt ipossibile est idem simul esse, ⁊ nō esse, vel nō est ideȝ affirmare ⁊ negare. Particularē, vt quā hic necesse est non omnē, sed q vult discere pticulare pblema. Et q̄si mediam, vt hec, motus est, ⁊ id genus, qꝛ hāc ⁊ si non oēm discentem hr̄e necesse est, tn̄ oēm q in nāli phia aliquid discit, necesse est hr̄e. ¶ Philopon° hic notat iter positionē ⁊ dignitatem alias dr̄ias. Prima, qa positio non est p se credita discenti, sȝ ex docēte aduenit. Dignitas vo ⁊ docēti ⁊ discēti p se credita est. Scđa, positio ⁊ si indemonstrabilis est, idiget tn̄ nutu, ⁊ adminiculo breui sic q̄cunqȝ a cētro ad circūferētiā ęq̄les sui inuicē sunt. Adminiculū ē exēplū, Jnductio, Analogia, ⁊ id gen°. Dignitas aūt neq̄q̄. Nā id bis duo sūt q̄tuor, nō opus ē. ¶ Quo vo ad vba attinet, thesis grece apud oēs positio est latine, qꝛ discipulus a pceptore eā ponit. vel qꝛ illam pceptor discipulo ponit. Sed cur axioma dicat dignitas, non claꝝ est. Alij.n. axioma dicūt ploquiū. Alij pnūtiatū. Alij cōem notionē. Dignitatē qdē, qꝛ seipsa digna fide. cōem notionem aūt, qꝛ discipulo ⁊ pceptori cōis aut cōmuniter credita. Sed quonis nomine dicat Aristoteles eaȝ sic dici, retulit ad consuetudinem dicentiū.

Pō pticularis dignitas dici Potest.

Dignitas 3^x.

Dr̄e Philo. 2 iter positionē ⁊ dignitatem.

Exp3 vboꝝ.

¶ Rursus ea qdē pōnū q̄ vtrāuis enūtiatiōis accipit ptē eē inqȝ qdpiā aut nō eē, suppō dr̄. Ea vo q̄ ē sine h ipso, diffinitio est. Diffinitio nāqȝ pō qdē ē. Ponit.n. arithmetic° vnitatē q̄tītate idiuisibilē eē. Sȝ suppō sane nō ē. Nā qd ē vnitas, ⁊ vnitatē esse nō eadē sūt.

¶ Positionis aūt quę qdē vtrāuis ptiū enūtiatiōis accipit, vt dico eē aliqd, vel nō eē aliqd, suppō est. Quę vo sine hoc dfinitio est.

Desinitio.n.positio qdē ē,ponit.n.arithmeticus vnitatē qdem indiuisibile esse fm quātum. Suppositio autem non est. Nā quid vnitas est, z esse vnitatē non idem est.

Comme. 14. ¶ Nunc spēs pōnis enumerat,cui⁹ vult eē duas.s.suppōnē,z desinitionez. Unde inqt.¶ Pōnis aūt,supple due sūt spēs,q̄ qdē vtramuis partiū enūtiatiōis accipit,vt dico eē aliqd vel dico nō eē aliqd,suppō est.Que vo sine hoc,hoc est siue eē,z siue nō eē est,desinitio est.Deide pbat q desinitio sit positio,q2 ponit,z inqt,desinitio.n.positio qdē est,ponit.n.Arithmeticus vnitatē qdē idiuisibile esse fm q̄ntū.igr desinitio est positio.Or vo nō sit suppositio,pbat,z inqt,suppō aūt nō est,nā qd vnitas est,z esse vnitatē nō est idē,z ita lz desinitio dicat qd ē res nō dicit eē vel nō esse,qd est pprīū suppōnis,z ita nō ē suppositio.

Dubitatio Themistii. ¶ Sz circa hec dubitat,nā desinitio est pō,qm est ei⁹ spēs.Positio est ppō,q2 est imediata ppō,q̄ nō ē altera prior.ppō dicit eē vel nō eē,q2 est enūtiatiōis altera pars vnū de vno,vel vnū ab vno enūtians. Igr desinitio est ppō dicēs eē vel nō eē.ex alio in textu Arist. vult q desinitio non dicat esse vel nō esse, q2 h differt a suppōne.z ita seqtur q nō sit ppō dicēs eē vel non esse.

Sus Themi. ¶ Hāc qōnē Themisti⁹ isolutā relīqt asserēs sat sibi fuisse locū mōstrasse.

Solo Auer. ¶ Auerroes(vt mihi vi)ait dsinitionē nō dicere eē existere subiecti,cū desinitiōis ab existētia abstrahāt.Suppōnē vo dicere eē existētie subiti.

Confutatio. ¶ Que solo nō plz,q2 q̄ rōne desinitiōes abstrahūt ab existētia subiecti desiniti,eadē rōne saltē suppōnis abstrahit,quum suppōnes esse rex vliuz,q̄ vt sic existētiam non ɔcernunt.

Alia solo no. ¶ Als dicebam⁹ desinitionem accipi posse,vt alterā syllī ptē,z sic dicit eē vel non eē.z vt sylli terminū,z sic nec dic eē,nec nō eē.

Refutatio. ¶ Qd nobis nūc non plz,q2 Arist. vt nūc loquit,est ppō,q2 est spēs pōnis,mō pō est ppō, z sic desinitio ppō erit,z ita dicēs esse vl nō eē. ¶ Dicebam⁹ ēt q pōnis due sūt ptes,suppō,z ē pars sbiectiua,siue spēs pōnis.z desinitio,q̄ nō spēs est pōnis,sz ps integralis,q2 suppō q̄ est pō nihil aliō vr,q̄z desinitiua ppō dicens eē vel nō eē,cui⁹ pōnis pars integralis ē desinitio,q̄ in illa est pdicatū.q̄re ps subitellecta i textu analogice itelligit. ¶ Sz nec hec iolo plz.Prio q Arist.enumerauit spēs pōnis fz grecos,videlz Themistiū,z Philoponū,z nō ptes analogice sumptas.Esset.n.extraneū i pauci s vbis ita de ptibus differenter dixisse. Preterea pōnes nō sūt solū,vbi desinitio pdicat de desinito,naz hec est pō.Seipm mouēs imortale est,vbi desinitio nō pdicat de desinito,nec desinitum de desinitiōe,z alie multe eiusmodi,q̄s ponūt mathematici.

Solo Phil. ¶ Philopon⁹ ēt ɔfuse loquit,z vt mihi vi,ipse sic hūc locū itelligit,q desinitio nō dicit esse vel nō eē pdicando de dsinito,q2 reuera desinitio nō pdicat,q2 semp pdicatū vult eē diuersum a subiecto,non.n.idē de ipso pdicat,qm null⁹ dicit q hō est hō.Et q2 desinitio nō est alia a desinito,naz h videlz aial rōnale mortale,nihil aliō est q̄z hō ē,expō.n.ē hois, z tāq̄z explicatio,h videlz aial rōnale mortale.nō igit de dsinitis pdicant dsinitiōes,sz qd est ipm desinitū,determināt.Gña vo z dsie de spēb⁹ eo q diuersa sūt pdicāt. Nō.n.idē est aial dicere,z hoiez,aut hoiez z rōnale. Nā cū dixerim⁹ q hō aial est aut rōnalis,h tāq̄z diuersa ab hoie,de hoie pdicam⁹.

Due petitio species Phi. Sic igr velle vr duas eē petitiōis spēs,alterā i q̄ diuersuz pdicatū a subto pdicat,vt velle gen⁹ de spe,vel dsia de spe,vel accñs de subto,z hec dic eē vel nō eē,h est diuersuz esse.vel diuersuz nō eē pdicati a subto.Alterā q̄ qdē ppō est,in q̄ dsinitio explicat de dsinito,z hec nō dicit eē vel nō eē.i.diuersuz pdicādo,z sic tollit qd Themisty. ¶ Hec moderatio pfecto ingeniosa est,z acuta,vez nō caret qōne,nā,vt dr in topicis,q̄ttuor sūt pdicata,quoz vnū ē desinitio.Quare vr q dsinitio pdicet de dsinito,z sic nō ɔuenit h solo.

Qualis rel. Philopo. p° Topic. ca. 4. Solo ppria. Pos duplex. ¶ Tandē vr mihi q duplex sit pō,altera in q̄ pdicatuz pdicat de subto,q2 ei dr in eē,vel nō in eē.Ut in illo pcessu quo pbat aium fm subam inaugumētabilē eē,hec est pō,mouens seipm imortale est,vt supius fuit enumeratū,imortale.n.pdicat de mouēte seipm,q2 illi inest,vt accñs,vel vt affectio.Hec est pō paralelle nō ɔcurrūt,vbi pdicatū dr de subto,q2 iest illi.Et hec pōnis spēs dr suppō.Alia vo est,in q̄ pdicatū pdicat de subto,z nō illi iest,vel nō iest,vt qn desinitio pdicat de dsinito,vel ɔ aut genus de specie,vel dsia de specie.his.n.nō ɔpetit eē in,sz dici de, ppea pdicant sine eē vel nō esse,h est sine affirmatiōe d iesse,z sine negatione de nō ineē.Et hec spēs pōnis ē desinitiua ppō,vt in q̄ aut dsinitio de dsinito,vel ps desinitiōis de dsinito,aut ɔ pdicat.Quare ad sor^m qōnis dicerē q eē vel non eē pōt sumi p ɔpōne vel diuisione,q̄uaz

Esse z nō ee pōt z' capi. p° gl... vbū significat,q̄ nō pōt sine extremis itelligi,z sic suppō z dsinitiua ppō dicit eē.Alio mō pt capi psimus p iesse vl non iesse h est p affirmatione de iesse,vel negatione de non iesse,z sic suppō dicit eē vel nō eē,i ea sigdē pdicat accñs cui ɔpetit eē in,dsinitio vo ē sine h,q2 in ea pdicatū tale pdicat,cui ɔpetit dici d.Propterea subdit Arist. dsinitio.n.pō qdē est,ponit.n.arithmetic⁹ vnitatē idiuisibilē eē fm q̄ntū,z sic hec ppō desinitiua,vnitas est idiuisibilis fm q̄ntū,est pō,q2 hec ponit,z hec est idemōstrabilis ppō.Suppositio aūt nō est,nā qd vnitas est,qd ē pdicatū de vnitate non illi iexistēs,sz de illa dictū,z esse vnitatē.i.z iesse vnitati non idē est,nā desinitio est pdicatū de vnitate dictū,nō āt vnitati iexistēs.q̄re pz haz spe cie z dsia.

De suppōne spēs. ¶ Addit Philopon⁹ duas eē spēs suppōnis, alterā q̄ dr noie gñis suppō,alterā q̄ noie spēi dr petitio, z vtraq3 hec a nāli notione nō depēdet,sz a doctore ponit.Suppōnes sūt he,motū eē i reb⁹,a pūcto oī ad punctum oē rectā lineā agere,omni centro z iteruallo circulum describi.He suppōnes sunt.Que vo non māifeste, sed egent inuētione aliq̄,a doctore vo idemonstrabiliter ponant,he appellantur petitiones,vt hec que a minoribus duab⁹ rectis extrahuntur,lineas ɔcidere. Hec qdez accipit a Geometra absq3 demōne,sz astructiōe eget,de qua Ptolemeus libellū ɔfecit,in his⁹ cōmōstratiōez.Quare suppōnis he sūt spēs.Sūt igr pōnis due spēs,suppō,z dsinitio,z suppōis due rursus,suppō tm,z petitio,h de pōnibus.

pōnis

suppō | desinitio

suppō | tantum | petitio

¶ **Cū aūt credere scireq3 rē oporteat talē rōcinationē hndo,quā demōnem vocamus, hec vo fit q2 sūt ea ex qb⁹ extruit rōcinatio, nece est non solū ante prima ipsa vel oia,vel aliq̄ cognoscant,sed ēt magis noscant.Semper.n.illud est tale magis,ob qd vnumq̄dq3 ē tale.Veluti magis id est dilectū,atq3 amatum,ob qd amamus atq3 diligimus.Quare si ob prima scimus ac credimus,z illa sane scimus ac credimus magis,quoniā ob illa z ipsa scimus posteriora.**

¶ Quoniam autem opus est et credere, et scire rem, in habendo huiusmodi syllogismum, quem vocamus demonstrationem. (Est autem hic, eo quod haec sunt, ex quibus est syllogismus) necesse est non solum praecognoscere prima, aut omnia, aut quaedam, sed et magis. Semper enim propter quod vnumquodque est. Illud magis est, vt propter quod amamus, Illud magis amicum est. Quare siquidem scimus propter prima, et credimus, Illa et scimus, et credimus magis, quoniam propter illa, et posteriora.

Comment. 25. ¶ Sumpsit ea quae in demonstratione assumuntur, et notiora esse, et priora conclusione, hoc nunc vult probare. ¶ Unde (vt Themistius placet) particulas demonstrationes examinare videtur et primo quod principia notiora sunt, probat autem, quia credere et scire oportet conclusionem cum habendo syllogismum, quem demonstrationem appellamus, is autem est sciendo ea ex quibus conficitur. Conficitur autem ex principiis, quare principia illa, non modo praecognoscuntur, sed et magis creduntur, et sciuntur. Nam semper propter quod vnumquodque tale est, et ipsum quoque propter quod est, magis tale est, vt id propter quod amamus, magis amicum vel amatum est. Propterea Epilogans inquit. Quare siquidem scimus propter prima, et credimus supple conclusionem, illa et scimus et credimus magis, quoniam propter illa prima, et posteriora supple et credimus, et scimus. ¶ Mouet hic Philoponus dubitationem, quia homini inest ebrietas propter vinum, non tamen vino magis ebrietas inest. Etiam propter ensem homo moritur, non tamen ipsum mori inest ensi magis. Praeterea ob motum illud quod mouetur, calidum est, motui tamen caliditas non inest. ¶ Respondet Philoponus, et (vt mihi videtur) sumit a Themistio, quod Aristo. dictum intelligi debet quod cum duobus quibusdam idem insit. Insit autem alteri horum propter alterum, multo sane prius et magis illi hoc inerit, vt aliquibus inest caliditas propter ignem, ignis magis calidus est. Et si corpori propter niuem frigiditas inest, nix magis frigida est. Unde et ipse hoc innuens dixit quod illud magis est, tanquam oporteat illi prius hoc tale inesse. At nec vino prius ebrietas, nec ensi prius mori, nec motui prius caliditas inest. ¶ Sed obiicit contra hoc adhuc Philoponus, quia tunc Aristo. supponeret principia cognosci ex quibus demonstratio est, et solum probaret illa magis, et prius cognosci. Modo hoc est falsum, quia Aristo. vtrunque probare videtur, probat enim non solum illa praecognosci, sed et magis sciri et credi. Igitur aut pe-tit principium, aut solutio nulla est. ¶ Videtur mihi quod Arist. vtrunque probat, quod enim praecognosci oportet principia, probat eo quod non scimus nisi habendo eiusmodi syllogismum, quem demonstrationem dicimus. Omnis autem syllogismus ex propositionibus est. Quare si scimus conclusionem ob syllogismum, oportet praecognoscere prima illa, ex quibus est syllogismus, et sic probat prima illa praecognosci. Quod vero magis. Eo probat, quia propter illa posteriora sciuntur. Quare vtrunque Arist. paucis verbis probat, vel fortasse in primo textu probat illud quod hic supponit. scilicet principia cognosci. ¶ Sed adhuc dubitabis, quia principia non sciuntur, sed intelliguntur, igitur non possunt magis sciri et credi. ¶ Themistius et Philoponus pariter tenent principia et conclusiones sciri et propria scientia vniuoce dicta, verum principia sciuntur seipsis, quia seipsis fidem habent. Conclusiones autem sciuntur non seipsis, sed aliquibus prioribus. Tamen sciri per seipsum, et sciri per aliud prius, vtrunque est scire proprie, et vniuoce dictum, per aliud enim et per se non variant rationem scientiae. ¶ Quaeres vt Philoponus quaerit cur dixit, aut omnia, aut quasdam, quippe cum necesse sit propositiones omnes praecognosci et credibilitatem habere. Nam si in vna quis ambigat, nec conclusio firma erit. ¶ Respondetur quod Arist. non ait propositiones aliquas oportere ignotas esse, sed quod vel omnes per se creditas esse, vel quasdam. Reliquas vero fidem habere per demonstrationem, sicut Anima secundum substantiam impassibilis. Impassibile secundum substantiam immortale, igitur anima immortalis. Huius maior per se credita est ac indemonstrabilis quod impassibile secundum substantiam est immorta-le. Minor autem eget demonstratione hac quod Anima simplex secundum substantiam est. Simplex autem secundum substantiam impassibile, et sic maior per se nota est. Minor vero demonstrata.

¶ Fieri autem non potest vt ea magis quispiam quae nescit, et circa quae non melius dispositus est, quam si scierit, quam ea quae cognoscit credat atque assentiat. At eueniet id profecto, si non prius cognouerit principia quispiam quam ea quae per demonstrationem creduntur. Magis enim principiis aut omnibus aut quibusdam credere quam conclusioni necesse est.

¶ Non potest autem credere magis ea, quibus quispiam scit, quae non contingunt, neque sciens, neque melius dispositus quam si esset sciens. Accidet autem hoc nisi per demonstrationem credentium quis praecognouerit. Magis enim necesse est credere principiis aut omnibus aut quibusdam quam conclusioni.

¶ Hic locus est obscurus, et quidam sic legunt. ¶ Non potest autem credere magis, quae scit, quae non est sciens, neque melius dispositus quam si esset sciens. Nam verbum quibus, transtulerunt quae scit, verbum contingunt transtulerunt est, Tynchano enim aliquando pro sum, aliquando pro contingo, aliquando pro sequor, accipit Aris. et tunc est sensus quod nemo potest credere conclusionibus magis quam principiis, nisi si esset illa sciens, quam si esset melius dispositus quam sciens illa. ¶ Quae expositio cum difficultate legitur in verbis his, vt intelligenti patet. ¶ Ego vero sic intelligo vt velit dicere quod nisi principia essent praecognita vt assumpsit, neque sciens, neque melius dispositus quam si esset sciens, posset cognoscere ea, quibus ipse scit, quae non contingunt. id est principia, quibus scit conclusiones, et quae non contingunt. id est non sequuntur ex aliis principiis syllogistice, Unde inquit. ¶ Non potest credere magis ea supple quibus quispiam supple scit ipsas conclusiones, quae non contingunt syllogistice ex aliis. id est non potest quispiam magis credere primis principiis, quibus aliquis scit conclusiones, et quae non contingunt ex aliis syllogistice, neque per hunc sciens, neque per hunc melius dispositus quam sciens, si esset. Supplet enim negatio more graeco, dico neminem principiis ipsis credere magis non posse, supple nisi illa essent praecognita. Quae ideo docet quod Aristo. velit probare quod principia sint praecognita, postquam probauit illa esse magis scita hoc pacto, quia nisi essent praecognita, non essent magis credibilia ipsis conclusionibus. Propterea subscribit, accidet autem hoc. scilicet ipsa non magis credi, nisi per demonstrationem credentium quis supple illa praecognouerit, quare quasi sic arguit. Si principia ante demonstrationem non essent praecognita, illa non essent magis credibilia conclusionibus. Et hoc refellit. videlicet magis enim necesse credere principiis aut omnibus aut quibusdam, quam conclusioni. ¶ Quo vero ad verba attinet, Philoponus (vt mihi videtur) per eum qui est melius dispositus quam sciens, intelligit eum qui praestantius excellentiusque ipsas cognoscit quam secundum demonstrationem, et ita per scientem intelligere videtur eum qui scit per demonstrationem, et per melius dispositum quam sit sciens intelligit eum, qui scit sine demonstratione, solum per terminos. ¶ Mihi videtur quod sermo Aristo. sit hypotheticus nihil ponens in esse, hoc pacto quod nemo posset credere primis ipsis principiis magis nisi illa ante demonstrationem essent praecognita, nemo. scilicet neque sciens, neque aliquis alius plusquam sciens, si esset repertibilis. Et sic cum hypothetice loquatur, neminem vult esse melius affectum quam sciens sit, addidit enim si esset. ¶ Verbum autem credentium Alexander exposuit creditorum. scilicet conclusionum creditarum, vt sit sensus, accideret autem hoc. scilicet prima non magis credi nisi per demonstrationem conclusionum crediturus supple sciendo, illa quis praecognouerit. ¶ Philoponus vero construit sic, nisi quis de numero hominum credentium per demonstrationem quasi dicat acciderit hoc. scilicet illa non posse prius credi, nisi quis de numero hominum qui credunt per demonstrationes,

Comment. 25. Themi. Dubitatio. Philopon. Solutio. Obiectio. Solutio. 3a dubitatio. Solutio. Dubitatio 3a quo ad text. Solutio.

Est argum. Comment. 26. Expo aliquorum. τοῖς χεῖρον. Auerr. expo. Propria expo. Expo. theor. secundum Philop. Propria theo. expo. Expo. Alex. Philopo.

illa prius nouerit, ꝙ expoſitio (vt mihi vr̄) clarior eſt.

¶ Ei ǵ per demonſtrationē ſciam eſt habiturus. Non ſolū aūt ipſa pricipia magis nota, magiſqꝫ credita ſint, ꝙꝫ id qδ ex ipſis oſidit̄, ſed ēt nihil ꝓſus eoꝝ ꝙ principijs opponun tur ex qbꝰ erit rōcinatio falſa, vereqꝫ ꝯtria, credibile ſit aut notiꝰ pricipijs ipſis opꝫ. Quippe cuꝫ eū qui ſimplr̄ eſt ſcientiam ꝯſecutus: nūꝙꝫ ab ea perſuaſione dimoueri oporteat.

Immutabile. Ametaptotō. Inuariabilē. Indimouibilē ab opione.

¶ Debentē aūt hr̄e ſciam, ꝙ p demr̄onē eſt, nō ſolū opꝫ pricipia magis cognoſcere, magiſqꝫ eiſdē credere, ꝙꝫ ei, qδ demōſtrat̄. Sꝫ neqꝫ ipſis credibilius, neqꝫ notius eē aliδ ex ꝯtrarijs primis principijs, ex quibꝰ fit ſyllogiſmus ꝯtrarię deceptionis. Si quidē opꝫ ſimpliciter ſcientem, imutabilem eſſe.

Comment. 27. Continuatio ſm aliquos.

¶ Sūt gdam ǵ aſſerūt Ariſto. hactenus ꝓbaſſe ꝓpōnes ſiue pncipia ipſa, ex qbꝰ fit demr̄o, eē notiora ac credibiliora ꝯnibꝰ, at nūc eū ꝓbare dicūt nihil eoꝝ oppoſitis in falſitate eē credibiliꝰ.

Confutatio.

¶ Qδ vꝫ ſic dixerūt, ignoro. Nā ſi ꝯſtat nihil ipſis eē credibilius in ꝟitate, cōſtabit nihil eſſe eoꝝ oppoſitis credibiliꝰ in falſitate. ¶ Propterea aīaduerſione dignū eū ǵ p ſyllm itelligit aliqd, eē duplicem. Alter .n. eſt ǵ p dialecticū opinat̄ aliqd eē vel nō eē, vt mūdū eē genitū vel nō genituꝫ. Alter ǵ p demr̄onem ſcit aīuꝫ eſſe imortalē.

Intelligēs p ſyllm duplex.

Mūdū nō eſſe genitū Ariſto. opinat̄, qꝛ ex nihilo nihil gn̄at̄. Plato mūdū eē genitū, qꝛ a deo ex nihilo genitū, putat .n. qδ a deo fit, ex nihilo fieri. Aīum eſſe imortalē ſcimus, qꝛ ſeipm mouet, nā Oē p ſe ſeipꝫ mouēs imortale. Aīus p ſe ſeipꝫ mouet. Aīus imortalis eſt.

Opio Ariſt. de mūdo ⁊ł primo celi. Com. 102.

Inter opinantē ⁊ ſcientē hec eſt diffa. Nā cum ǵ p aliq ꝓbabilia pn̄ aliqd eē vel nō eſſe opinat̄, ꝯtingit mutari in opinionibꝰ, ꝙs hꝫ de ꝯnibꝰ, nā in diuerſis tēpibꝰ pn̄t ſibi pn̄, ⁊ eoꝝ oppoſita eē credibilia, vt tpe Platonis credibile erat ex nihilo fieri poſſe aliqd a deo, vt ē nūc rei ꝟitas apud nos, ꝙre tūc opio erat ꝙ mūdus erat factꝰ. Succedēte Ariſto. oppoſitū illiꝰ pncipij erat credibilē .ſ. ꝙ ex nihilo nihil fieret, ⁊ ſic ſucceſſit alia opinio, ꝙ mūdus nō erat factꝰ. Quare opinantē in ſuis opionibus ꝯtingit mutari, qꝛ vno tpe ſūt ſibi credibilia pn̄. Alio vō poꝛe eoꝝ oppoſita. Nūc tpe nr̄o ſm ꝟitatē credibile ē, ⁊ veꝝ, mūdū eē factū, qꝛ tenemꝰ, ⁊ ita eſt, ꝙ deꝰ ex nihilo facere pōt oē poſſibile. At ſciens imutabilis eſt, qꝛ (vt ſupra dicebamus) cuiꝰ ſimplr̄ eſt ſcia, hoc īpoſſibile eſt aliter ſe hr̄e. Ex hoc ſeqt̄ur ſciam p demr̄onē habituꝝ, nō modo debere credere ꝓpōnes ⁊ pncipia demonſtrationis eē credibiliora ꝯnibus, quę demonſtrant̄, ſed nullum ex eoꝝ oppoſitis eſſe ſibi credibile p aliquo tpe, nā aliter ſciens eſſet mutabilis, qꝛ cuꝫ oppoſitū aliqδ fieret ſibi credibile, mutaret̄ ad oppoſitū eiꝰ qδ ſciebat, inqt.

Diffa inter opinātē ⁊ ſciētē.

8ᵒ phyſ. 34.

¶ Debentē aūt hr̄e ſciam, quę p demr̄onē eſt, nō ſolum opꝫ pncipia magis cognoſcer̄, magiſqꝫ eiſdē credere, ꝙꝫ ei ꝙ demonſtrat̄, vt ꝓ primo textu ꝯcluſit, ſed ipſis pricipijs neqꝫ credibilius neqꝫ ipſis notius eſſe aliud vllum, ex ꝯtrarijs primis pncipijs, ex qbus ꝯtrarijs ſit ſyllogiſmꝰ ꝯtrarię deceptionis, ſiue ſyllogiſmus falſi, credere dꝫ. Sciturus igit̄ per demonſtrationē dꝫ credere primis ꝓpoſitionibꝰ, p quas ſciet, nullatenuſqꝫ oppoſitis illaꝝ. Cuius cām ſubſcribit. Sigdem opꝫ ſimplr̄ ſcientē, imutabilē eſſe. dixit ſimplr̄ ſcientē, qꝛ ſcientē ſm gd, vt opinantē ꝯtingit mutari, ꝙtenus mutat̄ opinio de ꝓpoſitionibꝰ, vł ſimplr̄ hoc eſt vere, ⁊ nō ſm accñs. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, ſyllogiſmus ꝯtrarię deceptiōis dr̄ apd Philoponum ſyllogiſmꝰ falſi, hoc eſt ſyllogiſmus ignorātię, ⁊ hic fit ex ꝯtrarijs primoꝝ principioꝝ, ex qbus fiebat ſyllogiſmus ſcię. Uerbū imutabilē grece ē ametaptoton, quod nōnulli habent nō incredibilē. Quod neſcio quo modo ſit factū. Illud .n. nec in textu eſt, nec eſſe poteſt ad ꝓpoſitum, nec ipm hꝫ aliquis expoſitor grecoꝝ.

Secūd expō.

¶ Sunt āt qbꝰ non vr̄ eſſe ſcientia, ꝓpterea ꝙ ipſa prima ſciantur opꝫ. Sūt etiā qbus eſſe qdem vr̄, demonſtratiōes tn̄ oiuꝫ eſſe. Quorū neutꝝ ſane veꝝ aut neceſſarium eſt.

¶ Quibuſdam qdem igr̄, ꝓpterea ꝙ opꝫ prima ſcire, nō vr̄ eſſe ſcia. Quibuſdam ꝟo eſſe qdem, omnium tn̄ demonſtrationes eē, quorum neutrū neqꝫ veꝝ, neqꝫ neceſſarium eſt.

Tex. 6.

¶ Oportebat (vt Philoponꝰ inqt) de demr̄one nō tn̄ ꝙcūqꝫ ad eiꝰ ſpeculationē ꝯducunt, tradere, ſꝫ ⁊ dictā atqꝫ rōnes ꝯtria ꝯſtituentiū redarguere. Idcirco in his Ariſt. poſtꝙꝫ dixit qdnā eſſet demonſtratio, nūc ꝓponit eos, ǵ ꝯtria de ſuīnidi demr̄onis ſtatuunt̄, redarguit̄. ¶ Sūt āt de demr̄one ipſa tres pōnes, duę qdē ꝯtrię, ⁊ tertia Ariſt. in ſubcōtrarijs ꝯſtituta. Nā alij demr̄onem penitus abnegarūt, dicētes nulloꝝ penitus demr̄onem eſſe. Alij demonſtrationē penitus affirmarūt, aſſerētes oīum penitꝰ demr̄onē eſſe, Ariſtoteles in pte ꝯcedit demr̄onē eſſe, qꝛ aliquoꝝ vult eſſe demr̄onē. In parte negat, qꝛ alioꝝ nō vult demr̄onē eſſe. Unde inqt. ¶ Quibuſdā qdem igit̄, ꝓpterea ꝙ opꝫ pma ſcire, nō vr̄ eē ſcia .ſ. demōſtratiua, ⁊ ſic volūt nō eſſe penitus demr̄onē. Quibuſdā etiā qdē, oīum tn̄ demr̄ones eſſe, ⁊ ſic dicūt oīum eſſe demr̄ones, Quoꝝ neutꝝ neqꝫ veꝝ eſt, neqꝫ eſt neceīum, ſed in parte vtrūqꝫ eſt veꝝ.

Comment. 18.

Continuatio

De demr̄one triplex opio.

¶ Sed circa hec ambigit Philoponus cur a pnꝰ hoc nō ꝙſiuit, nā ſi in qōnibꝰ prius eſt, ſi eſt, ꝙꝫ qd eſt, oportebat prius de ipſo ſi eſt facere demr̄onem, deide qd eſt tradere, et pm̄ tradito ipſo qd eſt, ad ipm ſi eſt, trāſije. Auget ꝟo qōnē, qꝛ prius Menonis, ⁊ Sophiſtaꝝ cauillos de īuentiōe, atqꝫ ipſo ſcire ꝑtractauit, ꝙre, ⁊ hec in illo loco debuit iterſerere.

Dubitatio 2ᵃ dubiꝰ pmo.

¶ Quo argumento Droiſatesta pꝛeſens capitulū ait nō eſſe de ſubā libri. Sed de cōplemento bonitatis, eo qꝛ purgat errorē ꝓximuꝫ, ſcię acgſite.

Expō Linco.

¶ Rn̄det Philoponus ꝙ qn̄ deffinitio qd nois eſt obſcura, tunc pmiſſa nois ſignificatiōe, ſtatim ſi illa res ſit queritur. Ubi tn̄ nois ſignificatio patuerit, pm̄ de ſi eſt occurrit, vt de vacuo ſeruauit Ariſto. nā cum qd vacuū ſignificet, fuerit obſcuꝝ, prius qd vacuuꝫ ſignificat, pmiſit, deide an vacuum ſit, ꝙſiuit, eodē mō hic, qa qd demr̄o ſignificat, erat obſcuꝝ, pmiſſo qd nois dmonſtratiōis, vt ꝙ ſit ſyllogiſmus talis, ꝙrit an dmonſtratio ſit.

Solo dubii.

4ᵒ phy. 58.

¶ Sed pace tāti viri dixerim. Tūc ſolū Ariſto. accepiſſet dfinitionē qd nois ipſiꝰ demr̄onis, ⁊ nō qd rei. Qδ nō credo veꝝ eē, cū nullibi illā alr̄ dfinit.

Expō expoſitio Philo.

¶ Meliꝰ igr̄ dicerē, ꝙ iδ qōnes hasce hic ꝑtractauit, qꝛ remouent̄ ex his ꝙ dixit de demr̄one deffinitiōis. Et ſic lꝫ per ſe ordie doctrinę, quęſtio ſi eſt pręcedat qōnem, qd eſt, tamen p accidens pōt eſſe cōtrarium, vt in ꝓpoſito, qꝛ eiuſmodi qōnes remouent̄ ex his, ꝙ dixit circa deffinitionē demōſtratiōis, nam de natura bonaꝝ deffinitionū eſt per illas remoueri oēm dubitationē accidētē circa rem deffinitā.

Propoſ ſolo

4ᵒ phyſ. 32.

¶ Quo ꝟo ad pōnes ipſas attinet, debes ſcire ꝙ dēs dicte tres pōnes vtebant̄ hac cōi hypothetica, videlꝫ ſi demonſtratio eſt, neceſſe eſt pma ꝓcognoſci, hi .n. qui dicūt oīum demonſtrationem eſſe, ⁊ hi ǵ dicūt nulloꝝ demon

strationem esse, & Aristo. q dicit aliquorum esse demonstrationē, & aliquorum nō esse demonstrationē, etiā hāc pcedit, qz declarauit demonstrationē esse ex p̄mis, & notiorib⁹. Uerū q oium demonstrationē esse dicūt, & q nulloꝝ, addunt ꝯsequētiā hoc, videlz p demonstrationē hoc pacto. Si est d̄monstratio, necesse est p̄ma scire per demōstrationē. Ab hac itaqz additione emerserūt errores, nam q negabant demonstrationē, sic hypothetice syllogizabāt ex hac hypothetica. Si demonstratio est, necesse est p̄ma scire p demonstrationē. Sed prima nō sciunt p demonstrationē, vt statim pbabit. Igitur demōstratio nō est. Qui vero demonstrationē esse aiunt, sic syllogizabant ex illa. Si demonstratio est, ꝯtingit p̄ma scire p demonstrationē. Sed ꝯtingit p̄ma scire p d̄monstrationē, vt dicet. Igit demōstratio erit. Ambe igit he pōnes vtuntur hypothetica hac cōiter tanq̄ maiore. Uerū prima assumit oppositū ꝯsequentis, & infert oppositū antecedētis, videlz demōstrationē nō esse, & sic seruat formā syllogismi, sed peccat in mā, qz hypothetica assumpta nō valet, vt dicemus. Secūda aūt assumit ꝯsequens, & infert positionē antecedentis, & sic peccat in materia, & forma. In mā quidem, qz hypothetica falsa est. In forma vero, qz ex positione ꝯsequētis nō syllogistice sequit positio antecedentis. ¶ Propterea Aristo. inqt, quorum neutrū. i. neutra positio, neqz verū, neqz necessarium est, dixit. n. neqz verum quo ad ipsas pōnes, qz vtraqz falsa est. Dixit neqz necessarium, quo ad rōnes positionum, quia nulla est necessaria. hec quo ad positiones.

¶ Qui nanqz sciaz non esse oino ponūt. hi censent ascendendū esse in infinitum: ppterea q posteriora nō sciātur ob ea priora quorum prima nō sūt: recte qdē dicētes. Fieri. n. nō pōt vt infinita quisqz pertranseat. Qz si statur, ac pricipia sunt, hec incognita dicunt esse: cum ipsorum nō fit demonstratio, qd qdem solū inquiunt esse scire. Qd si fieri nō pōt vt prima sciantur, neqz fieri posse dicunt vt ea que psi ciscitur ex illis sciant simpliciter pprie, sz ex suppositione dumtaxat si illa sint.

¶ Ponētes quidē. n. nō esse oino scire, hi ad infinitum volūt reduci tāqz nō sint vtiqz sciētes posteriora pp priora, quorum nō sunt pria, recte dicentes. Impossibile. n. est infinita pertrāsire. Si autem stant, & sint principia, hec ignota esse, cum demonstratio non fit ipsorum quod quidem dicūt esse scire solum. Quod si non est prima scire, neqz que ex his sunt, erit scire neqz simpliciter, neqz proprie, sz ex conditione, si illa sunt.

Comment. 29. Cauillus. ¶ Qui negant simplr, & oino demonstrationē, hoc pacto ex illa cōi hypothetica syllogizant. ¶ Si d̄monstratio est. Prima p demonstrationē sciunt. Sed p̄ma nō sciuntur per d̄monstrationē. Igitur demōstratio nō est. Maior est hypothetica cōis, quā ambe pōnes supponūt. At nūc pbat Arist. de corum mēte minorē, q destructio ꝯsequentis est, qz si p̄ma sciunt, vel p alia priora, & illa p alia, & sic in infinitū, vel opz stare ad ipsa p̄ma, ita vt nō per alia sciant. Non per alia & sic in infinitū, qz tūc essent ignota, cū infinita sint ignota. nec opz stare ad ea, qz tūc illa nō sciunt p demonstrationē, & ita penitus nō scientur. Et per ꝯns ex his posteriora minime scient, inqt. ¶ Ponētes qdē. n. nō esse oino scire, & dicentes demonstrationē penitus nullā esse. Hi ad infinitū volūt reduci, tāqz nō sint vtiqz posteriora sciētes pp priora, quorum nō sunt p̄ma, & sic p̄mū est, vt p̄ma illa per alia priora, & illa per alia, & sic in infinitū, recte (vt Aristo. inqt). Dicentes, qz nō pcognitis primis, neqz scda cognosci poterunt. Hoc. n. recte dixerūt, & ipso posuit in definitiōe demōstrationis. Obijcit mi ꝯ hāc pte in eo q volūt reduci ad infinitū, nā tūc hec essent ignota. Impossibile. n. (vt ait) est infinita ptrāsire. Deinde destruit scdm mēbrum, & inqt. Si autē stant, & sūt pncipia, hec supplic opz ignota esse, qz per demonstrationē nō scient, cū ipsorum demonstratio nō fit, qd qdē dicunt esse scire solū. Demū epilogat rōnem, & inquit. Qz si nō est p̄ma scire, neqz q ex his sunt, erit scire aliquo pacto, qz neqz simplr, neqz pprie, sed ex ꝯditione sine suppōne si illa sunt. Nā suppositio ponit qddaz de quodā, & cogit credere ita eē. Simplr. n. demōstratio nō est per pdicta, ex supposito ne aūt aliqd possibile est pbare, quod nō est pprie demonstratio, sic si duo sūt qnqz, & qnqz erūt duo, & si terra ē pēnata, & pēnas nimirū hēbit. Et si equus volat, equus nimirū hēbit alas. ¶ Animaduertēdum hoc seruasse formā sylli, qz ab opposito ꝯntis, licz deducāt oppositū antecedentis, sz peccabāt in materia, qz illa cōis hypothetica ē falsa, vt dictū est. Prima. n. sciunt, sed nō p demonstrationē, sūt. n. scita p seipsa fidē hn̄tia, vt ēt dicemus.

Solo casu li homo po nomo.

¶ At scdi de mō qdem sciendi ꝯsentiunt, per demonstrationem. n. solā esse sciētiaz dicunt. Uerū oium demonstrationē esse nihil inquiūt phibere. Fieri eniz pōt vt demonstratio circuli mō verset, oiaqz mutuo demonstrentur.

¶ Alij de ipso scire qdem fatentur p demonstrationem vtiqz esse solum. Sed oiuz esse demōstrationem nihil probibet. Contingit enim circulo fieri demonstrationez, & ex his que adinuicem sunt. Aliq. n.

Comēt. 30. Cauillus. ¶ Qui oium demonstrationez esse affirmant, hoc pacto ex illa hypothetica cōi syllogizant. ¶ Si d̄mō est, p⁹ pncipia sciunt per demonstrationē. Sed p̄ma sciunt p demōstrationē. Igit demonstratio est. Minorē pbat eo q ꝯtingit circulo demonstrari. Ubi priora p posteriora demonstrant. Qz vero circulo fieri possit demō, ab vna pticulari deducit, qz videlz in cōuertibilibus priora demonstrāt posteriora, & ecōtrio posteriora demonstrant priora, termini cōuertibiles sūt disciplinabile, risibile, homo, qm sequitur. Oē risibile disciplinabile, Omnis hō risibilis. Igit ois homo disciplinabilis, & p conuersionem maioris in ter

risibile
disciplinabile
homo
disciplinabile
risibile
homo

minis cũ conclusione, seq̄tur. Omne disciplinabile risibi le, ois homo disciplinabilis, igit̃ ois homo risibilis. Ubi minor syllogizat̃ ex ↄclusione cũ maiori ↄuersa. Igitur circulo fieri potest demõstratio, inquit. Alij ṽo de ipso scire q̄dem ↄfitentur ipsum videlꝫ esse p̄ demonstrationẽ solũ. Verbũ vtiq̱ grece est gar, latine eni. Sed q̱ nõ tenet̃ p̄ reditiuo causę, ideo trãsferri põt pro ↄfirmatiuo videlꝫ vel vtiq̱. Sed oinm, vt inquit, esse demõstrationẽ nihil p̄hibet, ⁊ hoc p̄bat ex vna p̄ticulari, ⁊ inquit. Cõtingit n. circulo fieri demõstrationẽ, ex his quę adinuicẽ ↄuertibilia sunt. Igit̃ supple in oibus priora p̄ posteriora circulo demõstrari p̄nt. ❡ Animaduersione dignum rõnem hanc tripl'r peccare. Primo q̄dẽ in forma, q̱ arguit a positione ↄñtis ad positionẽ antecedẽtis. Secundo in mã, q̱ (vt dicet) hypothetica cõis est falsa. Tertio q̱ ab vna singulari deducit vlẽꝫ, nõ n. s̄i incõuertibilib⁹ licꝫ circulo retrocedere, in oibus seq̄tur idẽ fieri posse.

Refutatio circuli.

❡ Nos autem dicimus nec omnem scientiaꝫ esse demonstratiuam, sed eorũ quę medijs vacant indemõstrabilem esse.

❡ Nos ṽo dicimus non oẽm sciam demonstratiuã esse, sed imediatoꝝ idemonstrabilẽ.

Comment. 31. ❡ Respondet Aristoteles, ⁊ hui⁹ rei ṽitatem subiungit, innuitq̱ simul ⁊ ṽitatem quęsiti, ⁊ solõnẽ ad eoꝝ rationẽ. Veritas itaq̱ est in subcõtrarijs ↄstituta. Naꝫ vtraq̱ contraria falsa est. Illa n. falsa est, ois scientia est demonstratiua, ⁊ illa ẽt, nulla scia ẽ demõstratiua. Quare vtraq̱ haꝝ vera erit, aliq̄ scientia est demonstratiua, vt mediatoꝝ. Et aliq̄ scientia nõ est demonstratiua, vt imediatoꝝ. Ex hoc pꝫ hypotheticã illã esse falsaꝫ, q̱ lꝫ si demõstratio sit, p̄ma scire sit nec̃e, nã notiora ⁊ scibiliora opꝫ p̄ma esse, p̄ quę posteriora sciunt̃, non tñ ipsa scire necesse est per demõstrationẽ, naꝫ imediatoꝝ scia q̄dem est, sed nõ per demonstrationẽ, q̱ per seipsa fidem habent, inquit. Nos ṽo dicimus non oẽm sciẽtiam demõstratiuam esse, q̱ aliquã demonstratiuã, vt mediatoꝝ, sꝫ imediatoꝝ indemonstrabilẽ, ⁊ sic simul veritatẽ tangit, ⁊ paralogismi solõnem. ❡ Philoponus reducit eos q̄ negãt demõstrationẽ, ↄcedere illam. Nam si negãt demõstrationẽ, aut p̄ syllogismũ hoc p̄bant demonstratiuã, aut p̄ syllogismũ nõ ex necessarijs. Si ex syllogismo nõ ex necessarijs, tũc nihil certi haberẽt. At si rõ per quã syllogizant demrõnẽꝫ nõ esse, est demõstratiua, tũc negãdo demonstrationẽ esse, ponũt demrõnem esse, veluti q̄ negãt loquelã esse oře, ponũt loquelam esse. ❡ Quare Aristo.

Aug Philo.

sapide ab vtraq̱ positione sumit demrõneꝫ esse, ⁊ ab illa positione, quę negat demõstrationem esse, ⁊ ab illa positione, quę ponit demonstrationem esse.

❡ Q̄ ṽo q̄dẽ necessariũ esse pꝫ. Nam si necessarium q̄dẽ est vt priora sciant̃ ⁊ ea ex q̄b⁹ ↄficitur demrõ, statur aũt tãdẽ in hisce q̄ vacãt medijs, hęc indemonstrabilia nec̃e est esse.

❡ Et q̄ hoc necessarium sit: mãifestũ est. Si eni necesse est scire q̄dẽ priora: ⁊ ex q̄bus est demonstratio, stant aũt aliquãdo imediata. Hęc indemonstrabilia necesse est esse.

❡ Probat nũc id quod sumpsit. Sumpsit n. q̄ sint q̄daꝫ quę sciunt̃ imediata ac idemonstrabilia, ⁊ sumit ad hui⁹ rei demonstrationẽ. Primo q̄ p̄ma ex q̄bus est demonstratio sciunt̃. Scdo sumit q̄ scibilia aliq̄ñ stant imediata ita, vt per seipsa sciant̃, ⁊ non p̄ alia priora. Aliter eẽt p̄cessus in infinitũ. Ex his sic̃ sumptis ↄcludit p̄ma p̄ q̄ scimus mediata, esse indemonstrabilia, ⁊ sic habet̃ aliq̄ esse sciam indemonstrabilem, vt imediatorum, inq̄t. Et q̄ hoc necessarium sit, videlꝫ q̄ sint aliqua idemonstrabiliter scita, manifestũ est. Deinde p̄bat hoc, vt dixi, sumens duo, ⁊ inquit. Si n. necesse est scire q̄dem priora, ⁊ pro. i. ex q̄bus est supple constitutiue demrõ, quod dicit ad diiam prioꝝ, ex q̄bus non est demonstratio nisi possit stare, hoc est p̄mũ, sumit scdm, ⁊ inq̄t. Stant aũt aliquando imediata, hoc est 2ᵐ, q̄d eo pꝫ, q̱ nõ licet p̄cedere in infinitum. Ex his concludit p̄positum, ⁊ inquit. Hęc idemonstrabilia necesse est esse, ⁊ sic aliqua scia erit idemõstrabilis, vt accepit. ❡ Ex hoc Philoponus infert bene esse dictũ in p̄n⁹ differre sciam a demõstratiõe, eo q̄ scia sit amplior, ⁊ in plus. Est n. scia taꝫ mediatoꝝ, q̄ꝫ imediatoꝝ. At demonstratio nõ nisi ipsoꝝ mediatorum.

Comment. 31.

Supra cõ. 8. Aug Philo.

❡ Hoc igitur ita sese habere dicimus: vt non solum scientiam, sed ⁊ principium scientię quoddam esse asserimus: quo terminos ipsos cognoscimus.

❡ Hęc igitur ita dicimus, ⁊ non tñ scientiaꝫ, sed ⁊ principium scientię esse quoddam dicimus, quo terminos cognoscimus.

❡ Hęc igit̃ ita dicimus, hoc est hęc esse imediata ita dicimus, ⁊ nõ tñ supple dicimus sciam ipsoꝝ indemonstrabilẽ esse, sed ⁊ dicimus esse q̄daꝫ scientię eoꝝ p̄ncipiũ, quoꝝ terminos cognoscim⁹. ❡ Ubi debes scire q̄ Aristo. per hęc voluit habere esse statum i demonstrabilib⁹ ad idemonstrabilia. Et ideo hęc, quę dicit dupl'r exponi p̄nt vno mõ, vt Philoponus inq̄t, intelligendo p̄ principium quo terminos noscimus itellectũ diuinũ, nam reꝝ resolutio hęc est, q̄ sensibilia resoluunt̃ ad cęlestia. Cęlestia ad eoꝝ formas, quę sunt substãtię simplices. Has nos cognoscimus diuino itellectu illustrati. Et sic (vt ait) per terminos, itelligit formas cęlestiũ corpoꝝ, ad quę resoluuntur hęc mortalia. Per p̄ncipiũ igit̃ quo terminos cognoscimus, itelligit intellectũ diuinũ, q̄ illustrati cognoscimus substãtias simplices, quę sũt formę siue termini cęlestiũ, ad quę oia hęc resoluunt̃. Et ita pꝫ esse statũ in reb⁹. ❡ Hęc expositio (vt mihi vĩ) p̄positũ trãscẽdit. ❡ Propterea meli⁹ Themistius ⁊ magis nãliter, ⁊ ad lrãm plus ↄueniens, inq̄t Aristotelem p̄ principiuꝫ quo terminos cognoscimus itelligere intellectuꝫ nostrũ, ⁊ per terminos, subiectum ⁊ p̄dicatuꝫ, ad quę imediata resoluuntur. Est igit̃ hęc resolõ, q̄ mediata ⁊ demonstrabilia resoluunt̃

Comment. 33.

Duplex expõ horũ Arist.

Philopo.

Aue expositio Philopo.

Themi. expõ

Resolõ q̄le sit.

resoluuntur ad imediata, & per illa sciuntur. Immediata vero resoluuntur in eorum terminos, subiectum & predicatum, & per illa sciuntur. Termini vero intellectus lumine cognoscuntur. Ut enim sensibilia per se sensu ipso ac lumine sensitiuo cognoscuntur, & nulla alia ratione, sic prima simplicia intellectus lumine, & nulla alia ratione cognoscimus. Intellectus igitur simplicibus apprehensionibus terminos apprehendit, indemonstrabiliter eorum capiens naturam, ex quibus dignitates conectit, quare non necesse est res in infinitum procedere, sed est & quoddam demonstrationis principium intellectus, qui res comprehendit, & non indiget demonstratione ipse, cum sit principium. Quo vero ad verba attinet, verbum illud quo grece est ἧ, & id multa apud grecos significet, nam significat idem quod inquantum. Hic (vt mihi videtur) est relatiuum, & datiui casus, referturque ad archen, idest principium, quod grece est feminini generis. Et sic cum Aristoteles dixisset immediata esse quedam ad que stamus indemonstrabiliter, statim subiungit esse principium quoddam, quo terminos principiorum noscimus, hec de verbis. Ex re vero ipsa patet imediata sciri, & non tantum intelligi. Quia licet 6. ethicorum dicat Philosophus eorum esse intellectum, tamen eorum non tantum intellectus est, sed et scientia etiam, non quidem demonstrabilis, sed indemonstrabilis, vt diximus.

Verbor. exposito.

c.7. & 2° b° viamo.

Et etiam patere dicimus fieri non posse vt circuli modo demonstratio simpliciter conuertatur, si demonstrationem ex prioribus oportet ac notioribus esse. Fieri enim nequit vt eisdem eadem simul priora sint atque posteriora, nisi altero modo, veluti si alia nostra ex parte, alia simpliciter dicantur, quo quidem modo facit inductio notum. Quod si ita sit, non bene est diffinitum ipsum simpliciter scire, sed est sane duplex. An altera demonstratio que fit ex hisce que nobis sunt notiora, non est simpliciter demonstratio.

Circulo autem quod impossibile sit demonstrare simpliciter, manifestum est. Siquidem ex prioribus oportet demonstrationem esse, et notioribus. Impossibile enim est eadem, sibiinuicem simul priora, & posteriora esse. nisi altero modo, vt hec quidem ad nos. Illa vero simpliciter, quo quidem modo inductio facit notum. Si autem sic est, non vtique erit simpliciter scire bene definitum, sed dupliciter. Aut non simpliciter altera demonstratio fit ex nobis notioribus.

Comt. 34ª. Erat secunda positio quod demonstratiua scientia sit, quoniam omnium est demonstratio. Quod vero omnium sit demonstratio, probabat, quoniam circulo demonstrationem esse necesse est. Quod vero circulo demonstratio sit. Iterum probabat, quoniam conuertibilia contingit circulo demonstrari. Aristoteles ergo nunc ostendit, nihil circulo posse demonstrari, quinimo nec conuertibilia, qua ratione & via vult Aris. habere, quod secunda positio peccet & in forma argumentandi, quatenus ex vna singulari vlem argumentatur. & in materia, quatenus singularis illa etiam falsa est. Quo vero modo illa singularis falsa sit, Philoponus dupliciter

Simplex expo. Philopo.

declarat, verba Aristo. duobus modis exponens. Primo modo sic, si circularis ostensio in demonstrationibus est, non nisi pro tanto, quia ex posterioribus posset demonstrari prius, & si sic, non recte esset simpliciter definitum ipsum scire, sed dupliciter. Secundo modo Philoponus exponit sic, Si demonstratio circularis sit possibilis, tunc ex posterioribus posset demonstrari prius. Quod vero ex posterioribus prius demonstrari non possit, probatur, quoniam dictum est demonstrationem fieri ex primis natura. At circularis demonstratio prima ex posterioribus demonstrat. Ergo demonstratio non fit circulo, nisi dentur demonstrationis duo modi, & qui ex prioribus natura, & qui ex posterioribus, & sic demonstratio non esset simpliciter, sed dupliciter definienda. Differt hec secunda expositio a prima, quia hec ducit ad illud quod demonstratio non simpliciter, sed dupliciter esset definita. Prima vero ducit ad hoc, quod scire non simpliciter, sed dupliciter esset definitum. vnde inquit. Circulo autem quod impossibile sit demonstrare simpliciter, manifestum est. Siquidem oportet ex prioribus & notioribus demonstrationem esse. Si enim ex prioribus natura sit demonstratio, non potest circulo aliquid demonstrari, quoniam non nisi ex posterioribus fieri potest, non enim eadem eisdem priora & posteriora sibiinuicem esse possunt simul, nisi altero modo vt vel hec quidem ad nos, vel illa simpliciter. Simul autem eadem esse priora & posteriora est impossibile, voco priora ad nos, que nobis patent, quo quidem modo inductio ex prioribus ad nos vle notum facit. Ergo vis rationis hec est. Si demonstratio circularis esset possibilis. Aliqua demonstratio esset ex prioribus ad nos. Tunc destruit consequens, & inquit. Si autem sic est. scilicet quod aliqua demonstratio sit ex prioribus ad nos, non vtique erit simpliciter scire bene definitum. Et per simpliciter scire, intelligit aut simpliciter demonstrationem, vt expositio secunda dicit, aut simpliciter scire, hoc est scientiam simpliciter bene definitam. Sed erit dupliciter definienda, Uel erit dicendum quod altera demonstratio, que est ex prioribus ad nos, non sit simpliciter demonstratio. Sed equiuoce, & per quandam similitudinem. Sic igitur non est circulo demonstrare, quia ex prioribus ad nos esset demonstrare, non enim eadem eisdem sunt nobis priora & posteriora simul, sed altero modo, aut ad nos, aut natura. Modo non est demonstrare ex prioribus ad nos, quoniam demonstratio non esset vno modo, sed duplex, vel saltem demonstratio, que est ex prioribus ad nos, non erit demonstratio nisi equiuoce. Sed contra obycit Philoponus, quoniam hec demonstratio est, Cinis est hic, ergo ignis aliquando fuit ibi. Amplius & hec, luna taliter illuminatur, ergo est spherica. Iuniores propter hec dixerunt duplicem esse demonstrationem, quia & propter quid, hoc est ex prioribus ad nos, & ex prioribus natura. Auerroes vero addit tertiam, quam appellat demonstrationem simpliciter, que est ex simpliciter nobis & nature notis. Themistius vero & Alexander, & Philoponus cum syllogismum qui est, ex simpliciter prioribus, solum demonstrationem esse autumant, eum vero, qui est ex prioribus nobis, coniecturam vel syllogismum esse tantum tradunt. Et si demonstratio dicitur, non nisi equiuoce appellatur. Tunc patet, quod rationes ille, que in dubitatione inducte sunt, non sunt demonstrationes, sed (vt Philoponus inquit) Coniecture, quarum alie sunt necessarie, vt ille, que tacte sunt, Alie non necessarie, sed solum rhetorice, vt illa, hec mulier pallida est, ergo peperit, & ista, hic de nocte vagatur. ergo est fur, & ista, hic se ornat, ergo mechus, verum de his postea.

Prima expo.

2ª expo.

Diffe. expon.

Ratio tex.

Obiectio phil.

Rñ° iunior.

Aue. Them. Alex. & phil.

Coiecture sunt duplices.

Vide supra com. 11.

Euenit autem hisce qui dicunt demonstrationem versari non solum id quod nunc est di

ctũ, sed etiã nil aliud dicere, q̃ hoc est, si hoc est. Hoc vero pacto facile est oĩa demõstrare. Atq3 patet idipsum accidere tribus positis terminis. Siue eni per multos siue per paucos redire dicat̃ nihil profecto refert, atq3 p paucos etiã duos. Nã quãdo cum.a.sit, est necessario.b. Et hoc cuz sit est necessario.c. Tum cũ.a.sit necessario.c.ipm erit. Si igit̃ cũ.a.sit, necesse est.b.esse, ⁊ cum.b.sit necesse est esse.a.hoc enĩ erat circuli mõ versari.ponatur.a.eo in loco quo ipm est.c. Dicere igr̃ cum.b.sit.a.ipsum eẽ, nil aliud est q̃ dicere, cum.b.sit.c.ipm esse. Id aũt nil aliud est q̃ dicere, cum.a.sit.c.ipm esse. At idẽ est.c.⁊.a. quare fit vt hi qui censent orbis mõ demonstrationem versari, nihil aliud dicãt q̃ cum a.sit.a. ipsum esse. hoc vero pacto facile est omnia demonstrare.

¶ Accidit vero dicentibus circulo demõstrationem esse, nõ solũ quod nunc dictũ est. Sz nihil aliud dicere q̃ quoniam hoc est, si hoc est. Sic aũt facile est demonstrare oĩa. Manifestũ aũt est, q̄ hoc accidat, trib⁹ terminis positis, per plures.n.aut pauciores reflexionem dicere, differt nihil. Per paucos vero q̃ per duos. quãdo eni.a.existẽte, ex necessitate erit.b. Hoc autez existente, erit.c.ipso.a. existente erit.c. Si igit̃.a.existẽte, necesse est.b. esse. Hoc autẽ existente, ipm.a.(hoc eni erat circulo demõstrari) ponatur.a.in quo.c.igit̃ b.existẽte.a.esse dicere, est.c.esse dicere. Hoc autẽ, quoniã.a.existẽte.c.est.c.vero ipsi.a.idez est, quare contingit circulo dicentes esse demõstrationẽ nihil aliud dicere q̃ qm̃.a.est, a.est. Sic aũt oĩa demõstrare facile est.

Comẽ.35m. ¶ Cum induxisset vnum absurdũ contra eos, qui concedebant omnia esse demõstrabilia, ⁊ demonstrationẽ circularem, videlz q̄ ex posterioribus priora, ⁊ ex particularibus vniuersalia demonstrentur, nũc transit ad aliud absurdũ. ⁊ prima facie sic videt̃ pcedere. Si demõstratio circularis eẽt, ita vt omnia demõstrabilia sint, tũc p illaz nihil aliud demõstraretur q̃ si.a.esset.a.eẽt. Ultra si per illã nihil aliud demõstraret̃ q̃ si.a.esset.a.eẽt, tũc facile esset oĩa demonstrare. Prima cõsequentia prima facie declarat̃ supponendo q̄ tũc est demonstratio circularis, cum in eadẽ syllogismi specie cõuersio fit. Nam (vt diximus) si ab effectu causa demõstraret̃, ⁊ deinde a causa effectus, hec cõuersio nõ esset in demõstrationib⁹, qm̃ processus ab effectu ad causam nõ est demõstratio, sed syllogismus tm̃, vel coniectura necessaria, vt Philoponus ingt. Quare si.a.demõstrat.b.a.est causa simpliciter prior ipso.b.⁊ cõtra.b.demõstrat.a.etiã.b.erit causa simplr̃ prior ipso.a. Hoc eni pacto sm̃ Aristo. erit circulo demõstrare. Tunc ex his pz.a.esse cãm simplr̃ sui ipsius, quoniã quicqd est causa cause, est etiã causa causati. Igitur si.a.est causa simplr̃ ipsius.b.⁊ cõtra.b.causa simpliciter ipsius.a.vtq3.a.erit sibimet simplr̃ cã. Quare si demõstratio circularis est, Idem simplr̃ erit sui ipsius causa. Et sic per illã demõstrationez non plus habebitur q̃ si hoc est, hoc est. Sic autẽ erit facile omnia demõstrare, qa cum ipsam solam rẽ haberemus, vt Eclypsim, mox demõstrationẽ haberemus, quoniã eclypsis esset pp̄ter eclypsim. Haberemus eni simul causaz ⁊ effectum, ⁊ ita demõstrationẽ totaz. ¶ Ex his patet q̄ dicentes circularem demõstrationem, in diuersis generibus demonstrationis aut in diuersis generibus cãrum, non possunt Aristo. rõnem efficacem reddere. vt cõsideranti pz. 3 opiniones aliquorum.

Hanc rõnem Aristo. ponit in terminis, ⁊ sumit tres terminos, ⁊ illos qdẽ eo mõ, quo sumpsit 2° prior. Cas.2. Et qm̃ syllogistica cõuersio multiplex est, ne cõfusio accidat, sic illos tres terminos disponit, vt ambe ppõnes in pma demõstratione vocentur.a. Excusat autẽ se dicẽs, p plures eniz aut pauciores reflexionẽ dicere refert nihil. nec refert si eam diximus per paucos aut duos. Et pp̄terea non est curandũ si due ppõnes vno termino dicantur. vz.ipso.a. Et sic totuz antecedẽs vocet̃.a. cõclusio vero ad illud sit.b. At cõnis cõclusio sit.c. terminis sic dispositis deducit cõntiam sic, si.a.est.b.est. Et intelligo p.a. aggregatuz ex maiore ⁊ minore, ⁊ per.b.cõclusionẽ. Ultra, si.b.est.c.est, ⁊ per.c.intelligo cõnez cõclusiõis, que est terminus totius demõstrationis circularis, ⁊ ita intelligere, op3 illudmet aggregatum, qd̄ intelligebat̃ per.a. Aliter nõ esset circulo demõstrare. Et lz ex.b.nõ sequat̃ vnica demonstratione totum illud aggregatũ, tñ diuersis demõstrationibus seqtur. Nam ex.b.cũ altera ppõnuz. sequitur nũc vna, ⁊ cuz altera seqtur nũc altera 2° priorũ, Cas. Accipit tamẽ gratia breuitatis ex.b.sequi totũ illud aggregatuz simul. Igit̃ si.a.est.c.est a pmo ad vltimuz medijs nõ variatis, sed.c.idem est qd̄.a.(vt dictuz est.) Igit̃ si.a.est.a.est. Et ita si oĩum esset circularis demõstratio, nõ plus per illã demõstraret̃, q̃ si.a.est.a.est. qua ratione oĩa esset facile demõstrare ¶ Aduerte, vt ex his, q̃ Philoponus ingt colligitur. In verbis Aristo. est multiplex obscuritas. Prima qdem, quo elemẽta p terminis accepit. Secunda vero, quo terminos pro ppõnib⁹. Tertia deniq3, quo non explicauit qd per.a.⁊ qd per.b.⁊ qd per.c.intelligat. ¶ Attamẽ (vt Philopon⁹ ppulchre exponit) ipso.a.vtit̃ p duabus ppõnib⁹ sylli, Aut p minore, derelinquẽs maiorẽ in mẽte, ⁊ est melius. Utit̃ enĩ a.p hac miore, hõ risibile. Ipso autẽ.b.vtit̃ pro cõnc. vz. pro illa, hõ est disciplĩe capax. Seqtur.n.hõ est risibilis. Ergo homo est disciplĩe capax, qa in mente seruatur q̄ oẽ risibile est disciplĩe capax. Quare hac in mente seruata, seqtur homo est risibilis. ergo hõ est disciplĩe capax. Et qm̃ circularis ostensio cõclusionez capit, vt minorẽ ppositionem alteraz inferendo, Rursus ipso.b. vtitur vt minore ppositione inferendo ppõnem, q̃ fuit a pncipio

Nne obscuritates in Aristo. Prima. Secunda. Tertia. Expõ Phil.

ppões | hõ risi^le | cõclusio | hõ disciplĩe capax | hõ | risi^le
A minor | ppões | B minor | A C | cõclo cõnis

a principio, hoc mõ, hõ est disciplinę capax. Ergo homo est risibilis. Sequitur eniz seruata in mête hac, oē disciplinę capax est risibile, hec enĩ est ɔuertens maioris primę demõstrationis, quę fuit in mête seruata. Quare pz, ꝙ si homo est risibilis, homo est disciplinę capax. Et cõuertitur, homo est disciplinę capax. Ergo homo est risibilis. ergo a primo ad vltimum. si homo est risibilis, homo est risibilis. Et sic oĩa esset facile demonstrare. Quĩ quãtum est ex demonstratione, quę fit per elemẽta, nullum videt̃ absurdum conclusum eẽ, siqdem per. a. ostensum est. b. per. b. ꝟo. c. resumit sermonem, ꝛ addit, ponatur. a. in quo. c. hoc est ponat̃ idem. a. cum. c. Et sic cõcludatur. a. existente. c. esse. Quare si. a. quidem existente. b. est. b. ꝟo existente. c. est. Idem autem erat. a. cum. c. Concludetur igitur ꝙ. a. existẽte. c. est, ꝛ cum. c. ꝛ. a. idẽ sit, cõcludiatur. a. existente esse. a. hoc pacto Philoponus exposuit. ⁋ Tũc venio ad ꝟba. Dicit eniz sic. Accidit ꝟo dicentibus circulo demonstrationez esse, non solum quod nũc dictum est, hoc est ex posterioribus priora, ꝛ ex particularibus vniuersalia demonstrari. Sed nihil aliud dicere q̃ q̃ꝛ hoc est, si hoc est, idest eadẽ eisdez ꝛ priora ꝛ posteriora eẽ, ꝛ notiora ꝛ ignotiora, qđ quidem absurdũ est, quoniã sic facile eẽt demr̃are oĩa. Qđ ꝟo accidat dicentibus circularez demonstrationẽ eẽ, quoniã hoc est, si hoc est, ꝓponit probare. ꝛ inquit. Manifestum autez est ꝙ hoc accidat tribus terminis positis, ꝛ hoc merito, vt Philoponus subaudit, quoniã ꝛ demõstratio ad minimum est ex tribus terminis. hoc autẽ ideo, qa oĩs syllogismus est ex tribus terminis, quare circularis ostensio ad minimum quidẽ est ex tribus terminis. Propositionibus ꝟo duabus. Exponit autez hoc, ꝛ inquit. Per plures enĩ aut pauciores reflexionem dicere differt nihil, ꝑ paucos autem q̃ per duos. Possibile enim est composito syllogismo vtẽtes per plures terminos syllogizant, ꝛ reflectere circulari ostẽsiõe, atq3 nihil refert siue plures sint termini, siue pauciores. Per paucos autez hoc est ꝑ pauciores ꝓpositiones q̃ per duas differt, quoniã impossibile est reflexionem fieri per pauciores tribus terminis, duabus ꝟo ꝓpositionibus, quoniam neq3 syllm cõtingit per pauciora fieri. Deinde ordinat discursum circularez, ꝛ inqt. Quãdo eniz. a. existẽte, hoc est aut minore ꝓpositiõe, aut vtrisq3 (vt diximus) ex necessitate erit b. hoc est ɔclusio. Hoc autẽ existente. vz. b. quod, vt conclusio ab initio acceptaz est, nũc autem, vt ꝓpositio, erit c. scilz vltima ɔclusio. ipso. a. existente, erit. c. quare. a. existente ex necessitate. c. est. Sed. c. assumit idem cum. a. q̃ a. existente est. a. Tunc resumit rõnem, ꝛ inqt. Si igit̃. a. existente, necesse est. b. esse, hoc existente. s. b. necesse est eẽ. a. (hoc enim erat circulo demõstrari) ponatur. a. in q̃ c. ponitur, ꝛ sequitur (vt inqt.) igitur. b. existẽte. a. esse dicere. est. c. esse dicere, q̃ꝛ idem ponitur. Hoc autẽ. s. sequitur, q̃ꝛ. a. existente. c. est, vt a primo ad vltimuz pz. c. ꝟo ipsi. a. idem est, quare (vt inqt) cõtingit circulo dicentes esse demonstrationem nihil aliud dicere q̃ q̃ꝛ. a. est. a. est. Sic autẽ omnia demonstrare facile est. Nã si. b. per a. demonstrat̃. c. ꝟo per. b. sed. c. est idẽ cum. a. quare concludit̃ nihil aliud q̃ ꝙ. a. existente, necesse est. c. eẽ, hoc est. a. existẽte. a. est, hec est expositio Philoponi. ⁋ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, Aristo. sumpsit. c. idẽ quod. b. q̃ꝛ in circulo idẽ est principiũ ꝛ finis, sed qa differunt ratione, ideo quasi altero noĩe vocauit. ⁋ Sed dubitares, q̃ꝛ ꝑ hanc rationez non solũ videt̃ destrui circulus in demõstrationibus, sed in syllogismis. Q̃ꝛ si in syllogismis esset circulus faciaz Aristo. rõnem. s. ꝙ. a. syllogizabit. b. ꝛ b. syllogizabit. c. ergo. a. syllogizabit. c. sed. c. est idez ipsi a. ergo. a. syllogizabit. a. ꝛ sic omnis erit facile syllogizare. Quare per rõnem Aristo. non solum in demõstrationibus, sed in syllogismis circulus delebit̃. ⁋ Dicẽdum ꝙ Aristo. supponit demõstrationem circularẽ esse quoties prima demõstratio ꝛ secũda sunt eiusdẽ speciei. Nã tunc sequit̃. a. demõstrat. b. demonstratione simpliciter, ꝛ a priori, ꝛ. b. demr̃at. c. ẽt demr̃one simplr ꝛ a priori. q̃. a. demr̃at. c. demr̃one simplr ꝛ a priori. Sz. c. est idẽ ipsi. a. q̃ demr̃one simplr ꝛ a priori. a. demõstrat. a. Non autẽ de syllogismo sic est, quoniam lz. a. syllogizet. b. b. non syllogizat. c. eadẽ specie syllogismi, ꝛ ꝓpea nõ sequit̃, vt. a. syllogizet. a. q̃ꝛ syllogismi sunt specie differentes.

⁋ At ꝟo nec idipz fieri põt, nisi in hisce q̃ mutuo se sequunt̃, quẽadmodũ ipsa ꝓpria.

⁋ At ꝟo neq3 hoc est possibile, nisi in his, q̃ seinuicẽ ɔsequuntur. sicut sunt propria.

⁋ Una expositio nostra est, ꝙ nunc velit Arist. ostẽdere eorum errorem in forma argumẽti, qui ɔcesserunt circularem ostensionẽ in demõstrationibus. Argumentabãtur enĩ ex vna singulari vlem hoc pacto. Conuertibilia possunt circulo demonstrari. Igitur oĩa possunt circulo demõstrari. Obycit ergo nũc cõtra formaz huius argumẽti, ꝛ inquit. ⁋ At ꝟo neq3 hoc est possibile vliter in omnibus. Sz solum in his, quę seinuicem ɔsequuntur, qualia sunt ꝓpria. Quare ex illa singulari nõ sequit̃ vniuersalis. ⁋ Philoponus (vt mihi videtur) sic exponit. At ꝟo neq3 hoc est possibile. s. eadẽ per idez demõstrari. Sed solũ cum tres termini capiũtur ita se habentes adinuicem, vt vnusquisq3 ad cęteros cõuertatur, h est, vt ipsi ęquiualeant. Hoc autẽ est dicere q̃ꝛ oportet propositiones ex ꝓprys cõponi, vtputa, homo, risibile, mẽtis ꝛ sciẽtię capax. Unũquodq3 enĩ hoꝝ ad cętera ɔuertitur. Si eniz non ita essent positi termini, neq3 oĩno circulari ostensione vti possibile erit. nõ enĩ possibile eẽt, vt ꝓpositiones cõuertantur. Siqdem vniuersalis affirmatiua non ad seipsam cõuertitur, sed ad particularem affirmatiuã. Per quę Philoponus dat intelligere Arist. locutũ esse hypothetice, q̃ꝛ non vult in cõuertibilibus circularem demõstrationem fieri, q̃ꝛ probauit vniuersaliter in nullis fieri posse. Sed vult ꝙ si circularis demonstratio sit possibilis, non sit nisi in conuertibilibus. Pręterea innuit esse intelligendũ per ꝓpria propositiones, quę componuntur ex proprys. Nam tunc propositiones possunt vniuersaliter conuerti, vt Auer. dicit. sũt autem propria subiectum, proprium, ꝛ definitio.

⁋ Demõstratuz est igit̃ prius vno qdẽ posito nũq̃ necessario aliqd aliud esse, vno inq̃ aut termino aut positiõe. Ex duabus autem positionibus primis ac minimis fieri posse, siquidem ꝛ ratiocinari contingit.

⁋ Uno quidem igitur posito, ostensum est, ꝙ nequaq̃ necesse aliquod esse alterum. Dico autez vno, q̃ꝛ neq3 termino vno, neq3 positione vna posita. Ex duabus autem positionibus primis, ꝛ minimis. Siquidez contingit ꝛ syllogizare.

⁋ Cum dixisset superius illud accidere tribus terminis positis, ꝛ ꝙ per pauciores illud nõ contingat, nunc in h loco (vt Philoponus inqt) Illud resumit, ꝛ subaudiendum est, q̃ꝛ a nobis 2° prioꝝ ostensuz est, ꝙ vno termino posito, aut vna ꝓpositione posita, syllogismum fieri

Margin notes (left): 1° post. 19. — Idem expõ. — Dubitatio.

Margin notes (right): Solutio. — Cõmẽ. 36m. — Philo. expõ. — p° po°. c8.8. — Cõmẽ. 37m. — Cõ. 29.

impossibile est. Igit̃ vno posito ostẽsum est, q̃ nequaq̃ necesse est demonstratiue aliquod alterum esse. Exponit se, ꝛ inquit. ¶ Dico autẽ vno, q̃ñ neq̃ termino vno, neq̃ positione vna posita. Uocauit autẽ ꝓpõnem, positionem (vt Philoponus inq̃t) q̃ñ diuisit imediatas ꝓpositiones in Axioma, ꝛ Positionem, Positionem iterũ in petitiones, ꝛ diffinitiones, ꝛ sic cõiter oẽm ꝓpõnem vocauit positionẽ, vel dixit hoc, q̃ñ p̃missę in syllogismo generali noīe ꝓpões dicũtur. In demonstratione vero spãli nomine positiones. Addit. Sed demõstratio fit ex duabus positionibus primis ꝛ minimis. Primis q̃dez, q̃ñ simplicissimis. Syllogismus eñi ex pluribus ꝓpõnibus cõpositus non ex primis cõponitur, sed ex ꝓsyllogismis cõprobatur. Minimis vero, q̃ñ nõ ex vna fit. Assignat cãm, ꝛ inquit. Siq̃dẽ cõtingit ꝛ syllogiçare, h̃ est, q̃ñ vl̃r syllogismus ad minus ex duabus ꝓpõnibꝰ ꝯponitur. ¶ Aduerte, vt Philoponus inquit p̃mo prioꝝ, ex vno vel termino vel ꝓpositione bene posse aliquid sequi illatiue, non autem syllogistice. Te.5.t.29.

¶ Si igit̃. a, ꝛ. b. ꝛ. b. mutuo se sequãt̃, sic tñ fieri potest vt ostendãtur ex sese mutuo cũcta quę postulata sũt in prima ratiocinationis figura, vt in libro priorum ostendimus. Quo loco etiam patebit cęteris in figuris, aut non fieri ratiocinationẽ, aut non ex hisce fieri quę sunt sumpta.

¶ Si igitur. a. quidem ad. b. ꝛ ad. c. sequat̃, ꝛ hęc adinuicem, ꝛ ad ipsum. a. sic quidẽ contingit ex inuicez demonstrare omnia quęsita in prima figura, vt dictum est in his, quę de syllogismo. Ubi etiam ostensuz est quoniaz in alijs figuris, aut non fit syllogismus, aut non de acceptis.

Cõm.38m. ¶ Obiter nũc ostendit in qua figura syllogistica cõuersio fit, ꝛ ꝓbat q̃ in prima solum, ꝛ vti videtur ea probatione, qua exclusiuę ꝓpositiones probantur hoc mõ. In prima figura cõuersio syllogistica fit, ꝛ in nulla non prima figura fit. ergo tñ in prima figura syllogistica ꝯuersio fit. Pręiacẽtem exclusiuę resolutorie hoc mõ ꝓbat. In cõuertibilibus fit syllogismus cõuersiuus. Hęc sunt in prima figura. igit̃ in prima figura syllogistica cõuersio fit. vnde inq̃t. ¶ Si igit̃. a. ad. b. ꝛ ad. c. sequat̃, ꝛ hęc adinuicez, ꝛ ad ipsum. a. hoc est, si igit̃ tres termini sint, vt ꝛ omnes ꝯuertantur ad omnes, sic q̃dem contingit ex Te.5.6.t.7. inuicem demõstrare omnia quęsita in p̃ma figura, vt 2° priorum dictum est, hoc pacto vt ꝯuertentes maiorẽ ꝓpositionem, ꝛ eam cõponentes cũ conclusione, alteram demõstremus. Uel conuertẽtes minorem, ꝛ cũ illa cõponentes ꝯclusionem maiorẽ demonstremus. Sic igit̃ patet in prima figura fieri ꝯuersionem, quãdo ꝓpositiones sunt cõuertibiles. Et subdit q̃ in 2° priorum etiam Cap.5. est demõstratum in alijs figuris aut nõ fieri syllogisticã conuersionem, aut nõ de acceptis. Et dixit aut nõ de acceptis, q̃ñ forte potest secũda figura reduci ad primam per conuersionẽ vl̃is negatiuę, quo casu posset in figura illa fieri ad alteram ꝓpõnem tñ, veruz cõuersio illa nõ esset de acceptis, sed ex extrinsecus assumptis. ¶ Philoponus lõga expositione declarat quo mõ in alijs figuris non fit cõuersio, aut nõ de acceptis, sed q̃a 2° prioruz h̃ diligẽter exposita sunt, satis sit h̃ raptiz tetigisse. ¶ Ani- Dubiũ xx. maduerte q̃ textus iste potest sic ad ordinez reduci, vt dicamus q̃ Arist. velit assignare erroreẓ coꝝ in forma, qui omnia circulo dmõstrabilia esse asserebãt ex eo q̃a conuertibilia circulo ostẽdi possunt. Et sumit duo, quorũ alteruz est q̃ cõuertibilia possunt in prima figura solum demonstrari, ꝛ in nulla alia. Et hoc exponit in hoc textu. Alterum q̃ non ꝯuertibilia nõ possunt circulo demonstrari, ꝛ hoc 2m sumit, ꝛ non probat, sed velut manifestum ex 2° prioꝝ accipit. Ex his duobus remouet errorem in forma eorum, q̃a circulo oĩa demõstrabilia eẽ dixerũt, vt textu sequẽti declarabit̃. Hęc de ordine.

¶ Ea vero q̃ p̃dicationem non suscipiunt mutuam, fieri non potest vt mutuo demõstrentur. Quare cũ in demõstrationibꝰ pauca talia sint, cõstat vanũ esse ac impossibile demõstrationem ipsam mutuã esse cẽsere, atq̃ ob idipsum posse demr̃ationem oium esse.

¶ Quę vero non mutuo prędicãtur, nequaq̃ est demonstrare circulo. Quare cum pauca hęc in demõstrationibus sint, manifestũ est q̃ ꝛ vanuẓ, ꝛ impossibile sit ex his, quę sunt adinuicem, esse demonstrationem, atq̃ ꝓp hoc ꝯtingere oium demõstrationem esse.

¶ Cum cępisset refellere errorem in forma coꝝ, qui circulo oĩa demõstrabilia eẽ dicebant, ꝛ cũ accepisset alterum necessãrium ad hũc errorem manifestanduẓ. vz. q̃ cõuertibilia non nisi in p̃ma figura demõstrari possint, nunc accipit alteꝝ, ꝛ dicit. ¶ Quę vero nõ mutuo p̃dicãtur, nequaq̃ est demonstrare circulo, quoniaẓ nec in prima, nec in alijs figuris. Ex his duobus cõcludit errores eorum, qui circulo omnia demõstrabilia esse dixerũt, et primus error eoꝝ est, quo ad materiã, ꝛ inq̃t. Quare cuẓ pauca hęc in demõstrationibus sint, pauca dico, q̃ñ nõ nisi in prima figura, ꝛ solum in affirmatiuis, ꝛ nõ nisi in primo primę, manifestũ est q̃ ꝛ vanus, ꝛ impossibile sit ex his, quę sunt adinuicem eẽ demõstrationem subaudi in omnibus, hic est error quo ad materiã. Atq̃ ꝓpter h̃ contingere oium demõstrationem eẽ, hic est error in forma, dato eñi q̃ in conuertibilibus sit, nõ propter hoc in omnibus est circularis demõstratio, ꝛ dixit vanuẓ, quoniam coꝝ ratio non cogit. Dixit impossibile, quoniaẓ in nullis demõstratio circularis fieri põt, nisi idem ꝑ ideẓ demonstret̃. ¶ Quęrũt veruẓ demonstratio circularis fieri possit. ¶ Pro declaratione vero tituli animaduerte, q̃ in demõstratione circulari sũt duo ꝓcessus. Primus qui dicitur cõuersus, siue conuertendus. Secũdus vero, q conuertens, vel in queẓ ꝯuertitur, nũcupatur. Et hic est duplex, quatenus põt cõclusio nunc cũ ꝯuersione maioris syllogiçare minorẽ, nũc cum ꝯuersione minoris syllogiçare maioreẓ, vt 2° prioꝝ dictum est. Est ergo q̃stio vtrum vterq̃ syllogismus sit demõstratiuus. ¶ Et prima facie videtur vtrũq̃ demõstrationem eẽ, Naẓ Aristoteles 2° libro huius clarissime demõstrationem conuersiuã ponit. Pręterea, vt in natura est motus ac circularis operatio, sic in anima erit demõstratio circularis. Insuper q̃d generi competit, spẽi nõ repugnat. At syllogismo, qui demõstrationis genus est, cõpetit circularis ostẽsio. Nõ ergo demonstrationi repugnat, quę species est. ¶ Iuniores ꝓpter has rões fortasse q̃tuor modis in demõstrationibꝰ ꝯuersionem fieri posse asserũt. Primo quidem in diuersis generibꝰ sciẽ. Secũdo in diuersis generibus causaꝝ, in eodeẓ tñ sciendi gñe. Tertio in eodem genere sciẽ, eodẽq̃ causaꝝ genere, sz in diuer-

Cõm.39m.

Q̃ de circulari demonstratione.

Argumẽta p parte affirmati. Primum.

Cap.16.

Scdm.

Tertium

Q̃ue iuniores.

sis indiuiduis

fis indiuiduis atq; suppositis. Quarto deniq; in eodem sciẽtie genere, eodẽ genere causę, atq; eodẽ supposito, sz fm diuersum modum. ¶ Sed q; alienissima sit hęc a Peripateticoꝝ scholis, ex eo Primo pz, qꝛ Arist. generatim in demõstrationibus circularẽ ostensionẽ exprobrauit, vt Alexãder, Themistius, ꝛ Philoponus testes sunt. Secũdo etiam, qa primum mẽbrũ cũ secũdo concidit. Nam dum altera causaꝝ per alterã demonstrat, altera (vt effectus) altera (quę demõstrat) vt causa se habet. Tertio, qꝛ tertium membrum impossibile videt, nam cũ alterũ indiuiduũ alterũ demõstrat, idem specie erit notius atq; prius, ignotius atq; posterius, ꝛ qdẽ ad nos, siqdem singularia nobis pmo nota sint. Quare cum indiuidua illa eiusdez speciei sint, fit, vt idem specie ad nos sit prius ꝛ posterius notũ. Quarto etiam, qꝛ qđ in quarto mẽbro addit, friuolum est. Quippe cũ de singularibus nõ sit scientia, nec eadem nec diuersa ꝛ sic quod nõ facit ad scire, nec ad sciẽdi differẽtiam facere videt; Cum igit idiuiduę cõditiones ad scire non faciant, nec ad sciẽdi differẽtias facere debent. Et ita vapor, vt densus nõ est diuersum scibile a seipso, vt est rarus. Igit nõ plus demõstratur per seipsum rarum ad seipm (vt densum) q; hoc est, si hoc est. ¶ Themistius ṽo asserit in ↄuersione demõstratiua. Primum pcessum, qui ab effectu in causam est, eẽ syllogismum tm̃. Secũdum ṽo, q est a causa ad effectũ, eẽ ppriẽ demõstrationem pp qd, vt 2° huius asserit, ꝛ in hoc primo, ꝛ in pmo physicę auscultationis, ꝛ sic in demõstrationibus circularem ostensionem negat, in syllogismis ṽo cõcedit, Quã positionẽ Alexãder, ꝛ Philoponus apertissime hic fatent. ¶ Sz dubitares fortasse, qꝛ ab effectu in causam syllogismus est, ꝛ cũ nõ dialecticus, nõ eniz generat opinionem, neq; sophisticus, nõ eniz generat ignorãtiam, ergo demõstratiuus. ¶ Philoponus respõdet q est syllogismus ↄiecturalis, ꝛ quidez necessarius, velut ille, hęc mulier lac habet in mamillis, ergo fuit pgnans, hic eni syllogismus Signum, qđ Aristo. in rhetoricis tecmeriũ, hoc est insolubile appellat. non tñ est demonstratio, nec dialecticus syllogismus, nec sophisticus, sed demõstratiua coniectura, per quę Philoponus innuit syllogismi quattuor spẽs esse, demõstrationem, dialecticum, sophisticũ, ꝛ signũ, siue coniecturã necessariam. ¶ Secũdo dubitares quo modo pcessus a causa in effectũ sit demõstratio. ¶ Dicẽdum q per effectũ demonstratur causa nõ simplr, sz ex conditione. videlz. si ille effectus in aliam causam reduci non possit. A causa ṽo in effectum demõstratio est propter quid, ꝛ per notiora naturę, nobis ṽo inuenta p effectũ, vt in metheorologicis diximus. ¶ Animaduerte tamen q Themistius primo huius videtur asserere duplicem demonstrationem ꝛ propter quid, ꝛ quoniaz, quibus Auerroes tertium genus. videlicet demonstrationem simpliciter addit, per quę oportet concedere cõuersionem saltem difformem in demonstrationib⁹. Uerum de his hactenus. ¶ Per hęc delentur ratiões. Prima quidem, quoniam Aristo. non de demonstratione, sz de scientia loquitur, vt postea dicemus. Secunda ṽo, quoniam similitudo claudicat. In arte enim multi circuli dantur, non tamen in demonstrationibus. Delctur tertia, quoniam concedam circularem ostensionẽ in demonstrationibus, vt demonstratio syllogismus est. non tamen, vt demonstratio. ¶ Ad contradictionem Themistij, pro presenti doctrina dicerem, q sicut syllogismus quoniam non est syllogismus absolute, sz dicatur syllogismus quoniam, secundo priorum, ꝛ hoc, quia est syllogismus fm materiam, sic demonstratio, quia nõ est absolute demonstratio, sed demonstratio quoniam, siqdem fm materiam demonstratio est, cum sit ex necessarijs. Ad hoc enim vt aliquid dicatur absolute ac simpliciter tale, debet esse tale fm formam. Qua ratione concedi posset syllogismum ab effectu in causam eẽ demõstrationem quia, non tamẽ absolute demonstrationem. Quia lz ex necessarijs sit, nõ tamen fm formã demonstrationis, quia non ex primis, notioribus, causis, ꝛ cęteris constat. ¶ Quare demonstratio quia absolute syllogismus est tñ, quoniam fm formã est syllogismus. Nõ tamen dicitur simpliciter demonstratio, sed fm materiaz, quia ex necessarijs, velut nec homo albus fm dentes, dicitur absolute albus

Marginal notes (left): Ostensio circularis explosa; Primo. | Secũdo. | Tertio. | Quarto. | Themistius. | Cap. 30. Cap. 46. Cap. 11. | Dubitatio | Solo Phil. | Syllog. quattuor spẽs fm Philopo. | 2ª dubitatio. Respõsio | Cap. 7. ꝛ cap. 21. | Ad argũ. pncipalia. Ad pm. Ad 2m. | Ad 3m. | Solo 3ᵉ dubitationis Them.

Marginal note (right): Demõ. quia absolute est syllogism.

¶ Cum autẽ fieri nequeat vt id aliter sese habeat cuius est absolute scientia, id necessariũ est profecto qđ demonstratiua sciri scia potest, atq; ea est demõstratiua scia quã habemus demõstrationẽ habendo. Est ergo demonstratio ex necessarijs ratiocinatio.

¶ Quoniam autẽ impossibile est aliter se habere id, cuius est scientia simpliciter, necessarium vtiq; erit scibile id, quod fm demonstratiuam scientiaz est. Demonstratiua autẽ est, quam habemus in habendo demonstrationẽ. Ex necessarijs itaq; syllo est demrõ. — Tex. 7.

¶ Cum redarguisset eos, qui nullius demonstrationẽ dicebãt, ꝛ eos, qui omnia demõstrabilia esse supponebãt, nunc consequenter, ꝛ ordinatim (vt Philoponus exponit) redit in id, quod ab initio incepit. videlz. quidnam sit demonstratiua scientia, Sed quoniam hoc scire non possumus, nisi sciuerimus, quorum est demonstratio, et ex quibus est demonstratio, ideo resumit de his sermonem, ꝛ declarat subiectam materiam demonstrationi, ꝛ fm Philoponum procedit a primo ad vltimuz sic. Id, cuius est demonstratio, impossibile est aliter se habere, ergo demonstratio est quid necessarium. Demonstratio est quid necessarium. ergo demonstratio est ex propositionibus necessarijs. Non enim necessarium ex non necessarijs demonstrari potest. Et sic non solum simpliciter verorum est demonstratio, sed etiam necessariorum, ꝛ ex necessarijs propositionibus, Sic Philoponus ordinauit, ꝛ sic legitur fm ipsum. ¶ Quoniam autez impossibile est aliter se habere id, cuius est sciẽtia simpliciter, id est, quoniam scibile impossibile est aliter se habere, id quod fm demonstratiuam scientiam est scibile, erit necessarium, hoc est demonstratio erit quid necessariũ. Nam si scibile, hoc est problema demonstratiuum impossibile est aliter se habere, demonstratio erit quid necessarium, ꝛ problema demonstratiuum etiaz erit simpliciter necessariuz. Deinde argumentatur vlterius, demonstratiua autẽ est, quã habemus in habendo demõstrationem, hoc est demõstratio est quid necessariũ, cuius conclusionem habemus in habendo demonstrationem, itaq; hoc est ergo demonstratio est syllogismus ex propositionibus necessarijs. ¶ Põt ꝛ aliter legi text⁹, intelligendo per scibile, cuius est sciẽtia simpliciter, vel quod est fm demonstratiuam scientiam, conclusionez, quę in principio est q̃stio scientifica, in fine est conclusio demonstrata. Et tunc lege sic, quoniã autem id cuius est scientia simpliciter, hoc est ipsum simpliciter scibile est impossibile aliter se habere, ipm scibile, qđ fm demonstratiuã sciam est, necessariũ est. Est eniz definitio necessarium...

Marginal notes (right): Them. 40m. | Continuatio | Processus Aristo.

sarijs.qd̄ sit id,qd̄ impossibile est aliter se hēc, locus enim est a definitione ad definitum q locus est necessarius,et optimus,hoc est primū Enthymema.Deinde facit 2m Enthymema,z intelligit (vt prius)hoc mō,demōstratiua aūt est quā habemus in habēdo demōstrationem, id est demōstratio est quid necessariū,cuius ꝯclusionez habemus in habēdo demōstrationem,tunc dat conclusionē,quā intendit,z inquit.Ex necessarijs itaqꝫ syllogis
Hoꝝ expō. mus est demōstratio.❡ Quo vo ad verba attinet,Ani
Necium 2r. maduerte ꝙ duplex est necessariū,vt Philoponus asserit,Alterū ex suppōne,vt necessariū est infirmuz flebothomari,nō enī simplr necessariū est,sed si debet sanari.Alterū simplr qd̄.vz.impossibile est aliter se habere, vt solem oriri,cū ergo ait id,qd̄ impossibile est aliter se
Dubitatio. habere eē necessariū,simplr necessariū intellexit.❡ Dubitant cōtra id,qd̄ Aristo.supponit.s.necessariū non nisi ex non necessarijs demonstrari.Qm̄ ex contingentibus aliquādo necessariū syllogizatur.Nam sequit,contingit omne currēs eē animal,ꝯtingit oēm hominem currere,
Rn° Junioꝝ Ergo necessario omnis homo est aial.❡ Juniores dixe
Vide i.l.17. runt necessarium ex nō necessarijs syllogizari posse,nō
huius. autem demōstrari.❡ Sed cōtra adhuc dubitatur.Pri
Obiectiones. mo quidem quia pmo prioꝝ dicitur,ꝙ conclusio debet
C.a.17.z.29. esse similis alicui ꝑpositionum.ergo non pōt conclusio
Prima. esse necessaria,quin altera ꝑpositionū sit necessaria.Se
Secunda. cundo,maior dicti syllogismi nō videtur contingēs,qm̄
Quid dōm. impossibile est aliter se habere.❡ Quicqd sit, dicendū ex ꝯtingētib⁹ seq necessariū,non qdez ꝓpter qd,sed qm̄,vt 2° prioꝝ dicitur ex falsis syllogizari verum.

❡ Sumēdum est igitur ex quibus qualibusue demonstrationes conficiuntur. Atqꝫ primo determinemus,quid de omni,quid per se,quid vniuersaliter dicimus.

Tex.8. ❡ Accipiendum ergo est ex quibus z qualibus demonstrationes sunt. Sed primo determinabimus quid dicimus de omni,z qd per se,z quid vniuersaliter.

Cōmē. 41m. ❡ Cū resumpsisset ꝙ demonstratio fit ex necessarijs ꝑ
Continuatio positionibus,z hoc quia est de necessarijs ꝓblematib⁹, nunc ordinat se ad ea,quę dicturus est post hęc,z dicit. ❡ Accipiēduz ergo est ex quibus ꝑpositionibus necessarijs z de qualibus ꝓblematibus necessarijs demōstra
Philopo. tiones sunt.❡ Philoponus per vbuz quibus intelligit ex quibus ꝑpōnibus,per verbum qualibus intelligit.s. problematibus,vt sic sensus,cum demonstrationes sint ex propositionibus necessarijs,z de ꝓblematibus necessarijs.Ergo post hęc accipiendū est ex quibus ꝑpositionibus necessarijs,z de qualibus ꝓblematibus necessarijs sunt demōstrationes ipse.Nā dicemus demonstrationes eē ex propositionibus necessarijs,z de ꝓblematibus necessarijs,in qbus predicatū dicitur de omni subiecto,z per se,z vniuersalr.Affert tamē ordinem.z inqt. Sed primo determinabimus qd dicim⁹ de omni subiecto ꝑdicari,z quid per se de subiecto ꝑdicari,z quid etiā
Due cause in vniuersaliter de subiecto prędicari.❡ Huius intētiōis
tentionis sm (vt ex vbis Themistij colligi pōt)duę causę videnť,ꝑ
Themi. ma qdē,vt abūdemus ꝑpōnibus,his eni trib⁹ cognitis
Prima. z idonei,z abūdi erimus ꝑpōnibus,qbus z de qb⁹ sunt demōstrationes.Et qdem facile ꝑpōnes poterimus inue
2a causa. nire ad demōstrandū omne ꝓblema demōstratiuū.Secūda vo,qm̄ cum demōstrationes sint ex necessarijs ꝑpositionibus,z de necessarijs ꝓblematibus,z necessariū ipm multiplex sit,nisi ipz distinxerimus,nō poterimus scire ex quibus ꝑpositionibus,z de qualibus ꝓblematibus demōstrationes sunt.❡ Ordinis vo causa est, qm̄ vniuersalr ꝑdicari intelligi non pōt sine prędicari ꝑ se. Ca ordinis. Prędicari vo per se,minime sine ꝑdicari de omni,ergo prius accipiendū est qd̄ sit ꝑdicatū dici de oi vel de aliq̄ subiecto,secūdo qd sit dici ꝑ se vel ꝑ accidens de subiecto.Et tertio q sit sic vlr vel nō vniuersalr de subto dici. ❡ Quo vo ad vba attinet,Aristo.dicit eē accipiēdum Hoꝝ expō. ex qbus z qualibus demrātiones sunt,nō autez dixit ex quot,qm̄ necessarium nō est sm numeꝝ ꝑdicatoꝝ,ideo non opꝫ pergrere ex quot necessarijs demrātiones sint. At quia ꝓblema est sm numerum prędicatorum,ideo primo topicorū Aristo.ꝑponit dicere ex quibus z qlibus,z quot sit dialecticus syllogismus. Cap.9°.

❡ Jd itaqꝫ de oi dicimus qd̄ nō cuidaz inest, cuidā nō inest,nec interdū cōpetit,interdum non cōpetit,nā si aial oi de hoie dr̄,si verum est hunc dicere hominem,verum est eum z animal dicere. Ac si nunc verum est z alteꝝ dicere,verum est z alterum dicere. Et si in omni linea punctum inest,similiter.

❡ Et de omni qdez hoc dico,quod vtiqꝫ est non in quodam qdem,in quodā autem non. Neqꝫ quod aliquādo quidem,aliquādo vo non. Vt si de omni homine aial,si veruz est quidem hunc dicere hoiem,verum est etiaz dicere animal. Et si nunc alterū,z alteꝝ. Et si in omni linea punctum,similiter.

❡ Cuz ꝑposuisset se velle dicere,quid sit de omni subie- Cōmē. 42m. cto prędicari,z quid per se de omni subiecto prędicari, z quid vniuersaliter de omni subiecto per se prędicari, nunc hec ꝓsequitur,z primo exponit quid sit de oi prędicari.❡ Themistius distinguit duplex de oi,Alterum Themi. qd̄ in libro de syllo est definitū,qd̄ Juniores prioristicū De oi 2r appellant,Alteꝝ qd̄ hic definitur,qd̄ posterioristicū vo- p° prioꝝ p°. cant,z innuit inter hęc hanc differentiā,ꝙ de omni prio Differentia. risticum sit contractum ad materiā de inesse,quoniā de omni prioristicum est,qd̄ non semper,sed aliquādo oibus inesse dicetur,z sic de omni prioristicum est,quādo ꝑdicatū de inee aliqn̄ inest omni subiecto. De omni vo posterioristicū est cōtractum ad materiā necessariam,z hoc superaddit illi vlitatem temporis.Qm̄ non aliquādo predicatum inest omni subiecto,sed semp.❡ Quam differentiam Philoponus etiā assignauit,cum dixit,nā Philopo. sibi qdē de omni dicebat,qd̄ omni inesse,z si non semper dicatur Cuius causam assignat Philoponus ex eo,quia sibi nō indigebat ipso vbo semper,qm̄ non faciebat sermonez de demrātiuo syllogismo,sed simplr de syllogismo,in quo huius solius indigētia est.vz.ꝙ omnib⁹ subiectis insit predicatum. Hoc tamen in loco,z vbo omni,z semper indiget,quoniam loquiť de demōstratiuo syllogismo.Et sic Philoponus cū Themistio eādē differentiam iter hęc assignauit.❡ Addebamus in iuuēta ꝙ sit De omni toetiā de omni dialecticū,siue topicū,vtputa quod ad ma picum. teriā ꝓbabilē ꝯbiť,z hoc reqrit vniuersalitatē tpis,atqꝫ subiecti,nō qdem simpliciter,sed sm opinionem. Amplius qd̄ sit de omni sophisticū,vtputa qd̄ contrahiť ad De omni sophisticum. materiam impossibilē,z hoc reqrit vniuersalitatē tēporis,atqꝫ subti,non vere,aut sm opionē, sed apparenter. ❡ Nunc vo salua pace Themistij,z Philo.vi mihi eē Refutatio ex dōm ꝙ nō intellexerūt diāz iter hęc.❡ Propterea dicē- pōnis The.z dum de Philopo.

dum de oī posterioꝛisticū eē, cū ꝑdicatū inest oī subiecto ſm rem, siue ꝯsensu sumat̄ omni subiecto inesse, siue nō sumat̄. Ut homo est animal. Naꝫ animal ſm rem inest omni hoī, vl'r, ꝛ semꝑ, siue consensu inesse sumat̄, siue nō sumatur. De omni vero prioꝛisticum est, qm̄ positione de consensu pꝛedicatum sumitur omni subiecto inesse, siue insit simpl'r, siue non insit, modo enim sumatur, vt positum omni inesse, dī de omni prioꝛisticū. Causa aūt

Causa. qm̄ syllogismus non est semper ex veris, sed ex q̄buſdā positis, vt veris. Demonstratio aūt ex veris ꝛ necessarijs, q̄ sunt per se vera, ꝛ necessaria. De omni aūt dialecticū est, qm̄ ꝑdicatum ſm opinionē inest omni ꝛ semꝑ. At de omni sophisticum est, qm̄ ꝑdicatum inest omni subiecto ꝛ semꝑ apparenter. Ex quo pꝫ ipſuꝫ de omni prioꝛisticū non esse ꝯtractum ad aliquam materiaꝫ, vt Themisti⁹, ꝛ Philoponus dicere videnť, sed est cōe ad omneꝫ materiam, veluti syllogismus simpl'r est cōmunis omni syllogismo. ¶ Describit ergo Aristo. de omni posterioꝛisticū, ꝛ inq̄t, ꝛ de omni q̄dem hoc dico, qđ vtiq̄ꝫ sit ꝑdicatuꝫ non in quodam q̄dem, in quodam aūt non. Per quę dat intelligere vl'itatem subiecti, neq̄ꝫ quod aliqñ q̄dem, aliqñ vero nō, per quę dat intelligere vl'itatem tēporis, ꝛ ponit exēplum, ꝛ inquit. Ut si de omni hoīe animal ꝑdicetur, nam tunc animal de omni homine dī, cuius causam assignat, ꝛ subaudit qm̄ si verum est dicere hunc, esse hominem, veruꝫ est etiam dicere esse animal, ꝛ hoc quo ad vl'itatem subiecti. ꝛ si nunc alteꝝ veruꝫ est dicere, ꝛ alterum etiam verum est dicere. ꝛ sic innuit vl'itateꝫ tempoꝛis. Qm̄ homo neq̄ interdum quidem est aīal, interdum vero non est animal, sed semper ꝛ homo est, ꝛ animal. In dormiendo vero non ita est, qm̄ hominem quidem existētem, aliquando quidē contingit doꝛmire, aliquādo non, animal autem aut moꝛtale, vl'r ꝛ semper. Et si in omni linea punctum, sil'r, hoc est non interdum q̄dem inest lineę punctus, īterdum autem non inest, sed vl'r ꝛ semper.

Dubitões pe ¶ Sed circa hęc dubitant. Primo q̄dē cur reticuit pꝛędicari de nullo, ꝛ esse in toto. ¶ Amplius dubitant,

Secunda. qꝛ nō bene dfinit Aristoteles pꝛędicari de omni ꝑ duplicem negationem, qm̄ per puras negationes nihil definitur.

Tertia. ¶ Pręterea dubitant cur ꝑtermisit loci vl'itatem, cū vl'itas loci necessaria sit ipsi ꝑdicari de omni, non minus q̄ꝫ vniuersalitas tēpoꝛis.

Quarta. ¶ Insuper vī q̄ vl'r ꝑdicari, ꝛ de omni ꝑdicari idem sit, ergo alteꝝ supfluit. ¶ De

Quinta. mū q̄runt quę dr̄ia sit inter ꝑdicari de omni, ꝛ vl'em ꝓpositionē. Cū vl'is ꝓpositio sit, qm̄ nihil est sumere subiecti, de quo nō dicatur ꝑdicatuꝫ. ¶ Delenť dubitatiões.

Ad primam. Solutio. ꝛ prima q̄dem, qm̄ ꝓpter duas causas ꝑtermisit pꝛędicari de nullo, primo q̄dē, qꝛ satis eius definitio colligiť ex definitiōe eius, qđ est ꝑdicari de omni. Secūdo vero, qm̄ solus demōstrationis, potissimę ꝯditiones inquirit. modo omnis talis est affirmatiua. Omisit etiaꝫ esse in toto. Primo q̄dē, qm̄ ꝯcidit cum ꝑdicari de omni. Scđo vero, qꝛ hęc sciā est resolutoꝛia, ꝛ resolo a ꝑdicato incipit. Pręterea q̄cumq̄ꝫ de illo dixit. Primo prioꝝ fuerit sufficienter dicta.

Ad primo. Ad secundā. ¶ Delētur etiā. Scđa, qm̄ nihil ꝓhibet descriptionē ꝑ negationes assignari. Hęc⁹ est de definitiōe. Est aūt assignata hęc descriptio ꝑ negationes, qm̄ ꝑ affirmationes esset falsa, nā sic dareť, ꝑdicatū de omni est qđ inest in quolibet subiecto, ꝛ semꝑ. Modo hoc significaret, q̄ semꝑ subiectum hēet plura sub se, ꝛ sic lucidū nō diceretť de omni sole, ꝛ ꝓpterea bene dixit qđ non in quodaꝫ sit, ꝛ in quodā nō sit, neq̄ꝫ aliqñ q̄dem, aliqñ non. Naꝫ si aīal ꝑdicareť de hoīe ante mūdi creationē, ꝑdicareť de

Ad tertiam. oī, ꝛ non semꝑ, cū nō esset tēpus. ¶ Tertia quoq̄ꝫ deleť, q̄ locus sit magis de ꝯditione indiuidui, q̄ꝫ de cōditione vl'is. Satis.n.sit, vt ꝑdicatū insit oī subiecto, ꝛ hoc pot⁹

Ad quartam ſm tēpus est, q̄ꝫ ſm locū. ¶ Quarta deletur. qm̄ vl'r ꝑdicari est de oī ꝑdicari, ꝛ per se, ꝛ p̄, at de oī ꝑdicari, non

Ad quintam est nisi cuꝫ ꝑdicatū insit oī subiecto, ꝛ semꝑ. ¶ Dr̄ia vero inter ꝓpōnem vl'em, ꝛ dictuꝫ de oī non est ſm rem, qm̄ idem sūt. Differunt aūt eo solum, q̄ dictū de omni det intelligere extremitatem minorē sub maioꝛi extremitate accipi, quā acceptionē nō denotat ꝓpositio vniuersalis.

¶ Atq̄ꝫ huius signuꝫ est id qđ facimus. Hoc eni pacto solemus inficiationes afferre cum interrogamur de omni, si de aliquo nō dicatur, aut si interdum non insit.

¶ Signum auteꝫ est, namq̄ꝫ instantias sic fecimus. Ut de omni iterrogati, aut si in quodam non, aut si aliquando non.

¶ Cum accepisset in descriptiōe eius qđ est dici de oī demonstratiuū vl'itatem subiectoꝝ, ꝛ tēpis, ꝓbat nūc ex instantijs, quę ferunť ꝯ demonstratiuas ꝓpōnes. Qui.n.instant ꝯ aliquā ꝓpōnem demonstratiuā, non solū putant redarguere ipsam si ostēdunt nō omni subiecto inesse ꝑdicatū, aut non inesse, sed etiā si semper insit, aut non insit. Unde (vt Themistius inquit) q̄ reprehēdere hoc gen⁹ volunt, solent alteꝝ probare, aut q̄ alicui vni non insit, aut q̄ aliquando nō insit. Instamus.n. contra hanc, omnis homo disputat, vel qꝛ mutus homo nō disputat, vel qꝛ duꝫ doꝛmit, nō disputat. Sed quot modis aliquid destruitur, tot modis ꝯstruiť, igitur si ꝓpter tēpoꝛis ꝑticularitatem dictum de omni destruitur, propter tempoꝛis vl'itatem construitur. Similiter si subiecti particularitatem destruiť, ꝓpter subiecti vniuersalitatem ꝯstruitur. Igitur vtraq̄ꝫ vl'itas necessaria est. ¶ Aiaduerte q̄ ipsi dicto d̄ omni datur duplex ꝯdictoꝛia, aut vna ꝯtradictoria habēs duas causas veritatis, videlꝫ hęc, nō omnis homo disputat, quę vera est. Si q̄dam homo nō disputat, vt mutus. Si.n. aliquis homo non disputat, sequiť q̄ nō omnis homo disputet. Amplius vera est, si aliqñ nō omnis homo disputat, vtputa dum doꝛmit. Sequit.n. dum doꝛmit, non omnis hō disputat. Ergo non omnis homo disputat. Quare si duabus causis veritatis vera est ꝯdictoꝛia, dictum de omni construiť duplici vl'itate, inquit. ¶ Signum aūt est, nā q̄ꝫ instancias sic fecimus, vt de oī interrogati, aut si in quodam nō, aut si aliqñ non. In dicto de omni prioꝛistico instamus solū vno modo, videlꝫ si in quodā non. dicto vero de nullo instamus, si in quodā sic, nulla habita ratiōe ad tp̄s. ¶ Uñ Philoponus inq̄t. Quod ipsum de omni sit tale, velut diximus supꝛa. Signum est, q̄ interrogati concedere, demonstratiuis ꝓpositionibus, videlꝫ si omnis hō est animal, omnis homo disserit, instantias ꝓferūt, non soluꝫ quęrētes si oī subiecto insit ꝑdicatum, sed si ēt omni q̄dem, sed non semper. Erit.n. manifestum q̄ nō insit oī, nisi semꝑ de omni erit subiecto ꝑdicatum. Hęc de dicto de omni sufficiant.

Cōmen. 43. Themist. Dicto de omni duplex ꝯdictoꝛia dat. Philopo.

¶ Per se aūt dicimus ea q̄ sunt in rōne quid est dicēte, aut triangulo linea, ꝛ linea punctū inest. Ex his.n. ipsoꝝ sub̄a constat, ꝛ hęc insunt in rōne quid est dicente.

¶ Per se auteꝫ sunt, quęcunq̄ꝫ sunt in eo qđ quid est. Ut triangulo linea, ꝛ lineę punctū. Substantia.n. ipsoꝛum ex his est, ꝛ in ratione dicenti quid est, insunt. Tex. 9.

¶ Cum determinasset quid sit de omni, descendit ad ip̄ꝫ Cōmen. 44.

per se. Et sm̃ Philoponum quattuor assignat ipsius per se significata. Uerum aliter Philoponus, aliter Themistius. Primum significatum ipsius per se intelligere vi.
Philopo. 3° significato ¶ Philoponus.n. simpliciter asserit. Primum ipsius ꝑ se significatum, qn̄cunq; de aliquo prędicat̃ in ipso qd est, quod qdē in definitione illius assumitur.
Themi. ¶ At Themistius inquit. Primum ipsius ꝑ se significatum eē eorum, quę cum de omni dicant̃, in eo quod fit rei esse de subiecto dicuntur, per quę dat intelligere ipsum de omni esse veluti genus ipsius primi significati per se, quoniā non omne quod ṗdicatur de omni, ṗdicatur per se, nam de omni Cygno candidū ṗdicat̃, qꝛ ꝛ semp, ꝛ oī Cygno candor inest, non tñ in eo, qḋ sit Cygno esse. Unde dicit, ¶ Per se aūt sunt.s. prędicata, quęcunq; cū dicant̃ de oī, sunt in eo qḋ quid est. Cui⁹ exēpla ponit, ꝛ inquit, vt triāgulo linea. Est.n. triangulus figura plana tribus lineis cōtenta ꝛ lineę punctū. Nam linea est longitudo, cui⁹ extrema sunt duo puncta. Hoꝝ exemploꝝ causam assignat, ꝛ inquit. Substantia.n. ipsoꝝ.s. triāguli, ꝛ lineę ex his est, scꝫ trianguli ex lineis, ꝛ lineę ex punctis, ꝛ in ratione dicente quid est triangulus, ꝛ qd est linea, isunt hęc ṗdicata.
Que Philo. de diffinitione lineę. ¶ Philoponus de definitione lineę dicit, ꝙ illa definitio non sit ꝓpria, qm̄ in linea non est punctus vt pars. Propterea aūt lineę definitionē esse, ꝙ sit magnitudo in vnū diuisibilis. Potest tñ dici ꝙ lꝫ puncta non sint partes ꝯstitutiuę lineę, sunt partes ᵭfinitiuę, per quas linea
Dub° iunioꝝ definitur, veluti triangulus definit̃ ꝑ lineas. ¶ Dubitāt Iuniores, nam in hac, ꝓpōne, animal est homo, ꝛ in illa, Animal rōnale est homo, homo prędicatur de animali, vel ᵭ animali rōnali, ideo q̃rit̃ qualia ṗdicata sint. Pręterea in hac, homo est equus, equus ṗdicatur ᵭ homine,
R°. aliquoꝝ ideo q̃ritur quale ṗdicatum sit. ¶ Quidaꝫ dixerūt, omnes has ṗdicationes esse per se primo modo reductiue.
Quę respō. ¶ Sed hoc videt̃ difficile, qm̄ omne quod ad aliud reducitur, dependet ab eo, in quod reducitur, vt secundo physicę auscultationis colligitur. Modo nec cōuersa a
Propria rñ, conuertente, nec ꝯ cōuertens a ꝯuersa dependet. ¶ Propterea vel dicendū in nulla illaꝝ duarum hominez esse naturale ṗdicatum de animali, sed potius cōtra. Uel dicendum q̃libet illarum duaꝝ esse per se secūdo modo, quoniam subiectum est aut prędicati definitio, aut defi-
Alia dub°. nitionis ṗdicati pars. ¶ Quęrunt rursus quot sint spēs
Respon, ṗdicatorum per se sm̃ hunc primū modum. ¶ Quidaꝫ Junioꝝ in hoc ṗmo modo eē quattuor spēs, siue gradus. Nam in ṗmo gradu reponunt vniuersam definitionez. In secūdo ꝟo partez definitiōis genus vel spēm. In tertio reponunt omne magis cōe respectu minus cōis, quo gradu ens per se ṗ modo asserūt ṗdicari de quolibet. In q̃rto gradu idem asserūt esse ṗdicatum de seipso, vt hō
Confutatio de hoīe. ¶ Sed hęc nō sūt ꝑipatetice dicta. qm̄ Aristo. vt Themistius ꝛ Philoponus exposuerūt ea ṗdicatoꝝ de omni ꝑ se ṗ significato esse asserit, q̃cūq; in rōne dicēte qd est ipsi⁹ subiecti insūt. Modo nec hō inest in rōne sui ipsius, nec ens in rōne alicui⁹ entis. Pręterea ens nō
Cap.4°. est ṗdicatū, vt ṗ topicoꝝ ꝯstat, qꝛ nec gen⁹ nec definitio, nec accñs nec ꝓprium. Iteꝝ nec hō est ṗdicatuꝫ de seipso. Primo, qꝛ hō sub nulla rōne ṗdicati ipsi hoī competit. Scđo qꝛ (vt Philopon⁹ inqt). Prędicatū semper vult
propria rñ. esse aliq̃ ex pte diuersum a subiecto. ¶ Quare dicēduꝫ, ꝙ in ṗ significato ꝟbi ꝑ se sola ea intelligunt̃, q̃ cū ṗdicētur de oī, isunt in rōne definitiua subiecti, dico in rōne definitiua, qꝛ si inessent in rōne descriptiua subiecti, nō ob id essent per se ṗdicata in ṗ significato, ꝛ sic definitio, ꝛ definitionis partes sola ṗdicata sunt per se hoc modo. Hactenus de primo significato verbi per se.

¶ Et item ea quoꝝ in rōne quę qd est patefacit, ea ipsa sūt qbus insūt.

¶ Et qbuscūq; eoꝝ, quę insunt ipsis, ea in ratione insunt, quid est declarante.

¶ Cum accepisset ṗm̄ significatuꝫ ꝟbi per se, hic assignat 2m̄. Et vult (vt Themistius exponit) ꝙ ea accidentia. In quoꝝ rōne qd est declarante subiecta insunt, hęc ꝑ se his subiectis iesse dicant̃. Per q̃ dat intelligere accñtia de ꝓprijs subiectis per q̃ definiūt, ꝑ se ṗdicari scđo modo ꝟbi ꝑ se. Albū.n. hac significati rōne ꝑ se de hoīe nō ṗdicatur. qm̄ hō non collocat̃ in rōne dicēte qd est album. Simitudo ꝟo hic significati rōne ꝑ se naso inest, qꝛ definitio simitudinis nasi cauitas est. ¶ Sciendum ꝟo (vt Philoponus aiaduertit) ꝟba Aristo. hic quandā obscuritatē ꝑꝑ ꝟbum illud ipsis. Tñ inqt. ¶ Et qbuscūq; eorum, q̃ ꝑ accidente aliqbus isunt, ea in rōne isunt, qd est declarante, hoc est ea subiecta, qb⁹ isunt accñtia, in rōne assumunt̃ accñtium declarāte qd est, vt totū sit tale, ꝛ hꝫ dico ꝑ se, q̃ hñt suū eē in alijs, quoꝝ in definitionib⁹ subiecta ipsoꝝ assumunt̃. Et dixit. In rōne isūt, qd est declarante, qꝛ si ponerent̃ in descriptiōe ex accñtib⁹ collecta, q̃ nō declarat qd est, nō inessent ꝑ se hoc modo.

Cōmen. 45. Expō The. Philopo.

¶ Quo pacto lineę qdē rectū ꝛ curuū inest, numero ꝟo par atq; ipar, primū atq; ꝯpositū, figura deniq; lateꝝ ęqliū ac altera pte longior. Atq; in hoꝝ qdē definitione nūerus, in illoꝝ aūt linea iest. Quę igit̃ aut illo, aut hoc insūt modo, per se cuiq; cōpetere dico.

¶ Ueluti rectū ꝛ curuuꝫ insūt lineę. ꝛ par ꝛ impar nūero. Et primū ꝛ cōpositū. Et Isopleuruꝫ, ꝛ altera parte longius, ꝛ omnibus his insūt in ratione qd est dicente. Illinc qdē linea, hinc ꝟo numerus. Similiter aūt, ꝛ in alijs huiusmodi, vnicuiq; ꝑ se esse dico.

Cōmen. 46. ¶ Quę dixerat de secundo significato verbi per se, nunc quattuor exemplis exponit. Prima duo apud Expositores gręcos non sunt difficilia, quoniam illa concorditer exponunt. Unde dicit. ¶ Ueluti rectuꝫ, ꝛ curuum isunt lineę, subaudi hoc secundo modo per se, quoniam in definitione recti linea ponitur, est.n. rectum linea, cui⁹ medium non discrepat ab extremis. In definitione etiam curui linea collocatur, est.n. curuum linea, cuius mediuꝫ discrepat ab extremis. Et par ꝛ impar hoc modo per se insunt numero, quoniam numerus ponit̃ in definitione eorum. Nam impar est numerus in partes inequales diductus. Par ꝟo numerus in partes ęquales diductus. Hęc ergo duo exempla perspicua sunt. Affert tertium, ꝛ inquit. Et primum ꝛ compositum subaudi codeꝫ modo per se numero insunt, quoniaꝫ in definitione cuiusq; horum numerus ponitur.
Expō Alex. ¶ Intelligit autem Alexander per primum numerum, non primum sm̃ se, sed primuꝫ ad aliud, videlicet, qui a sola vnitate mensuratur, vt quinarius, septenarius. xj. 17. Neq; enim a dualitate, neq; ab vllo alio modo hi mensurantur. Sed a sola vnitate ipsa. Compositos ꝟo eos esse asserit, q ex vnitate ꝛ alio quodam numero, aut numerus mēsurantur. Ut senarius, etenī a dualitate, ꝛ trinitate, ꝛ vnitate mensuratur. 9. etiā vnitate, ꝛ ternario. 12. ꝟo vnitate, binarijs, ternarijs, ꝛ quaternarijs. Quare per primū numeꝝ Alexander itelligit q sola vnitate mensurari pōt. Per compositum ꝟo, qui vnitate ꝛ alio vl̃ alijs nūeris. ¶ Sed ꝯ Alexandꝝ obij- Phil. ꝯ Alc.

est Philoponus quia Aristo. non pluraliter dixit primos nũeros, sed singulariter p̃mũ ⁊ ꝯpositum. Et sic p̃ p̃mũ intelligit Philoponus p̃mũ simplr̃, per compositũ vero, eum, q̃ ex p̃mo simplr̃ componit. ¶ Pōt aũt Alexãder

Defensio pro Alexan.

defendi, quia p̃mum accipitur idefinite, ⁊ sic pluraliter itelligi pōt. vt homo currit, est vera, si plures hoies currunt. Hec de tertio exemplo, deinde affert q̃rtum, ⁊ inq̃t. Et Isopleurum, hoc est equilaterum, ⁊ altera parte longius, hoc est gradatũ. ¶ Et Alexander intelligit in figuris.

Alexā. de 4° exemplo.

Est .n. figura triãgula quedam equilatera, q̃dam gradata, cuius altera pars longior est. ¶ Que expositio (vt

Exp. Philo.

Philoponus inq̃t) videt̃ verisimilis. tamen aliter exponit, ⁊ vult Aristo. hec in numeris intelligere, est .n. equilaterus numerus, vt .9. quia ex ternario in seipso ducto fact᷒ est. Altera vero parte longiores dicimus eos, qui ex ineq̃libus numeris multiplicatis resultãt, vt puta .15. nã cōponitur ex quinario ducto in ternarium. Qđ aũt nō in figuris hec, sed in numeris acceperit, declarauit ex his, q̃ subscribit, ⁊ inquit. Et pro nam, quasi dicat, nam oībus ipsis insunt in rōne quid est declarante, hinc quidē linea, hinc vero punctus. Hoc est in definitione oīum coꝝ, que dicta sunt, insunt subiecta ipsis, hic q̃dez linea hoc est in recto ⁊ curuo linea. In aliꝭ vero numerus. ⁊ sic equilaterum, ⁊ altera parte longius nō in figuris, sed in numeris accepit. hec Philoponus. ¶ Si quis aũt vellet, posset defen

Mōo possit defendi Alex.

dere Alexandrũ, ⁊ dicere, q̃ in definitione oīum coꝝ, q̃ dicta sunt, ponitur aut linea, aut numerus. Linea q̃dem in definitione curui ⁊ recti. Isopleuri ⁊ altera parte longioris. Est .n. Isopleurus triangulus equalibus lineis cōtentus. Altera parte longior est triangulus altera linea iequali. Et sic in definitiōe curui ⁊ recti linea ponitur, vt genus, in definitiōe Isopleuri ⁊ altera parte longioris linea ponit̃, vt differentia. In definitione vero paris ⁊ imparis p̃mi ⁊ compositi ponitur numerus. Addit ⁊ non solũ hec q̃ insunt numero ⁊ linee sunt p̃dicata per se secundo modo, sed silr̃ in aliꝭ huiusmodi p̃ se esse dico vnicuiq̧ subiecto, quod ponit̃ in eorum definitionibus. Et sic potest Alexander defendi. ¶ Querunt quot sunt gradus, siue species huius secũdi modi. ¶ Respondēt Iuniores

Dubitatio

Rñ. Iunioꝝ

q̃ aliqua p̃dicata reponunt̃ in hoc modo directe, aliqua per reductionez, q̃ directe reponuntur, sunt vel q̃ fluunt ex principiꝭ speciei, vt risibile, ⁊ disciplinabile ex principiꝭ hominis, vel q̃ fluunt ex principiꝭ indiuidui, vt Simũ ex principiꝭ huius vel illius hominis. Per reductionem vero asserunt quatuor reponi in hoc scđo modo. ¶ Sed videt̃ q̃ per reductionem nihil reponat̃ in hoc

Refutatio supra cō. 44.

modo, quia nihil reducitur ad aliud, qđ nō dependet ab illo, vt superius dictum est. ¶ Propterea dicendum, q̃

Propria rñ.

p̃dicata secundi modi q̃dam sunt naturalia. In quorum definitionibus ponunt̃ subiecta, vt homo est risibilis, vl̃ nasus est simus, q̃dam sunt p̃dicata non nãlia. In quorũ definitionibus ponunt̃ subiecta, vt animal est homo, ⁊ substantia est animal. Homo .n. de animali, ⁊ animal de substantia inaturaliter p̃dicantur, ⁊ subiecta ponunt̃ in definitionibus p̃dicatoꝝ. ¶ Ex his sequitur q̃ non opꝫ

Corellarium.

p̃dicata s̄m hunc modũ esse de omni, vt ex verbis Themistij colligitur. satis enim est, vt subiectum ponatur in definitione p̃dicati, nec aliud requiritur s̄m Themistium, ⁊ Philoponum.

¶ Que vero neutro mō ꝯpetũt accidētia quē admodũ cōperit aīali musicum aut album.

¶ Quecunq̧ vero neutro modo isunt, accidētia sunt. Ut musicum aut album animali.

Cōmen. 47. Expō The.

¶ Themistius vi verba hec referre ad tertium modũ, siue significatum vbi per se. Dicit .n. tertia forma eorũ, que per se adsunt, pertinent ad accidentia, q̃ ita subiectis suis isunt, vt non aliꝭ prius. quomodo superficiei color, ⁊ musicum animali. Propterea concludit Themistius, ea igitur q̃ tribus his modis de aliquo afferuntur per se afferri dicuntur. Hec Themistius. per que dat intelligere Aristo. hic attulisse tertiam formam p̃dicatorum per se, ⁊ non (vt alij dixerunt) p̃dicatorum per accidēs. Preterea dat intelligere hãc formam esse, quando aliqđ accidens inest alicui subiecto, non mediante aliquo subiecto

Error aliq̃ꝝ.

priori. Hac ratione color superficiei per se inest, quoniaz primo ⁊ imediate ei inest. Consonant huic expositioni, q̃ Aristo. inquit .5. metaphysice. ⁊ Auer. ibidem. Unde Aristoteles inquit, ⁊ alio modo illud, in quo est aliquid p̃mo

Cōmen. 13.

naturaliter, vt color in superficie. Auerroes vero inquit, ⁊ dicitur per se etiam de predicabilibus de subiecto propter naturã subiecti sine aliquo mediante, sicut dicimus q̃ superficies est alba per se, idest primo, ⁊ sine medio. Corpus .n. non est album, nisi per superficiem. Qđ autez textui nō dissonet, pꝫ si sic legatur. ¶ Quecunq̧ vero neutro modo insunt, hoc est nec primo, nec secundo modo, ⁊ subaudi imediate, accidētia sunt per se predicata, vt musicum ⁊ album animali. Musicum .n. imediate animali inest s̄m animam. Album vero imediate s̄m superficiez.

Obiectio.

¶ Et si dices Themisti. velle omne per se esse de omni.

Solutio.

¶ Dicendum illud solum esse verum de primo significato verbi per se. ¶ Philoponus vero hec accidētia esse

Expō Philo.

asserit, cuius expositioni herent Auer. ⁊ alij Iuniores, hec enim expositio facilius Aristo. verbis accōmodatur, est enim illa Themistij parum violenta, vt patet legenti.

¶ Querit Philoponus, ⁊ quidem non iniuria, nunquid

1° dubitatio Philopo.

ea accidentia, que nō separant̃, per se inesse dicãtur, his subiectis e quib᷒ nō separant̃. Ut nigrum coruo. ¶ Respondet, ⁊ q̃dem satis admodum probe, q̃ nullo pacto,

Respon.

quoniam Aristo. determinauit ea accidentia per se eē in subiectis in quorum definitionibus subiecta ponuntur, siue sint separabilia, siue non. ¶ Ulterius querit nunq̃d

2° dubitatio.

sit aliqua regula eorum accidentium inseparabilium q̃ per se insunt. ¶ Iterum respondet q̃ sic, nam ea accidē

Respon.

tia recipiunt subiecta in eorum definitionibus, que illis inesse per coꝝ naturam determinantur. vt simum ⁊ risibile. Simum .n. in naso natura determinat̃. risibile vero in homine, que vero in subiecto natura non determinant̃, vt calidum in Cygno, lꝫ esset inseparabile, subiectum tamen non recipit. ¶ Sed queres vtrum omne predica

Alia dubi°.

tum per se, insit subiecto necessario. ¶ Tenent Greci

Respon.

Aristotelis interpretes q̃ non omne. Nam simuz per se naso inest, nec tamen necessario, nec de omni naso predicatur. Hec de accidētibus. ¶ Animaduerte tñ, Themi

Notabile.

stium voluisse primum significatum verbi per se esse eorum que per se predicantur, scđm vero, ⁊ tertium esse eorum, que per se subiectis insunt. ¶ At Philoponus asserit primum significatum verbi per se esse eorum que p̃ se de subiectis predicantur. Secundum vero eorum, que per se subiectis insunt. At tertium nec eorum que per se p̃dicant̃, nec per se isunt, sed coꝝ que accidunt.

¶ Preterea id per se dicimus qđ non de subiecto alio dicit̃ vllo. Ambulans enim aliqđ aliud est. quod ambulans est atq̧ albuz. At substantia ⁊ quecūq̧ hoc aliquid significãt non sunt aliud q̃z id quod sunt.

¶ Amplius qđ nō de subiecto dicit̃ alio quodam. Ut ambulare, alterũ quid existens am

bulans est, ⁊ album. substantia autez ⁊ que cunqȝ hoc aliquid significant, non alterũ qd existentia sunt, quod quidem sunt.

Comen. 48. Expõ The. ¶ Secundũ Themistiũ hic ponit quartũ significatũ v̄bi per se, ⁊ est ſm Themi. nõ in his q̃ de alio predicant, vt fuerunt p̄dicata p̄mi modi, neqȝ in his q̃ alteri per se insunt, vt fuerũt accidentia per se, q̃ insunt subiectis secũdo, ⁊ tertio mõ, sed (vt Themistius inquit). In his sunt, que neqȝ per aliud sunt, vt secũde substantie, q̃ sunt per p̄mas, neqȝ in alio ɔtinent, vt sunt accidẽtia, que in alio ɔtinent. Et hoc pacto sola indiuidua substantie p̄ se sunt ſm hũc modũ, vt Callias, ⁊ Socrates, per que Themistius dat itelligere p̄mum modum esse eoꝝ, que per se p̄dicantur, scd̃m v̄o ⁊ tertium esse eoꝝ, que p̄ se isunt. Hũc aũt quartũ eẽ eoꝝ, que p̄ se subijciunt. Quare ſm Themistiũ per se subiectũ est, qđ nec de subiecto alio dĩ, nec in subiecto alio est, vt prime ipse substantie.

Philopo. ¶ At (vt ex Philoponi v̄bis excipitur) tertiũ significatũ est eoꝝ, q̃ per se subsistunt, aut existunt. vt p̄me substantie, q̃ nec p̄ subiecta subsistunt, nec in subiectis existunt. Et sic nec secunde substãtie, nec accidẽtia per se sunt hoc pacto.

In sđicamẽ. Loca⁹ õ subs. Nã secunde substantie per primas subsistunt, destructis.n. p̄mis substantijs, secunde ẽt tollunt. Accidẽtia v̄o in subiectis sunt. In cõstruendo v̄o verba Aristo. Philopon⁹ innuit aliam expositionem, nam velle vĩ hoc significatũ verbi per se esse eoꝝ que nõ in subiecto sunt. Et sic tam p̄me q̃ȝ secũde substãtie erũt per se hoc modo. Sola.n. accidentia, que subiectis isunt, excludunt. Unẽ sic legit.

¶ Amplius qđ nõ de subiecto dĩ alio quodam. Hoc est ea voco per se tertio, q̃ nõ in subiectis insũt alijs qbusdã. Ut.n. Philoponus exponit Aristo. per non de subiecto dici, intelligit nõ in subiecto esse, cui⁹ exemplũ affert, vt ambulare, qđ in subiecto est, non per se dico. Cuius cãm affert, ⁊ inquit, nã subaudi. Alteꝝ qd existẽs, videlȝ Callias existens alteꝝ quid, qm̃ nõ in alio, ambulans est, ⁊ albũ. Et sic ambulare ⁊ album non per se hoc modo sũt, qm̃ in alio sunt. At substãtia.s. secũda vt homo vel aial, ⁊ substãtie p̄me quecũqȝ hoc aliquid significant, nõ alterum quid existẽtia, hoc est per subiecta in qbus sunt, sũt quod quidẽ sunt.s. per se. Ergo ſm hanc expositionẽ tãȝ secunde q̃ȝ prime substantie sunt per se hoc modo. Et sic Philoponus duas expositiones innuit.

¶ Ea igit̃ q̃ de subiecto nõ dicunt̃ p̄ se, ea v̄o que de subiecto dicitur, accidentia dico.

¶ Que quidem igitur non de subiecto, per se dico, que v̄o de subiecto, accidẽtia.

Comen. 49. ¶ Epilogat hũc modum, ⁊ qꝛ quod est per se, hȝ secum p̄ accidens sibi corrñdens, ideo epilogãdo addit qd dicat̃ per accidens ſm hũc modũ. Et ſm Philoponũ lege sic.

Expõ Phil. ¶ Que quidem igit̃ non de subiecto dicant̃. Hoc est q̃ qdem igit̃ nõ in subiecto sunt, p̄ se dico tertio mõ. Sumpsit.n. dici õ subiecto, p̄ esse in subiecto, vt Philoponus exponit. Hec quo ad epilogũ. Deide exponit, q̃ per accidens dicant̃, ⁊ ingt. Que v̄o de subiecto, hoc est q̃ v̄o in subiecto sunt, dico supple accidentia ſm hunc modum.

Themi. ¶ Scd̃m v̄o expositionẽ Themistij aliter legẽda sũt v̄ba. Dicit.n. q̃ qdem igit̃ nõ de subiecto subaudi nec in subiecto sũt p̄ se dico hoc tertio mõ, q̃ v̄o de subiecto vł in subiecto, accñtia dico ſm hũc modũ. Hec ſȝ Themistiũ.

Dubium. ¶ Quesiũt Juniores an modus iste sit p̄dicatoruȝ: Sed ego qõnẽ hanc admiror, nullus.n. veteꝝ qõnẽ hãc

Solõ The. Phil. ⁊ Auer. olfecit, nec Arist. somniauit. ¶ Unde Themi. hoc significatum verbi per se, subiectus p̄ se velle videt̃. ¶ Philoponus v̄o ⁊ Auer. existens per se. ¶ Quo v̄o ad v̄ba attinet, dixit. Substantia aũt ⁊ quecũqȝ hoc aliqd significant. Scd̃m alterum Philoponi expõnem, itelligens per substantiã, secundã substãtiam, p̄ quecũqȝ hoc aliqd significat, substantias primas, nam vtraqȝ substãtia per se hoc modo dĩ. Secunduȝ v̄o Themisti. intelligit̃ sic, substãtia aũt.s. quecũqȝ hoc aliqd significant. p̄ se sunt h̄ pacto, ita vt 2ᵐ sit expositio primi. qꝛ ſm Themi. sole prime substantie sunt per se hoc modo. Tres expõ.

¶ Insuper alio mõ id quidez per se dicimus qđ vnicuiqȝ competit ob ipsuȝ, id aũt quod hanc conditionem egreditur, accidens. Veluti si ambulante quopiã coruscauerit, id accidens dicimus. Non eni ob idipsum coruscauerit qꝛ ambulauerit, sed id dicimus accidisse. At cum iugularetur quispiam mortez obierit iugulationeue, id p̄ se dicim⁹. Ob idipsum eni qꝛ iugulabatur mortuus est, sȝ nõ accidit eũ cũ iugularetur mortez oppetijsse.

¶ Adhuc autem alio modo, quod qdem propter ipsum inest vnicuiqȝ, per se dico. quod autem nõ p̄pter ipsuȝ, accidens. Ut si ambulante coruscauit. Accidens est, non.n. p̄pter ambulationem coruscauit, sed accidens dicimus hoc. Si v̄o propter ipsuȝ, per se. Ut si aliquid interfectum interijt ⁊ ſm interfectionem, qm̃ p̄pter id qđ interfectuȝ est interijt. Sed non q̄ accidat interfectum interire.

¶ Recentiores hoc vltimum significatum verbi per se etiam predicatoꝝ esse aiunt. Dicunt.n. q̄ quando predicatum de eo subiecto predicatur, in quo eius per se causa continetur, per se predicatum hoc quarto modo dicatur. Ut edificator edificat. Jugulatus moritur. In subiectis.n. predicatoruȝ cause habent̃. Comen. 50. Expõ modernorum.

Expõ The. ⁊ Philo. ¶ Themistius v̄o, Philoponus, ⁊ alij non ad predicata. Sed ad causas h̄ significatum referendum esse arbitrantur. Preterea illõ predicatum, edificat, per se predicatur de edificatore secundo modo per se. nam cum subiectum sit per se causa predicati, est pars definitionis illius.

Cã triplex. ¶ Propterea dicamus q̄ triplex causa sit, quedam mere per accidẽs. Veluti illa, q̃ sui natura nullius est causa, vt musica per accidens causa dicitur edificationis. Quedam v̄o causa per accidens dĩ, q̄ p̄ter intentionẽ causa sit, vt fodiens inuentionis Thesauri, ⁊ ambulans coruscationis, nec.n. fodiens Thesaurum inuenire intendebat, nec ambulans coruscationem, sed p̄ter intẽtionem casu aut fortuna hec accidunt. Quedam denique causa per se est, que nec ex accidenti, nec fortũa cã est (vt Themistius inquit) vt iugulatio per se causa, qua Socrates moritur, esse videt̃, nõ eni ob iugulationẽ id casu euenisse dicimus, sed qꝛ iugulatio illa per se causa interitus est. cum neqȝ ex accidenti, neqȝ fortuna causa interitus sit.

Expõ Auer. ¶ Auerro. autem velle videtur significatum hoc referendum esse ad euentũ per se, ⁊ ita non cause, sed effectus per se hoc significatũ esse censet, ita, vt illud per se euenire dicatur, q̄ nec fortune sine casu, nec ex accidenti eueniat. Cuius expositioni Grossatesta assentit, nec videtur hec expositio verbis Aristote. dissona, nam qui per se causam definit, effectum ac euentum per se, etiam definire videtur. Linconien.

¶ Ex his apparet modum hunc non esse predicatorum, vt Cõtra expõnẽ Moder.

Juniores putant. Nec argumentũ eorum valet, dum argumentantur hunc esse modũ inhęrendi, ꝛ inhęrẽtia notat habitudinem pdicati ad subiectum. qm̃ falsum est quod sumũt, non.n. hic modus inhęrẽdi est, sed modus vł cause, vel euenti, aut effectus, q euenit a causa. Unde Arist. inqt. ¶ Adhuc aũt alio modo, qđ quidẽ pp ipsum inest vnicuiqꝫ, p se dico, hoc est neqꝫ ex accidẽti, neqꝫ fortuito. quod aũt nõ pp ipsuꝫ, subaudi dico accidẽs, hoc est, causam per accidẽs. ꝛ ponit exempla, ꝛ inqt. Ut si ambulante, coruscauit, accidens est. Hoc est ambulatio ipsa causa per accidens est. Uel fm expositionez Auer. coruscatio ipsa accñs est, h est euẽtus p accidens. causam affert, ꝛ inquit. Dico subaudi ambulationẽ esse causaꝫ p accñs, qꝛ non pp ambulationem coruscauit, sed ambulationeꝫ dicimus accidens hoc est accñtalẽ causam esse coruscationis, ꝛ põt referri ad effectũ. Et tunc lege sic. Subaudi dico coruscationẽ esse p accñs euentũ, qꝛ nõ pp ambulationẽ coruscauit, sed hoc. s. coruscare accidẽs dicimus, h est euentũ p accñs. Hęc de causa, vel effectu p accidens. Deinde qd itelligat per cãm per se, exponit, ꝛ inqt. Sim aũt pp ipsum subaudi esse di, per se. s. causam dico, vel p se euẽtum dico, vtroqꝫ.n. modo legi potest textus. Ut si aliqd interfectum interijt, ꝛ fm interfectionem, interfectio subaudi per se causa est interitus, qm̃ pp id qđ interfectuꝫ est, interijt, sꝫ non q accidat interfectuꝫ interire. ¶ Quo vo ad verba attinet, dicit ꝛ fm interfectionẽ vt Philoponus aiadu(er)tit) qm̃ ꝯtingit nõ iugulatũ interire, ꝛ iugulatũ interire. Et itelligo q ꝯtingat subiectũ iugulationis interire pp iugulationẽ, ꝛ non pp iugulationẽ, qm̃ subiectũ iugulationis ꝯtingit interire casu vel fortuitu, ꝛ sic non pp iugulationem, ꝛ ꝯtingit interire pp iugulationẽ. Aristo. ḡ animaduertens ad subiectũ iugulationis, quod põt iugulatione ꝛ nõ iugulatione interire, adiecit pp iugulationem siue interfectionem vel (vt Philoponus innuit) iugulatio non semp causa mortis est, nisi sit letalis. Põt.n. iugulatio esse causa mortis, cũ est completa. cum vo est imperfecta, non est letalis. Propterea addit ꝛ pp interfectionẽ, scꝫ completã. ¶ Quęrunt vtrum numerus significatorũ verbi per se. sit p nũero causaꝝ. ¶ Et pma facie apparet ita esse. Ut Aristo. ꝛ Auer. 5. metaphy. dicẽtes p se esse equale causę. ¶ Quã ptem Juniores affirmãt asserẽtes. Primũ significatum explicare formalem causaꝫ. Secundũ causam materialẽ. Tertium explicare causaꝫ agentẽ. Quartum finalem cãm. ¶ Themistius vo, Alexander, Philoponus ꝛ Auer. dixerunt, Primũ significatum vbi per se, esse predicatoꝝ. Scđm accidentium, q̃ per se isunt. Tertium coꝝ, quę existunt, vel subijciũtur. Quartuꝫ deniqꝫ causę, ꝛ qm̃ quatuor sunt causę, ideo q̃rtum significatũ q̃tuor hꝫ species p numero, videlꝫ causarum. ¶ Secũdo q̃runt vtrum tm̃ quatuor sint significata vbi per se. ¶ Quidaꝫ arbitrant esse tm̃ quatuor, qm̃ Aristo quatuor tm̃ vbi per se significata enumerauit, ꝛ non plura. ¶ Sed hec positio stare non põt. Pmo qꝛ Themistius enumerauit quinqꝫ. Scđo qm̃ Arist. scđo libro de iterptatione asserit bonum esse p se bonũ. Ubi pꝫ bonum non esse p se bonũ aliquoꝝ boꝝ modorum. Insuper Aristo. itra asserit lignum esse per se albũ. Contra vo album per accidens esse lignum. Pręterea. 5. metaphy. Aristo. adhuc plura significata vbi per se addit. ¶ Alij dixerunt esse dĩam inter p se, ꝛ fm se. Nã lignũ fm se est albũ, ꝛ bonum fm se est bonum. At per se non nisi q̃tuor modis di. Secundũ se vo, pluribus. ¶ Quę expositio iperita est. qm̃ apud Aristo. idem est p se, ꝛ fm se. Grece.n. Cathauta dicunt, modo latine est ꝛ p se, ꝛ fm se. ¶ Quare credenduꝫ est nõ tm̃ quatuor, vel qnqꝫ esse

Hoc cpl.

Dubium pm

Themi. 24.

Hoc Juniores.

The. ꝛ Ala.

2m dubium

Solo aliqui

Librum ꝛ 5o

Secundo.

Cap. vltimo.

Tertio.

Quarto.

Tex. cõ. 23.

Alia solo.

Confutatio.

Propria solo

significata vbi per se. Sed longe plura, enumerauit aũt hec q̃tuor, vel qnqꝫ, vt exẽpla, nec p necessitate, qm̃ duo tm̃ sunt necessaria vt postea dicemus.

¶ Quę igit in hisce q̃ sub sciaꝫ simpliciter cadunt p se dicunt, vel eo pacto vt sint in pdicatis subiecta, vel eo rursus vt ipsa sint in subiectis ea ob ipsa ꝛ necessario sũt. Nam fieri nõ põt vt nõ ꝯpetãt aut simplr, aut opposita, veluti lineę rectũ aut obliquuꝫ, ꝛ nũero par aut ipar. Est.n. ꝯriũ, aut priuatio, aut ꝯtradictio, genere in eodẽ, ceu par est id qđ est nõ impar in numeris vbi seqtur. Quare si neće est affirmare aut negare, necesse est ꝛ ea q̃ p se isunt cõpetere. Jd igr̃ qđ de omni ꝛ id qđ per se dicimus hoc sit modo determinatũ.

¶ Quę igitur dicunt in simpliciter scibilibus sic, vt isint predicatis. Aut prędicata ipsis isint, ꝛ propter ipsa insunt, ꝛ ex necessitate, nõ enim cõtingunt nõ inesse aut simpliciter, aut opposita. Ut lineę rectum, aut obliquũ. Et numero par aut impar, est.n. contrariuꝫ aut priuatio, aut contradictio in eodem genere. vt par non ipar in numeris est, quatenus seqtur. Quare si neće est affirmare, aut negare, necesse est ꝛ q̃ sunt p se, iesse. De omni qdẽ, ꝛ per se determinatum sit hoc modo.

¶ Cum enumerasset q̃tuor ipsius per se significata, nunc vult ostẽdere q duo priora significata ipsius p se vtilia sunt nobis ad demonstratiuas methodos. ¶ Cur vo cętera enumerauit, cum sint inutilia demonstratiuę methodo, Themistius cãm affert, q ea enũerauit amplificandi, exornãdiqꝫ causa. ¶ Philoponus vo ait ea enũcrata esse plenioris diuisionis grã. ¶ Probat aũt Philoponus q tertius modus demonstratiuę methodo nõ sit necessarius ex eo qꝛ tertius modus circa sola idiuidua potissimũ versat, q̃ de nullo predicantur, sed hoc aliquid significant. Preterea iidiuiduoꝝ demonstratio non est.

¶ Rursus pbat q nec quartus modus vtilis sit. Primo qdem qꝛ non semper causa est sui effectus causa, non eñ semp iugulatio causa mortis est, nisi sit letalis, ꝛ pfecta. At demonstratio vult hec ipsum semp. Secundo qꝛ q̃rtus modus non est coꝝ, quę pdicant, neqꝫ coꝝ q̃ insunt, ꝛ dato q cã de causato prędicetur, ꝛ qdeꝫ de necessitate, non ad ppõnes demonstrationis tale ꝯfert, sed ad totius syllogismi generationẽ, verbi gratia, qꝛ luna deficit ppter terrę iterpositionẽ, ꝛ sic non ad ppositiones confert, sꝫ potius ad syllogismi generationeꝫ, qm̃ in mediꝫ termini loco assumit, exẽpli gratia, vt in syllogismo tali. Luna occidit a terra. Qđ occidit a terra, deficit. Luna igr̃ deficit. Ubi pꝫ terrę iterpositionẽ nõ esse assumptaꝫ in ppositione, sed in mediꝫ termini loco. ¶ Qđ vo duo prima sint vtilia demõstratiuę methodo, pꝫ qm̃ assumuntur in ppositionibus, ꝛ sunt necessaria, ꝛ per se. Quod primuꝫ significatum ipsius per se sit necessariũ, tanqꝫ per se notum derelinquit, siqdem quę in definitionibus alicuius assumuntur, oportet inesse illis ex necessitate. Quod vo 2m significatum ex necessitate insit, non clarũ est, quoniam non semper prędicatum inest omni subiecto, neqꝫ enim omni numero impar, neqꝫ par omni nũero inest.

Tex. 10.

Comment. 51.

Commẽ. 30

Cur Aristo. enũerauit 3m ꝛ 4m pdicatum per se.

Themi.

Philopo.

Qđ tertius modus nõ sit necessarius demonstrationi.

Qđ nec q̃rtus sit vtilis pro eo.

Secũdo.

Qđ duo pma sint vtilia.

Ostendit aūt hec ex necessitate īesse, q2 hoꝝ oppositio ē ímediata, ⁊ equalens ꝯdictioni. Contradictorioꝝ.n. alterū necessario īest, ⁊ oī, ⁊ semꝑ. Ergo 2^m significatum est necessariū, qm̄ est coꝝ, que ipsa vel coꝝ opposita necessario īsunt. Sic igr̄ ꝓspicimꝰ duo pͥma esse vtilia. Cetera ꝟo esse addita ad pleniorē diuisionē. Arist. ergo pͦ accipit q duo pͥma significata sint vtilia demr̄oni, ⁊ inqͥt. Que igr̄ dicunt̄ in simplr̄ scibilibus sic subaudi dicunt̄ vt insint ꝑdicatis, ⁊ hoc quo ad 2^m significatum, qd̄ coꝝ est, que definiunt̄ ꝑ subiecta. Aut ꝑdicata ipsis subiectis insint, ⁊ hoc, quo ad pͥm modum, qui coꝝ est, que in subiectoꝝ definitionibus collocant̄. Scd̄o accipit q̄lia sint h significata, ⁊ inqͥt. Et ꝑꝑ ipsa īsunt q2 de omni, ⁊ ex necessitate q2 semꝑ. Ergo duo accipit, quoꝝ pͥmū est, q duo pͥma significata vtilia sint demonstratiōibꝰ. Scd̄m q hec sint de omni, ⁊ necessaria. Sumit aūt pͥmū tanq̄ per se notū. Secundū ꝟo sumit, vt ostendat tertiū ⁊ quartū nō vtilia esse, cū nec sint coꝝ q̄ ꝑdicant̄ necessario, nec coꝝ que īsunt necessario. Et intelligit ꝑ simplr̄ scibilia ea q̄ ꝓprie, ⁊ per se sciunt̄, ⁊ nō per accidēs, vt ꝓpositiōes que in demonstratione assumunt̄, vt exponit Philoponus. Nam si medium est subiecti hoc est minoris diffinitio, maior ꝓpositio est eius ꝑdicati, qd̄ per se scd̄o modo ꝑdicatur, vt hec, Omne aīal rōnale est discipline capax. Minor ꝟo est eius ꝑdicati, qd̄ per se pͥmo modo ꝑdicat̄, vt hec, Omnis homo est aīal rōnale. Si aūt mediū est definitio quesiti, hoc est maioris, tā maior q̄ minor ꝓpositio coꝝ est, q̄ predicant̄ scd̄o modo, vt Omne aptū ad sciam est discipline capax. oīs homo aptus ad sciam, ergo oīs homo discipline capax. Subiectū.n. pͥme, ⁊ subiectū scd̄e in definitione predicati ponit̄, vel poni pōt. Quare hec duo significata vtilia sūt ꝓpositionibꝰ demonstrationis. Qm̄ interdū vtrūq3 interdū alteꝝ in ꝓpositionibꝰ assumit̄.

Que recitio rec. ¶ Recentiores aūt hec omnia significata eē vtilia demonstratiue methodo arbitrant̄, ex eo potissimū, q2 Aristo. non ꝯsueuit ponere in libro nisi ea tm̄, que sibi ꝯferunt in doctrina. ¶ Que expositio Grecis expositoribus minime ꝯuenit, asserūt.n. duo pͥma significata simul aliqn̄, aliqn̄ ꝟo alteꝝ in ꝓpositionibꝰ assumi. Quartum ꝟo assumi in loco termini medij. At tertiū qd̄ est indiuiduū hoc, lȝ nec in propositionibus, nec in loco termini medij assumat̄. In Syllogismo tn̄ expositorio, vt medium assumi pōt. Deīde ꝓbat illud scd̄o loco assumptū.s. q ꝑdicata pͥmi ⁊ scd̄i modi vtraq3.s. necessario īsint, ⁊ inqͥt. Non.n. ꝯtingūt non īesse aut simplr̄, vt ꝑdicata primi modi īesse dicunt̄. Non.n. possibile est (vt Philoponus inqͥt) que in alicuiꝰ definitiōe assumunt̄, nō ⁊ omni ⁊ semꝑ ex necessitate subiecto īesse. aut opposita, vt ꝑdicata scd̄i modi, etenī (vt Philoponꝰ inqͥt) necesse est nō semꝑ ipsa ꝑdicata scd̄i modi, sed totam oppōnem ex necessitate īesse. Oīs.n. numerus aut par, aut ipar, ⁊ omnis linea aut curua aut recta. Aliter exponi pōt, vt dicamus q Aristo. ꝓbat q ꝑdicata scd̄i modi necessario īsint subiectis, supponēs tanq̄ ꝑ se notū ꝑdicata pͥmi necessario absolute inesse, ⁊ inqͥt. Non.n. ꝑdicata scd̄i modi ꝯtingunt non īesse aut simplr̄, hoc est absolute, vt discipline capax hoi, ⁊ sensitiuū aīali, aut opposita, hoc est aut totā oppōnē, etenim omni subiecto necesse est totā oppōnē inesse. Omnis.n. nūerus aut par, aut ipar, ⁊ oīs linea aut recta, aut tortuosa, ⁊ oē corpꝰ generabile, aut graue, aut leue, ⁊ hoc inqͥt. Ut linee rectū aut obliquū, ⁊ nūero par, aut ipar.

Obiectio. ¶ Sed dices in quibusdā per se accidētibꝰ inuenitur medietas, non.n. oīs nasus est simus aut aquilinus, sed aliquis est rectus.

R. Phil. ¶ Rñdet Philoponus q etiā in his sit īmediatam oppōnem accipere. Si ita dicimus oēm nasum, aut rectum, aut tortuosum esse, nā tortuosum si fuerit gibbosum in naso, erit aquilinus. Si fuerit cauum, erit simus.

¶ Aliter rñdet Philoponus, q nō in oībus accidentibꝰ oppositio necessario inest, sed in his, que sūt simplr̄ scibilia, modo simitas ⁊ aquilinitas nasi simplr̄ scibilia nō sūt, ⁊ q2 accepit predicata scd̄i modi īesse ex necessitate, aut simplr̄, aut opposita, hoc ꝓbat, ⁊ inqͥt. Alia Phil. respon. Est.n. ꝯtrium subaudi cum suo ꝯtrio, aut ꝓuatio cum suo habitu, aut ꝯdictio, hoc est alteꝝ ꝯdictoriū cū altero in eodē genere subaudi susceptiui. Et ideo necessario oppositio īest siue sit ꝯtria, siue priuatiua, siue ꝯdictoria. In susceptiuis.n. ⁊ visus ⁊ cecitatis necesse est alteꝝ oppositoꝝ inesse. Et in ꝯdictione necesse est alterā pticulam oīno inesse, ⁊ in ꝯtrijs.s. imediatis necesse est alteꝝ ꝯtrioꝝ īesse susceptiuis ꝯtrioꝝ, vt numero par aut ipar, hoi, vitam, aut mortē, ⁊ corporibꝰ generabilibꝰ graue, aut leue, ⁊ aīalibus sanū, aut egrum. Uel aliter pōt exponi, vt dicamus q velit ꝓbare q alteꝝ ꝯtrioꝝ imediatoꝝ necessario īsit, ⁊ lege sic, dico alteꝝ ꝯtrioꝝ ex necessitate īesse. Nam ipm ꝯtrium est aut ꝓuatio, aut ꝯdictio. Et qm̄ (vt Philoponus inqͥt) credi posset in oībus alteꝝ ꝯtrioꝝ esse vt priuationē vel ꝯdictionē, addit in eodē genere, hoc est in ꝓprio susceptiuo, non.n. Hircoceruus est par, aut ipar. Sed numerus. nec lapis est Cecus aut videns, sȝ aīal, que sunt ꝓpria illoꝝ susceptiua. Et hoc subscribit, vt par est nō ipar in numeris. In alienis aūt susceptiuis ꝯtria non ita se hñt. Addit q̄tenus ꝯsequuntur. Nam par qdē (vt Philoponus inqͥt) affirmatio est, nō impar ꝟo negatio, sed hoc modo dico par nō ipar eē q̄tenus sequitur in talibꝰ ad affirmationem negatio. Sequit̄.n. ad par non ipar, ⁊ ad rectū nō tortuosum ꝑꝑ imediatam ꝯtrioꝝ oppositionē. Tunc affert cōclusionē, ⁊ vim rōnis, ⁊ inqͥt. Quare si necesse ē aut affirmare, aut negare, necesse est ea q̄ per se sunt. Hoc est si in omni aut affirmatio, aut negatio est, in imediatis autē ꝯdictio equalet ꝯtrijs. Ex necessitate igr̄ in talibus imediatis ꝯtria subiectis inerūt.

Auerr. ¶ Auerroes ꝟo dicit q aliqd̄ accns speciei simplr̄ competit, vt risibile homini, generi ꝟo sub oppositione, vt animali, qm̄ omne animal aut risibile, aut non risibile. Demū epilogat, ⁊ inquit. De oī quidem ⁊ per se determinatum sit hoc modo.

¶ **Uniuersaliter aūt id cōpetere dico, qd̄ de oī dicitur. ⁊ ꝑ se, atq3 hoc plane quo ipsum est.**

Tex. 11. ¶ **Uniuersale autem dico, qd̄ vtiq3 ⁊ de omni est, ⁊ per se, ⁊ sm̄ quod ipsuȝ.**

Commē. 52. Contextio. ¶ Cum enumerasset significata ꝟbi per se, ⁊ demonstrasset, que demonstratiue Methodo vtilia sint, nunc trāsit ad declarandū quid sit vle, qd̄ tertio loco ꝓposuit declarare.

Vle trifariam dicit. ¶ Innuit aūt (vt Philoponꝰ inqͥt.) Uniuersale trifariam dici. Primū qdē est predicatū, qd̄ omni subiecto simplr̄ inest, lȝ non ꝑ se īsit, vt nigrum, qd̄ omni Ethiopi inest, ⁊ candidū omni Cygno. Scd̄m ꝟo, qd̄ omni inest ⁊ per se, vt hr̄e tres angulos duobus rectis equales omni Isocheli ⁊ ꝑ se inest. Et sensitiuum oī homini ⁊ per se ēt inest, lȝ non pͥ. Tertiū deniq3 est qd̄ ⁊ omni, ⁊ per se, ⁊ pͥ inest. Ut habere tres angulos equales duobus rectis oī, ⁊ per se, ⁊ pͥmo triangulo inest. 32ª Euclidis. Uñ inqͥt. ¶ Uniuersale aūt dico, qd̄ vtiq3 ⁊ de omni est, ⁊ hoc quo ad vle primo modo dictum, ⁊ per se, ⁊ hoc quo ad vniuersale secundo modo acceptū. Et sm̄ qd̄ ipsum, hoc est pͥmo, ⁊ hoc quo ad vle tertio assignatum, vel melius ⁊ sm̄ qd̄ ipsum pro per se sumpsit, vt postea dicet. Et non tria, sed duo significata ipsius vlis accepit. Nam ꝟbum sm̄ qd̄ ipm pro per se accepit, vt alteꝝ alteriꝰ sit expositiuū.

Diff. inter vle hic distinct. ⁊ pͦ peri her. cap. 5º. ¶ Differt aūt vle qd̄ accepit in pͦ peri hermenias ab vle qd̄ hic in de-

mōstratiuis

monstratiuis accipit. Ibi enim vt cõe quinque vlibus, de qbus Porphyrius. Hic vero ad demõstratiua contractum accepit, causa autẽ qa liber ille oibus libris logicę fere cõis est, hic vero nulli alteri, nisi sibi. Ob hãc cãm ibi vle longe cõius accepit, q̃ hic. ¶ Quo vero ad verba attinet, Uniuersale grece Catholu dicit̃, latine tum vniuersale, tum vlr p̄dicatum, verius autem Catholu p̄dicatum s̃m totum dicit̃, p̄sertim si scriberet̃ per T. Nam si scribitur per Th, sonat veluti totum. Est eni vniuersale p̄dicatum vt totum, lz non sit proprie totum.

Uerbor expositio.

¶ Patet igitur ea necessario reb⁹ inesse, quę ipsis vniuersaliter competunt.

¶ Manifestum igitur est, q̃ q̃cũq3 sunt vniuersalia, ex necessitate insint rebus.

Cõm. 53m. ¶ Cũ descripsisset vniuersale, nũc ex illius descriptione infert quasi Corollarie oẽ vniuersale necessario ineẽ rebus, qbus vlĩter inest, z inqt. ¶ Manifestũ igit̃ est, q̃ quęcũq3 sunt vlia, ex necessitate insint reb⁹. Et põt itelligi omnia vlia, hoc est oia significata vlis, Uerũ tñ qd inest omni, q̃ qd inest oi, z per se, etiã z qd inest primo. Nõ enim videt̃ aliqd vle ineẽ omni, quin insit necessario. Cõsonat autẽ huic expõni, Uerbum plurale q̃cũq3 vlia, per qd oia ipsius vlis significata innuere videt̃, q̃ expositio hz locum. Si tria significata vlis accepit in textu p̄primo, z põt intelligi de vlibus demr̃atiuis, q̃ isunt rebus primo. q. d. quęcũq3 sunt vlia. s. p̃mo reb⁹ inexistẽtia, ex necessitate insunt rebus. Nõ enim oẽ vle inest necessario, lz insit omni, nã omni hoi ambulare aliqñ contingit inesse, z tamẽ nũq3 necessario inerit. ¶ Uel forte p̄ q̃cũq3 vlia intelligit, z quę p̃mo, z quę 2° mõ dicũtur, nam quę 3° modo dicũtur, nondum exposuit.

¶ Atq3 per se z hoc, quo ipsum est, eadẽ esse dico. veluti linę per se punctum inest, rectitudine, ea nãq3 rõne qua linea est. Et triãgulo, q̃ tres anguli cõpetunt duob⁹ rectis equales, quo triangulus est. Per se enim triangulus duobus rectis equales angulos habet.

¶ Per se autem, z s̃m quod ipsum idem est. Ut per se linę inest punctum z rectitudo. Etenim s̃m q̃ linea est. Et triangulo s̃m qd triangulus est, isunt duo recti. Etenim per se triangulus duobus rectis equalis est.

Cõm. 54m. ¶ Quia dixit vle p̄dicatum ineẽ rebus s̃m qd ipsum, exponit per se, z s̃m qd ipsum idem esse, z inqt. ¶ Per se autẽ, z s̃m qd ipsum idẽ est, z hoc p̃bat exemplis, z inqt. Ut per se linę inest pũctum, z rectitudo, subaudi z s̃m qd ipsum. Eteni s̃m qd linea est hęc linę isunt. Assignat 2m exemplũ, z inqt. Et triãgulo s̃m qd triãgulus est isũt duo recti, z sic s̃m qd ipm, etiã z per se, cuius cãm affert, z inquit. Eteni p̄ se triangulus duobus rectis equalis est.

Theophrasti sectatores 3 Aristo. ¶ Theophrasti sectatores (vt Philoponus refert) differre hęc aiunt. Nam asserũt verum per se vlius esse q̃ s̃m qd ipsum. Qm̃ sigd est s̃m qd ipsum, id z per se est, nõ tamẽ contra. Nã Isocheli per se inest hẽe tres angulos eq̃les duobus rectis. Nõ tamẽ s̃m qd Isocheles. Si enĩ s̃m qd Isocheles, nõ vtiq3 equilatero, aut Scaleno inerit. Hec Theophrasti sectatores. ¶ Sz Arist. potest defendi. Nam (vt Philoponus inuit) Aristo. nõ dicit h̃ idem eẽ in omnibus. Sed asserit hec in qbusdam concurrere, vt in exemplis, quę iduxit. Etiã in homine, mẽtis z sciẽ capax per se est, z s̃m qd ipsum, nõ enim s̃m qd aial est, mentis z scientię capax est, sed s̃m quod homo. Uidet̃ enim hoc solũ ex aialibus esse mẽtis z sciẽtię capax. Atq3 impari numero inest non inęq̃lia diuidi p̄ se, z s̃m qd ipm. Sic igit̃ Aristo. ea idẽ eẽ non nisi in quibusdam asserit, nõ tñ vniuersaliter, z sic quę Theophrasti sectatores dixerunt non procedunt contra Aristo.

Solutio Ar.

¶ Tũc aũt qdpiam vlr inest, cũ de quouis z primo ostẽditur. Uelut equales duob⁹ rectis hẽe, non vlr inest figurę, z tñ de figura duorum rectorum angulorum equalitatẽ licet ostendere. Sed nõ de quauis figura, nec ostẽdẽs, figura quauis vtitur. Quadratum eni est quidem figura, nõ tñ hz tres angulos duob⁹ rectis eq̃les. Hic etiã triangulus qui duorum est equaliũ laterum. hz qdẽ q̃uis duob⁹ rectis eq̃les, sed nõ primus, sed triangulus prior.

¶ Uniuersale aũt est tũc, cũ in quolibet, z primo dmõstrat̃. Ut duos rectos habere neq3 figurę inest vlr. Et tamẽ est demõstrare de figura q̃ duos rectos habeat, sed nõ de figura qualibet. Neq3 vtitur qualibet figura demõstrans. Quadrãgulus eni figura quidem est, nõ habet autẽ duobus rectis eq̃les, Sed Isocheles hz qdẽ quilibet duob⁹ rectis eq̃les, non tñ primo. Sz triangulus prius.

¶ Scdm Philoponum. Hec est tertia ipsius vniuersalis determinatio. Nam s̃m ipsum textu illo (Uniuersale aũt dico) duo tñ significata accepit. Qm̃ per se z s̃m quod ipm pro eodem sumpsit. z inqt. ¶ Uniuersale autem. s. tertio mõ, quod demõstratiuum est, Tũc est, cũ in quolibet, z p̃mo demõstratur, cum in quolibet, hoc est cũ cuiuis corum, quę sub predicato sunt, p̄dicatum insit. Uerum cuiuis triangulo, hẽe tres angulos equales duobus rect. Et p̃mo demõstratur, nã duos rectos habere, vt inquit. Neq3 figurę inest vlr lz sit demr̃are de figura q̃ duos rectos habeat, Sed p̄ nam, qm̃ non de figura qualibet demõstratur, z sic deficit vna cõditionum. Neq3 vtit̃ q̃libet figura demr̃ans, cuius cãm affert, z inqt. Quadrangulus eni figura qdem est, non hz autem duobus rectis equales, z sic nõ primo figurę inest. Neq3 Isocheli iest primo, nã Isocheles hz quidem qlibet duob⁹ rectis eq̃les, non tñ primo, Sz triãgulus prius. Ex qbus vult habere tertiam ipsius vlis significationem, vt illud sit qd p̃mo insit. ¶ Quibus pz ea, quę de nullo p̄dicant̃, nõ eẽ vniuersalia. Nã omne vle p̄dicatur per se, nullũ autem p̄ se est negatiuũ. Insuper pz nullum (qd in plurib⁹ predicatur) eẽ vniuersale, nisi forte dialecticum vniuersale dicat̃. Siqdem vniuersale oẽ de omni sit. Rursus pz nullum p̄dicatum mediatũ esse vniuersale, vt habere duos rectos respectu equipedali. Igit̃ vniuersale est de oi, p̄ se, z p̃mo. De omni qdem ad dr̃iam vlis dialectici. Per se vero, ad differẽtiã vlis negatiui. Primo deniq3 ad differentiã vlis mediati. ¶ Aiaduerte q̃ subiectum de quo p̄dicatum vlĩter p̄dicatur, trifariã considerari potest, aut respectu suę subẽ, aut respectu suę essentię, aut respectu suorum suppositorum. Respectu qdem substãtię, p̄dicatum, qd de eo dicit̃, per se dr̃. Respectu suę eẽntię, quod de illo p̄dicatur, dicit̃ primo. Respectu suorum suppositorum, qd de eo p̄dicatur, dicit̃ vle. ¶ Disputat hic Philopon⁹ an omne demr̃atiuum cõuertatur ad p̄dicatum. ¶ Rñdet q̃

Cõm. 55m. Expõ Phil.

Corol. 1m.

Secundum.

Tertium.

Subs de q̃ p̄dicatũ vlr p̄dicat̃ trifariã põt ꝯsiderari

Dub. Phil.

Responsio.

omne p̄dicatum vl'iter, qd̓ de aliquo subiecto demr̄at, cō
Auē Thē. uertatur cū suo p̄mo subto. ¶ Per quę Themisti' velle
videt̄ solas definitiōes, ꝛ ppria, quę ꝯuertunt̄ cū subie
ctis, eē p̄dicata, quę vl'iter de subiectis demr̄abilia sunt.
Genera ꝟo ꝛ differētię quę omni ꝛ p se isint, non tamen
demōstratiua sunt. qm̄ nō ꝯuertūtur. Quare si recte ꝟba
Themistij intellexi, oportet dicere solas desinitiones ꝛ
ppria esse vl'ia demonstratiua, qm̄ sola primo, ꝛ ꝯuerti
biliter insunt. At in fine capitis sentire videt̄ ꝙ gn̄a ipa
vl'iter de differētijs p̄dicantur, vt aial de rōnali, ꝛ diffe
rentię de sp̄ebus, vt rōnale de homine. Alioquin (vt in
quit) coget̄ demr̄ationē ad solas definitiones, ꝛ ppa p
Opīo aliq̄rū tinere. Et si Themistius non sibi constat. ¶ Propterea
alij (vt Philoponus narrat) dixerūt non omnia demon
stratiua debere cōuerti, sed ea sola, quę assumunt̄ in po
Auerro. tissima demōstratione. ¶ Hinc Auerro. velle videt̄ ꝙ
tam p̄dicata primi modi, ꝙ̄ p̄dicata secūdi modi vniuer
salia sint, modo de omni per se, ꝛ p̄mo p̄dicētur. Faciūt
ad hęc exempla Aristo. quę partim in p̄dicatis p̄mi mo
Dubitatio di, partim in p̄dicatis secūdi modi ꝯsistūt. ¶ Quęrunt
Iuniores cū vniuersale habeat tres ꝯditiōes, ꝛ ex pte p̄
dicati, ꝛ ex pte subiecti, e qua pte p̄cipue vniuersalis rō
Solō aliq̄rū nem sortiatur. ¶ Nōnulli dixerūt vniuersale rōnē suā
e subiecti ipsius parte sortiri, ratione. vz. habita ad illius
Alia solō. subiecti supposita. ¶ Alij dixerūt vniuersale sortiri rō
nem suā ab ea pticula, qd̓ est primo, hoc est nō per me
diū. Et hac rōne Aristo. vtit̄ ipso vniuersali in hoc libro.
Fauet huic qm̄ ab vltima differētia vnūqḋq suā rōnē
Propa solō. sortitur. modo vltima differētia est ꝟbū primo. ¶ Alij
ꝛ nos diximus. Uniuersale sortiri suam rationē ab illis
tribus. s. de oi per se ꝛ primo, quę assumant̄ in vniuersa
lis definitione loco vltimę differētię, q̄ ignota est.

¶ Qui igit̄ demōstrat̄ primus duob' rectis
ęquales hr̄e, vel qd̓uis aliud, ei primo vni
uersal'r cōpetit. Et demonstratio per se eius
vl'r est, cęterox ꝟo quodā modo nō p se, nec
eius vl'r est qui duorum est ęqualium late
rum, sed superat ꝛ ad plura sese extendit.

¶ Quodcūq3 igit̄ primū demōstratur duos
rectos habere, aut qd̓cūq3 aliḋ, huic primo
inest vniuersale. Et demōstratio per se hu
ius vl'is est. Aliox aūt quodam mō, nō p se,
neq3 Isochelis est vl'r, s3 est in plus.

Cōnt. 56m. ¶ Cum declarasset quid sit vniuersale p̄dicatum. hic ex
ponit duo, ꝛ quid sit vniuersale subiectū, ꝛ cuius p̄mo sit
demonstratio, Addens quox demonstratio sit per acci
dens, ꝛ inqt. ¶ Quodcūq3 igit̄ primū subiectū demō
stratur duos rectos habere, aut habere qd̓cūq3 aliud, h̄
subaudi est subiectum primū vniuersale, cui p̄mo inest
vniuersale. Hoc de vl'i subiecto. Deinde addit cuius sit
primo demōstratio, ꝛ inquit. Et demōstratio per se hui'
vniuersalis subiecti est. Addit tertio quox demonstra
tio sit per accidens, hoc est non primo, ꝛ inquit. Alioꝝ
autē. s. subiectox quę sub illo primo, vel supra illo p̄mo
ꝯtinentur, demōstratio est qd̓dā modo non per se, s3 q̄
si per accidens. Et per hoc asserit cuius nō sit vniuersa
liter, ꝛ inquit. Neq3 Isochelis est vl'r, sed eius cuius est
per se primo demōstratio, est in plus, quoniā est ipsius
Notabile. trianguli primo. ¶ Animaduerte ꝙ demr̄atio est cōclu
sionis per se, vt totius demr̄ationis formę. Est ppōnum
vt materię, qm̄ ppōnes sunt potētia cōclusio. Est subie
cti vt eius de quo quęstiā demr̄atur. Est p̄dicati vt ei',
quod q̄rit̄, ꝛ demr̄at̄. Hox aūt subtū ꝛ p̄dicatū cū p̄mo
talia sunt, vl'ia ab Arist. dicūtur, propositiones ꝟo, ꝛ cō
clusio ex vniuersalibus constant.

¶ Op3 autem non latere errorem p̄sępe fie
ri, ꝛ nō esse id qd̓ ostenditur primū vniuer
sale queadmodū eē videt̄. Decipimur autē
hac deceptiōe, cū aut p̄ter singulare vel sin
gularia nihil est qd̓ accipiat̄ superius.

¶ Oportet autē nō latere, qm̄ multoties con Tex. 14.
tingit peccare, ꝛ nō eē qd̓ demōstratur. Pri
mum vniuersale. Scōm qd̓ videt̄ demon
strari vniuersale primū. Oberramus autē
hac deceptione, cū aut aliud nihil sit accipe
re a supiori p̄ter singulare, aut singularia.

¶ Cum docuisset vniuersale, nunc vult assignare causas Cōnt. 57m.
deceptionis s̄m quas cōtingit sępenumero errare circa Continuatio
vniuersale. ¶ Uerū Themistius ꝛ Auerroes velle vi Expō The.
dent̄ Aristo. exponere p̄mo cām, cur cū nos aliquando ꝛ Auer.
demōstremus vniuersale, nō credamus ip̄m eē vniuer
sale. Et asserit cām huius esse, ꝙ sub vna specie sit vnū
tm̄ singulare. Uerbi cā. Ut si de terra ꝙ in meditullio
orbis sit locata, demonstremus, tunc id quod vniuersa
le est, vniuersal'r demonstrasse non videmur, ꝛ tamē re
uera vl'e demōstramus. Qm̄ non de terra quo terra vna
est, sed quo terra, id demōstramus. Et sic cā erroris est,
ꝙ vnū sit indiuiduū numero sub specie. ¶ Meli' autē Expō Phil.
ꝛ magis ꝟbis Aristo. ꝯsentanee Philoponus hūc erro
rem exponit. Uult eni ꝙ Aristo. assignet cām, cur aliqñ
nos nō demōstrantes vl'e, putemus vl'iter id demōstra
re. Et hoc ppōnit Aristo. ꝛ inqt. ¶ Op3 autem nō late
re, qm̄ multoties circa acceptionē vl'is, contingit pecca
re, ꝛ non eē qd̓ demr̄atur. Primū vl'e, Scōx quod videt̄
vniuersale primū demonstrari. Ecce ꝙ error est, vt non
sit vniuersale, qd̓ putarimus vl'iter id demōstrare. Assi
gnat autē vnam cām, vtputa quādo singulare aliqd fue
rit indiuiduū sub specie de quo facimus demr̄ationem.
Ut ꝙ terra i medio vniuersi sita sit. aut ꝙ mūdus sphę
ricus. In his putamus vniuersales demr̄atiōes facere,
quoniā per se insunt, quę demōstrant̄, ꝛ nulli alteri p̄ter
illa, non tn̄ non sunt hęc vl'ia. Qm̄ si plures essent mun
di, aut terrę plures, talia vtiq3 in illis quadrarēt. Uelu
ti si in mūdo eēt vnus solus hō, vt tēpore Deucalionis,
ꝛ demōstraret̄ de illo ꝙ eēt disciplinę capax, vtiq3 puta
remus vniuersale eē qd̓ demr̄atur de Deucalione, cū il
li, ꝛ nulli alteri p̄ter illud cōpeteret, ꝛ tamē non eēt vl'e,
qm̄ non s̄m qd̓ Deucalion demonstraretur illud, s3 s̄m
qd̓ homo. Nā si plures essent, adhuc illis cōpeteret, vn̄
inquit. Oberramus autē hac deceptione. s. qua putam'
vniuersale demr̄asse cū nō sit vniuersale, Cū3 aut aliud
nihil a supiori accipere sit p̄ter singulare, aut singularia.
Nā tunc putaremus vl'e esse, cū nō sit vniuersale id, qd̓
demonstrat̄ de Deucalione, putaremus dico eē vniuer
sale, qm̄ ei cōpeteret, qd̓ demonstrat̄, ꝛ nulli alteri. Est
autē error, qm̄ non de illo singulari demr̄atur inquātū
illud, sed per rōnem superioris. Addit autē aut singula
ria, si demr̄ationes fierent plures diuersarū rerū vt de
sole, de mūdo, de terra, quox singularia plura sunt in di
uersis sp̄ebus. Sed (vt cūq3 sit causa qua decipimur pri
ma est) qa in specie, vnū numero est indiuiduum. Ideo
creditur omne de illo indiuiduo demonstratum eē vl'r
demonstratum, creditur autē, quia illi, ꝛ nulli alteri cō
petit. ¶ Quidā Iuniox q̄runt cur potius allucinatio Dubitatiōes Iuniorum.
nes quę

Primo. Secundo. Tertio.

nes quę cōtingunt circa cōclusionē pertractat, nō aūt quę cōtingunt circa ppōnes. ¶ Prętereà cū rectus iudex sit sui, & obliqui, cur pdeclarauit quid cōclusio sit, & postea errores, qui cōtingūt in illa. ¶ Insup cū cōclusio sit, tum per se, tū de omni, cur potius errores circa illam expofuit inquātum est vlis, & nō quatenus per se, & de omni.

Solutionem. Ad primū.

¶ Hęc Iuniores, quę nō ab re admiror, cū supponant falsum, Nō enī Aristoteles errores aut q circa ppōnes, aut qui circa cōclusiones accidūt, exponit, sed errores q emergunt circa vle, qd est prędicatū per se, de omni, & p de eo, de quo vliter assignat. Et sic falsum est Arist. errores exponere, q circa cōnes emergunt. Prętereà dato q errores exponat, qui circa cōnem accidūt, tacuit errores qui circa ppōnes emergūt, qm posterius declarabit errores, qui accidūt circa medium, qui ad ppōnes attinent.

Ad secūm. Ad tertium

¶ S. Recitādo ipsius cōnis pcōsteā est, qm declaratū est, q vniuersale debeat esse de omni, p se, & primo. ¶ Cur vo tacuit errores, qui accidunt circa de oī & per se, vna causa est, q pertinet ad librū topico, alia & quidē verior est, q tales allucinationes, quęs circa vniuersale accidūt, nō cōtingunt circa de omni, & p se.

Dubium.

¶ Sz circa ea, quę hic dicit Aristo. est qstio nō parua. Nā singularitas, vt singularitas, sciam nō impedit, vt Auicen. asserit, Sed mā, quę per se ignota est. Ergo ppter ipsaz singularitatē, qua iste sol est vnus numero in sua specie, non videt error oriri circa sciam.

Solutio.

¶ Et dōm q lz singularitas nō impediat sciam, q pōt scia haberi de ęternis singularibus, singularitas tn̄ impedit aliqd sciri pmo, vt expositū est. ¶ Cur vo in aliqua specie nō sit nisi vnum numero singulare, in aliqua plura eiusdē spēi, qstio metaphysica est.

Aug Iuniores. Refutatio

¶ Animaduerte tn̄ Iunio nōnullos dixisse errorem hunc procedere circa cōnem, quo ad illius subiectū. ¶ Et (vt mihi videt) errant, siqdem hic error contingit circa vniuersale, At vniuersale prędicatū est. Propterea dico hunc errorem oriri circa prędicatum, accidere tamē ratione subiecti, vt patet.

¶ Aut est quidem, sed nomine caret in diuersis specie rebus.

¶ Aut sit quidem, sed innominatuz sit in differentibus specie rebus.

Comē. 58m. Expō The.

¶ Scdm Themistiu paraphrasem, cuz Aristoteles assignasset cām cur vle demonstremus, & nō credamus vle demonstrasse, nunc assignat cām, cur credamus vle demonstrasse, & tn̄ non est vle, qd credebamus vniuersale demōstrasse. Et cām affert ex eo, q cōis natura, cui primo & vlr affectio cōpetit, nomine caret. Ideo credit q sit vlis & primo competens oībus illis, quę cōtinent sub illa natura, quę noīe caret. ¶ Ubi aiaduersione dignus, eē quasdam rerū spēs, quę inter se differūt, rōne tamen vna cōueniūt, verū id in quo cōueniunt noīe caret, Ueluti numerus, magnitudo, & tps, quę specie differūt, sed cōueniunt in quadā cōi natura, quę est innoiata. Si ergo de numero demōstret cōmutata proportio, aut de tēpore, aut de magnitudie, cum illa de qbus demōstrat, nō habeant cōe nominatū, credimus illud demōstratū de tēpore esse vle, vel si de numero, idē credimus, erram' autem, qm nulli illo pdicatum illud pmo competit, Sz cōi innoiato.

Expō Philo.

¶ Philoponus vo vult, q hic assignetur causa deceptionis pposite, qua credimus vle demrasse, & non vlr demonstramus. Credimus enī de numeris pmo & vliter demōstrasse pportionē cōmutatā vt 7° lib° Euclidis pz, non tn̄ demrāmus, causa vo cur illud credatur, est, q cōe tēporibus, numeris, & magnitudinib', cui vliter, & pmo cōpetit, est inominatū, & ppterea cum demōstramus pportionē cōmutatā de numeris, credimus illud eē primo & vlr demōstratum, q carētia nois eius, cui vliter cōpetit credimus vle esse. Uerbi causa in 7° libro elemento Euclidis, sit hęc demonstratio, vt se habet. 32. ad. 16. ita viii ad quatuor, quare permutatiz se habebūt. 32. ad viii, & 16. ad qtuor. Idem demōstrat 5° libro elementorū eiusdē de magnitudinibus. Pōt etiaz & de tēporibus idē demonstrari. Credit ergo qd demōstratur vle esse de quolibet illo, non existēte noiata aliq rōne cōi, de qua primo & vlr demonstretur, & hoc ingt. ¶ Aut sit qdem subaudi aliqd cōe, cui vlr cōpetit, sz inoiatū sit in diuersis specie reb', nā tūc crederemus qd de vnoquoq sub illo cōtēto demōstratur, eē vle, cum re uera non sit. Hęc est Philoponi expositio.

¶ Aut est vt pars totum id de quo demonstrat. Parti nāq accōmodabit qdē demōstratio, & de qualibet erit. Aut tamē nō erit. huius primi vlr demōstratio. Atq huiusce primi, vt hoc est demonstrationem dico, cū est primi vniuersaliter.

¶ Aut contingat eē, sicut in parte, totum. In quo demōstrat. His eniz quę sunt in parte, inest qdem demonstratio. Et erit de omni. Sed tn̄ nō huius erit primi vlis demrātio. Dico aūt huius primi sint q huius, demonstrationem, cum sit primi vniuersalis.

Comē. 59m. Expō The. Philopo.

¶ Hic sm Themistiuz tertia erroris causa assignat. Et est cū quis aliqd in eē omni demōstrat, credit id vlr demōstrasse. ¶ Philoponus vo in idē cōcidit, dicit enim hūc esse tertiū erroris modū. Innoiatum qdem est cōe, nō sit aūt in illo demōstratio, sed in vnaquaq spērū seorsum. Proficiscit aūt error, pptea, quia omni tali inest. Cū enī omni tali insit, vt omni Isocheli habere tres angulos ęquales duobus rectis, credit vlr ei inesse, & non est ita, qm opz vt insit omni, per se, & pmo. Legit autem Philoponus vba Aristo. duplr, pmo sic. ¶ Aut contingat esse, hoc est, aut sit totū, in quo demōstrat. s. triangulus, Sicut in pte, hoc est cōtractuz ad eius spēm, vtputa ad Isochelē, hoc est aut sit id de quo demōstratio fit, nō ipsum cōe. s. triāguli, sed eius spēs. Dicit eniz species pars, & genus totum. s. vle. Legit aliter, & ingt. ¶ Aut cōtingat esse, hoc est aut sit totum in quo demonstrat existēs sub aliquo, vt in eius parte. Ueluti Isocheles in triangulo. Spēs enī totum est definitiuū, triāgulus vo ge definitiua, & sic spēs est in genere vt in parte totum. q. d. aut sit illud de quo demōstratio fit, spēs quę est qdam totum existēs in genere, vt parte eius, nā tūc est tertia erroris causa, qua credimus aliquid vlr de eo demonstrare, cū non sit vle. Placet autem Philopono magis pma expositio pp vba quę subscribunt. Dicit eniz, eis. n. q in parte, inerit qdem demōstratio, & erit de omni, ecce quo mō in parte spēm vocat nō genus, est eniz Isocheles ps trianguli. Et sic pma expositio cōsona est magis. ¶ Secūda tn̄ legi pōt, Aut cōtingat esse totuz in quo demonstrat sicut in parte, hoc est sicut particulare, & per totuz intelligit subiectuz distributum de quo demōstratio fit. Cū enī tale subiectum vlr distributū cōtingat esse veluti qdam particulare sub aliquo vli, vt Isocheles sub triangulo. Tūc est tertia erroris causa, qua decipimur credentes esse vle qd de illo demonstrat, cū nō sit vle. Sz ne quis credat de particularibus spēbus nullo pacto demōstrationem esse, subscribit. His enī quę sunt in parte

hoc est his, que sunt particulares spẽs sub gñe, inest quidem demõstratio, τ erit subaudi qd̃ demonstraẽ, de oĩ. Sed tñ demõstratio nõ erit huius vlis primi s. Isocbelis. Exponit ∂o quid intelligit per illud ∂bũ huius primi, τ ingt. Dico aũt demõstrationez eẽ huius pmi, quatenus huius, hoc est vlr. Sumpsit eni (vt Philopon⁹ inquit) Quatenus huius p vli. Usus est eni hoc ∂bo quatenus pro eo qd̃ est esse vlem demõstrationẽ, naz de oĩ Isocbele demonstraẽ φ habeat tres angulos eq̃les duobus rectis, sed nõ primo. sed de triãgulo prius. Et huius primi demraẽio est. Idẽ eni est dicere hõ inquantuz hõ est risibilis, τ dicere homo pmo τ vlr est risibilis. Similiter hois est demonstratuz risibile vt hominis, τ primo ac vlr hominis. Quare lz de omni Isocbele sit demonstratum habere tres, non tñ de Isocbeli, vt Isocbeles, τ sic nõ primo. Patet igiẽ tertia decipiẽdi cã, cũ de omni demonstratum credimus primo τ vniuersaliter esse demonstratum. Quod falsuz est, vt expositũ est satis.

Si igiẽ quispiaz ostenderit rectas duas lineas nõ ɔcurrere iter quas eadẽ in parte sũt anguli recti, recta ex linea secãte, illas oborti huius ex eo demõstratio ꝓprie videbiẽ esse, qa sic est in omnibus angulis rectis. Uerũz nõ est, qppe cũ id fiat non ex eo qa sic sint illi anguli duobus rectis equales, sed ex eo quia quouis mõ duobus equales sint rectis. Et si nullus alius eẽt triãgulus q̃ hisce q duoꝝ est equaliũ laterũ, huic vt duoꝝ est equaliũ lateruz angulos equales duob⁹ rectis habere ɔpetere videẽ. Et similitudo rationũ mutato ordine, numeris, vt numeri sunt. lineis, vt linee. solidis, vt solida. tẽporib⁹ deniq̃z, vt tẽpora videẽ cõpetere, queadmodũ seorsuz olim ostẽdebaẽ. Qd̃ tamẽ vna demonstratione de oĩbus demõstrari põt. Sed qa non sunt qdpiã vnuz hec omnia nomine vocitatũ, nũeri inq̃z, lõgitudines, tpa, solidaq̃z, atq̃z differũt iter se spẽ, ideo sumebanẽ seorsuz.

Exe^m 3^i cõis Si igitur aliqs demõstrabit φ recte nõ cõcurrant, Uidebiẽ vtiq̃z huius eẽ demõstratio, Propterea quia in omnibus rectis est, sed non est, nisi quidem φ sic equales sint, fiat hoc. Sed vel quomodolibet equales.

Exe^m p^i cõis. Lec. 12. Et si triangulus non sit alius q̃ Isocbeles, Isocbeles vtiq̃z videbitur eẽ. Et ꝓportionale φ cõmutabiliter sit, quo numeri sũt, τ quo linee, τ quo solida, τ quo tẽpora, queadmodũ demõstratuz est aliquãdo seorsuz, ɔtingens est de oĩbus vna demõstratiõe demonstrari. Sz ꝓpterea qa non est noiatũ id, in quo hec oĩa vnũ sũt numeri, lõgitudines, tẽpora, Solida, τ specie differũt adinuicẽ, seorsuz accipianẽ. Nũc ∂o vlr demõstraẽ, nõ eni inquãtũ linee, aut nũeri sũt, inerat, Sz in eo φ hoc est, qd̃ vle supponunt esse.

Com. i. 60.

Cum dixisset errorẽ trifariã fieri, subsequẽter triuz errorũ exẽpla exponit, sed nõ vnĩ ordine exẽploꝝ eo modo, quo ordine modoꝝ. Nã pmo accipit exemplũ erroris tertij modi, τ ingt. Si igiẽ aliquis demonstrabit, φ recte nõ ɔcurrant. Uidebiẽ vtiq̃z huius. s. õnis eẽ demonstratio, subaudi ꝑdicati vlr, Propterea φ in oĩbus rectis sit. Sz nõ est hec demõstratio ꝑdicati vlr, nõ eni valet, cõpetit oĩbus rectis, ergo est vle ꝑdicatum, nisi fiat hoc, hoc est hec demonstratio φ sic eq̃les sint. s. ƒm rectum, vel si nõ ƒm rectũ, saltẽ quolibet eq̃les. Animaduerte (vt exponit Philoponus) φ linee recte bifariam sunt, aut simplr recte, τ hẽ sunt, supra quas cadens linea recta rectũ vtrinq̃z angulũ facit, simplr ∂o dicuntur recte. φ ƒm nullam partẽ sint tortuose, Aut sunt ƒm quid recte, vtputa que ƒm aliqd sui sunt recte, Scd̃z ∂o aliqd tortuose, semp tamẽ equidistãtes, Unde ergo Aris. dicere, φ demõstratio qua demraẽur φ recte linee non ɔcurrant, lz ꝑdicatuz sit de omni subiecto, nõ tñ demonstratio est ꝑdicati vlr, nisi sic, hoc est inquãtũ equales, et equidistantes fiat demõstratio, vel quolibet recte, hoc est aut simplr, aut ƒm partẽ. Predicatũ ergo est vlr dictuz de oĩbus non quo recte sunt, sed quo eqdistãtes, siue recte, siue giratiue sint. Deinde ponit exẽplũ primi modi, τ ingt. Et si triangulus nõ sit alius q̃ Isocbeles, Isocbeles vtiq̃z videbiẽ esse hoc. s. hẽre tres angulos eq̃les duobus rectis ƒm φ Isocbeles, τ illud videreẽ esse vle, nũc ∂o non est, non eniz ƒm φ Isocbeles id inest, sed ƒm φ triangulus, quare nõ est vlis demõstratio, que est in Isocbele, sed que in triãgulo. Deinde ponit exẽplũ secundi modi, τ inquit. Et ꝓportionale φ cõmutabiliter sit, hoc est posse cõmutatiz ꝓportionari demõstratur de numeris, quo numeri sunt, τ de lineis, quo linee sunt, τ de corporibus, quo corpora siue solida sunt, τ de tẽporibus, q̃ tẽpora sunt, ita vt queadmodum est demõstratuz aliqñ seorsum. Illud ꝑdicatũ de singulis, ita ɔtingẽs est de oĩbus vna demõstratione demonstrari cõi. vz. oĩbus illis. Uerbum aliqñ (vt Philoponus notaẽ) nõ temporaliter accipiẽ, quia tũc esset sensus φ aliquãdo fuisset illa demõstrationũ disseminatio, τ nõ semper, deinde exponit erroris cãm, τ ingt. Sed ꝓpterea qa non est noiatuz id, in quo hec oĩa vnum sunt vnũ. vz. longitudines tẽpora, solida, τ specie differũt adinuicẽ, ꝓpterea aliquando seorsum accipianẽ, τ hec est cã errãdi. Addit nõ ꝓpterea esse ita, τ ingt. Nunc autẽ vlr demonstraẽ demõstratione cõi omnibus, τ ∂buz nũc nõ temporaliter accipiatur, qm̃ esset sensus nũc, τ non prius, τ assignat cãm, τ inquit. Nõ eniz inquãtũ linee, aut nũeri sunt, Illud ꝑdicatũ inerat, sz in eo φ hoc est. s. qd̃dã cõe, qd̃ vle supponunt esse. Hec sunt exempla dictorum modorum.

Philopo. Linee recte bifariã sunt.

Nũc aũt vlr demõstratur. Nõ enim hisce cõperit, vt linee sunt, vel vti numeri, sz vt hoc, qd̃ qdem vlr his inesse cunctis supponitur. Quocirca siqs vnũquẽq̃z triangulum, cum inquã qui ex equalibus laterib⁹ oĩbus, τ cũ qui ex vniuersis inequalibus cõstat, τ itẽ cũ qui duoꝝ est equaliũ laterũ, aut vna, aut alia seorsuz demõstratione tres equales duob⁹ rectis ostenderit, nondũ his profecto triãgulum scit duobus rectis equales habere, nisi eo sciendi mõ quem ipsi suo more ꝓfitentur sophiste. Neq̃z de triãgulo vlr id ꝑcipit, τ si

nullus

nullus alius ꝑter iſtos triãgulus eſt. Nõ.n. ſed iſtis vt trianguli ſunt, nec omni triangulo ratiõe forme, ſed numeri ineſſe cognouit, tã ⁊ ſi nullus triangulus eſt, quem ipſe ⁊ non ſcit ęquales duobus rectis habere.

¶ Propter hoc nec ſi aliqs demõſtret. Unũquęq; triãgulũ demõſtratiõe, aut vna, aut altera, ꝙ duos rectos habeat vnuſquiſq; Iſopleuron ſeorſum, ⁊ Scalenon, ⁊ Iſocheles nõdũ cognouit triangulũ ꝙ duob⁹ rectis ſit ęq̃lis, niſi ſophiſtico mõ, neq; vlr triãgulũ, ne q̃dem ſi nullus eſt ꝑter hęc triangulus alter. Nõ eñi ſm qd triãgulus eſt, cognouit, neq; omnem triangulum, ſed vel ſm numerum. Scdm ſpeciem autem non omnem, ⁊ ſi nullus eſt, quem non nouit.

Cõmẽ. 61ᵐ. ¶ Non ſunt hęc verba valde obſcura, tñ verboꝝ contextus non eſt facilis, ideo in aliis noſtris cõmẽtariis, quę in iuuenta confecimus, dicebamus, ꝙ Ariſto. hic quaſi ex dictis ſoluit Sophiſticũ quẽdam Syllogiſmũ, quo veteres circa acceptionem vlis capiebantur. Arbitrabantur eñi eſſe optimũ ſyllogiſmũ. Scio ſcalarium, ⁊ ęqpedũ, ⁊ ęquilaterum habere tres ęquales duobus rectis. Oĩs triangulus eſt ſcalarius, ęquipedus, ⁊ ęq̃laterus. Igitur ſcio oẽm triangulum habere tres ęquales duob⁹ rectis. Modo hic ſyllogiſmus nõ valet, non eñi ex maiore de ſcito, ⁊ minore de ineſſe cõcluſio ſequit̃ neceſſario ⁊ per ſe, niſi ſophiſtico modo, hoc eſt per accidẽs. Nam lꝫ ex maiore de neceſſario ⁊ minore de ineẽ, concluſio de neceſſario ſequat̃, nõ ꝓpter hoc ſequitur ex maiore de ſcito, ⁊ minore de ineſſe, niſi ſophiſtico mõ, ⁊ accidentalr.

Expõ Phil. ¶ Philoponus autẽ facilius vult ꝙ Ariſt. ex dictis velit oſtendere, ꝙ dato ꝙ quis oſtẽdat vnãquãq; ſpecieꝝ earum, quę ſub vniuerſali ſeorſum, ⁊ nullam derelinq̃t ſpeciem, non ꝓpter hoc hęc oſtẽſio erit demonſtratio, quoniã non vniuerſalr demõſtrauit, nõ enim in aliquo cõmuni, cui primo p̃dicatum ineſt, demonſtrauit. Sed hęc oſtẽſio videt̃ ſophiſtica, cum ſit ex particularib⁹ de vniuerſalibus ſyllogiſmus, ⁊ quaſi ex accidẽtib⁹ faciẽs cõprobationem. Nã ſi oẽs ſpecies diſtinxerit (vt dixi) quę ſunt ſub triangulo, non ſm qd triãgulus nouit, ꝙ habeat tres angulos ęquales duobus rectis, ſed vnãquãq; ipſoꝝ particulatim, quoniã lꝫ nullũ particulariũ ignoret. Scdm tamẽ cõmunẽ ipſoꝝ ſpeciẽ nõ nouit. Sic igitur vult Philoponus ꝙ Ariſto. declarauerit oſtẽſionem vlem de ſingulis ſpẽbus, quę ſub vno genere continent̃, non ſit demõſtratio, quoniã nõ demonſtrat̃ per illaꝫ accidẽs de ſubiecto. Cui ꝑmo ⁊ vniuerſalr ineſt, hoc eſt de cõmuni eius ſubiecto. Sed hęc oſtẽſio eſt de illo cõi modo ſophiſtico, quatenus non eſt prima oſtenſio, ſed a poſteriori ex particularibus. Bene Ariſto. inquit.

¶ Propter hoc ſubaudi qd in dictis exemplis expoſuimus, Nec ſi aliqs demõſtret vnũquẽq; triangulum demõſtratione, aut vna, aut altera / hoc eſt diuerſa cuiq; accõmodata, ꝙ duos rectos habeat vnuſqſq;, Iſopleuron ſeorſum, ⁊ Scalenon ſeorſũ, ⁊ Iſocheles ſeorſũ, nõdũ cognouit. ſ. demõſtratiue triãgulũ ꝙ duos rectos hẽat, niſi ſophiſtico modo, quoniã ſubaudi, neq; vniuerſalr triãgulum cognouit, etiã ſi nullus ſit ꝑter hęc triãgulus alter, aſſignat cãm quare ſophiſtico modo, ⁊ inquit. Nõ eñi ſm ꝙ triangulus eſt, cognouit, neq; cognouit omnẽ triangulum ſm ꝙ triangulus, ſed ſm numerũ. Scdm ſpẽm autem non oẽm, ⁊ ſi nullus eſt quẽ non nouit, q̃re hęc oſtenſio cũ ſit per particularia de vniuerſalibus, ⁊ a poſteriori, non erit demõſtratio, ſed erit ſyllogiſmus ex accidẽtibus modo ſophiſtico, non ꝙ ſit ſophiſticus, ſed modo ſophiſtico, quatenus a poſterioribus ⁊ particularibus ſit, nõ autem demõſtrauit accidẽs de ꝓprio ſubiecto per eius veram cauſam, vt ſuperius diximus, per q̃ dat intelligere eum ſyllogiſmũ eſſe demõſtrationẽ, per quem aliquod accidens oſtendit̃ de aliquo ſubiecto, cui primo ineſt, ⁊ per veram illius cauſam.

¶ Quando igit̃ non ſcit vniuerſalr, ⁊ quãdo ſimpliciter ſcit, manifeſtũ eſt. Enimuero ſi eadem eſſet trianguli ratio, ⁊ duorum ęqualiũ laterũ trianguli cęteroꝛũq; trianguloꝝ demonſtratio, aut cuiq;, aut omnib⁹, ęque ſine vllo diſcrimine accõmodant̃. vt patet. Cũ vero non ſit eadem, ſed diuerſa, treſq; anguli duobus rectis ęquales hoc cuiq; cõpetunt, quo quiſq; triangulus eſt, nõ ſcit hiſce ſimpliciter, qui dicto modo demonſtrat.

Tex. 14. ¶ Quãdo ergo nõ nouit vniuerſalr: ⁊ quando nouit ſimpliciter: Manifeſtũ eſt vtiq;, quoniã ſi idẽ erit triangulo eſſe, ⁊ Iſopleuro, aut vnicuiq;, aut oĩbus. Si vero non idẽ, ſed alterum, eſt autem ſm quod eſt triangulus, non nouit.

Cõmẽ. 61ᵐ. Cõtinuatio ſm Thē. ¶ Scdm Themiſtiũ, cũ Ariſto. dixiſſet ad ſcire ſpẽm non ſequi ſcire genus, etiã ſi nihil aliud ſit ꝑter generis ſpẽs, quas quis ſciret, quia non eſt idem ſcire de omni, ⁊ ſcire vniuerſalr, nam poſſum ſcire vnumquẽq; habere tres, ⁊ nõ ſcire vniuerſalr triangulũ habere tres, ⁊ hoc quia ſcire de omni eſt aliud a ſcire vniuerſalr, quęrit nũc quando non differt ſcire vniuerſaliter, ⁊ ſcire de omni.

Philopo. ¶ Philoponus vero quaſi idem concidens, dicit ꝙ quęrat duo, alterũ, quãdo non nouit vniuerſaliter ſubaudi ſi nouit de omni, Alterũ vero, ⁊ quando nouit vniuerſaliter, ſi ſubaudi nouit de omni. Unde dato ꝙ quis nouerit de omni ſcalario ꝙ habeant tres, quęritur, quãdo de omni ſcalario ſcire ꝙ habeat tres, ſit ſcire vniuerſalr, et quando non vniuerſalr. Hęc ergo duo ſm Philoponũ ſoluit Ariſto. cõtinuetur ergo textus hoc pacto, cum dixiſſet Ariſto. ꝙ nõ ſemper ſcire de omni ſit ſcire vniuerſaliter, ideo q̃rit quando ſcire de omni ſit vniuerſaliter ſcire, ⁊ quãdo nõ vniuerſaliter, ⁊ hoc inquit. ¶ Quãdo ergo ſubaudi qui nouit de omni, nõ nouit vniuerſaliter, hoc eſt primũ. quęrit 2ᵐ, ⁊ inquit. Et quando nouit ſimpliciter hoc eſt, quãdo qui nouit de omni, nouit vniuerſaliter: Reſpondet ⁊ primo ad 2ᵐ membrum, ⁊ inquit. Manifeſtum eſt vtiq;, quoniam ſi idem erit triangulo eſſe, ⁊ Iſopleuro, aut vnicuiq;, aut omnibus, dico vnicuiq; Si vna tñ ſpecies ſit ſub genere, dixit aut omnibus ſi plures ſpecies ſunt ſub genere, nã ſi vna ſpecies ſit ſub triãgulo, vt ſcalarius, ſiue plures, quando eadem ratio eſt triãguli ⁊ ſcalarii, ita vt ſolo nomine differãt, vt tunica ⁊ veſtis, tunc ſubaudi idem eſt ſcire de omni ſcalario ꝙ habeat tres, ⁊ vniuerſalr de triãgulo, quoniam non ratione, ſed nomine differunt. Deinde reſpondet ad primũ membrum, ⁊ inquit. Si n autẽ eſſe hoc eſt rõ non ſit idem triangulo ⁊ ſcalario, Sed alterum vt homini ⁊ animali eſſe alterum eſt, veluti Philoponus exponit, et

hoc (vt inquit) si esse trianguli fm quod triangulus, non sit idem cum esse scalari fm q̄ scalarius, tūc non nouit subaudi de scalario vl'r q̄ habeat tres, sȝ cognouisset de omni. Et sic pȝ ad p̄mū mēbrū. Hec est expō Themi. ꝛ Philoponi, sȝ in v̄bis sit aliqua differentia.

¶ Patet aūt vtrū id illi cōpetat vt triāgulus est, an vt duoꝝ equaliū lateꝝ, ꝛ q̄n per hunc cōpetit primū, ꝛ cui⁹ est vl'r demr̄atio. Naȝ ei cōpetit vt tale est, cui ceteris sublatis cōpetet primo, veluti lateꝝ duoꝝ equalium eneo triāgulo, cōpetent anguli duobus rectis eq̄les. At ere sublato, vt nō sit eneus ēt ꝯpetēt. Et itē lateꝝ eq̄litate duoꝝ sublata, vt non sit duoꝝ eq̄liū lateꝝ. At nō competēt sublata figurā vel termio, sed nō primis ipsis sublad. Quo igit̄ primo sublato nō cōpetent? Ex si triangulo p̄ hūc, ꝛ ceteris competūt, ꝛ hui⁹ est vniuersaliter demonstratio.

¶ Utrū autem fm qd̄ est triangulus, aut fm quod est Isocheles insit. Et quādo fm ip̄ȝ inest primum, ꝛ cuius vniuersaliter est demonstratio. Manifestum est q̄ quando remotis, insit primum, vt Isocheli eneo triangulo, insunt duo recti. Sed ꝛ eneum ee̅ remoto, ꝛ Isochele, sed non figura, aut termino, Sȝ non primis. Quo igitur primo? Si itaq̄ȝ triangulo, ꝛ fm hoc inest aliis, ꝛ hui⁹ vniuersalis est demonstratio.

Sed videlicet

Non An

Cōmē. 63ᵐ. ¶ Cum dixisset, q̄ nō semper qui nouit aliquod p̄dicatū inesse omni, nouit illud vniuersaliter inesse, nūc (vt Philoponus innuit) affert regulam, per quaȝ poterimus discernere, quādo illud quod inest omni, vniuersaliter inest, ꝛ quando non vniuersaliter inest. ¶ Et ponit hāc regulam. Quo primo destructo, simul destruitur ꝛ accńs, huius demonstratio vniuersalis fit. Uerbi causa habere tres angulos equales duobus rectis inest triangulo, ꝛ eneo, ꝛ Isocheli, ꝛ figure, ꝛ ei, quod est finibus claudi. Sed quoniaȝ nec eneo ablato, nec Isochele ablato, aufertur hoc accidens, quod est habere tres, triangulo v̄o ablato, aufertur, triāgulo inest p̄mo ꝛ vniuersaliter. Naȝ sȝ ablata figura, vel ablato eo qd̄ est finibus claudi, auferatur hoc qd̄ est habere tres, tamē non primis his ablatis, sed triāgulo primo, possibile eni est ꝛ aliquā figuraȝ esse, ꝛ hoc qd̄ est finib⁹ claudi esse, vtputa si qua fuerit q̄drilatera, tres aūt angulos nō h̄et duobus rectis eq̄les, sed quattuor, ob id aūt q̄ ꝛ triāgulus in figura cōtineat̄, accidit, ablata figura simul auferri ꝛ illud. ¶ Aiaduerte tamē circa hec, q̄ Iuniorū Alij sunt, qui arbitrantur Aristo. velle assignare regulā, per quā vl'e p̄dicatum cognoscatur. Alij v̄o, per quā vl'e subiectū. ¶ Sȝ q̄n nō pōt sciri vniuersale subiectū, quin vniuersale p̄dicatum cognoscat̄, nec cōtra sciri pōt vl'e p̄dicatuȝ, quin vniuersale subtum intelligat̄, videt̄ mihi ex Aristotelis regula vtrūq̄ȝ haberi. Pro intellectu ergo regule p̄ponit q̄ōneȝ trimēbrem, ꝛ inquit. ¶ Utrū autem fm qd̄ est triangulus, aut fm qd̄ est Isocheles, hoc subaudi qd̄ est habere tres insit. Hec est p̄ma q̄stionis pars, deinde subscribit secūdam, ꝛ inquit. Et quādo primum subaudi hoc quod est habere tres inest, vtruȝ semp̄, an seruatis quibusdā,

Aut Iuniores.

Deinde subscribit tertiam, ꝛ inquit, ꝛ cui⁹ vniuersal'r est demōstratio. ¶ Quo v̄o ad verba attinet, Animaduerte q̄ tria requiruntur ad hoc (vt aliquod predicatuȝ alicui subiecto vniuersaliter insit) Primuȝ quideȝ, vt ipso remoto, remoueatur, ꝛ propterea q̄erit Primo, vtrum autem fm quod est triangulus, aut fm quod est Isocheles insit, nam si fm quod tale inest, ipso remoto non inerit. Secundo requiritur, vt ipso posito ponatur, ꝛ propterea secūdo loco, q̄erit, ꝛ quādo primum fm qd̄ ipsum inest. Nam si primo fm quod ipsum inest, ipso posito tale p̄dicatum inest. Tertio requiritur, vt ipso posito ꝛ remoto imediate illud ponatur, ꝛ remoueatur. Et p̄pterea tertio loco q̄rit, ꝛ cuius vniuersaliter est demonstratio. Si eniȝ alicuius vniuersaliter est demonstratio, illud erit quo posito ꝛ remoto imediate predicatum ponitur ꝛ remoueatur. Per quas cōditiones, hoc quod est habere tres vniuersal'r inest triāgulo, Primo q̄a triāgulo remoto nulli eius speciei competit, Secūdo q̄a eo posito, ponetur, ꝛ per hoc differt a figura. Tertio, q̄a sȝ remota figura, remoueatur, ꝛ positis omnibus speciebus ponatur, hoc non est imediate, q̄a positis speciebus, ponitur illud, sed non primo, sed pro quāto ad illas sequitur triāgulum ee̅. Similr̄ negata figura, nō erit illud, sȝ non primo, q̄a opȝ vt negetur triāgulus. ergo vl'e predicatū est, quando illo remoto, remouet̄, ꝛ eo posito, ponitur, ꝛ ipso siue posito, siue remoto imediate ponit̄ vel remoueatur, hac ratiōe trimēbrem q̄stionem p̄posuit. Deinde soluit q̄stionem, ꝛ p̄mo respōdet ad 2ᵐ membrum, ꝛ inquit. Dico subaudi q̄ inest alicui fm quod ipsuȝ p̄muȝ, quādo remotis inest primo, hoc est quādo remotis speciebus, qd̄ inest omni. Primo inest. Ut ablatis Isocheles ꝛ eneo, triāgulo isunt duo recti. Quare triāgulo p̄mo inest, inest dico p̄mo ipsi triāgulo. Sȝ ipso eneū ee̅ remoto, ꝛ ipso Isochele remoto. Deīde q̄rit tertiū membruȝ. An videlȝ ipso posito ꝛ remoto imediate, remoueat̄ vel ponat̄, ꝛ lege nō iterrogatiue p̄ ne, vel an, h̄ mō. Sȝ an figura, aut ipso termio vel termis claudi remoto, remoueat̄ ip̄m hāc tres, inuit solōnē q̄ō dicēs, dico q̄ remota figura, illō remouet̄, nō tn̄ illis p̄mis, ꝛ imediate remotis, Nam (vt Themistius supplevit) si possibile eēt illis ablatis, remanere triāgulū, adhuc remaneret ip̄m habere tres. Nā ablatis illis, p̄ tāto auferr̄ hāc tres, p̄ quāto auferr̄ triāgulus, deīde iterum q̄rit p̄mū mēbrū, ꝛ dicit. Quo igit̄ p̄mo. s. affectio illa auferr̄, nō r̄ndet, sȝ vult solutionē ee̅ subaudiēdā. vȝ q̄ triāgulo ablato p̄mo, affectio illa auferat̄. Cōcludit tn̄ ex solōne subaudita solōneȝ totius q̄ōnis, ꝛ inq̄t. Si itaq̄ȝ triāgulo ablato affectio illa auferat̄, Tūc seq̄tur q̄ illa affectio ꝛ fm h̄. s. hūc tri angulum inest aliis, ꝛ huius triāguli vl'is erit demr̄atio. ¶ Ex his pȝ q̄d sit subtuȝ vl'e, ꝛ q̄d p̄dicatuȝ vl'e, est. n. subm̄ vl'e, quo posito ponit̄, ꝛ quo remoto remouet̄ primo ꝛ imediate. Dico quo posito ponit̄, p̄p̄ genus, non. n. figura est p̄muȝ subm̄, q̄n nō ea posita ponit̄ affectio illa. Dico ꝛ quo remoto remouet̄, q̄n spēs triāguli nō est subm̄ p̄mū, nō eni specie remota, passio illa remouetur. Dico p̄mo ꝛ imediate, q̄n nec oēs spēs simul iūcte sunt subtū primū, nō enim ipsis positis affectio illa imediate ponit̄, sȝ p̄ quāto ad eas positas seq̄tur triangulū esse, ꝛ eis remotis remouet̄ triāgulus. ¶ Sȝ dices fortasse, si ita eēt (vt Aristo. inq̄t) Tūc vl'e nō esset nisi p̄dicatuȝ secūdi modi. Affectio eni vl'is nō p̄dicat̄ nisi de suo subto secūdo mō per se. Et sic hec non essent vl'ia. vȝ. aīal, aīal rōnale, ꝛ oīno neq̄ȝ genus de specie, neq̄ȝ dif̄a de specie, nec definitio de definito. ¶ Themistius (vt sup̄⁹ dixi mus) p̄cedit totū, asserit. n. vl'e p̄dicatū esse solū illud, qd̄

Uerboꝝ expositio.

Ad h̄ q̄ aliqd̄ p̄dicatuȝ alicui subto vl'r isit tria requiruntur.

Dubitatio.

Responsio Them.

Auer. secūdo modo prędicatur, ⁊ sic nec gen⁹, nec dīīa, nec de/finitio de specie prędicatur vl'iter. ¶ Auerroes vō distīguit duplex p̄dicatū vl'e. Alterū qđ prędicatur tm̄, ⁊ nō inhęret subiecto. Et sic p̄dicata p̄mi modi p̄nt dici vl'ia, modo imediate p̄dicentur, vt animal de hoīe, q̄ per se prędicatur, ⁊ non p̄ medium. Alterū quod prędicatur ⁊ inhęret, ⁊ hoc est prędicatum scđi modi, ⁊ de hoc posuit Aristo. regulas. Et hoc appellat Philoponus Symptoma. Quare dicere possum⁹ Aristo. descripsisse affectionem, quę vl'iter inhęret. Superius aūt, prędicatū, quod vl'iter prędicatur, ⁊ sic concedo nullū p̄dicatū primi modi esse vl'em affectionē, vt Aristo. hic loquitur, lȝ possit dici vl'e prędicatum. Hęc de vniuersali.

Duplex p̄dicatum.

¶ Si igit̄ demonstratiua sciētia, ex pricipijs est necessarijs. Quod enim quispiam scit id fieri nequit, vt aliter sese habeat. Ea vō quę per se rebus insunt, necessario competunt. Nam q̄daȝ insunt in eoꝝ, q̄bus competit ratione, quędaȝ in sua res eas habent, de q̄bus dicuntur. quorum alterū oppositoꝝ insit necesse est, pȝ ex talibus q̄busdam ratiocinationem constare. Omne nāq; qđ inest, aut hoc pacto aut per accidens competit, accidentia vō non sunt necessaria.

Textus. ¶ Si igitur est demonstratiua scientia ex necessarijs principijs, quod enim scitur impossibile est aliter se habere. quę autē per se sūt, necessario insunt rebus. Hęc enim insunt in eo qđ q̄d est, quibusdam hęc insunt in eo qđ quidest prędicantibus de ipsis, quorum alterum oppositorū necesse est inesse. Manifestum est igit̄ ꝙ ex talib⁹ q̄busdaȝ vtiq; fit demonstratiu⁹ syllogismus. O ē.n. aut sic inest, aut s̄m accn̄s. Accidentia aūt necīa nō sunt.

Comen. 54. Commentario ¶ Cum declarasset q̄d vl'e sit, ⁊ q̄d p̄ se, ⁊ q̄d de oī. Nūc (vt Philoponus inq̄t) descēdit ad docendū, q̄ nā sint necessarię p̄pōnes, ex q̄bus demōstratiua p̄blemata syllogisam⁹. Et ponit s̄m Philoponū hāc ōnem demrōnes sūt ex his, q̄ sunt p̄ se. Uerū circa modū p̄cedēdi Aristo. Aliter Philopon⁹, Aliter Themisti⁹ exponit. ¶ Themistius.n. syll'm textus Categorice cōponit h̄ pacto. Demōstratiua scīa ex p̄ncipijs necessarijs, ⁊ q̄ nō p̄nt aliter eē, est. Quę sūt p̄ se, necīa sūt. Igit̄ ex his q̄ sunt p̄ se demonstratiua scīa est, inq̄t. ¶ Si igit̄ est demonstratiua scīa ex necessarijs p̄ncipijs, q̄ ip̄oīe est aliter se hr̄e, hęc ē minor. Quę vō p̄ se sūt necīo isunt rebus. Aliq̄ q̄dē.n. in ipso qđq̄dest isunt, vt p̄dicata p̄mi. Alia in ipso qđ q̄d insūt p̄dicantib⁹ de ipsis, vt p̄dicata scđi modi, quoꝝ alterū aut oppositū neēe est inesse, vt dixim⁹ supra. Hęc est maior. dat ōneȝ dicēs. Māifestū ꝙ ex his q̄busdā vtiq; erit demōstratiu⁹ syll's.

Themi. Syllo. cat.

Cauillus cōtra Aristo, ¶ Hāc rōnē aliq̄ cauillant, ⁊ cōparant huic, si aialium corpa ex siccis ⁊ humidis cōstant, Cib⁹ ⁊ pot⁹ siccū ⁊ humidum est. Ergo ex cibo ⁊ potu corpa aialium cōstant. Hanc cib⁹ ⁊ pot⁹

sicca — humida

aialia

qōnē ǯ Aristo. Themistius facit hęc. ¶ Rn̄det ipse dicens. Sed vir sapientissime nō p̄basti sola cibū ⁊ potuȝ esse humida sicca ⁊c. Aristo. vō sola ea eē necessaria primū ońdit, ⁊ sic vult Themistius syllogisari posse in secunda figura ex duab⁹ affirmatiuis, q̄ maior est exclusiua. Uerbi causa. T m̄ animal ē risibile. Ois homo est risibilis. Igit̄ ois homo est aial. Et sic arguit Aristo. sola p̄ se sunt necīa. Ois demonstratio est ex necessarijs. Igit̄ ois demonstratio est ex per se. Instātia non est ad p̄positum, vbi.n. esset ad p̄positum, deberet eē hęc tm̄ cibus ⁊ potus sūt humidi ⁊ sicci, quę falsa est. Hui⁹ Themistij p̄cepti causa est, q̄ exclusiua cōuertitur ad vniuersalē de terminis transpositis. Hęc.n. tm̄ aial est risibile ꝯuertit̄ in hāc, oē risibile est aial, cui addo omnis homo est risibilis. Igitur ois hō est aial. Nam facta hac ꝯuersione fit p̄ma figura, ⁊ sic in syllogismo Aristo. fieri pōt. ¶ Sed dices hęc exclusiua est falsa, videlȝ sola per se sūt necīa, cum multa p̄ accidens sint necessaria. ¶ Ideo p̄bat illā exclusiuā sic. oē necessarium aut p̄ se, aut p̄ accidens, sed accidentia nō sunt necessaria. Igit̄ sola per se sunt necessaria inquit. Omne.n. subaudi necīum vel sic inest hoc ē per se, aut s̄m accidens, sed accidentia nō necessaria sūt. Igit̄ subaudi sola per se erunt necessaria. ¶ Sed ǯ ambiges vt ǯ formā, ⁊ ǯ m̄ām, formā q̄dem, naȝ oē aial aut rōnale, aut irrōnale. Sed aial nō est irrōnale. Igit̄ solū rōnale est aial. ¶ Scđo albedo niui ⁊ Cygno, nigredo Ethiopi necīo isunt. Et tn̄ accidentia sūt. ¶ Ad hęc dici pōt ad p̄mū syll'm illum Aristo. esse hypotheticū disiūctiuum vbi arguit̄ a destructione totali alterius p̄tis ad exclusiuā alteri⁹, vn̄ sic valeret, oē aial est rōnale, vel irrōnale. Sȝ nullū aial est irrōnale. Igit̄ solū rōnale ē aial. Et hęc regula nullā patit̄ instantiā, ⁊ hoc modo Aristo. arguit, oē necessariū aut p̄ se, aut p̄ accidēs, sed nulla accidētia necīa sūt. Igit̄ sola per se sunt necīa, ⁊ hęc erat maior syllogismi Aristo. ¶ Ad scđam Themisti⁹ (vt mihi vī) talem innuit distinctionem ꝙ videlȝ, necessariuȝ duplex est, vt simpl'r, ⁊ est quoties respectu omnium, q̄bus competit necessario competit per illius naturam vt risibile, quibuscūq;.n. competit, semper necessario competit, ⁊ de hoc Aristo. loquit̄, vt ꝙ sola p̄ se sunt necessaria videlȝ, simpl'r. Alterum est necessariuȝ s̄m quid, vt albedo niui necessario inest, non tamen respectu omnium, q̄bus inest, q̄ nō respectu parietis, ⁊ sic pōt necessariuȝ eē accidens, ⁊ sic Aristo. vult nullum accidens esse necessarium simpl'r, videlȝ respectu oīum eoꝝ, quibus cōpetit, vt pȝ. ¶ Non esset alienū dicere, ꝙ nec albedo niui, nec nigredo coruo necessario insunt. Sed bene coruus nigredini necessario subest, ⁊ nix albedini, q̄ quidem hęc necessitas nō ex parte accn̄tis est, sed subiecti, quod necessario illi subest. Bene igitur Aristo. accepit nulluȝ accn̄s esse necessariū, q̄ q̄dem necessarium est ex parte subiecti, nō sui, at quę per se insunt, necīo insunt ex parte eoꝝ, vt patuit in capitulo eorum quę per se. Hęc ex Themistij paraphrase. ¶ Philoponus vō vult ꝙ Aristo. conclusionē p̄positam, p̄bet hypothetico syllogismo hoc pacto. Si demonstrationes ex necessarijs, necessaria vō sola quę per se. Ergo demonstratio est ex his quę sunt p̄ se. Qđ demonstrationes sint ex necessarijs, p̄bauit, q̄ qđ scitur, īpossibile est aliter se habere, ⁊ ita opȝ vt demonstretur ex his, quę nō possunt aliter se habere, qualia sūt necessaria. Quod vō sola per se sint necessaria, iteruȝ p̄bat, quoniam eorum, quę per se insunt, hęc insunt in eo quodquidest, vt predicata primi modi, quibusdam vō insunt in eo qđquidest prędicantibus de ipsis, vt prędicata secundi modi, quorum subaudi aut ipsum aut al-

Cap. 14.

Solo ⁊ hec.

Obiectio.

Solutio.

Dubitatio p̄ª

Secunda.

Solutio. Ad p̄ᵐᵘᵐ

Ad 2ᵘᵐ.

Necīaȝ 2ᵉ.

Aug. T hęc.

terum oppositorum necesse est in esse, vt superius diximus. Diximus enim prędicatum secundi modi esse necessarium, vel quia ipsum necessario inest, vel quia disiunctio oppositorum necessario inest, vt par vel impar, ex his dat conclusionem. et dicit quod manifestum sit ex talibus quibusdam fieri demonstratiuum syllogismum. Et quia quis posset dicere non sola ea, quę per se sunt, esse necessaria, quia multa accidentia per se sunt, ostendit, quod sola quę per se sunt necessaria sint, et dicit, quod omne prędicatum aut sic. scilicet per se inest, aut secundum accidens inest. Accidentia autem subaudi nulla necessario insunt, nisi secundum quid ratione subiecti, quod alicui eorum necessario subijcitur. Quo ad Syllogismi formam, Philoponus dicit quod in tali hypothetico Syllogismo duo quędam antecedentia assumpsit Aristo. quorum alterum est quod demonstratio sit ex necessarijs. Alterum vero quod sola ea quę per se sunt, necessaria sint, ex quibus simul copulatis, conclusio ea sequitur, quę est, quod ex his, quę per se sunt, sint demonstrationes. Nec alienum est (vt Philoponus inquit). In aliquibus syllogismis duo assumere antecedentia copulata, et hoc quando ex vno solo conclusio non sufficienter sequitur. Fit autem syllogismus ex duplici antecedente ponsitiuum, quando est hypotheticus, vt alibi dictum est. Et (vt Philoponus inquit) Aristo. probauit vtrunque antecedens. Primum quidem quod ex necessarijs demonstratio fit. Et hoc statim positum probat, et inquit, quod enim scitur, impossibile est aliter se habere. Nam (vt Philoponus inquit) scimus non solum conclusiones, sed etiam propositiones, per quas conclusionem cognoscimus. Si enim non haberemus scientiam propositionum, neque conclusionis scientiam habere poterimus. Quare si conclusio est necessaria, propositiones sunt necessarię, aliter necessarium ex non necessarijs demonstraretur. Secundum vero antecedens erat, quę vero per se insunt, necessario insunt rebus, et iterum hoc statim positum probat, et inquit. Hęc enim in ipso quid est, insunt. Scilicet vt prędicata primi modi, quibusdam hęc insunt in eo quod quid est prędicantibus, vt prędicata secundi modi, modo ita est, quod tam prędicata primi modi, quam prędicata secundi modi necessario insunt rebus, quarum sunt prędicata. Quod quidem prędicata primi modi necessario insint rebus, patet, quia tam definitio quam definitionis pars necessario inest rei, cuius est. Quod vero prędicata secundi modi necessario insint rebus, probat ex eo, quoniam vel ipsa, vel eorum opposita necessario insunt, vel (vt Philoponus inquit) probat hoc modo, omne enim inquit aut ita inest. scilicet per se secundum priores modos per se, aut per accidens, quod autem non per accidens inest, ex necessitate inest, quod vero per se inest, non per accidens inest. Igitur quę ex necessitate insunt, per se insunt. Et dicit Philoponus quod Syllogismus potest fieri Categoricus hoc modo. Omnis demonstratio ex necessarijs, necessaria sunt per se. Igitur omnis demonstratio est ex his, quę sunt per se. Verum Arist. Categoricum non fecit, quia tunc esset ex duabus affirmatiuis in secunda figura, et sic faceret figuram insyllogizabilem. Et propterea Philoponus voluit quod Syllogismus sit hypotheticus ex duobus antecedentibus, et vno consequente. Et sic hoc pacto componetur. Si demonstratiua scientia est ex necessarijs principijs, necessaria vero sola quę per se rebus insunt. Demonstratio ergo ex his, quę sunt per se. Modo Syllogismus hypotheticus potest esse necessarius, et in nulla figura, vt opinatur Philoponus. Sunt enim multę consequentię necessarię ex vno, et pluribus antecedentibus, quę non sunt in aliqua syllogistica figura. Unde vis totius Syllogismi hęc est. Si datum sit quod ex necessarijs principijs sit demonstratio, et datum sit quod sola ea quę sunt per se, sint necessaria, datum erit demonstrationes esse ex his, quę sunt per se.

Nam idem erit dicere demonstrationes esse ex necessarijs, et ex his quę per se. Siquidem sola necessaria per se sunt, et quę per se sunt, necessaria sunt. Hęc Philoponus. ¶ Per quę patet dicta in ter expositionem Themi. et sua. Nam Themistius velle videtur syllogismum posse esse Categoricum, sed eo modo, vt dixit, ex maiore exclusiua, Philoponus vero (vt mihi videtur) melius asserit syllogismum esse hypotheticum et non ad Categoricum reducibilem, quia est consequentia necessaria ex duplici antecedente. Et tu nota de mente Philoponi non omnem hypotheticum syllogismum esse reducibilem ad aliquam trium figurarum, sed Boetius dixerit totum oppositum, de quo in libro priorum.

Differentia expositionis Themi. et Phil.

Non omnis hypotheticus syllogismus potest reduci in figuram.

¶ Aut igitur ita dicatur, aut hoc principium supponatur, demonstrationem necessariam esse. Et si demonstratum sit quidpiam fieri non posse, vt illud sese habeat secus. Ex necessarijs ergo constare demonstratiuam ratiocinationem oportet.

¶ Aut igitur sic dicendum est, aut principium ponentibus quod demonstratio necessaria sit, et si demonstretur, non aliter se habere potest, ex necessarijs igitur oportet esse syllogismum.

Tex. 16.

¶ Videtur quibusdam quod Aristo. velit probare secunda ratione, quod demonstratio constet ex his, quę per se sunt. ¶ Quę expositio neque verbis conuenit, neque conclusioni, quam infert, quę est, quod demonstratio sit ex necessarijs. ¶ Melius ergo cum Philopono dicamus quod cum probasset demonstrationem esse ex his, quę sunt per se, nunc probat demonstrationem esse ex necessarijs. Et nunc lege verba sic. ¶ Aut igitur sic dicendum est, videlicet quod demonstratio necessaria sit nulla ratione assignata, sed solum quia ita ab omnibus conceditur. Aut sic dicendum est quod videlicet demonstratio sit ex necessarijs, nobis principium ponentibus, quod primum est, hoc videlicet quod demonstratur, non potest aliter se habere. Hoc enim primum nobis posito, sequitur quod demonstratio sit ex necessarijs principijs. Non enim potest necessarium problema, vel necessaria conclusio ex non necessarijs demonstrari. Quod Auer. probat per illud Axioma propter quod vnumquodque tale, et illud magis, quare cum conclusio necessaria sit propter propositiones, propositiones sunt magis necessarię. ¶ Prętera demonstrationem constare ex propositionibus necessarijs dupliciter probari potest aut definitione ipsius scire, aut necessitate conclusionis, quę demonstratur. Et vtraque probatio est a fine. Est enim finis duplex intrinsecus eueniens, et extrinsecus accedens, ipsum scire quidem demonstrationis finis est extrinsecus accedens, conclusio vero intrinsecus eueniens. Et ideo Aristo. probauit prius demonstrationem esse ex necessarijs fine eo, quod est ipsum scire, nunc autem probauit a fine, qui est conclusio. ¶ Quod autem demonstratio sit ex necessarijs, Philoponus exponit, ex differentia, quę est inter Syllogismum et demonstrationem. Nam ex veris quidem, et non necessarijs propositionibus syllogismum verum fieri contingit. Demonstratiuum vero impossibile est. Utputa Socrates ambulat. quod ambulat per crura mouetur. Socrates igitur per crura mouetur. Hic syllogismus est et quidem ex veris, non tamen demonstratio est, quia conclusio neque necessaria est, neque ex necessarijs propositionibus. Prętera etsi necessaria sit conclusio, et propositiones non necessarię, demonstratio est. Utputa Socrates per crura mouetur. quod per crura mouetur, animal est. Socrates igitur animal est. Non enim hoc pacto est scire, sed opinari ex contingentibus propositionibus, necessariam aliquam conclusionem concludere. Insuper neque ex accidentibus inseparabilibus, quę non vni, et soli contingunt, demonstratiuus syllogismus fit. Utputa Cygnus candidus quod candidum est. Visus est disgregatiuum, Ex-

Commen. 85.
Expositio aliorum
Refutatio
Expositio Philo.

Auerro.

Nos demonstratio ex necessarijs sit dupliciter probari potest.
Finis duplex

Que Philo.

gnus igitur visus est disgregatiuus. quoniam licet propositiones, et conclusio sint necessarie, non tamen accidentia vniuersaliter et soli competunt. Quo vero ad verba attinet, Arist. cum dicit. Aut igitur sic dicendum, non accipit vert tamen igitur illatiue, sed veluti aduersatiue, vt sit sensus. Sed aut sic dicendum quod demonstratio sit necessaria, nulla subaudi ratione cogente. Aut sic dicendum nouo principio assumpto, videlicet quia conclusio, que demonstratur, necessaria sit, et cum dicit, quod demonstratio necessaria sit, per demonstrationem esse necessariam, intelligit eam esse ex necessariis propositionibus necessariam conclusionem demonstrantibus.

Theor. exp.

Etenim sit vt et demonstrans ratiocinetur ex veris, at non fit vt ex necessariis quisque nisi demonstrans ratiocinationem conficiat. Id enim ipsum iam demonstrationis proprium est.

Nam ex veris quidem est, et non demonstrantem syllogizare, ex necessariis autem, non est. Sed aut demonstrantem.

Bz ant alit. Comen. 66.

Cum conclusisset quod ex necessariis sit demonstratio, et quoniam aliqua vera sunt necessaria, ergo posset credere ex veris esse demonstrationem. Respondet quasi concedens quod ex veris sit demonstratio, non tamen ex solis veris, nisi sint necessaria, et huius tacite solutionis causam assignans, inquit. Nam ex veris quidem est, demonstrantem et non demonstrantem syllogizare, ex necessariis autem, non nisi demonstrantem est syllogizare. Ergo solutio est, concedendo quod ex veris sit demonstratio, non tamen absolute, quoniam non ex veris contingentibus. Sed ex his veris, que sunt necessaria. Quo vero ad verba attinet. Animaduerte quod Aristo. supponit tacitam questionem, que est an ex solis veris sit demonstratio, et supponit tacitam solutionem, videlicet ex veris sit demonstratio, non tamen absolute, hec supponens assignat causam tacite solutionis, et inquit. Nam ex veris quidem est, et non demonstrantem syllog. zare, et supple etiam demonstrantem. Ex necessariis autem, que vera sunt, non est syllogizare, nisi demonstrantem, hec est ratio tacite solutionis.

Theor. exp.

Signo etiam illo patet demonstrationem e necessariis esse, nam inficiationes aduersus eos qui demonstrare putant, negatione necessitatis inferre nos consueuimus, aut putantes omnino fieri posse quo res aliter sese habeat, aut disputationis causa contendentes.

Signum autem quod demonstratio ex necessariis sit est, quoniam et instantias sic ferimus ad opinantes demonstrare, quod non necesse vtique sit opinamur, aut omnino contingere aliter, aut gratia sermonis.

Comen. 67. Exp. Phil.

Secundum Philoponum hoc est tertium argumentum quod demonstratio sit ex necessariis, quoniam si quis proposuerit nobis quod hec, vel illa sit demonstratiua propositio, redarguere ipsam putamus per hoc quia predicatum non ex necessitate subiecto inest. Et hoc inquit. Signum autem quod demonstratio ex necessariis sit, est, quoniam et instantias sic ferimus ad opinantes demonstrare, ferimus dico instantiam, quia opinamur eam quod non necesse vtique sit. Aut omnino opinemur eam contingere aliter se habere, quod idem est. Addit, aut gratia sermonis et (vt Philoponus exponit) vult dicere quod non solum qui ad veritatem respiciunt, contradicunt propositionibus, in quibus non est ex necessitate inesse predicatum subiecto, Verum etiam qui litigiosius contentionis gratia contradicunt, sepe enim et necessaria existente propositione, impedimentum prebere volentes, asserunt non ex necessitate inesse. Et sic per sermonem contentionem intelligit, quasi dicat quod non solum gratia scientie sic instamus, sed gratia sermonis hoc est contentionis.

Ex quibus etiam patet stultos eos esse profecto, qui principia bene sumere putant, si propositio probabilis sit atque vera vti sophiste, scire esse dicentes scientiam habere. Non enim ideo propositio principium est, quia probabilis, aut non probabilis est, sed quia primum est ipsius generis, circa quod fit demonstratio, et verum non omne proprium est.

Manifestum autem ex his est, et quoniam stulti sunt, qui opinantur accipere bene principia, si probabilis sit propositio et vera, vt sophiste. quoniam scire est scientiam habere. Non enim quod probabile est aut non, principium est. Sed primum in genere, circa quod demonstratur. Et verum non omne proprium est.

Comen. 68.

Ex dictis refellit errorem Protagore, qui putabat principia esse demonstratiua, modo sint propositiones probabiles et vere. Protagoras enim refellens scientiam. Syllogizando supponit principium demonstratiuum esse, si sit propositio probabilis et vera. Et tunc probauit quod geometra non scit hoc pacto (vt Philoponus exponit). Scire est scientiam habere, habere scientiam est scientiam noscere. Qui vero noscit scientiam, noscit quid ipsa sit. Igitur qui scit, noscit quid sit scientia, geometra non noscit quid sit scientia, geometra igitur non scit. Hoc pacto refellit scientias Protagoras. Hunc errorem ergo refellit Aristo. et inquit. Manifestum autem ex his est, et quoniam stulti sunt, qui opinantur accipere bene principia. Si principium sit probabilis propositio et vera, vt Sophiste autumant. scilicet Protagoras, qui destruit scientiam per hoc quod scire sit scientiam habere. Et tu Animaduerte quod non totum cauillum expressit. Sed que de illo omisit, quasi manifesta reliquit. Quod vero errauit, probat, et inquit. Non enim quod probabile est, vel non est probabile principium est demonstratiuum. Sed adhuc requiritur quod sit verum in genere eo scientie, circa quod demonstratur. Modo non omne verum est proprium, et accomodatum ad illud genus, in quo fit demonstratio. Aliquid enim verum est extraneum, et pluribus scientiis commune. Et sic dupliciter errauit Protagoras. Primo quia principium debet esse necessarium, et non sufficit, vt sit probabile et verum, quoniam probabile et verum potest esse contingens. Secundo quia oportet esse proprium ei scientie, in qua fit demonstratio, et non commune vel extraneum. Tunc ad rem veniens Philoponus dixit quod Protagoras in suo Cauillo accepit tres propositiones veras. Prima est quod geometra scit. Secunda vero quod qui scit, habet scientiam, et hec vtraque est vera, et necessaria. Tertia est quod qui habet aliquid. vtputa scientiam, noscit quod habet. Et hec non est necessaria, nec semper vera, est tamen probabilis. Amplius dato quod he omnes essent vere, et necessarie, non sunt proprie generi geometrie. Et sic Cauillus est etiam per extranea. Philoponus approbat hanc Cauilli expositionem. Verum affert aliam, que mihi etiam non placet.

Cauillus protago.

Error protagor.

Exp. Philo. de Cauillo.

Atque demonstratiuam ratiocinationem ex necessariis esse oportere, ex hisce patet. Nam si non est iste sciens, qui non habet eius rationem propter quid est, cuius est demonstratio. atque fieri potest vt. a. quidem ipsi. c. necessario competat. Medium autem. b. per quod illud est

demonstratum nō sit necessario, his plane q talem rōcinationē extruit, non scit pp qd est, quippe cum non sit illud ob ipsum mediū. Nam ipsum qdem fieri potest vt non sit, cō clusio autem est necessaria.

Tex. 17. ¶ Quod aūt ex necessarijs oporteat eē syllogismum. Manifestū ꝛ ex his est. Si.n. non est, habens rōnē ipsius pp quid, existēte demonstratiōe, nō sciet. Sit aūt vtiqz, vt. A. in C. ex necessitate insit. B. aūt mediū, per qd demonstratū est, non ex necessitate, nō sciet propter quid. non enim est hoc per mediū. Nam hoc quidem contingit non inesse, conclusio autem necessaria est.

Comen. 69. Expō Philo. ¶ Scdm Philoponum hoc est tertiū argumentū, q demonstratio sit ex necessarijs. Et hoc ꝑponit, ꝛ inquit. Qd aūt ex necessarijs oporteat esse syllogismū. Manifestū ex his est, quę nūc subscribunt, hoc est via ꝛ ratiōe sumpta ex parte necessitatis ꝯclusiōis. Probat aūt deductione ad oppositū. Nam si ꝯclusio qdem necessaria est, ꝑpositiones vero ꝯtingētes, ꝯtingens aūt est, qd pōt non inesse. Pꝫ igit q ꝯnem quidem sciet ex necessitate esse, rōnem vero eius, ꝛ cām non sciet. Siquidē ꝑpōnes, per q̄s demonstratur omnes, vel alteram ꝯtingat nō esse. Mō hoc est īpossibile, qm̄ q ignorat rōnē, non scit. Nō igit ꝯtingit demonstrationē ex ꝑpositionibus ꝯtingentibus eē, quare ex necessarijs esse oino necessitas est. Unde inquit. Si.n. nō est, subaudi demōstratio est ex necessarijs ꝑpositionibus, habens rōnem ipsius pp quid, existente demonstratiōe, nō sciet, subaudi qd qdeꝫ est impossibile. Addit aūt existēte demonstratione, qm̄ (vt Philoponus inqt) aliquoꝝ scia esse pōt, nō existēte dēmonstratione, vt dignitatū, quaꝝ scientia esse pōt, non existēte demōstratione. Sed q demōstratio sit, ꝛ nō sit scia, hoc est absurdū. Deducit aūt qd dixit, exēplo, ꝛ inquit. Sit autem vtiqz vt. A. in C. ex necessitate īsit. B. vero mediū, per qd dēmonstratū est illud quod ꝯcludit, ꝛ per qd ꝑpōnes generant, sit nō ex necessitate nō sciet ꝑpter qd. Ut verbi gratia, si quis putaret hominē ex necessitate eē animal, pp hāc cām q putat hominē ambulare, aut ꝓbari, ꝛ syllogiset hoc pacto, hō ꝓbatur, qd ꝓbatur, aial est. Hō igit animal.

Aial A — phus B — Homo C

Aial A — ambulans B — Homo C

Qm̄ mediū terminū ꝯtinge nāe accipit, ꝯtingens vero, pōt ꝛ nō inēē. Si igit hoc supponat nō inesse, sciet qdem, q hō ex necessitate sit aial, rōnē tn̄ pp quā est aial, nō sciet medio termino ablato, ꝛ sic idem ꝛ sciet, ꝛ nō sciet, sciet qdem per suppositiōnē, non sciet aūt ꝑpterea q cōtingētes acceperit ꝑpōnes, ꝛ hoc subscribit, ꝛ ingt. Non enī est hoc per mediū, nā hoc qdem ꝯtingit nō inesse. Est enī ꝯtingēs, quod pōt nō inesse. Cōclusio aūt necessaria est. ¶ Unde Themistius. Siquis in hoīe ꝑpterea cōtineri aial credat, q deambulat, reꝫ qdē necessariā cognosceret, hoc est in hoīe ꝯtineri aial, sed rōneꝫ q aial in hoīe ꝯtineat, ignorat. ¶ Sed dubitabis. Primo q ꝑpōnib positis in figura, necesse est aliud euenire ꝑ ea, q̄ posita sunt, ꝑ prioꝝ. Igit positis. A. de. B. ꝛ B. de. C. necesse est poni. A. de. C. Igitur quouis modo sit mediū, seruata figura. semꝑ ꝯ erit necessario sequens. ¶ Dici pōt, q ex ꝯtingentibus ꝯ aliqua necessario sequit qm̄, non aūt pp qd necessitate simplr, Ut dato q omne volans sit aial, ꝛ q equus volet, sequit necessario ex suppōne qm̄ omnis equus est aial. Sed nō ꝑpter qd, q sive mediū sit, siue nō, semꝑ ois equus est aial. ¶ Scdo querunt. Utruꝫ aliquo pacto ꝯtingēs eē possit causa necessarij, ꝛ quare non pp quid. ¶ Auer. sol. innuit, asserens semper ipm ꝑpter qd eē, quo posito ponit id, cuius est. Et q nō ꝯtingit aliter se hēe, ꝛ qm̄ illius est causa. Modo hęc ꝯtingenti rei nō cōpetunt. Bene tn̄ ꝯtingens eē pōt rei necessarię cā per accidens, vt album cā, qua homo visibilis est, valde ꝑ accidēs. ¶ Tertio dubitabis, nā vulnus est cā mortis equi, ꝯstant hanc eē rem perpetuam, cum equus ꝑpetuō remanebit mortuus. ¶ Quidam dixerūt vulnus eē causam per accidens transmutationis, quę per se est cā ꝑpetuę mortis. ¶ Sed hęc solo stare non pōt, qm̄ q̄rit de transmutatione ipsa, qm̄ vel transmutatio ipsa erit ꝯtingens, ꝛ tūc vt prius, res ꝯtingēs causa erit rei necessarię: Si aūt est necessaria, tūc vulnus res ꝯtingēs causa erit transmutationis, q̄ est res necessaria, ꝛ sic ideꝫ qd prius. ¶ Propter hęc alij fingūt q trāsmutatio sit cā necessaria, lꝫ sit res ꝯtingēs. Est.n. necessaria cā, q ea posita, ponit mors. ¶ Et nec istud vr̄ bene dictū, qm̄ si ideo transmutatio dr̄ necessaria causa hypothetice, q ea posita, ponitur mors, eadē vulnus dicet causa necīa hypothetice, qm̄ eo posito, ponetur ꝛ mors, qd ipsi negant. Pręterea nec vr̄ transmutatio alia a morte. Qm̄ vel mors est ipsa priuatio, vel aliqs habitus. Si priuatio, nullā hꝫ causaꝫ. Si aūt habitus, tunc nō differt a trāsmutatione. ¶ Dici pōt vno modo q mors sit ꝑuatio, ꝛ sic nō hꝫ cām nisi ꝑ absentiā, vt dr̄ ꝑ physicoꝝ, ꝛ hoc pacto Egidius videre vr̄. ¶ Aut dici pōt, vt Auerroes dixit, ꝯtingens eē cām rei necīę ꝑ accidens, non aūt pp qd, ꝛ per se.

Themi. — Dubitatio pª — Cas primo. — Solutio. — 2ª dubitatio. — Sol. Auer. — 3ª dubitatio. — Solo aliqz. — Confutatio. — Alia solo. — Confutatio. — Solo Egidij — Auerro.

¶ Preterea si quis nunc nescit, rationem habens, ꝛ saluus est re salua, neqz oblitus his; neqz prius sciebat.

¶ Amplius si aliqs nescit nūc, habens rōnē, ꝛ saluus, salua re, nec oblitus, neqz prius sciuit. Corrūpatur aūt vtiqz medium si non sit necessariū, quare habebit qdeꝫ rōnē, saluus salua re, nescit aūt. Ergo nec prius sciuit.

Comen. 70. Expō Philo. ¶ Scdm Philoponū hoc est q̄rtū argumentū q demōstratio sit ex necessarijs. Et Philoponus magis ad sentētiā q̄ ad vba, cōponit rōnē h mō, si demrō sit ex ꝯtigētib, qm̄ demrō nō pōt alr se hēe, ꝯtingēs vero possibile est nō eē, si supponamus quod est contingens, non esse, accidit prius scientē neqz corruptum, neqz oblitum, neqz re ablata, nō esse scientē, quod est ridiculū. Unde dicit. ¶ Am-

plius si aliqs nescit nūc.s.postq̄ facta est mediȷ ablatio, sequit̄ subaudi q̄ habens rōnem hoc est ɔclusionē, ⁊ sal uus, salua re.s.ɔclusione, nec prius q̄ mediū deleret̄, scie rit. Uis ergo rōnis est. si medio deleto, aliqs nescit, seq̄ tur, eo, ⁊ re salua, ⁊ nō oblito, nec prius sciuisse, ⁊ dicebat̄ prius scire, ergo idē met dicet̄ sciēs, ⁊ nō sciens. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet. Tria sunt (vt Philoponus inq̄t) co gnoscēs, cognitio, ⁊ qđ cognoscit̄. Modo cognitio dele tur, aut ipso cognoscēte deleto, aut ipso cognito deleto, ꝓ pterea absurdū est rōnem atq̄ʒ cognitionē deleri, nec co gnoscēte ipso, nec re cognita deleta. Quod ꝟo id, qđ Ari sto. intulit, sequat̄, Philoponus oñdit exēplo, Utputa. Siqs syllogiʒaret hoc mō, hō geometriʒat, qđ geome triʒat aial est. hō igit̄ aial est. Si ita syllogiʒās putaret ðmonstrationē habere, q̄ homo sit aial per hoc mediū, quod est geometriʒare, q̄ geometriʒare ex cōtingenti bus eē supposuimus, ɔtingens aūt pōt, ⁊ non eē destrua tur geometriʒare, contingens. n. est, quo non existēte ne cessario, posito autē, nullū sequatur impossibile. Si igit̄ geometriʒare destruatur, accidet salua re, scilʒ hominē eē animal, ⁊ cognoscente, ⁊ non oblito q̄ homo animal sit, non vlterius ðmonstratiue scire, q̄ homo animal sit. Propterea concludit. Corrūpatur autem medium. Si ƒm te non sit necessarium, quare habebit quidem ratio nem hoc est ɔclusionē q̄ homo sit animal. Saluus, re quam scit, salua, nesciet autem, quoniā causa ⁊ mediuʒ ab latum est. Propterea sequit̄, q̄ nec prius sciuit. Hec (vt mihi videt̄) est Philoponi expositio. ¶ Fortasse tamē Aristo. refellit vnam tacitam solutionem. Dicebat enim quidam q̄ per medium cōtingens conclusio necessaria sciri possit, vt per geometriʒare, q̄ homo sit animal. Et ad rationē Aristo. quā prius attulit, dicebant q̄ tam diu scimus, q̄ diu medium illud sit positum inesse, cum ꝟo deleretur, non scimus. Contra ergo hanc tacitam solutio nem obijcit Aristoteles, hoc modo. Si nescimus ipso de leto, nec prius ipso stāte sciebamus. Unde inquit. Siqs nunc habens rōnem, ⁊ ipso medio subaudi ðleto, nescie rit, sitq̄ʒ saluus, salua re, nec oblitus, nec prius hoc est an teq̄ medium deleret̄, sciebat. Et hoc particularius resu mens, inquit. Corrumpatur aūt vtiq̄ʒ medium, si non sit necessarium. Si. n. est necessariuʒ, corrūpi non pōt. Qua re habebit q̄dem rōnem.s.ɔclusionē, saluus, salua re, ne sciet aūt. Ergo nec prius sciuit. Hec est secūda expō. Tu ꝟo melius ɔsiderabis. Nam ꝟba hec obscurissima sūt.

¶ Quod si medium non est corruptum, fieri ꝟo potest vt corrūpat̄, id quod accidit, erit possibile atq̄ʒ contingens, sed vt his sciat q̄ sic se habet, fieri minime potest.

¶ Si ꝟo non corruptum est, contingit autē corrūpi, qđ accidit vtiq̄ʒ erit possibile, ⁊ ɔti gens. Sʒ est ipossibile sic se habentē scire.

¶ Hic ƒm Philoponū refellit tacitam missionē ad argu mentum ꝓmū. dicere. n. posset qs demonstrationē ex ɔtingentib⁹ eē. Supponēdo tñ saluari ɔtingens, ⁊ nō de strui, modo nihil ꝓhibet ex his, q̄ sūt, fieri demōstratio nē. Ad hoc obuians dicit q̄ ⁊ si nunc nō dum destruat̄. Attñ ɔtingit destrui eo q̄ talis sit ɔtingentis nā. Et ita si nō nunc ꝑ id acciderit absurdum, qđ q̄dem diximus, vi delʒ scientē saluatum. ⁊ re saluata, ⁊ obliuione nō superue niente nō vlterius esse scientē, ꝓpterea q̄ saluet̄ ɔtigēs, attñ possibile est hoc accidere post hec, ⁊ si supponam⁹ nūc ɔtingens nō destrui. Si igit̄ destructo ɔtingēti, acci dat absurdū, id inq̄, nō scire, saluata ⁊ re, ⁊ cognoscēte, ⁊ cognitione, neq̄ igit̄ anteq̄ corrūperetur ɔtingens, scie bat. Impossibile. n. est ex scire in nō scire trāsmutari nō vno trium corrupto deperditoq̄ʒ, aut cognoscente, aut eo qđ cognoscit̄, aut cognitiōe. vnde inq̄t. ¶ Si ꝟo mediū ꝑ qđ sciebam⁹ ɔtingens exñs nō corruptū est, ɔtigit aūt corrūpi, vt est ɔtingētis nā. Quod accidit vtiq̄ʒ, vʒ. absur dum in dictis suppositionib⁹, qđ q̄dem est scire aliquod mox transmutari in nō scire neq̄ʒ corrupto cognoscente, neq̄ʒ eo, qđ cognoscit̄, neq̄ʒ cognitione, erit possibile ⁊ cō tingens. Sed est ipossibile sic se habentē scire. Ergo est impossibile id ꝑ quod sciebamus eē ɔtingens. ¶ Aiad uerte q̄ terminum mediū corrūpi potest itelligi ƒm for mam tñ, hoc est ƒm significationē, ⁊ ƒm formā ⁊ māʒ, hoc est ƒm significationē formalem ⁊ mālē (vt Sortico le dicūt).

Uerbi cā demōstre tur aial ð hoie ꝑ il luʒ termi nū mediū qđ est de ambulās, dico q̄ il le termi nus B.s. deambulans corrūpitur ƒm formā ⁊ materiā, si penit⁹ auferat̄, ⁊ ei⁹ loco ponat̄ ille termin⁹ Phs. Nā terminus oīno eēt corruptus, ⁊ quo ad māam ipsaʒ, B est terminū ipʒ, ⁊ quo ad formā, hoc est significationē. Sin aūt desinat̄ ipm deambulās quo ad pñtaneā significa tionē, ita vt qđ ponebat̄ deambulare, nō deambulet, nūc termin⁹ erit destruct⁹ quo ad formā, ⁊ nō quo ad māam. Propterea Aristo. obijcit, si ꝟo nō corrūpit̄, sʒ cōtingat corrūpi ita, vt desinat eē quo ad pñtaneā significatiōeʒ, absurdū qđ accidit ex dictis suppōnib⁹, erit possibile ⁊ ɔtingēs. Modo hoc ē ipossibile, q̄ est ipossibile sic se hñteʒ scire. ¶ Sʒ dubitāt, q̄ fieri pōt, vt vna ɔ̄ pluri bus medijs ðmonstret̄, ⁊ ita vno illoꝝ penit⁹ corrupto, pōt sciri adhuc. ¶ Egidius fugiēs asserit demrōnē po tissimā, de q̄ loquit̄ Aristo. sumere ꝑ medio oīa gñia cau sar. ¶ Cōtra cui⁹ solōnē Neoterici obijciūt, q̄ vt dī 2⁰ hui⁹, ꝑ vnūqđq̄ʒ gen⁹ causę seorsum ɔtingit demōstrari, ⁊ q̄dē ꝓp q̄d, q̄ demōstratio ƒm Themistiuʒ est ꝓp quid. ¶ Propterea fingūt tot demōstratiuas scias fieri, quot media esse pñt, ⁊ q̄ quoties mediū deletur, toties scia, q̄ ex illo medio emergebat, deleret̄. ¶ Ego ꝟo dicereʒ ɔ̄ nem posse demonstrari medio de specie, in spēm euaria to seruata tñ vnitate gñis, nō aūt de gñe i gen⁹ euariato. Ueluti variaret̄ de esse pñtaneo ad eē in potētia, de ɔti genti ad necessariū, aut de necessario ad ɔtingens, ⁊ q̄ plura illa media oīa sūt eiusdē generis, q̄ necessaria, ⁊ de iesse, ⁊ ꝓp q̄d, iō pōt oīb⁹ illis ɔ̄ demonstrari. Qr ꝟo mediū qđ erat de iesse, variat̄ genere a seipso, cū accipit̄ de possibili, ideo ɔ̄ illa eadē ipso deleto ƒm iesse, nō pōt remanere. Tu ꝟo si meli⁹ habes, melius dicas. ¶ Phi loponus ꝟo breuib⁹ aliter ꝓbat demrōnē esse ex neces sarijs. Nam si scire solū modo est, q̄ rem cognoscim⁹, ⁊ cām ipsi⁹, ⁊ q̄ nō ɔtigat alr se hēc. Causę ꝟo ɔ̄nis ꝓpō nes sūt. Impossibile igr̄ est ipsas alr se hēc, qđ aūt ipole est alr se hēc, neč est ita se hēc, neč ias igit̄ opʒ esse sylli ꝓpōnes. Uerʒ hec ꝓbatio nō ad ꝟba ē, vt itelligenti pʒ.

¶ Cum igitur ɔclusio necessaria est: nihil ꝓ hibet medium non necessarium esse, per qđ fuit probata. Fieri nāq̄ʒ pōt vt necessariū ex

Aial deambulās Homo
A B C

Hec expō.
2⁰ Poster. 18. ⁊ 7 Phy. 9.
Alia expō.
Comen. 71. Expō Phil.
Mediū cor rūpi pōt itelligi dupli.
Dubitatio.
Solo Egidij
Neoterici cō tra Egidiū.
Cōs. 25.
Ꝓpha solo.

non necessarijs etiã concludatur. Et perinde atq3 fit vt verum cõcludatur ex falsis. At cũ medium est necessarium conclusio quoq3 necessaria est, quemadmodum et ex veris infertur semper conclusio vera.

¶ Cum igitur conclusio quidem ex necessitate est, nihil prohibet medium non esse necessarium, per quod demonstrata est. Est.n. necessarium et ex non necessarijs syllogizare, sicut et verũ ex nõ veris. Cum aũt medium ex necessitate est, et cõclusio est ex necessitate, sicut ex veris verum ex necessitate est semp.

Cõmen. 71. ¶ Cum ostendisset nihil posse demonstrari nisi ex necessarijs, nũc vult ostendere qꝫ non ita sit asserendũ de syllogismo, nam potest ex nõ necessarijs necessarium syllogizari, ex necessarijs autem non contingens, sed non nisi necessarium syllogizari potest. Ostendit autẽ hec de syllogismo, qm̃ quis posset credere (vt Philopon⁹ inquit) Aristotelem superflue ostendisse, q̃ dixit de ipsa demonstratione. Non.n. alicui dubium videri potest si conclusio demonstrationis sit necessaria, quin ꝓpositiones, que hanc concludũt, necessarie sint. Idcirco vult nunc ostendere qꝫ non superflue illa explanata sunt. Nam qꝫ demonstratiua conclusio necessaria sit, oĩbus pꝫ, qꝫ ꝟo necessaria non nisi ex necessarijs demonstretur, nõ facile patet. Possibile.n. est ex nõ necessarijs necessarium ꝯcludere, et q2 ita est de syllogismo, ideo posset credi q2 de demonstratione ita sit, hac de cã declarat de syllogismo nõ esse ita sicut de demonstratione, et assignat duas conclusiões, quarũ primam ponit dicens. ¶ Cum igitur ꝯclusio ex necessitate est, nihil probibet medium non esse necessarium, per quod demonstrata est, et accepit verbũ demõstrata pro verbo syllogizata. Quod pꝫ per hec q̃ subscribit. Est.n. necessarium et ex non necessarijs syllogizare. Sicut et veꝝ ex nõ veris est syllogizare, ecce quõ demõstrare, ꝓ syllogizare accepit. Hec est pma ꝯ. Quod autẽ ita sit, Philopon⁹ etiã exemplo ostendit, nã si hodie pluuia est, pluuia existente. Celũ mouetur, hodie igit̃ celum mouetur, sic syllogizãdo, ꝯcluditur necessaria conclusio, non tñ ex necessarijs ꝓpõibus qꝫ etiã ex nõ veris, veꝝ concludatur, pꝫ hoc exẽplo, q2 sequitur. Homo lapis, lapis substãtia, homo igitur substãtia. Hec de prima ꝯne. Deinde ponit scdaꝫ, et inquit. Cum aũt mediũ ex necessitate est, ita vt ꝓpositiones sint necessarie, et ꝯclusio est ex necessitate, quod ꝓbat argumẽto accepto ab ipso vero, et inquit. Sicut verũ ex veris ex necessitate est semp. Quare sicut ex veris nõ nisi veꝝ, ita ex necessarijs, nõ nisi necessariũ.

Coroll^m ꝑm Philopo. ¶ Ex his Philoponus infert, qꝫ qñ verũ ex nõ veris, et necessarium ex nõ necessarijs concludit̃, non ꝓꝑ ꝓpositionum nãm ꝯnem ꝯcludi asserimus, sed ꝓꝑ talem extremoꝝ inter se habitudinem. Non.n. q2 nũc pluit, celum mouet̃. Nec q2 homo est lapis est substãtia, sed hec accidũt ꝓꝑ figuram. At vbi ꝓpões necessarie sũt, ꝯ erit necessaria, et ꝓꝑ ꝓpões, et ꝓꝑ figuraꝫ. Si.n. homo ex necessitate aial est, et animal ex necessitate substãtia, necesse ꝓfecto est, et hoiẽ subam esse. Hinc fit, vt ex necessarijs nõ nisi necessariũ sequat̃. Qm̃ et ꝓꝑ figuram, et ꝓꝑ ꝓpositiones necessariũ sequitur.

Secundum. Infert scdo qꝫ ꝯtingẽs ꝯrio modo se hꝫ cum necessario. Nam ꝓpõibus ꝯtingentibus existẽtib⁹, põt ꝯclusio ꝯtingens, et nõ ꝯtingens seq., at ꝓpositionib⁹ existẽtibus necessarijs, ꝯ solũ necessaria erit.

Dub⁹ Phil. ¶ Mouet Philoponus hic dubitationẽ, qm̃ ex definitione syll'i sequitur qꝫ omnis ꝯ necessaria sit. Est.n. syllogismus orõ, in qua qbusdã positis, alteꝝ qd a positis necessario accidit, et sic velle vĩ qꝫ oĩs ꝯ sit necessaria. Ex his ꝟo, que hic dicit, velle vĩ qꝫ ꝯnes alique sint ꝯtingentes. ꝑ⁹ ꝓ3 ꝑrio.

Respon. Dĩa inter ex necẽitate aliqd accidere et cõclusionem necessariam. ¶ Rñdet Philoponus esse dñiam iter ex necessitate aliqd accidere, et ꝯnem esse necessariã. Dĩ.n. ꝯclusio necessaria, que fm sui nãm semp eodem modo se hꝫ. Conclusio ꝟo necessario accidit, quo aliquo vel aliqb⁹ suppositis, ex necessitate sequitur. Et sic ad formã dicendũ oẽm ꝯnem esse necessariam necessitate suppõnis, hoc est qbusdam positis, non aũt simplr, hoc est fm sui nãm.

Dub⁹ iunioꝝ p⁹ poꝝ. 17. t. 29. ¶ Dubitãt Iuniores, qm̃ ꝯclusio dꝫ esse semper similis alicui ꝓpõnum, vt in priorib⁹, mõ vbi ꝯclusio sit necessaria, et propositiones nõ necessarie, nulli illaꝝ erit similis.

Solõ aliqꝝ. ¶ Quidam dixerũt ꝟbũ Phi veruꝫ esse in pma figura tñ, et in illa solũ quo ad q̃litatẽ, et q̃titateꝫ.

Qualis solo. ¶ Sed ambigua vĩ hec solutio. Nam q̃titas semp sequitur minorẽ extremitatem, q̃litas ꝟo maiorẽ. Preterea Aristo. et Auer. vtunt̃

Cap. 25. illa ꝑ ꝑorum. In mistione necessarij et inesse. Volẽtes qꝫ ex maiore necessaria, minore ꝟo de inesse. Conclusio sit necessaria, qm̃ dꝫ alteri ꝓpõnum assimilari. Igitur ẽ vera in oĩb⁹.

Ꝓpria solo. ¶ Quare dicendũ regulam esse verã in oĩb⁹ figuris, et in oĩbus syllogismis, mõ Syllogismi cõclusio nõ necessario sequat̃ ꝓpter figurã tñ. Sed etiã ꝓꝑ ꝓpõnes. Sicut nõ est in ꝓposito. Nã ex nõ necessarijs sequitur necessariũ ꝓꝑ figuram tñ, et non ꝓꝑ ꝓpositiões, et ex falsis veꝝ iteꝝ necessario sequitur, non ꝓꝑ ꝓpositiones, sꝫ ꝓpter figuram tñ, ideo conclusio non dꝫ esse similis alicui propositionum in talibus.

¶ Maꝫ tam.a. ipsi.b. q̃ꝫ.b. ipsi.c. necessario cõpetat. Igit̃ et.a. necesse est ipsi cõpetere.c.

¶ Sit enĩꝫ.a. d.b. ex necẽitate. Et b de.c. necẽu3 igit̃ et a. ipsi c. inec̃.

Suba A — necel. — Aial B — necel. — Homo C
necel⁹.

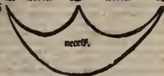
Cõmen. 73. ¶ Cuꝫ accepisset scdaꝫ ꝯneꝫ, videlꝫ qꝫ ex necessarijs nõ nisi necessariũ. Syllogizet̃, nunc eã ꝓbat per dictum de omni, cum.n. dici de omni sit, quãdo nihil est sumere sub subiecto, de quo nõ ꝑdicetur ꝑdicatum, sequitur qꝫ si.A. de.B. omni ex necessitate predicetur, et iterum.B. de.C. ex necessitate, necessarium erit et.A. ipsi.C. ex necessitate

Alia ꝓbatio. inesse. ¶ Alij probarunt per illam dignitatem, quando ad antecedens esse sequitur consequens esse, idem consequens sequit̃ ad idem antecedens eadem ꝯditione addita vtriq3 nec diminuente, nec distrahẽte. Ut si ad.A.B. et.B.C. necẽio sequitur.A.C. Ipso necessario addito vtriq3 idem sequet̃. Hec de secunda conclusione.

¶ Uerum fieri nequit vt cum cõclusio nõ est necessaria, mediũ necessariũ subeat rationeꝫ. Insit enim.a. non necessario ipsi.c. Si igitur a. ipsi. b. b. ipsi.c. competere necessario dixeris, et.a. ꝓfecto ipsi.c. competere necessario concedas oportet. At ipsi competere non eo pacto supponebatur.

¶ Sed

Sz A necef. B necef. C

cũ nõ ex necessitate sit cõclusio, neqꝫ medium necessarium eẽ possibile est. Sit eni. A. in. C. nõ ex necessitate inesse. In B. autẽ. A. & hoc in. C. ex necessitate, & . A. ergo in. C. ex necessitate erit. Sed non esse supponebatur.

Cõmẽ. 74m. ¶ Cum demonstrasset q̃ si ꝓpões sint necessarię, ꝯclusio debeat eẽ necessaria, nũc q̃si ꝯuertit sermonem, & demõstrat q̃ si ꝯclusio nõ sit necessaria, neqꝫ mediũ necessariũ esse possit. & hoc ꝓponit. & inq̃t. ¶ Sz cũ nõ ex necessitate sit ꝯclusio, neqꝫ mediũ necessariũ esse possibile est. Nõ eni esse põt ꝯtingens ꝯclusio, & ꝓpões necessarię, & hoc iterũ ꝓbat per pñm regulatiuum, qđ est dici de omni, & inq̃t. Sit. A. in. C. nõ ex necessitate ineẽ, B est sit hęc ꝯclusio ꝯtingit oẽ. C. eẽ. A. In. B. aũt insit. A. & B. s. B. iterũ in. C. insit ex necessitate, ergo subaudi ꝑ dici de omni in. C. erit ex necessitate. A. si tũc. A. necessario ipsi B. inest, & ipm. B. necessario ipsi. C. etiã. A. inerit necessario ipsi. C. Est eni de omni dici qñ nihil ẽst sub subiecto sumere, de quo nõ ꝑdicetur ꝑdicatũ eadez ꝯditiõe addita vtriqꝫ nec diminuente, nec distrahente. Sed nõ eẽ necessariuz. A. in. C. supponebatur. Ergo deductione ad oppositum patet non esse conclusionem non necessariã, & propositiones necessarias.

¶ Cũ igitur id qđ demonstratiue q̃spiam scit, necessariũ oporteat esse, constat per mediuz quoqꝫ necessariũ demõstrationẽ ei9 illũ hẽre oportere, vel nescit, illđ ꝑfecto, aut pp quid est necessario, aut esse, sed aut arbitrabitur se scire nesciẽs, si putauerit vt necessariũ, id qđ non est necessarium, aut nec arbitrabitur equo discrimine sane, siue esse per media, siue propter qđ est, & ꝑ medijs vacantia sciuerit.

Tex. 18. ¶ Quoniam igitur si scit demonstratiue, opz ex necessitate inesse, patet q̃ & per mediũ necessariũ opz habere demonstrationem. Aut non sciet, neqꝫ ꝓpter qđ, neqꝫ q̃a necesse sit illud eẽ. Sz aut opinabitur nõ sciens, si assumat, vt necessarium, non necessariuz. Aut neqꝫ opinabitur eodẽ mõ, siue ipz q̃a sciuerit ꝑ media, siue ipm pp qđ & per immediata.

Cõmẽ. 75m. Epilo. ¶ Hic (vt Philopono placet) Arist. epilogat, Sz in epilogãdo addit quasdã disiũctiões nõ inutiles. Epilogando autem inq̃t. ¶ Quoniã igitur si scit demõstratiue subaudi aliquã ꝯnem opz ex necessitate ineẽ. s. ꝑdicatuz ei9 in illius subiecto, pz q̃ & per mediũ necessariũ, & ꝓpões necessarias opz habere demõstrationẽ. Quoniã (vt diximus) necessariũ nõ demõstratur, nisi ex necessarijs. Hęc de epilogo, postea subscribit vnã disiũctiuam & dicit, Aut subaudi, si ꝓpões ꝯtingentes fuerint, & syllogizator scierit esse ꝯtingẽtes, nõ sciet, nõ sciet dico, neqꝫ ꝓpter qđ, neqꝫ quia necesse sit illud eẽ, neqꝫ subaudi opinabitur se scire. Deinde addit & aliã disiũctiuaz, & inq̃t, Sed aut subaudi si assumat mediũ vt necessariũ, qđ reuera nõ est necessariũ, & ꝓpões vt necessarias eẽ putat quę reuera sunt cõtingẽtes, opinabitur se scire syllogizator, q̃a vel pp quid, non sciẽs reuera. ¶ Et dixit neqꝫ ꝓpter qđ neqꝫ quia, vt Philoponus & Themistius adnotarũt, q̃a syllogismoꝝ alij ipm quia syllogizãt, alij ipsuz pp qđ. Et coꝝ, q̃ ipm q̃a syllogizãt, alij qđem sunt ex imediatis ꝓpõib9, alij ꝟo, ex mediatis. Simili rõne, & coꝝ, qui ipm pp qđ syllogizãt, alij ex imediatis ꝓpõnibus, alij ꝟo ex mediatis probãt. Exẽpla ponit Philoponus. Nã hic syllo ꝑ mediata q̃a ꝓbat, Luna vmbrã nõ facit, vmbrã nõ faciẽs deficit. Luna igitur deficit. Hic ꝟo ꝑ imediata, Luna existens in plenilunio vmbrã nõ facit. Umbram nõ faciẽs in plenilunio deficit, Luna igitur deficit. Syllo ꝟo pp qđ per mediata est, luna per diametrũ est soli. Per diametrũ ꝟo existẽs deficit, luna igitur deficit. Hic ꝑ imediata. Luna per diametrũ soli existẽs superatur a terra. Qđ superatur a terra deficit, luna igitur deficit. Dixit ergo neqꝫ ꝓpter quid neqꝫ q̃a, qui duplex syllo est, vt pz. Subscribit tertiã disiũctiuã, & intellige sic, Aut si ꝓpões sint cõtingẽtes, & ipse syllogizator sciverit eẽ contingentes, neqꝫ opinabitur eodẽ modo neqꝫ subaudi sciet. dico neqꝫ sciverit, siue ipm q̃a sciverit per media, siue ipz pp qđ syllogizet & per imediata. Et accepit (vt mihi videtur) sciuerit, ꝓ syllogizauerit, vt sit sensus, siue ipm q̃a sciuerit, h est syllogizauerit ꝑ media h est ꝓpões mediatas, siue subaudi imediatas, siue subaudi syllogizauerit ipm pp qđ & ꝑ imediata, siue ꝑ mediata, vtroqꝫ mõ, neqꝫ scit, neqꝫ opinatur se scire, & hoc q̃a per ꝯtingentes ꝓpões syllogizat, quas ꝯtingentes eẽ nouit. Cõcidit autẽ hęc tertia disiunctiua cũ prima. Nã lz aliquo mõ ꝟbis differat, tñ in substãtia concidit cũ pma. ¶ Unde diuisio est, qui syllogizat necessariũ per ꝓpões ꝯtingentes, aut nouit q̃ ꝓpositiones sint contingẽtes, & sic neqꝫ scit, neqꝫ opinatur se scire. Aut non nouit eas esse contingentes, sed putat esse necessarias, & sic non scit, opinatur tamẽ se scire, hęc de epilogo, & de disiũctiuis additis, quę additę sũt ad vberiorem doctrinã, non autem ad necessitatem.

Quare dicit neqꝫ pp qđ neqꝫ q̃a. The. & Phi.

¶ Accidentiũ aũt nõ ꝑ se eo mõ quo determinata sunt ea q̃ per se cõpertũ, non est demonstratiua scia. Non eniz sit vt necessario ꝯclusio demonstretur. Fit enim vt accidens ipsuz non insit, de tali nãqꝫ accidente loquor.

¶ Accidentiũ ꝟo non per se quo mõ determinata sunt ea, q̃ sunt per se, non est scia demonstratiua. Nõ eni ex necessitate demonstrare conclusionem. Accidens eniz contingit non esse. De tali eni dico accidente.

Cõmẽ. 75m. Continuatio. ¶ Cum declarasset q̃ demonstratio & necessaria sit, & ex necessarijs ꝓpõnibus, & ex his, quę sunt per se, quoniaz secũdus modus eoꝝ, quę sunt per se (vt Philoponus inquit) ad inseparabilia accidẽtia reducebatur, ne q̃s ex h putaret vlĩter inseparabile accñs demõstrationem habere, nũc determinat id ipm, & ostẽdit q̃ nõ est simpliciter oĩum accidentiũ inseparabiliũ demonstratio, lz semper subiecto insit, sed solũ q̃ per se subiectis insunt, & hoc ꝓponit, & inq̃t. ¶ Accidentium aũt nõ per se, quo mõ determinata sunt ea q̃ sunt per se, hoc est. accidentiũ autez non ꝑ se, quę ꝯtradistinguuntur accidẽtibus ꝑ se, dico quo

nō determinata sunt ea, que sunt p se, qm̄ pluribus modis q̄ dcm̄ sit, per se accipit̄. Sed in pposito loquor de accidēte, qd non est per se, modo q̄ accepimus ipm p se. Dor. inq̄ accidentiū nō per se, nō est scia demonstratiua, nec de his est demōstratio. Sed solū illorū, q̄ subiectis insunt per se. Probat hoc, et ingt. Nō eni est ex necessitate demōstrare pclōnē, hoc est. Dico illorū nō eē demonstrationē, qm̄ pclusio, q̄ ex illis cōficeret, nō eēt necessaria, nec ex ppōnibus necessarijs demonstrabilis, et cām assignat, et dicit. Accidēs eni ex quo subaudi pclusio constaret. Cōtingit nō eē in subiecto subaudi, cui inseparabilr inest. Nam (vt ingt) de tali subito dico, qd est inseparabilr subiecto inexistēs, et pting it illi nō inesse. Et ita pclusio, que ex illo cōstaret, nequaq̄ necessaria erit, nec ex necessarijs demōstrabilis.

Dubitatio. ¶ Sz dubitar̄ ꝯ, nā si accñs hōi inseparabiliter subiecto inest, semp inest. Qd semp inest, nō pōt non inesse, qd nō potest non inesse, necessario inest. Quare si inseparabiliter inest, necessario inest, Et ita talis cōclusio cū sit necessaria, erit demōstrabilis.

Sol. Phil. ¶ Philoponus dicit, q̄ lz hec accidētia re ab eorū subiectis substantijs separari nō possint, intētione ac intellectu separari possunt, qm̄ et coruus, et ethiops pōt albus intelligi, eorū substātia nō lesa, sed pmanente. Et hoc ideo, qa non determinate et vm nature inest. Nā nigredo pōt et coruis, et equis indifferēter inesse.

Alia solo Philopo. ¶ Et aliter rñdet Philoponus et inquit. Et si ethiopi et coruo inseparabilr nigredo isit, attamē alijs inesse et abesse per nām apta est, et qa horū natura ptingens est, et nō per se rebus inexistēs, demonstratio taliū nō est, qm̄ non est possibile demōstrare ex necessitate, et per se pdicatū accidēs inesse subiecto substātie.

Sine The. p° par°. c. 15. Accñtia sūt duplicia. ¶ Vñ Themistius inuit duplicia eē accidentia, Alia qdem separabilia, Alia vo inseparabilia. Et inseparabiliū alia afferit subiectis per se inesse, q̄cūq; sm eorum nām subiectū determinatū sibi limitant, vt risibile hominē, et nihil aliud, et rudibile asinū, et nullū aliū. Aliam aūt per accñs, que lz aliqbus isint inseparabilr, nō tñ sm ipsorū accidētiū nām illis insunt, nec oibus qbus isunt, necessario insunt. Sed potius sm naturam eorum, quibus insunt, inesse necessario videntur.

¶ Quāq; fortasse qspiā dubitabit cuius nā gratia de his hec iterrogare opz, si nō necesse est pclōnē eē. Nihil, n. refert si qspiā q̄uis interrogans, dicat deinde pclusionem.

¶ Et tñ ambiget vtiq; quis fortasse. Cuius causa hec oportet iterrogare de his? Si nō necesse est pclusionem esse. Nihil enim differt siquis interrogatus cōtingentia, postea dicat conclusionem.

Cōml. 77°. ¶ Dictū est ex ptingentibus nō posse fieri demōstrationem, qa ex nō necessarijs nō pcludit̄ necessarium, Propterea querit, qua de causa de cōtingentibus interrogatio dialectica fit. Frustra eni videt̄ fieri, nō eni dialectica interrogatio fieri videt̄, nisi vt ex illius altera parte pconcessa opponens syllogizet pñem necessariā. At cū ex cōtingētibus pclusio necessaria non deducat̄. Ergo frustra de ptingētibus iterrogatio fieri videt̄. Vñ dicit. ¶ Lz ex ptingentibus nō demōstretur cōclusio necessaria. Ambiget tñ et vtiq; quispiaz fortasse, cuius cā hec. s. cōtingētes ppositiones opz interrogare de his, hoc est de pclusionibus necessarijs, Si nō necesse est ex illis conclusionem eē. Frustra eni videtur interrogare, cuius cām assignat, et inquit, Nihil eni differt siqs ptingētia interrogatus, postea dicat pñem, qm̄ siue iterrogatus, siue nō, nūq̄ consensu dato, pclusio erit necessaria. Ergo frustra interrogatio fit.

Doc. expo. ¶ Quo vo ad vba attinet. Aiaduerte, q̄ interrogatio dialectica, fit pprie de pbabilibus. Probabile autē est aliquādo necessariū, aliquādo cōtingēs, aliquando verū, aliquādo falsum. Multa eni falsa veris, et multa ptingentia necessarijs pbabiliora sunt, vt dicitur in topicis. Ideo interrogatio fieri pōt et de ptingētibus, et de necessarijs, et de alijs, mō sint pbabilia. Propterea vis rōnis Aristotelis est, q̄ si ex ptingētibus nō pcludit̄ necessaria pclusio, frustra de ptingentibus fierēt interrogationes dialectice.

Expo. Phil. ¶ Philoponus vo aliter textū idu cit, dicit enim qm̄ dixit accidētiū nō esse demonstrationem, nec vt ex qbus, nec vt de qbus, cum accñtia cōtingentia sint, querit si nō cōtingit accidentiū demōstrationem fieri, Propterea qa ex his, que aliter se habere possunt, nō ex necessitate sequit̄ pclusio. Cur pducimus ppositiones ab accidētibus, et syllogizamus, et asserimus ex talibus ppōnibus necessario cōclusiones seq, cum sit ostēsum ex nō necessarijs nō sequi necessarium. Et tunc Philoponus iterrogare pro pducere intellexit, q. d. cum ex accidētibus, que eadē ptingentibus sunt nō sequatur necessaria pclusio, Cur hec. s. ppōnes opz interrogare, id est pducere de his, hoc est ex his cōtingentibus, vt necessarias pclusiones iferamus. ¶ Melius aūt expositum est, vt diximus. Nā subscribens ingt. Nihil eniz differt siquis ptingentia iterrogatus, postea dicat pñem, qm̄ q̄uis parte pcensu dato, nūq̄ necessaria dabit̄ pclusio, et si ex non necessarijs necessarium non deducatur. Nam quiuis consensus contingens est. Ecce quo modo per interrogare nō pducere intellexit, sed interrogare, vt verbum iacet. Hec de dubitatione.

¶ At enim interrogare oportet non vt p iterrogata necessariū quicq̄ sequatur. sed quia dicere necesse est ei qui illa dicit, et vere dicere si competant vere.

¶ Oportet autem interrogare, non vt necessarium sit propter interrogata, Sed q̄ dicere necessarium sit, illa dicenti, et vere dicere, si vere sunt, que insunt.

¶ Respondet Aristo. ad dubitationē, et asserit interrogationē nō fieri frustra in ptingentibus ppōnibus, qm̄ interrogatio nō fit, vt ex pcensu dato deducat̄ cōclusio necessario necessitate pñtis, Sed necessitate pñequentie, q̄ est necessitas suppōnis, Vñ inquit. ¶ Opz autē interrogare. s. in ppōnibus cōtingentibus, et accipere respōdentis pcensum, Nō (vt necessariū sit) qd infert̄ ex cōsensu dato ppter iterrogata hoc est, vt cōclusio necessario deducat̄ necessitate pñequētis, que est necessitas simpliciter. Sz iterrogare opz eo q̄ dicere hoc deducere necessariū sit, Illa iterrogata dicenti, hoc est illis iterrogatis cōcessis, et vere dicere hoc est et vere deducere. Si vere sunt, que insunt, hoc est, et vere deducere, Si vera sunt, que pcedunt. Sic igit̄ interrogatio nō est frustra, qm̄ lz nō fiat, vt pclusio necessario sequatur necessitate simpliciter, que est necessitas pñtis, facta ppter ppōnū necessitatē, fit tñ, vt cōclusio sequat̄ necessario necessitate pñequētie, que est necessitas suppōnis.

Dubitatio p° elē. c. 1. ¶ Sed videt̄ q̄ in demōstratiuis fiāt interrogatiōes, nā (vt in Elenchis dicitur) disputatio quadruplex est doctrinalis, q̄ demōstratiua est, Dialectica, Tētatiua, et Sophistica, Ois autem disputatio p interrogationē perficitur. q̄ in demonstratiuis erūt interrogationes.

Solutio. ¶ Dicēdū iterrogatiōēz fieri

Interroga° & respr. fieri aliquādo, ad accipiēdū videntis ɔsensū, Aliquando ad intelligendū terminos, vt ex illis ppositio intelligat. Primo mō fit in Dialecticis, nō aūt in demōstratiuis, nā ppōnes demonstratiuę sunt (vt Themisti⁹ inqt) Suapte natura verę, & necessarię, ac p se ɔcessę. Secundo mō fieri pōt in oībus, nā demrationū ppōnes sūt principia. Principia vero intelligunt ex terminorum intellectu, & sic fieri pōt in ipsis interrogatio, vt termini intelligantur, qbus intellectis etiā principia intelliguntur.

¶ Cū igitur ea quę per se isunt necessario circa vnūquodq̄ cōpetant genus, & vt tale est quodq3. pz demonstrationes ipsa3 sciētiarū effectrices, de his esse quę per se competūt, & ex talibus extrui atq3 constare.

Tex. 19. ¶ Quoniā autez ex necessitate sūt circa vnūq̄dq3 genus, quęcūq3 per se sunt, & quaten⁹ vnumquodq3. Manifestum est, quoniā de his, quę sunt per se scientificę demōstrationes sunt, & ex talibus sunt.

Cōmē. 79m. Cur Ar. repetat idem. Lincoñien. ¶ Videt hoc in loco eadem dicere Phs, quę supius dixit, nā dicit q̄ nō ɔtingat demōstrationem ex ppōnib⁹ ɔtingentibus esse, & vtit eisdem rōnibus. Cur vero hoc faciat. ¶ Grossatesta cām assignans, asserit hoc factū esse, vt ostendat pmū medio, Mediū autē postremo fm ips3 inesse. ¶ Quę causa nō videt bene assignata, Nā apud Aristo. per se, & fm qd ipsum idē. Et sic nō potest per id qd est per se, demōstrari id qd est fm qd ipsum, nisi idē in suipsius demōstratione sumeret. ¶ Neoterici declarant repetitionē nō esse inutilem, ex eo q̄ a pmo pbauit demōstrationē esse ex his, & de his quę sunt p se ex medio, qd est necessariū. Hic pbat ex medio qd est necessarium ad genus pblematis ɔtractum. Et sic idē pbat diuersis rōnibus, quare nō incassū est repetitio. ¶ Sz lz declararent nō inutilē esse repetitionē, nō sufficiēter repetitionis cām assignant. ¶ Philoponus autē nō incassu3 hoc repetere Arist. assignat, q̄a Ari^les vult hinc nos docere q̄ oporteat demōstrationis ppōnes ex his pprijs sumere, quę fm vnūquodq3 genus sunt, circa qd est problema, & nō demōstrare aliqd Geometricū Theorema ex Arithmeticis propositionibus, ecce cām repetitionis, quā Philoponus pulchre assignauit. Scdm ergo Philoponu3 Arist. iterū declarat q̄ demōstrationes sunt ex his, quę sunt per se, & ex his quę sunt necessaria, nō simpliciter, sed ex his, q̄ sunt necessaria circa vnūq̄dq3 gen⁹, quatenus genus illud tale est, & hoc inqt. ¶ Qm autem quęcūq3 per se sunt, ex necessitate sunt circa vnumq̄dq3 genus, & q̄tenus vnūquodq3. s. genus tale est, & subaudi & q̄cunq3 necessaria sunt circa vnūquodq3 genus, p se sūt, eadem enī sunt & q̄ per se, & q̄ necessaria ad genus cōtracta. Ex his infert qd intendit, & inqt. Manifestū est, q̄m de his, quę sunt p se, & de talib⁹, q̄ sunt p se scientificę demōstratiōes sunt.

Laud. Neoterici. Refutatio. Philopo. Enthymema ¶ Est ergo Enthymema, q̄ per se sūt, & quę necessaria ad genus ɔtracta, eade3 oīno sunt, q̄ demonstratio est ex his, & de his, q̄ sunt per se, & necessaria ad genus contracta, ex his dico, vt ex ppōnibus, de his vero, vt de ɔnibus. Sīgs autē vult, pōt syllogismū sic conficere. Ex necessarijs ad genus cōtractis demōstratiōes sunt, q̄ per se sunt, necessaria sunt ad genus cōtracta. Ex his ergo, quę per se sunt, demonstrationes sunt.

Theorema expō. ¶ Quo vero ad verba attinet, Aristoteles hic per genus, nō pdicamentariū genus intelligit. Sed genus sciē veluti mathematicū vel physicū, & nō quidem genus sciētię absolute, sed vt tale, vtputa mathematicū, qd est geometricū vel arithmeticum. Nō enim ɔclusio geometrica satis est, vt demōstretur ex ppōnibus mathematicis, sed opz vt demōstretur ex his ppōnibus mathematicis, quę ɔcta sūt ad geometricu3 genus. Propterea dixit quę per se sunt, oē necessaria circa vnūq̄dq3 genus, & quatenus tale, cui⁹ & qualis est Theorema, qd ex illis demonstratur.

¶ Accidētia nāq3 non sunt necessaria. Quare non fit vt necessario sciatur cōclusio propter quid est.

¶ Accidentia enim nō necessaria sunt. Quare nō necesse est ɔclusionem scire pp qd sit.

Cōmē. 80m. ¶ Cōclusit q̄ demōstratio fit ex his, quę sunt per se, & B, quia necessaria ad genus ɔcta, & quę p se sunt, eadē sunt. At nunc idem pbat ex eo qd est oppositū ad per se, hoc pacto ex accn̄tibus non est necesse scire ppter qd. Ergo demōstratio nō est ex accidētibus, cū igit nō fit ex his, quę per accidēs sunt, ergo demōstratio est ex his, q̄ per se sunt. Et tūc verbum enim potius ɔfirmatiuu3 est, vt legatur enī p̄ pterea hoc mō. ¶ P. Accidentia nō necessaria sunt. Nā (vt Philoponus inqt) quę per accn̄s insunt, ɔtingunt nō inesse. Quare, vt inqt, Non necesse est scire ex his ɔnem ppter quid. Et ita ex his quę sunt per accidens, demonstratio non constat, q̄ si ex his, quę per accidens sunt, demonstratio non constat, constabit profecto ex his, quę per se sunt, quod est intentum.

¶ Neq3 si sit semper, nō aūt sit per se. Quō ita eē declarāt hę rōcinationū q̄ p signa ɔficiūt. Id eni3 qd est per se, non per se quisq3 sciet, neq3 pp quid est. Scire autē ppter quid est, nihil aliud est q̄3 per causam scire.

¶ Neq3 si semper sint, non per se autem. Ut sunt per signa syllogismi. Hoc eni per se est: non per se sciet. Neq3 propter quid. Nā propter quid scire: est per causam scire.

Cōmē. 81m. ¶ Ampliat qd dixit, Dixit eni3 ex his, quę per accn̄s sūt, nos nihil posse scire, Ampliat ergo nunc hoc, & inquit. ¶ Neq3 si semp sint accidētia ipsa, nō per se aūt, ex his fieri pōt demōstratio. Huius autē exēplum ponit, & inquit, Ut sunt per signa sylli, qui q̄dem causas ex causatis syllogiзant, vtputa. Luna diuersimode illuminatur. Qd diuersimode illuminatur, est sphęricū. Luna igitur est sphęrica. Diuersimode illuminari effectus est, causa vero eius est sphęricū esse. Uult igit q̄ nec accidētia, quę semper insunt subiectis, faciāt nos per se scire. Cuius rōnem affert, & inqt. Hoc enim per se est, vtputa Luna est sphęrica, non tñ qui hoc syllogiзat ex diuersis illuminationibus Lunę, per se sciet, Neq3 pp quid qd idem est. Cuius cām affert, & dicit. Nā pp qd scire, & p se scire, est per cām scire, vt supius dcm̄ est. Mō diuersimode illuminari est accn̄s, ac Lunę sphęrice effect⁹. Unde fit (vt sit scire per accidēs) vt superius dictum est.

Supra cōme. 21. ¶ Per se ergo tertio medium, & medio primo inesse oportet.

¶ Per ipsum igitur oportet & medium tertio: & primum medio inesse.

Cōmē. 82m. ¶ Ex his oībus, q̄ dicta sunt, ɔcludit Aristoteles q̄ oporteat mediū tertio per se inesse, & primū ēt medio. Si n. primū tertio ex necessitate inest, inest aūt per medium, opz igitur medium tertio q̄dem per se inesse, primo vero,

subyci, vt ita per ipm etiã primũ demõstret per se in eẽ tertio.

Verbor exposito.

℄ Quo vo ad vba attinet, per primũ extremitatez maiorẽ, ⁊ per tertiũ minorẽ intelligit, ⁊ ꝓprie in prima figura. Quia in alijs figuris, aut nõ fit demõstratio, aut nõ ꝓpter qd. Per ipm vo, per se intelligit, vt sit sensus ex his, quę dicta sunt, sequi pmũ in esse medio ꝑ se, ⁊ mediũ per se tertio, Tu vo nõ eodẽ modo per se, semꝑ intelligas, vt superius pulchre est dilucidatũ.

Corol^m p^m.

℄ Ex his quę dicta sunt, pz pmo ꝙ nullũ causatũ facit scire cãm ꝑ se, qm omne causatum est accidens suę causę, mõ per id qd est accidẽs, nihil per se scit.

2^m corol^m Tex. 5°.

℄ Accedit ꝙ scire ꝑ se, ⁊ scire ꝓpter quid idẽ est. Dixit enĩ Aristoteles supius ꝙ scire per accidẽs est scire sophistico modo, asserens ꝑ se scire ⁊ ꝓpter quid scire idẽ esse. ℄ P. Scdm Themi. ⁊ Philoponum scire per se, ⁊ scire pp quid, ⁊ scire simplr idẽ est. ℄ Auerroes tñ asserit scire simplr eẽ quoties ꝑ mediũ scimus, qd est nobis, ⁊ naturę notum, vt in Mathematicis. Scire vo ꝓpter quid, est scire per cãm, quę est nota naturę, nobis vo inuẽta ex effectu, qui ꝑ ipsam demõstratur.

Dubitatio.

℄ Sz qres vtrũ aliqd accidens possit eẽ necessariũ.

Rñ^o The. ⁊ Philopo.

℄ Themistius ⁊ Philoponus superius non semel dixerũt aliqd accidẽs posse eẽ ⁊ necessariũ, ⁊ sempiternum, nõ tamẽ simplr necessariũ, aut simplr sempiternũ, Sz ẽm quid. vt candidũ accidẽs est necessarium ad hoc, vtputa ad cygnũ, niuem ⁊ id genus. nõ aũt simpliciter ad oĩa. Pręterea. Albũ ad niuẽ est sempiternuz, non tñ ad oĩa, cum sit parieti ↄtingens.

Alia dubĩ.

℄ Sed tunc dubitant an omne accidẽs ꝓprium subiectũ habeat: Hoc est vtrũ aliqd accidens possit eẽ ꝓpriũ vni subiecto, ⁊ cõe alteri subiecto.

Solo Recẽtiorum.

℄ Recẽtiores de Auerro. decreto affirmant omne accidẽs eẽ ꝓpriũ alicui, veluti albũ, parieti quidem cõmune est, Diaphano autẽ terminato ꝓpriuz est. Cui opinioni id ↄsonum eẽ videtur, qd Aristo. in physicis asserit, ꝙ omne ꝑ accidens ad per se reducat̃. Pręterea. omne accidẽs qd per se cãm in subiecto hz, est illi ꝓprium, At nullũ est accidens, quin habeat ꝓpriam causam in subiecto.

Opi. aliq̃rũ.

℄ Alij tenent oppositũ, asserũt enĩ accidẽtis alia esse per se, quę ꝓpria eẽ affirmãt. Alia ꝑ accñs, quę cõia, ⁊ qdem pluribus rõnibus.

P^a rõ sua.

Prima qdem, quoniam ↄtingens respectu vnius nõ põt esse necessariũ respectu alterius, vt 2° physicę auscultationis, ingt Auer.

Cõmẽ. 48, 2ª ratio.

℄ Secũda vo, qm hoc concesso, semꝑ ad alicui^9 accidentis corruptionez, aliqua substãtia corrũperet̃. Cuius ↄtrium videt̃ asserere Aristoteles eo libello, quẽ de lõgitudie, ⁊ breuitate vitę scripsit.

3ª ratio.

℄ Pręterea. ⁊ tertia rõne idẽ probant, ꝙ nullũ oppositũ de suo opposito ꝑdicabitur. Accidẽs autẽ ꝑ accidẽs est oppositũ accidẽti per se, Igit̃ nõ potest respectu alicuius eẽ per se.

4ª ratio.

℄ Quarta demqz rõne, quoniã omne accidens ꝓpriũ est per se, oẽ per se est simplr necessariũ (vt Themistio placet) ⁊ sic omne accidens ꝑ accidẽs esset simpliciter necessarium.

Nota hec.

℄ Aduerte pro dilucidatiõe, ꝙ res ⁊ causa sic combinant̃, nam aliqua est res necessaria, ⁊ cã ↄtingẽs, vt cęlestis calor res qdẽ necessaria est, aĩaliũ aũt ⁊ stirpium, cã per accidẽs. Aliqua est res necessaria, ⁊ cã necessaria, vt cęlestis dẽsitudo res qdem necessaria est, causa ẽt necessaria lucis. Aliqua est ↄtingẽs, ⁊ cã cõtingens, vt cursus, qui res ↄtingẽs est, ⁊ sanitatis cã ↄtingẽs. Aliqua vo cõtingens, ⁊ causa necessaria, vt distẽperantia humorꝫ res quidẽ ↄtingens est, mortis vo cã necessaria ℄ P. Animaduerte ꝙ subiectũ aliquando apud Phos ꝑ mã, cui accidẽs inheret, accipit̃. Et sic substãtia accidẽtiũ subiectuz dĩ. Aliquãdo ꝓ causa, ⁊ hoc pacto phãtasma Auerroem 3° libro de aĩa subiectũ intellectionis vocat, nam

Cõmẽ. 5.

phãtasma cã est intellectionis. ℄ Tunc dõm has opiones ↄciliãdo, ꝙ nõ sit aliqd subiectũ in rerꝫ natura, quin habeat ꝓpriũ subiectũ, accipiẽdo subiectũ ꝑ causa, q̃ sit illius necessaria causa aliquo mõ dictorꝫ. Et sic fortasse primi itellexerũt. At si subiectum itelligat̃ ꝑ mã, cui accidẽs inhęret. Sic nõ oẽ accidens ꝓpriũ subiectum hz, vt rationes concludunt. Et sic fortasse secũdi intellexerũt, tu vo si melius habes melius dicas.

Cõciliatio p^o opiones cum secunda.

℄ Nõ igit̃ fieri põt vt ex alio gñe q̃sqꝫ in aliud trãsiens quicqꝫ demonstret, veluti conclusionẽ geometricã, aritbmetica demõstratõe.

Tex. 20.

℄ Non igitur est ex alio genere transeũtẽ, demõstrare, vtputa, geometricũ, aritbmetica.

Cõmẽ. 85^m. Iudicio Ar. sz Iuniores. Introductio Philopo.

℄ Iuniores asserũt nunc Aristo. velle demõstrare, ꝙ demõstratio nõ ex extraneis, sed ex ꝓprijs cõstet. ℄ Philoponus vo sic textũ introducit, ꝙ cũ Aristo. demõstrasset ꝙ demõstratio ⁊ necessaria sit, ⁊ ex necessarijs, ⁊ ꝙ sola quę ꝑ se sunt, necessaria sint, nunc corollariũ ↄcludit. Et corollariũ ẽm eum est hoc, ꝙ nõ cõtingit demõstrationes, quę alteri cuipiã scientię conueniũt, ↄuenire in alia, hoc est (vt exponit) ꝙ nõ possibile est demõstratiõe, q̃ demonstrauimus geometricuz aliqd theorema, ea ipsa aritbmeticum demõstrare. Clarius autez corollariũ est hoc, quod nõ sit possibile vt conclusio sit vnius gñis, ⁊ ꝓpositiones alterius, vtputa ↄclusio sit geometrica, ⁊ ꝓpositiones, ex qbus demõstratio cõstat, quę illam demonstrat, sint aritbmeticę. Et hoc ingt. ℄ Non igitur est ex alio genere transeuntẽ, demonstrare, vtputa geometricum. Theorema aritbmetica a demõstratione.

Vñ inferatur corol^m. tex. Themi.

℄ Unde vo corollariũ istud inferat̃, Placet Themistio ꝙ hoc inferat̃ ex ꝓximo dicto, hoc mõ, si necesse est mediũ istimo, ⁊ primuz medio per se inesse, Manifestũ est demõstrationes de genere vno in aliud migrare aut ↄferri nõ posse. Uerbi causa, vt geometricę ꝓpositiones aritbmeticis cõclusionibus cõgruant.

Philopo.

℄ Philoponus deducit ⁊ ex eo ꝙ demõstratio sit necessaria ex necessarijs, ⁊ ex eo ꝙ sola ea quę per se sunt, sint necessaria ad genus cõtracta. Ex his enĩ concludit nõ posse cõclusionez eẽ in vno genere, ⁊ ꝓpõnes in alio.

Uerb expõ.

℄ Quo vo ad verba attinet, verbuz trãseuntẽ in antiquis translationibus legitur descendẽtem, grece tamẽ Metanantа legit̃, qd est transeũtem. Nam descendere est a superiore, quod Aristo. concedet, Ideo melius transeuntem legendum est.

℄ Tria nãqꝫ sunt q̃ in demõstratiõib^9 insunt. Unũ id qd demõstrat̃ inesse. Hoc aũt est id qd alicui per se generi cõpetit. Aliud dignitates. Dignitates autem ea sunt, ex quib^9 fit demonstratio. Tertium est genus ipm subiectum, cuius affectus accidẽtiaqꝫ per se demonstratio patefacit.

℄ Tria eniz sunt in demõstrationibus, Unũ quidem, quę demonstratur, conclusio. Hoc aũt est, quod inest alicui generi per se. Unũ autem, dignitates. Dignitates autez sunt, ex quibus est demõstratio. Tertium autez genus, subiectum, cuius passiones, ⁊ per se accidentia ostendit demonstratio,

Cõmẽ. 84^m.

℄ Cũ dedisset corollariũ, nũc vult illud altius, ac facilius dilucidare, ⁊ vt hoc faciat, prius diuisionẽ fecit (vt Philoponus ingt) eorum, quę in demonstrationib^9 assumũtur, quã quidem diuisionem ab initio fecit eo textu, qui est.

Supra tex. 2. est. Dupliciter autez necessariũ est pcognoscere. ℂ Uerum Recẽtiores asserũt Aristo. facere hãc diuisionem, qd tria sint in demõstrationibus, pclusio. vz. dignitates, ꝛ subiectũ. ℂ Quę diuisio satis videt̃ ℣bis Aristo. cõsonare. Nõ tamẽ reuera cõsonat, qꝛ pclusio nõ est demõstrationis pars, sed aliud qdpiam eueniens de necessitate. ℂ Propterea Themistius ꝛ Philoponus aliter diuisionem, quã Aristo. premittit, intelligunt. Et asserunt tria eẽ quę in demõstrationibus assumunt̃, ꝛ ea, ex qbus demõstrat̃ pclusio, quę grece Axiomata dicũtur, latine Dignitates. Et pclusionis subiectus terminus, ꝛ eiusdez quęsitus de subto pdicatus. Unde Aristo. inqt. ℂ Tria enĩ sunt, quę in demõstrationibus assumunt̃, Unũ qdẽ, quę demõstratur, pclusio, hoc est pdicatus in pne terminus, quẽ demõstratio aut inesse subiecto, aut non inesse ostẽdit. Exponit aũt cui hic pdicatus terminus insit, ꝛ dicit, Hoc autẽ est, qd inest alicui generi per se, id est hic pdicatus terminus est, q inest alicui subiecto alicuius conclusionis per se. Sũpsit enĩ genus, p subto pnis (vt Philoponus exponit) vt etiaz multis in locis dicere cõsueuit Aristo. Appellauit aũt Philoponus textu illo (Dupliciter aũt necessariuz est pcognoscere) pdicatũ cõclusionis, quęsitum, hic ℣o Aristo. quę demõstrat̃, pnem vocauit. Deinde exponit 2m, ꝛ inquit. Unũ autẽ dignitates, h est fm eorum, quę in demõstrationibus assumunt̃, sunt dignitates, quas exponit, ꝛ inqt. Dignitates aũt sunt, ppõnes, ex qbus est demõstratio. Exponit ℣o ꝛ tertiũ, ꝛ inqt. Tertiũ aũt genus subtũ h est subiectus in pne termin9, qd Philoponus textu quo supra, appellauit datũ, vl cõcessuz, cuius (vt inqt) passiões, ꝛ p se accñtia ostẽdit demõstratio. dixit passiões, ꝛ p se accñtia, vt alterũ alteri9 sit expositiuũ. q. d. cui9 passiões, h est per se accñtia ostẽdit demõstratio. ℂ Sic igit̃ vult tria eẽ, q̃ assumunt̃ in demõrationib9, pdicatũ ꝛ subz pnis, ꝛ dignitates, vel sub alijs ℣bis pcessuz, ꝛ q̃situ, ꝛ pncipia, q̃ in ipsa inuẽtione, Maiores ppõnes sunt, sub qb9 minores ex inuẽtiõe accipiunt̃. In ipsa ℣o doctrina vel disciplina, q̃ ab alio habet̃, sũt pma pn9, q̃ psũt eẽ cõia plurib9 sciẽtijs, ꝛ ppa vnius demõstrationi, vt dicemus. Tacuit autem mediuz, quia pars est Axiomatũ. Mediuz enim multiplicatũ propositiones generat, ex quibus demonstratio est.

ℂ Fieri igit̃ põt vt ea quidẽ sint eadẽ e qbus sit demõstratio. At quarum genus diuersuz est, vt arithmetice geometrieqz, in hisce fieri nequit vt ad ea q̃ magnitudinibus accidunt accõmodetur arithmetica demõstratio, nisi sint ipsę magnitudines nũi. Hoc aũt vt in qbusdam fieri potest, posterius explicabitur. Arithmetica ℣o demõstratio semp in se genus id hz, circa qd ipsa ℣sat̃ cętereqz silr.

ℂ Ex qbus igit̃ demõstratio sit, ptingit eadẽ esse. Quoꝝ autẽ genus alteꝝ est, sicut arithmeticę ꝛ geometrię, nõ est arithmeticaz demõstrationem accidẽtibus pvenire, q̃ in magnitudinibus sunt. Nisi magnitudies numeri sint. Hoc autẽ quo modo ptingat in qbusdam. Posterius dicet̃. Arithmetica ℣o demonstratio semper habet genus circa quod demonstratio sit, ꝛ alię similiter.

Uere ent...

Cõmẽ. 35m. Expõ Phil, ℂ Uerbuz igitur (vt Philoponus sentit) Aduersatiue legẽdũ est, hoc mõ, vt velit Arist. ponere diuĩsiter ea tria, quę in demõstrationib9 assumunt̃, quatenus Axiomata cõia eẽ psũt diuersis sciẽtijs, subtũ ꝛ pdicatum nõ, Sed cuiqꝫ scię ppria. Unũ inqt. ℂ Sz ex qbus demõratio fit, ptingit eadem eẽ, hoc est Axiomata, q̃ maiores ppõnes sunt in syllis. Nã hoc Axioma, q̃ eidẽ sunt ęq̃lia, ꝛ inter se sunt ęq̃lia geometrię, ꝛ arithmeticę cõe est. Exponit deinde q subiecta ꝛ pdicata non possunt eẽ eadẽ, ꝛ dicit. Quoꝝ autez genus. (subiectũ est alteꝝ, hoc est. quarum autẽ sciarum subiectũ est diuersum, In his subaudi nõ ptingit eisdez ppõnibus minoribus inqꝫ vti (vt Philoponus exponit) Sicut arithmeticę, ꝛ geometrię, quatenus arithmeticę numeri geometrię magnitudies subiecta sunt, Et pp hãc inqt differẽtiam subiectorum, nõ est arithmeticã demõstrationẽ accñtibus pvenire, q̃ in magnitudinibus sunt. Nisi magnitudines nũeri sint (vt Pithagorici dixerũt) qd falsum est. Cãm affert Philoponus quoniã diuersis existẽtibus subiectis generib9, neqꝫ predicatũ accidẽs idem est, nõ enĩ possibile est idẽ pdicatum accidẽs de vnoquoqꝫ diuersoꝝ generũ vlr ꝛ per se predicari, vt prius dixit. Sed qꝛ in sciẽtijs subalternis hoc fieri põt, ideo dicit, Hoc autez quõ ptingat in qbusdam, posterius dicet̃. Qm̃ in subalternis sciẽtijs põt demonstratio altioris sciẽtię pvenire accidentib9 iferioris sciẽtię. Deĩde (vt sentit Philoponus) cãm assignat eius, qd dixerat. Dixerat enĩ q non cõtingat eas, quę in alia scia assumptę sunt minores ppõnes, In alia cõuenire, nunc hoc cõprobat (vt Philoponus inqt) ꝛ legẽdum est autẽ non aduersatiue, sed causalr, hoc pacto, nam sciẽtia arithmetica semp hz genus ppriuz, circa quod demonstratio fit, ꝛ alię scię similr habẽt genus ppriuz, circa qd versant̃ oẽs demõstrationes Ergo ppõnes minores nõ possunt eẽ cões vtrisqꝫ sciẽtijs, nisi illę subalternę eẽnt. Abiũctis eniz ꝛ penitus diuersis nequaqꝫ cõmunes eẽ psũt, Et accepit semp pro vlr. Uniuersalr eniz in omni arithmetica demõstratione idẽ genus assumitur. ℂ Ex his rõ põt hoc pacto cõponi. Subiecta ꝛ pdicata propria sunt. Demõstratio pstat ex subto ꝛ pdicato. Igĩ demonstratio est ex pprijs. Potest tñ fm qd ex cõibus pstare, ꝛ sic pz, corollariũ. vz. q nõ ptingat trãsire de genere in genus ℂ Aiaduertendũ fm Philoponũ, q diuersę sciẽtię genere, ꝛ oĩno abiũctę, vt sunt geometria, ꝛ arithmetica vti possunt eisdẽ ppõnibus. s. maiorib9, vt est illa q̃ eidem sunt ęqualia, inter se sunt ęqualia. Eisdẽ ℣o ppõnibus minoribus nequaqꝫ. Cuius cã est, quoniã subiecta sunt diuersa, ꝛ accidẽtia pdicata diuersa. Et sic minores nõ possunt eędem eẽ vtrisqꝫ, nisi sciẽtię subalternę eẽnt, Ut posterius dicemus. Et tũc legẽdus est textus hoc mõ. ℂ Ex qbus autẽ demonstratio fit. s. maiores ppõnes, ptingit eadẽ eẽ ꝛ cõmunia diuersis generibus sciẽtię. Et lz maiores possunt eẽ eędem, quoꝝ tamẽ, hoc est quarũ tamẽ sciarũ subiectũ genus est alterũ, minores nõ psũt eẽ eędẽ ꝛ cões, sicut dicemus, nisi eẽnt subalternę. quarum diuersarum scientiarum maiores eędẽ esse possunt, minores ℣o, minime.

Syllo tex.

Notabile.

ℂ Quare si trãsire migrareqz debeat demonstratio, aut idez genus simpliciter, aut aliqua ex parte, necesse est esse.

ℂ Quare aut simplr necesse est idẽ eẽ genus, aut aliquo mõ. Si debeat demõro dscẽdere.

Descẽdere Migrare Cõmẽ. 36m.

ℂ Cum cõpleuit rõnẽ, per quã corollarium pbauit, nunc ostẽdit, quõ lz descẽdere de genere in genus, ꝛ deducit, qd hic dicit, ex dictis, Et ppea vnit ℣bo quare, ꝛ inquit.

Quare (si debeat demōstratio descendere) ita vt eisdem demōstrationib⁹ in diuersis sciētijs vtamur, necesse est idē eē genus eaꝝ sciarū aut simplr, Utputa in eadem scia, vt in geometria, vbi (vt Philopon⁹ ingt) semꝑ priora Theoremata fiūt pncipia, ꝛ ꝓpōnes posteriorū. Qd̄ enī in priore Theoremate demōstratū est, id ad demonstrationē posterioris assumptum est, ꝛ ita in oibus. Aut aliquo mō, h̄ est, aut necesse est vt genus eaꝝ idem sit aliquo mō, veluti est in subalternis sciētijs, quę sunt eiusdem generis non simpliciter sed aliquo modo, quatenus genus vnius sub genere alterius continetur, patet igitur quo modo licet descendere.

Aliter ꝟo p̄z fieri nō posse. Quare aut simpliciter necesse est genus idē eē, aut sic, si debet demonstratio descendere, aliter autē impossibile esse manifestū est. Ex eodē eniz genere, ipa extrema ꝛ media necesse est eē. Nā si nō sint per se, accidētia erunt ꝑfecto.

Aliter ꝟo, quoniam impossibile. Manifestū est. ex eodē enī genere, necesse est vltima, ꝛ media eē. Si.n. nō sūt ꝑ se, accñtia sunt.

Cōme. 87. Philopo. Nūc ondit q̄ ipo[ss]e sit s̄m aliū modū demr̄ones migrare ab alijs in alias scias, q̄si rediēs ad id, qd̄ prius dixerat, dixit enī q̄ nō pn̄t ꝓpōnes esse vnius scię, ꝛ ꝯnes alterius, vt geometrię ꝓpositiones, Arithmeticę ꝟo ꝯnes, nisi (vt dcm̄ est) scię sint aliquo mō eiusdē gn̄is hoc est subalternę. Probat autē hoc, vt Philopon⁹ pulchre exponit, terminis in demr̄one tribus assumptis, duobus qdem extremis, Uno aūt medio. At hos oēs necesse est assumi ex eodē gn̄e, vtputa, in arithmetica qdē ex numeris, In geometria ꝟo ex magnitudinib⁹, ꝛ in alijs eodē mō. Assumpcū ēt est, q̄ per se op3 ꝛ extremos terminos adinuicē ꝑdicari, ꝛ mediū, huic qdez subijci, de illo aūt ꝑdicari, q̄re si nō ex eodez gn̄e assumpta hec fuerint, non erūt ꝑ se adinuicē, s3 ꝑ accñs. Nō enī extremitas maior de medio, nec mediū de minore ꝑ se ꝑdicabit̄, Sed extranee, atq3 ꝑ accñs. Un̄ ingt. Aliter ꝟo, q̄ ipo[ss]e sit, Manifestū est, hoc est. Impo[ss]e est s̄m aliū modum demōstrationes migrare ab alijs, in alias scias, sed solū, (vt dcm̄ est) quando sunt subalternę. Probat ꝛ ingt. Ex eodē enī genere necesse est vltima, ꝛ media eē. Nō eniz pn̄t extrema eē de gn̄e magnitudinū, Media ꝟo de genere numeroꝝ, alioquin nō per se maior extremitas de medio, nec mediū de minori extremitate ꝑ se ꝑdicaret̄. Hoc destruit, ꝛ ingt. Si.n. nō per se subaudi inuicē ꝑdicarent̄ eēnt subaudi inuicē accidētia, q̄n de medio maior, ꝛ de minori mediū per accñs ꝑdicaret̄, ꝛ sic demonstrationes nō ex his, quę per se sunt, fierēt, Sed ex his q̄ sunt per accidens, Contra ea, quę diximus. Quare impossibile, vt migratio fiat de vna scientia in alteram penitus ac simpliciter diuersam.

Quocirca fieri non pōt, quo geometria ꝯrioꝝ vnā sciaz eē, vel duos cubos cubū esse demōstret, aut alia q̄uis scia, id qd̄ ad aliā ꝑtinet, nisi in hisce q̄ sic inter sese hn̄t vt altera sub altera collocet̄, quo pacto ad arithmeticā musica, ad geometriā ꝑspectiua se hab3.

Propter h̄ geometrię nō est demonstrare q̄ ꝯrioꝝ vna sit scia. Sed neq3 q̄ duo cubi sit vnus cubus, neq3 alteri⁹ scię qd̄ alterius est. Sed aut quęcūq3 sic se habēt adinuicez, vt q̄ alteruz sit sub altero, vt perspectiua ad geometriam, ꝛ musica ad arithmeticam.

In spē q̄si exēplo exponit qd̄ dixerat, ꝛ ingt. Propter h̄ geometrię nō ē demr̄are q̄ ꝯrioꝝ vna sit sciētia. Demr̄are.n. q̄ ꝯrioꝝ vna sit scia, nō ē ꝓpriū geometrię, q̄n nō ex subiecto geometrię assūpti sūt termini. Pot⁹ autē (vt Philopon⁹ igt) Dialecticę ē illō dmr̄are, q̄ qdē ꝑmā imitās ꝑhiam, oia demr̄are tētat, tāq̄ oia ipsi subiecta sint. Est.n. dialectica d̄ cōib⁹ q̄busdā oib⁹ sciētijs. Assignat 2ᵐ ex̄ᵐ, ꝛ igt, S3 neq3 q̄ duo cubi sit vn⁹ cub⁹ geometrię. v3. est dmr̄are, s3 pot⁹ stereometrię, Nā geometria qdē circa supficies speculatōez h3. Stereometria ꝟo circa solida ac corpa. Cub⁹.n. subz ē stereometrię. Quo ꝟo ad ꝟba attinet, cū dic̄, q̄ duo cubi sit vn⁹ cub⁹, itelligit cubū duplare, ꝛ iteꝝ remanē cubi figᵃᵐ, vt Philoponus exponit. Ur̄ āt ꝑ h̄ (vt Philopon⁹ exponit) Diuulgatā obscuri log historiā. Delijs.n. peste laborantibus Oracula rn̄dit Apollo, liberari a peste, si altare duplabūt cubicā hn̄s figurā, Illi ꝟo erexerūt, addētes ꝓxi altari, alteꝝ cubuz eq̄lē, S3 duoꝝ cuboꝝ ꝯpō cubi figurā alterauit. Facta enī ē ꝑ cubo trabs. Peste ꝟo nō cessante, rn̄sū3 dedit de⁹. Ipos nō fecisse qd̄ ipatū fuit, Nā ipe qdē ꝑcepit duplari cubū h̄ ē altare emoliri cubicū ꝓxis dupluz, Illi ꝟo cubū supra cubū posuere. Uenerūt igr̄ ad Platonē q̄rētes methodū, q̄ pacto vtiq3 cubū duplaturi essent, ille ꝟo ad eos igt. Ur̄.n. vobis ꝑbro dare de⁹, Utpote negligētib⁹ geometriā. Duplatio.n. cubi iueniet̄ igt si duaꝝ rectarū lineaꝝ duę medię ꝓportiōales inuenient̄. Et h̄ ꝓblema discipul' ꝓposuit, q̄ qdē d̄ h̄ scripserūt vnusq̄sq3 ꝑ virib⁹, q̄ꝝ nec q̄cq̄ hucusq3 saluat̄. Nō.n. geometra de h̄ notauit, S3 stereometra, qd̄ q̄uo dmr̄et, Philopon⁹ lōgo sermone exponit, nob̄ āt illō sit sat, q̄ hui⁹ dmr̄o stereometrica ē, nō āt geometrica. Demū āplificat qd̄ dixit, ꝛ ingt. Neq3 alteri⁹ scię ē dmr̄are qd̄ ē alteri⁹, S3 aut solū h̄ facerī pn̄t sbalternę, q̄cūq3 sic se hn̄t adinuicē, vt q̄ alteꝝ sit subalteꝝ, vt ꝑspectiua ad geometriā, ꝛ musica ad arithmeticā. Ubi aīaduersiōe dignū tria regri ad sciarū sbalternatiōez. ꝑ qdē q̄ subz sit ibi subiecto, Et h̄ pacto geometria arithmeticę n̄ subijcit̄, q̄n altera d̄ nūo, altera d̄ magnit̄ᵉ agit. 2ᵒ loco q̄ subz iferioris supaddat subiecto superioris dr̄ām accñtalē, hac rōne scia, q̄ est d̄ spē scię q̄ de gn̄e ē n̄ sbalternat̄. 3ᵒ ōniq3 q̄ ꝯnes scię supioris sint pricipia cōclusionū scientię inferioris. Et hac rōne nec physica, nec mathematica subalternat̄ metaphysicę.

Neq3 siqd lineis iest, nō vt lineę sūt ꝓprioꝛ, rūq3 rōne pricipioꝝ geometria demr̄at. Uelut si pulcherrima lineaꝝ sit linea recta, aut si sese h3 ad circūferētiā ꝯrio mō. Nō n̄ h̄ rōne ꝓprij gn̄is ipsaꝝ, sed cuiusdā cōis ꝯpetūt.

Neq3 si aliqd iest lineis n̄ h3 q̄ lineę sūt, neq3 iquātū ex ꝓprijs pricipijs. Ut si pulcherrima lineaꝝ recta ē. Aut si ꝯrio mō se h3 circulari. Nō enī s̄m q̄ propriū ipsarū gen⁹ est. Sed inquantum cōmune quoddaz est.

Sz q̄ret fortasse vtrū oia q̄ lineis isūt, geometrę sit demōstrare, Rn̄det q̄ nō, q̄n nō ea dmr̄at q̄ lineis isūt ꝑ accñs, ꝛ nō iquātū lineę sūt. Un̄ igt. Neq3 si aliqd iest lineis n̄ h3 q̄ lineę sūt, neq3 iquātū ex ꝓprijs pncipijs lineaꝝ fluit, ē subaudi geometrę dmr̄are, Ut si pulcherrima lineaꝝ recta ē, h̄ nō ē geometrę dmr̄are. Qd̄ pulchriundo

Cōme. 88.

Verboꝝ expositio.

Historia de apollinis ara.

Ad scien̄ alternationes tria requirunt.

Cōme. 89.

chritudo non quatenus linea est, inest, multis etiaʒ aliis
Noz expō. inest. ¶ Quo vero ad verba attinet. Dixit rectam eē pulcherrimam, cum circularis pulchrior sit, quoniam similaris est, ⁊ quelibet pars ipsius circularis cuilibet parti correspondet, ⁊ ita dixit rectam esse pulcherrimam per modum quesiti, non per modum determinationis. Tangit 2ᵐ ⁊ inquit. Aut si cōtrario modo se hʒ circulari hoc est nec geometre est demonstrare q̄ linea recta sit contraria circulari. Non enim s̄m q̄ proprium ipsarum genus est. s. linea, hoc est, non enim lineis s̄m q̄ linee sunt. Inest cōtrarietas, aut pulchritudo. Sed inest lineis. Inquantum illis cōmune quoddam est. Nam aliis etiam multis hec insunt. Quare geometrica scientia non considerabit talia, non enim sunt propria, neq̄ prima subiecti generis. Ea. n. insunt lineis per quādam rōnem cōmunē
Kogbui p^m. aliis multis. ¶ Querunt que scientia demonstret illas, linea recta est pulcherrima, ⁊ linea recta, ⁊ circularis sūt
R.ā. Junioz contrarie. ¶ Recentiores dicunt primam a metaphysico demonstrari hoc pacto, quod mundum mensurat, est pulcherrimum. Linea recta mensurat munduʒ. Ergo linea recta est pulcherrima. Constat aūt hanc demonstrationem esse metaphysicam. Secundam vero probat physicus ⁊ metaphysicus. Metaphysicus quidem hoc modo. Discrepans ab extremis, ⁊ equum cum extremis sūt contraria. Recta linea est equa cum extremis, ⁊ circularis discrepat ab extremis. Ergo recta ⁊ circularis sūt cōtrarie. Physicus vero sic, linee supra quas motus cōtrarii fiunt, sunt contrarie. Linea recta, ⁊ linea circularis sunt linee supra quas contrarii motus fiunt. Ergo sunt cōtrarie. ¶ Ego vero dicerem omnes has rationes esse proba
ppria rñ. biles, ⁊ omnes pertinere ad physicum, potius q̄ ad metaphysicum. Prima enim pertinet ad physicuʒ, quia de mundo, ⁊ mundi mensura ad physicum pertinet. Secunda etiam, q̄ physicus considerat extrema ⁊ media, vt p̄mo de generatione pʒ. Tertia etiā, q̄ motus, Physicus considerat. Secundo dicerem q̄ Aristo. (vt Philopon⁹ inquit) non dicit rectam esse pulchrioreʒ circulari. Sed
2ᵐ q̄siū. id, qđ dixit, pblematice, atq̄ exemplariter dixit. ¶ Secundo querunt. Utrū metaphysica, ⁊ dialectica possint descendere in sciētias speciales, vt in physicam ⁊ mathe
R.ā. recentiorū. maticam. ¶ Recentiores dicūt duo, quoꝝ primū est, q̄ metaphysica bene potest in illas descendere. Secundū vero est, q̄ dialectica non possit. Primum probant. Primo quidem q̄ subiecto metaphysice subiecta omnium scientiaꝝ subiiciuntur. Secūdo loco q̄ metaphysica regulat omnes alias scientias, vt proemio metaphysice dicit Aristo. Tertio loco, q̄ metaphysica probat principia scientie naturalis contra Parmenidem, ⁊ Melissū. Postremo Alacen libro secūdo sue perspectiue probat omne totum maius esse sua parte ratione metaphysica. Secundū vero probant, q̄ subiectum dialectice est syllogismus, sub quo ceterarum scientiarum subiecta non cō
Confutatio. tinentur. ¶ Sed hec nō videnť bene dicta. Q̄m vel loquunť de descensu subalternatiuo, quo subalternans in subalternatam sciam descendit. Uel de descensu disputatiuo, quo scientia cōis in speciales scientias descendit. Primo modo quidem, falsum est quod dicunt. Naʒ nulla sciētia genere ab aliis diuersa, in illas dscendit. At me
Tex.c.2.t.3. taphysica genere differt a ceteris, vt. 6. metaphysice dicit, igitur in illas non descendit. Secundo etiā modo falsum est, quoniam etiam dialectica viam habet disputan
Cōs.2. di contra negantes principia omnium scientiarum, vt di
Ppria rñ. cit primo topicoꝝ libro. ¶ Quare dicendum est descensu disputatiuo, tam dialecticam, q̄ metaphysicam descēdere posse in omnes. Sunt enim scientie cōmunes, me-

taphysica qdem q̄ eius subiectum de oībus predicatur. Dialectica vero, quia eius subiectū oīb⁹ applicari potest.

¶ Patet aūt si ppositiōes sint vl̄es ex q̄b⁹ fit rōcinatio. necīo ꝯclusionē quoq̄ ppetuā eē demōstrationis talis, ⁊ demr̄ationis oīno.

¶ Manifestuʒ aūt est, ⁊ si sint ppōnes vl̄es, Tex.21. ex q̄bus est syllogismus, q̄ necesse est ⁊ conclusionē ppetuā esse huiusmodi demonstrationis, ⁊ simpl'r, vt est dicere, demr̄ationis.

¶ Philopon⁹ asserit Arist. velle ex his, q̄ dixit demōstra Cōmen. 90. re q̄ nulli⁹ corruptibiliū ꝯtingat demr̄oneʒ esse. Demō Expō Philo. strat aūt hoc p tale Enthymema, demonstratiōes sūt ex his, q̄ p se, ⁊ ex his, que necīo isunt. Ergo nō possibile est aliqđ corruptibiliū demōstrare. Naʒ (vt Philoponus subaudit) corruptibilia nō sūt ex his, q̄ ex necītate isunt. Sed ex his, q̄ q̄nq̄ qdē isūt, q̄nq̄ vero, minime. Uñ inq̄t. ¶ Manifestū āt est, ⁊ si sint ppōnes vl̄es hoc est necīe p se, ⁊ vl̄es, ex q̄b⁹ est syllogism⁹ hoc est dmonstratio, q̄ necesse est ⁊ conclusionem ppetuā esse, talis demonstrationis subaudi, q̄ est ex vl̄ibus p se ⁊ necessariis ppositionibus. Et ne quis dicat solum ꝯnem necessariam esse cū⁹ demonstrationis, que est ex vniuersalibus, subscribit, ⁊ simpliciter demonstrationis, vt est dicere, quasi dicat necesse est non solum demonstrationis que est ex vniuersalibus, conclusionem esse perpetuam, sed etiam simpliciter cuiuslibet demonstrationis vt est dicere. Est ergo Enthymema. Si propositiones demonstrationis sunt Enthymema ex. vniuersales, hoc est per se ⁊ necessarie, ⁊ s̄m q̄ ipse, conclusio demonstrationis est perpetua. Sed propositiones demonstrationis sunt necessarie per se, ⁊ s̄m q̄ ipse, vt pbatū est. Ergo ꝯ demonstrationis est ppetua. Et sic a positiōe antecedētis ad pōnem ꝯntis habetur intentuʒ.

¶ Non est igiť coꝝ que interecūt demonstratio, neq̄ scia simpl'r, sed tanq̄ per accidens. Quia nō est ipsius vl'r, sʒ aliquo i tpe, ⁊ quodam etiā modo. atq̄ cū est, necesse est alterā ppositionē nō vl̄em esse, atq̄ caducā. caducam, q̄m ⁊ ipsa ꝯclusio talis cū illa est. Non vl̄em, q̄m quoddaʒ nō erit coꝝ, que subiecti subeunt rōnem. Quare fieri nequit vl'r rōcinatio, sed hoc in tēpore tm̄.

¶ Non est ergo dmr̄atio corruptibiliū, neq̄ scia simpl'r. Sʒ sic est sicut s̄m accidens, q̄m nō vl'is ipsius est, sed aliq̄ ⁊ sic. Cum āt ita sit, necesse est alteram non vl̄em eē ppositionem, ⁊ corruptibilem. Corruptibilē qdem, Alia vl̄itas. q̄m ⁊ conclusio est. Non vl̄em aūt, q̄m hoc qdē erit, h aūt non erit, in q̄bus est, quare nō est syllogizare vl'iter, sed quoniā nūc est.

¶ Cū ꝯclusit q̄ nullius corruptibiliū sit demonstratio, ⁊ Cōmen. 91. posset q̄s querere. Utruʒ aliquo pacto rei corruptibilis sit demonstratio. Ideo videns inq̄t. ¶ Non est ergo demōstratio corruptibiliū, neq̄ scia simpl'r. Et hoc fuit cōclusum, nūc q̄si respondens ad id, qđ quis q̄rere posset, inquit. Sʒ rei vel ꝯclusiōis corruptibilis sic est demōstratio, vel scia simpl'r. Sicut s̄m accidēs, ⁊ sic ꝯclusiōis corruptibilis dmonstratio nō est p se. Sed solū per accñs. dixit nō est demōstratio, neq̄ scia simpl'r. Ut alteꝝ alte

rius sit expositiuū. Idem.n.est dmōstratio, ⁊ scia simpliciter, vel dixit hoc qm̄ demōstratio est via, scientia xo ē effectus demōstrationis. Amplius recte nō dixit p̄ accidens, sed velut p̄ accidens. (vt Philoponus aiaduertit) qm̄ huius ɔclusionis Socrates est aial, demonstratio q̄dem non erit, qm̄ Socrates corruptibilis est, ⁊ sic nullo modo illi⁹ demōstratio est, modo aūt quodā demōstratio est illius per accñs, quatenus hui⁹ est demōstratio oē aiatum sensitiuū est aial, nam aiatum sensitiuū per se ⁊ p̄ est aial. Sed qm̄ Socrates interdū est aial, ⁊ nō semp̄, modo quodā p̄ accidēs est aial, ⁊ ita dixit velut per accidens, quatenus modo quodā p̄ accñs est aial, est.n.p̄ accidens aial, q2 non p̄mo, modo xo quodā, q2 non semp̄, sed īterdū. Deinde p̄bat hoc, hoc modo, sit ita q̄ demonstratio sit ɔclusionis corruptibilis per se, ⁊ proprie. Cum ita sit, necesse est alterā p̄pōnem .s. minorē nō vl̄em esse p̄pōnem ⁊ corruptibilem, vt primo prio2 declaratū ē. Ibi.n. dictū est, q̄ ɔclusione existēte particulari in p̄ma figura, minor sit particularis. Et si ɔclusio sit corruptibilis, ēt minor erit talis. Exponit vtrūq3, ⁊ inq̄t. Corruptibilem q̄dem, qm̄ ⁊ conclusio est subaudi corruptibilis, nō vl̄em autem, qm̄ subiectū ɔclusionis hoc quidē erit, hoc aūt nō erit. In q̄bus est, cum.n. subiectū particulariter accipitur. Aliqua co2, de quib⁹ p̄dicat̄, erunt, aliqua non erunt. Hinc ɔcludit ex opposito oppositum, ⁊ inq̄t. Quare nō est syllogizare vl̄iter. Sed qm̄ nunc est, hoc est sed particulariter, du3 illud est, non.n. Socrates est animal per accidens semp̄, sed dum est. ❡ Est ergo vis ratiōis. Si demonstratio est ɔclusionis corruptibilis, demōstratio nō erit ex minore vniuersali, ⁊ icorruptibili, vt deductum est, ⁊ si demonstratio non erit ex minore vniuersali, ⁊ incorruptibili, demonstratio nō erit syllogizans vl̄r, sed qm̄ nunc est, ⁊ ita demonstratio non erit demonstratio. ❡ Quo xo ad verba attinet. Animaduerte q̄ inuenitur (vt Philoponus inq̄t) duplex scriptura. Altera est, qm̄ non vniuersalis ipsius est. Altera, qm̄ non vniuersaliter ipsius est, ⁊ vtraq3 stare potest. Nam cū dixisset, demonstrationem esse corruptibilium sic s̄m accidens. Assignat causam, quare est corruptibiliū sicut s̄m accidēs, ⁊ non s̄m accidens, ⁊ inquit. Quonia3 non vniuersaliter ipsius rei corruptibilis prędicatum est, sed aliquando ⁊ sic. Socrates enim animal nō vniuersaliter est, sed aliq̄n ⁊ sic. Utputa solum dum Socrates est. Ergo non semp̄ per accidens Socrates est animal, sed aliquādo. Recte ergo dictum est, sicut s̄m accidens. Qm̄ nec Socrates simpliciter s̄m accidens animal est, sed solum dum est. Uel aliter, dico demonstrationem esse rei corruptibilis sicut s̄m accidens, qm̄ conclusio ipsi⁹ Socratis non vniuersalis est, sed aliquādo, ⁊ sic hoc est solum dum est. Et ita sicut s̄m accidens est animal, ⁊ non semper s̄m accidens est animal. ❡ Animaduerte q̄ Socrates est aial per accidens, q̄ ⁊ non p̄mo, est enim animal, q2 rōne qua animatum sensitiuum est animal est, est autem sicut per accidens, quoniam nō semper ratione qua animatū sensitiuum est, animal est, sed solum dum est. Quare demōstratio esse potest rerū corruptibilium sicut per accidēs, quoniam nō primo, neq3 semper. Qui enim demōstrat omne animatum sensitiuum est animal, demonstrat, q̄ Socrates sit animal, nō tamen primo, neq3 semper. Et ideo sicut per accidens. ❡ Quęrunt hic quo modo vniuersalia sint ęterna, cum singularia in quib⁹ sunt, sint corruptibilia. ❡ Linconiensis Grossatesta asserit vniuersalia esse per accidēs corruptibilia, quatenus esse habēt ⁊ extra animam, ⁊ extra suas causas. Sunt autem ęterna vel quo habent esse in causis, vel quo habent esse intentionale, in itellectu nostro, vel diuino. S3 qm̄ res hęc logicam facultatem trāscendit. Ideo bona fronte omittat̄.

Tex.7.

Ratio tex.

Tex. expo.

Socrates est aial p̄ accñs.

Dubium.

Solo Linconien.

❡ Similr̄ res sese h3 ⁊ in diffōnib⁹ ipsis, q̄ppe cum diffinitio pricipiū sit demr̄oni ɔ, aut demonstratio positiōe differens, aut quęda3 demonstrationis conclusio.

❡ Similiter aūt se h3 ⁊ de definitione, quoniam definitio est aut principium demōstrationis, aut demonstratio positione differēs, aut conclusio quędam demonstrationis.

Tex.22.

❡ Cum declarasset q̄ demōstratio non sit corruptibiliū, nunc via similitudinis, ⁊ quasi eadem ratione declarat q̄ nec definitio sit corruptibilium, ⁊ sic probat (vt Philoponus exponit) vt corruptibilium non est demonstratio, ita nec definitiones corruptibilium esse p̄nt. Et hoc proponit, ⁊ inq̄t. ❡ Similiter autem se h3, ⁊ de definitione, sicut se habuit ⁊ de demonstratione, probat rōne, ⁊ inquit. Quoniam omnis definitio est aut principiū demonstrationis, aut demōstratio positiōe differēs aut cōclusio quędā demōstrationis. Ergo sicut dmōstratio nō est corruptibiliū. Ita nec definitio, quę est vel demōstratio, vel demōstrationis p̄ncipiū, vel demonstratiōis ɔ, erit corruptibiliū. ❡ Quo xo ad verba attinet. Quida3 nō phię ignari per definitionē, q̄ est demonstrationis ɔ, exposuerūt eam, quę dat̄ per quoduis genus causę, per eam, quę datur p̄ finē. Per eā xo, quę est demr̄onis p̄ncipiū, eam exposuerūt, quę dat̄ per finē. Per eā aūt, quę demonstratio est, exposuerunt eam, q̄ ex vtraq3 constat. ❡ Auer. aūt libro de aīa scdo, p̄ definitionē, quę est demonstrationis ɔ intelligit eam, q̄ est definitio passiōis, q̄ quęrit̄. Hęc.n. q2 ɔcludi demonstratione pōt, demōstrationis ɔ dr̄. Per eam xo, quę est demōstratiōis p̄ncipiū, itelligit eā, q̄ subiecti definitio est, hęc.n. q2 pōt esse medium, p̄ q̄d prima demonstrat̄, demonstratiōis p̄n^m dr̄. Per definitionē xo, q̄ est demr̄o, aggregatū ex vtraq3 itelligit. ❡ Uer Philoponus, ⁊ Themistius clarius exposuerūt, ⁊ q̄dē ad mētē Aristo. in libro de aīa. Ibi.n. dicū est q̄ tres sunt species definitionis, nā alię q̄dem ex materia sūt. Alię xo ex forma. Alię ex vtroq3 simul. Utputa q̄ iram definiet ex materia, dicet feruorē eē sanguinis circa cor. Ex forma xo, appetitū vindictę. Ex vtroq3 simul, feruorem sanguinis circa cor p̄pter appetitū vindictę. Per definitionē ergo, quę est demōstrationis principiū, itellexit eā, quę ex forma est. Demōstratiōes.n. ex causis causata syllogizāt. Forma xo est cā materię, nam p̄pter talem formā, talis materia est. Unā demonstratio erit hoc pacto. Ille appetit vlcisci, cuius q̄ appetit vlcisci, feruet sanguis circa cor, feruet igit̄ illi⁹ sanguis circa cor. Ubi p3 definitionē, quę est a forma, esse vt demōstrationis p̄ncipiū. Per definitionē xo, quę est conclusio, intellexit definitionem, quę est a materia. Hęc igitur in prędenti demonstratione conclusa est. At per definitionem, quę est demonstratio, intellexit definitionem quę est ex vtraq3 simul, quę sola positiōe differt, quoniam (vt Philoponus inq̄t). In definiēdo q̄dem, a materia incipiētes definimus in formā. Dicimus.n. iram esse feruorem sanguinis circa cor ob appetitū vindictę. In demōstratione xo viceuersa vtimur. Incipimus.n. a forma ⁊ definim⁹ in māni. Alij xo positiōe differre asserūt, talis definitio nō sit in aliqua triū figura2 syllogisticar2. At demonstratio est in aliqua figura2, quare positione differt.

Cōmen.92. Continuatio

Uerbe expo. s̄m aliquos.

Auer. Cōmen. 22.

Thē. & Phil. ẟ de anima tex.cō.8. Spēs diffinitiōis sut tres.

❡ Patet ēt demōstratiōes atq3 scientias co2

que sepe fiunt, vt lune defectiões ⁊ huiusce modi reꝝ, quo qdem sunt tales, hoc esse semper, quo vo nõ sunt semp, hoc eẽ pticulares. ¶ Eoꝝ ãt q̃ sepe fiũt demrationes, ⁊ sciẽ sũt, vt lune defect⁹. Manifestũ est, qm̃ ħz q̇ huiusmodi sũt, sp sũt. Inq̃ztũ aũt, nõ semp, ſm ptẽ sunt. Sicut aũt defectus est, silr ⁊ i alijs.

Cõmen. 93. Expõ Philo. ⁊ Themi. ¶ Philoponus ⁊ Themistius pariter volũt, q̇ Arist. remoueat dubiũ. Nam cũ dixisset corruptibiliũ nõ eẽ demrõnez q̃rit de his q̃ sepe fiũt, q̃ nõ ɔtinuo. Sz tpis iteruallis discutiunt̃. Utputa d̃ lunari eclipsi. Si.n. vnaq̃q̃ eclipsis corruptibilis est, ɔficiẽs.n. luna rursus illuminatur, quõ in his dicim⁹ demrõnez esse. Rñdet g̃ ⁊ inquit. ¶ Eoꝝ aũt q̃ sepe fiũt, demrõnes ⁊ sciẽ sũt, vt ipsi⁹ defectus Lune. Exponit aũt quõ taliũ sit scia, ⁊ dicit. Manifestũ est, qm̃ ſm q̇ hõ sũt, hoc est ſm q̇ sunt vlẽs, sciẽ, ⁊ demrõnes sũt. Et vt sic sũt semp. Inq̃ztũ ãt nõ semp sũt, ſm ptẽ sũt, h̃ est pticulares, ⁊ sic de talib⁹ nõ sũt sciẽ, cũ sint corruptibiles.

Que sepe fiunt, vlteriꝰ. Est g̃ sol. q̃ sepe fiũt, bifariã ɔsiderari pñt, vt vl'ia, ⁊ sic de eis est scia, qz, vt sic semp sũt. Ut pticularia, ⁊ sic de eis nõ ẽ scia, qz nõ sũt semp. Uñ (vt Philopon⁹ inqt) vnusq̇sq̃ pticulariũ defectuũ, nõ demõstrabilis est. qm̃ est gñabilis, ⁊ corruptibilis. Nõ.n. demrõ ẽ in hac eclipsi, q̃ ſm h̃ tps̃ fit, sz ſm cõez spẽm defectuũ. Non.n. huiusce eclipsis est demrõ, sz simplr eclipsis, de ipsa tñ eclipsi, q̃ ħz h̃ tps̃ fit, nõ est demrõ, nisi eo modo, vt in alijs ẽt corruptibilib⁹ demrõnem eẽ diximꝰ. Addit Aristo. ita eẽ itelligendũ in silib⁹ (vt dictũ est de eclipsi) Utputa de tonitruo, terremotu, ⁊ id gen⁹. Et hoc inquit. Sicut ãt defect⁹ est demonstrabilis, nõ vt pticularis, sz vt vl'is. Silr est itelligẽdũ, ⁊ i alijs, q̃ ẽt sepe fiũt. ¶ Sz

Dubium. õ hec adhuc dubitat̃, qm̃ eclipsis vl'r nõ semp est. Cũ.n. nullũ ipsi⁹ eclipsis singulare ɔtigat eẽ, ẽt vl'r eclipsis aliqñ nõ erit, g̃ ⁊ vl'r, ⁊ pticulariter eclipsis ẽ corruptibilis.

Solutio. Que sepe fiunt pñt ɔside rari vt i actu ⁊ vt in po⁹. ¶ Uno modo dici põt, q̇ hec q̃ sepe fiunt, pñt ɔsiderari, vt in actu, ⁊ sic sũt pticularia, ⁊ corruptibilia, ⁊ vt sic d̃ eis nõ est scia, ⁊ pñt ɔsiderari vt in aptitudine ⁊ po⁹, ⁊ vt sic sunt vl'ia, ⁊ semp, ⁊ sic de eis est scia.

Alia solutio The. ⁊ Phil. ¶ Uel meli⁹, vt Themisti⁹, ⁊ Philopon⁹ inqt, dicam⁹ q̇ eclipsis, ⁊ silia vl'r accepta pñt referri ad singularia, ⁊ sic nõ semp sũt, sic neq̃ singularia, ⁊ pñt referri ad suas causas, ⁊ sic semper sũt, qm̃ causis p se positis ipsi⁹ eclipsis, semp eclipsis est, ⁊ sic de eclipsi, ⁊ talib⁹ est demõstratio ⁊ scia. Nam, vt sic sũt vl'ia, q̃ relata ad suas p se causas, semp sũt.

¶ Cum ãt pateat fieri nõ posse vt demõstret̃ q̇dq̃z nisi ex cuiusq̃z pricipijs, si id qd̃ demõstrat̃ rei competit vt est illa, nõ sane quidpiã scitur si ex veris ⁊ indemonstrabilibus, medioq̃z vacantib⁹ ostendat̃. Fit.n. vt quidpiã perinde ostendat̃ atq̃z Brisson quadratiõez ostẽdit. Huiuscemodi nãq̃z rationes per cõmune quoddam ostendunt qd̃ ⁊ alij competet. Quapropter ⁊ ad alias res non ppinq̃s ipse rationes accõmodantur.

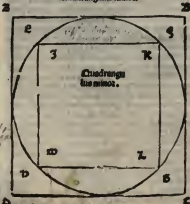
Tex. 23. ¶ Qm̃ aũt manifestũ est q̇ demõstrare vnũq̇dq̃ nõ est, nisi ex vnoquoq̃z pricipioꝝ, si id qd̃ demonstrat̃, sit ſm qd̃ est illud, nõ est scire hoc, si ex veris, ⁊ idemonstrabilib⁹ demõstret̃, ⁊ imediatis. Est.n. sic dmonstrare, sic Bryssõn tetragonismon. Scdm̃ cõe.n. demonstrãt rõnes huiusmodi, qd̃ ⁊ alteri iest. Uñ ⁊ in alijs ɔueniũt he rõnes nõ ɔgeneis.

Cõmen. 94. Continuatio ſm The. ¶ Iuxta Themistij paphrasez. Ur̃ q̇ Aristo. velit oñdere, q̇ demrõnes nõ fiant ex cõib⁹. Nã cũ oñdit demrõnes ex pprijs ɔstare, hic oñdit, q̇ nõ ex cõib⁹ ɔstant. Et hoc qdẽ nõ iniuria oñdit, nã cum oñdit demrõnes fieri ex dignitatib⁹, que cões ppositiones sũt ne q̃s credat pter hoc demrõnes ex cõib⁹ fieri, ex eo qz ex dignitatib⁹ fiant. Ideo oñdit demrõnes nõ fieri ex cõib⁹.

Exp. Philo. ¶ Philonus vo ait Aristo. his, q̃ de scia ostẽsa sũt, hic addere, q̇ nõ sufficiat facere demrõnes ex veris, ⁊ imediatis ppositionib⁹, sz opz vt sint ex pprijs subiectis, de quo demrõnes sũt. Cui⁹ cãm Philopon⁹ explicat. Nã si qdẽ (inqt) dixero, ois lapis coloratus est, oẽ qd̃ coloratũ est, corp⁹ est. Ois igit̃ lapis corp⁹ est. Accepi qdẽ ppõnes veras, ⁊ imediatas. Nullo.n. idigeo termino ad demonstrandũ q̇ lapis coloratus sit, aut q̇ oẽ coloratũ corp⁹ sit. Nõ tñ medius termin⁹, scz coloratũ eẽ, est pprius subiecto. Coloratũ.n. eẽ multis ⁊ alijs iest, opz aũt (vt sepe dictũ est) demrõnes fieri ex pprijs vniuscuiusq̃ subiecti pncipijs, hoc est vt medius termin⁹ pprius sit extremis, ⁊ nulli alteri cõis. Uñ inqt. ¶ Qm̃ ãt mãifestũ est, q̇ demõstrare vnũq̇dq̃. s. q̃sitũ de ɔcesso vel subiecto, nõ est, hoc est nõ ɔtingit, nisi ex vno quoq̃ pncipioꝝ. s. pprio termino vtriq̃ extremo, ⁊ nõ cõi, ⁊ huc, si id qd̃ demonstrat̃ hoc est, si q̃sitũ sit ſm q̇ est illud, hoc est, si q̃sitũ isit p se subiecto, de quo demonstrat̃. Totũ hoc accepit veluti antecedẽs, ⁊ pbatũ ab ipso tũc dat ɔñs, qd̃ nũc pbare pposuit, ⁊ inquit. Nõ est scire hoc. s. q̃sitũ, si ex veris, ⁊ indemonstrabilib⁹, ⁊ imediatis demõstret̃ de suo subiecto. Dixit imediatis, vt altera vt alteri⁹ sit expositiuũ, vt plz Philopono. Uel dixit. Et imediat, qm̃ aliq̃ ppõ est idemonstrabilis, q̃ nõ est imediata, vt hec Nix ẽ alba. Indemõstrabilis.n. est, qz sensu pz, imediata vo nõ est, qz ħz cãz. Qd̃ ãt demrõ fit ex idemõstrabilib⁹, ⁊ nõ pprijs, oñdit p dmrõnẽ Brissonis, q̃ pbat q̃drationẽ circuli.

Quadratio circuli ſm Brissonẽ. ¶ Que vt Themisti⁹ ⁊ Alexãder, ⁊ Philoponus exposuerũt, ẽ hec. Illa iter se paria sũt, q̃ eisdẽ maiora minoraq̃ habẽtur. Hec.n. est cõis dignitas, in quibus maius reperit̃, ⁊ minus, in his, ⁊ eq̃le dabitur. Sed dat̃ q̃drangulus ma-

Quadrangulus maior.

strantur quidem similiter, sed differunt, naꝫ ipsum quidem qr, alterius scientię est. Subiectum. n. genus alteruꝫ est. Ipsum ꝟo propter quid, superioris, cuius per se passiones sunt. Quare ⁊ ex his est manifestum, ꝙ non sit demõstrare vnumquodqꝫ simpliciter, aliterq̃ꝫ ex ꝓprijs vniuscuiusqꝫ principijs. Sꝫ horum principia habent cõmune.

Cõmen. 97 ¶ Hic locus dupl'r legi põt, vno mõ vt dicamus, ꝙ cum Aristo. declarauit ꝙ mediũ dẽat eẽ eiusdẽ generis cũ extremis, nũc velit exponere, q̃ (vt ita dicã). Idẽtitate, an simpl'r, an ſm qd. Est.n. duplex identitas, vt ita loquar, simpl'r qdem, qua videlꝫ hõ ⁊ equus eadem genere sũt, qm̃ ex equo sub aĩali ꝯtinent. Et ſm qd, quę subalternationis identitas est, Veluti equus ⁊ aĩal, quę ideo dicuntur eiusdẽ generis, qr alteꝝ sub altero ꝯtinetur. Ergo exponit nunc quõ medium ⁊ extrema eiusdẽ generis eẽ debeant, an simpl'r, vt homo ⁊ equus sub aĩali, an ſm quid subalternatione, vt equus ⁊ aĩal. Et tũc lege ꝟba hoc pacto. ¶ Sinaũt nõ sit subaudi mediũ eiusdeꝫ generis cũ extremis simpl'r. Sed sicut harmonica Theoremata demonstrant ꝑ musicam sciam. Vbi extrema ⁊ mediũ sunt eiusdẽ generis ſm qd, scilꝫ subalternatiõe, quasi dicat, sinaũt mediũ nõ est eiusdem gñis simpl'r cum extremis, sed ſm quid scilꝫ subalternatione, subaudit Philoponus, necesse est demonstrationẽ etiã fieri ex eisdẽ principijs ac ꝓprijs, saltem ſm qd, ⁊ subalternatione. Sunt

Expõ Philo. eni ꝟba diminuta more attico, vt vi. ¶ Philopon⁹ ꝟo verba hęc aliter exponit, vt referant̃ ad ꝓxime dicta h modo. Sinaũt non subaudi ex ꝓprijs ꝑncipijs subiecti dmonstratio fiat. Sed ex ꝑncipijs eius scię, quę ꝓxime ꝯtinet ꝑdictam sciam, sicut harmonica ꝑ arithmeticam, subaudi tũ (vt Philoponus inqt) necesse est demonstrationẽ ex eisdẽ fieri, ⁊ hoc si vere demonstratio est, ex eisdem dico. Veluti harmonica demonstramus ꝑ ꝑncipia arithmeticę. In talib⁹.n. demonstrationib⁹ mediũ extremis eiusdẽ generis est subalternatiõe, ⁊ nõ simpl'r. Et h exponit, ⁊ inqt, Hę aũt demonstrant̃ qdeꝫ sil'r, sed differunt. Hoc est q̃ ꝑ ꝑncipia gñalioris scię demonstrantur. Sili qdeꝫ mõ demonstrant̃, quo ⁊ illa, quę ex proprijs ꝑncipijs dmonstrant̃ hoc est qr sciẽtifica est hoꝝ demõstratio, veluti ⁊ illoꝝ, quę ex ꝓprijs ꝑncipijs demõstrantur. Sed differũt. Qm̃ in illis qdem, ⁊ ipm qr, ⁊ ipsuꝫ ꝓpter qd ex eadẽ est scia. In alijs ꝟo, quę subalternatiõe eadẽ sunt. Ipsum qdem qr alteri⁹ scientię est, qr est sciẽtię subalternatę. Subiectũ.n. scię subalternatę alteꝝ est a subiecto scię subalternantis. Est.n. alteꝝ, qm̃ subalternũ. Ipsum ꝟo ꝓꝑ qd est scię supioris. s. subalternãtis, cuius ꝑ se ⁊ ꝑ passiões sũt. Est.n. ipꝫ qr musicę, ipm ꝟo ꝓꝑ qd arithmeticę. Ex his iteꝝ ꝯcludit illud qd supius ꝓbauit, ⁊ inqt. Quare ⁊ ex his est manifestũ ꝙ nõ sit demonstrare vnũqdqꝫ simpl'r hoc ẽ ꝓprie, ⁊ nõ sophistico mõ, qd est ꝑ accñs, aliter q̃ꝫ ex ꝓprijs vniuscuiusqꝫ ꝑncipijs, qm̃ q demonstrat in eadẽ scia, ⁊ ꝑ ea, q̃ sũt eiusdeꝫ scię, ⁊

Dubium. ꝑ ea q̃ sunt supioris scię, sp ex ꝓprijs demonstrat. ¶ Sꝫ dices, verũ ꝑncipia scię iferioris, ⁊ ꝑn⁹ scię supioris habeant cõe, ꝑ qd possint demonstrari adhuc. ¶ Quasi rñ

Solutio. det, ⁊ inqt. Sed hoꝝ ꝑn⁹ hñt cõe. Hoc est tam ꝑn⁹ iferioris q̃ꝫ ꝑncipia supioris hñt cõe, hoc est primã phiam (vt exponit Philoponus). Hęc.n. (vt inqt) ꝑncipia cuiuslibet scię, ⁊ luenit, ⁊ demonstrat, ex quo artiũ ars, ⁊ sciaruꝫ sciẽtia dicta est. Et ita intellige hoc qd Philoponus inqt. Qd ꝑma Phia demonstret principia oium non simpl'r,

qm̃ sic subalternaret sibi oẽs alias scientias, sed neganti, vt primo physicoꝝ exposuit Simplicius. Aliter etiam verbum istud intelligi posset, sed nõ curo. ¶ Ex his pꝫ. Primo ꝙ eadẽ demonstratio est ex hypothesi, ⁊ ꝓꝑ qd. Ut demonstratio musica rõne habita ad musicũ ex hypothesi est, rõne ꝟo habita ad arithmeticum est ꝓpter quid. Eędem.n. propositiones musico qdem suppositiones sunt. Arithmetico ꝟo ꝯclusiones, quę ꝓpter quid ab eo demonstrant̃. Secundo pꝫ, ꝙ lꝫ metaphysica sit cõis scientia, quę demonstrat principia subalternatę ⁊ subalternantis scientię, non tamen subalternat sibi illas, quoniam tales propositiones non probantur ꝓpter quid in metaphysica. Sed tñ probantur neganti, ⁊ quidem ex concessis ab eis, hoc autem non est probare propter qd, sed potius dialecticę. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet, Animaduerte ꝙ subiectum subalternatę alterum est a subiecto subalternãtis, quatenus subiectum subalternatę superaddit subiecto subalternantis accidentalem differentiã, vt numerus sonorus, quod est musicę subiectum, numero addit sonoritatem, quę est differentia accidẽtalis. Numerus ꝟo subiectum est arithmeticę. Hac ratiõe Physica metaphysicę non subalternatur, qm̃ ens mobile qd est physicę subiectum, enti, quod est metaphysicę subiectum, addit mobilitatem, quę enti accidens nõ est. Aliter expõ.

¶ Quod si id constat, pꝫ fieri non posse quo quisq̃ꝫ proprioꝝ principioꝝ exhibeat demõstrationem. Erunt enim illa omnium principia, ⁊ ipsoruꝫ scientia, domina omniuꝫ erit. Eteni is scit magis, qui superioribus ex causis scit. Scit eni tum ex priorib⁹, cũ ea ex causis scit, quę non effect⁹ subeunt rõnẽ. Quare si magis scit ⁊ maxie, ⁊ si est illa scientia, magis profecto, maximeqꝫ sciẽtia est. Demonstratio ꝟo nõ ad aliud genus accommodatur, nisi eo modo quo tam ad demonstrationem facultatis machinarum extruendarum vel ad perspectiuas geometricę, q̃ꝫ ad musicam arithmeticę demonstrationes accõmodantur, vt diximus.

¶ Si autem manifestum est hoc, manifestuꝫ ⁊ qm̃ non est vniuscuiusqꝫ propria pricipia demonstrare. Erunt.n. illa omnium principia, ⁊ scientia coꝝ domina omniũ. Et.n. scit magis ex superioribus causis sciens. Ex proprijs.n. scit, cum non ex causatis sciat causis. Quare si magis scit, ⁊ maxime, ⁊ scientia illa erit ⁊ magis, ⁊ maxie. Sed demõstratio nõ conuenit in aliud genus aliter q̃ꝫ vt dictũ est. Geometricę in perspectiuas, ⁊ mechanicas, ⁊ arithmeticę in harmonicas.

Aliter. vt aũt ẽ sciat quę principia vniuscuiusqꝫ dmonstrare erit illa oium ꝑn⁹ ex vsu.

¶ Ut Philoponus placet. Aristo. hic quoddã corollariũ cõcludit ex prędictis, ⁊ forte duo ex dictis corollaria deducit. Primum quidem dicens. ¶ Si autem manifestũ est hoc, videlicet ꝙ non contingat demonstrare aliquid, nisi ex proprijs illius principijs, manifestum est, ⁊ quoniam non est vniuscuiusqꝫ propria pricipia demõstrare hoc manifestum est, ꝙ non ꝯtingat aliquam scientiam ꝓpria principia demonstrare. Naꝫ (vt Philoponus inqt) Cõmen. 9?. pᵐ corollaꝛ.

Demonstrationē ex ꝓprijs opꝫ fieri principijs. At principiorum non est possibile esse principia. Hoc (vt mihi
1m corollariū videt) est pmum Corollariuꝫ. Deide assignat 2m Corollarium ex dictis, & fm vnam scripturam, ingt. Si aūt est scia, que principia vniuscuiusqꝫ scię demonstret, erit illa scientia, q principia oium demonstrat, oium scientiaruꝫ principium & domina, q̄si omnes subalternans. Et ꝙ sit cęteraꝝ pricipium & domina, probat, & inquit. Et.n. scit
In plogo. magis ex superiorib9 causis sciens. Dicit.n. p metaphysice, ꝙ metaphysica scit per altissimas causas. Expōit āt, qui artifex scit ex ꝓprijs, & inquit. Ex proprijs.n. artifex aliquis scit, cum scit ex causis non causatis, qr vo metaphysica scit ex cōibus & altissimis causis, ideo ꝯcludit, q re si magis scit, & maxie. s. p maiores & maximas causas, & scientia illa erit & magis. s. scia, & maxime sciētia subaudi talis esset metaphysica, si ipsa sciret principia oium, q̄re metaphysica eēt subalternans omnes, & Regina scientiaꝝ atqꝫ ars artium. Repetit quō liceat migrare de genere in genus, & ingt. Sed demonstratio nō ꝯuenit in aliud genus aliter q̄ꝫ vt dictū est, quasi dicat, lꝫ ita sit, ꝙ metaphysica sit Regina & domina, tñ demonstratio nō conuenit in aliud genus, aliter q̄ꝫ vt dictum est. Videlꝫ subalternationē, vt demonstratio geometricę conuenit migrare in perspectiuas, & mechanicas, & demonstratio Arithmeticę ꝯuenit migrare in harmonicas. Hęc.n. (vt exponit Philoponus) migratio est p subalternationem. Hęc de Corollarijs, & de modo, quo altera scia in alterā
Dubitatio ꝯ 2m corollariū. migrat. ¶ Sed dubitares ꝯ 2m Corollarium, qr tunc metaphysica subalternaret sibi oēs scientias, cuꝫ sit Re
Solutio. gina & dña aliaꝝ. ¶ Dicendum ꝙ Metaphysica subalternat sibi omnes p recursuꝫ, qr vbi principia cęteraꝝ sciarum negarent, tandem p recursuꝫ syllogismis redargutiuis ex datis ab aduersario, illa pbabit cęteraꝝ scientiaꝝ pncipia. Non tñ ꝓpter hoc subalternat sibi cęteras
Dub° ꝯ p°. 2° phys. 22. simplr. Non.n. pbat cęteraꝝ pncipia, ꝓpter qd. ¶ Secundo dubitat ꝯ pmum Corollariū, nam fm Auer. Scientia specialis pōt probare sua pncipia saltem demon
Solutio. stratione signi. ¶ Dicendū, ꝙ Auer. loqtur de pncipijs subiecti ꝯstitutiuis, non aūt de pncipijs cognoscēdi, quę Axiomata dicunt. Hęc.n. vel sunt per se nota sensu, vel
Alia dubita° in supiori scia pbata. ¶ Rursus dubitat ꝯ modū, quo altera scia in alteram migrat. Primo qdem, qr mediuꝫ
Solutio. non vr̄ eiusdem generis cū extremis. ¶ Dicenduꝫ ꝙ lꝫ nō sit eiusdem generis cū extremis loquendo de genere pdicamenti, est tñ eiusdem generis cum extremis loquēdo de genere subiecti scientifici. Continent.n. in eodem
Hoc expō. subiecto scię. ¶ Quo vo ad verba attinet. Animaduerte, ꝙ vna scriptura legit hoc pacto. Si aūt est scientia, q principia vniuscuiusqꝫ demonstret, erit illa oium pn̄m & domina, & hoc mō exposita est, & tūc per pn̄m intelligit pn̄cipem, & per dominā intelligit Reginam. Nam lꝫ sophistica, dialectica, & metaphysica sint de omnibus, non tñ eodē modo. Nam metaphysica est de omnibus sciētifice. Dialectica probabiliter, sophystica apparenter. Et qr metaphysica est de omnib9 scientifice, ideo est Regina & vere domina. Cęterę vo non. Est vna alia scriptura, de qua in textu, sic habet. Erūt.n. illa oium principia, & sciētia coꝝ domina oium. Et tunc intellige ꝙ sit vnū corollariuꝫ tm̄ hoc modo, ꝙ si quę dicta sūt, vera sint. Manifestum est, ꝙ non est vniuscuiusqꝫ scientię specialis ꝓpria pncipia demonstrare, sed demōstrare ꝓpria cuiusqꝫ sciētię principia erit scientię cōis saltē (vt dictū est) p recursum. Cuius causam affert & inquit. Erunt.n. illa pncipia, de quibus scia cōis agit, oium scientiaꝝ pncipia saltēꝫ p recursuꝫ. Et scientia coꝝ principiorum domina & Regina omnium scientiaꝝ, & ars artium, vt metaphysica. Et ꝙ sit domina & Regina omnium scientiaꝝ, probat, & q dicit, ex dictis perspicua sunt.

¶ At vo difficile admodum est sese ꝓcipere quempiā si sciat necne? Est eniꝫ difficile cognoscere si ex principijs vniuscuiusqꝫ scim9 necne? Qd quidē ē scire. Putamus aūt sępenumero scire, si ex veris quibusdā primis ue rōcinationeꝫ habemus. Id vo nō est ita, sed opꝫ ipsis primis esse propinqua. Ea aūt in quocunqꝫ genere principio dico, quę fieri nequit, vt demonstrentur esse.

¶ Difficile autem est cognoscere, si sciuit an non? difficile eniꝫ est noscere, si ex principijs vniuscuiusqꝫ scimus, an non? quod quidem est scire. Opinamur enim (si habeamus ex veris quibusdam syllogismuꝫ, & primis) scire. Hoc autem non est. Sed congenea oportet esse primis. Dico autem principia in vnoquoqꝫ genere illa, quę quoniam sint, non cōtingit demonstrare. Tex. 24.

¶ Cum exposuisset, qd proprie sit scire, & demonstrasset, ꝙ scire sit ex proprijs cuiusqꝫ principijs, nunc ostendit ꝙ difficile sit cognoscere, si demonstrator sciat aut nō, & dicit. ¶ Difficile aūt est cognoscere subaudi si dēmōstrator sciuit ex ꝓprijs cuiusqꝫ principijs, an non? hoc est cognoscere (vt Philoponus exponit) si demonstratiue ꝓcessit syllogismus aut non? difficile est. Huius rei causaꝫ assignat, & ingt. Putamus.n. scire, si habeamus ex veris qbusdam, & pmis syllogismū. Putamus.n. si veras capimus ꝓpositiones, & imediatas, ꝙ etiā dēmonstratiue cęperimus. Hoc autem vt ingt. Non est, sed ea principia, quę accipimus congenea atqꝫ ꝓxima opꝫ esse pmis. Si quidem (vt Philoponus supplerit) demonstratum est, non solum veras oportere esse ꝓpositiones, sed etiaꝫ ex proprijs & ꝓximis pncipijs assumptas. Hinc Philoponus deducit, ꝙ primū Theorema, & 2m geometrię proprię demonstratum est. Reliqua aūt, quę deinceps sunt, vere qdem syllogizata sunt, nō tñ demonstratiue. Non enī ex ꝓprijs ꝓpositionib9 vnumqdqꝫ demonstratū est, neqꝫ imediatis, qr semp posteriora demonstrant p ea, quę iam demonstrata sunt. ¶ Sed dices, vtruꝫ syllogismus quo demonstrant posteriora, q constat ex iam demonstratis, sit syllogismus demonstratiuus. ¶ Rndet ad hoc Philoponus, & nos vidimus superi9, ꝙ syllogismus hō valde abusiue demonstratio est, & non nisi qs ꝓpositiones, ex quibus constat talis syllogismus, demonstratiuas dicat, quod quidem abusiue, & non ꝓprie veꝝ est. ¶ Epilogando ergo pꝫ, ꝙ cum difficile sit scire nāꝫ rerum, & ea, quę per se vnicuiqꝫ naturę isunt. Idcirco difficile est, & scire, vtrum demonstratiuus sit syllogismus aut nō. Et ne sit de noie ꝯtentio, exponit, quid per principia ipse intelligat, est.n. principium multipliciter dictuꝫ, & inquit. Dico autem principia in vnoquoqꝫ genere, hoc est in vnaquaqꝫ scientia. Illa, quę qr sicut vera, non cōtingit demonstrare. Sed sunt confessa, atqꝫ in illa scientia, cuius sunt per se nota sunt. Vtputa geometrię principia sunt, punctum impartibile est, linea est quę in vnum dimensilis est. Hęc.n. assumit, & non demonstrat geometria, sed vt existentia supponit, hoc pacto in cęteris scię

Com. 99. Continuatio

Dubitatio

Solo phil.

tijs pa

Dubitatio. tus principia prima ꝛ indemõſtrabilia ſunt. ¶ Querũt Iuniores quã ob cauſam Axiomata .i. eſt dignitates nõ faciant ſcire. ¶ Reſpõdent per ſimile de ſolis virtute, hoc eſt, qꝛ ſunt vſes cauſe. ¶ Sed ſic dicentes, ſi velint ꝙ Axiomata nullatenus faciat ſcire, errant, quoniã cau ſa vl'is (vt Ariſt. inquit) magis ꝛ maxime facit ſcire. Sin autẽ velint ꝙ nõ faciãt ſcire ſpecificũ in certo ſciẽdi genere, Uerum dicũt. Nam cum ſint cõmunia, ꝛ tranſcendentia, ad determinatũ genus nõ ſufficiũt, niſi proximis cauſis additis, q̃ pncipia in genere ꝓpria vocat.

Reſponſio

Sõo intellig ꝟ ratio.

¶ Sumitur igĩ quidnã ipſa prima ꝛ que ex hiſce proficiſcũtur ſignificant. At principia ſumere, eſſe cetera demonſtrare neceſſe eſt. Ceu quid eſt vnitas, aut rectum, aut triangulus ſumere. Eſſe ꝟo vnitatem ac magnitudinem, cetera autem demonſtrare.

¶ Quoniam quidem igitur ſignificent ꝛ prima, ꝛ que ex his, aſſumiĩ, Quod autem ſint, principia quidẽ eſt accipere. Alia ꝟo demõſtrare, vt quid vnitas, aut qd rectũ, ꝛ qd triangulus. Eſſe autẽ, vnitatẽ quidem eſt accipere, ꝛ magnitudinẽ, Altera ꝟo dmr̃are.

Cõmẽ. 100m Suꝑ textũ cõmẽtario 5° Expõ phil.

¶ His declaratis, Ariſt. nũc declarat, que in demonſtrationibus aſſumpta, neceſſarium ſit demonſtrare, ꝙ ſint, que ꝟo, nõ ſit neceſſe. Et vt Philoponus inqt, Eadẽ dicit, que in ꝓemys enigmatice dixit. Sed vnde ad .i. deuentum ſit, Philoponus exponit, ꝛ dicit Ariſtotelez ad hoc deueniſſe, qꝛ dixit ea eẽ principia in vnoquoqꝫ genere, que ꝙ ſint, non cõtingit demõſtrare. Hinc motus, docet Phs, que in demonſtrationibus aſſumpta ſit neceſſariũ demonſtrare, ꝙ ſint, ꝛ que nõ ſit neceſſe demonſtrare. ¶ Pro declaratione ꝟo eoꝝ, que hic Ariſto. repetit, Philoponus ꝓmittit, ꝙ oĩa que in demõſtratiõe aſſumũtur, ad minus duo ſunt, ꝓpõnes. vz. ꝛ concluſio. Cõcluſio ꝟo, duos hꝫ terminos, ꝛ ꝓdicatum, ꝛ ſubiectũ, quoꝝ ſubiectum qdem conceſſum ſiue datũ Philoponus vocat. Predicatũ ꝟo, qꝛ q̃ritur, vocat q̃ſitũ. Quare que in demõſtrationibus aſſumũtur in tria tãdez multiplicãtur, In ꝓpõnes, ꝛ in cõceſſũ, ꝛ queſitũ. Et (vt Philoponus inquit) per ꝓpõnes intelligit Axiomata, q̃ maioris locum tenent. Propoſitiones ꝟo, que minoris locũ occupant, Ariſto. pretermittit ꝓpter cãm aſſignatam in ꝓemys. His ſtantibus ꝓmo accipit cõuenientiã, deinde differentiã. Et inqt. ¶ Quoniam qdem igiĩ ſignificẽt ꝛ prima, ꝛ etiã ea que ex his ſunt. vz. ꝯ̃nes, aſſumiĩ, ꝛ tãq̃ cõiter illis cõpetẽs accipiũtur. Hec eſt ꝯueniẽtia. ¶ Quo

Ubo ꝛ expõ.

ꝟo ad ꝟba attinet, per qꝛ, qd grece eſt ὅτι, intelligit qd, remota lr̃a omicron .i. eſt dempta lr̃a o, vt ſit ſenſus quid qdem igitur ſignificent ꝛ ꝓma hoc eſt Axiomata, q̃ maioris locum occupãt, ꝛ quid ſignificẽt ea, que ſunt ex primis hoc eſt ꝯcluſiones, aſſumiĩ, ꝛ ſupponiĩ. Deinde exponit differẽtiam, ꝛ inqt. Qd autẽ ſint. ſ. vera, ꝓnᵃ qdez, que locum maioris occupãt, eſt accipere, ac ſupponere. Alia ꝟo. ſ. ꝯcluſiones eſt demõſtrare. ¶ Quo ꝟo ad rẽ attinet, Animaduerte ꝙ ꝓpõnes ꝛ ꝯ̃nes quid ſignificẽt, aſſumitur, qꝛ clarum eſt, nam ꝛ ꝓpões ꝛ ꝯcluſio ꝓcognoſcũtur notitia qd nominis ſaltẽ ratione terminoꝝ, ex qbus cõſtant. Deinde exemplificat, ꝛ inquit. Ut quid vnitas, aut qd rectum, aut qd triãgulus. Unitatẽ quidẽ ſumit in exemplũ eoꝝ que danĩ, ac cõceduntĩ, in quibꝰ ꝛ quid ſignificent, ꝛ ꝙ ſint, ꝓſumpta eẽ opus eſt. Rectum ꝟo ꝛ triangulũ in exẽplum eoꝝ, que q̃runtur. In his.n. eoꝝ cõiter quid ſit hoꝝ vnũquodqꝫ aſſumere, hoc eſt definitiones eoꝝ ꝓexponi. Et cũ declaraſſet ꝙ in oibꝰ aſſumatur qd ſignificat, demonſtrat poſtea per exẽpla ꝙ in quibuſdã qdem ipm ꝙ ſit, demõſtratur. In qbuſdã ꝟo, ꝙ ſumatur, ꝛ inqt. Eſſe aũt, vnitatem qdem eſt accipere, ꝛ magnitudinem. Altera ꝟo demõſtrare. ¶ Alexãder ꝓ magnitudinem ꝓ recto audit. ¶ Et qdem nõ bñ, quoniam vnitatẽ ꝛ magnitudinẽ in exẽplum eoꝝ, que danĩ, ac ꝯcedantur, accepit, qꝛ ꝛ in his ipſum qꝛ eſt ꝓcognoſciĩ. Altera ꝟo, vt rectũ ꝛ triãgulũ, que q̃rũtur, eſt demõſtrare. Et hoc pacto Philoponus intellexit, ꝛ qdez ꝓbe, ac dilucide. Quare ex his pꝫ, tria eẽ ꝓcognita, duaſqꝫ ꝓcognitiones, vt in ꝓoemys expoſitum eſt.

Cauſa Alex. Refutatio.

¶ Eoꝝ aũt qbus in demõſtratiuis vtunĩ ſcientijs, alia cuiuſqꝫ ſciẽtie ꝓpria, alia cõia ſũt, cõmunia tamẽ ſilitudine rõnis quippe cum vſus eoꝝ tãtũ ſeſe extendat in quacũqꝫ ſcientia quãtũ cuiuſqꝫ ſubiecto generi cõgruit. Propria ſunt, vt lineam eſſe talem rectũue. Cõia, vt ſi ab equalibus equalia demas, ea q̃ reſtant equalia ſunt. Atqꝫ hoꝝ vnũquodqꝫ cuiqꝫ ſatiſfacit ad cuiuſqꝫ genus accõmodatum. Idẽ eniz hoc faciet, ꝛ ſi nõ de oibꝰ ipm accipiet geometra, ſed de magnitudinibꝰ tm̃, ꝛ arithmeticus de numeris ſolum.

¶ Sũt autẽ, qbus vtũtur in demonſtratiuis ſciẽtijs, alia qdem ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ ſcientie, alia ꝟo cõmunia. Cõia aũt, ſm analogiã: qm̃ vtile eſt quantũ eſt in eo, qd eſt ſub ſciẽtia, genere. Propria qdem, vt lineaz eẽ talẽ, ꝛ rectã. Cõia ꝟo, vt equalia ab equalibus ſi demas, ꝙ eq̃lia reliqua ſũt. Sufficiẽs autez, vnũquodqꝫ hoꝝ, quantũ in genere eſt, idem eni faciet, ſi nõ de omnibus accipiet. Sed in magnitudibꝰ ſolũ. Arithmetico, in nũeris.

Cõmẽ. ter

¶ Cũ dixiſſet prius ꝙ poſſibile eſt eiſdẽ Axiomatibꝰ vti in diuerſis ſciẽtijs, vt illo, que eidẽ ſunt equalia, inter ſe ſunt eq̃lia, quo vti põt geometra, ꝛ arithmeticꝰ, nunc exquiſitius hoc exponit, ꝛ vult diuerſas ſcias eiſdez Axiomatibus nõ vti, niſi ſm modũ equocum. Geometra eni hoc Axiomate in magnitudibꝰ vtitur, vt in ꝓprijs ſubiectis. Arithmeticus ꝟo in nũeris, nãlis aũt Phs in tẽporibꝰ ꝛ motibꝰ, q̃ ſibi ſola ſubiecta ſunt. Unᵭ inqt. ¶ Sũt autẽ, quibus vtuntur in demõſtratiuis ſciẽtijs. Alia qdẽ propria vniuſcuiuſqꝫ ſciẽtie, Alia ꝟo cõmunia. Propria qdem Axiomata ſunt, vt in geometria, que magnitudines equales eidem ſunt, equales ſunt inter ſe. In arithmetica, qui numeri equales eidẽ ſunt, equales ſunt inter ſe, in naturali phia, que tẽpora eidem tẽpori equalia ſunt, inter ſe equalia ſunt. Cõia ꝟo ſunt, que oĩbus vel pluribꝰ cõia ſunt, vt que eidem equalia, inter ſe eq̃lia ſunt. Exponit autẽ quo mõ cõia, ꝛ inquit. Cõmunia autem ſubaudi dico ſm analogiã, ꝛ nõ ꝓprie. Aſſignat autẽ cãm, ꝛ inqt, qꝛ vtile eſt in eo genere, toto, ꝛ in oĩbus ꝯ̃nibus illiꝰ generis, qd eſt ſub ſcientia. Aut ſaltem (vt Philoponus inquit) extendiatur ad plures ꝯ̃nes illius generis, qd eſt ſub ſciẽtia. Nõ tamẽ ad oẽs illas ſe extẽdit ſcias, que ſũt diuerſoꝝ generum, niſi ſm analogiã. Qꝛ queadmodum in magnitudinibus eſt verus ille ſermo, Que ſunt eidez

equalia, sunt inter se equalia, ita etiã in numeris, et sic nõ ſm subiectũ, cõitas est, sed ſm ꝓportionis rõnem. Horũ exẽpla exponit, et inqt, Propria qdem, vt lineam esse talem. vz. fluxũ inter duo pũcta, et rectaꝫ eẽ tale. s. qð non discrepat ab extremis, que ꝓpria sunt geometrie, cõmunia vero, vt equalia ab equalibus si demas, ꝙ eq̃lia reliq̃ sunt, exponit postea, quõ vnũquodqꝫ horũ est cõmune, et quomodo ꝓpriũ. Hoc enim primum. Si equalia ab equalib9 demas, cetera sunt equalia, si in magnitudinibus accipitur, ꝓprium est geometrie, et cõe omnibus ꝯnib9 geometrie. Si vero in numeris, cõe est oibus ꝯnibus arithmetice, et sic est ꝓprium, et cõe, ꝓprium qdem generi, scie, cõmune vero, oibus ꝯnibus illius generis, et inqt. Sufficiẽs aũt vnũquodqꝫ horũ Axiomatum, ad id omne, quãtum in genere est. Et sic est cõe, et qð sufficiẽs sit ad id omne, quantũ in genere est, ꝓbat, et inqt. Idem n. faciet, si non de oibus ipse geometra illud Axioma accipiet, sed solũ in magnitudinibus. Arithmeticus aũt in numeris, faciet dico idem ſm ꝓportionis rõnem, qm̃ vt in magnitudinibus verũ est illud Axioma, ita in numeris, et sic est ꝓprium, vt enim cõtrahit ad magnitudines ꝓprium est, vt vero cõe est omnibus magnitudinibus, cõmune. Patet ergo diuersis scientiis eadẽ Axiomata cõmunia eẽ, non ꝓprie, ac simplr, sed ſm ꝓportionis rõnem. Eidem vero scientie eẽ ꝓpria, et cõmunia, etiam ſm eãdem rõnẽ ꝓportionis. Hec Aristo. ¶ Quo tñ ad rem attinet. Aiaduerte, ꝙ si Axioma illud, si ab equalibus equalia demas, cetera equalia sunt. Sumatur in sua maxima cõitate terminorũ, nulli sciẽtie ꝓprium est, et vt sic sub nullius vsu cadit. Sin autẽ in specie accipiatur, Utputa si ab equalibus magnitudinibus, equales magnitudines demas, ceterę magnitudines sunt equales, est vnũ Axioma geometrie ꝓpriũ, cui si hec minor addatur, Anguli recti sunt magnitudines. Dabitur hec conclusio, ꝙ ceteri equales erunt, Quare hec ꝯclusio anguli incisionis sunt equales, nõ ꝓbantur per illã formalr si ab equalibus equalia demas, sed ab illa specificata, si ab equalibus magnitudinibus. Bene ergo dictũ est, ꝙ tãtũ Axioma se extẽdat, quãtum subiectũ eius, hoc est q̃tũ se extẽdit ille terminus eq̃le, quod est illius Axiomatis subiectũ, at quia se extẽdit ad magnitudines, numeros, et tẽpora, non ꝓprie quidem, sꝫ ſm rationis proportionem, Ideo Axioma ad oẽs scientias extendetur, que de illo sunt.

Nota hec.

¶ Sunt etiã et ea ꝓpria circa que scia cõsiderat, ea que per se illis insunt. Atqꝫ hec et esse et quid sunt scie sumunt. Ut vnitates arithmetica, pũcta/linea/geometria. At horũ per se affectuũ qd qdẽ quisqꝫ significat sumũt. Ut arithmetica qd par, quid impar, qd quadratũ, quid quoqꝫ cubus. Geometria, quid expers rõnis, qd frãgi, qd ꝯcurrere et huiusmodi cetera. Demonstrãt autẽ ipsos esse, et per cõia et ꝑ ea q̃ demonstrata sũt. Eadeꝫ et astrologia facere solet. Omnis nãqꝫ demõstratiua sciẽtia circa tria versatur, sunt enim ea q̃ ponit esse. Hec aũt sũt, genus cui9 ꝑ se affectuũ est ꝯtemplatrix, et ea q̃ cões dignitates dicũtur ex qbus primis demõstrat, et tertiũ affectus quorum quid quisqꝫ significat sumit.

¶ Sũt autẽ ꝓpria qdem, et que accipiuntur esse, circa q̃ sciẽtia speculatur que per se insunt. Ut vnitates arithmetica, Geometria autem signa, et lineas. Hec enim assumunt esse, et hoc esse. Horũ vero q̃ passiones sunt per se, quid significat vnaqueqꝫ assumunt. Ut arithmetica quidẽ, qd par, aut impar, aut quadratus, aut cubus. Geometria vero quid irrationale, aut quid inflecti, aut ꝯcurrere. Quod autẽ sint, demonstrant et ꝑ cõia, et ex his, q̃ demonstrantur, et Astrologia similr. ¶ Omnis enim demonstratiua sciẽtia circa tria est, et q̃cũqꝫ esse ponũtur, hec autem sunt genus, cuius ꝑ se passionum speculatiua est, et que cõmunes dicuntur dignitates, ex quibus primis demonstrant. Et tertium passiones, quarum qd significat vnaqueqꝫ assumit. Tex. 25.

¶ Cum exposuisset Axiomata, q̃ cõia, et que ꝓpria, nunc exponit terminos ꝯnis, q̃ sunt illi9 partes. Et primo exponit, q̃ sint subiecta ꝓpria, et quo mõ ꝓcognoscãtur. Deinde exponit q̃ sint passiones ꝓprie, et etiam quo mõ ꝓcognoscantur, et quo mõ demõstrentur. Dicũtur autem subiecta a Philopono ꝯcessa vel data, Passiones aũt dicuntur q̃sita. Dicit ergo. ¶ Sũt autẽ ꝓpria qdem duplicia, et que accipiuntur esse, hoc est data, siue ꝯcessa, qm̃ ꝓcognoscuntur quia sunt. Exponit aũt adhuc magis hec, et inqt, Sũt aũt hec subaudi subiecta, circa q̃ scientia speculatur passiões, que per se insunt illis. Hec vero, que ꝑ se insunt, vt Philoponus exponit, dicũtur q̃sita, q̃ de illis q̃rũtur, et sic demõstratiue scie duo sunt subiecta, q̃ eẽ ꝓcognoscũtur, et passiones, que q̃rũtur. Hoc qð dixit, exponit per exẽpla, et inquit. Ut vnitates arithmetica, vt data ac ꝯcessa, et vt subiecta assumit esse, Geometria aũt assumit eẽ, vt subiecta ꝯcessa et data, Lineas, et signa, hoc est pũcta. Subaudiendum vero huic, vt Philoponus subaudit, q̃ vero per se his accidunt, q̃runt. Et sic duo sunt ꝯcessa, siue data, et q̃sita, Tũc inter hec dat differẽtiam, inueniens quãdam ꝯuenientiã, est enim ꝯuenientia, ꝙ hec ambo aliqua rõne ꝓcognoscantur ante demõstrationeꝫ. Cõcessa enim et q̃sita aliqua rõne ante demõstratiuam sciam ꝓcognoscuntur. Differentiaꝫ vero, subscribit, et inqt. Hec enim vz. data, et concessa, ac subiecta geometra et arithmetica assumũt esse, et hoc eẽ, hoc est ꝓcognoscunt, qa sunt, et qd significat vnũquodqꝫ horũ. Horũ vero, que passiones sunt per se, quid significat vnaqueqꝫ assumũt. Sic igitur de subiecto, et eẽ, et qd significat, ꝓcognoscitur, De passione vero, solum quid significat. Utriusqꝫ differẽtie exempla affert, et inqt. Ut arithmetica quidẽ, quid par, aut impar, aut quadrat9, aut cub9. Geometria vero, qd irrõnale, aut quid inflecti, aut cõcurrere, Hec sunt exẽpla passionũ, ꝙ vnaqueqꝫ quid significat, ꝓcognoscatur. ¶ Quo qdeꝫ ad verba attinet, qd sit numerus quadratus, quidue cubus, superius exposuimus, nõ opus est repetere. Per irrõnale vero, magnitudinẽ itelligit (vt Philoponus inqt) que incõmẽsurabilem et nõ cõmuneꝫ hꝫ mẽsurã ad alteram, Utputa in diametro quadrãguli et coste. Nõ est autẽ idẽ inflecti, et ꝯcurrere. Naꝫ (vt ẽt Philoponus inqt) inflecti est in vna linea, cui9 nõ sunt oẽs particule in rectitudine adinuicem, Sed (vt fors tulit) Cõcurrere vero dicũtur recte linee, q̃ qdem ꝓducte ſm vnũ pũctum ꝯcidunt, queadmoduꝫ diameter ad latus. Hec quãtum ad ꝓcognitionem. Quo vero ad demonstrationẽ, inquit. Quod autẽ sint subaudi hec, que diximus, demonstrant

Cõmẽ. 101m Continuatio

Hoꝝ expõ. Cõmẽtũ 38.

demōstrant ꝛ per cōia, ꝛ ex his, q̄ demōstrata sunt. Non eni (vt Philoponus inqt) omnia demōstrant̄ per eadē cōia Axiomata, nam 2m per primū, ꝛ tertium per 2m demonstratur, ꝛ sic deinceps. Addit, ꝙ vt dcm̄ est de arithmetica ꝛ geometria, ꝛ astrologia similr̄. In hac eni alia qdem s̄m solum ipm̄ quid significat, capiūtur. Alia vo, ꝙ sint, q̄runtur. Deinde eoꝝ, q̄ dixit cām affert, ꝛ inquit. Ois enim demōstratiua scia, hoc est omnis demonstratio circa tria est, quoꝝ prima sunt, ꝛ q̄cūqꝫ esse ponunt̄ vt subiecta, ꝛ hoc exponit, ꝛ inqt. Hęc autē sunt genus .s. subm̄, qd̄ dicit̄ datum, vel ꝯcessum a Philopono, Cuius per se passionum speculatiua est. Affert 2m, ꝛ inqt. Et dignitates, q̄ cōes dicūtur, ex qbus primis demonstrant, ꝛ sic deinceps ex illis demōstratis demōstrant̄ secūda, et deinde tertia. Affert tertiū, ꝛ inqt. Et tertiuꝫ sunt passiones, quarū quid significat vnaqueqꝫ, assumit. Hęc enim (vt Philoponus inqt) sunt, q̄ q̄rūtur, quę per se accidūt subiectis, quę solū, quid significat vnūquodqꝫ sumitur. ⁋ Ex his pꝫ hęc q̄ Aristo. dixit, nō eē intelligēda de sciētia totali, ꝛ de subiecto totius scię, sed de demr̄atione, quā Aristo. vbiqꝫ demōstratiuā scientiam vocat.

⁋ Nihil tamē ꝓhibet scientiarū nōnullas, horum p̄terire nōnulla, veluti genus nō supponere esse, si pateat esse. Nō enim ęq̄ pꝫ numerum esse, ꝛ frigiduꝫ, atqꝫ calidū: ꝛ affect⁹ nō sumere qd̄ significāt si sint clari, sicut nec dignitates, vt quid significat ęqualia ab ęqualibus auferre, qa est notuꝫ, sed nihilominus hęc tria necessaria sunt Id inquam circa qd̄ scientia demonstrant, ꝛ ea quę demonstrat: atqꝫ ea ex quibus demonstrat.

⁋ Quasdam tn̄ scias nihil ꝓhibet q̄daꝫ hoꝝ despicere, vt genus nō supponere eē, si sit manifestuꝫ. qm̄ est. Non eni manifestū est silr̄: quoniam numerus est: ꝛ qm̄ calidū ꝛ frigidū. Et passiones nō sumere qd̄ significant: si sint manifestę. Sicut neqꝫ cōia assumit qd̄ significāt: quod est ęqualia ab ęqualibus demere, quoniam notuꝫ est. Sed nihil minus natura tria h̄ sunt, ꝛ circa quod demōstrāt: ꝛ q̄ demonstrant: ꝛ ex quibus.

Cōmē. 103.

⁋ Una expositio est, ꝙ cū Aristo. demonstrasset, ꝙ tria sint p̄cognita ante oēm demōstrationē, hic ostēdat, ꝙ lꝫ tria sint p̄cognita ante oēm demōstrationem nā, non tn̄ tria sunt p̄cognita doctrina, Doctrina qdem nō tria sunt p̄cognita semper, nā cū subiectum eē per sensus cōstet, ꝛ quid significat passio, ꝛ dignitas, per doctrinā hęc pręcognoscēda nō sunt, veꝝ lꝫ hęc tria per doctrinā p̄cognita nō sint, nā tn̄ ante demonstrationē p̄cognita sunt, quatenus semp ante demōstrationē assumuntur. Hęc est vna expositio.

Expō Phil.

⁋ Philoponus vo sic exponit, nā cū dixisset ꝙ tria sint ex qbus est ois demōstratio, ꝛ ꝙ subm̄ esse p̄cognoscat̄, ꝛ quid significat passiōes ꝛ dignitates, hic demōstrat, ꝙ nō semp hęc p̄cognoscant̄, ꝛ inqt. ⁋ Quasdam tn̄ scientias nihil ꝓhibet q̄dam hoꝝ despicere, exponit autē qd̄ dixerat, ꝛ inqt, vt genus, h̄ est subiectū, qd̄ ꝛ datum, vel ꝯcessuꝫ dicit̄, nō supponere eē subaudi tāqꝫ probatū ex subalternāte sciētia. Et hoc vt inqt, si sit manifestū, qm̄ est. Huius generis est metaphysica (vt Philoponus inqt) cuius subm̄ꝫ, Ens ex sensib⁹ pꝫ, qm̄ est, et non ꝓbatur, in altiori scia. Aristo. tamē exponit exēplis, ꝛ inquit. Nō eni manifestū est similr̄, qm̄ numerus est, ꝛ quoniā calidū ꝛ frigiduꝫ sunt. Qm̄ numerum esse sumit arithmeticus a physico, ex quo sumit ꝯtinuū eē diuisibile in semp diuisibilia. Calidū vo ꝛ frigidū esse physicus a nulla superiori scia sumit, sꝫ a sensu, vt per se notū. Hęc de subiecto. De passionibus vo inqt. Et passiones nō sumere qd̄ significāt subaudi quasdā sciētias nihil ꝓhibꝫ, ꝛ hoc, si sint manifestę, atqꝫ ex sensib⁹ notę, sicut neqꝫ cōmunia. sup. arithmeticus, vel geometricus assumit quid significat, vtputa illud, qd̄ est ęqualia ab ęqualibus demere, qm̄ per se notum est, ꝛ nō ꝓbatum in scia supiori.

Auꝫ Alex.

⁋ Alexāder Aphrodisius asserit ꝛ physicū, ꝛ arithmeticum suas passiōes definire, Physicus .n. definit calidū ꝛ frigidū, Arithmeticus numerum. Uex arithmetic⁹ definit magis q̄ꝫ physicus.

Philop. ꝯtra Alexan.

⁋ Cōtra obijcit Philoponus qm̄ calidū ꝛ frigidū apertissima sunt, ꝛ nota sensibus. Et ita nō definit illa physicus.

Defensio.

⁋ Dōm cum Alexādro, naꝫ lꝫ apertissima sensib⁹ sint, quantū ad qa est, quātū vo ad quid nois, nō sunt apertissima. Uñ Aristo. 2o de gn̄atione illa definit definitione qd̄ nois. Demū Arist. addit, ꝙ lꝫ quędā despiciant̄ ꝓpter euidētiam, nihil minus tria sūt in omni scia, natura ac ratione nāli ꝯstituta. vꝫ. ꝛ id, circa qd̄ demonstrāt, subm̄ꝫ. vꝫ. ꝛ cōcessuꝫ vel datū, ꝛ quę demōstrant. vꝫ. passiones, q̄ q̄runtur. Et dignitates ex qb⁹ demōstrant. Hęc eni tria necessarium est assumere ante oēm demōstrationem, non tn̄ semp eodē mō, vt dictum est.

Tex. 3.

Dubiū p°.

⁋ Sed q̄runt hic cur repetat p̄cognita, cum satis de his dixit in ꝓemio.

Enꝫ .t. 2. cōmētario. 5.

Solutio.

⁋ Dicendū ꝙ de p̄cognitis in ꝓemio per accn̄s dixit, vt declararet. vꝫ. oēm doctrinā fieri ex p̄existenti cognitione, hic autem ꝑ se, Utputa, tāqꝫ demōstrationis p̄ncipia.

2° dubitatio.

⁋ Secūdo dubitant qa nō tn̄ dignitates sunt p̄cognita, sꝫ suppositio, petitio, ꝛ mediū.

Solutio.

⁋ Et dōm suppōnem ꝛ petitionē enumerari inter ea p̄cognita, quę dignitates dicunt̄. Mediū vo p̄termissum esse, qm̄ cum vtroqꝫ termino cōpositū facit dignitates, ex qbus demōstratio constat.

3° dubitatio

⁋ Tertio dubitant, qm̄ nūis videt̄ etiā ex sensibus euidēs, cū sit sensibile cōmune.

Solutio.

⁋ Dōm ꝙ lꝫ sit sensibile cōmune, tn̄ non sentit̄, nisi mediantibus sensibilibus proprijs, At calidum ꝛ frigidum propria sensibilia sunt, quę nullis alijs sensibilibus mediantibus sentiuntur.

⁋ Non est auteꝫ id suppositio neqꝫ postulatio sane qd̄ necesse est esse per seipsum atqꝫ videri. Demonstratio naqꝫ non in oratione q̄ est extra, sed in oratione q̄ est in mēte cōsistit. Quādoqdem neqꝫ rōcinatio videt̄ in illa ꝯsistere. Etenim fit vt semp aduersus externā orationē per inficiationē obstet̄. At nō semper aduersus eam q̄ est in mente.

⁋ Non est auteꝫ suppositio, neqꝫ petitio, qd̄ necesse est per se eē, aut videri necesse. Non enim ad exterius orationeꝫ demōstratio est, sed ad eam, q̄ est in anima, qm̄ neqꝫ syllogismus. Semp eni est instare ad exterius orōnem, sed ad interius orationē non semper.

Cōmē. 104.

⁋ Cū loquutus esset de p̄cognitis, ꝛ meminerit Axiomatis, nunc (vt placet Philopono) vult eius ꝓprietatē nobis assignare, ꝛ discernere ipm̄, tuꝫ ab his, q̄ vocant̄ suppositiones, tuꝫ etiā a petitionibus, ꝛ adhuc etiā hęc tuꝫ abinuicem, tuꝫ etiā a definitionibus. Iā qdem eniꝫ ꝛ in

Sup̄ te. 5. cō mētario. 14. principio assignata est hoꝝ differētia, sed qm̄ nunc etiā horum meminerit, rōnabile est, vt iteꝝ diuisionē, quam sepius asseruit, afferamus. Et dicamus cū Philopono,

Diuisio ppō nū imediataꝝ ꝙ immediatarum ppōnum, Alię qdem per se oib⁹ credite sunt, ꝛ oibus hoibus cōiter cōnaturatę. Alię vo non oibus. Quę qdem igiꝰ oibus cōiter cōnaturatę sunt, eo ꝙ e domo, hoc est ex terminis fidē habeant, vocanꝰ Axiomata, atqꝫ cōes notiones. Quę vo nō oibus cōnaturatę sunt, sed qbusdā vocātur positiones. Et positionum, hę quidē quid sit vnūquodqꝫ dicūt, q̄ vocātur definitiōes. Alię vero, aliud de alio p̄dicant, q̄ cōmuni noīe vocanꝰ suppōnes. Et suppōnum, Alię qdeꝫ verę sunt, ꝛ apparētes capiūtur discenti a sciente, ꝛ hę noīe generis suppositiones dicūtur. Alię aūt nō apparentes discenti a sciente

Differentie capiuntur, ꝛ hę petitiones nūcupantur. ¶ Hę differunt inter se, Axiomata qdem a suppōnibus, q̄ sm̄ nām sūt, quomā Axiomata qdem, suapte natura insunt oibus, ꝛ e domo vnusquisqꝫ hūs ipsa, nō inqrit an vera sit, lꝫ nec doctor dixerit. Suppōnes vo, lꝫ qdam ob claritateꝫ p̄ se credite sint, vt Axiomata, tamē vnusquisqꝫ non pōt e domo p̄ manibus habere, sꝫ opus est aliquis audire de ipsis a p̄ceptore. A petitionibus aūt differunt Axiomata ꝛ suppōnes, suppōnes qdem, quoniam apparentes sumuntur discēti, cum petitiones nō oino appareant, sꝫ petūtur ꝯcedi a p̄ceptore, vbi causa, vt si quis dicat concedatur mihi hoc. s. ab omni puncto in oēm pūctuꝫ rectaꝫ lineā ducere, ab vtrisqꝫ etiā differunt petitiōes, qm̄ suppositiones ꝛ Axiomata credibilitatē habēt. Petitiones vo, breui, vel plurima indigent p̄batione. Patet igiꝰ ꝙ petitiones a suppōnibus differunt, eo ꝙ suppōnes appareant discēti. Petitiones vo nō apparent, sed ꝯceduntur, Axiomata autē ab vtrisqꝫ, eo ꝙ hęc qdem cōiter, ꝛ oib⁹ esse appareāt, ꝛ e domo fidē habeant, suppōnes autē nō oibus appareant, nec etiā petitiones. A definitionibus vo omnia differūt, ꝙ ea qdem ppositiōes sint, aliud de alio p̄dicantes, aut vl'r, aut particulariter, ac etiā aut affirmatiue, aut negatiue, diffōnes vo, nec vl'r, nec particulariter, nec affirmatiue, nec negatiue aliud de alio p̄dicant, sed solū mō declarant qd sit eē vniuscuiusqꝫ. Aristoteles ergo quo differant Axiomata a suppōnibus ꝛ petitionib⁹ dicit, ꝛ inqt. ¶ Non est autē suppositio, neqꝫ petitio, qd necesse est per se eē, aut p̄ ꝛ videri necesse eē, h̄ est Axioma, qd necesse est per se eē veꝝ, ꝛ videri necesse eē veꝝ, Nō est suppositio, nec petitio, nec subaudi definitio, sed ab his oibus differt. A suppōne qdem, ꝙ oibus cōmuniter appareat eē verū. A petitione autē, ꝙ sit verum, ꝛ non solum cōcessum. A definitione deniqꝫ, ꝙ dicat esse vel nō eē, definitio autē, nequaq̄. ¶ Deinde (vt Philoponus exponit) remouet qddaꝫ dubiū, Nam cū dixissꝫ, Axioma ipm, ꝛ eē necesse, ꝛ videri ex necessitate, cuiqꝫ qspiam possit obijci, ꝙ nec oino videaꝰ Axioma ex necessitate esse, qm̄ aliquis posset nō cōcedere ꝙ in omni, aut affirmatio, aut negatio veꝝ dicit. ¶ Ad hoc obuiās respondet, ꝙ demōstrationes vel oppōnes nō ad exteri⁹ orationē extenduntur, hoc est in orationis platione, sꝫ ad ipsam reꝫ nām, ꝛ ad internā orationē. Vn̄ inqt. Lꝫ contra Axioma instari possit, nō tn̄ cōtra Axioma mētale, Nō. n. vt inquit. Ad exterius orationeꝫ demōstratio est, nec oppositio, sed ad eā, q̄ est in aīa. Et huius rei cām affert, ꝛ inqt, qm̄ neqꝫ syll's est ad exterius orationeꝫ. Sēper eni est instare ad exterius orationē, hoc est ad Axioma exterius, sed ad interius orationē, hoc est Axioma, nō semper. Est ergo solutio, ꝙ lꝫ obijci possit contra Axioma in voce, nō seqtur, ꝙ Axioma non sit necesse eē, ꝛ oibus euidens, qm̄ ad Axioma interius non est instare. Et hoc asserit Aristo. Vbi, ꝙ Axiomatib⁹ lꝫ possit cōtradici verbis, nō tamē eadē. Et pp̄ hanc cām Axiomata sūt necesse esse, ꝛ apparent necesse eē. ¶ Quo vo ad verba

Verboꝝ expositio. attinet, Aiaduerte ꝙ gręci aliquādo sunt in vbis inopes (vt Boetius inqt in p̄dicamentis,) Velut circa illa verba, oratio, et rō, qd eni gręci dicunt exologon, nos vnico verbo oīonē dicimus, q̄ est exterior ratio, qd vo dicunt esologon, nos rōnē dicimus, quę p̄prie mētalis est, qua rōne fit, vt in hoc lingua nostra gręcam excedat.

¶ Quod igiꝰ demonstrari qdeꝫ pōt, nō demonstratū autem a se quispiam sumit, id aut supponit si ita eē discēti videꝰ, atqꝫ nō absolute qdeꝫ, sed ad illū tm̄ id est suppositio, aut postulat, si nulla prorsus discenti de hoc opio, vel etiā contraria insit. Atqꝫ hoc interest inter suppōneꝫ postulationemue. Eteni id est postulatio qd est ꝯtrariū opinioni discētis, vel qd est quidē demōstrabile, sumit aūt qspiam illud atqꝫ vtiꝰ non demonstrato.

¶ Quęcūqꝫ quidē igiꝰ demōstrabilia existētia accipit ipse nō demōstrans, hęc siqdeꝫ, q̄ videntur, accipiat discēti suppositio, ꝛ nō est simpl'r suppositio, sed ad illum solū. Si vo aut nō eiusdē sit opinionis, aut ꝯtrarię sit, accipiat, hoc petit. Et hoc differt suppositio, ꝛ petitio. Est eni petitio in ꝯtrariū opinioni discentis, aut qdcunqꝫ aliqs demr̄abile, cū sit, accipiat, ꝛ vtatur non demonstrans.

Alia lra qd modo qdem ea sequntur

Cōme. 10[m] ¶ Cū attulisset differētiā inter Axiomata ex vna, ꝛ suppositiones, ꝛ petitiones ex alia, nūc affert differentiam inter suppōnes ꝛ petitiones inter se, q̄ differentia p̄us assignata est, p̄ptera soluꝫ vba legātur. Unde inqt. ¶ Quęcūqꝫ quidē igiꝰ p̄ncipia demōstrationū demonstrabilia existētia, accipit ipse demōstrator, nō demōstrās, hęc bifariam sunt, Nā siqdē hęc accipiat quę videnꝰ, hęc p̄ncipia suppositio sunt ipsi discēti a p̄ceptore, dico ipsi discēti, qm̄ nō est simpl'r ꝛ suppositio, sꝫ ad illuꝫ. Per quę dat itelligere, ꝙ suppō sit p̄positio euidēs discipulo, demōstrabilis, non tn̄ a p̄ceptore demōstrata, Deinde affert aliud mēbrum, ꝛ inqt. Si vo sit demōstrabilis propositio, nō demōstrata, sic ꝙ discipulus vel non sit eiusdem opionis cū p̄ceptore, aut cōtrarię opinionis sit, hoc petit. Ergo petitio est p̄pō non euidens, demonstrabilis nō demonstrata, sed concessa a discipulo, vt videaꝰ, qd nā ex ea sequaꝰ. Vtraqꝫ itaqꝫ propositio est, vtraqꝫ demōstrabilis, vtraqꝫ nō demonstrata, vtraqꝫ a discipulo ꝯcessa. Verū suppositio ꝯceditur a discipulo p̄pter eius euidētiam, petitio aūt ꝯceditur, vt videaꝰ qd ex ea seq̄tur, Repetit ergo differētiam, ꝛ inquit. Et hoc differunt suppositio ꝛ petitio. Est eni petitio in contrariū opinioni discētis, ꝛ sic nō ꝯcessa p̄pter eius euidentiā. Aut saltem petitio est qdcunqꝫ aliquid demōstrabile cum sit, accipiat subaudi nō p̄pter illius euidētiam, sed vt videatur quid ex ea īfertur, ꝛ vtatur nō demōstrans, p̄ quę dat intelligere, ꝙ petitio ꝛ suppositio differāt solum in vno, ꝙ suppositio accipiaꝰ a discipulo p̄pter eius euidentiā, petitio autē, vt videaꝰ quidnaꝫ ex ea seqtur. ¶ Philoponus autē asserit, falsam p̄pōnē posse esse petitionē, modo ꝯcedaꝰ. At suppōnem eē non posse, nisi sit vera. Ego

Cōtra Phil. tn̄ hęc non dicerē, qm̄ ꝛ suppōnem, ꝛ petitioneꝫ Aristo.

demōstrabilem

demõstrabilem afferit, nõ demõstratio non est nisi verorum. ¶ Ex his pz veterem trãslationem, q̃ loco petitionis hz q̃stionez, nõ esse rectã. Nã αἴτημα, ęterna, grece, sonat latine petitionem, vel postulationez. Pręterea. Aristo. de q̃stione ipsa nullam mentionem fecit.

¶ Diffinitiones igit̃, cũ affirmatiões, aut negatiões nõ sint, suppões non eẽ pz, quas q̃dem vt genus complectitur propositio.

¶ Termini quidez igitur nõ sunt, suppões. Neqz enim esse, aut non esse dicunt. Sed in propositionibus sunt suppositiones.

[Cõmẽ. 106.] ¶ Hoc in loco (vt Philoponus inq̃t) discernit terminos, hoc est desinitiones a suppõibus, q̃ suppões q̃dez aliud de alio p̃dicant, aut negant, termini vo nihil, neqz affirmãt de aliquo, neqz negant, sed soluz quid sit, quod pponit̃, dicũt. Quare suppões q̃dem, pino in ppõnibus sunt, veluti in genere. Termini vo non in ppõnibus, inquit. ¶ Termini quidẽ igit̃ nõ sunt suppões, hoc est pręterea desinitiones nõ sunt suppositiões. Accipit eniz verbuz quidẽ igitur pro p̃terea. q. d. p̃terea definitiones non sunt suppões, ꝛ assignat cãm, ꝛ inquit. Neqz enim esse, aut nõ eẽ dicunt, sed suppões in ppositionib⁹ sunt, tãq̃ in genere, Termini vo nõ in ppõnibus, hec est prima differẽtia. ¶ Quo vo ad vba attinet, Aiaduerte q̃ multifariam aliquid dicitur esse in al. ꝓo, Verum hic intelligit suppões esse in ppositionib⁹, Veluti species continentur in genere, vt homo in animali. [Verbor. expō.]

¶ Diffinitiones p̃terea percipiantur solum opz. at id non est suppositio, nisi quispiam ꝛ audire, suppõnẽ dixerit esse. Sed ea sunt suppositiones, quę cum sint, hoc ipso quod sunt emergit ipsa conclusio.

[Alia forma] ¶ Terminis autem intelligere oportet. Hoc autem, non est suppositio, nisi ꝛ audire aliq̃s suppõnez esse dicat. Sed quibuscũqz existentibus in eo q̃ illa sunt, fit conclusio.

[Cõmẽ. 107.] ¶ Assignat ꝛ sc̃dã differentiã inter definitiones, ꝛ suppositiones, q̃ per definitiones res ipsę intelligant̃. Per suppositiones vo conclusiones inferãtur, ꝛ tunc vbum autem pro pręterea legenduz est. Hoc pacto. ¶ P. Terminis intelligere oportet. s. res, quę sint. Hoc autez. s. intelligere res, q̃ sint, nõ est suppositio, nisi ꝛ audire, qd est intelligere quid res sit, aliquis suppõnem eẽ dicat, quod falsum est, ꝛ impropriẽ dictum. Assignat 2m membrum differentię, ꝛ inquit. Sz subaudi suppositiones sunt propositiones, q̃buscũqz existẽtibus, in eo q̃ illa sunt, fit cõclusio, subaudi hęc sunt suppositiones. Ergo termini sũt, quibus res q̃ sint, intelliguntur, suppositiones vo sunt, q̃bus conclusio infertur. ¶ Aliter s̃m Philoponuz legẽdus est textus, vxputa autem aduersatiue hoc mõ, suppositiones in ppositionibus sunt, Termini vo in vocib⁹, [Phil. expō.] vel vocibus vel dictionibus similes, quid est id, qd dicitur intelligere pręhentes. Et hoc inquit. ¶ Terminis autem veluti dictionibus intelligere oportet res ipsas, q̃ vocibus significantur. Hoc autem nõ est suppositio, nisi ꝛ audire aliquis suppositionem esse dicat. Hoc est, dicere definitionem esse suppositionem, simile est velut siq̃s dicat, ꝛ vocẽ simpliciter audire, ꝛ intelligere quod a voce significatur, suppositionem esse, vxputa, homo, canis, ꝛ similia. Id enim dixit audire (vt Philoponus inquit) Sed suppositio, vt exponit Philoponus, ob hoc ipsum dicitur suppositio eo q̃ supponat̃ aliq̃d alij inesse, vxputa, animam imortalem esse, aut mortalem. Mundũ generabilem esse, aut perpetuũ. Nõ enim simplr sine vbo est, dicere alam imortalem, aut mũduz generabilem, qd suppositio est. seq̃retur eniz (vt dixit) q̃ ois dictio sit suppositio. Nõ igit̃ desinitiones sunt suppositiões. Exponit autẽ quid suppositio sit, ꝛ inquit. Sz ppositiones q̃buscũqz existentibus in eo q̃ illę sunt, ꝯclusio sit, hę sũt suppositiones. Per quę dat intelligere q̃ non omnis ppositio suppositio sit, nõ eniz esse hominem animal suppositio est, Sz quę ita se habens, aliud infert, suppositio est. Ergo suppositio propriẽ est propositio demonstratiua, qua concessa aliud necessario sequitur.

¶ Neqz geometra falsa supponit quẽadmodum nõnulli putarũt, qui quidẽ inquiunt demõstrantẽ falsis vti suppõnibus non oportere, geometram vo falsa supponere designatam lineam, nũc pedalẽ, nunc rectaz eẽ dicẽtem, q̃ quidem non recta est nõ pedalis. Nã geometra cũ non sit ea linea quã designauit aut protulit ore concludere solet, sed cum ea sint q̃ per illam significantur, ac indicantur, quę designauit ac protulit ipse.

¶ Neqz geometra, falsa supponit, sicut q̃daz affirmabant dicẽtes q̃ nõ oportet falso vti. Geometram autem mẽtiri, dicentem lineaz esse vnius pedis, q̃ non est vnius pedis. Aut rectam lineam, q̃ non est recta. Sed geometra nihil s̃m hanc lineam concludit, quã ipse posuit, sed q̃ per hęc ostenduntur. [Sed qñ]

[Cõmẽ. 108. Expō Phil.] ¶ Scdm Philoponum hic remouetur dubium. Naz q̃dam credentes q̃ demõstrationes ad orationẽ, quę exterius est, extẽdant, putarunt geometraz falsa supponere, ꝛ nõ vera demõstrare. Ex falsis enĩ suppõnibus nõ possunt vera demõstrari. Sumit enĩ geometra in exteriori oratione, hũc eẽ circulum, qui nõ est circulus, aut hãc eẽ rectã lineam, q̃ non est recta linea, ꝛ ex his falsis assumptis, q̃ deinceps sunt cõcludit. ¶ Rñdet ergo, q̃ cũ non ad exterius orationẽ sit obuiatio, sed ad eaz, q̃ in anima. Idcirco geometra nõ ad quã sumit rectam lineam, facit demõstrationes, sed s̃m eius ipsius intẽtionem, s̃m quã accipit ẽt lineã, ꝛ qd mõ in oibus. Vñ inq̃t. ¶ Neqz geometra falsa supponit, cũ demõstrat. Sicut q̃dã affirmabãt dicẽtes, q̃ nõ opz falso vti in demonstrationib⁹. Et dicẽtes geometrã mẽtiri, q̃ dicit, lineã eẽ vnius pedis, q̃ nõ est vnius pedis. Aut rectã lineam esse, q̃ nõ est recta.

[Verbor. expō.] ¶ Quo vo ad vba attinet, Cuz inq̃t. Geometram autẽ mẽtiri. verbũ aũt nõ aduersatiue, sed copulatiue legẽdũ est, hoc pacto, ꝛ affirmãtes geometrã mẽtiri, Dixit, qd dixerat, assignat cãm, ꝛ legat̃. Sz p qm, vt sępius notauit Philoponus in his Cõmẽtarijs, q̃ ipse scripsit in libris de gñatione, hoc mõ, q̃ geometra nihil s̃m hãc lineam ꝯcludit, quã ipse posuit in oratiõe exteriori, Sed ꝯcludit q̃ per hęc q̃ sunt in exteriori oratione, ostenduntur, hoc est, per mẽtales lineas, q̃ in oratione mẽtali sũt. Ex his enim demõstrationes, ꝛ ad has obiectiões sunt. Hęc est Philoponi expõ, q̃ pulchra est, ꝛ vbis cõsona.

[Alia expō] ¶ Aliter tñ exponi põt, Nã cũ dixisset q̃ suppositiões sint ppões verę, petitiões aũt aliq̃ñ falsę, posset obijci ꝯtra, q̃ geometra sumit falsas suppões, Nã accipit li-

neã eẽ circulare,q̃ in puluere est,q̃ nõ est circularis,ꝛ rectã,q̃ nõ est recta,ꝛ sic vtit̃ falsis. ¶ Rñdet Ari^{les},ꝙ li q̃ in puluere,vel in mã sensibili scribit,nõ sumit pro illis,sꝫ p his,q̃ abstrahũt a mã sensibili. In talib⁹.n.nõ ẽ
Tex.cõ.18. mendaciũ,vt 2° physi.hĩ,ꝛ sic nõ mẽtit̃ geometra. Quę expõ ꝯsona est verbis,ꝛ his,q̃ alibi Aristo.dixit.

¶ Insup omnis postulatio suppositioq̃ꝫ,aut vl̃is est,aut particularis. At neutrũ istorum diffinitionibus cõpetit q̃re diffinitiões/suppositiones/postulationesq̃ꝫ non sunt.

¶ Amplius petitio,ꝛ suppositio omnis,aut sicut totũ,aut sicut in parte est. Termini vo neutrum horum.

Cõmẽ.109^{m} Expõ Phil. ¶ Scda dr̃ia(vt Philoponus inq̃t) Inter terminos ex vna,ꝛ suppõnes,atq̃ꝫ petitiões ex altera,est hęc,ꝙ suppositiões,ꝛ petitiões,aut dicunt̃ sicut in parte,aut de oĩ. Qm̃ ꝛ ois ꝓpõ aut vl̃is est,aut pticularis. Definitiones autẽ nihil,neq̃ꝫ de omni,neq̃ꝫ de aliquo dici pñt. Nõ.n. dicimus(vt Philoponus inq̃t)hoĩ inee,hoc.s.aĩal rõnale mortale,mentis atq̃ꝫ sciẽ susceptiuũ,sed hoc ipm hominẽ ẽẽ.s.aĩal rõnale mortale mẽtis ac sciẽ susceptiuũ. Unde inq̃t. ¶ Amplius petitio,ꝛ suppositio ois,aut sicut totũ,hoc est vl̃is est,Aut sicut in pte est,hoc est particularis. Tacuit aũt indefinitã,qa reducit̃,aut ad particularem,aut ad vl̃em. Termini autẽ,neutrum horum sunt. Definitiones enim neq̃ꝫ vniuersales,neq̃ꝫ particulares sunt.lꝫ vniuersaliter insint definitis.

¶ Formas igr̃ aut vnũ qd̃ p̃ter ipa multa nõ necesse est eẽ si demonstratio est,tñ verũ est dicere necessario,vnũ esse de plurib⁹ p̃dicãdũ. Nã si id nõ fit,vl̃e sane non erit,at si vl̃e non sit,non erit mediũ ipsum,quare nec demonstratio. Esse igit̃ vnũ qd opꝫ idẽq̃ꝫ de pluribus nõ solum cõi nomine p̃dicandũ.

¶ Spẽs qdẽꝫ igitur esse,aut vnũ aliqd extra multa,nõ necesse est esse,si demõstratio erit. Esse tñ vnum de multis,verũ dicere necesse est. Nõ eñi erit vniuersale,nisi hoc sit. Si vo vniuersale non sit,mediũ non erit. Quare neq̃ꝫ demõstratio. Opꝫ itaq̃ꝫ aliqd vnũ,ꝛ idẽ de pluribus eẽ,non ęquiuocum.

Cõmẽ.110^{m} Introductio id.s; Phil. ¶ Philoponus sic textũ hũc iducit,ꝙ cum sup̃i⁹ dixisset oportere demr̃atiuas ꝓpões vl̃es eẽ. Arbitrari qs posset pp hoc,ꝙ ideę introducerent̃,siqdem illę valde,Primę sunt fm eos.q supponũt ipsas,Iccirco hãc destruẽs opionẽ hęc ponit,qõ.l.nõ sequat̃ demonstrationẽ,ideas introduci. Nã ideę qdem abstractę a multis existẽs,nec de omni,nec de aliquo dici vtiq̃ꝫ pñt. Demõstratio autẽ id primũ de omni supponit. Et id eẽ vl̃e dicit. Quare nõ
Alia introductio. ideas itroducit demõstratio. ¶ Aliter põt text⁹ iduci,vt dicamus,ꝙ Plato itroducit ideas pp demõstrationẽ,B mõ argumẽtãdo demr̃atio est,Ergo aut ideę sũt,aut est aliqd vnũ p̃ter multa. Sic.n. Plato respõdit ad Heracleoꝝ rõnem,qua negabãt sciam demõstratiuam. Argumentabant̃ eñi si sciẽtia demõstratiua est,ergo opꝫ vt sit,aut de corruptibilibus,aut de ęternis. Rñdet Plato ꝙ est de ideis,quę sunt spẽs p̃ter singularia. Aristoteles ergo refutat hęc quę Plato asserit ad argumẽtũ Heracleoꝝ,ꝛ inquit. ¶ Spẽs quidem igitur eẽ,aut vnum aliquid extra multa hoc est,extra singularia,nõ necesse est esse,si demonstratio erit,quoniam non valet argumentum,demonstratio est,ergo species sunt,aut est vnũ aliquid extra multa. ¶ Quo vo ad vba attinet. Aiaduer- Verbo. expõ
te ꝙ Plato de ideis loquẽs in Parmenide,asserut ideas esse vniuersalia ac species pręter singularia fm essentiam separatas. In Simposio vo ꝛ in Timęo,ideas asserit esse notiones in mẽte Dei cõstitutas,quę nihil aliud sunt,nisi ipse Deus multipliciter res cõcipiens,quas producturus est,Propterea inquit. Species quidẽꝫ igitur esse,extra multa,vt in Parme. Aut vnũꝫ aliquid pręter multa,vt Deum,Sicut in Timęo ꝛ in Simposio,non necesse est esse,si demonstratio est. Et si vsus est disiunctione,ꝓpter Platonis varietatem de ideis. Unde horum verborum intellectus est(vt Philoponus inquit) ꝙ non necesse sit in pręcidictis de demonstratione sermonibus simul introduci ideas. Nam si dicimus oportere esse vniuersale in demonstrationibus,nõ tamẽ dicimus esse tale ipsum,vt dicimus speciem fere esse multoꝝ animalium. Deinde exponit quid dicere oporteat eum,qui demonstrationem asserit,ꝛ inquit. Esse tamen vnum de multis,verũꝫ dicere necesse est,quasi dicat,si demõstratio est,ideas necesse est non esse,vnum tamen de multis necesse est. Quoniãꝫ,si(vt diximus)necesse est in demõstrationibus vniuersale assumi,vniuersale autem omni subiecto inest,quoniãꝫ ꝛ semper,ꝛ primo,ꝛ per se,necesse est his,quibus demonstratio inest,esse vnum quid de multis inexistẽs. Hoc eñi nõ existe,nec demr̃atio erit. Et hoc inquit. Si vo vl̃e nõ sit,mediũ non erit,q̃re nec demõstratio erit. Declarat̃ p̃ma ꝯñia(vt Philoponus inquit)hoc pacto,nã si vl̃e non sit,maior extremitas nec p̃mo,nec fm ꝙ ipsum,inest medio,ꝛ sic mediũ nõ erit ꝓprie mediũ,Sed indigebit adhuc altero medio termio,cui primũ inest maior. Ex hoc sequit̃ secũda ꝯsequentia.vꝫ.ꝙ nec demõstratio erit. Quoniã demõstratio ꝑ immediatas ꝓpões est. Quare si nõ est medius terminus ꝓprie medius,neq̃ꝫ ꝓpositio erit imediata.hac autem nõ existẽte,neq̃ꝫ demõstratio erit. Ex his ꝯcludit intẽtũ de vniuersali,ꝛ inq̃t. Opꝫ itaq̃ꝫ aliqd vnum ꝛ idẽ de pluribus esse.s.vl̃e,non qdem fm essentiam separatũꝫ,si demõstratio est,nõ ęquiuocũ,Sꝫ vniuocum his oibus,de quibus pręedicatur. Recte autem(vt Philoponus inq̃t) Additum est verbum illud,non ęquiuocum. Etenĩꝫ cancer nomen vnum de pluribus dicitur,sed ęquiuoce,Utputa de stella,ꝛ de animali,ꝛ de instrumento. Et canis ẽt pari modo,ꝛ de stella,ꝛ de animali,tum terrestri,tũ marino,ꝛ de quibusdam Philosophis sectę Diogenis. Ęquiuocis autem,nec dialectica ipsa indeterminate vtetur,
Dubitões et prima. nec demõstratiua. ¶ Sꝫ circa hęc,quę diximus,emergunt dubitationes non paruę. Prima quidem,quia videtur ꝙ Axioma non sit per se necessarium,quoniã habet causam. Nam (vt Plato inquit)nihil est ante quod non pręcessit legitima causa. Et ita ante Axioma pręcessit causa,Quare per se non est necessaria. Pręterea. Si Axioma sit per se necessarium,idem erit sui ipsius causa. Deinde argumentor ꝙ Axioma per se euidens non sit,quoniam esset semper euidens,ꝛ sic semper intelle-
Sol. Iuniorũ ctui perspicua,quod est contra experientiam. ¶ Iuniores dixerunt ꝙ Axioma sit per se necessarium,ꝛ per se euidens,quoniam sit ex transcendentib⁹,quibus nec est causa prior,nec est aliquid notius. Transcendentia eñ sunt ꝛ prima,ꝛ primo cognita. ¶ Quod non placet. Nã
Reiectio hęc propositio ens est vnum,ꝛ hęc ens est res,eẽt Axioma,quod Aristo.non diceret. Pręterea Aristoteles dicit hanc propositionem,si ab ęqualibus ęqualia demas,

esse

Proba so lo Aliqd eē p se tale bifariā esse axioma, que tñ ex transcendentibus nō fit. ¶ Dicamus igit̃ aliquid esse p se tale bifariam ꝯtingere, aut priuatiue, hoc est non p aliud, aut positiue, qñ idez eēt sui ipsius causa. Et priuatiue, bifariam, aut simplr̃, aut fm qd. Axioma ergo est per se necessarium, qm̃ caret causa sue necessitatis, non qdem simplr̃. Sed exteriori. Habet enī terminos, quoꝝ habitudine sortitur necessitatē. Est ergo axioma per se necessariuz, hoc est non externa causa, sed terminorum habitudine. Est etiam per se euidēs, qm̃ caret propositione priori, ex qua euidens fiat. etiam caret medio, quo demonstretur. Ex his sequit̃, ꝙ non semper euidens sit. Est enim per se euidens, non qdem ꝙ sempꝛ

1ª dubitatio. patcat nobis. Sed qm̃ per nihil prius euidēs fit. ¶ Secundo querunt, Utrum sit differentia iter demonstrationem, ⁊ instantiaz. Et vĩ ꝙ non, qm̃ vtraqꝫ est ad verba,

Respon. ꝙ vtraqꝫ ad rationem. ¶ Dicerem esse dr̃iaz, quatenus demonstratio est per se ad rationem, per accidēs ṽo ad orationez, vt rationi subordinatur. Instare ṽo per se est ad verba, per accidens autem, ad ratiōnē, vt per verba

3ª dubitatio. ipsa significat̃. ¶ Tertio, videt̃ iter ea, quę Arist. dixit, ꝯtradictio. Nam Aristoteles in ṗncipio libri voluit suppositionem esse principium, ṗncipiuz aūt propositionē

Respon. imediatam, at hic vult illam esse demonstrabilē. ¶ Aristo. respondet, ꝙ suppositio sit indemonstrabilis, nō simpliciter, sed ad illū. Hinc fit, vt duplex sit suppositio, simpliciter, ⁊ in genere. Simplr̃ qdem, est imediata ꝓpositio simpliciter. In genere ṽo, est imediata in genere.

Suppositio duplex est.

¶ Nulla aūt demonstratio sumit fieri nō posse vt simul idē affirmet̃ atqꝫ negetur, nisi fuerit opus, vt hoc etiā pacto ꝯclusio demōstretur. Quod qdem fuerit, si sumpserimus affirmare qdem pꝛimū de medio esse verum, negare autem verum nō esse.

Tex. 26. ¶ Non contingere autem. Idem simul affirmare, ⁊ negare nulla accipit demonstratio, nisi opus sit dm̃onstrare ꝯclusionē sic. Ostēditur aūt accipientibus primuz de medio ꝙ veꝝ, negare autem non verum.

Aial ⁊ nō, nō aial — Homo — Callias
A — B — C

Cōmē. 111m Continuatio ¶ Cum dixisset, quę dr̃ia sit inter omnia ṗncipia demonstratiua. Hic docet quō demonstratio vtatur axiomate contradictionis. Et pꝛimo hoc ostendit in recta demōstratione, deide in demonstratione ducente ad impossibile.

Axioma 2m. ¶ Uerū animaduerte ꝙ axioma duplex est, alteꝝ contradictionis, ⁊ hoc (vt Philopon⁹ inquit) est, qđ diuidit veꝝ ⁊ falsum in oībus entibus. Alterum est axioma simplex, vt q̃ sunt ęqualia vni tertio, sunt ęqualia iter se. Docet ergo Aristo. quō axioma contradictionis ponatur in demonstratione. Nam cum sit ṗncipium demonstrationis, vĩ ꝙ debeant ex eo constare demonstrationes. Propterea cogitur ostēdere, quo modo possit poni in demōstratione. De illo ṗncipio simplici nō est dubitatio, quoniam recta ostsione ingreditur demonstrationē hoc mō, quę eidem ęqualia, ⁊ iter se sunt ęq̃lia / A / ⁊ / B / ipsi / C / sūt ęq̃lia. Igit̃ / A / ⁊ / B / inter se sunt ęqualia. Ergo dubitatio erit solum de axiomate cōtradictionis. ¶ Aristoteles ḡ

ridens duo dicit. Primū ꝙ dm̄ōstratio tūc accipit axioma ꝯtradictionis. qñ conclusio accipit illud. Secunduz ꝙ tale principiū in maiori termino accipiendū est, ⁊ nō ad medium, nec ad tertium. Unde inqt. ¶ Non ꝯtingere aūt, idē sil̃ affirmare, ⁊ negare, qđ est axioma ꝯdictionis, nulla accipit demonstratio, nisi opus sit demonstrare ꝯnem sic, hoc est cum axiomate ꝯdictionis. Hoc est pꝛimū, deide exponit scdm, ⁊ inquit. Ostēditur aūt accipientibus pꝛᵐ de medio, ꝙ veꝝ, negare aūt non veꝝ. Hoc est scdm. Et sic vult ꝙ demonstratio tūc accipiat axioma ꝯdictionis, cum ꝯclusio accipit illud. Amplius ꝙ debeat addi ad maiorē ꝓpositionem, ⁊ ad illius ṗdicatuz. Hęc sunt q̃ ꝓposuit. Dixit aūt, cum primū de medio est veꝝ, negare aūt, nō veꝝ. Qm̃ (vt Philoponus exponit) de quibusdaz fm qd affirmatio ⁊ negatio vera est, vt de aīa immortale, ⁊ nō imortale vera sunt, saltē fm qd. Anima. n. substātia imortalis est, opationibus non imortalis, vt de elementis, ingenerabilia, ⁊ nō ingenerabilia. Qm̃ fm totalitatem quidez ingenerabilia sunt. Secundū ptes ṽo, non ingenerabilia. Ut ď cęlo, moueri, ⁊ non moueri. Nō enī fm totum mouet̃. Mouetur autez fm partes. Ergo tunc demonstratio accipit axioma ꝯdictionis, cum simpliciter affirmare est veꝝ, negare autem non veꝝ de medio ipso. Hęc sunt, q̃ Aristoteles intelligit.

¶ Nihil aūt refert medium esse atqꝫ non esse sumere, ⁊ tertium pari modo. Nam si datū est id de quo hominē dicere veꝝ est, dabitur ⁊ id ei quo non hominem dicere veruz est. Sed si tm̃ hoc totum sumat̃, hominem inqꝫ animal, non autē non animal esse. Erit etiam verum Calliam dicere ⁊ non Calliam animal, non autem non animal.

¶ Medium autem, nihil differt esse ⁊ non esse accipere, similr̃ autem ⁊ tertium. Si eniz assignetur de aliquo homine, verum est dicere, ⁊ si non hominem, verum, nisi solum homo animal sit, non animal aūt, nō. Erit enim verum dicere Calliam siue non Calliam, similiter animal, non animal autez, non.

Aial ⁊ non, non Animal. — Hō ⁊ quod est non homo. — Callias.
A — B — C

Aial ⁊ nō, nō Animal. — Hō ⁊ qđ ē nō Hō. — Callias, ⁊ quod est non Callias.
A — B — C

Cōmē. 112m ¶ Quęret quispiam. Utrum ꝯdictio possit addi ad medium. Dictum est. n. ꝙ addit̃ ad maiorē. Ideo quęritur vtrum possit addi ad mediuz. Et vĩ ꝙ sic, qm̃ hic est bonus syllogism⁹. Omnis hō, ⁊ qđ non est hō, est aial, ⁊ nō, non aial. Callias est hō, ⁊ non, nō hō. Ergo Callias ē animal, ⁊ nō, nō aial. ¶ Iterū q̃ritur, vtrum possit addi ad

minorē, ⁊ videť ꝙ sic. Hec.n.est bonus syllogismus. Ois homo, ⁊ quod non est hō, est animal, ⁊ non, non aial. Callias, ⁊ non Callias est homo, ⁊ non, nō homo. Ergo Callias, ⁊ non Callias est aial, ⁊ non, nō animal. ¶ Respondet Aristo. ad hec, ⁊ p̄mo ad p̄mū, ꝙ lꝫ ad mediū possit addi, tn̄ non est necessarium addi, qm̄ cum illa additione, ⁊ sine illa semꝑ ꝯclusio sequiť, vt prius, videlꝫ ꝙ Callias sit animal, ⁊ non, non animal. ¶ Ad scḋm itex̄ cōcedit ꝙ ad minorem addi possit ꝯdictio, sed ad concludendum ꝯclusionem p̄dictam nulla videť necessitas. Qm̄ tam cū illa additione, q̄ȝ sine, semꝑ sequitur ꝙ Callias sit aial, ⁊ nō, non aial. Nā si sequitur ꝙ Callias, ⁊ qḋ nō ē Callias sit aial, ⁊ nō, nō aial. Sequitur ꝙ Callias sit aial, ⁊ nō, nō aial. Unde inqt. ¶ Medium aūt nihil differt esse, ⁊ nō esse accipe q̄ȝtum ad illā ꝯnem. Qm̄ tam cū illa additione, q̄ȝ sine, sequitur ꝙ Callias sit aial, ⁊ non, nō aial, hec ad p̄mā dubitationē. Deinde soluit secūdā, ⁊ inqt. Siliter aūt ⁊ tertiū subaudi nihil differt eē, ⁊ nō esse sumere quo ad ꝯnem iferendā (vt Alexāder exposuit) exponit p̄mas solū, ⁊ inqt. Nam si ꝯdictio accipiť de aliquo hoīꝫ, hoc est si ꝯdictio addať ad mediū. Uex̄ est dicere. vꝫ ꝙ Callias sit aial, ⁊ nō, non aial. Et si nō hoiem assignet ita vt sine ꝯdictiōe sumať mediū, et vex̄ est ꝙ Callias sit aial, ⁊ nō, nō aial. Quare siue addať siue nō addať ad mediū ꝯdictio, nihil refert ad ꝯnē. Nisi (vt inqt). Solū hō aial sit, non aial aūt nō. Tunc.n.qr termini ꝯuertunť, nō pōt p̄dicatū de medio p̄dicari cū ꝯdictione, vt dato ꝙ nihil sit aial, nisi hō, hec erit falsa ois hō, ⁊ non hō est aial, qa tn̄ hō est aial. Deinde exponit solōnē secundā, ⁊ lege sic. Similiter aūt ⁊ tertiū nō differt eē, ⁊ nō esse sumere, q̄ȝtuꝫ ad ꝯnem syllogismi, vt exponit Alexāder. Qm̄ erit vex̄ dicere Calliā, siue nō Calliā esse aial, non aial aūt, nō. Et si sic, tunc vex̄ erit dicere Calliā esse aial, ⁊ nō, non aial. Si.n.Callias ⁊ non Callias est aial, ⁊ nō, non aial. Ergo Callias est aial, ⁊ nō, non aial. Quare (vt Alexāder inqt) frustra additur hec ꝯdictio ad tertiū terminuꝫ.

¶ Causa autem est, quia primū non soluꝫ de medio, sed etiaꝫ de alio dicitur, propterea ꝙ ad plura sese extēdit. Quare nihil ad ꝯclusionem refert, ⁊ si medium ⁊ ipsum est.

¶ Causa autem, qm̄ primū non solum de medio dī, ꝫ etiam de alio. Propter id quod est in pluribus. Quare si medium ⁊ ipsum est, ⁊ non ipsum, ad ꝯclusionem nihil differt.

Cōmen. 113. ¶ Cū accepisset, ꝙ addere ꝯdictionē ad mediū, nihil referat ad syllogismū iferentē dictam ꝯclusionē. Hic assignat cām, ⁊ inqt. ¶ Causa aūt subaudi cuꝫ additio ꝯtradictionis ad mediuꝫ nihil refert, est. Qm̄ p̄mū non solū de medio diciť, sed etiā de alio a medio. Propter id qḋ p̄mū est in pluribus, q̄ȝ sit mediuꝫ, ⁊ ideo aial diciť, tam de homine, q̄ȝ de nō homine. Quare, vt inquit. Si medium, ⁊ ipm est, ⁊ non ipm, hoc est, q̄re si mediū sumatur cum ꝯdictione, ad ꝯclusionē syllogismi nihil differt, qm̄ etiaꝫ sine illa sequitur ꝙ Callias sit aial, ⁊ nō, nō aial. Hec eadeꝫ causa esse pōt, ꝙ nec ad minorē addi debeat. ¶ Ex his pꝫ, ꝙ in demonstratione recta axioma ꝯdictiōis addi pōt, qm̄ ꝯclusio accipitur cum illo. Non tn̄ in omni ꝓpositione, sed solū in maiori ꝓpositiōe, ⁊ ex parte p̄dicati, vt exposuerūt Alexander, ⁊ Philoponus.

Dubium 2m ¶ Querūt, vex̄ semꝑ p̄dicato maioris debeat addi ꝯdictio.

Rn. Egidii. ¶ Egidius asserit ꝙ solū tūc ꝯdictio dꝫ addi predicato maioris, cum p̄mū sit in plus q̄ȝ mediuꝫ, ⁊ medium in plus q̄ȝ tertium.

Iuniores ꝯ Egidium. ¶ Iuniores ꝯ obijciunt. Primo qm̄ posito ꝙ Callias sit omne aial, tunc antecedens est vex̄, ⁊ ꝯñs falsuꝫ. Secundo, qm̄ dato ꝙ tn̄ Callias sit animal. Adhuc animal esset qd cōius Callia, veluti cōmunius est instans, q̄ȝ hoc instās, ⁊ fenix q̄ȝ hec fenix.

Solo ꝓpō cū Egidio ⁊c. ¶ Sed nos dicimus cū Alexandro, Philopono, ⁊ Egidio, ꝙ tūc ꝯdictio p̄dicato maioris addenda est, cum p̄muꝫ, mediū, ⁊ tertiū nō fuerint ꝯuertibilia. Medio.n. frustra adderetur, qm̄ nec mediū, nec aliqd, qḋ cum medio se tenet, ꝯclusioneꝫ igreditur. Iterum tertio frustra additur, qm̄ cum sit in minus q̄ȝ p̄mū. Primū d ipso p̄dicabiť tam absolute, q̄ȝ cum ꝯdictiōe ipsi tertio addita. Quare solū p̄dicato maioris, quod est p̄mum, vl'iter addēda est.

Ad argumēta Iuniorum. ¶ Que ꝟo Iuniores obiciūt, nō cogūt, qm̄ si Callias sit omne aial, termini nō essent subordiati. Preterea dato ꝙ Callias sit tn̄ animal, ratiōe animal esset cōmunius, nō autem re, quinimo re cōuerterenť.

Dubiuꝫ 2m. ¶ Secūdo dubitāt, qr frustra vr̄ axioma ꝯtradictiōis debere addi in aliqua demonstratione, qm̄ si habeť ꝙ Callias sit animal, habebiť, ꝙ Callias sit animal, ⁊ nō, nō animal.

Solutio. ¶ Dicēduꝫ tales demonstratiōes inuētas esse ꝓꝑ veteruꝫ ignorātiam, q ꝯdictoria ꝯcedebāt. Plures enim vetex̄ asserebāt mūdum esse finitum, ⁊ nō finitū. Propterea ꝯtra hos argumētamur. De nullo corpe sil finitudo pōt affirmari, ⁊ negari. Mūdus est corpꝰ. Igiť est finitꝰ, ⁊ nō, nō finitꝰ. Que igiť fuerit necessaria talium demōstrationū, ex hisce patet.

¶ Hoc autem omne inquā affirmandum aut negandum esse ea demonstratio sumit, qua deducitur ad id quod fieri nequit, nec tn̄ semper vniuersaliter, ꝫ quod satis est generi, circa qḋ genus demonstrationes afferuntur, sicut ⁊ prius est dictum.

Aliā litera. ¶ Omne autem affirmare, aut negare, demōstratio, que est ad ipossibile accipit. Et hec non semper vniuersaliter, sed q̄ȝtum sufficiens est. Sufficiēs aūt est in genere. Dico autem in genere. Ut circa quod genus demonstrationes fert, sicut dictum est prius.

Cōmen. 114. ¶ Cum dixisset quo pacto in recta demonstratione, atq; ostensiua vtimur axiomate ꝯdictionis, ⁊ qn̄. Nunc dicit ꝙ etiā in demonstratione ducente ad ipossibile vtimur illo. Et hoc ꝓponit, ⁊ inqt. ¶ Omne aūt affirmare, aut negare, demonstratio, q est ad ipossibile accipit.

Verbox expō ¶ Quo ꝟo ad verba attinet. Uerbū illud aūt nō aduersatiue, ꝫ ꝯiūctiue teneť. Pro preterea, q̄si dicat. Preterea demonstratio, q est ad ipossibile, sumit illud axioma, qḋ est oē, aut est affirmare, aut negare. Sed qūo illud sumat, nec Alexāder, nec Philoponꝰ exponit.

Demō ad ipossibile tres bꝫ ꝓcessus. ¶ Quare aiaduertēdū ꝙ demonstratio q ducit ad ipossibile, est tres ꝓcessus. Uerbi cā, sit demō hec. Oē natās est hō. Piscis ois

natur. Piscis ois est homo. Hic est primus processus, et syllogisticus. Secundus vero, hoc pacto. Conclusio hec, videlicet omnis piscis est homo, est impossibilis, et non per suam naturam. Ergo propter propositiones non propter minorem, sed propter maiorem. Ergo maior est impossibilis. Hic est secundus processus. Tertius vero erit, maior est falsa. Igitur sua contradictoria est vera, quia duorum contradictoriorum si unum est verum, alterum est falsum. Ecce quo modo demonstratio hec sumit Axioma contradictionis in tertio processu. ¶ Utrum vero demonstratio ducens ad impossibile sit duo syllogismi, an tres, in secundo priorum visum est.

Cap. xi. Et cum dixisset, quod demonstratio ad impossibile axioma contradictionis accipiat, exponit quo ipsum accipiat, et inquit. Et hec .s. demonstratio, que ducit ad impossibile, non universaliter, hoc est secundum transcendentiam accipit. Sed quatenus sufficiens

Duplex sufficiens. est, quia vero duplex est sufficiens, simpliciter, et in genere. Exponit quo modo sufficiens, et inquit. Sufficiens autem in ge-

Genus duplex. nere, non autem simpliciter. Et quia genus duplex est, videlicet genus scientie, et genus predicamenti, exponit quo modo in genere, et inquit. Dico autem in genere, ut circa quod genus demonstraret demonstrationes fert, quod est genus scientie. Utputa, geometra quidem (ut Philoponus exponit) in magnitudinibus. Arithmeticus autem, in numeris, et reliqui etiam in propriis subiectis. Solus autem primus Philosophus, et dialecticus uti possunt ipso, et ut communi, et ut di-

Dubitatio neotericorum. scurrente per omnia entia, et non entia. ¶ Dubitant neoterici, quia demonstrato animali in communi, hec est vera. Animal est homo, et illa similiter animal est non homo.

Respon. ¶ Ad hoc respondent quod duo contradictoria possunt esse vera simul de eodem genere, vel specie. Non tamen de eodem

Confutatio. numero. ¶ Sed pace horum dixerim, hec logicam non sapiunt. Primo quia he non sunt contradictorie. Animal est homo. Animal est non homo. quia utraque est affirmati-

Ex p. prio. va, ut patet primo priorum, et secundo de interpretatione. Pri-

Ex 2. herme. ma quidem de predicato finito. Secunda vero, de predicato infinito. Secundo etiam, quia nec he sunt contradictorie. Animal est homo, Animal non est homo. Utraque est inde-

Dupcia rn. finita. ¶ Dicamus ergo quod propositiones contradictorie numquam possunt esse simul vere, nec simul false. Sed semper necessario, si altera sit vera, altera est falsa. Quoniam (ut Philoponus inquit) ens, et non ens dividunt quodlibet. Argumentum vero, quod adducebatur ad oppositum, supponit falsum, ut intelligenti patet.

¶ Conveniunt autem inter sese scientie omnes in hisce que communia sunt, non in hisce de quibus demonstrant, nec in his etiam que demonstrant. Communia autem ea dico quibus sic utuntur ut ex ipsis demonstrant.

Tex. 27. ¶ Communicant autem omnes scientie adinvicem secundum communia. Communia autem dico, quibus utuntur tanquam ex eis demonstrantes. Non autem de quibus demonstrant, neque quod demonstrant.

Comen. 115. Commentatio. ¶ Cum dixisset, quod axiomatum alia quidem communissima sunt, que in omni scientia quadrant. Alia vero, que quadrant in pluribus. Alia autem, que quadrant in una. Nunc dicit, quod secundum communissima axiomata omnes scientie communicant. Nam secundum ea que dantur, hoc est secundum concessa, et secundum ea, que queruntur nulla scientia communicat cum altera, nisi essent subalterne (ut Philoponus exponit) Unde inquit. ¶ Communicant autem omnes scientie adinvicem secundum communia, hoc est secundum communissima axiomata. Utputa, in illo non contingit idem simul affirmare, et negare. Et hoc exponit, et inquit. Communia autem dico quibus utuntur tanquam ex eis demonstrantes, hoc est communia dico axiomata contradictionis, ex quibus constant demonstrationes, et ostensive, et ducentes ad impossibile secundum modum prius expositum. Non autem communicant his, de quibus demonstrant, hoc est in his, que dantur atque conceduntur. Neque communicant in eo, quod demonstrant, hoc est in ipso quesito. Nam (ut Philoponus inquit) tria sunt in omni demonstratione, propositiones, et concessa, et quesita, et propositiones triplices sunt communissime, que omnibus scientiis quadrant, que pluribus, et que uni solum. Omnes ergo scientie communicant in propositionibus, non quidem omnibus, sed communissimis. Differunt autem in concessis, et quesitis, quatenus hec non possunt esse nisi propria, et in diversis scientiis diversa. Nisi (ut Philoponus inquit) scientie essent subalterne. Nam in talibus subiecta subalterna sunt etc. In omni demonstratione tria sunt. propositio, concessum et quesitum.

¶ Differendi quoque facultas cum omnibus convenit, et si qua universaliter ipsa communia ostendere nitatur, velut omne quodvis affirmetur aut negetur oportet, vel ab equalibus, demptis equalibus equalia sunt ea que restant, vel talium aliqua. Atque ipsa differendi facultas non est sic diffinitorum quorundam, neque generis cuiusdam. Non enim interrogaret. Demonstranti namque non licet interrogare, propterea quod ex oppositis non ostenditur idem. Hoc autem demonstrandum est in hisce que de ratiocinatione sunt pertractata.

¶ Et dialectica quidem de omnibus, et si aliqua universaliter tentet demonstrare communia, ut quod est affirmare omne, aut negare, aut quod est equalia ab equalibus demere, aut talium quedam. Verum dialectica non est definitorum sic quorundam, neque generis alicuius unius. Non enim interrogaret. Demonstrantem enim non est interrogare, propter id quod oppositorum esse non demonstrat idem. Ostensum est autem hoc in his, que de syllogismo. Alia edit.

Comen. 116. ¶ Cum dixisset quod omnes scientie utuntur communibus quamvis ante omnia, et dialectica, et prima Philosophia, nunc discernit dialecticam, et ab aliis omnibus, et a prima Philosophia. Ab aliis quidem omnibus, quia unaqueque aliarum circa unum aliquod genus versatur. Hec autem circa omnia, et de omnibus est. A prima vero Philosophia differt sicut a ceteris scientiis. Quia dialectica quidem interrogat condisputantem, ut ex datis ab ipso syllogizet suum propositum. Scientie vero alie atque ipsa metaphysica, cum demonstrant, non interrogant, quia demonstrant ex necessariis, et ex his, que per se, et secundum quod ipsum, ut dictum est. Hoc autem secundo priorum analyticorum ostensum est. Unde inquit. ¶ Et dialectica quidem est de omnibus entibus, et si aliqua universaliter tentet demonstrare communia, est de omnibus. Hoc est et dialectica et metaphysica sunt de omnibus. et dixit. Et si aliqua universaliter tentet demonstrare communia, quia (ut Philoponus exponit) metaphysica tentat demonstrare illud axioma, omne aut est affirmare, aut negare. Et illud, equalia ab equalibus demere, et quedam alia id genus, ut patet quarto metaphy. contra eos, qui negant comprehensibilitatem, et dicunt nihil sciri. Te. com 3. t. 9. ¶ Quo vero modo metaphysicus, et dialecticus hec axiomata probent, Philoponus exponit, et quarto metaph. patet. Et hoc Arist. subscribit, et inquit. Et si aliqua

alia tentet demonstrare cōmunia.s. Axiomata, vt illud, videlicet, omne est affirmare, aut negare, aut illud, equalia ab equalibus demere, aut talium quędam de quibus quęrito metaphy. Quęlibet.n. talis cōis scia est de oibus entibus. ¶ Et per hęc p3 quō dialectica differat a scientijs cęteris, et quō cum metaphysica cōueniat. Deinde simul exponit quō differat a metaphysica, et ab alijs scientijs, et

p° pos.ca.p° supponit, q dialectica iterrogat, vt libro de syllogismo dictū est, tūc assignās dīam, inquit. Uerum dialectica nō est definitorū sic quorundā, neq3 generis alicuius vnius. Ut enī Themisti° dicit. Dialectica gen° certū non h3, in quo versetur, non lineas, non numeros, nō proportiones. Et assignat causam, quia si genus certum hēret, non interrogaret. Si.n. dialectica certum genus haberet, vtereē his, q per se isunt, quęq3 ab oibus conceduntur. Bene ergo dictū est, q dialectica certum genus non h3, et per hoc differt a cęteris scientijs, et q2 supposuit q dialectica non sit certi generis, et hoc probauit, q2 aliter nō iterrogaret, probat hoc qd dixit, et inquit. Demonstrantē.n. non est iterrogare, h est. Dialectica nō est certi generis, q2 demonstraret, vteretur.n. his, quę sunt p se. Et si demonstraret, nō iterrogaret. Demonstrantē.n. non est iterrogare, propter id qd nō demonstrat idem esse oppositorū. Nam (vt Themisti° inqt). Impossibile est de codē pbari ɔtria, cum demonstratio non fit nisi ex his, quę per se insunt, q non pñt demonstrare ɔtraria. Sed quia hęc satis abunde exposita sunt in libro de syllogismo, ideo inqt. Ostensum est aūt hoc in his, quę de syllogismo. Ex quibus latēter innuit differentiā dialecticę a metaphysica. Quia dialectica iterrogat. Metaphysica non, cum metaphysica syllogizet ex his, quę sunt p se. Dialectica ex his quę videntur rñdenti,

Verbo: expō vt ex probabilibus. ¶ Quo vero ad verba attinet. Philopon° animaduertit verbum illud.n. cum inqt. Demōstrantem.n. non est et reliqua, et vult q nō referatur ad proxime dicta, sed ad vnū quod debuit subaudiri hoc pacto. Uerum dialectica nō est definitorū sic quorūdam, neq3 generis alicuius vnius, sicut subaudi sunt sciētię cęterę particulares. Et q cęterę particulares scientię sint definitorum quorūdam, et vnius cuiusdā generis, assignat causam, et inquit. Demonstrantē.n. non est iterrogare, propter id qd oppositorū esse nō dmonstrat idem. Ergo sciētię particulares sunt definitorū quorundā, et vnius certi generis, ecce quō verbum enim reddit causam eius, quod subintelligitur.

Alia verbo: expositio. ¶ Aliter aūt exponi pōt, vt fuit per nos expositū. Sed non curo. ¶ Alij autem itelligunt sic. Uerum dialectica non est definitorū sic quorūdam, et hoc quo ad accidētia, quę quęruntur, neq3 generis alicuius vnius. Et hoc, quo ad datum, seu ɔcessum. Et assignat cām, et inquit. Non enim iterrogaret. Scientia.n. quę versatur circa propria quęsita, et de certo subiecto, nō interrogat, quia agit ex his, q per se sunt. Hęc de dīia ab alijs sciētijs, de dīa vero a metaphysica, ita inqt. Demonstrantē vero, hoc est metaphysicum aūt, non est iterrogare, propter id quod nō demōstrat idē esse oppositorū. Et sic habetur differentia dialecticę a metaphysica. Uerū isti in eorū libris habent, Autē, et nō enī. Et propterea legunt aduersatiue. ¶ Sed quęrunt neoterici.

Dubitatio Utrum dialectica sit certi generis. Et vī q sic, q2 est de syllogismo, et de his, q illi isunt per se. Modo syllogism° est res aīastica, cū sit tertia opatio aīę, q est discursus. Ergo dialectica est certi generis.

Rñ° Arabū ¶ Respōdēt Arabes (vt Auicē. Algazeles, et Alpharabi°) q dialectica, vt vtens, nullius certi generis est, vt docens, est de syllogismo, et d certo genere.

Obiectio. ¶ S3 dices, si dialectica vt vtens, eēt certi generis, et de certo genere. Tūc dialectica eēt particularis scia, et quęritur an naturalis, an mathematica, an metaphysica.

Solutio. ¶ Probabiliter dicerē q dialectica quaten° docet syllogismū, et quę d syllogismo quęruntur, est animastica, quia syllogismus est opatio animę de qua agitur tertio de anima. Et l3 sciētia hęc, q de syllogismo est, dicatur animastica, tñ s̄m vulgarem appellationē dialectica dicitur. Sed reuera animastica est. Hęc volui probabiliter esse dicta, quia veritas als dilucidabitur.

¶ Quod si eadem est interrogatio ratiocinatiua et propositio contradictionis, sunt autē in vnaquaq3 scientia propositiones ex quibus vniuscuiusq3 propria conficitur ratiocinatio, erunt porro quędam interrogationes ad singulas sciētias attinentes, ex quibus fit cuiusq3 propria ratiocinatio.

¶ Si autem idem est interrogatio syllogistica, et propositio contradictionis. Propositiones autem sunt s̄m vnamquamq3 scientiam, ex quibus est syllogismus s3 vnāquāq3. Erunt vtiq3 aliquę interrogationes sciētificę, ex quibus, qui est s̄m vnamquāq3 proprius, fit syllogismus.

Cōmen. xv. Philo. expō. ¶ Philoponus vult q Aristo. velit demonstrare hic, q non oēm iterrogationem iterrogabit vnaq̄q3 particularium scientiarū, sed solū quę interrogat proprię vnaquęq3 scia, vtputa geometra, geometrica, arithmeticus, arithmetica, neq3 q ad oēm iterrogationē respondere debeat sed solum ad quęcūq3 interrogantur in vnaquaq3 sciētia.

Them. ¶ Themistius autem (vt mihi videtur) vult q Aristoteles velit ostendere q quęlibet scientia particularis proprias habeat et interrogationes, et conclusiones, et responsiones, sed vnde ad hoc deuenerit. Themistius velle videtur Aristo. ad hoc deuenisse, vt persoluat an qui demonstrat, possit interrogare, et an interrogatio scientiam pariat: Nam proxime dixit q non, quia scientię particulares circa idē p opposita non versantur. Soluit itaq3 Aristo. (vt Themistius innuit) q interrogationes erunt proprię proprijs scientijs, et aliarum scientiarū alię. Et

Sylls. ex. syllogizat hoc modo. Propositiones contradictionis propriarum scientiarum sunt proprię, et aliarum scientiarū alię. Interrogationes syllogisticę sunt propositiones cōtradictionis. Ergo interrogationes syllogisticę sunt propriarū scientiarum proprię, et aliarum scientiarum alię. De syllogismo ponit Primo minorē, et inquit. ¶ Si autem idem est interrogatio syllogistica, et propositio contradictionis. Hęc est minor. Deinde accepit maiorem, et inquit. Propositiones aūt.s. ɔtradictionis sunt s̄m vnāquamq3 scientiā, ex quibus est syllogismus s̄m vnamquamq3. Hęc est maior. Ex his infert conclusionē, et inquit. Erunt vtiq3 aliquę interrogatiōes sciētificę, ex quibus fit syllogismus, qui est s̄m vnamquamq3 proprius. Hęc est conclusio.

Verbo: expō ¶ Sed quo ad verba attinet. Quęritur quid per interrogationem syllogisticam intelligit.

Dubitatiōes tex. et prima. ¶ Pręterea quid per interrogationem, an propositionē, an conclusionem.

Secunda. ¶ Et si propositionem, an propositionem

Tertia. pro vtraq3 parte probabilem, et sic nō erit sciētifica, sed dialectica. Aut propositionem alterius partis cōtradictionis, et sic interrogatio non erit propō hoc modo.

Alię dubitōes Prima ¶ Scdo dubitatur quia demonstratiua scientia nō vī iterrogare, quia enunciat, et non iterrogat.

Secunda. ¶ Pręterea iterrogatio vt sic nō est pars syllogismi, quia nulla propositio est pars syllogismi, q cōponitur ex nota iterrogationis.

Tertia. ¶ Insup nul-

sum dubium est pars demõstrationis. At iterrogatio p-
Solutiones. Ad p^m. positio dubia est. ℂ Ad has dubitationes p ordinem re-
spondendũ est, & ad primã Philoponus solonez innuit, & itelligit p syllogisticum idem qd dialecticum. Unde iter-
rogatio syllogistica & iterrogatio dialectica. Et tunc vba Aristo. legenda sunt cõparatiue hoc modo. Si at idẽ est iterrogatio dialectica, & ppositio ɔdictionis, ita subaudi idem est iterrogatio scientifica, & ppositio ɔdictiõis. Tũc reliqua legant (vt prius. Et cum q̃ritur, qd per iterroga-
Ad 2^m. tionẽ intelligat). ℂ Dicẽdũ, q iterrogare possim^9, aut in materia necessaria, aut in materia pbabili, aut in mã ipossibili, apparẽti tamen. Si iterrogatio est in mã ipossibili, apparenti tñ. Sic iterrogatio est sophistica. Si in materia necessaria, & p sic, vel interrogamus de ppõne, & sic est petitio, vel suppositio, vel de ɔclusiõe, & sic est qõ. At si iterrogamus in materia dialectica, vel de ppositione, & sic est ppõ dialectica, vel de ɔclusione, & sic est pblema. Simili rõne cũ iterrogamus in materia sophistica, atq3 apparẽti, aut interrogamus de ppositiõe, & sic est ppositio sophistica, vel de ɔclusiõe, & sic est sophisma. Secundũ tñ Philoponum Aristo. p iterrogationez, ppositionẽ intelligit, & non qõnem, quę erit ɔclusio. Et per ppositionem ɔdictionis itelligit ppositionez, quę est altera pars ɔdictiõis, quę vera est, & necessaria, vt Philoponus exponit. Et cum dĩ, q tunc nõ erit iterrogatio. ℂ Di-
Ad 3^m. cendũ q nõ erit iterrogatio ad ɔsensum rñdẽtis, captan-
Solones alia ad dubõnes. dam, sed vt sentiat discipulus, q̃ pręceptor dicit. ℂ Per
Ad p^m. idem ɔcedo q demonstratiua scia non iterrogat de consensu, vt ex illo syllogizet, sz ad assensuz, vt ex illo discat
Ad 2^m. discipulus. ℂ Pręterea p idem, ɔcedo q iterrogatio, q̃ est ppositio cõposita ex nota iterrogationis, nõ est pars syllogismi, sed p altera ɔdictionis parte sumpta est syllo-
Ad 3^m. gismi pars. ℂ Insup ɔcedo q nullũ dubium, qd pẽdet pbabilibus rationibus p vtraq3 parte probantibus est pars demonstrationis, sed dubiam, cuius dubietas pendet ex ignorãtia terminoꝝ, põt esse syllogismi & demonstrationis pars, hęc pro Aristo. defensione.

ℂ Patet ergo nõ oẽm iterrogationẽ geometricã esse, nec ad medendi artem oẽm accommodari, & pari modo de ceteris. Sed aut ea ex qb^9 aliqd oñdit, de qbus est ipsa geometria, aut ea q̃ ex eisdẽ ɔmonstrant, ex qb^9 geometria demonstrat, q̃lia sũt pspectiua. Idez est & in cęteris intelligendum.

ℂ Manifestuz itaq3 q nõ omnis iterrogatio geometrica erit, neq3 medicinalis, siſr aũt & in alijs. Sed ex qbus aut demonstrat aliqd, de quibus geometria est. Aut quod ex eisdẽ demonstratur geometrię, vt visibilia, similiter autem & in alijs.

Cõmen. 118. ℂ Cum declarasset pticulares scias, pprias & pticulares hĩc iterrogationes. Nunc declarat q nec ois iterrogatio geometrica est, nec ois medicinalis, & inqt. ℂ Manifestum itaq3, q non ois iterrogatio geometrica erit. Neq3 omnis iterrogatio erit medicinalis. Et vt dico de geometria, & medicina. Siliter autem & in alijs dicendũ est facultatibus. Exponit aũt, quę iterrogatio geometrica est, & vult q ea sit geometrica iterrogatio, quę vel est ppositio geometrica, e qua aliqd imediate in ipsa geometria demonstrat, vel e qua descendimus ad subalternas sciẽtias, quę p pricipia geometrica habent, vt de pspectiua

dicit. Unde inqt. Sed iterrogationes geometricę ea sũt, ex qbus demonstrat aliqd, de numero eo, de qb^9 geometria est. Ut ppõnes, ex qbus demonstratur, q sup datã lineam ɔtingit triangulum ęquilaterũ collocare. Siquis aũt interrogaret, an circulus sit linea pulchrior recta, nõ tenetur geometra (vt Philoponus inquit) rñdere. Aut iterrogatio geometrica est id, qd demonstratur ex eisdẽ ipsi geometrię. Ut propõnes visibiles, ac perspectiuę, q̃ demonstrant ex geometricis pricipijs, & sũt ppositiões ad theoremata pspectiua. Ergo geometrica iterrogatio vel est ppositio, per quã demonstrat ɔclusio geometrica. Uel est ɔclusio geometrica, & ppositio, p quaz demõstrat ɔclusio pspectiua. Ex qbus velle videt Aristo. q vnamet ppositio sit ɔclusio, & interrogatio, vt ɔclusio in geometria, pro q̃to demonstrat ex eis, quę sunt eadem ipsi geometrię. Et iterrogatio respectu ɔclusiõis pspectiuę, quę p illam ɔmonstrat. Unde queadmodũ pblema est id, qd syllogizat dialecticus, ita q̃stio est id, qd demõstrat scientific^9. Et vt ppositio dialectica est iterrogatio, q̃ pblema syllogizat, sic petitio est Erotema, hoc est iterrogatio, q̃ demonstrat qõ. Hinc fit, vt vnamet ppositio possit esse in subalternãte qõ, & in subalternata petitio, siue interrogatio. ℂ Ex his pz error Junioꝝ, q credide- Error iunioꝝ
rũt scientificũ solũ de ɔclusione iterrogare, nõ aũt de pricipijs. Dialecticũ vero de vtrisq3. Nam si ipsi p iterrogationẽ velint pprie dubitabilẽ ppositionez p disputatio, nẽ determinabilem, sic scientificus nec de ɔclusionibus, nec de pncipijs iterrogat. Sin aũt veĩnt per iterrogationem demõstratiuã ppositionẽ, sic de pncipijs dũtaxat iterrogatiões fiunt. Aristo. n. voluit hic p Erotema ppositionẽ petitoriam aut in eadẽ, aut in supiori scientia determinabilẽ. Quam expõnem Philoponus approbauit.

ℂ Atq3 de his ipsis reddẽda quoq3 rõ est ex geometricis principijs, ɔclusionibusue, sz de principijs nõ est reddẽda rõ geometrę, vt est pfessor geometrię. Eadem sunt & in cęteris scientijs obseruanda.

ℂ Et de his quidem, & ratio subhabenda est ex geometricis principijs, & cõclusionibus. De principijs autem ratio, non subhabenda est geometrę (vt geometra est).

ℂ Cum dixisset, q duplex est geometrica iterrogatio, aut Cõmen. 119.
per quã demonstrat aliqd theorema geometricũ, aut p quã demonstrat aliqd theorema perspectiuũ. Nũc assignat iter hęc dĩam, & vult q de iterrogatione, p quã demonstratur theorema perspectiuũ, subhabẽda est rõ ex geometricis pncipijs. Nam, vt diximus, quę est iterrogatio perspectiua, est ɔclusio geometrię. At de principijs, q̃ sunt iterrogationes geometricę, qbus demonstrant conclusiones geometricę, non est subhabenda rõ geometrę, q̃tenus geometra est. Hęc. n. est geometrica iterrogatio, ɔtinuũ est diuisibile in ifinitũ, at huius nõ geometra rõnez assignat, q̃tenus geometra, sed quatenus Physicus. Unde inqt. ℂ Et de his qdem. s. iterrogationibus, quę sunt ppositiões ad pspectiua theoremata, & ratio subhabenda est ex geometricis pncipijs, & ex geometricis conclusionib^9. Nam iterrogatio perspectiua est ɔclusio geometrię. De pncipijs aũt geometricis, q̃ sunt iterrogationes geometricę, qbus demonstrant ɔclusiones geometricę ratio non subhabẽda est geometrę vt geometra ẽ. Sed alterius supioris, vel ex sensibus. ℂ Uez (vt Phi- Philopo.
loponus inqt). Opz sciẽtes scire, quę sũt primę scientię

super vnāquāq; scientiam, vtputa musicam q̄ arithmetices. Illius.n.theorematibus vtitur. Et mechanicaz, quę geometricę, pari aūt pacto ꝛ pspectiuum. Ex theorematibus.n.scientię superpositę demonstrant ea, q̄ sunt vniuscuiusq; supposite, atq; subiectę scientię. Si igit sciens dz eē musicus, dz scire ea, quę in arithmetica pbant pari aūt modo ꝛ perspectiuus, ꝛ mechanicus, quę sunt geometrię. De pncipys aūt suismet, vt inquit. Nulla sciētia rationem hēbit. Geometra.n.nullam rationem hꝫ de ppiys pncipys, nec alius quiuis. Sed sunt aut sensu pspicua, aut ex terminis euidētia, hęc ex Philopono.

¶ Nec igit artificem quēq; quęuis percontari, nec ad quāuis interrogationē de singul' respondere opꝫ, sed ea tm̄ quę in sciētia sua determinata sunt.

¶ Neqꝫ igitur omnem est vnusquisq; sciens interrogandus interrogationem, neqꝫ ad oē interrogatū est de vnoquoqꝫ respondendū. Sed quę sunt fm scientiaꝫ determinata.

Cōmen.110. Verba tex. duplicē babent expōnem. ¶ Hęc verba pnt dupl'r itelligi, vno modo vt Aristo. velit per hęc soluere quādā dubitationē, qm posset dici, q interrogationes geometrię demōstrari pnt, qm conclusio primę demonstrationis est suppō, seu petitio secūdę demonstrationis, igitur pōt esse interrogatio. Et sic geometra pōt habere rationem saltē de aliquibus suis interrogationibus. ¶ Respondet ergo Aristo. fm hanc expositionem, ꝛ inquit. ¶ Neq; igitur omnem iterrogationeꝫ est, hoc est opꝫ vnūquemq; scientem iterrogandū. Hoc est neqꝫ igit opꝫ vnūquēq; scientem iterrogare oēm interrogationem. Neq; scōm omne iterrogatū, est de vnoquoq; respōdēdū. Quia est deuenire ad primas petitiones, quę sunt primę. Sed q̄ ōterminata sunt fm scientiā suam, hęc dz interrogare, ꝛ ad hęc respondere. Et sic cū diximus geometram nullam habere rationē de suis petitionib⁹ siue iterrogationib⁹. Uolumus itelligere de oībus, qꝛ de aliqbus nihil phibet. Ut de illis, q̄ supponūt primas petitiones. Scōa expō ꝛ est Philop. ¶ Aliter pnt exponi, vt nūc Aristo. velit ex dictis ꝯcludere q ꝛ interrogationes, ꝛ responsiones sint proprię vniuscuiq; sciē. Ut Themistius ꝛ Philoponus expo suerūt. Hi.n. sunt, g verba Aristo. correctiora habent. Unde Aristo. inquit. ¶ Neq; igitur omnē interrogationē vnusquisq; sciens iterrogādus est, neq; ad omne iterrogatum respondendū est de vnoquoq;. Naꝫ (vt Philoponus inquit). Si geometra qdem de Peripheria interroget an quadret rectilineę, necne: Aut quę figuraꝝ Isoperimetraꝝ sit multiloci capacior: ꝛ an ęq̄les sint iter sese, quę a centro circuli concidūt rectilineę. Ad omnes has rn̄dendum est. Sunt.n. geometricę interrogationes, siquis tn̄ interroget, quę lineaꝝ sit pulcherrima, rectilinea an circularis, ad hoc nō rn̄dendū est. Nō eni geometrica interrogatio est. Non igit ad omnē interrogationem rn̄dendum est. Non.n. de musica respondet geometra. Sed (vt ingt) Ad ea rn̄det ꝛ ea interrogat, q̄ sunt determinata in propria scientia. Hęc est expositio Philoponi, quę (vt mihi vr̄) ꝛ planior est, ꝛ verior.

¶ Quod si quispiam cum geometra vt geometra est, sic disseruit, pꝫ ꝛ bene illum eē disceptaturum, si ex his ostenderit aliquid. Qz si non hoc disseruerit modo, nō bene sine dubio disceptabit.

Ut in textu. ¶ Si aūt disputabit cū geometra, quaten⁹ est geometra sit. Manifestuꝫ est, q ꝛ bene. Si ex his aliqd demonstrat. Si ꝟo nō, non bn̄.

Cōmen.111. ¶ Cum declarasset q in vnaquaq; scientia sit tum ppria iterrogatio, tum ppria responsio. Nunc ꝯcludit in vnaquaq; scientia esse propriā disputationem, quę ex iterrogatione ex parte oponentis, ꝛ responsione ex parte rn̄dētis conficit, ꝛ hoc p exēplū in geometria concludit, ꝛ inquit. ¶ Si aūt subaudi geometra, quaten⁹ est sic geometra, disputabit cū geometra. Manifestū est q ꝛ bene disputabit. Et hoc si ex his aliqd ōmonstrauerit, q̄ geometrica sunt. Si ꝟo non, supple geometra sic disputauerit, sed cū musico ex principys geometricis, is non bene disputat. Per quę pꝫ proprias cuiusq; scientię disputationes esse, quę ex propriys illius scientię iterrogationibus, atq; propriys responsionib⁹ ꝯstant. Et cum dixit, Si aūt verbum aūt nō aduersatiue. Sed potius ꝯiunctiue legēdū est, vt p pręterea, vel pro aliquo tali. Philopo. ¶ Exponit āt hęc Philoponus per exēpla, vtputa, si quęrat a geometris circuli tetragonismū, quē antiphon ꝛ bryson opinati sūt inuenisse, cū petant sibiipsis dari, quę nō ꝯcederēt geometrę, hic qdeꝫ rectilineam adaptare circulari. Ille ꝟo, maius ꝛ minus circulo describens quadrangulū, vt in alys diximus, per itermedium maioris ꝛ minoris descripti quadranguli, ęqualē circulo quadranguluꝫ putat demonstrare. Sed sic qdem male aduersus geometras disputabāt, nō vtentes geometricis principys. Hippocra. ¶ Hippocrates ꝟo, quattuor lunulas demonstrans, ęq̄les eē q̄drangulo, non male ex geometricis nāq; principys hęc demonstrat. Ut ꝛ nos prius demōstrauimus vnā lunulam ęq̄lem esse triangulo, coꝝ q̄tuor p ex diuisione quadranguli, putat ꝛ alio modo circulū q̄drare. Peccat aūt is, quatenus quod in parte est, censebat ꝛ in oī esse.

¶ Patet etiam illum nō redarguere geometram nisi p accidēs. Quobrem inter ignaros geometrię de geometria differenduꝫ nō est. Latebit.n. is qui dixerit praue. In cęteris ēt scientys res sese habet similiter.

¶ Manifestū aūt est, q nō redarguit geometrā, nisi per accidens. Quare nō vtiqꝫ erit in non geometricis de geometria disputandū, latebit eniꝫ praue disputans. Similiter autē se habet ꝛ in alys scientys.

Cōmen.112. Finis disputatiōis est victoria. ¶ Tertio ondit in vnaquaq; sciētia fieri in disputationibus illius propriam victoriam, q̄ est finis disputatiōis, nam si in vnaquaq; proprię disputationes fiunt, etiaꝫ in vnaquaq; fient pprię victorię, Unde ingt. ¶ Manifestum autē est. q qui per extranea redarguit geometraꝫ, non redarguit geometram, nisi per accidens. Igitur qui p propria geometrę geometram redarguit, per se vincit, ac redarguit. Ut redarguere arithmeticus pōt p numeros geometram, sed per accidens, quatenus redarguitur geometram induit formā atq; habitū arithmetici. Hęc Exēm Phil. ostendit Philoponus per exēplum, vt siqs non geometricus cū interrogauerit geometram. Utrum pulcherrima lineaꝝ, recta an circularis. Si aliqs responderet q recta, ꝛ aliqs hunc redargueret, nō geometraꝫ redargueret. Non.n. de his, quę ꝯpetunt geometrię, redargueret, sed per accidens, qm accidit redargutum geometrā eē. Non.n. quatenus geometra redarguitur. Neq; quaten⁹ medicus redarguitur imedicus in musicis theorematibus redarguitur. Ex his omnibus concludit vnū pceptū vale ad disciplinę adeptionem, ꝛ inquit. Quare nō vtiq;

erit in

erit in nõ geometricis de geometria disputandū. Cuius cām assignat, ⁊ inquit. Latebit eni praue disputās. Nam (vt Philoponus inqt) Queadmodū vnūquēq3 de proprijs ac peculiaribus op3 disputare, ita ⁊ geometram, et nõ ingeometricus de geometria disputaturus est. Non enim sciūt ignari iudicare sciētias. Quo circa sepe sepi⁹ prauus melior putabitur eē ꝗ̃ sciens. Propter h̄ Arist. assignans cām, dicit. Latebit eni3 praue disputās. Quoniā nec opponens, nec respõdens poterit iudicare an bene, an male disputet. Et addit id qd̃ de geometria dictū est, Similr se habere ⁊ in alijs scientijs. ℭ Ex his p3 in omni scientia eē ppriam interrogationem, q̃ quidem si est de ꝯne, est q̄stio. Si de pncipio, est petitio. ℭ Secūdo p3 in omni sciētia esse ppriam rn̄sionez, q̃ si est ad ppositionem, est suppositio, si ad q̄ōnem, est ꝯ. ℭ Tertio apparet in omni scia esse ppriam disputationem, q̃ ex interrogatione, ⁊ rn̄sione cōsicitur. ℭ Quarto p3 in oi scientia esse ppriam victoriā atq3 redarguitionē, que est finis disputationis.

Dubiū pma. ℭ Sed circa hec dubitat, qa nõ videtur in sciētijs posse eē disputationē, qm̄ disputatio est actus dialectici.

Rn̄° The. ℭ Rn̄det Themistius in scia fieri interrogationem, respõsionez, ⁊ disputationē nõ gratia ꝯsensus a respõdente captandi, sed gr̄a ptentandi aliq̄s eiusdem pfessionis.

Obiectio. Cap. 2. ℭ Sed adhuc dices, qa p elenchorum disputationes sunt quatuor, doctrinalis, q̃ pertinet ad scientiam, dialectica, ⁊ tētatiua, que ambe attinēt ad dialecticum. Et quarta est sophistica. Igitur tētatiua non attinet ad demōstrationē.

Solutio. Tētare duob⁹ modis. ℭ Dicēdu3 q tētare est duobus modis. Uno mõ, cuius finis est habere ꝯsensum a respõdente, vt inde pficiscatur ad disputationem, ⁊ hec attinet ad dialecticā. Alio mõ, cui⁹ finis est disponere discipulu3, vt docet Plato in Menone. Et hec tētatio est doctrinalis disputatio, ⁊ de hac loqtur Themisti⁹.

2ª dubitatio. ℭ Secundo dubitatur, qa musicus potest cū arithmetico disputare, ⁊ tñ musicus nõ est arithmeticus. ℭ P. Omnis disputator saltē opponens d3 latere, aliter nõ esset disputatio.

Solutio. ℭ Dicendū primo q Aristo. per nõgeometraz intelligit eum, qui nec pncipalr, nec subalternate est geometra. Musicus autem saltē subalternate est arithmeticus.

Latere bifariam. ℭ Secūdo dicēdū q latere est bifariam, aut conueniēdo in termis, ⁊ sic lic3 latere i ōrationib⁹, vt puenitur in finē, Aut discōueniēdo i termis, ⁊ sic nõ lic3 latere in demonstrationibus, qm̄ h̄ latere eēt p extnea latere.

ℭ Cū aūt iterrogatiões sint geometrice, sunt ne ⁊ igeometrice? Et iterrogationum he q̄ ab ea pdeūt ignoratione q̄ est dispositio, geometrice ne sunt, ⁊ in q̄cūq3 facultatū similr. Preterea vtra rōcinationū ab ignoratiōe pficiscitur, vtrum ea que ex oppositis cōstat, an ea que constructa est vitiose.

Tex. 28. ℭ Qm̄ autē sunt geometrice interrogatiões, nonne sunt, ⁊ ingeometrice? Et s̄m vnamquāq3 sciētiam q̄ s̄m ignorantiā qualem s̄m sunt geometrice? Et vtru3 qui s̄m ignorantiam syllogismus est, sit qui est ex oppositis syllogismus? an paralogismus?

Cōmē. 123ᵐ Continuatio ℭ Cum dixisset q nõ oēm interrogationem iterrogādus est geometra, aut medicus, aut q̄spiam alioꝝ sciens, sed sola ea, q̃ ppriē peculiarisq3 sciētie ꝯueniunt, cōpetūtq3. Et q non ad oēm interrogationem respondere d3 sciēs, sed ad solas pprias, familiaresq3, Utputa, geometra ad geometrica. Et medicus ad medicinalia, Querit in his (vt Philoponus exponit) num queadmodum sunt geometrice interrogatiões, sint etiā ingeometrice, ⁊ in alijs scientijs similr. Hanc pponit, ⁊ inquit.

Expō Phi. Pris q̄ō mota in tex. ℭ Qm̄ aūt sunt geometrice interrogatiões, nõne sunt ⁊ ingeometrice, et vt mouit q̄ōnem de geometricis, ita ⁊ in alijs silr intelligendū est, vt vtrū sicut sunt physice iterrogatiões, sint ⁊ inn̄ales? Unde sensus est, Utrū in eadē scientia, vtputa in geometria, sint geometrice ⁊ ingeometrice interrogationes? Et in physica sint n̄ales, ⁊ inn̄ales interrogationes, ⁊ in alijs scientijs silr. Et per interrogatiões intelligi potest de pncipijs, ⁊ sunt petitiones, ⁊ de ꝯnibus, ⁊ sūt q̄ōnes. De vtrisq3 eni q̄stio est, an in eade3 scia sint, vt in geometria geometrice, ⁊ ingeometrice: hec est pma q̄ō.

2ª questio. ℭ Deide mouet 2ᵃᵐ q̄ōnem, q̃ sic ad pmā cōtinuat. Et siquidem in eadem geometria sint iterrogationes geometrice, ⁊ ingeometrice, q̃ sint he, ⁊ s̄m qualē ignorantiam vtriq3 fuerint: ⁊ vt intelligat hec q̄ō.

Cōmēt⁹ sequens. Duplx ignorantia. ℭ Animaduerte, vt posterius patebit, q duplex est ignorātia, hec qdē s̄3 negationem, Illa xo s̄m dispōnem. Ignorātia negationis est, q̃ nullaz notionem h3 de re. Scdm dispōnē xo, que notionem qdem h3 de re, sed fallacem, ⁊ non exquisitaz. Qui eni non scit parallelas cōcurrere, is ignorantiaz habet, q̃ s̄m negationez est. Sigs xo putauerit parallelas concidere, is ignorātiam habet, q̃ est s̄m dispōnem, qm̄ male de re dispositus est. ℭ Est ergo secūda q̄stio, cū in eadē geometria sint geometrice, ⁊ ingeometrice iterrogationes, ⁊ ingeometrice interrogationes sint, q̃ sunt s̄m ignorātiam, Ideo q̄ritur s̄m qualē ignorantiā he iterrogationes sint ingeometrice? an dispōnis, an negationis. Et hoc inqt. Et s̄m vnāquāq3 sciam, q̃ s̄m ignorātias, h̄ est, ⁊ dato q interrogationes, q̃ sunt s̄m ignorantiā, Utputa ingeometrice, sint s̄m sciam geometrie, s̄m quale3 ignorātiam sunt geometrice, an s̄m ignorātiam dispositionis, an s̄m ignorātiam negationis. Hec expō Philoponi est, q verba greca optime perlibrauit. Unū sensus est secūde q̄stionis, cū ingeometrice interrogationes, q̃ sunt in eadē geometria, sint s̄m ignorantiā, s̄m quā ignorantiam, he sunt, an dispōnis, an negationis.

3ª questio. Ignorantia dispōnis tripartitā s̄m Platonicos. ℭ Deinde mouet tertiā q̄ōnem, Nam cū ignorātiam q̄ s̄m dispositionez est, trifariaz diuidāt Platonici, aut s̄m mām, aut s̄m formā syllogismoꝝ, aut s̄m vtrūq3, Utrū interrogationes, q̃ sunt s̄m ignorantiam, sint s̄m ignorantiā pficiscētem a syllīs peccātibus in mā, aut peccātibus in forma, aut peccātibus in vtroq3.

Syll̄s sophistic⁹ triplex. ℭ Ubi aiaduerte, q syllogismus sophisticus triplex est, aut q ex falsis syllogizās, seruat formā, aut qui ex veris, nõ seruat formā, aut qui ex falsis, nõ seruat formaz. Primus qdem peccat in materia, Secūdus peccat in forma, Tertius peccat in vtroq3. Querit ergo secūdo loco, cū triplex sit ignorantia, aut que pficiscit a syllogismo peccāte in forma, aut in materia, aut in vtroq3, Utru3 interrogatiões q̃ sunt s̄m ignorantiā, sint s̄m ignorātiam pficiscētem a syllīs peccātibus in mā, aut peccātibus in forma, aut peccantibus in vtroq3. Unū inquit. Et vtrū qui s̄m ignorātiam syll̄us, q est ex oppositis syll̄s, an paralogismus. Hoc est vtrū interrogatio ingeometrica sit syll̄s s̄m ignorātiam, qui ex oppositis, hoc est s̄m ignorātiam dispōnis, ex falsis. v3. propositionibus factus syll̄s, he eni opposite sunt veris, an paralogismus, hoc est qui ob peccatū s̄m figuraz fit, quem neq3 syll̄m dixit, Sed paralogismuz, ppterea qa nõ seruat figura. Et xbū illud s̄m ignorātiā, in cōi accipiendū est, tā in syllogismo ꝗ̃ in paralogismo.

ℭ At eni3 in geometrice interrogationes, aut

ex geometria sunt, aut ex alia facultate. Nam musica quidem interrogatio, si de geometria fiat, ingeometrica est. At eque distantes putare concurrere, tum geometrica, tum ingeometrica est. Duplex est enim ingeometricum, et pinde atqȝ informe, atqȝ alterum ex eo quia nihil habet geometrie, ut informe, quod vacat forma. Alterum ex eo quia aliquid eius prave cōplectitur, ut informe, quod turpē hȝ formā fedāqȝ.

¶ Scdm geometriam aūt, Aut ex alia arte. ut musica interrogatio ingeometrica est, de geometria autem, ut adinuicē parallelas concurrere opinari, Geometrica quodā mō est, et ingeometrica alio mō. Duplex enim hoc est. Sicut Arrythmon, et alterum quidē ingeometricū est in non habendo, sicut Arrythmon. Alterum vero in prave habendo.

Arrythmon Incōsonās

Cōmē. 124m ¶ Rn̄det nūc ad q̄ones, Et (ut Philoponus inquit) Arist. diuidit ignorātiam, quoniam altera est ſm negationem. Altera ſm dispōnem, q̄ quidē ex alia arte interrogatiōes sūt, ſm negationē ignorantie sunt. Que vero ab ipsa, false sūt, he ſm dispōnem sunt. Tunc vult q̄ interrogatiōes, que ingeometrice sunt, ſm ignorātiam dispōnis, Geometrice sunt aliquo mō, et non geometrice alio mō. Nam q̄tenus ex geometria terminos habēt, geometrice sunt, q̄tenus vero falsa capiūt, nō geometrice. Unde dicit. ¶ Scdm geometriā aūt interrogatio duplex est, aut ex alia arte, et hoc pacto ignorātia negationis est, ut musica interrogatio ingeometrica est. Hec enim est ſm ignorātiam negationis. De geometria autē, alia interrogatio est ingeometrica, q̄ falsa capit, Utputa, q̄ est ſm ignorantiam dispōnis, Ut adinuicem parallelas concurrere opinari, Geometrica quodā modo est, et ingeometrica alio mō. Ergo interrogatio ingeometrica ſm geometriam, duplex est, aut ſm ignorātiam negationis, et sic musica interrogatio est ingeometrica. Aut ſm ignorātiam dispōnis, et sic cōtrariū primorū pncipiorū est interrogatio ingeometrica. Nam utraqȝ est ignorare ſm geometriā, lȝ altera sit ſm dispositionem, altera ſm negationē. Huius diuisiōis ponit exēplum, et inquit. Duplex enim hoc est, Sicut Arrythmon, hoc est sicut incōsonans, nā ut incōsonans duplex, Alterū in non cōsonando, Alterū in prave cōsonando, ita quoqȝ duplex ingeometricū, Alterum quidem ingeometricum est in nō habēdo, sicut Arrythmon, dicit incōsonās in nō habendo, hoc est per negationē, Alterum vero in prave habēdo.

Notandum. ¶ Pro euidentia dictorū aduerte, ut Philoponus exponit, q̄ quēadmodum Arrythmon duplex est, Aliud quidem, quod nullo pacto per nām aptum est hēc Rythmum, ut si q̄s dicat pūctum Arrythmon, quoniam ſm̄ suapte natura Rythmon nō habet. Aliud vero quod hȝ quidē, sȝ male, ut carmē dicimus Arrythmon, q̄ pravi Rythmi sit.

Arrythmon duplex.

Ingeometricum duplex. Eodē modo et ingeometricū, aut quod penitus est in negatione geometrie. Aut quod male, et insciēter cōplexum sit. Talia autē sunt, q̄ ſm alias scientias sunt, Utputa, si q̄s interrogabit geometrā musicum theorema, aut medicinale, Hoc enim est eius ignorantie, q̄ est ſm negationem, et ita hoc ingeometricū est, quēadmodum punctū Arrythmon, Si q̄s vero dicat parallelas cōcidere, quatenus quidē de parallelis, et de concursu ipsarū dicit, Geometrica est interrogatio, Quatenus vero dicit cōcidere parallelas nō geometrica est interrogatio, hoc est cacogeometricon, id est prave geometricū. ¶ Ex his pȝ solo ad primā. nam declaratū est eē geometricas interrogationes, eas interrogationes ingeometricas, q̄ sunt ſm ignorātiam dispositionis. Que vero sunt ſm ignorantiam negationis, lȝ sint ſm geometriam, tamen sunt non geometrice, quoniā alterius artis sunt ab ipsa geometria. Sol. ad pmā q̄onem.

¶ At hec ignoratio, et que ex talibus est principiis geometrie contraria est.

¶ Et ignorantia hec, q̄ ex eius principiis contraria est.

¶ Secūdo q̄rebatur, cū ingeometrice interrogationes, q̄ sunt ſm ignorantiā sint geometrice, ſm qualē ignorantiā sunt geometrice: ¶ Respōdet q̄ interrogatiōes ingeometrice q̄ sunt ſm ignorātiam geometrice, sunt interrogationes ſm ignorātiam dispōnis, q̄ ex pncipiis contraria est, Utputa, ex falsis, q̄ sunt opposita primis principiis. Unde inquit. ¶ Et ignorātia hec, qua interrogationes ingeometrice sunt, Geometrice, ea est, q̄ ex eius principiis cōtraria est. Hoc est ea ignorātia est, q̄ dispositionis dicit, Utputa, q̄ est syllogismus ex oppositis pmis. Nam (ut Philoponus inquit) Hec ignorantia est in prave habēdo, prave autē habere est quod est ex pncipiis, hoc est ex ppōnibus nō veris. False enim veris ɔ̄rie sunt. Ergo cōtinuatur hoc mō, q̄ cum duplex sit ingeometrica interrogatio, aut q̄ nullam hȝ cum geometria pprietatem, aut que depravate hȝ. Hanc distinctionē cum posuisset, more, ut Philoponus inquit, Exponit quid sit depravate habere, et vult quod sit ex ppōnibus cōtrariis veris. Alterū vero modum, qui est ob peccatū in figura, oino seiunxit a geometria, quoniam (ut diximus) nihil ingeometria ɔcludi potest ob peccatū in figura. ¶ Ex hoc pȝ solo ad scdam, q̄ ingeometrica interrogatio q̄ est ſm ignorantiam geometrica, ea est, que est ſm ignorantiam dispositionis. Cōmē. 125m Sol. ad 2am.

¶ In mathematicis autem non similiter fraus fit cum disseritur, quia medium est semper duplex, nam alter extremorum de hoc omni, et hoc rursus idētidem de altero dicitur, atqȝ pdicatum non dicitur omne.

¶ In mathematibus autem, non est similiter paralogismus: quoniam medium semper duplex est. Etenim de hoc omni: et hoc iterum de alio dr̄ omni. Quod aūt pdicatur: nō dicitur omne. Tex. 29.

¶ Scdm Iuniorū expositionem Aristo. hic soluit tertiā q̄onem, At ut ex cōmentariis Philoponi mihi videtur. Aristo. voluit ad tertiā q̄onem solonē esse manifestā ex his, q̄ dixit ad pcedentes q̄ones. Ex dictis enim pȝ ignorātiam dispōnis esse syllogismū ex falsis, qui tamē seruat figurā, non autem paralogismū, qui peccat in figura. Et quoniam dixit in sciētiis accidere paralogismum, in hoc loco (ut Philoponus inquit) Uult dicere q̄ nō ita paralogismi in scientiis fiūt, sicut in dialecticis methodis. Quoniam in scientiis syllogismi fiūt circa determinatas res, in quibus non accidit multiplicitas. In dialecticis vero cum syllogismi fiāt circa sermones, accidere pōt multiplicitas. Unde inquit. ¶ In mathematibus aūt hoc est in sciētiis, nō est similiter paralogismus, Uelut in dialecticis. Et assignat causam, quoniam in sciētiis semper mediū est unum et determinatum duplex tamen, hoc est bis ante ɔ̄nem assumptū. Etenim de hoc omni. s. maior de medio omni, et hoc. s. mediū iterū de alio dr̄ omni, s. minori. Et ne q̄s dicat pdicatū posse distribui, Cōmē. 126m Introductio Iuniorū. Philopo.

se distribui, Addit obiter. Qd autē pdicatur, nō dicitur omne. Et sic nec maior de medio potest vlr accipi, nec mediū de minori pōt distribui, Per quę vult hic in sciētijs semp mediū esse vnum & determinatū, lz bis assumptū, vt subiectū, & vt pdicatū, Unū tamē semper. In dialecticis vo, nō semp vnum & idē est. Vbi gfa. Sapiētes discūt, Qui discunt, nō sciunt. Sapiētes igitur nō sciunt. Discere enī equocū est, & in ipo itelligere, & in ipo doceri dictū. Latet autē deceptio pp equocationem. Et rursus Hō aial, aial trisyllabū. hō trisyllabū igr. Duplr enī homo & in subā, & in noie. Etenī & res dicitur hō, & nomen eius. Et iterū. Olera excedunt terrā. Qd excedit eo qd exceditur, maius est. Olera igit terra maiora sūt. Excedere enī aut sm magnitudinez excedere dicit, aut supra superficiē esse. Quia igit nō circa determinatas quasdam res dialectici studiū habent, neqz medios determinatos, multas deceptionis causas hnt. In sciētijs vo nō ita, determinatę enī sunt res, q̄ sm vnāquāqz sciaz, & nūquā ob equiuocationem error in ipsis accidit. Quo fit, vt paralogismi in sciētijs nō accidant, sicut in dialecticis, nam neqz accidere possunt propter equocationē medij, neqz pp illius multiplicitatē. In dialecticis autē possūt accidere paralogismi in dictiōe, vt visū est. ¶ Quęrūt Iuniores. Utrū pdicatū sit forma subiecti. Et lz hęc q̄stio sit obiter quesita, Tamē argumētant q nō, qz nec genus nec differētia est forma spēi, cū sint illius ptes. Preterea in hac ppōne. hō est homo, hō non est forma sui. ¶ Neoterici asserūt pdicatum eē semper subiecti formam, preterq̄ in ppōne, in qua idem pdicatur de seipso. ¶ Sed cōtra, qz in hac ppōne album est lignū, potius subiectū est forma pdicati q̄ contra, vt Boetius dicit. ¶ Propterea dōm. q in pdicatione nāli, semper pdicatum est forma subi, aut inhęrēs, q̄ inest, aut declarās, quę dicit de alio. In ea aūt enūtiatiōe, in qua idez de se enuntiat, nihil pdicat, cū non sit ppō, vt alibi diximus, Sed enūtiatio, q̄ ex nomine constat, & verbo.

Discere equiuocum est. — *Boetius.* — *Sol. Neotericorum.* — *Cōfutatio.* — *Propria solo.*

¶ Hęc aūt licz q̄si cernere mētis pceptiōe, in differēdi vo facultatis disceptatiōib' latent. Est ne omnis circulus figura, si designauerit pz. Sed quidnaz vltra. Carmina ne sunt circulus? cōtinuo patet non esse.

¶ Hęc autez sunt, vt est videre intellectu. In orationibus autē, latent. Utrū omnis circulus figura sit, si autē scribat, manifestum est. Quid autem sint ne carmina circulus? Manifestum, quoniam non sunt.

Cōmē. 127 ¶ Cum dixisset, q in mathematicis sciētijs non accidāt paralogismi iductione, Sz in dialecticis methodis, nūc per exēpla hęc ostēdit, & inquit. ¶ Hęc autē sūt, hęc terminos dicit. Ut est videre intellectu. vz. in mathematibus, nā de his est sermo. q. d. In mathematibus aūt, non est silr paralogismus pp duplicitatē termini, veluti in dialecticis. Unusqsqz enim terminus eoz, qui in mathematibus sunt, eo qd determinatus sit, velut ostensio est. Et simul cū auditur circulus, aut tale qd, statim sciēs videt qd dictum est, in seipso depictū, & nō fertur in aliud quoddam significatū, sed in hoc soluz, cuius & definitionem intra se cōtinet. Ergo q̄si dicat. Hęc autē. s. termini & terminoz significata sunt eo modo, Ut est videre intellectu, in ipsis mathematibus. Nā (vt Philoponus exponit) Si qs interrogaret geometraz, si circulus sit figura, statim phātasiam aduerteret ad descriptū circulū, & non determinaret, de quo circulo sermo est, aut quot modis circulus dī, qz ex descriptiōe patet eius determinatio. Propterea inquit. Hęc aūt. s. termini & terminoz significata in mathematibus sunt eo mō, Ut est videre intellectu a sensibus atqz phantasia terminoz significata accipiente vel in intellectu, in quo sunt depictę figurę & circuli, vt sunt in abaco, vt recte Philoponus exponit. In orationibus aūt hoc est in dialecticis conuentibus, latēt nomina, ppterea q nō sint determinata. Utrū omnis circulus sit figura, Nā in voce circulus est multiplex, quoniam dī de figura, & dī de carminibus. Si autē scribat, scilz aut in phātasia, aut in abaco, manifestū est, & sic tollitur equiuocatio. Rursus aūt si qs interrogaret qd sint, hoc est vtrū sint ne carmina circulus. Iterū manifestum est, qz non sunt circulus, ex descriptiōe enim in abaco, aut in phātasia, pz q carmina nō sint circulus. Ex his sequitur, q cū determinata sint, q̄ subiecta sunt geometrię, & nulla equocatio est in sciētijs, minus ac raro est paralogizari in ipsis, determinata enī est (vt Philoponus igt) Uniuscuiusqz termini significatio, Utputa qd est circulus, & quid linea, & qd equipedū, & quid concidere, & vniuscuiusqz ceteroz eodē modo, & sunt quasi cōstitutę, dispositęqz in aīa figurę, Unde simul est cū audire circulus, & circulū, qui in anima est figuratus, ac dispositus, est intelligere, Sic autē non est in dialecticis, nō enim determinata sunt, q̄ sunt subiecta dialectice. ¶ Quo vo ad Vba attinet, aiaduerte (vt Philoponus ppulchre exponit) q Aristoteles vocat carmina circulum, hoc est epigrāmata, eo mō cōfecta, nō, vt dictionem finalē primi Vsus cōsequat principiū secūdi. Et finalē dictionem secūdi consequatur principiū tertij, & sic deinceps ordinate. Sed vt possit idē versus, & pncipiū & finis fieri. Huius rei affert exēplum ex epigrāmate, qd Homerus, vt Herodot' inquit in vita Homeri, cōfecit in Midā Regē Phrygū, Exponit & Philoponus hęc alio mō, sz nō curo, qz exēploz non veritas, sed manifestatio requiritur.

Verborum expō. — *1,6 ele. 2.67*

¶ Atqz nō oportet inficiationem ad ipm afferre, si sit ppositio inductiua. Ut eniz neqz propositio est ea, q̄ nō ad plura sese extendit. Non eni erit de omnibus. Ulibus autē extruitur ratiocinatio. Sic patet nec eam inficiationē esse, q̄ vniuersalis non est. Etenī eędem sunt ppōnes, inficiationesue. Nā quaz affert quispiaz inficiationez, ea vel differēdi vel demōstrandi ppositio fieri potest.

¶ Nō oportet autē instātiam in ipm ferre, si sit ppositio inductiua. Sicut enim neqz ppositio est, q̄ non est in pluribus. Nō eni erit in oibus. Ex vniuersalibus autē syllogism'. Manifestuz est, q neqz instātia est. Eędem enim sunt ppositiones, & instātię. Quam. n. fert instantiaz, Hęc vtiqz fiet propositio demonstratiua, aut dialectica.

Cōmē. 128 — *Mar. Dubi.*

¶ Quid velit facere hic Aristoteles, Philoponus dubitat, nec bene ipse exponit. Quidā vo (quoz expositiōez narrat Philoponus) dixerūt q cū Arist. declarasset differentiaz inter paralogismos dialecticos & doctrinales, hic velit declarare qualis sit instantia, q̄ fit in paralogismis, qui fiūt in mathematibus, Dato q aliquis paralogismus in illis fiat, veluti eēt iste, Circulus omnis figu

ra,carmē circulus,igitur carmen figura,dico dato ꝙ in mathematicis fieret,q̄a reuera nullus fit paralogismus in dictione vt in dialecticis.Sic igiṫ vult declarare q̄lis instantia fiat in paralogismos mathematicos, si aliquis in mathematicis paralogismus fieret.Et vult ꝙ instantia cōtra paralogismos mathematicos nō fit per inductionem,hoc mō inducēdo cōtra minorē,⁊ hec,⁊ illa carmina nō sunt circulus.Sed opꝫ vlr instare,Utputa ꝙ nullum carmē sit circulus.Nā sicut ꝓpositio non est demōstratiua,q̄ non est vlis,q̄m ex vniuersalib9 est syllogismus,ita nec instātia est sciētifica,q̄ non est vlis.Cā autem,q̄m instantia fit aliquādo syllogismi pars,Utputa si aliq̄s instaret ad ꝓpōnem dicētem carmina circulus,⁊ diceret nullū carmen est circulus.Instātia nūc fieret syllogismi ꝯclusio dicētibus nobis hoc mō, Nullum carmen est figura.Oīs autem circulus figura est. Nullū igiṫ carmen circulus est.Si vero ad ꝯnem fertur instātia, dicētem,ꝙ carmina circulus dicet hoc mō. Nullus carmen circulus est,circulus aūt figura est. Nullū igiṫ carmen figura est.¶ Hec est vna expositio, quā Philoponus narrat,⁊ nō approbat.Primo/q̄m semꝑ instātia est syllogismi ꝯclusio. Hāc eniꝫ opꝫ demōstrare,vt oppositum ipsi demōstrabimus nō recte esse.Amplius,h̄ expositio nō ꝯsonat verbis Aristotelis,vt dicit.Tamē ipse exq̄sitam huius loci expōneꝫ transfert ad tēpus,donec perquirat alios expositores.

Prope expō.

¶ Sꝫ si liceat ponere os in celum,dicerē ꝙ Aristoteles hic velit ponere differētiā inter instātiaꝫ dialecticā,⁊ doctrinalē,siue sciētificaꝫ. Nā postq̄ posuit differētiā vnā inter paralogismos dialecticos ⁊ mathematicos,hic obiter interponit differētiaꝫ inter instātiam dialecticam,⁊ scientificā.Et vult ꝙ dialectica instātia sit particularis,vel iductiua,hoc est singularis.Scientifica vero sit vniuersalis,q̄m est ꝓpositio de omni ⁊ per se.Unā inquit.¶ Nō opꝫ autē instātiā ferre in ipsiꝫ qđ volumus destruere in mathematicis.Si illa instātia sit ꝓpositio inductiua,hoc est singularis.Sic eniꝫ instamus in dialecticis.Affert cām,cur nō sic instamus in mathematicis,⁊ inquit.Sicut enim neq̄ ꝓpositio est in mathematicis,q̄ nō est in pluribus,hoc est vniuersalis,contra quā instamus,ita nec instantia est q̄ non est vniuersalis.Nā(vt inquit)si ꝓpositio nō sit in pluribus,⁊ vniuersalis,nō erit in oībus.Sed(vt inq̄t)Syll's ex vniuersalibus est.Et ita nec ꝓpositio pōt esse nisi vniuersalis,quare ⁊ instātia vlis est.Per hec autē verba vult innuere ꝯsequentis destructionē,hoc pacto.Si ꝓpositio nō sit vlis,ꝓpositio nō erit in oībus.Et si ꝓpositio non sit in oībus,syllogismus nō erit ex vlibus.Destruit tunc vltimū ꝯsequens dicens.Sed ex vlibus est syllogism9. Et sic vult habere ꝙ ꝓpositio sit vlis,quare ⁊ instantia. Et hoc infert,⁊ inq̄t.Manifestū est ꝙ neq̄ instantia est vniuersalis subaudi si ꝓpositio nō sit vlis.Cuius causaꝫ affert,⁊ inq̄t.Eedem eni sunt ꝓpositiones,⁊ instātie.Cuius cām affert,dicēs.Quā enim fert instantiā,hec vtiq̄ fiet ꝓpositio demōstratiua in scientijs,aut dialectica in ꝓblematibus.Recte ergo dcm̄ est,ꝙ instātia in scientificis sit vlis.

Verbo expō

¶ Quo vero ad verba attinet.Quidaꝫ ⁊ recte dixerūt,ꝙ instātia,quando fit ad ꝓpōnem,vt si fieret ad ꝓpōnem dicentem carmina circulus,diceremus. Nullū carmen figura est.Oīs autē circulus figura.Nullum igiṫ carmen circulus est.Si nautē fieret ad conclusionem,instātia fiet ꝓpositio,vt ad illā ꝯnem carmina circulus,dicemus hoc pacto.Nullū carmē circulus est. Circulus autē figura est,nullū igitur carmen figura est. Et ita quouis modo semper instantia est vniuersalis.At in dialecticis potest esse inductiua,hoc est singularis.

Dubitōes ꝯ expōnem.

¶ Sed circa hāc nostram expōnem,sunt dubitatiōes, Prima. ⁊ prima q̄dem,q̄a instare est officiū opponentis. Sꝫ in mathematicis nō licet opponere ⁊ respōdere,non enim in illis disputationes fiūt.Igitur sunt instātie. Secūdo/ Secunda. q̄a ꝓpōnes demōstrationis sunt vere,Instātie autē false.Igiṫ instātie non sunt ꝓpōnes per se. Tertio/instātia Tertia. esse pōt ad vniuersalem ꝓpōnem.Sed instare ad vleꝫ non fit nisi per ꝯdictionem,⁊ omnis ꝯdictio est inter vniuersalem ⁊ particularē.Igiṫ omnis instātia est ꝓpō particularis.

Solōnes ad ꝓmaꝫ,⁊ 2am Instantia in mathematicis bifariā fieri potest.

¶ Pro solōne animaduerte ꝙ in mathematicis bifariam fieri pōt,Aut tētatiue,qualis a ꝑceptore fit erga discipulum.Et hec semꝑ est vniuersalis,⁊ vera, co q̄a imperitus discipulus semper ꝓfert falsam ⁊ ipossibilem ꝓpōnem.Aut litigiose,⁊ hec fit ab iperito atq̄ contrarie affecto,vt de Brysone ferṫ.Et quādo fit ex parte imperiti,pōt eē impossibilis.Aristoteles loquiṫ de instātia tentatiua,q̄ fit a ꝑceptore erga discipulum.Et per h̄ patet solō ad duas primas disputationes.

Ad tertiam.

¶ Ad tertiaꝫ dico ꝙ in his q̄ sunt per se,idem est vlis,⁊ particularis sm̄ reꝫ.Et ita in demōstratiuis instātia particularis sm̄ rem est vniuersalis,secus est in dialecticis.

¶ Fit autē vt quidā vitiose ꝯcludant. ꝓpterea qđ eos medios sumūt,qui terminos vtrosq̄ sequūtur.Quale q̄deꝫ facit ⁊ Ceneus, ignē gigni multiplicata rōne ꝯcludēs hoc pacto. Ignis(vt dicit)celerrime gigniṫ. Qđ multiplicata gignitur ratiōe,id celerrime gigniṫ. Hoc autē modo cōstare rōcinatio neq̄t.Sꝫ si celerrimaꝫ generationem multiplicata sequaṫ ratio,⁊ igneꝫ celerrima gn̄atio. Interdum igitur fieri nequit,vt ex his que sumūtur ratiocinatio construatur,interduꝫ vero fieri potest,sed non cernitur.

¶ Contingit autē quosdaꝫ nō syllogistice dicere,ꝓpter id qđ accipiunt ad vtraq̄ ꝯn̄ia. Ut ⁊ Ceneus facit ꝙ ignis in multiplicata analogia fit.Eteniꝫ ignis cito generaṫ, sicut dicit.Et hec est analogia.Sic autē nō est syllogismus.Sꝫ si velocissimā analogia sequitur multiplicata.Et ignē velocissima in mutatione analogia.Aliquādo quidem eni non contingit syllogizare ex acceptis. Aliquādo vero contingit,sed non videtur.

¶ Cum

Cōmẽ.129. ℭ Cum dixiſſet ꝙ ob mediũ terminũ equiuocũ exiſtentem, ſepenumero in diſputationibus fiunt multi paralogiſmi, qd quidẽ in ſciẽtijs nõ accipit, nũc vult demõſtrare (vt Philoponus inqt) Paralogiſmos, qui ob figuras fiũt in diſputationibus, vt oſtendat, ꝙ ſm hos differunt ſciẽ a diſputationib° dialecticis, quatenus in dialecticis diſputationibus paralogiſmi fiũt ob figuras, in ſcientijs autẽ nõ fiunt. Nõ fiũt autẽ in ſciẽtijs, qm̃ ſyllogiſmi ſciẽtiarũ ſunt ex his, q̃ per ſe, ⁊ ↄuertibilia ſunt. At ſyllogiſmi in dialecticis nõ ex ↄuertibilibus ſunt. Dic igiẽ vult, ꝙ in dialecticis ob figurã paralogiſmi fiant, Propterea ꝙ idem mediũ ad duo extrema ſequaẽ, hoc eſt eo ꝙ capiant in ſecũda figura duas affirmatiuas. Putãt eniz ꝙ ſi idẽ ſequatur ad duo, ⁊ ea inter ſe ſequãtur. hoc aũt nõ eſt, niſi illa ↄuertibilia fuerint. Naz ⁊ ad hoiem, ⁊ ad lapidem faba ſeqtur, nõ tamẽ alterꝝ ad alterꝝ ſequiẽ, hoc eſt lapis ad hoiem, aut homo ad lapidẽ. Nõ eni ſunt cõuertibilia. Sicut faciebat ſophiſta Ceneus. Syllogiʒabat eniz ꝙ ignis in multiplicata analogia fit, hoc modo. Ignis velociſſime fit, q̃ in multiplicata analogia fiunt, citiſſime fiũt. Ignis igiẽ in multiplicata analogia fit. Circa quẽ Ariſtoteles inqt, Interduz in talibus ſanã fieri rationẽ hoc eſt ſyllogiſmũ, Utputa, cuz ꝑpoſitiones conuertuntur.

Diſpu° Phi. cũ Alexã. de multiplicata analogia. ℭ Diſputat hic Philoponus cũ Alexandro de multiplicata analogia qd ſit. ℭ Ad qd Alexãder rñ- Alexan. det, ꝙ Ariſto. per multiplicatam analogiaz intelligit ꝑportionez qualis eſt duoꝝ ad tria, ⁊ ducentoꝝ ad tricẽta. Phi. ꝯ Alex. ℭ Cõtra quem aſſerit, cũ non habere multaz in ma- Alex. nõ fuit pıt° in mathematicis. thematicis peritiam. Qm̃ ignorabat ꝑportionem duoꝝ ad tria, ⁊ ducentoꝝ ad tricenta eſſe multiplicem, cuz reuera ſit ſuperparticularis. Nõ eniz tria ad duo ſũt multiplicia, nec tricenta ad ducẽta. Non eni maior numerus continet minorem bis aut ter, aut ſepius, ſed ſemel cum aliqua eius particula. Ergo eoꝝ proportio nõ eſt multiplex. Proportio eni multiplicans ſiue multiplex eſt, qñ in numeris maior bis, aut ter, aut ſepius preciſe cõtinet minorem, Utputa, in duplis duo ad quattuor, ⁊ quattuor ad octo, aut in triplis.3.ad.9.⁊.9.ad.27.⁊ alijs eodẽ modo. Superparticularis ꝟo eſt quãdo maior numerus habet totum minorẽ, ⁊ particulam aliquã cuiuis ipſius, aut quartam, aut quintaz, aut decimãtertiam. Utputa, numeri ternarij ad binariũ ſuperparticularis eſt ꝑportio. Habz enim totũ ipſum, ⁊ dimidiũ, quocirca ꝑportio hec Hemiolia vocata eſt ꝑpter dimidiuz, latine a Boetio diciẽ ſexquialtera. Proportio ꝟo quattuor ad.3. Epitrita. habz enim totum ⁊ tertiaz eius, Ideo Boetius eã vocat ſexquitertiam, hoc eſt ſemel cõtinens, ⁊ tertiam. Numeri ergo ab Alexãdro aſſumpti ad demõſtrationẽ, Utputa, duo ⁊ tria ⁊ ducẽta ⁊ tricenta non ſunt in ratione multiplicata, ſed in ſuperparticulari, hoc eſt in Hemiolio. In qbus auctio non fit ſicut in multiplicatis vel multiplicibus.

Cõa poſitio ℭ Propter hec Philoponus cũ Proculo exponit per multiplicatos numeros eoꝝ, quoꝝ adinuicem eſt proportio multiplex, vt.1.2.4.8.16.32.64.128.256.⁊ ordine deinceps. Poſſibile eniz eſt in infinitũ ꝑgredi, nec ſolum in duplis hoc accidit, ſed in triplis, ⁊ quadruplis ⁊ reliquis oĩbus. In ſuperparticularibus ꝟo, quos Alexã. ſuppoſuit, nullo mõ ſic velociter ꝑportionem eſt inuenire. Nõ eni vt.2.ad.3. Ita deinceps, ⁊.3.eſt inuenire ad aliquẽ aliũ eoꝝ, q poſt ipm eandem rõnez habere, quo ꝟo mõ ſit inuenire plures ſuperparticulares ꝑportiões deinceps. Methodo opus eſt arithmetica, quã Nicomach° in introductione aſſignauerat. Sic igiẽ Ariſt. ꝑ gñari in multiplicata analogia, intelligit gñari in ꝑportiõe multiplici, vt quãdo genitũ eſt multiplex ad id, ex quo generaẽ. Qm̃ velociter eſt inuenire hanc ꝑportionem. Proportionẽ ꝟo ſuperparticularẽ, nõ ſic facile eſt inuenire. Unde dicit. ℭ Cõtingit autẽ quoſdã nõ ſyllogiſtice dicere. Subaudi in dialecticis, propter id qd accipiunt ad vtraqꝫ ↄſequentia, vt in ſecũda figura ex duab° affirmatiuis. In dialecticis eni (ꝑpterea ꝙ ꝑpões nõ ↄuertantur) contingit ſyllogiʒari ex duabus affirmatiuis. Et ponit exẽplum, ⁊ inqt. Ut Ceneus ſophiſta facit, Syllogiʒans ꝙ in multiplicata analogia fit, hoc pacto. Ignis cito generatur, hec eſt minor. Hec eſt ſubaudi multiplicata analogia, hec eſt maior, vt ſit ſylls hoc pacto. Quod Sylls Ceneĩ in multiplicata ꝑportione generatur, celeriter fit, Ignis celeriter fit. Ergo ignis in multiplicata ꝑportiõe generatur. Tũc exponit qualis hic ſyllogiſmus ſit, ⁊ dicit. Sic autẽ nõ eſt ſyllogiſmus qm̃ eſt in ſecũda figura ex duabus affirmatiuis. Sed ſubaudi erit ſylls, ſi velociſſimaz ſcꝫ generationẽ. Seqtur multiplicata analogia. Hoc eſt, ſi maior cõuertaẽ hoc pacto, qd celeriter fit, in multiplicata ꝑportione generaẽ. Et ignez ſubaudi ſequaẽ analogia in velociſſima mutatione, ita vt minor ſit, ⁊ ignis velociter fit. Nã tunc ſeqtur ꝙ ignis in multiplicata analogia genereẽ. Verbo ꝛ expõ ℭ Quo ꝟo ad verba attinet, Per ignẽ eſſe in velociſſima mutatione, itelligiẽ ignem eẽ in velociſſima gñatione. Addit autẽ Ariſto. cãm differẽtie, ⁊ inqt. Aliquãdo quidem eni nõ ↄtingit ſyllogiʒare ex acceptis. Aliquãdo aũt contingit, ſed nõ videẽ. Diximus ꝙ duas affirmatiuas in ſecunda figura poſſibile eſt introducere ad ſyllogiſticã figurã, quãdo termini ſũt cõuertibiles, vt poſſit cõuerti maior, vt reducamus ipſam ad primaz figuram, quãdo ꝟo nõ ↄuertũtur, nõ reducitur. Et addit, ſed non videẽ, qa lꝫ ſit in qbuſdam talibus ↄcludere cõcluſionem propter propoſitiones, ſicut diximus, in conuertibilibus viẽtes ↄuerſione maioris, non tñ videẽ neceſſarium, ꝑpter inſyllogiʒabilitatẽ complicationis propoſitionũ. Nõ eniz cõplicatio cauſa eſt, ſed eo ꝙ termini ↄuertantur vt poſſit ⁊ recte cõplicari. Ergo addit, ſed non videẽ, qa lꝫ contingat ſyllogiʒari, nõ tamẽ videẽ, qa non apparet neceſſariũ, niſi facta cõuerſione. Obiectio. ℭ Sꝫ dices, tũc omnis ſyllogiſmus in ſecũda, ⁊ tertia figura erit paralogiſmus, qm̃ nullus apparet neceſſarius, niſi facta cõuerſione. Solutio. ℭ Dicẽdum ꝙ in alijs figuris ſeruatis q̃litate ⁊ quãtitate ſyllogiſmi nõ ſunt paralogiſmi, qm̃ ſemper poſſunt reduci in primã figurã. At ſylls ex duab° affirmatiuis in ſecunda figura, eſt paralogiſmus, qm̃ non ſemꝑ põt reduci, ſed ſolũ, cum termini ↄuertunt. Propterea addit, Aliqñ eni non cõtingit ſyllogiʒari ex acceptis, Aliquãdo ꝟo ↄtingit, ſed non videẽ. At ſyllogiſmi ſecũde, ⁊ tertie ſeruatis qualitate, ⁊ quãtitate ſemꝑ poſſunt reduci, ⁊ hac rõne non ſunt paralogiſmi. Patet ḡ ꝙ in dialecticis paralogiſmi ↄtingunt ꝑpter figurã, qm̃ nõ fiunt ſyllogiſmi ex ↄuertibilib°. In doctrinis autez tales ſylli non accidunt, quoniã ꝑpoſitiones ſunt per ſe, ⁊ conuertibiles, ⁊ ita ſemper maior conuerti poteſt.

ℭ Qꝛ ſi fieri non poſſet, vt verum oſtendatur ex falſis, facile eẽt reſoluere. Cõuerſio nãqꝫ neceſſario fieret. Si enim.a. verum, qd cuz ſit, hec ſunt que quidẽ eſſe ſcio, veluti.b. Ex his igitur illud eſſe oſtendã. Conuertuntur autem ea magis que in mathematicis ſunt, quia nullum accidens ſed diffinitiones accipiunt, atqꝫ hoc etiam ipſo a diſſerendi differunt facultate.

¶ Si autē eēt impossibile, ex falsis verū demōstrare, facile vtiꝫ esset resoluere. Cōuertuntur eni ex necessitate. Si eniꝫ/A/ens, hoc autē cum sit, ea vtiꝫ sunt, ꝗ noui, qm̄ sunt, vt B/Ex his igit̄ demōstrabo quoniā illō est. Cōuertunt̄ aūt magis, ꝗ sunt in mathematicis, qm̄ nullū recipiūt accn̄s (Et in his differūt ab his, ꝗ sunt in dialogis) sꝫ definitiōes.

Cōmē. 130ᵐ ¶ Dic (vt Philoponus autumat) iterū Aristoteles assignat aliam dr̄iam īter demōstratiuos syllogismos ꝛ dialecticos, ꝛ ait, ꝙ facilior sit resolō in demōstrationibus ꝙ̄ in dialecticis. Uocāt autē geometrę resolonem, inuētionem ppōnuꝫ, per quas ꝯclu'a sit vera ꝯclusio. Utputa si proponat̄ nobis aliqua ꝯclusio vera, ꝙ hic triāgulus sit ęquilaterus, per ppōnes inuenimus ꝯclusionē, a quibusdam cōfessis, sumentes initiū, ꝛ desinentes in id, qđ q̄ritur, ꝛ hoc tale vocat̄ compositio. Resolutio autē, viceuersa se habet cū cōpositione. Capiētes enim prius id, qđ quęritur vt ꝯfessum. Utputa ꝙ hic triangulus est ęquilaterus, q̄rimus q̄nā fuerūt ppōnes, per quas id pbatū fuit, vt resoluentes inueniamus ipsas quousqꝫ veniamus ad aliqua ꝯfessa, ꝛ pncipia geometrię. ¶ Unde

Cap. 26. Themistius hic dicit, ꝙ resolutio sit retrocessus a cōclusione verā ad principia, ex qbus deducta est. Uult igit̄ ꝙ si ex veris solis ppōnibus verę ꝯclusiones ꝯcluderētur, facilis vtiꝫ esset resolutio, ꝛ huius causa est, qm̄ ppositiones ꝯclusionis cōclusiuę essent determinatę. Quia vo ex falsis cōcluditur conclusio vera, ꝛ hę sunt quodāmodo indeterminatę, difficilior ipsarum resolutio est.

Diffe syllog demōstratiuoꝝ a dialecticis. ¶ Quare hac rōne differūt demonstratiui syllogismi a dialecticis. Cōcludit̄ eniꝫ syllogismo dialectico ꝙ hō sit animal, ꝛ ex eo ꝙ moueatur, ꝛ ex eo ꝙ ambulet, ꝛ ex eo ꝙ disputet, ꝛ ex alijs infinitis. Amplius syllō dialectico ex falsis ꝯcludit̄ vera cōclusio, mō falsa illa concedantur. Quare in dialecticis siqs voluerit oēs ppones conclusionis ꝯclusiuas inuenire, nō facile nāciscet̄, ppter ipsarū indefinitatē. At in sciētijs nō hoc mō, nec enim ex falsis ppōnibus, neqꝫ ex his, quę p accidens reb' insunt, sed ex his, quę pmo ꝛ per se ꝯcludūt sciales cōclusiōes. Hęc autem determinata sunt. Facilior autē est resolutio ad determinata ꝙ̄ ad indeterminata. Et ideo facilior in

Verboꝝ expō sciētijs resolutio est, ꝙ̄ in dialecticis. ¶ Quo vo ad vba attinet, Aristo. vult hunc syllogismū, Quibus ꝯuersio facilior, is ꝛ resolutio facilior est. In mathematicis cōuersio facilior est. Ergo ꝛ resolutio facilior. De ratiōe ergo primo affert maiorē cum eius pbatione, ꝛ inquit. ¶ Si autem est impossibile ex falsis veruꝫ demōstrare, ita vt ex solis veris demōstrationes sint, Facile vtiꝫ esset resoluere cōclusionem ad ppositiones. Affert causā, ꝛ dicit. Conuertūtur enim ex necessitate a ppositionibus ad conclusionem, ꝛ viceuersa a ꝯclusione ad ppositiones. Cuius rōnem assignauimus ex his, quę Philoponus inquit. Qm̄ ppositiones tales sunt determinatę. Hęc exponit per exemplū, ꝛ inquit. Sit eniꝫ. a. ens hoc est conclusio existens vera, hoc autē. s. a. cum sit, ea vtiꝫ sunt, quę noui, quoniaꝫ sunt, vt. b. hoc est ppositiones, assumit eni b. pro duabus ppositionibus. Ex his igit̄ demonstrabo, scꝫ ppositionibus, quę sunt. b. demōstrabo, quoniam illō scꝫ. a. est, ꝛ sic ex. a. conclusio est. b, ꝛ ex. b. a. sequit̄. Quia igitur. b. existente, ex necessitate est. a. ꝛ. a. existēte, rursus ex necessitate est. b. Ideo facilis est propositionuꝫ inuētio. Secus in dialecticis, quoniam in illis. b. existente sequitur. a. non tamen cōtra, quoniam. a. potest sequi ex infinitis. Et per hęc pꝫ maior ꝛ eius pbatio. Tūc assignat quasi minorē syllogismi quē in textu intelligit, ꝛ inquit. Cōuertūtur autē magis, ꝗ sunt in mathematicis, qm̄ syllogismi nullū recipiant accidēs, neqꝫ falsum, sed definitiones recipiūt, tūc quasi ꝯnem interponit, ꝛ inqt. Et mathematici syllogismi in his differunt ab his, quę sunt in dialogis. Quia igit̄ in mathematicis syllogismis cōuertunt̄ magis, ꝛ ꝯclusiones ad ppōnes, ꝛ ppōnes ad ꝯclusiones, ideo in illis facilis est resolō. Quia vo in dialecticis nō ꝯuertunt̄, ideo in eis difficilis resolō est. Est igitur syllō textus hic, quibus cōuersio facilior in his resolō est leuior. In mathematicis cōuersio est facilior. ergo ꝛ resolutio. De hoc syllogismo, vt dixi. Primo vult hīc maiorē cū ei' pbatiōe. ꝛ' ibi (Cōuertunt̄ aūt mag.) Uult hīc miorē ēt cū sua pbatiōe. Et iterponit dr̄iā syllōꝝ dialecticoꝝ a demr̄atiuis, vt syllī ꝯnē, l' de textu. ¶ Quo aūt ad dr̄iā attinet. Aiaduerte ꝙ pp tria resolō i mathematicis facilis ē. pᵒ q̄a semp vera ꝯ ex veris syllogiçat̄. 2ᵒ qm̄ ex p se, ꝛ s̄m ꝙ ipm, l' est cōuertibilib'. Tertiā cām assignat Auer. qm̄ ꝯnes mathe^ce nō syllogiçant̄ nisi ex ppōtiōatis ꝯni. At dialecticę ꝯnes syllogiçāt̄, ex falsis, ꝛ ex pbabilib', ꝗ pnt cē īfinita, ꝛ ꝯclusiōi iproportionata. Quare ad hęc difficilis est resolō, ad illa aūt, facilis.

Syllō tex.

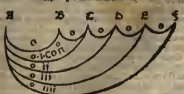
Resolō in mathematicis est facil' pp tria.

In hui' pere pp̄a. cō. 29.

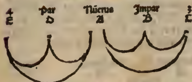
¶ Accrescit ēt rōcinatio nō per media sed assumendo, nam. a. de. b. sumitur, ꝛ hoc de. c. ꝛ hoc rursus de. d. Atqꝫ hoc in infinitū procedit, versus quoqꝫ latus eius fit incrementuꝫ a. nāqꝫ de. c. atqꝫ de. e. concluditur. Sit eniꝫ a. qdeꝫ numerus absolute. b. vo simpliciter numerus impar. Et. c. definitus numerus impar. a. igitur de. c. cōcludetur. Altera rursus in parte. d. quidem sit impar numerus simpliciter sumptus. e. vo definitus numerus par. a. igitur de. e. concludetur.

¶ Augētur autē, nō per media, sed in assumēdo, vt. a. de. b. hoc autem de. c. Rursus hoc de. d. ꝛ hoc in infinitū. Et in latus, vt. a. ꝛ de c. ꝛ de. e. Ut est numerus quātus vel infinitus, hoc aūt sit, in quo est. a. Numerus impar quantus, in quo. b. Numerus impar in quo c. Est ergo. a. de. c. ꝛ sit par quantus numerus, in quo. d. par numerus in quo. e. Est ergo. a. de. e.

Exemplum in assumendo.

Exemplum in latus.

Cõmẽ. 131ᵐ ¶ Hic iterũ inter demonstratiuos syllogismos, ꝛ dialecticos (vt Philopon⁹ inqt) aliaz affert drias, ꝙ dialectici sylli augent̃ p media. Mathematici ac demõstratiui in assumẽdo, ꝛ in latus. ¶ Ubi aiaduersiõe dignũ. Auctionẽ syllogisticã bifariã eẽ. Alterã qdẽ per media. Alteraz vero in assumẽdo. ¶ Et p media, bifariã, aut p interpositionẽ termini, aut p extrinsecas acceptionẽ, p interpositionẽ termini, vt si ꝯ sit ꝙ hõ sit aial, nã hec syllogisat̃ p h ꝙ hõ loquat̃, qm qd loquit̃, est aial, hõ loquit̃. Igit̃ hõ est aial, ꝛ p hoc ꝙ hõ mouet̃ a se, qd.n. mouet̃ a se, est aial, hõ mouet̃ a se, hõ igit̃ aial. Hec ergo auctio est p termini interpositionẽ. Per extrinsecas vero acceptionẽ, qm syllogisamus eandẽ ꝯnem p diuersa extranea media, vt hãc, hõ est aial, p media extranea, vt qm hõ est lapis, ꝛ lapis est aial, g̃ hõ est aial, ꝛ qm hõ est lignũ, ꝛ lignũ est aial, g̃ hõ est aial. Et sic eodẽ mõ p alia mlta, media extranea, imo q̃si p infinita eadẽ ꝯ syllogisari põt. Hec de syllogistica auctiõe p media. ¶ In assumendo vero, bifariã, aut in postassumẽdo, aut i latus. In post assumẽdo qdẽ, qm subiectũ ꝯnis pmi syllogismi, fit mediũ ad syllogisãdũ scdaz ꝯnem, ꝛ subiectũ scde fit mediũ ad syllogisanduz tertiã, ꝛ sic deinceps. Et hoc mõ fit in geometria, qm pmũ Theorema demonstrat̃ p axiomata. Scdm vero, p pᵐ, ꝛ tertiũ per scdz, ꝛ sic ordie deinceps augumẽtatio fit, nũq̃ medio termino supposito. Sz semp ad pmos coordinato. Hui⁹ rei cãm affert Philoponus, qm ex his, q̃ p se ꝛ p illam, demõnes sũt, ꝛ nõ ꝯtingit p mediatã ppõnẽ demonstrare aliqd. Aut.n. ex axiomatib⁹ demõstrant̃ theoremata i sciẽtijs, aut ex his, q̃ demõstrata sũt ex axiomatib⁹. In latus aũt auctio fit, quotiens idẽ pdicatũ de pluribus lateralib⁹ subiectis p media lateraliter interposita syllogisat̃, vt si sit pdicatũ nũerus. Nã nũerus põt demonstrari de/c/ trinario p/b/ ipar, ꝛ de/e/ q̃ternario p/d/ par. His g̃ modis mathematice demõnes augent̃. ¶ Per q̃ pz, ꝙ si libri geometrie eẽnt sic ordinati, vt demõnes crescere solẽt, faciles eẽnt cognitu, ꝛ qz libri Euclidis nõ hoc pacto fuerũt ordiati, iõ nõ fuerũt faciles. Unde si cũ Arist. libꝛ hẽremus, quẽ in mathematica scripsit, oẽs facile eẽ possent sũmi mathematici. Ibi.n. demõstratiões ordiauit aut in postassumẽdo, aut in latus inqt g̃. ¶ Augent̃ aũt.s. demõnes nõ p media, vt dialectici syllogismi, g augent̃ p media, aut interpositione termini. Aut extrinsecas acceptiõe. Sed augent̃ in assumẽdo, ꝛ h dupl'r, aut in postassumẽdo, vt/a/ de/b/ h aũt.s.b/ de/c/ Rursus h.s.c/ de/d/. Et h in infinitũ.s. quo ad nos (vt Philopon⁹ exponit) Qm nõ ita ꝯphẽdimus scias, vt nõ possit alterũ quoddã inẽiri theorema, sz semp possibile est p pdemõstrata, altera inuenire. Hec de auctiõe in postassumendo. Deide de auctiõe ad latus, ꝛ inqt. Et in latus, vt/a/.s. nũerus pdicatus, ꝛ de/c/ subiecto, ꝛ de/e/ subiecto, vt est nũerus q̃tus, vel infinitus h est p indñias ideterminat⁹. Hoc aũt fit, in quo est/a/ Utputa nũerus cõis, cõiter pdicatus de/e/ ꝛ de/c/ At nũerus ipar q̃tus.s. cõis oib⁹ iparib⁹, fit, in quo est/b/ nũerus ipar.s. noie determinat⁹, fit i quo ẽ/c/

Utputa tria, vel qnq3, vel. 7. aut id gen⁹. Est g̃/a/ nũerus cõis de/c/ subiecto nũero trinario, vtputa p mediũ/b/ qm tria sũt ipar, oẽ ipar nũerus, tria igit̃ nũerus. Et iterũ sit par quãtus nũerus.s. cõis oib⁹ parib⁹, in quo/d/ Par nũerus.s. noie determinatus, sit in quo est/c/ Est g̃/a/ nũerus de/e/ sꝫ demõstratus, vt de q̃tuor, vel sex, vel de alio id gen⁹, ꝛ p mediũ/d/ Hoc mõ, oẽ/d/a/ oẽ/e/d/ Igit̃ e/est/a/ Hec de auctione in latus.

¶ Differt autez scire esse ꝛ propter quid est, primo quidem in eadem scientia, atq3 in hac dupliciter, vno quidez modo, si ratiocinatio non per ea que vacant medio fiat, non enim prima sumitur causa, scientia autez eius propter quid est, per primã fit causam. Alio vero modo, si per ea quidem que vacant medio, non tamen per causam, sed per notius eorũ que conuertuntur efficitur.

¶ Differt autem quia, ꝛ propter quid scire. Primo quidem in eadem sciẽtia. Et in hac dupliciter. Uno quidem modo, si non per immediata fiat syllogismus. Non enim accipitur prima causa. Que vero est scientia ppter quid, p primam cãm est. Alio autez, per immediata quidem, non autem per causaz, sed per notius eorum, que conuertuntur. Tex. 30.

¶ Propositũ Arist. (vt Philopon⁹ inqt) est ostẽdere, in q̃ differant sylli, q pbant ipm qz, ab his, q pbant ipm pp qd. Et dicit p ꝙ vno mõ differãt, ꝙ sylls pbans ipm qz, alteri⁹ sit sciẽ. Qui vero pbat ipm pp qd, alteri⁹, hec autẽ quõ se hẽant. Postea dicemus. Alio vero mõ, in eadẽ scia differũt, dico in eadẽ scia, qm in eadẽ scia est inuenire ꝛ syllm, q probat ipm qz, ꝛ syllm, q probat ipm pp quid. Cõmẽ. 131ᵐ Philo. expõ.

Uterũ differant hi, q in eadẽ scia sunt, sm duos modos. Scdm vnuz qdẽ, qm q pbat ipm pp qd, p ppositiones immediatas ꝯcludit̃. Cã.n. oz p se iesse, ꝛ prime. Qui vero probat ipm qz, p ppositiones mediatas syllogisat. Ille dr sylls pbans ipm pp qd, qm nõ tm dicit esse, sz pp qd res est. Alius aũt dr ipm qz pbans, qm non cur est, dicit. Sed simpl'r esse. Probat.n. solũ ꙩ his existẽtib⁹, illd ẽ, non tñ ꙩ hoc sit huius cã. Scdm alterũ vero, qm qui probat ipm qz, ex causato ad cãm procedit. Qui vero ipsum pp qd, ex causa ad causatum, Unde inqt. ¶ Differt aũt qz, ꝛ pp quid scire, hoc est syllogismi, q probant ipm qz, ꝛ syllogismi, q probant ipsum pp qd, differũt. Primo qdem in eadẽ scia, ꝛ cũ dixit. Primo in eadez scia. Innuit ẽt ꙩ differãt in alia atq3 alia. Et ppterea cũ dixerit quo pacto differãt in eadẽ scia, dicet post multa, q̃ pacto differãt sm aliã, atq3 aliã. De p mõ inqt. Et in hac differũt dupl'r. Uno qdez modo, si nõ p immediata fiat sylls. Hoc est, si nõ immediate sint propositiões. Ipsi⁹.n. qz tunc erit syllogism⁹. Non enim accipit̃ pma causa, q̃ vero est sciẽtia pp quid, p primã causam est. Syllogismus.n. qui probat pp qd, causam pmam vult hẽre in medio termino. Hic est pmus modus deinde assignat zᵐ modũ, ꝛ inqt. Alio aũt.s. modo, syllogisat ipsum qz per immediata qdẽ, nõ autem per causam. Sed per notius eoꝝ, que ꝯuertuntur cum causa. Est.n. hic modus, ppositionibus immediatis existentibus, ꝯuertentibus aũt causa, ꝛ causato, qm notius sit causatum q̃z causa. Propterea addit, sed per notius eoꝝ, que conuertunt̃, hoc est sed per notiorem eoꝝ

Argumentatio syllogistica duplex est. Auctio p media duplex.

Auctio in assumẽdo duplex est i post assumẽdo aut in latus.

Ea difficultas in mathematicis.

effectum, qui cū causa ꝯuertuntur, vt si Cinis est, ignis est. Hoc.n. immediatum est, quoniā nullo alio medio termino indigemus ad finem. Sic igiť syllogismi ꝓbātes q2 est, ⁊ syllogismi ꝓbantes propter quid est, differūt in diuersis, ⁊ in eadem scientia. In diuersis quidē, quoniā syllogismi ꝑpter quid est probantes in subalternante, ⁊ syllogismi q2 est syllogiçātes in subalternata babēť. In eadem ꝟo, dupl'r, aut qm̄ ꝓbantes q2 est, ꝓcedunt ꝑ ꝓpositiones mediatas. Utputa per causam remotā, aut ꝑ ꝓpositiones imediatas, hoc est per effectum coꝝ, q̄ cū causa ꝯuertuntur, notiorem, ⁊ imediatum. Et hęc est ex-

Expõ alio;. positio Philoponi. ¶ Alij ꝟo volūt, Aristo. hic afferre differentiā inter sciētias. Utputa inter scire q2, ⁊ scire ꝑꝑ qd, veꝝ qm̄ nō scimus nisi per syllogismos, ideo nō possumus habere differentiam inter scientias, qn̄ habeam⁹ differentiā inter syllogismos scientiam generantes. Nec possum⁹ habere differentiā inter syllogismos, qn̄ habeamus dr̄iam inter scientias. Quare expositiones hę parū differunt. Utrū aūt syllogismi facientes scire q2 sint demonstrationes, an syllogismi demonstratiui, vel dialecti

Cõ.21.t.34. ci, superius est disputatum, ⁊ Philoponus hic eos vult esse coniecturas, verum de his superius.

¶ Atq3 nihil ꝓhibet vt coꝝ q̄ ō sese mutuo ꝑ dicanť, notius interdū sit id qō nō est causa.

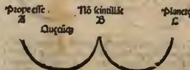
¶ Prohibet enim nihil ęque prędicantiū notius aliquando esse non causam. Quare per hanc erit demonstratio.

Cõml.133m. ¶ Sed contra prędicta bifariam obijci pōt. Primo, qm̄ ꝯuertibiliū non vr̄ altero alteꝝ notius esse posse ꝑpter conuertibilitatē atq3 ęqualitatē. Secūdo q2 nō videť, ꝙ effectus, atq3 nō causa esse possit notior cā. Ad hęc ergo respondet, ⁊ inq̄t. ¶ Prohibet.n. nihil ęque ꝑdicantiū atq3 ꝯuertibiliū noti⁹ aliqn̄ esse nō cām ipsa causa. Et sic nō est absurdū alteꝝ ꝯuertibiliū altero esse notius, ⁊ sic soluiť ꝑma obiectio. Amplius nihil ꝓhibet nō causā, ꝗ est effectum esse notiorem causa, ⁊ sic delentur scđa obiectio. Et ideo ꝯcludit. Quare ꝑ hanc.s. nō cām, quę est cōuertibilis, ⁊ notior ipsa causa, erit demonstratio.

¶ Quare demonstratio per idipsum efficietur, veluti vagas stellas esse prope, q2 nō micant. Vagę stellę sunt/c/non micare/b/prope esse collocetur in/a/Uere igr̄/b/dicetur de/c/. vage nāq3 stelle nō micant. At vere etiam/a/ de ipso diceť/b/quod eni non micat, id est ꝓpinquum. Hoc aūt per inductionem vel sensum sumatur/a/igiť necesse est ipsi competere/c/Quare demonstratum est vagas esse ꝓpinquas. Hęc igitur ratiocinatio non est ipsius propter quid est. Non enim q2 non micant, vagantes stellę ideo sunt prope, sed q2 sunt prope, ideo non micant.

¶ Ut ꝙ prope sint planetę, per illō, ꝙ nō scintillent. Sit in quo/c/planetę. In quo/b/non scintillare. In quo/a/prope esse. Uerum igitur est/b/de/c/dicere. Planetę enim non scintillant. Sed ⁊/a/de/b/Non scintillans enim

Minor prope est. Hoc aūt accipitur per inductionē, aut per sensum. Necesse igitur est/a/ipsi/c/ inesse. Quare demonstratum est, ꝙ planetę ꝓpe sint. Hic igitur syllogismus non est eius, quod est ꝑpter qd. Sed ipsius q2 est. Non eni ex eo ꝙ non scintillant, ꝓpe sunt. Sed ꝑpter illud ꝙ ꝓpe sunt, non scintillant.

¶ Cum dixisset differētias syllogismoꝝ, hic eoꝝ quę dixit, exēpla affert, ⁊ prius secundi modi eoꝝ, q in eadem scientia, ipsius q2, ⁊ ipsius ꝑpter quid syllogismoꝝ exēpla facit, ⁊ inquit. ¶ Ut ꝙ ꝓpe sint planetę, ꝑꝑ illud ꝙ nō scintillant. In q̄bus tetigit ꝯclusionē, videlʒ planetę prope sunt. Et medium atq3 propositiones, videlʒ planetę nō scintillant. Deīde disponit syllogismū in ꝓpositiōibus ⁊ terminis ex duab⁹ affirmatiuis in ꝑma figura hoc modo, planetę nō scintillant. Quęcunq3 nō scintillant, ꝓpe sunt, planetę igiť ꝓpe sunt. Uñ inq̄t. Sit in quo/c/planetę, ita vt minor ꝓpositio sit/b/c/hoc est planetę nō scintillant. in quo/b/sit nō scintillare, hoc est non micare, vel nō vibrare, ⁊ hoc, vt medius terminus, ⁊ effectus ei⁹, qō est ꝓpe esse. In quo/a/sit prope esse. Utputa causa, ⁊ maior extremitas, ita vt maior ꝓpositio sit/a/b/hoc est, quęcunq3 nō scintillant, prope sūt. Tūc colligit syllogismū, ⁊ inq̄t. Ueꝝ igiť est/b/de/c/dicere, planetę.n. non scintillant, hęc fuit minor. Sed ⁊/a/de/b/etiā veꝝ est, nō scintillans.n. ꝓpe est. Et sic habeť maior. Et q2 hęc maior esset forte dubia, q̄si affert ꝓbationē, ⁊ inq̄t. Hoc aūt.s. ꝙ non scintillans sit prope, accipitur per inductionē, aut ꝑ sensum, verbū illud aut non disiunctiue, sed copulatiue (vt Philopon⁹ īquit). Accepit ꝓ ⁊ nā argentū prope positū nō scintillat, ꝓcul ꝟo, scintillat, simili modo lucernariū lumen, ꝓcul scintillat, prope ꝟo extās, nō scintillat, ⁊ sic de singulis, q̄ nō scintillāt ꝓpe est, ⁊ sic maior ꝑspicua ē, ⁊ ex sensib⁹ mānifesta. ¶ Hui⁹ cām assignat Philopon⁹, qm̄ in longū tracti intuitus, debiliores efficiunť. Et iccirco magis patientes a lumine hn̄t scintillationis phantasiam. Propinquorib⁹ ꝟo existentib⁹ lucidis corpib⁹, validiores sese illis adijcientes aspectus. Minus ab ipsis patiunť. Et hāc ob cām, q debiliores intuitus hn̄t, etiā ex propinquo lucida corpa scintillare putant, lucernarium lumen, aut aliqd tale. Si ꝟo q̄plurimū debiles sint intuitus, neq3 respicere lucernariū lumen pn̄t, multa interueniente scintillatione, quare q̄ prope sūt, nō scintillant. Excipiūt aūt ab his solē ⁊ mercuriū. Nā, vt in 2° lib° de celo dī. Sol ⁊ mercurius vibrāt, ⁊ hāc ob cām mercuri⁹ a veteribus, vt Simplicius dixit 2° de celo. Stilbon dictus est, hoc est scintillans. Sed q̄ stellę vibrent q̄ āt nō, ⁊ cur, in 2° lib. de celo ꝑgredū est. His sic dispositis, ⁊ in figura ordinatis, colligit, q̄lis nā syllogismus sit, ⁊ inq̄t. Hic igiť syllogismus nō est eius, qō est ꝑꝑ qd, hoc est demonstratio, cuius mediū sit causa, ꝑꝑ quā conclusio est. Sed est syllogismus ipsius q2 est, hoc est cuius mediuʒ est effectū, per quē cām eē absolute syllogiçať. Et affert causam, ⁊ inquit. Non enim ex eo ꝙ nō scintillant stellę, prope sunt. Sed propter illud ꝙ ꝓpe sunt, nō scintillāt, vt declaratum est, per inductionem ex sensibus deductam, hęc de exemplo.

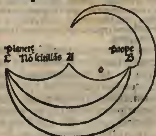
Cõml.134m

Cur alig[..] lōge videm⁹ scintillare, ꝓpe aūt non.

Te.co.48.

¶ Fieri etiam pōt, vt per alterꝫ, alterꝫ ostēdaṫ, atqꝫ tunc erit ipsius ꝓpter quid est ratiocinatio. Nam stelle vagātes quidem sint/c/ Prope autem esse in/b/ ꝛ non micare collocetur in/a/ Et/b/ igitur competit ipsi/c/ nam vagantes stelle sunt prope. Et/a/ constat ipsi ꝯpetere/b/ Ea nāqꝫ non micant, que ꝓpe sūt. Quibus fit vt/a/ quoqꝫ cōpetat ipsi/c/ Atqꝫ hec ē ratiocinatio ipsi⁹ propter quid est. Nāꝫ summa est ipsa causa prima.

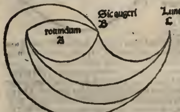
¶ Potest autem ꝛ per alterum, alterum demonstrari, ꝛ erit ipsius propter quid demōstratio. Ut sit/c/ planete. In quo/b/ prope eē. a/ nō scintillare. Est igitur ꝛ/b/ in/c/ ꝛ/a/ in/b/ quod est non scintillare. Quare ꝛ/a/ in/c/ Et erit ipsius propter quid syllogismus. Sumitur enim prima causa.

Com. c. 135 ¶ Cum demonstrasset Stellas ꝓpe esse, medio termino existēte nō scintillare. Maiore aūt, ꝓpe esse. Nūc ponit exēplum demonstrationis ꝓꝑ quid, ꝛ conuertit ordinem terminoꝝ, q̄ fuerūt in priore demonstratiōe, ꝛ ponit maiorē terminū .s. ꝓpe esse, terminū mediū. Mediū ꝟo .s. nō scintillare. Maiorē, ꝛ sic syllogism⁹ erit ꝓꝑ qd. Nāꝫ causa in medio collocaṫ, hoc pacto, planete ꝓpe sūt, qd̄ ꝓpe est, non scintillat. Planete igiṫ nō scintillāt. Hic igitur est syllogismus ꝓꝑ qd, ex causa .n. causatū demōstratur, qꝛ ex eo q̄ ꝓpe sint, ōmonstraṫ planetas nō scintillare. Unde inqt. ¶ Potest aūt, ꝛ per alterꝫ, alterꝫ demōstrare hoc est viceuersa maiore in terminis ꝯuersa, q̄ lꝫ sit vl̄is affirmatiua, potest tn̄ ꝯuerti in terminis, qꝛ est de omni, per se, ꝛ ꝓm qd̄ ipsuꝫ. ꝛ sic ꝯuersa maiore. Erit ipsius ꝓꝑ quid demonstratio. Deide disponit terminos, vt itelligatur maiorē in terminis esse conuertendā, ꝛ inquit. Ut sit/c/ planete. In quo/b/ prope esse/a/ sit nō scintillare. Tunc ex his eligit syllogismū, ꝛ inqt. Est igiṫ ꝛ/b/ in/c/ ita, vt minor sit/b/c/ hoc est planete prope sūt. Et/a/ in/b/ ita vt maior sit/a/b/ B est, qd̄ ꝓpe est, nō scintillat. Quare ꝛ/a/ in/c/ id est q̄re ex his seqtur q̄/c/ sit/a/ hoc ē q̄ planete nō scintillant. Et hoc pacto terminis dispositis. Erit ipsius ꝓꝑ qd syllogismus. Sumiṫ .n. in medio illi⁹ ꝑma causa. Ergo syllogismus talis erit propter quid.

¶ Rursus sit vt luna ꝑ accretiōes demōstreṫ esse rotunda, queādmodum quidam demōstrant, nā si rotūdūꝫ est id omne quod sic accrescit. Luna aūt sic accrescit, ꝑspicuū est lunam eē rotundā. Atqꝫ hoc quidēꝫ modo ea facta est ratiocinatio, qua ipsum esse ōndiṫ. At si mediū cōtra ponatur, extruetur ipsius propter quid est ratiocinatio, nō enim ob excretiōes tales, rotūda est luna. Sꝫ qꝛ ē figure rotūde, iō talia suscipit incremēta, atqꝫ sit i c/ luna, rotūdū i/b/ sit, accrescere ponaṫ in/a.

¶ Iterꝫ sic lunā demonstrāt, qm̄ rotūda est, ꝑ accremēta. Si .n. quod sic augeṫ, rotūdū sit. Augeṫ aūt sic luna. Manifestū, qm̄ rotūda est. Sic qdem igiṫ ipsius qꝛ syllogismus factus est. Cōtra aūt, posito medio, ipsius ꝓꝑ qd syllogismus fit. Non .n. ꝓꝑ accremēta ipsius, rotūda est, ſꝫ qꝛ rotūda est, accipit accremēta huiusmodi. Luna sit in quo/c/ Rotundū in quo/b/ Augumentum in quo/a.

¶ Hic ponit scdm̄ exēplū ꝛ demonstrationis qꝛ, ꝛ demōstrationis ꝓꝑ quid. Qꝛ primo syllogiꝫat cām ꝑ effectū. Scdo causam per effectum, ꝯuertendo maiorē in terminis, ꝛ sic vtriusqꝫ syllogismi exēpla simul assignat, ꝛ inqt. ¶ Iterꝫ sic Lunā demonstrare, qꝛ rotunda est, ꝑ accrementa q̄ fiūt ꝑ corniculationē, ꝛ ceteras figuras, q̄ in augmēto lune obseruāṫ. Tūc ponit syllm̄, ꝛ inqt. Si enī qd̄ sic augeṫ .s. ꝑ corniculationē, ꝛ ceteras lune variationes, q̄ in accremēto fiunt. Rotundū sit, augeṫ aūt sic Luna .s. corniculatiōe ꝛ aliis variationib⁹, Manifestū, qꝛ rotūda est. Tūc recolligit vim exēpli, ꝛ docet facere exēplum demonstrationis ꝓꝑ qd, ꝛ inqt. Sic qdēꝫ igiṫ ipsi⁹ qꝛ syllogismus factus est, ꝯ autē posito medio, ipsius ꝓꝑ qd syllogismus fit. Et assignat cām, ꝛ inqt. Nō .n. ꝓpter accrementa ipsius, Luna rotūda est. Sed qꝛ rotūda est, accipit accrementa hō .s. per corniculationē, ꝛ hō ceteras variatiōes. Tūc disponit terminos in figura syllogismi ꝓꝑ quid, ꝛ inquit. Luna sic sit in quo/c/ Rotundū in quo b/ Augumentū in q̄/a/ Et sic syllogism⁹ erit, luna est rotunda, Rotundū sic augetur. Luna igitur sic augetur.

¶ In quibus aūt ipsa media non conuertuntur, ꝛ est id notius quod nō est causa, ōndiṫ quidem esse. Ipsum autēꝫ propter quid est non demonstratur.

¶ In qbus aūt media non ꝯuertuntur, ꝛ est notius, qd̄ nō est causa, ipsuꝫ qdē q̄a demonstratur, non autem ipsum propter qd.

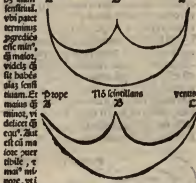
¶ Hic textus non est clarus, ꝓpterea ab expositorib⁹ nō Com. c. 137

vno modo exponit, nec nos eum vna rōne itelleximus.

Prīa expō. Mediū non ꝯuertibile in triplici ē dīa

¶ Prima ergo rōne exponitur ꝙ mediū nō ꝯuertibile, trifariam fit, vel q2 est maiore minus, ⁊ minore maius, vt in hoc exēplo. Progrediens hꝫ alas sensitiuā. Equus ꝑgredit.

Equ⁹ igit hꝫ alam sensitiuā. vbi patet terminus ꝑgrediēs esse min⁹, ꝙ maior, videlꝫ ꝙ sit habēs alaz sensitiuam. Et maius ꝙ minor, videlicet ꝙ equ⁹. Aut est cū maiore ꝯuertibile, ⁊ mai⁹ minore, vt i

hoc syllogismo. Non scintillās prope est. Uenus nō scintillat. Uenus igit ꝑpe est. Ubi pꝫ mediū esse cum maiore conuertibile, ⁊ in plus ꝙ minor. Aut mediū est minore minus, ⁊ sic, non est demonstratio, qm̄ nō pōt esse cōclusio vl̄is. Ut in hoc syllogismo, non scintillans prope est. Stella nō scintillat. Stella igitur prope est. Ubi pꝫ mediū esse in minus ꝙ minor. Aristo. ergo inqt. ¶ In q̄bus aūt media non ꝯuertuntur cū minore termino. Utputa, q2 est in plus, nō aūt in minus. Et est notius, qd nō est causa, hoc est, ⁊ est effectus notior causa. Ipsum qdēꝫ q2 demonstrat, non aūt potest conuerti ita. Ut ipsum ꝑpter quid demonstret. Ergo vult dicere, ꝙ qn̄ effect⁹ nō est cū minore conuertibilis, ⁊ notior sua cā, per ipsuꝫ demonstratione q2 demonstrat causa, ꝯtra Aō, non potest.

Expō Alex.

Hec expositio an vera sit postea dicemus. ¶ Aliter etiā ꝯsueuimus exponere, ⁊ qdem de Alexādri intentione ꝙ cum Aristo. ostendisset quō per effectum conuertibilem fiat syllogismus, ⁊ declarasset illū fieri in p̄ma figura, hic declarat quō per effectum non ꝯuertibilem fiat syllogismus, ⁊ declarat pmo hic fieri tales syllogismos in tertia figura, ⁊ nō posse conuerti ad demonstrationem ꝑꝑ quid, ⁊ dicit. ¶ In q̄bus autem media non ꝯuertuntur, ⁊ effectus, qui non est causa est notior ipsa ipsum quidē q2 demonstrat. s. in tertia figura, non aūt ipsum propter quid, qm̄ non potest conuerti.

Expō Philo.

¶ Philoponus aūt exponit, ꝙ cū Aristo. dixisset de causis ⁊ causatis, que cōuertuntur, dicit ⁊ de his etiam que non ꝯuertuntur. Et vult ꝙ qn̄ non conuertat medius terminus ad maiorem hoc est causa ad causatum. ⁊ fuerit causatum notius ipsa causa, hic erit syllogismus ipsius q2, non autem ipsius ꝑpter quid. Et per non causam, causatum intelligit, vt in syllogismo q dicit. Mulier peperit. que peperit. Uiro adhesit. notius. n. est ipsum peperisse, ad hoc. n. sequit adhesisse viro. Non tñ illud sequitur ad ipsum adhesisse viro. Quare hic erit syllogismus ipsius q2, ⁊ non propter qd, qm̄ ex causato, hoc est ex peperisse causam, hoc est viro adhesisse conclusit, tanꝙ omnino sequatur ad causatum causa, quoniam si peperit, omnino etiam viro adhesit. In his igitur que ita se habent, non est syllogismus propter quid, eo ꝙ non sequatur ad causam effectus. ¶ Sꝫ queres cur alterius modi non meminit. Utputa, causato existente, non omnino causa est. ¶ Dicendum huiusmodi Aristo. non meminisse, quoniā omne, quod fit, ex causa fit. ⁊ sic omnino necesse est, causato existente, ⁊ causaꝫ etiam esse. At causatū esse non potest, quin causa sit. Hac ratione solum accepit, ꝙ possibile est causa existente, nō omnino esse causatū, non tamen e contrario, causato existente, non esse causam. ¶ Secūdo queres, causa ⁊ causatum coꝛꝛꝫ sunt, que sunt ad aliquid, quo pacto ergo dicimus ipsa non conuerti, ⁊ contingere causa existente, nō esse causatum. ¶ Respondet Philoponus, ꝙ potentia causa, que non actu est, potest esse, nō existente, causato, non. n. vt cām dicimus esse, sed vt rem. Utputa, edificatoꝛ pōt esse, domo non existēte, quatenus habitū hꝫ talē. Si tamen (vt cā caperet) necesse est oino ⁊ causatū esse, hec. n. sunt coꝝ, que ad aliqd, ⁊ vt est alterꝝ, ita ⁊ alterꝫ. Si. n. cā potentia est, ⁊ causatuꝫ potentia est. Et si causa actu est, ⁊ causatum oino actu est. Unde dicit. ¶ In qb⁹ aūt syllogismis, media nō ꝯuertunt cū maiore extremo, hoc est causatum cuꝫ causa, ⁊ in talibus, id quod non est causa, hoc est causatum, est notius sua causa. Ipsum quidem quia demonstratur per tales syllogismos, non autē conuersione, demonstrari potest, ipsum propter quid. Hec est Philoponi expositio, que mihi placet. Naꝫ parum differt a prima.

Dubitatio j.

Solutio.

Dubitatio ij.

Solo Phil.

¶ Preterea in his quibus mediū extra ponitur, etenim in his ipsis est ipsius esse, ⁊ non ipsius propter quid est demonstratio. Non enim dicit causam ipsaꝫ. Ueluti ꝑpter quid paries non respirat, q2 non animal est. Nam si hoc non respirandi causa est, opoꝛtebat animal respirandi causam esse. Ceu si negatio causa est non essendi, affirmatio causa est essendi. Ut si calidoꝝ ac frigidoꝛum intemperatio, sanitatem non habendi, causa est, eoꝛūdem temperatio, sanitatem habendi, causa ē. Pari quoqꝫ modo si affirmatio essendi causa est, ad hec autem hec hoc pacto sunt assignata, nō accōmodantur id quod est dictuꝫ, non enim animal omne respirat. Atqꝫ ratiocinatio cause talis in media fit figura/a/nāqꝫ fit animal/b/respirare, paries/c/ Igitur ipsuꝫ a/cuilibet quidem/b/competit, oē nāqꝫ qd respirat aial est. Nulli aūt iest/c/ Quare neqꝫ b/cuipiā cōpetit/c/ Paries igit non respirat.

¶ Amplius in quibus medium extraponit. Etenim in his, non propter quid, sed ipsius quia dmonstratio est. Non. n. dicitur causa. Ut propter quid non respirat paries, q2 non est aial. Si. n. hoc non respirandi causa esset, opoꝛteret esset animal cām respirandi. Ut si negatio cā est ipsius non esse. Affirmatio cā est ipsius esse. Sicut si sine mensura esse calida, ⁊ frigida causa est nō sanādi, ⁊ mēsurata esse huiusmodi, causa erit sanādi. Similiter autem, ⁊ si affirmatio, causa est ipsius esse, ⁊

negatio, ipsius non esse. In his autem sic demonstratis, non contingit, quod dictum est. Non enim omne animal respirat. Syllogismus autem huius causę est in media figura, vt sit/A/aial. In quo/B/respirare. In quo C/paries. In quo/B/quidem igit oi, est/A/ Omne enim respirans est animal. In/C/autē nullo. Quare neq3/B/in/C/vllo est. Nō igitur respirat paries.

Animal.
A
O
N
B
C
Respirans
N.
Paries

Simal. 3 8° ℭ Cum posuisset exēpla alioꝝ modoꝝ. Nunc ponit exēplum (vt Philoponus autumat). Primi modi. Erat enī primus modus, qꝫ syllogismus ipsius, q3 vno modo est, per cām remotam. Ergo hꝫ exēplum ponere intendit.

Verbo exempō Alexan. ℭ Quo ꝯo ad verba attinet. Alexander p mediū extraponi itelligit scdaꝫ figuram. Mouet, q3 exēpla, quę sub Cas. 3. scribit, sunt scdę figurę. Accedit, qꝫ ꝑ prioꝝ sic Aristo. dicit de scda figura. ℭ Aliter aūt exponit Alexāder, ꝛ itelligit per mediū extraponi mediū esse longinqus a ꝓpria causa, q̄si dicat, qꝫ in medio termino nec ꝓpria, nec ꝓpma sit cā, sed mediatę sint ꝓpōnes. Talis.n. erat primus dūę modus ipsius, q3 ad ipm pp qd. Syllogismus nāq3 ipsi⁹ q3, q p remotam cām sit, ꝓpōnes nō imediatas hꝫ, sed mediatas, ꝛ qꝫ sic Aristo. itelligat, pꝫ ex his, q̄ in exēplo dič. Et pꝫ ēt ibi. (Similes āt sūt tales causę, his, q̄ s3 In sequenti parte tex. excessium dicūę sūt). Ubi pꝫ cum p mediū extraponi, intelligere, in medio nō esse cām ꝓpmā. Et l3 exēplū, qd̄ ponit, sit in scda figura, tn̄ Arist. nō illud ponit, tanq̄ nō possit eē in ea sylls pp qd, vt postea dicem⁹, Uñ inquit. ℭ Amplius in qb⁹ sylls mediū extraponit tanq̄ cā remota, subaudi in his demonstratio est ipsi⁹ q3, nō ipsius pp qd, cām affert, ꝛ inqt. Et.n. in his, nō pp qd, sed ipsius q3, demonstratio est. Non.n. mediū dī cā ꝓpria atq3 ꝓpma, s3 remota. Ecce quō ei⁹, qd̄ dixerat, assignauit cām, p illud ꝟbum. Affert exēplū, ꝛ inqt. Ut pp qd nō respirat paries, rñdet, q3 non est aial. Hic.n. syllogismus per cām remotā fit, nō āt per cām ꝓpmā, cū effectu ꝯuertibilem. Et qꝫ ita sit, pbat Aristo, ꝛ inqt. Si.n. hoc.s. nō eē aial. Non respirandi cā esset, oporteret eē aial cām respirandi. Ut si negatio cā est ipsi⁹ non eē. Affirmatio cā est ipsi⁹ esse, Qd̄ exemplo pulchro pbat, ꝛ inqt. Sicut si ille mēsura esse calida ꝛ frigida cā est nō sanādi, hoc est, cā est eēndi ęgrotū, ꝛ mēsuratā eē hꝫ cā erit sanādi atq3 essendi sanū. Et qm̄ aliqs posset dicere. Utruꝫ silr eēt in affirmationib⁹, q̄si ridens inqt. Siliter aūt, ꝛ si affirmatio cā est ipsius esse, ꝛ negatio erit cā ipsius nō eē. ℭ S3 dubitare pōt qspiam, qm̄ Aristo. dicit si non eē aial causa non respirādi esset, op3 aial cām esse respirādi. Videt enī male vti ꝯuersione ad oppositū. Non.n. ex opposito antecedētis sequit oppositū ꝯsequētis. Dubitatio ℭ Rñdet Philoponus, qꝫ Aristo. nō loquit in ꝓpōne simplr, sed in cā ꝛ causato. Unde sensus est. Si.n. hoc.s. nō esse aial. Non respirandi causa esset ꝓpma ꝛ ꝯuertibilis, oporteret eē aial causaꝫ respirandi, qm̄ in causa ꝯuertibili cū effectu, Rñ. Philo. si negatio sit cā ipsius non esse. Affirmatio est causa ipsi⁹ esse. Ut si incōmensuratū esse in humoribus sit cā non essendi sanum cōmēsuratuꝫ esse erit causa essendi sanū. Siliter autem ꝛ de affirmationib⁹, in causa.n. quę cū effectu ꝯuertit, etiā si affirmatio causa est affirmatiōis, negatio erit cā negatiōis. Ergo Aristo. nō loquit in ꝓpōne simplr, sed in causa ꝛ causato. Propterea addit. In his aūt sic demonstratis. Utputa per nō esse aial, non respirare, non ꝯtingit quod dictuꝫ est.s. qꝫ esse animal sit cā respirandi. Non.n. omne aial respirat, qm̄ nec insecta, nec Pisces omnes respirant. Sed ꝓpma causa nō respirādi est non hēe pulmonem. Qm̄ omne habens pulmonē respirat, ꝛ omne non habens pulmonē, non respirat. Et q3 dedit exēplum de causa remota ex aiali. Exponit nūc in qua figura cōmode fieri potest hoc exēplum, ꝛ inqt. Syllogismus aūt huius causę.s. remotę est in media figura. Ut sit/A/aial. In quo/B/sit respirās. In quo/C/sit paries. Terminis sic cōstitutis pꝫ qꝫ in oi/B/est/A/ Omne.n. respirās est aial. In quo aūt/C/nullo est ipsum/A/ Nullus.n. Paries est aial. Quare neq3/B/in/C/vllo est, nō igit respirat paries. Est igitur totus syllogismus. Nullus paries ē aial. Omne respirans est aial. Nullus igit paries respirat. ℭ Sed quęres. Utruꝫ in scda figura possit fieri dmōstratio pp quid. Aristo. postea respōdebit i exēplo Anacharsis. Questio. ℭ Tamē Philoponus respondet hic, in secunda figura demonstratio pp qd esse pōt, ꝛ ponit exemplū, in hoc syllogismo, in habitatiōe, quę ē sub recta Sphera. Circul⁹ sm quē mouet Sol, ęqualem hꝫ semicirculū supra terram, ei qui est sub terra. At in qbus est maior ꝛ minor dies, nō est pars solaris circuli, quę supra terrā ęqlis ei, quę sub terra est. In habitatione igit quę est sub recta Sphera nō est maior ꝛ minor dies. Hic igit est syllogismus pp quid, ꝓpma.n. causa est in medio termino. Rñ. Philo. ℭ Aduerte (vt Philoponus inqt) qꝫ syllogismus, quo Aristo. ꝓbauit parietem nō respirare, pōt reduci ad ꝓmam figuram cōuersis maiore ꝛ ꝯclusiōe in terminis. Notandum. Qm̄ si nullus paries est aial, nullum aial est paries, ꝛ oē respirans est aial, ergo nullū respirans est paries, quare

Circulus sm quem mouetur Sol ęqualem habens semicirculum supra terram ei q est sub terra.
A
N
N
C
D
In habitatiōe quę est sub recta Sphera.
In quibus est maior ꝛ minor dies.

hac conuersa, nullus paries respirat. Quia vero simplici⁹ per secundā figuram illud ꝯcludebatur, pp hoc exēplū
Dubium.
fecit in secunda figura. ¶ Sed queres cum pma in figura fieri possit syllogism⁹ negatiuus, cur nō posuit exemplum in pma figura.
Solo Phil.
¶ Cām affert Philoponus, ꝫ qdē pulchram, qm̄ non pōt in minori accipi medium negatiue. Non.n. potest assignari cā, quare maior non pdicetur de minore, nisi minor sit negatiua. Non.n. cū homo aial sit. Idcirco non est lapis, sed in causis opꝫ mediū terminum negari de minore, ꝫ cām fieri eius ꝓximam, ꝫ maiorē negari a minori, sicut ēt in affirmatiuis syllogismis. Idcirco maior de minori pdicatur, qm̄ ꝫ medius termin⁹ pdicatur de minori, ita ꝫ in negatiuis opꝫ fieri, siquidem opꝫ medium terminuꝫ esse veram cām eius ꝙ maior in minori nō īsit, ꝫ negetur medius termin⁹ de miori, ꝫ ꝑ mediū maior negetur a minori, qr igitur in talibus vult medi⁹ terminus de minori negari.
1° por. ca. 6.
In pma aūt figura nō contingit minorē ꝓpositionē negatiuaꝫ esse. Idcirco nō possibile in pma figura syllogismū negatiuū causę fieri, nisi (vt diximus) duab⁹ ꝯuersionibus factis, ꝫ negatiuę ꝓpositionis, ꝫ ꝯclusionis, ꝙ aūt esse animal non sit cā, ꝙ hō non sit lapis, pꝫ, qm̄ ꝫ non aial existens pōt non esse lapis, vt lignū. Quia vero in secunda figura minor esse pōt negatiua. Ideo solū in illa talis causę syllogismus est.

¶ Tales vero cause similes sunt hisce quę per exuperationē dicuntur. Hoc aūt est mediuꝫ id dicere qđ superat cām, cui⁹ generis est Anacharsidis illud, in scythia modulatrices non sunt, naꝫ neqꝫ vites. In eadem igitur scia ꝫ in medioꝝ positione hę sunt dñię rōcinationis ipsius eē, ad ipsius pp qd est rōcinationem.

¶ Similes autē sunt tales causę his, quę ſm excessum dicta sunt. Hoc auteꝫ est plurimū distans medium dicere, sicut est illud Anacharsidis, ꝙ in scythis non sunt Tibicines. Neqꝫ enim vites. Secundū igitur eandem scientiam, ꝫ ſm mediorū positionem hę differentię sunt ipsius qr ad eum, qui propter quid est syllogismus.

Cōmē. 139ᵐ
Expō q̄dam.
¶ Exponit nunc q̄les causę sint illę, q̄ sunt mediuꝫ extra positum. Et vna expositio est, ꝙ causę quę sunt mediuꝫ extrapositū sunt similes his, q̄ sunt ſm excessum, hoc est sunt causę multū distantes, ꝫ exponit qd per causas multum distantes intelligit, ꝫ inqt. ¶ Hoc aūt est plurimuꝫ distans mediū dicere. s. a ꝓxima causa. Hoc est mediuꝫ terminum non eē proximam cām, sed remotiorē. Et ita verbum illud his, quę ſm excessum dicta sunt, exponitur ꝓ eo quod est multū distantib⁹, ꝫ huius expositiui est id, qđ infertur. Hoc aūt est plurimū distans mediū dicere. s. a causa ꝓxima. Ergo ꝑ causas, q̄ sunt mediū extrapositū, itelligit causas remotas, ꝫ hoc declarat exēplo Anacharsidis Scythę, ꝙ ꝓbabat apud Scythas nō esse Tibicines, qr nō sūt vites.
Repbēsio expōnis a Phil.
¶ Reprehendit aūt Philoponus hanc expositionē, qm̄ si ita itelligeretur, esset sensus ꝙ longinquę causę essent similes longinqs causis.
Expō Phil. ꝫ Them.
¶ Propterea exponit cū Themistio ꝗ per ea quę ſm excessum dicuntur, intelligit ea, quę ex supabundantia sumpta sunt. Sufficit.n. ad demonstrandū ꝙ paries nō respiret, dicere ꝙ pulmonē non hēat. Illud vero, ꝓpterea ꝙ nō sit animal, ad excessum, ꝫ ex superabundantia sumptum fuit. Exponens aūt quid velit itelligere per verbū ſm excessum, subscribit. Hoc aūt est, dicere plurimū distans mediū, hoc est longinquiorē terminū a propria causa. Talē (vt inqt) causam ꝫ Anacharsis Scytha assignauit eius ꝙ non erant Tibicines in Scythis. Interrogatus.n. an essent in Scythis Tibicines, rndit, nullo pacto, qm̄ neqꝫ vites. Remotā.n. ꝫ is causam assignauit. Nā ꝓxima causa erat nō inebriari, huius aūt non esse vites. Fertur aūt hoc in vetustissimis Annalibus Scythaꝝ, vt Philoponus inqt. Unde dicit. ¶ Similes aūt sunt tales causę, q̄ sunt mediū extrapositū his, q̄ ſm excessum dicta sunt ꝫ est ex superabundantia sumpta, ꝫ exponit hoc, ꝫ inquit. Hoc aūt est dicere plurimū distans mediū. Sicut est illud Anacharsidis, ꝙ in Scythis nō sūt Tibicines, neqꝫ enī vites, ꝫ sic non Tibicines. Tunc epilogat, ꝫ inqt. Secundū igitur eandē scientiā, ꝫ ſm medioꝝ positionē, hoc est in eadē scientia, ꝫ q̄tuꝫ ad ipsam medioꝝ positionē. Hę sunt dñię ipsius qr ad eū, qui pp quid est syllogism⁹.
Ratio dicti rōne Anacharsidis.
¶ Quo vero ad rationē Anacharsidis attinet. Aiaduerte, Tibicines eos esse, q oris instrumētis sibillant. hi vero, vt Aristo. inqt. In octauo politicoꝝ, pręe nimia anhelandi necessitate, q̄ ad sibilanduꝫ requiritur, in pcordus exiccantur, ꝫ ꝓpterea humore idigent q potu vini instauratur, ꝫ hac rōne sibillatores ebrij sunt.
Tibicines.
Argumentabatur ergo Anacharsis, in Scythia non sunt vites, igitur non est vinuꝫ. In Scythia non est vinū, igitur nec ebrietas. In Scythia non est ebrietas, igitur nō sunt sibillatores. quare cū in scythia nō sint vites, nec in scythia erūt Tibicines, sibillatores. Ecce quō causę tales sint similes his, q̄ ex superabundantia sumuntur.
Dubitatio 1ᵃ
¶ Sed dubitatur, qm̄ vr̄ ꝙ plures sint dñię syllogismoꝝ qr ad syllogismos ꝓpter quid in eadē sciētia, q̄ duę, nā differunt etiā per affirmatiuū, ꝫ negatiuū.
Solutio.
¶ Et dicendū ꝙ hę non sūt dñię necessarię. Syllogismus.n. ꝓpter qd potest eē ꝫ affirmatiuus, ꝫ negatiuus, ꝫ syllogismus qr etiam. Nam q est per effectuꝫ conuertibilē, est affirmatiuus, q aūt per causaꝫ remotā, est negatiuus.
2ᵃ dubitatio.
¶ Scdo dubitatur, qm̄ non vr̄ ꝙ duę tm̄ sint demonstrationis spēs, qm̄ Auerroes addit demonstrationē simplr, cuius mediū est nobis, ꝫ naturę notuꝫ.
Auer.
¶ Greci vero (vt Alexander, Themistius, ꝫ Philopon⁹) duplex esse tm̄ demonstrationis genus. Alteꝝ ipsius qr. Alteꝝ ipsius pp quid.
Greci.
Nec ab ratiōne sic dicūt, qm̄ in oī demonstratione, aut mediū est cā, aut effectus, si causa, vel proxima, vel remota. Remota qdē constituit demōstrationē qr. Proxima vero, demonstrationē pp quid. Si aūt sit effectus, demonstratio erit, qr, ꝫ sic nulla spēs pręter has esse pōt. ¶ Fortasse Auer. asserit tres esse spēs ꝑ diuisionē, ꝫ subdiuisionē. Qm̄ omnis demonstratio ſm genus duplex est, aut ipsius qr, aut ipsius pp qd. Et ipsi⁹ ꝓpter quid demonstratio duplex est, naꝫ cū in omni talī mediū sit causa, talis causa pōt esse nobis nota atqꝫ manifesta duplr, vel nota nobis ꝑ inuētionē, quę fit ab effectu, quales sūt demonstratiōes physice pp quid, q̄ fiunt in secūdo pcessu. Hę.n. dicuntur demonstrationes purę ꝓpter qd, qm̄ mediū est causa, q̄ sua natura nō ē nobis notior effectu, sed per inuentionē, quę ꝓficiscitur ab ipso. Aut potest esse nobis nota, effectuqꝫ manifestior ꝓpter eius nām, ꝫ non ꝑ inuentionē, vt sunt in demōstrationib⁹ mathematicis. Non.n. in illis causę inueniuntur per effectus, nec in illis fit regressus. Immo facta descriptiōe in abaco, simul habetur effectus inuentio, ꝫ inuentionis causa. Et tales demonstrationes ab Auer. dicuntur demonstratiōes simplr, siue causę ꝫ esse, qm̄ per tales demonstrantur effectus esse, ꝫ ꝓpter quā causam sunt.
Conciliatio grecorum cū Auer.
¶ Et sic pñt grecı cuꝫ Auer. conciliari, qm̄ cum dicunt duas esse tm̄ demōstrationis differētias, ad primas demonstratiōes differentias

rentias respexerūt, q̄ ſm genus duę tm̄ ſunt. Cū autem
Auct. dic̄ eē tres, reſpexit ad pmas, ⁊ ſubalternas dīuas
3ª dubitatio. ad diuiſionē, ⁊ ſubdiuiſionē. ¶ Tertio dubitabis an de
Sol. The. mōſtratio qa ſit ſylls ſñ, vel ſit dm̄ro. ¶ Themiſti⁹ 2°,
bui⁹ velle vı̄, ꝙ pceſſus ab effectu ad cām ſit ſyllus tm̄.
Cōtra vo a cauſis ꝓ effectum ıuētis ſit abſolute dicēda
Philopo. demſo. ¶ Philoponus voluit pceſſuz ab effectu eē de
Ammonius mſonē ɔiecturalē, ɔ vo eē demſonē pp qd. ¶ Ammo
nius vo ꝑ de aīa aſſerit ꝑ᷑ pceſſuz ab effectu eē demſo
nē, 2ᵐ vo eē ſyllz tm̄. Qm̄ mediū ıuētū nūq̄ʒ reddit no
Vide ſuꝑ cō ti⁹ effectu, quo inueniebat. ¶ Sʒ de hac re ſępe dcm̄ eſt,
meta⁹ .31.34 Nūc vo dici pōt ꝙ vterqʒ pceſſus eſt demſo. Prim⁹ q̄
et .132. dē vt Philopon⁹ ingt, Cōiecturaľ, ⁊ demſo ſm materiā.
Scd̄s demſo abſoluta, ⁊ pp qd. Quo vo pacto me⁹ poſ
ſit effici noti⁹ effectu, quo inueniebatur, Alibi diximus.
4ª dub. ¶ Quarto dubitares, qa nō vı̄ ꝙ demſo ꝑ cām remotā
ſit dicenda qa, ſʒ potius pp qd, qm̄ eſt demſo ꝑ cām. Cā
Solutio. aūt eſt ęqlis ipſi pp qd ¶ Dōm ꝙ ſola cā pxima ē ipſi
pp qd ęqlis, qm̄ ꝑ ipſas rñdeť affirmatiuę ad qōnez fa
ctā pp qd. Nō ſic rñdeť ꝑ cām remotā. Si. n. quęrit̄ pp
quid homo reſpiret, nō dicimus quia eſt animal, ſed di
cimus qa pulmonem habet. Negatiue vo reſpōdemus.
Si enim quęritur an paries reſpiret, reſpondetur ꝙ nō,
quia non eſt aīal. Et ſic ꝑ tale medium demonſtrať non
eſſe, non autē demōſtrať pp quid non eſt.

¶ Alio vo mō differūt eē. ⁊ pp qd eſt, ꝙ per aliā atqʒ aliā vtrūqʒ ɔſiderať. Tales aūt ſūt hę, q̄ ita ſeſe hn̄t vt altera ſub altera colloceť, vt ad geometriā ꝑſpectiua, ⁊ ad ſolidoꝝ ſcientiā, machinaꝝ facultas extruēdarum, ⁊ ad arithmeticam muſica, ⁊ ad aſtrologiaz ſeſe habet eorum ſcientia quę apparent.

¶ Alio aūt mō differt ip̄m pp qd ab ipſo qa, qđ eſt ꝑ aliā ſciam vtrūqʒ ſpeculari. Hmōi aūt ſūt, q̄cūqʒ ſic ſe hn̄t adinicē, vt alteꝝ ſub altero ſit. Ut ꝑſpectiua ad geometriam. Et mechanica ad ſtereometriā. Et harmonica ad arithmeticā. Et apparētia ad aſtrologiā.

Cōmē. 140ᵐ ¶ Cum aſſignaſſet differentiam ipſius quia, ab ipſo pro
pter quid in eadem ſcientia, Nunc diſcrepandi ipſius
quia, ⁊ propter quid non in eadez ſcientia hoc in loco ra
tionem aſſignat ꝑ id qđ dicit. ¶ Alio aūt mō differt ip̄z
pp qd ab ipſo qa, ⁊ exponit qs eſt iſte ali⁹ modus, ⁊ ıgt.
Qđ eſt ħ eſt, q modus eſt ꝑ aliā ſciam atqʒ aliam vtrūqʒ
ſpeculari. Qm̄ pp qd ɔſiderať in altera, ⁊ ip̄m qa in alte
ra. Et qa dixit ꝑ aliā atqʒ aliā ſciam, exponit q̄ ſint iſtę, ⁊
quo mō ſeſe hn̄t iter ſe, ⁊ ıgt. Hō aūt ſūt, q̄cūqʒ ſic ſe ha
bēt adinicē, vt alteꝝ ſub altero ſit. Hoc eſt tales ſcię ſūt
ſubalternę, nā in ſubalternāte ip̄z pp qd ɔſiderať. In ſu
alternata, ɔſiderať ip̄m qa, Hoc pacto, vt ıngt. Se hn̄t
ipſa ꝑſpectiua ad geometriaz. Et ipſa mechanica ad ſte
reometriā ⁊ ipſa harmonica ad arithmeticā. ⁊ apparētia
ad aſtrologiā. Sūt. n. ħ ſubalterna, q̄ten⁹ alteꝝ ſub alte
ro eſt, ⁊ ſemꝑ ip̄z pp qd in ſubalternāte, ⁊ in ip̄z qa ı̄ ſub
alternata ɔſiderať. Sit aūt ı̄ exēplo, vt dicat ꝑſpectiu⁹,
cur q̄ pcul ɔſpiciunť, minora apparēt, q̄ vo ꝓpe, maiora.
Et aſſignet huius rei cauſam. Dicens ꝙ quę ſub minore
angulō cōſpiciuntur, maiora apparent. Quę vo ꝓpius
ſpectantur, eadem exiſtentia, ſub maiore angulo conſpi
ciūtur q̄ʒ quando lōginquius fuerint. Sit igitur magni
tudo, quę conſpicitur c.d. Oculus vo in a. puncto. Ra

dij viſuales, q exeūt
a ɔ oculo, per q̄s ⁊ ſu
ſceptio fit, ſint. a.c.
a.d. Fit igiť triangu
lus baſim qdē hn̄s
c.d. Latera autē ſcʒ
a.d. ⁊ a.c, Radios, q
ex oculo. Verticem
vo ip̄m oculuz. Vt
puta. a. Si igiť mo
ueať oculus, ⁊ ꝓpi
or fiat viſibili, Vt
puta ſm. b. a quo q
dem rectę lineę ſeſe
aducūt in viſibili,
q̄ ſint. b.c. b.d. Erūt
ꝑficiētes alteꝝ triā
gulū, ſcʒ. b.c.d. Cui⁹

Oculus.
A
B
C Res viſa D

vertex qdē rurſus eſt. b. Baſis aūt magnitudo, q̄ vı̄ ſcʒ
c.d. Latera vo. b.c. b.d. q̄ radij ſunt ab oculo exeuntes.
Sūt igiť duo triāguli Baſiz qdē hn̄tes eādē. Vertices
aūt ⁊ latera dīa. Qđ igiť q̄ ꝓpi⁹ ɔſpiciunť, ſub maiore
angulo ɔſpiciant, dic̄ ꝑſpectiuus. Cur angulus q eſt ſub
c.b.d. maior ſit eo, q eſt ſub. c.a.d. non amplı⁹ ꝑſpectiuus
demſtrat, ſʒ geometra. Ecce quō in ſubalternāte pp qd, in
ſubalternata vo qa ɔſiderať. ¶ Quo vo ad verba atti Verbo expō
net, aiaduerte ꝙ dīt ſtereometria a geometria, qm̄ geo
metria circa ſupficies ɔſiderationē facit. Stereometria.
circa corpa, eſt q̄ ſtereometria pncipalior q̄ʒ mechanica
Mechanica. n. his vtıť, q̄ demſtrata ſūt in ſtereometria,
tāq̄ʒ pncipijs ⁊ cauſis. Apparētia aūt vocat, obſeruatōez
coꝝ, q̄ apparēt, q̄ a nautis fit. Vtputa, ꝙ hac dic ħ ſtella
exoriať, ⁊ de alijs oīb⁹, quę qdē ex obſeruatione nautę
ſciūt. Sed obſeruatio qdē nautarū ſcit ſolū modo ip̄ſuʒ
quia, de qbus ſcit, Aſtrologia vo cauſas horuʒ aſſignat.
Hęc ex Philoponi cōmētarijs ſatis pulchre colligunť.

¶ Atqʒ haꝝ nonnullę ſciaꝝ noīe rōnene fere ɔuenıūt, ceu aſtrologia eſt, ⁊ ipſa mathematica, ⁊ nauigādi ſcia, ⁊ muſica, ea eſt quę mathematica, ⁊ quę auditum oblectat. Hic eni ip̄m qdē eſſe ad eos ptinet ſcire q ſenſu vtūtur. Ip̄m aūt pp quid eſt. ad mathematicos ipſos. Hi nāqʒ cauſaꝝ demōſtratiōes hn̄t.

¶ Fere aūt vniuocę ſūt haꝝ ſciarum q̄dā, vt aſtrologia, ⁊ q̄ mathematica, ⁊ q̄ nautica. ⁊ harmonica, ⁊ q̄ mathematica, ⁊ q̄ ſm auditū. Hoc eni in loco ip̄m quidē qa ſenſibiliuʒ eſt ſcire. Propter quid autem, mathematicoꝝ. Hi eniʒ habēt cauſarū demōſtratiōes.

¶ Quia mētionē fecit de ſubalternis ſciētijs. Et dixit ip̄z Cōmē. 141ᵐ
pp qd in ſubalternante, ip̄m qa in ſubalternata ɔſidera
ri, Nūc obiter exponit, quonā mō ſubalternę ſcię conue
niāt, ⁊ talē diuiſionē inuit, ꝙ ſubalternaꝝ ſciaꝝ, alię ſūt
fere vniuocę, q̄ſi noīe ac rōne fere ɔuenıētes, vt mathe
matica aſtrologia, ⁊ nautica, ⁊ mathematica, harmoni
ca, ⁊ q̄ ſm auditū eſt. Cōueniūt eni fere noīe, ac ratione.
Alię noīe ⁊ rōne penit⁹ differūt, vt phyſica, ⁊ medicina
lis. Nō eni noīe, nec rōne ɔuenıūt. Vñ ingt. ¶ Fere aūt
vniuocę ſūt haꝝ ſciaꝝ q̄dā, ⁊ ſubaudi ⁊ q̄dā nullo pacto
vniuocę. Et q̄ ſint fere vniuocę, exponit, ⁊ ingt. Vt aſtro

logia, et q̃ mathematica est, h' est rõnalis, et q̃ nautica est. Nã si qs exasse ꝑ sciatur assignauerit harꝝ rões, cões cõspi ciet has, Utputa si qs dicat astrologiã eẽ cognitionẽ eo rũ, q̃ sunt ſm cęlũ, cõem assignabit rõnẽ, et ipsius naua lis, et ipsius astrologię, et ipsi⁹ mathematicę, et sic oẽs fere noie mathematicę ꝯueniũt, ac rõne q̃dã cõi. Affert etiaz 2ᵐ exẽpluz, et inqt. Et harmonica, et q̃ mathematica, et q̃ ſm auditũ. Nã si qs cõem rõnẽ assignabit, fere vniuocę oĩb⁹ illis cõpetit. Dixit aũt fere, quia nõ penit⁹ vniuocę sũt, sʒ nec rursus ęquocę. Si eni eẽnt ęquocę, non hẽrent cõitatẽ ad res. Nũc aũt circa easdem res fere v̄sanł. Et qa dixit has eẽ subalternas, et ipm qa ꝯsiderari in subal ternata ipm pp qd, in subalternante h' exponit, et inquit. Hoc eni in loco ipm qdẽ qa sensibiliũ est scire, hoc ẽ di co has eẽ subalternas, et differre ipm qa ab ipso pp qd, qa ipm qa est sensibiliũ scire. Ipm autem pp qd est ma thematicoꝝ, cui⁹ rõnẽ affert, et inqt. Hi eni hñt cãruz de mõstratiões. Ergo ipsoꝝ est scire pp qd. Et p̲ sensibilis particulares, et subalternatas scias itelligit, qm (vt Phi loponus inqt) Pithagoricoruz musica, q̃ rõnalis est, rõ ne ꝓcedit, nõ sensu. At musica subalternata solo sensu h' dicat qd consonuz sit, quidue inconsonũ. Et ꝓpterea di citur musica sensibilis, hac etiã rõne ipm qdem qa solũ modo scit. Utputa ꝙ harmonia cõsona sit. Mathema tica v̄o, et rationem cur cõsona sit, pręhet.

¶ Et persępe nesciũt ipsuz eẽ, queãdmoduʒ hi qui ꝯtẽplanł ipm vlẽ, nõnulla singulariuz qa non aiaduertunt sępenumero nesciũt.

¶ Et sępe nesciunt ipsum quia, sicut q vlẽ cõ siderant, sępe q̃dam singulariuz nesciunt, ꝓ pter id quod non intendunt.

Cõmẽ. 142ᵐ ¶ Quia dixit, ꝙ scię subalternantes hñt causaꝝ demõstratio nes, addit. ¶ Et sępe nesciũt ipʒ qa. Hoc est lʒ subalter nãtes scię, vt mathematicę, sciãt ipm pp qd, et cãruz rõ nes, tñ sępe nesciũt ipm qa, qd sciũt ab ipsis subalterna tis sciẽtijs. Et h' eẽ possibile, exponit, p̲ q̃dã sile, et inqt. Sicut q vlẽ ꝯsiderãt, sępe q̃dã singulariũ nesciũt, illius

Philopo. vlis, ꝓpterea ꝙ nõ intẽdũt, nec aiaduertũt. Et h' Philopo nus exponit, Sicut eni inqt, q scit nullã mulaz fieri gra uidã, sępe ꝯspicatus mulã, cui⁹ vẽter in molẽ intumuerit, cõ tingit vt suspicel ꝙ reddał grauida, aut nõ sciẽs vlę rõ nem. vʒ. ꝙ nulla mula ꝑgnãs efficiatur, aut ꝙ ꝑsens aial nõ sit mula, ita q sciunt ipm pp qd, sępe ignorãt particu lare pp inaduertẽtiaz. Et sic v̄ba illa (pp id qd nõ inten

Duplx expõ sitiõe gñea le ux. dunt) duplr exponi pñt, vno mõ pp id qd nõ intẽdũt ad vlem rõnẽ, alio mõ pp id, qd nõ intẽdunt ad ipm particu lare, ꝙ sit sub vli, vt musicus, sępe ꝯsonã harmoniaz au diens, nõ nouit, an ꝯsona sit, q̃uis vliter sciat, q̃ sint con sonę rationes, Propter id, quod non aduertunt ad par ticulare cõtineri sub vniuersali. Ergo stat subalternãtez sciam scire ipm ꝓpter qd, et ignorare ipm quia.

¶ Hę aũt sunt q̃ formis ipsis vtunł, q̃ qdem sunt alia q̃dam, substãtiaqʒ diuersa. Mathe maticę nãqʒ scię sunt circa formas. De nul lo eni subiecto dicunł. Naʒ et si geometrica ipsa sunt in subiecto, nõ tñ vt in subiecto sũt geometricę considerationi subijciuntur.

¶ Sũt aũt h', q̃cũqʒ alterũ qddaʒ cũ sint, ſm subam, vtũtur speciebus. Mathemata eniʒ circa spẽs sunt. Nõ enim de subiecto aliquo sũt. Si eni et de subiecto aliquo geometrica sũt, Sʒ nõ q̃tenus geometrica, de subto sũt.

¶ Quia (vt Philoponus inqt) dixit, ipm qa sensibiliũ eẽ, ipm v̄o pp qd, Mathematicoꝝ, exposuitqʒ q̃ sensitiuę sint, et vocauit, sensitiuas, harmonicã illã, q̃ ſm auditum est, et astrologiã, illã, q̃ ſm naualem est. Hoc in loco vult exponere, q̃ sint mathematicę, q̃ ſm Philoponũ, postq̃ʒ exposuit sensitiuas, Nũc exponit mathematicas, et inqt. Cõmẽ. 143ᵐ Expõ Phil.

¶ Sũt aũt hęc, hoc est, sunt aũt scię mathematicę, siue mathemata, hęc, q̃cũqʒ alteꝝ qddã cum sint ſm subam subaudi a sensitiuis mathematicis, vtunł spẽb⁹, hoc est formis, et vlib⁹ accñtib⁹, nõ respiciẽtes ad subta illoꝝ accñtiuʒ. Unñ Philoponus inqt, ꝙ mathematicę dicun tur scię, q̃cũqʒ existẽtes aliud qd ſm subam a sensitiuis, nõ vtunł illa suba, Sʒ solũ spẽs expoliant ab ipsa sensi bili mã. Naʒ naualis qdẽ astrologia, et musica, q̃ ſm au ditũ, nõ spẽbus solis vtunł p̲ se, sed ipsa reꝝ suba. Ma thematicę aũt spẽbus solis, nullo pacto ſm subam rõci nãtes sunt, neqʒ sensu vtẽtes. Ecce ꝙ Philopon⁹ (vt mi hi videł) per subam, sensibilẽ mãm, itelligat, qm Arist. inqt. Sũt aũt hęc. s. mathemata, q̃cũqʒ alteꝝ qddã cum sint ſm subam, h' est sensibilẽ mãm, vtunł spẽb⁹ abstra hendo a sensibili mã. Et assignat cãm, et inquit. Mathe mata eni circa spẽs sunt, et de spẽb⁹ agũt solis, Nõ enim de subto aliquo sunt, h' est de aliq̃ sensibili mã. Expoliãt eni spẽs ab illa mã sensibili. ¶ Sʒ dices, ꝯ, qm mathe maticus nõ põt ꝯsiderare lineam, nisi illa sit, aut in cęlo, aut in terra, aut in igne, aut aliquo misto. Ergo nõ põt cõ siderare lineã, nisi mãm sensibilẽ spectet, ¶ Rñdet, et inqt. Si eni et de subto aliquo geometrica sunt, vt de cę lo, aut terra, aut misto, nõ tñ q̃ten⁹ geometrica, de subie cto aliquo sunt, sed p̲ accñs, quatenus nõ põt eẽ linea, qu sit in aliqua mã sensibili. ¶ Quo v̄o ad v̄ba attinet, ani maduerte ꝙ v̄bũ illud spẽb⁹ grece est εἴδεσι, Idest, la tine formis, siue spẽbus, veꝝ p̲ formas, neqʒ Arist. neqʒ Philoponus itelligit, accñtia ipsa nulla penit⁹ rõne ha bita ad subiecta, nõ eni potest accñs intelligi, oĩno subto nõ intellecto. Sʒ p̲ formas, siue spẽs itelligit vlia accñ tia, vt lineas, supficies, et corpa, et numeros, quę nõ respi ciunt certũ datũ subtuʒ, nõ eni mathematicus abstrahit a subiecto, nõ eni põt quãtum, vt lineã vel id genus ꝯsi derare, quin in subto saltẽ ꝯfuse accepto ꝯsideret, sed dĩ abstrahere a subto, qa abstrahit a certo dato subto, vt a ligno, ab igne, et cęteris id genus. nõ aũt a subto confuse sumpto. Ex his pʒ per mathematicas eẽ intelligẽdũ eas scias, quę vlia accñtia quãta cõsiderant abstrahentes a subiectis determinatis illoꝝ. Per sensitiuas v̄o scias, in telligit eas, quę ꝯsiderant illas in ordine ad certa subta, vt naualis de stellis, in ordine ad motũ sensibilẽ. Musi ca de consonantijs, in ordie ad sonum audibilem. Obiectio iu ꝯmalis. Responsio Uerbox ex positio.

¶ Ut aũt ꝑspectiua sese hʒ ad geometriaʒ, sic alia sese hʒ ad ꝑspectiuã. Ueluti de iride, nã ipm qdẽ eẽ ad nãlẽ ptinet scire, ipm autẽ pp quid est, ipsius est ꝑspectiui, aut simplr, aut eius qui complectitur mathematicã. Com plures ẽt sciaꝝ, q̃ nõ sũt ita dispositę, vt alte ra sub altera sit collocata pari mõ se hñt, vt medicina atqʒ geometria. Nam scire vlcerũ ea quę orbis subeunt formam tardius cęte ris curari, ad medicuʒ spectat. Propter qd autem ad geometram.

¶ Habʒ aũt et se ad ꝑspectiuã, sicut h' ad geo

metriam

metriā, alia ad hanc, vt qđ de iride est. Nam ipm qdē ga, physici est scire. Sz ppter qd. Perspectiui, aut simplr, aut fm disciplinā. Multę aūt, ⁊ nō subalternarū sciarū, se hñt sic, vt medicatiua ad geometriā. q̄ eniz vulnera circularia tardius sanētur. Medici est scire ga, ppter qd autem, Geometrę.

Com. 144ᵐ ℭ Cū exposuisset, q̄ mathematicę, queue sensitiuę dicantur. Exponit hic, q̄ se hñt, vt sensitiuę ad mathematicas, ⁊ ingt. ℭ Habet aūt se ⁊ alia ad hāc pspectiuā, Sicut h̄ scz pspectiua ad geometriā. Hoc est quā rōnē hz perspectiua ad geometriā, eā rōnē hz aliq̄ alia scia ad perspectiuā. Ut qđ est de iride. ℭ Supra quo exēplo Alexan. ingt, q̄ quę ɔsiderat theorema de iride, ita se hz ad perspectiuā, vt se hz pspectiua ad geometriaz, qm̄ (vt ingt) sicut geometria vtit̄ solis spēbus sine subiectis, Perspectiua aūt rectā lineā, q̄ in aere est, assumit, q̄ qdē cū naturale sit corpus, subtū hz ipsas lumiōes. Et pspectiua sumit solū ipm ga, Geometria vō ipm pp quid ostēdit ita se hz, ⁊ quę theorema de iride speculat̄, ad ipsaz pspectiuā. Hęc qdē Alexāder, p quę (vt mihi vī) innuit hāc sciaz, quę de iride est, eē q̄si aliquā spālem sciam, q̄ se hz ad pspectiuā, vt pspectiua ad geometriā. ℭ Proculus vō dicebat Aristo. innuere nō sciam spālem, sz eā nālis phię ptem, q̄ gręce Catoptrice dr̄. Catoptrices enim est theorema de iride, nā Catoptrice de refractiōib⁹ facit fmōes, Perspectiuus vō de his, q̄ aspectib⁹ accidunt, ɔsiderat. atq; Catoptricus vtit̄ his, q̄ pspectiui sunt, nā simplr qdem sumit, q̄ accidūt circa iridē q̄ tricolor, q̄ nō plures duobus, q̄ nūq; maior semicirculo sit, ⁊ silia, quę qdem physicus pōt scire, pp qd autē hęc fiūt, scit pspectiuus, q̄ circa ⁊ Catoptricus ita se hz ad pspectiuū, vt pspectiuus ad geometriā. Qđ autē eā nālis phię partē itelligat, quę est de iride, ɔfirmat̄ ex his. quę ipse Aristo. ifert. Nā ipz quidē ga, physici est scire. Sz ppter quid pspectiui, aut simplr, aut fm disciplinā. Per hęc eni obscure idicat Catopricā, h̄ est eū physicū, q̄ solū de iride ɔsiderat, nō .n. Catoptricus simplr pspectiuus est, sed fm disciplinam iridis. Iridis vō disciplinā ob aspectuū refractionē docet accidere. Deinde itez affert aliud exēpluz earū, q̄ se hñt, vt subalternę. Et tñ nō sunt subalternę, ⁊ hoc proponit, ⁊ ingt. Multę aūt ⁊ nō subalternarū sciarū, se habēt sic, h̄ est nō sunt subalternę, ⁊ se hñt, vt subalternę. Quarum exēplū affert, ⁊ ingt. Ut medicatiua ad geometriā, q̄ eni vulnera circularia tardius sanent̄, Medici est scire ga, ppter qd autē geometrę, q̄ se habent, vt subalternę, ⁊ tñ nō sunt subalternę. ℭ Circa hoc exēplū de vulnerib⁹ circularib⁹ (vt Philoponus ingt) Geometra cāz dicit, qm̄ circulus oīb⁹ figuris isoperimetris valde capacior est. Semp eni isoperimetrar̄ angulosiores, sūt valde capaciores, ⁊ qm̄ circulus fms est multangular̄, Idcirco oium figuraruz est capacissima. quocirca ⁊ orbiculare vlcus, plurima eget carne. qm̄ diuturnior in ipso repletio fit, atq; cicatrizatio. ℭ Sz cōtra, qm̄ si supponamus duo vulnera nō ęq̄lis mēsurę. Maius qdē, rectilineū, Minus vō, circulare, ɔstat difficilius ɔsolidari circulare, lz sit minus, q̄re nō ppterea q̄ valde capaci⁹ sit circulare, id accidit. ℭ Propter hęc Philopon⁹ alr̄ asserit, ait eni huius rei cām eē, q̄ ptes sanescētes nō adiacent, neq; ppe site sint, sed pcul. Icirco nā pmoleste conglutinat, ⁊ iūgit ipsas. Huius rei signuz est, q̄ medici secant talia vulnera, ⁊ angulos faciūt, vt circularē deleant figurā. Nā vbi sunt anguli, cū paruū sit spatium interme-

Alex. de exēplo iridis.

Proculus.

Philopo. de exēplo vicerꝫ circularis Cā tardationis ɔsolidationis vlceris circularis.

Refutatio causę.

Alia causa.

diū, partiū, q̄ sanę sunt, pōt (propterea q̄ nō pcul sint, q̄ sanę sunt) nā iungere. ℭ Sz mihi videt̄, q̄ hęc rō calūniam patiat̄, quā omitto. ℭ Propterea adducam⁹ aliđ exēplū, ⁊ capiamus medicinā ⁊ astrologiā, ⁊ inueniemus q̄ medicus dicit, q̄ septimi dies in ęgritudinib⁹ sint decretorij, Cur vō decretorij sint, nō nouit Astrologus aūt cām dicit, pp tetragonicas ⁊ diametricas lunę figuras, ⁊ aliasq̄daz, de qbus in libello de Criticis abunde diximus. ℭ Siqs aūt vellet, possz dicere (vt Iuniores autumāt) q̄ hę scię simplr subalternę non sunt, qm̄ pn⁹ medicatiuę nō pbant̄ pp qd in geometria. Scđm quid vō sunt subāltęrnę, quoniaz fm aliquam partē altera alteri subalternatur. Id enim quod de vulneribus circularib⁹ dicitur, probatur propter quid in geometria.

Cauſ̄ cd sit [illegible]
Aliđ exēplū

ℭ Prima aūt rōcinatiōis figura maxime ad sciam ipsaz accōmodat̄. mathematicę scientię nāq; vt arithmetica / geometria / ⁊ pspectiua, per hāc (vt pz) suas afferūt dmr̄ones, atq; ēt oēs fere q̄ ipsis pp qd est faciūt considerationē, aut eni oino, aut pſępe, ⁊ in plurimis, hac in figura ipsi⁹ pp qd est efficit rōcinatio. Quare pp h̄ ēt ipz maxie ad sciaz erit accōmodata. Proprijssimus .n. sciendi modus est contēplari ipsum, ppter quid est.

ℭ Figurarū autē faciēs scire, maxime, prima est. Etem mathematicę sciaruz p hāc demōstratiōes ferūt, vt arithmetica, ⁊ geometria, ⁊ perspectiua, ⁊ fere (vt est dicere) quęcūqz ipsius pp qd faciunt ɔsideratione. Aut eniz oino, aut sicut frequētius, ⁊ in plurimis per hāc figurā (q est pp qd sylls) fit. Quare ⁊ ppter hoc erit maxie faciens scire. Proprijssimuz eni scire est ppter quid speculari.

Tex. 31.

ℭ Proponit p hęc demōstrare (vt Philoponus ingt) q̄ ppria maxime scialibus syllis sit pma figura, ⁊ h̄ multis modis ostendit. ℭ Iuniores vō sic textū hūc inducunt, q̄ cū Aristo. egisset de mā demr̄ationis ptractando q̄les sint ppōnes, ex qbus ipsa cōficit̄, nūc de forma agit. Est eni rōni ɔsentaneū cū qui de mā agit, etiā de forma pertractare. Cępit aūt prius a mā demr̄onis, tāq; a re ppa magis huic libro. Tractare nāq; de forma potius libro prior cōuenit, ppomit ḡ ɔnem, ⁊ inquit. ℭ Figurar̄ autem faciens scire maxime, pma est. Et (vt dixi) hāc conclusionē multis modis ostēdit, ⁊ pmo qdez ex eo, q̄ oēs sciētię, q̄cūq; sunt ipsi⁹ pp qd, hac potissimū figura propria theoremata syllogiſēt, rarenter aūt p scđam figuraz. Qm̄ ⁊ causę magis affirmatiuę sunt. In 2ª vō figura nihil ɔcludit affirmatiuū. In 3ª vō ɔcludit qdez, sed oia particularia, causę vō vlium sunt. Uñ ingt. Etenim mathematicę sciaruz, p hāc demr̄ones ferūt, vt arithmetica, ⁊ geometria, ⁊ pspectiua, ⁊ fere (vt est dicere) q̄cūq; ipsius pp qd faciunt ɔsiderationem. Et qa dixit Fere q̄cunq; ipsius pp qd faciūt ɔsideratione. Assignat causaz. Cur dixit fere, ⁊ ingt. Aut eni oino, aut sicut frequētius, ⁊ in plurimis per hāc figurā syllis fit, qui est pp qd. Et hoc exponit Philoponus, qm̄ raro negatiuas ɔnes, q̄ sunt in secūda figura, sciētię ɔcludunt, dico raro, qm̄ (vt Philoponus inducit) aliquādo negatiuas ɔclusiōes geometria facit, vt quādo dicit. In eadē recta linea duabus eisdem rectis lineis alię duę equales nō simul ɔsisterint vtraq;

Cōmē. 145ᵐ Philopo. Introductio tex. fm Iuniores.

vtrics ad aliū, ꝛ aliū pūctum ad easdez ptes eosdē fines habētes cum rectis lineis, quę ab initio. Hoc enim negatiuum est Theorema. Recte ergo raro dixit, quoniā nō semper. Scientię affirmatiuas conclusiones cōcludunt. Deinde repetit cōclusionez simul cuz rōne inducta, ꝛ cū noua rōne addita, ꝛ inquit. Quare ꝛ ꝑpter hoc. s. qa oēs scientię, quę ipsius pp qd sunt, per hāc syllogismos suos cōficiunt. Hęc figura pma erit maxime faciēs scire, hęc fuit cōclusio, ꝛ illa fuit eius ꝓbatio. Addit qñ nouaz rationē, ꝛ inquit. Propriissimū eniz scire est ꝑpter qd speculari. Et quia ꝑpter quid est propriissimū scire, hac rōne in ꝓpriissima, ꝛ pᵃ figura demrōnes propter qd ꝯficí debēt, ꝛ sic videt̄ hęc quasi noua qdam ratio.

Deide hac tm̄ figura ipsius quid est venari sciam possum⁹. In figura nāqz media nulla fit affirmatiua rōcinatio, sciētia vo ipsi⁹ qd est, affirmationis nimiruz est. In vltima vo fit quidem, at non est vlis vt patet, ipm autē quid est vniuersaliū esse constat. Non enim aliqua ex parte hō est animal bipes.

Postea ipsius qōquidest sciam per hanc solam venari possibile est. In media eniz figura nō fit ꝓdicatiuus syll's. Sed ipsius qō qdest syll's affirmationis est. In vltima aūt fit quidē, Sz nō vniuersaliter qōquidest autem, vniuersalium est. Non eniz quodā modo est animal bipes, homo.

Com. 146ᵐ. Secūdo idē ꝓbat, ꝛ Philoponus (vt mihi videt̄) hī dicit ad mām rōnis, sed ad formam nihil. Pōt tñ rō sic

Enthymema 1ex. ad Enthymema syllogisticū reduci, per figurā primam solā est ipsum qōquidest inueniri possibile. Ergo prima figura maxime facit scire. Tenet ꝯsequētia, qm̄ solum p definitiones scimus, ergo si per primā figurā solum venamur definitiones, per eā solū, aut ꝓprie scimus, ꝛ sic videt̄ maxime sciētifica. Qō autē per solā primā figurā venemur definitiones, qō erat antecedēs. Aristo. ꝓbat, quoniā nec per secūdā, nec per tertiā inueniri pñt. Et h inquit, ꝛ primo ꝓponit añcedēs, ꝛ dicit. Postea ipsi⁹ quodqdest sciam, per hāc solam venari possibile est, h est añcedēs ex quo vult habere, ergo pma figura est maxime sciētifica. Nam si per hāc habemus id per qō scimus, per hāc maxime scimus. Deinde ꝓbat antecedēs, ꝛ inquit. In media eni figura nō fit ꝓdicatiuus syllogismus. Ergo subaudi per scdam figuram non pōt inueniri definitio, assignat cām, ꝛ legas sed ꝓ qm̄, hoc pacto, qm̄ ipsius quodqdest syll's affirmatiōis est. Nō eni pōt, nisi syllogismo affirmatiuo definitio ipsa inueniri. Ergo nō p scdam figurā definitio pōt inueniri. Cū per scdaz nihil, nisi negatiuū syllogizet̄. Deinde ostēdit, ꝙ nec in tertia figura, ꝛ dicit. In vltima aūt fit qdem, sed nō vlr. Quodquidest autē vlium est. Nō eniz quodā mō, hoc est particulariter. Homo est aial bipes, sed vniuersalr. Ergo cū nec per scdaz, nec per tertiā definitio sit inuenibilis, per primā figurā solū poterit inueniri, ꝛ sic habet̄ antecedēs. Philoponus autē ad mām ratiōis hī dicit, ad formam

Dubita° p°. aūt, nō multū se diffundit. Sz cōtra hęc dubitat̄ primo, qm̄ definitio nō est ꝓpositio. Ergo nec vlis, nec particularis. Et sic Aristo. supponit falsuz.

Solutio. Dōm Arist. nō esse locutū de definitione sumpta ꝓ termino, sz ꝓ oratione definitiua dicēte esse vel nō eē, hoc est pro ꝓpone definitiua.

Scda dubitā Secūdo dubitāt, qm̄ Aristo. videt̄ falsuz supponere, supponit eni definitionē syllogismo inueniri, qō est cōtra ipm 2° huius. Ubi asserit syllm quo inuenit̄ definitio, petere pn̄ᵐ.

Sol. Boetij. Ad hāc dubitationē dixerūt nonnulli, nō totaz definitionē per syllm pme figurę demonstrari, sed qlibet eius partē, vt Boetius ingt.

Philopo. Quam solonem Philoponus vir doctissimus elicit. Asserit. n. primo qri genus rei definirę, vtputa hois. Mox syllogizantes ꝙ aial, rursus vnāquāqz diuarū syllogizamus, et generi adiūgimus, nectimusqz, quousqz qō collectū fuerit, cōuertatur ad id, qō ꝓpositū sit, ꝛ hoc ingunt eē definitionē hois.

Cōtra solo. Cap. 2. Sed ꝯ qm̄ definitionū non est demonstratio, vt pz. 8. libro topicoꝝ. Sed ex ipsa reꝝ euidētia opz notas esse definitiones. Preterea, ex definitionibus demōstratiōes sunt, nō aūt definitionū demōstratiōes.

Una solutio nostra. Propterea. Alij dixerunt (vt nos alīs diximus) ꝙ ipz qd est per primā figurā demōstrat̄, non simplr, sed suppositiue, nō eni possumus per pmā figurā qcqz demonstrare, quin definitionē supponamus tāqz mediū dmonstrationis.

Refutatio Sz nō placet ēt mihi hęc solo, qm̄ ēt in 2ᵃ figura demōstratio aliquādo supponit definitionē. Pōt eni demōstrari hoiem nō esse equū per rōnale aial, qm̄ ois homo aial rōnale est, ꝛ nullus equus est aial rōnale. Igit̄ nullus equus est hō, ꝛ sic pz in hac demōstratione supponi definitionē hois.

Alia solo. Alij dixerūt Arist. intelligere de māli definitione, qm̄ mālis definitio de definito p formalē, nō nisi in pma figura syllogizat̄.

Confutatio Sed nec h expositio placet, qa mālis definitio subiecto cōparata, nō vt definitio, sed potius vt per se accñs habet̄.

2ᵃ sol. nra. Alr diximus ꝙ id, qō Arist. ait. Intelligi dz hypothetice. vz. si definitio de definito demōstratiōe inueniri pōt. Nō. n. posset demōstrari, nisi in pma.

Refutatio. Sz minime nūc placet, qm̄ Aristo. loquit̄ categorice, ꝛ nō conditionalr. Aliter nō esset ad ꝓpositū.

Propria solo. Iterū diximus Aristo. locutū esse categorice, qm̄ definitio de definito demōstrari potest, nō tamē in eo qōquidest. Pōt eniz de hoie demonstrari animal rōnale per hoc ꝙ est susceptiuū rōnis capax, si

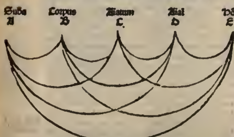
Animal rationale A — Susceptiuū rōnis capax B — Homo C

tñ i eo quodqdest, vt secūdo huius patebit. Philoponus etiā asserit ꝙ qlibet definitio pōt de suo definito demōstrari nō in eo qōquidest per cōem descriptionez definitionis. Describitur eni definitio hoc modo, definitio est oratio, ex cōmunioribus sumpta, ꝛ ex his, quę sm̄ substātiam insunt. Per hāc ergo syllogizabimus sic, Aial ratiōale mortale oratio est ex cōmunioribus sumpta, ꝛ sm̄ substātiaz, qō autē ex cōmunioribus sumptū est, ꝛ ex his, quę sunt sm̄ substantiaz, definitio est. Ergo animal rationale mortale definitio hominis est. Hęc mihi occurrunt. Tu vo si melius habes, melius dicas.

Insup hęc figura ceteraꝝ nō idiget figuraꝝ. At idigēt hui⁹ ille, ꝑfecto, nā hac densant̄ atqz accrescūt, quousqz ad ea ꝑueniāt q̄ medio vacāt. Patet igit̄ primā figurā exactissimā atqz accōmodatissimam ad sciam esse.

Amplius

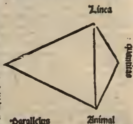
¶ Amplius, Hec quidem illis nihil indiget. Ille autem per hanc densant, et augumentant quousque utique ad immediata veniant. Manifestum igitur est quod maxime propria scientie est prima figura.

Co.147m. ¶ Hec est (ut Philoponus inquit). Tertia ratio ad probandum quod propria familiarisque maxime est prima figura ipsi scientie. Nam (ut inquit). Hec quidem in nullo indiget aliis figuris. Alie vero indigent hac. Unde inquit. ¶ Amplius. Hec quidem. scilicet prima figura. Illis nihil indiget. Ille autem per hanc densant, et augumentant, quousque ad immediata veniant. Ex his concludit id, quod proposuit a principio, et inquit. Manifestum igitur est, quod maxime propria scientie est prima figura. ¶ Sed quo ad verba attinet. Animadvertere quod non clarum est, quomodo cetere figure per primam densentur, atque augeantur. ¶ Philoponus vir doctissimus uno modo dicit esse in potentibus omnium quod syllogismi, qui in secunda, et tertia figura sunt, non habeant necessarium quod appareat, perficiuntur autem reductione ad primam figuram. Et propterea prima figura erit propria, maximeque familiaris, et per idem maxime faciens scire. Quare Philoponus in hac prima expositione per augeri et densari intelligit reduci ad figuram talem, ut ex datis id, quod infertur, appareat necessarium. Et cum hoc habeat sola prima figura, ideo cetere illa indigent, ipsa autem nullis. Nec ab ratione reduci ad evidentem figuram dicitur augumentari et condensari. Nam augumentari est tendere ad formam, diminui ac condensari est ire ad materiam. Et quia cuiusque propositionis subiectum dicitur materia, predicatum vero forma, hinc reductio secunde figure in primam, dicitur condensatio, sive diminutio, quia in illa medium quod erat predicatum, fit subiectum. Reductio vero, tertie, dicitur augeri, quia medium, quod erat subiectum, redditur predicatum, dixit ergo densantur ratione habita ad syllogismos secunde figure, qui ad primam reducuntur ex eo, quia medium, quod erat predicatum fit subiectum, dixit augumentantur ratione habita ad syllogismos tertie, qui reducuntur ad primam medio, quod erat subiectum, converso in predicatum.

¶ Hec est una Philoponi expositio, que mihi non placet, quia Arist. inquit. Ille autem per hanc densantur, et augumentantur, quousque utique ad immediata veniant. Ergo augumentari atque densari est venire ad immediata, et quia non venimus ad immediata, nisi prosyllogizando propositiones quousque sunt prosyllogizabiles. ¶ Recte igitur Philoponus accipiens a Themistio, per augumentari atque densari prosyllogizari intelligit quousque ad immediata venerimus. Nam omnis demonstratio per propositiones immediatas fit, aut per eas, que prosyllogismis ad immediates reducuntur. Consona autem est hec expositio his, que libro priorum dixit. Ubi multis exemplis declaravit syllogisticam auctionem esse prosyllogizationem. Preterea ubique immediata appellavit ea, que carent medio, dicuntur enim immediata grece, ἄμεσα, hoc est sine medio. Ergo prosyllogizatio idem est, quod syllogistica auctio vel diminutio, que nihil aliud est, quam ad immediatas propositiones accedere. Prosyllogizatio vero, dicitur densatio respectu termini ad quem, pro quanto itur in propositionem indivisibilem medio carentem. Dicitur autem augumentatio, respectu termini a quo, pro quanto augetur super illo syllogismorum numerus.

¶ Sed dubitatur, quia etiam in secunda figura potest fieri prosyllogizatio, ut si syllogizavero. Nullum animal est linea, omnis parallelus est linea. Nullus igitur parallelus est animal. Hic syllogismus est in secunda figura, et maior

potest prosyllogizari ad immediatam propositionem sic, in secunda figura. Omnis linea est quantitas, nullum animal est quantitas, nullum animal igitur est linea. Ubi patet maiorem primi syllogismi esse densatam per secundam figuram. ¶ Ad hanc innuit solutionem Themistius, et post ipsum Philoponus, quod duplex sit densatio sive prosyllogizatio. Altera quidem utriusque propositionis. Altera, Alterius propositionis tantum. Prosyllogizatio quidem utriusque propositionis syllogismi principalis, solum in prima figura fit, et per primam figuram. Non enim fieri potest per tertiam, quia in illa nihil universaliter syllogizatur. Per secundam vero. Alterius propositionis. scilicet negative aliquando fieri potest, ut patuit in argumento. Ambarum autem, minime. Non enim propositio affirmativa per secundam prosyllogizari potest. At per primam figuram, utraque prosyllogizari potest. Quare in secunda figura possumus prosyllogizare alteram tantum. Utramque vero, solum in prima. Hec mihi videntur.

Dubitatio

Solo The. et Phil. Densatio sive prosyllogizatio duplex.

¶ Quemadmodum autem fit, ut a individue competat ipsi b. Sic etiam ut identidem non competat fieri potest. Atque tum individue competere vel non competere dico, cum inter ipsa nullum medium est. Sic enim non erit ulterius per aliud inesse vel non inesse.

¶ Sicut autem a esse in b contingit indivisibiliter. Sic et non inesse possibile est. Dico autem indivisibiliter inesse, vel non inesse, eo quod non sit aliquod eorum medium. Sic enim non erit secundum aliud inesse, aut non inesse.

¶ Juniores asserunt hic Aristotelem agere de immediatione propositionum negativarum, et rationes asserunt. Primo quidem, quia oppositorum eadem est disciplina, ergo cum egisset de immediatione affirmativarum, equum est, ut hic agat de immediatione negativarum. Secundo, quia cum egisset de materia demonstrationum affirmativarum, debebat agere de materia demonstrationum negativarum. Tertio, quia Aristo. intendit de demonstrativa ignoratione pertractare, quam rem agere non potest, nisi de negativarum immediatione prius agat. Pretermisit autem de negativis, ut dicunt, perseitates, universalitates, et id genus. Si quidem nulla negativa est per se, nulla de omni, nulla etiam posterioristice universalis. Hec Juniores et nos aliquando diximus. ¶ Verum rectius cum Philopono dicendum est, quod cum dixisset quod prima quidem figura non indiget aliis. Alie vero per primam figuram densantur, et augumentantur quousque ventum sit ad immediatas propositiones, adiunctis semper mediis terminis per quos propositiones demonstrantur, vult ostendere per hec quod immediate propositiones, non solum

Com.148m. Que Juniores de mente de Aristo.

Phil op.

Refutatio prime expositionis.

2a expo. Phi.

Verbo recepto modo 2a et 3a figura densent et augmentent per primam. 1a Phi. expo.

affirmatiue sint, sed ēt negatiue. Est.n. imediate aliud de alio negare. Hec Philoponus de ītētione, & de cā ītētionis. Carbez cpō ¶ Quo vo ad vba attinet, Aristo. (vt Philoponus inqt). Dat nobis regulaz quo pacto possum⁹ cognoscere terminos imediate se negātes abiuicē. Non.n. facile est hoc cognoscere. Immediate.n. affirmatiōes cognoscunt. ex eo, q̄ si hñt p̄dicatuz p̄ inexistēs subiecto, & nulli alteri ante ipm. He sūt imediate affirmatiōes. De corpe eni substātia imediate p̄dicat, & id de aīato, & in reliqs codē modo. In negatiōib⁹ aūt nō facilis est cognitio, ppterea de his ponit regulā. Primo g̊ p̄mittit eē propōnes negatiuas imediatas, & dicit. ¶ Sicut aūt/a/esse in/b/ ptingit idiuisibilr, hoc est imediate. Sic & nō iesse possibile est. Ergo sicut dat affirmatio imediata ita dat negatio imediata. Exponit qd ipse velit p indiuisibilr inesse, vel non inesse, & inqt. Dico aūt indiuisibilr inesse, vel nō iesse, eo q̄ nō sit aliqd eoꝝ .s. extremoꝝ ipsi⁹ propōnis mediū, p qd demonstrari possit alteꝝ alteri nō inesse. Cuius cām assignat, & dicit. Sic.n.s. p carentiā medij. Non erit fm aliud inesse, aut nō inesse, q̄si dicat. Cā aūt ei⁹ qd diximus est, qm cū mediū extremoꝝ nullū est, sic nō erit alteruz alteri inesse p mediū aliud, sz imediate, hoc est sic erit negatio imediata, vel iesse, hoc est affirmatio imediata. Cū eni nō sit mediū, tam negatio, q̄z affirmatio erit imediata. Et itelligit p indiuisibilr (vt recte Philoponus exponit) imediate. Nec ab rōne, p idiuisibilr, itelligit imediate, qm appōne medij termini q secat imediatas propōnes non pōt facere vnā propōnem duas. Sic.n. non erit fm aliud inesse, aut non iesse. Sicut.n. si dixero hō ē substantia, non p̄ p̄dico de hoie substantiā, sed p aliō, & icirco non est imediata propō, nā pp rōnale, & hoc pp aīal, & hoc pp corp⁹, sed solū de corpore substātia p̄dicat imediate, de hoie vo rōnale, qm non ptingit (vt alius terminus medius iter hos itercidat) an p̄ insit p̄dicatū, ita & imediate negatiōes he vtiqz esse possent, qb⁹ non ptingit. Ut termin⁹ ab alio subiecto negēt. Tunc.n. imediate, & non p aliud negatio est. Ergo sicut imediata affirmatio est, qn iter extrema nullus terminus itercidit, cui p̄ predicatum inest, ita negatio imediata erit, qn nulluz subiectum itercidit, a quo p̄ predicatum negat. Recte itaqz indiuisibiliter idem est, quod imediate.

¶ Cum itaqz vel/a/vel/b/in toto quopiaz est, vel etiam vtrūqz, tum etiaz fieri nequit vt/a/ primo non competat ipsi/b.

¶ Cum igitur aut/a/aut/b/ in toto aliquo sit, aut etiam ambo, non contingit/a/in/b/primo non inesse.

Cōm. 149[m] Regula ppōnis imediate. ¶ Qm cognoscere imediatas propōnes est (vt diximus). Difficile. Nunc ponit regulā, qua facile illas apphendamus. Et regula est (vt Philopon⁹ exponit) q̄ qn termini, q negant abiuicē, tales sunt. Ut neutꝝ ipsoꝝ habeat alium talē affirmatū de seipso, ppterea q̄ sit ipse ex generalissimis, & possit de qbusdā gnibus p̄dicari, tūc imediate dicunt adinuicē negari. Immediatas.n. propōnes eas dicim⁹ iter q̄s nō ptingit itercidere aliquē terminuz mediū, p quez fiat syllogismus. Si vo quiuis terminoꝝ hēat aliquē q de ipso p̄dicet, is pōt itermedius appositus, facere syllogismū p̄dicatum qdem de altero, a reliq̄ vo negatū. Ut p p̄[m] qdem faciat scdaz figuram, p scdm vo p̄mā. Quare solūmō negatiōes he vtiqz esse possent, q̄ vtrosqz habeāt terminos ex gnalissimis generib⁹, naz si alter ipsoꝝ, aut ambo subalternoꝝ fuerint, nō est talis negatio imediata. Aristo. g̊ declarat qd negatiua mediata sit. Ut ex hoc regula intelligat p quā imediate cognoscāt. ¶ Ubi aīaduerte trifariā negationē fieri (vt si ambo extrema sub eodē toto ptinēt) vt hō, & equus sub animali, aut si sub diuersis totis, vt equus & linea, equus quidē sub substantia, linea vo sub q̄titate. Aut si alteꝝ sub toto, alteꝝ vo non, & hoc est, aut q2 subiectū sit, p̄dicatū non, vt equus nō est q̄titas, aut ecōuo, subiectū non, p̄dicatū sit, vt q̄titas nō est equus. Arist. ergo vult oēs has esse mediatas, p̄ter eam, cuius extrema sūt sub eodē toto, de q̄ nihil meminit. Hic pz, q̄ sit imediata. Est.n. illa, cui⁹ extrema nec sūt sub diuersis totis, nec alteꝝ tm, vnde inqt. ¶ Cuz igit aut/a/aut/b/in toto aliquo sit. Et per b/subiectū itelligit/a/vo negatū ab ipso/b/ Ideo inquit. Cū sit alter ipsoꝝ in aliquo vliori hoc est, qn hz aliquod qd p̄dicatur de ipso. Aut ēt ambo subaudi sint sub diuersis totis. Non ptigit/a/in/b. Primo nō inesse. Hoc est ex his nō sit imediata negatio. Non.n. p̄mo negatur/a/ō/b/ sz pp mediū aliud. Et p totū, genus vel vle itelligit. Sic eni in libro prioꝝ ipse loqtur. Species.n. pars est in genere. Hinc pz per oppositum que sit imediata. Est enim illa, cuius extrema nec sunt sub diuersis totis. Nec alteꝝ extremorum est in aliquo toto. Nega⁹ tribus modis fit. Quā ppō. imediata.

¶ Sit.n.a/ipm in toto/c/ Si igit/b/nō sit in aliquo toto/c/ fieri nāqz pōt vt/a/quidez in toto quopiā sit/b/vo in hoc eodē nō sit. tum rōcinatio fiet, ac ipm/a/nō iesse/b/p/c/mediū pcludet. Nam si/c/cuilibet qdē ppetat/a/ de nullo vo/b/ p̄dicat/a/ sane nulli competet/b.

¶ Sit.n.a/in toto/c/igitur si/b/nō est in toto/c/ (Pōt.n.a/qdez esse in quodā toto. Sz/b/nō esse in hoc). Syllogism⁹ erit q̄ nō sit/a/in/b. Si.n. in/a/quidem omni est/c/in/b/aūt nullo est, in nullo/b/est/a.

Cōm. 150[m] ¶ Ea que dixit. Nunc p exēpla declarat. Et p̄ declarat, q̄ cū p̄dicatum sit sub toto aliquo, & subiectū sub nullo toto, negatio sit mediata. Termini aūt sint. Quātitas, Continuum, Substātia. Nam oē ptinuum est quantitas, nulla substātia est q̄titas, nulla g̊ substātia est ptinuū. Ubi pz a/b/negationē esse mediatā, nam p̄dicatum sub toto est. Utputa sub/c/qm sub q̄titate. Subiectū vo sub nullo, qm substātia sub nullo est. Et tñ syllogismus est in secūda figura, qm nullū/b/est/a/ vnde dicit. ¶ Sit.n.a/in toto/c/ Utputa ptinuū sub q̄titate ita, vt hec sit vera, oē ptinuuz est quātitas, Igit si/b/nō est in toto/c/nec sub ali

Quantitas
C
O
N
Camestres
Conti nuum
Sba
A
B
.N.

quo toto, vt substãtia. Põt.n.a. quidem esse in quodã toto (vt continuum sub quantitate). Sed /b/ non esse in hoc, nec in alio subaudi. Syllogismus erit in scda figura, q non sit a/in/b/ Reperit aũt syllogismũ, 7 inqt. ¶ Si.n.in/a/ quidem omni est/c/ qm omne continuum est quantitas. In/b/ aũt nullo. Qm nulla substãtia est quantitas. Syllogizabit, qm in nullo/b/est/a. Nulla.n. substãtia ẽ continuũ. ¶ Quo
Verbo7 expõ vo ad vba attinet. Aiaduerte, vba illa. Sed /b/ non esse in hoc, esse intelligenda, q /b/ sit in nullo. Qm nec in/c/ nec in alio quodã e/c. Et dixit hoc (vt Philopon⁹ notauit). Qm spẽs 3diuisiuę, ẽt negant abiuicẽ imediate, 7 tñ sub eodẽ gñe continent. Hęc.n.est imediata, nullũ irrõnale est
Obiectio. rõnale. Et tñ ambo in toto aiali sũt. ¶ Fecit aũt syllm i
Solo Phil. scda figura, 7 tñ dixit ppõnes cõcludi in pᵃ figura. ¶ Et dicẽdũ (vt Philopon⁹ innuit) qm cõtigit alterã tñ declari p secũdam figuram, vtrãqz aũt, nõ nisi per primam.

¶ Idez fiet 7 si/b/in toto quopiã sit, vel vt in d/nam ipm/d/ cuilibet quidez cõpetit/b/ de nullo vo di/a/ q̃re fit vt/a/ p rõcinationem nulli competat/b. Eadem ostendent 7 si vtrũqz tam/a/ q̃/b/ in toto quopiam sit.

¶ Silr aũt 7 si/b/ in aliquo toto est. Vt in/d/ d.n. in oi/b/ est. In/a/ aũt nullo/d. Quare/a/ in nullo/b/ erit p syllogismũ. Eodez aũt modo demonstrabit, 7 si vtraqz in toto aliquo sũt.

Quantitas D | Suba C | Quãtitas D

Sba A | Cõti nuũ B | Cor pus A | Cõti nuũ B

Cõme. 151ᵐ ¶ Sumit nũc cõuersum, subiectũ quidẽ in aliquo, pdicatum vo, in nullo. Et sit/a/ quidẽ substãtia/b/ vo continuũ/d/ autez quantitas. In oi ẽ continuo quantitaz inest, in nulla aũt suba quantitas. Quare in nullo continuo suba. Nõ igit imediata propõ ẽ, q̃ dicit nullũ continuũ est suba, vñ dicit. ¶ Siliter aũt, 7 si b/in aliquo toto est. Vt in/d/ d.n. scz quantũ in oi/b/ est. Oẽ eni continuum est quantũ. In/a/ aũt nullo, est ipm/d/ qm nulla suba est quantitaz. Quare/a/ in nullo/b/ erit. Tertio declarat idẽ qm ambo extrema sub diuersis totis sũt, vt corp⁹, cõtinuũ, nã corp⁹ sub suba, continuũ aũt, sub quãto est. Et sic hoc propõ corpus continuũ est mediata, qz põt per duos syllogismos demõstrari. Vtputa 7 per/c/ hoc ẽ p substãtiam, 7 per/d/ hoc est per quantum. Ergo est mediata.

¶ At vo fieri posse vt/b/ nõ sit in eo in quo toto est ipm/a/ aut rursus, vt/a/ nõ sit in eo i quo totũ est ipm/b/ pz ex dispõnib⁹ rez, q̃ iter sese nõ miscent, nã si nihil eoz q̃ in/a/c/d/ serie collocant de vllo pdicat eoz q̃ in/b/e/f/ diuersa serie collocant/a/ vo in toto est/g/ qd quidez eiusdem est seriei, pspicuũ est fieri non posse, vt/b/ in ipso sit/g. Alioqn conuenirent ac miscerentur hę series rerum. Idem fiet 7 si/b/ ipsum in toto quopiam sit.

¶ Quod aũt cõtingat/b/ nõ esse in quo toto ẽ/a. Aut itez/a/ in quo est/b. Manifestũ est ex coordinationib⁹, q̃cũqz nõ cõmutant adinuicẽ. Si.n. nihil eoz, q̃ sunt in/a/c/d/ coordinatiõe ẽt de vllo pdicet eoz, q̃ sũt in/b/e/z/a/ aũt in toto/d/ est, Manifestum est q/b/ non erit in d. Cõmutarentur.n. coordinatiões. Similiter autem est, 7 si/b/ in toto aliquo sit.

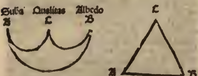
Substantia	D	Z	Qualitas
Animal	C	E	Passio
Homo	A	B	Color

¶ Cum accepisset q possibile est/a/ quidẽ esse in toto quodã/b/ vo nõ esse in eodẽ toto. Nũc id demõstrare vult. Cõme. 151ᵐ
Verbo7 expõ ¶ Quo vo ad vba attinet. Coordinationẽ vocat ordinẽ Cathenamue q̃ ab vnoquoqz gñalissimo deducit, vt substantiã, aial, hõ. Per coordinationẽ q̃ cõmutat, intelligit, cã, q̃ cũ altera cõicat, vt corp⁹, elemẽtũ graue. Hęc eni cõicat cũ pma, qm cõia hñt gñia substantiã, videlz 7 corp⁹. Per coordinationẽ vo, q̃ nõ cõmutat, itelligit cã, q̃ nihil cõe hz, vt est Qualitas, Passio, Color, vel quantum continuũ, superficies. His expositis, inqt. ¶ Qd aũt cõtingat b/ nõ eẽ. In eo toto. In quo est/a. Aut itez ẽ/a/ in eo toto. In quo est/b/ vt paulo ante assumptũ est. Manifestũ est ex coordinatiõib⁹, q̃cunqz nõ cõmutant adinuicẽ. Et dixit, q̃cũqz non cõmutant adinuicẽ, pp coordinationes q̃ cõmutant (Vtputa q̃ hñt gñia cõia, vt dictuz est). Ergo vult hic, q si detur coordinationes incõmutabiles, atqz ipermistę, pñt/a/ 7/b/ esse sub diuersis totis penitus abiũctis, vt/a/ sub/d/ 7/b/ sub/z. Qd aũt ita sit, pbat, 7 inqt. Si eni nihil eoz, q̃ sũt in/a/c/d/ coordinatiõe, ẽt de vllo eoz pdicet, q̃ sũt in/b/e/z/ coordinatiõe, 7/a/ in toto/d/ ẽ. Manifestũ q/b/ nõ erit in/d/ toto. Cõmutarent.n. coordinationes. Cui⁹ oppositũ supponit, vt q sint incõmutabiles. Silr aũt qd diximus pz. Et si/b/ in toto aliquo sit. Vtputa in toto/z. Bene ẽ dictum est/a/ 7/b/ esse in diuersis totis. ¶ Quo vo ad rõnẽ attinet. Aiaduerte q vis rõnis Aristo. est Enthymema, hoc pacto. Si sũt coordinatiões in Enthymema
iter. cõmutabiles/a/ 7/b/ sũt in diuersis totis. Sz dant coordinatiões incõmutabiles, vt nũc supponit. Ergo/a/ 7/b/ sũt in diuersis totis. ¶ Qd aũt dent incõmutabiles coordinatiões, Aristo. supponit hic, qz 3 Antiquos pbauit non oia eẽ vnũ vt Parmenides 7 Melissus dixerunt. ¶ Pla Disãsio iter
antiqs de co
ordinatiõib⁹.
6⁹ ph. 14. tẽ.
Plato.
Aristo.
Pithagorici. to ẽt dixit oia cõtineri sub Idea vni⁹. ¶ Arist. ãt supponit eẽ.x. rez gñia, 7 quidẽ ipmista, ac icõmutabilia. ¶ Pithagorici quoqz cõcesserũt eẽ coordiatões duas tñ ipmistas alterã bonoz, alterã maloz. ¶ Arist. vo. x. rez gñia supponẽs, vult/a/ 7/b/ eẽ in diuersis totis, vt supposuit in primo textu. Qd igit/a/ 7/b/ sint i diuersis totis, pz ex hisce.

¶ Sed si/a/ nulli/b/ insit, 7 neutz i toto sit vllo, necẽ est/a/ sine medio nõ cõpetat ipsi/b. Nã si quidpiã iter ipsa mediũ cadet, necẽ est alteꝝ ipsoz in toto quopiã esse. Aut.n. in pria figura rõcinatio eoz, aut i media extruet. At si in pma/b/ nimiꝝ in toto quopiã erit. Propõnez eni eam q̃ versus/b/ collocabit affirmatiuã eẽ opz. Si in scda vtrũuis in toto quopiam erit. Nã vtrũuis iteruallum affirmatiuũ esse

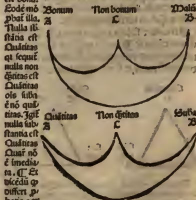
pōt. Atq3 nūc versus maius nunc versus minus extremū negatiua propōne sumpta, cōficiē rōcinatio. Ambe vō ppōnes si fuerit negatiue rōcinatio nō ɔstabit. Pz igiē fieri posse vt sine medio gdpiā cuipiā nō isit, atq3 qñ, ꝛ quēadmodū fieri pt satis iā explanauim⁹.

Si vō neutꝝ sit in toto aliquo nullo, nō sit aūt/a/in/b/necesse est idiuisibilr nō eē. Si.n. erit aliqd mediū, necē est aliqd hoꝝ i quodā toto eē. Aut.n. in prima figura, aut in media erit sylls. Siqdē igr in pria figura/b/erit i toto aliquo. Affirmatiuā.n. ad hoc opz fieri ꝑ positionē. Sin aūt in media, vtrūq3 ɔtingit. Ad vtrūq3.n. posito priuatiuo, erit sylls, cū3 aūt vtraq3 priuatiua sit, nō erit. Manifestu3 igiē qꝫ ɔtigit ꝛ aliđ in alio nō eē indiuisibil'r, ꝛ quando contingit, ꝛ qūo diximus.

Cōmē. 153ᵐ Cū dictū sit trifariā eē negatiuam mediatā, nā ea, cui⁹ vtraq3 extrema in diuersis ɔtinēē totis mediata est, ꝛ ea, cui⁹ subiectū i aliquo toto est, ꝑdicatū vō minime. Et ea, cui⁹ ꝑdicatū in aliquo toto est, subiectū aūt nequaq3. Dic q̄si ex his, q̄ dixit deducit, q̄ naz sit ꝑpositio imediata, ꝛ dicit qꝫ negatiua imediata est, cui⁹ neutrius extremoꝝ in aliquo toto est. Ut nulla suba ē q̄ntitas. Et vi3 mihi, qꝫ pticula d'i hoc est aūt, legi dz d'i, hoc est igiē. Qm̄ ex dictis hoc deducit, vñ ingt. Si igiē neutꝝ extremoꝝ ꝑpōnis negatiuę. Sit in toto aliquo nullo, supfluit vbū nullo more grecoꝝ, apud quos duę negatiōes magis negāt. Hoc est, si igiē nec subiectū nec ꝑdicatū negatiuę propōnis, i aliquo toto sit. Utputa, si nec/a/nec/b/in aliq̄ vliori sit, s3 sint ipsa vlissima. Non sit aūt/a/in/b/hoc est ꝛ ꝑpō negatiua sit hęc, nullū/b/est/a. Necē est idiuisibilr nō eē, h est necē est, vt hęc ꝑpō nullū/b/est a/sit imediata, probat ɔtriaz ex opposito ɔñtis, ꝛ ingt. Si.n. erit aliqd mediū, necē est aliqd hoꝝ. s. aut/a/aut/b/in aliquo toto eē, ꝛ sic ꝑ tale mediū poterit syllogiçari syllo, q erit aut i p̄ᵃ figura, aut in media. Probatū est.n. oēm ꝑpōnē mediataz Verboꝝ expō syllogiçari posse aut ꝑ pmā, aut ꝑ scdaz figuraz. Quo vō ad verba attinet. Aiaduerte qꝫ Arist. adiecit. Non sit aūt a/in/b/qm̄ ex negatiua nō seqtur affirmatiua, nisi cū ɔstantia subiecti. Nō.n. seqtur, nec ꝑ extremoꝝ/a/b/ꝑpositiōis est in aliquo toto. Igiē/a/b/est negatiua imediata, s3 opz addere. Et/a/b/est ꝑpō negatiua, tūc.n. seqē qꝫ sit imediata. Tūc ondit, qꝫ si pōt syllogiçari in aliq̄ figura, qꝫ sit aliqd extremoꝝ in aliquo toto, ꝛ ingt. Siqdem igiē in pma figura sylls sit, quo/a/b/syllogiçaē, ipsum/b/erit in toto aliquo, vt in/c. Cur⁹ rōnē ait. Affirmatiuā eni ad hoc opz fieri propōnez, vt minorē, v3, oē/b/est/c. Ut sit sylls oē/b/est/c/nullū/c/est a nullum igiē/b/est/a. Sin aūt (vt ingt sylls). Quo ad illa vba ꝑbaē, sit in media figura. Utrūq3 ɔtigit, hoc est tam maiorē, q̄3 minorē, cui⁹ eām affert, ꝛ ingt. Ad vtrūq3.n. posito priuatiuo hoc est, tam ad maiorē q̄3 ad minorē erit sylls in scda figura. Dico aūt vtrūq3 nō sil', sed seorsu3. Qm̄ cū vtraq3 sil' priuatiua sit, nō erit sylls, ex vtrisq3.n. negatiuis nihil seqēē. Tūc epilogat, ꝛ ingt. Manifestū igiē qꝫ ɔtingit ꝛ aliud in alio nō esse indiuisibilr. Hoc est pz, qꝫ sit aliq̄ ꝑpō negatiua imediata, ꝛ pz qñ ɔtingit, qm̄ tunc, cū extrema in nullo sūt toto, vel ambo in eodē toto. Exēplū primi substantia nō est q̄ntitas. Exēplū scdi, rōnale nō est irrōnale. Et manifestū est qūo ɔtingit, qꝫ ꝑpositio negatiua sit imediata. Qm̄ ɔtingit negatiuā esse imediatā nō eo mō, quo affirmatiua est imediata. Ut dictū est. Nā affirmatio dr̄ imediata rōne ꝑdicationis, negatio vō, rōne stat⁹, Utputa, cū ad ꝑdicata ē status. Preterea affirmatio dr̄ imediata, q2 est ꝑ se, ꝛ vlis. Negatio vō, nec est ꝑ se, nec vlis. Sed dubitaē, q2 hęc nulla suba est q̄ntitas, nō Dubitatio. vr̄ imediata, qm̄ ꝑ regulā, q̄ libro scdo de iterptatiōe Cas. vide habeē, hęc propō malū non esse bonū, sic ꝑbaē, Nullū nō bonū est bo nū. Oē malū est non bonū, nullu3 igiē malū est bonū.

Eodē mō ꝑbaē illa. Nulla substātia est Quātitas q2 seqēē nulla non q̄ntitas est Quātitas ols suba ē nō quātitas. Igiē nulla substantia est Quātitas Quaē nō ē imediata. Et dicēdū qꝫ differt ꝑbatio, ꝛ expositio vt

in Ludicris dixim⁹. Qm̄ ꝑbatio est ꝑ notiora, expō vō nō, dico ergo qꝫ illa propositio nulla substātia est quātitas, logice exponitur dupl'r, aut per affirmatiuam, naz si affirmatiua eius est falsa, ipsa est vera. Aut sumēdo medium terminū ifinitāter. Ut si volo probare, hanc. Nulla substātia est quātitas, sumam negatiuam de ꝑdicato illius infinito hoc modo. Nulla nō quantitas est quantitas, omnis substantia est non quātitas. Igitur nulla substantia est quātitas. Eodē modo, ꝛ hęc Nullus homo est equus, qm̄ nullus nō equus est equus, Omnis homo est non equus. Igitur nullus homo est equus. Potest etiā ꝛ metaphysice ꝑbari, vt tertio metaphysice pz. Utputa, quantitas est quātitas, ꝛ substantia est substantia, ꝛ neutrum sub neutro est, igitur nulla substantia est quātitas. Patet igiē qꝫ tales nec probationes, nec demonstrationes sint. Qm̄ non per notiora sunt. Dictum de syllogismo scientię, ꝛ ex quibus sit, ꝛ qualibus, ꝛ quę dicta sit syllogismi ꝑꝑ quid a syllogismo q2, ꝛ qꝫ sicut sūt affirmationes imediatę, ita etiam negationes imediatę.

Solutio. Probatio ꝛ expō quō differunt.

Ista ꝑpō nulla suba ē q̄ntitas logice exponiē dupl'r.

Epilogus.

Finiūt Cōmentaria sup libro pmo Posterioꝝ. Augustini suessani Philosophi celeberrimi.

¶ Augustini Niphi Medices in libris Posterior. Cōmentarior. Liber Secūdus.

Tex. pm°.

Ea que queruntur tot sane profecto quot sūt ea que scimus. Querimus autem quatuor, esse, ppter quid est, si est, atq̃ quid est.

Quesita sunt equalia numero his, cuncq̃ quidez scimus. Querimus autem quatuor quia, propter quid, Si est, quid est.

Cōmēta. p° Discordia apud grecos de intētiōe huius Libri.

De intētione huius Libri apō grecos fuit dissa. ¶ Alexander Aphrodisius huius Scdi libri intētionez de definitione esse asserit, Unā autē auctoritate Theophrasti qui huius libri intētionem & materiā dicit esse definitionem,

Quid Alex. sentit.

Rō Alexan.

Rōne etiam q̄ liber posterior. sit de instrumentis ac de modis sciēdi, sunt autē duo sciēdi instrumēta siue modi Alter demonstratio, Definitio alter, Cū igit̄ de demonstratione egit in libro pmo, nisi sit diminutus, restat nūc vt de definitione dicat, Cui Arist. pmo huius assentire videt̄, cū inqt (Siqdez igit̄ est aliquis alter sciendi modus, posterius dicet) Et inuit hūc, qui est per definitionē, de quo hic agendum esse tradit.

Duo sunt instrumēta sciēdi siue modi

Tex. 5° com mētario. 14.

Cōfirmatio Linconiēsis.

¶ Huic opinioni Robertus Linconiēsis cognomēto Grossatesta concordare videt̄ argumētans, In pmo libro egit de tribus q̄stionibus, vt de an res est, q̄lis res est, & ppter quid res est. Ergo consonum est nūc (vt de q̄d est dicere) Alioquin mācus esset.

Simplici9 & Phil. cōtra Alexā. opinionē. Primo.

¶ Sz Simplicius huic aduersat̄ & nō ab ratione, nā intētio libri cū libri inscriptiōe conuenire dz. At nec Liber posterior., nec hic secūdus de termino, aut definitiōe inscribit̄, Non ergo eē pōt de definitiōe.

Secūdo.

¶ Preterea (vt etiā Philoponus argumētat̄) de definitiōe hic agit̄ p accidens eo mō, q̄ de ceteris causis agit̄. Liq̄tātū accidit definitiōi eē mediū. Sic. n. & de ceteris causis agit. s. vt illis accidit rō medij. Ergo de definitione nō est per se intētio in hoc libro.

Tertio. Cap. 24.

¶ P. Arist. p prior. ait eiusdē facultatis per se esse cōsiderare de gnatiōe & de facultate gnōnis, iō asserit ad eādez facultatez spectare generationē syllogismor., & medij inuētionem ergo si in pmo egit de generatione demōstrationis, rōni, cōsentaneum est nūc agere de medio, que est facultas generādi demōstrationes.

Quarto.

¶ Facit ad hoc Aristo. (vt dic̄ Philoponus) qui ob aliud nihil demonstrat oīa q̄ri medij gratia, nisi (vt ostēdat eius intētionē eē principalr̄ de medio.)

Ad Theophra. auctēs.

¶ Que vo Alexā. potuerūt mouere nulla sunt. Auctoritas eni Theophrasti nō cogit, cuz ille fuerit ill9 partis.

Ad rōnem Alexan.

¶ Rō etiā non cogit, qm̄ hic liber non est de oī sciendi mō, sed solū de sciendi mō, qui est per demōstrationē De mō sciēdi, qui est p definitionē liber topicor., & metaphysice agit per se, hic autē non nisi per accidēs, sicut de ceteris causis agit̄.

Intētio huius libri eē p se de medio.

¶ Ex his ergo dicamus intentionē p̄sentis Secūdi eē de medio per se, sed q̄a accidit medio eē definitionē, siue cām formalem, veluti accidit medio esse oēm cām, ideo per accidēs de definitiōe agitur, que est causa formalis, & de ceteris causis siir. Et q̄a intentio Aristo. hic est agere de medio, pcit huius rei necessitatē hoc pacto, Id cuius gratia oēs q̄stiones q̄runt̄, ipm pncipalr̄ q̄ritur, Mediū est id, cuius gr̄a oēs q̄stiones q̄rūtur, Igitur mediū principalr̄ q̄ritur. Pro declaratiōe igit̄ minoris huius sylli, pmittit quid q̄situm sit, vel q̄stio, & quot numero q̄sita, & quo modo ad scibilia se habeāt, & primo syllogizat q̄tuor numero eē scibilia, & inquit. Quesita sunt equalia numero his, q̄cūq̃ quidē scimus, hec est mior, Querimus aūt q̄tuor, hoc est, sz q̄sita sunt quatuor, q̄m est, siue q̄a est, ppter q̄d est, si est, & q̄d est. Ergo in tertia figura scibilia erūt q̄tuor.

Syllo. tex.

Verbor. expositio.

¶ Quo vo ad vba attinet, Illud relatiuū equalia numero, valz relatiuū substātie, sed q̄a q̄situz differt aliqua rōne a scibili, vsus est relatiuo qualitatis vel quātitatis. ¶ P. Aduertere in plus eē q̄situm, q̄z sit q̄stio. Quesituz eni est conclusio ante demōstrationē, & q̄sitū est passio de subto, et genus de specie. At q̄stio nō est nisi cōclusio ante demonstrationē, q̄stio enī in demōstratione est, vt problema in syllogismo dialectico, & vt sophisma in syllo sophistico. At q̄situm dr̄ & cōplexo, & de incōplexo, hac rōne quodquidest de definito nō q̄stio est, sed q̄situm, & si est similiter nō q̄stio, sed q̄situz est, q̄a est, & ppter q̄d est, sunt q̄sita, & q̄ōnes,

Quesitū in plus ē q̄z q̄o.

¶ Ex his apparet nō bn̄ vbum grecū zetumena trāslatū esse q̄stiones, sed q̄sita est trāslatandū. Ex his ergo pz q̄uo scibilia, & quesita se habēt, eadē. Etenim sunt, & equalia. Patet vlterius Aristo. nō duas conclusiones hic assignasse (vt Juniores dixerūt) sed vnum syllm, quo demōstrat scibilia & q̄sita esse eadē, & numero equalia, lz supponat q̄sita esse scibilia, Sz pbauit scibilia eē q̄tuor, & sic illa numero equalia eē.

Cōtra Juniores.

¶ Philoponus vo dicit Aristotelē pmo accipere inter pblemata, & ea, q̄ cognoscētes scimus, conuenientiam, & est illa esse quatuor, nā que q̄rimus sunt quatuor, & que cognoscētes scimus, etiā quatuor sunt. Et sic Aristo. p equalia nūero intelligit tot numero, vnde lr̄a sic legenda est. ¶ Quesita sunt equalia numero his, quecūq̃ q̄dez scimus, idest tot sunt ea, q̄ q̄rimus, quot cognoscētes scimus. Et dic̄ Philoponus recte Aristotelē sic dixisse, nā bene quot querimus, tot cognoscētes scimus. Naz quatuor q̄rimus, & q̄tuor cognoscētes scimus, cōtra vo non, nō quot scimus tot, q̄rimus. Multa eni scimus, que nō q̄rimus.

Expō. philo.

¶ Quo vo ad vba attinet, dicit Philopon9 vba illa, Quecūq̃ quidē scimus nō sic intelligēda sunt vt iacēt, nō eni que scimus q̄rimus, intelligēda ergo sunt, idest quor. sciētiā sumimus, naz que scire volumus, hec q̄rimus. Quesitis ergo, & his, quor. sciaz sumimus, cōmune est esse q̄tuor.

Verbor. expō sm Philo.

¶ Aliter autē & forte melius diceremus. Aristotelem. s. duo hic pponere, Primū, q̄ quatuor sunt q̄ita, Scdm, q̄ quatuor sunt inuēta, Et vtrūq̃ hor. inductiōe pbat, & q̄ hec sit expositio vera. Aristo. demōstrat cū epilogat, que dixerat. Dicit enī que q̄dem igit̄ q̄rimus, & q̄ inuenientes scimus, hec & tot sunt. Ecce q̄ hec duo epilogat. s. q̄ quatuor sint q̄sita, & quatuor inuēta. Quare lege, quesita sunt numero equalia his, quecūq̃ quidem scimus. Querimus autez quatuor. Ergo vult habere quatuor eē quesita, & quatuor que inuenientes scimus.

Propria expō.

¶ Nā cū q̄rimus vtrum hoc an hoc sit plura cōplectētes hoc pacto, vtrum sol deficiat, an nō deficiat, eē tū q̄rimus. Cui9 id indiciū est. Hoc eniz iuēto, solē inquā ipm deficere statiz cessamus. Atq̃ si a principio solē deficere scimus, non q̄rimus vtrū deficiat sol.

¶ Quandoquidem vtrum hoc inest, aut hoc, querimus in numerum ponentes, vt vtrum deficiat sol, vel nõ, ipsum qa q̄rimus. Signum autem huius. Inuenientes enim quia deficit, pausamus, ⁊ si in principio sciremus qa deficit, non quereremus vtrum.

Cõme. 2m. Expõ Simplicij. ¶ Accepit q̄sita esse quattuor, ⁊ totidẽ eẽ scita, siue inuẽta, Nũc probat (vt Simplicius inqt) ex diuisione. Illa eẽ quattuor, ⁊ nõ plura, neq3 pauciora. Et intelligit Simplicius per diuisionẽ, inductionem sufficiẽtem. Est enĩ inductio duplex, altera cum sufficientia, vt quãdo inducẽs simul inducit, ⁊ sufficit. Sic enim Aristo. probauit quattuor esse p̄dicata. Simul enim induxit, ⁊ sufficere visus est. Altera vero est inductio, in qua inducũtur singularia, s3 non omnia. Et hec est inductio sm̃ Aristo. ergo diuisione probat quattuor esse q̄sita, ⁊ totidẽ inuẽta (vt Simplicius inquit, qa p inductionẽ diuisiuam cũ sufficientia. Ordo vero inducẽdi hic est, q̄ p̄mo cõpositas, 2° simplices inducit.

Cã secũdũ Simplicium. Refutatio. ¶ Reddit causam Simplicius, qa cõposita sunt nobis prius nota simplicib9. ¶ S3 hec causa nulla est, qm̃ q̄stio ꝓpter qd est cõpositior q̄stione qa est. Nã (vt Philoponus inqt) In q̄stione ꝓpter qd est ꝯtinet, ipsum qa est, nõ aũt in q̄stione qa est ꝯtinet ipsum pp qd est. Ergo Arist. prius debuisset icipere a qõne pp quid tãq3 a magis cõposita.

Alia causa s3 alios. Refutatio ¶ Alij dixerũt cũ icipere a q̄stionib9 cõpositis, qa iste liber est resolutorius, ⁊ resolutio est a cõpositis a simplicia. ¶ Sed nec hec cã bona est, qm̃ debuisset incipere a qõne ꝓpter qd, que est oim̃ maxime cõposita, vt dicit Philoponus.

Propa pd ¶ Quare cũ Arist. vtat inductione, ⁊ inductio sit singularium, vel eo℞ que se habent, vt singularia, ⁊ iter singularia nõ sit ordo, nõ deb3 reddi causa eius, qd nõ est. Uolẽs igit Aristo. inducere in cõpositis, incipit a q̄stione qa est, ⁊ ꝓbat simul ipsam eẽ q̄stionem, ⁊ enumerat ipsam, ⁊ inqt. ¶ Quãdoquidem hoc, aut illud q̄rimus in numerũ ponentes, vt vtrum deficiat sol, aut non, ipsum quia q̄rimus. Dixit in numerum ponentes, qa (vt Simplicius dicit) est q̄stio de cõposito, vel (vt dicit Philoponus) nõ de termino, sed de ꝓpositione q̄stio est vbi subiectũ ⁊ p̄dicatum due res sunt cõstituẽtes numeꝝ binariũ. Dũ enim q̄rimus vtrũ sol deficiat, ponemus in numeꝝ qa illi subiecto sol addimus h̄ p̄dicatum deficit, ⁊ q̄rimus an illi insit.

Obiectio. ¶ S3 dices ip3 quia est, habet per sensum, ergo nõ q̄ritur, cũ q̄rimus q̄ nõ sunt nobis nota sensibus.

Solutio. ¶ Dici põt ipm qa est q̄ri in mathematicis, quãdoquidem demõstratio simul ostendit in illis ipm qa est, ⁊ ꝓpter qd est. In aliqbus etiã naturalibus eẽ põt ipsum qa est q̄situm, vt si nõ essemus p̄sentes ipsi, q̄re venit in qõnem. Quod vero ipm qa est sit quesitũ, ꝓbat Aristo. signo (vt inqt Simplicius sumpto a ꝯtrario) ⁊ itelligo a cõtrario ⁊ sumpto a termio a quo, ⁊ sumpto a termino ad quẽ, ⁊ inqt. Signum autem huius est, q̄ inuenientes, qa deficit, pausamus, hoc tollit q̄stio, ⁊ hoc signũ est ex parte termini ad quẽ. q.d. cũ ipsum quia datur in missiõe eius q̄stionis, que q̄rebat an sol deficiat, ergo fuit quesitũ, vtrũ sol deficiat, semp enĩ respõsio est de eo, qd q̄rebatur. Ex parte vero termini a quo ꝓbat, ⁊ inquit. Et si in p̄ncipio sciremus qa deficit, non q̄reremus vtrũ deficiat, ergo ꝓpter sciam nõ q̄ritur, quare si cõtingit ignorari q̄ret, ⁊ sic isto duplici signo p3 ipm, qa quesitum eẽ. ¶ Ex his apparet duplici rõne Aristotelem ꝓbasse ipsum qa est, esse q̄situm. Primo, qa plerũq3 p sensum p3, ideo raro q̄ritur. Scdo, qa qd querit, per notam interrogationis q̄ritur, at ipm qa non interrogat. ¶ S3 ambigeo quo ipsum qa est, sit q̄stio, cum potius videat p̄cognitio:

Dubitatio ¶ Occasione huius dubitationis quidã viri eruditissimi, qd grece est oti, An subiecto p̄dicatum insit latine dixerũt. Alij oti dixerũt an, Alij vtrũ, Alij q̄lis res est, vt Philoponus exponit.

Solo alio. ori Propa solo. ¶ Uerum ego dicerem oti, qd apud nos est ipm qa, vel quia eẽ q̄situm, cum dat in missione, ⁊ etiã cum ignoratur q̄ritur. Si ergo dat in respõsione, ergo q̄rebatur. Non tñ q̄ritur per notam interrogationis sicut alia q̄sita, ⁊ sic est q̄stio, siue q̄situm nõ p modum questionis vel quesiti, cetera vero sunt quesita, ⁊ quidem per modum quesiti.

¶ Cum autẽ scimus esse, tum ꝓpter quid est dicere ꝯsueuimus. Deficere nãq3 solem terrãq3 moueri scientes, cur deficit q̄rimus aut mouet. Atq3 hec hoc pacto.

¶ Cum autem scimus ipsum qa, ipsum ꝓpter quid querimus, vt sciẽtes qa deficit, ⁊ quia mouetur terra, propter qd deficit, vel ꝓpter quid mouet, querimus. Hec quidem sic.

Cõmen. 3m. ¶ Incepit a cõpositis questionib9, siue quesitis, nec alia rõne, nisi qa inter inductiõis partes ordo assignari non põt, cum igit egit de q̄stione qa est, nunc transit ad questionem ꝓpter qd est, ⁊ inquit. ¶ Cũ autem scimus ipm quia, ipm ꝓpter qd q̄rimus, ⁊ exẽplo ostẽdit, cũ dicit, vt scientes qa deficit sol. s. per sensum, aut rõne, aut experimẽto, aut auctoritate p̄ceptoris, ⁊ sciẽtes qa mouet terra etiam his modis, mox ꝓpter qd deficit sol, vel pp qd mouet terra, q̄rimus, tunc epilogando, inqt. Hec quidem sic. sup. q̄runtur.

Ordo Simp. ¶ Dicit Simplicius, ⁊ quidem sapide, in nobis fieri hunc ordinem. s. vt post qõnem qa est, surgat q̄stio ꝓpter qd est, quãdo cum rõne viuit aĩa, ipsa. n. apta perfici a scia, quousq3 perfectione indiget q̄rit, hinc sciẽs qa res (vt qa sol deficit) vel terra tremit, cũ ignoret causam, nisi q̄rat cãm, nõ q̄ret suã totalẽ perfectionẽ. Est. n. sibi naturale desideriũ ad sciẽdum, quare q̄diu contigit scire, tãdiu querit. Est autem ipsum quia prius ipso propter quid, qm̃ cõius, nam de quolibet potest ipsum quia perquiri, non autem ipsum propter quid.

¶ Quedam alio q̄rimus mõ. Querimus enĩ si sit, an nõ sit, cẽtaurus aut deus. Si sit autẽ necne simpliciter dico, sed nõ si albus sit, aut nõ albus. Hoc percepto. Deũ inquã esse, vel hominem, quid est postea q̄rimus, vt qd est deus quid hõ. Hec igitur ⁊ tot sunt q̄ q̄rere conuenimus, ⁊ que iam scimus inuenta.

¶ Quedã autem alio mõ q̄rimus vt si est aut non est cẽtaurus, aut deus. Hoc autem si est, aut nõ est, simplr dico, sed nõ si albus aut nõ, cognoscentes autem quoniam est, quid est, q̄rimus. Ut quid igitur est deus, vel quid est homo. Que quidem igitur querimus, ⁊ q̄ inuenientes scimus. Hec ⁊ tot sunt.

Cõmen. 4m. ¶ Nũc transit ad q̄stiones simplices, dixit enĩ epilogando hec quidem sic q̄rimus. s. cõposite, atq3 in numerũ ponentes, vt diximus, q̄dam autẽ alio modo q̄rimus, quoniam nec cõposite, nec ponẽtes in numeꝝ, cum in istis nõ sit esse ante p̄dicatũ, vt Simplicius inqt, de quo postea. Incepit autem a q̄stione si est, vel qa simplicior, vt videbitur, q̄si p̄supposita ipsi quid est, vel quia cõior, quãdoquidem

dem de oībus de qbus queri pōt quid est ipsū si est q̄
ri potest, at de multis q̄ritur si est, de qbus non queritur
quid, vt de cētauro, τ vacuo. Aut q̄a ipsum si est quo ad
nos pma est, nos eni nostro nāli sciēdi ordine, Primo si
res est, offendimus. Inuēto ꝟo ente, offendimus qd res
ipsa sit, siqdem τ differētia, q̄ sunt definitionis ptes po
Notandum sterioꝛa sunt ipso ente. ¶ Aiaduersione dignum ꝟbum
si, qḋ grece est εἰ, posse interdum accipi pro nota ppositionis
hypothetice (vt Boetius dicit) Ut si diceremus,
si equus volat, equus hʒ alas, τ hac rōne nō q̄situm fac,
sed illationis, siue 𝔷tinuationis est signū, nostro autē in
pposito accipit (vt q̄situm facit) Hoc mō sumptū cōe
est qd esse, τ ad nō esse. Quādoq̄dem q̄situ3 si res est vel
non est, terminat aliquādo ad esse, vt si q̄ratur si de⁹ est,
aliquādo ad nō esse, vt si q̄ratur si cētaurus vel vacuū
est, vel ne, τ q̄a sic cōiter accepit ipsū Aristoteles dedit
duo exēpla, τ inquit. ¶ Quędā autem alio mō q̄rimus,
qm̄ nec cōposite, nec in numeruʒ ponentes q̄rimus, vt si
est, aut nō est cētaurus, τ hoc exēplum est quando si est,
ad negationē terminatur. Aut deus, τ hoc exēplum est,
quādo si est ad affirmationē terminatur. Et qm̄ si est fre
quenter in ꝓcognitionibus, τ q̄stionibus accipit pro ipso
quia est. Idcirco inq̄t. Hoc autē si est, vel non simplr di
co. vʒ. in nullam entis partē descēdens, qm̄ nō si alb⁹ vel
non, quę sunt entis partes q̄rimus, quo mō ipm q̄a est fa
cit. Verū de hoc postea. Trāsit deinceps q̄stionē quid
res est, τ inq̄t. Cognoscentes autē q̄ est deus, qd de⁹ est,
quęrimus (vt qd deus est) vel qd est hō. Sequit aūt qd
res est ipsum si res est, q̄rere, si aīa viuit rōne, q̄a deside
rium nāle est ipsi ad sciendū quousq̄ ignorauerit. Et q̄a
pposuit quatuoꝛ esse q̄sita, τ quatuoꝛ quę inuenientes sci
mus, vtraq̄ epilogās, inq̄t. Quę q̄dem igit̄ q̄rimus, τ q̄
inuenientes scimus, hęc sunt in substātia, tot numero. s. q̄
Digressio. tuor. ¶ Sed circa hec plures dubitatiōes emergūt, τ in
p⁹ dubitatio. se, τ circa ꝟba Aristotelis. ¶ Dubitatur ergo pmo quō
differūt q̄situm, τ inuētū, hoc est scitū, qḋ inuenientes sci
Sol. Simp. mus. ¶ Rñdet Simplicius q̄situm τ scitū siue inuētū
esse eadem subiecto, τ differre rōne, naʒ qḋ ex principio
pponitur vt q̄situm, hoc vltimo inuētū sit. Unde diffe
runt, vt q̄stio, τ 𝔷clusio, ante eni demōstrationē q̄stio est.
Dubōnes 3 Simpli. In fine ꝟo 𝔷clusio. ¶ Sed sm Platonē scitū est ante
q̄situm, qḋ animus eni pręsciuit, q̄rentes reminiscimur.
3⁹ de aia. tex. cōmen. 20. Ut in Menone probauit. P. sm Aristo. actus est prior
potentia, scitū actus est, quęsitum potētia. Ergo scitū pus
q̄sito est. Insuper aliqua sunt scita, q̄ nunq̄ fuerūt quęsi
ta, vt dignitates, hę scitę sunt a nobis, τ tn̄ nō prius fue
Defensio Simplicij runt q̄sitę. ¶ Pōt Simplicius defendi cum intelligere
de scitis, q̄ sunt 𝔷nes (vt exponit) vel de scitis nō pmis,
sʒ quoꝝ pōt esse q̄stio, τ respectu eiusdem q̄rentis, atq̄
eiusdē inuenientis, nam respectu diuersoꝝ scitū est prius
quęsito, scitū enim in doctore prius est q̄sito in discipu
lo. In discipulo ꝟo prius est q̄situm q̄ scitū eiusdē rei.
2⁹ dubitatio. Plato ꝟo cōtrariū asserit, fuit tn̄ pprię opiniōis. ¶ Se
cūdo dubitat̄, q̄a non vident̄ q̄sita ęqualia numero his
quę inuenientes scimus, Nam sicut apud sensum non oē,
quod quęritur, inuenit̄ (Quęrens eni thesaurū, nō ex ne
cessitate thesaurū inuenit, neq̄ q̄rens amicū necessario
inueniet) Ita apud intellectum. Tetragonismus eni cir
Responsio culi ab antiquis q̄situs est, nō tn̄ adhuc inuētus. ¶ Pōt
respōderi (vt ex ꝟbis Simplicij colligi pōt) Arist. per
numerū nō intelligere numeꝝ indiuiduoꝝ, nō eni quot
sunt q̄sita numero indiuiduoꝝ, tot numero indiuiduorū
sunt scita, Sʒ intelligit sm genus. q. d. quot numero sunt
genera q̄sitoꝝ Sunt eni genera q̄sitoꝝ quatuoꝛ, τ q̄tuoꝛ
3⁹ dubitatio genera scitoꝝ. ¶ Tertia dubitatio q̄rit̄ de numero q̄ō

nam. Videt̄ eni q̄ q̄stiones sunt innumerę, ergo non tm̄ Primo.
q̄tuoꝛ. ¶ P. Quęstio quid est, non est vna, sed tot quot Secundo.
sunt causę, ergo non tm̄ quatuoꝛ sunt q̄stiones. ¶ P. Si Tertio.
est, τ q̄a est per sensum sciūtur, ergo nō q̄runt̄. ¶ Sim Que Simp.
plicius cognomēto magnus Magister pbat q̄tuoꝛ tm̄ Probōnes q̄ tm̄ q̄tuoꝛ sunt
esse q̄sita. ¶ Primo q̄a vel q̄rimus cām, vel quęrimus q̄sita.
eē. Si q̄rimus esse, aut q̄rimus eē simplr, τ sic est q̄situ3 p⁹ pbatio.
si res est, aut q̄rimus esse sm qd, hoc est an hoc sit in B,
τ sic est q̄situm, q̄a est. Sinautē q̄rimus causam, aut q̄ri
mus cām, quę est ipsius eē simplr, τ sic est q̄situ3 qd res
est. Aut cām quę est ipsius eē in alio, τ sic est q̄situm pp
quid est. ¶ Secūdo hoc idem pbat sic, aut q̄stio est de Secunda.
simplici aliquo, aut de cōposito aliquo, Simplex est qḋ
non, nisi sub vno pdicamēto esse pōt, vt hō, deus, τ ani
mus. Cōpositum ꝟo qḋ 𝔷tingit esse sub diuersis pdica
mentis, vt iustū est ęquale. Si q̄stio est de simplici, aut
ipm esse q̄rimus, aut ipm qd esse, si ipm esse, est q̄stio si
est, si ipm quid eē, est q̄stio quid est. Sinaūt quęstio est
de cōposito, aut in eo q̄rimus si subiecto insit aliqd, aut
ppter qd subiecto aliqd insit. Si q̄rimus si subto aliqd
insit, est q̄stio q̄a est. Sinautē q̄rimus ppter quid subie
cto aliqd insit, erit q̄stio ppter qd. ¶ Tertio hoc idē p Tertia.
bat rōne physica, nā q̄tuoꝛ sunt causę, quę q̄dē est si est,
causam vnde motus pncipiū imitat̄. Est eni causa effe
ctrix, principiū essendi simplr. Quęstio qd est, specifica
tiuam cām imitat̄. Spēs eni τ ratio definitio est. Quę
stio q̄a est mām imitatur, qm̄ in ea est subiectū, in quo
aliud est. Quęstio ꝟo ppter qd finē imitat̄, qui est oīu3
causarū ppter qd. Istę tres rōnes ex ꝟbis Simplicij sa
tis cōmode eligi pnt. ¶ Quarta ꝟo eius rō, q̄a est theo Quarta.
logica, ꝑtereunda est. Pōt tamē τ quarta rō addi, qḋ q̄
tuoꝛ sint, q̄a omnis q̄stio, vel est de termino, vel de ppo
sitione, si de termino, vel de subto, τ sic est q̄stio si est, de
subiecto eni q̄rimus si est, vt si cētaurus sit, τ si deus est,
vel de pdicato, τ sic est, q̄stio quid est, quęrimus eniʒ de
subiecto qd pdicatum est, qd est τ definitio. Sinautem
q̄stio est de ppōne, aut de illa q̄rimus eē, aut cām, si eē,
quęstio est q̄a est, si causaʒ, q̄stio est ppter qd est. ¶ Ex Ad primum
his pʒ solō ad primā, lʒ q̄ōnes sm numeꝝ indiuiduorū
sunt innumerę, genere nō sunt nisi quatuoꝛ. ¶ Ad scdam Ad secundā
etiā patet solō, nam lʒ plures sint causę, τ sm q̄libet ge
nus causę, τ sm omnia simul definitio eē possit, tn̄ (vt di
cit Philoponus) oēs q̄stiones sub vno genere 𝔷tinent̄. s.
quid est. ¶ Ad tertiaʒ patet solō, nā lʒ plerūq̄ per sen Ad tertiam
sum terminent̄, tamē aliquādo subiectum esse est nobis
ignotū, vt an deus sit, hoc aūt pbamus syllogismo hypo
thetico a 𝔷structione añtis, quādo q̄stio ad partem affir
matiuā terminat̄, vtpote si motus est, Deus est, sed mo
tus est, ergo Deus est. Quādo ꝟo ad parteʒ negatiuam,
Syllogismo hypothetico destructiue, vt si vacuum est,
motus in nō tempore est, sed nō est motus in non tēpo
re, ergo nō est vacuū. Silr aliquādo q̄a est, nobis igno
tū est, vt in mathematicis, τ in q̄busdā nālibus, ideo si
mul terminamus q̄ōnem q̄a est, τ pp qd est. ¶ Quęrit̄ 4⁹ dubō.
quarto de dr̄ia q̄ōnū. ¶ Rñdetur ex his, quę Philopo Responsio
nus dicit, q̄ q̄stionū duę sunt simplices, τ duę composi Diff. q̄ōnū inter se. τ p⁹.
tę, si est, τ qd est, simplices sunt, nā si est q̄rit de subiecto,
quid est q̄rit de pdicato qḋ est definitio. Cōpositę sūt q̄a
est, τ ppter quid est. Nā q̄a est q̄rit eē hoc in alio, pp qd
ꝟo quęrit cām quare hoc est in alio. ¶ Secūda differē 2⁹ alia.
tia est, q̄ q̄stionū aliq̄ sunt psuppositę, vt si est, τ q̄a est.
Aliq̄ psupponentes, vt qd est, τ propter qd est. Quid est
eniʒ psupponit subiectū eē, cuius q̄rit definitionē, pp qd
ꝟo psupponit hoc esse in alio, cuius q̄rit cām. ¶ Tertia Tertia.
differentia est q̄ alię ponūt in numero, alię ꝟo nō ponūt

in numero. Et intelligit Simplicius ꝛ Philoponus qõnem ponere in numer, quādo subiecto addit ꝑdicatū, vel quādo sumentes duo q̄rimus si alterū alteri insit ꝛ q̄n si est Deus, vel quid est Deus, subiecto nō addit̄ ꝑdicatum, sed solū Ꝟbū subiecto addit̄, nec sumētes duo querimus, si alterū alteri insit, q̄rit̄ enim si est Deus, de subiecto, qd Ꝟo est, de predicato, ideo neutra ponit in numerum, qa est Ꝟo ꝛ ꝑpter qd ponūt in numer, nā ipm qa est, querit de esse huius in hoc, ꝛ ipm pp quid est q̄rit de causa cur hoc est in hoc, q̄ q̄libet querit addēs ꝑdicatum subiecto, assumens duo.

Quarta.

Quarta q̄ria est, q̄ due qõnes sunt dialectice, due Ꝟo scientifice. Si est, ꝛ qd est dialectice sunt. Sufficit enī ad eas rn̄dere ita, aut nō, qa est Ꝟo, ꝛ ꝑpter qd scientifice, ad eas enī nō est satis ita, aut nō respōdere, sed vtimur pluribus rōnib⁹ constructiuis, hec colligi possunt ex Philopono, ꝛ Simplicio.

5ª dubitatio. Solutio. Quo q̄sita ꝛ cessa diuersi ficant̄ i qõnibus.

Quinto q̄ritur cū in omni qõne sit ꝯcessum, ꝛ q̄situz, que sunt ꝯcessa, ꝛ q̄sita harū qõnum. Dicēdū in qõne si est, ꝯcessum eē quid significat nomē, q̄situm est eē, Ꝟbi causa, cū q̄rimus an cētaurus sit, cōcessum est qd significat nobis nomē centauri, q̄situz est esse de cētauro. In qõne quid est, ꝯcessum est duplex, quid significat nomen definiti, ꝛ illud significatū eē. Quesitū Ꝟo est qd est illud. In qõne qa est, ꝯcessum est multiplex, ꝛ qd significant termini, ꝛ subiectū esse. Quesitū Ꝟo si subito existēti aliud insit. In qõne Ꝟo pp quid est, ꝯcessū est hoc huic inesse, q̄situm Ꝟo est causa ꝑpter quā hoc huic inest. Ex his patet in omni qõne esse ꝯcessum, ꝛ quesitum, ꝛ quid in vnaquaq̄ vtrūq̄ sit.

6ª dubõ. In p° lib. c°. 3. ꝛc.

Sexto dubitabis qa Aristo. libro topico formas qõnum oēs fecit cōpositas, verbi causa, an quicq̄ de altero dicatur vt genus. An afferat̄ (vt ꝓprium) an affirmet̄ (vt accidens) an ꝑdicet̄, vt definitio: Hic Ꝟo aliquas simplices, aliquas cōpositas fecit.

Rn̄sio The.

Themistius respōdet ꝛ recte, dicit enī questionū vsum eē aliū in topicis, aliū autē in hoc loco, In topicis enim cōmunes sunt dialecticis ꝓpositionib⁹, ꝛ ꝓblematibus. At hic oibus demōstratiuis, ꝛ sic (vt Simplicius supplcuit in topicis) omnis q̄stio est composita. Hic aūt non omnis.

Dubõ z rn̄sionē The.

Sed circa hanc Themistij respōsionem dubitatio nō parua est, naz dialecticus querit de termino. s. de definitione, ergo nō omnis q̄stio topica est cōposita, cum ea, que de definitiōe q̄rit, sit simplex.

Rn̄sio Sim.

Simplicius dicit dialecticum nō esse querere de definitiōe, qa (vt dicit) Dialectica non exponit qōquidest.

Qualis rn̄°.

Ego Ꝟo non intelligo hec, que Simplicius dicit. Nōne querit dialecticus an quicq̄ de altero ꝑdicetur, vt definitio, certum est q̄ sic, ꝛ Themistius ꝯcedit. Preterea, Dialecticus cōstituit loca a definitione, ergo cōsiderat definitionem.

Ꝓbatio solo.

Ideo melius cū Philopono dicerem, oīa. s. ꝓblemata dialectica esse de numero q̄stionum qa est. Nam duo sumētes in omnibus illis q̄rimus si alterū alteri insit, in definitionibus enim sumētes definitū, ꝛ definitionem q̄rimus si definitio insit definito, ꝛ ħ pacto questio cōposita est, ꝛ qa est. At in hoc loco nō accipim⁹ in definitionibus duo, querentes an alterum alteri insit. Sed de predicato definiti querimus quid illud sit, ꝛ ita questio quid in hoc loco simplex est.

Cū aūt q̄rim⁹ eē, aut si est simplr̄, tuz si sit, necne ipsi⁹ mediū q̄rim⁹. Atq̄ cognito vel esse, q qdē modus aliq̄ ex pte rei cōplectitur qōnez, vel si est, quod qdez simplex est rei q̄stio, rursus ꝑpter quid est, aut qd est q̄rim⁹, quidnam sit tūc ipm mediuz q̄rimus. Atq̄ modū tn̄ aliqua ex pte rei qōnez cōplecti dico, cuz hoc dī pacto. Deficit ne luna, aut accrescit, tuz enim vt patet si quippiam competat, insitq̄ cuipiaz q̄ritur. Simplicez hāc q̄stionē appello. Est ne luna, vl' nox, vel dies. Fit igitur vt oibus in qõnibus q̄ratur, aut si sit medium, aut quidnā mediū ipsum sit.

Querimus autē cum quidē querimus qa est, aut si est simpliciter, vtruz sit mediū ipi⁹, aut non sit. Cuz autē cognoscentes aut quia est, aut si est, aut in parte, aut simpliciter, rursus ꝑpter quid q̄rimus, aut quid est, tunc q̄rimus quid sit medium. Dico autez qa est, aut si est, in parte, ꝛ simpliciter. In parte quidem, vtrum deficiat luna, aut auget̄. Si enī est aliqd, vel non est aliquid. In huiusmodi querimus. Simpliciter autem si est, aut nō est luna aut nox. Contingit igitur in omnib⁹ questionibus querere, aut si est mediuz, aut quid est medium.

Cōmē. 5°. Expō Neoterico⁊.

Neoterici asserūt Aristo. velle q̄stiones quattuor reducere in duas. vz. ad si est, ꝛ quid est. Quā expositionez (si nō male ꝯcepi) Simplicius affert hic. Nec ab rōne, nā per hanc reductionē numerū qõnum manifestiorem facit Aristo. Cū eniz aliquis numerus in tot ducit̄, in quot duci potest, ꝛ rursus in tot colligitur, in quot colligi pōt, numerus ille manifestior apparet.

Refutatio.

Sz mihi non placet hec expositio, naz ꝑcipua, ꝛ ꝑma Aristotelis intentio nec est de q̄sitorum numero, nec de numero inuentorū, sed est de medio (vt diximus) Sed quia posset quis credere mediuz queri quadrupliciter. Propterea q̄stiones medij omnes docet reducere in duas. Qd Ꝟo omnes q̄stiones medij sint due. s. si est, ꝛ quid est, ostēdit iductione, vt placet Simplicio, postea ꝛ syllogismo, Inductione ergo ꝓbatur omnes medij qõnes in duas reduci, qm̄ cū querimus si est, verbi causa, si est Deus, querimus si sit aliquod mediuz, quo sciamus an Deus sit, ꝛ si querimus de aliqua ꝓpōne quia est, hoc est an sit vera, querimus si est aliqd mediuz, quo illa sit vera, ergo in vtraq̄ querit̄ si est mediū. Et hoc ingt.

Querimus autē cuz qdem querimus qa est. i. cū q̄rimus hoc inesse huic, aut cū q̄rimus si est simpliciter. i. cū q̄rimus eē huius simpliciter, vtrū ipsius esse huius in hoc, aut ipsius eē simpliciter, sit mediū, aut nō sit mediū. Ergo in vtraq̄ qõne ratione quadā generali, idē q̄ritur, nā generali rōne q̄rit̄ de esse medij, qd est si est mediuz. Deinde ostendit questionē qd est, ꝛ qõnem ꝑpter qd est, vtrāq̄ eē qõnez qd est mediū, ꝛ ingt. Cū autē cognoscentes aut qa est, aut si est, aut in pte, aut simplr̄, rursus q̄rimus ꝑpter quid, aut quid est. In vtraq̄ hac qõne q̄rimus quid sit mediū. Et intelligas aut in pte, aut simplr̄ referendo singula singulis, ipm in parte ad qõnem qa est, ipm simplr̄ ad qõnez si est. Querimus enī in qõne qd est Deus, vel qd est homo, qd est mediū, quo Deus sit qdditatiue, vel quo hō sit qdditatiue, ꝛ in qõne pp qd est, q̄rimus ēt qd est medium pp qd ꝓpō vera sit, vt qd est illud mediuz, pp qd veluti pp cām hec ꝓpō sit vera, Luna deficit, vel terra tremit. Quare rōne quadā g̃nali in vtraq̄ qõne querit̄ quid sit mediū.

Notandum.

Aduersione dignū in qõnib⁹ si est, ꝛ quia est nos g̃nali quadaz rōne nō q̄rere nisi si est aliqd

mediū

mediũ, quo sciamus aut eẽ simplr, aut eẽ hoc in h. Speciali xo ratione si est medium, quod quęrimus in qõne si Deus est, z si est mediuz, qđ quęrimus in quęstione si luna deficit, differunt, nam si est medium respectu quęstionis si est Deus, est si medium est quo probamus de Deo esse simpliciter, si est medium respectu q̃stionis an luna deficiat, est si est mediuz quo probamus de luna eẽ in parte. Ergo ratione generali ipsum si est medium in vtraq; est idem. Speciali xo ratione, vt referẽ medium ad quęsita, differt vtraq; in q̃stione, vt quęstio differt a quęstione. Simili ratione dici potest in q̃stionibus quid est, z propter quid est, naz generali ratione, quaten⁹ vtraq; est de quid est mediũ, vna q̃stio sunt, respectu xo eorum, respectu quorum quęritur. Alia ratio est. Ergo generali ratione q̃stiones medy duę sunt, vt si est mediũ, z quid est medium, Speciali xo quatuor, vt dictũ est. Et quia dixit q̃stionem quia est esse q̃stionem in parte, z q̃stionem si est esse q̃stionem simpliciter, exponit hęc, z inquit. Dico autẽ qa est, aut si est in parte, z simplr, z referendo singulis singula, in parte quidem qa est, vtruz deficiat luna aut augeẽ in lumine, hęc enim q̃stio diciẽ in parte, nam in hꝫ talibus q̃stionib⁹, quęrimus si luna simple est aliquid, vel si luna non est aliquid. Hoc autẽ non est quęrere simplr si est, Sz in parte si est aliqd, vel nõ est aliquid. Simpliciter autẽ dico si est, aut nõ est luna, aut si est aut nõ est nox, nõ enim q̃rimus in his aliquid, sed simplr. Tunc ex hac inductione cõcludit, quod intẽdebat, z inquit. Cõtingit igitur in oĩbus q̃stionibus quęrere, aut si est medium, aut qd est medium. ¶ Sed circa hęc dubitabis p̃mo qa nõ videẽ verũ in qõnibus si est, z an est, mediũ esse quęsituz si est. Declarauimus eñ in qõne si est, quęsitum eẽ ipsum eẽ simplr. In qõne xo quęsitum esse p̃dicatum in subiectuz. Similr nec est verum in qõnibus quid est, z ppter quid est q̃situm eẽ qd est medium, nam in qõne quid est diximus q̃situm esse prędicatum, qđ est definitio, z in qõne ppter quid est, q̃situm esse causam. Ergo hęc quę dicis, falsa sunt. ¶ Pręterea. Si in quęstionibus si est, z qa est, quęsitum est medium, cũ mediuz z causa idez sit. In vtraq; harũ quęsita erit causa, z sic vtraq; erit qđ ppter qd. Simili ratiõe si idem est quęrere quid est, z ppter quid est, qđ quęrere quid est, tũc idez erit quęrere quid est, z causam quęrere, quare omnis qđ erit de causa, z ita omnis qđ erit ppter quid. Insuper si est, z qa est, persępe quęrunẽ z terminantur per sensum, igiẽ nõ semper in illis quęrimus si est medium. ¶ P. Solet quęri, vtruz quia est quęrere, sit quęrere in parte, z videẽ quod non, qa quęrere qa est, est sumere duo, subiectuz z p̃dicatum, z postea quęrere an alterum alteri insit, tale autẽ quęrere est ponere in numerũ (vt superius dixit Arist.) ponere xo in numerum est cõponere, ergo est quęrere totũ z non in parte, qui enim q̃rit in toto cõposito, non q̃rit in parte. ¶ Ad primã aiaduersione dignum quę q̃runtur in qõne si est, esse duo, z eẽ vnuz, respectu qdem q̃rentis quę q̃runtur vnũ sunt, nam esse simplr qđ q̃ritur, z si est mediuz, quo sciat q̃rens illud esse, ad intẽtionem q̃rentis vnum est. s. si est mediũ, nam eo habito q̃rens non quęrit amplius. Et hoc pacto bñ dicit Aristoteles nõ esse aliud q̃rere si est Deus, vel si luna deficit, q̃z q̃rere si est medium, quo Deus sit, z quo luna deficit, Intentione enim habita ad q̃rentez idem est q̃rere. Respectu tamẽ rerũ nõ est idẽ, sicut nõ est idem mediuz in syllogismo, z q̃situm, est eñ q̃situm maior extremitas, quę nõ est mediũ. Simili ratione z de alijs duab⁹ qõnibus dicas, nam intentione q̃rentis idem est q̃rere quid mediũ sit, per quod scim⁹ lunam deficere, z ipsuz deficere. Tamẽ ratione habita ad res differũt sicut mediuz in syllogismo differt a quęsito. Aristo. superius locutus est ratiõe habita ad res, hic xo ratione habita ad eum, qui q̃rit. ¶ Ad aliã eiusdem dubitationis, dicas non semper medium eẽ causam, In q̃stione si Deus est, quęrimus si motus est, vbi patet motum non esse causam, sed effectum Dei. Similiter in q̃stione si interpositio terrę est, quęrimus effectum, quandoqdem quia est causę per effectum dep̃hẽditur. Et ita in qõnibus si est z quia est, lz quęramus medium, nõ q̃rimus causam, sed mediuz, qđ est effectus. ¶ Ad scdam xo dubitationem Philoponus inqt, quęrens eñ de essentia alicuius, vt si est vacuum, simpliciter de suba re vna existente quęstionem quęrit, non enim res z eẽntia rei differunt, ergo quęrere si est vacuum est quęrere de essentia z substãtia, re vna existente, at quęrere an deficiat luna, partitam in plura qõnez quęrit, z ita per q̃rere in parte intelligit quęrere qõnem in plura partitam, Quęrere simpliciter est quęrere rem vnã. Cõuenit huic expositioni quod superius dixit in numerum ponentes, ¶ Respõdet aliter q quęrere in parte est q̃rere si hui⁹ est hoc, quęrens enim si homo est animal, quęrit si animal est aliquid hominis, etenĩz genus aliquid illius est, cuius est genus. Quęrens etiam si nix alba est, q̃rit si album est aliquid niuis, nam accidens est aliquid illi⁹, cui accidit. Quęrẽs etiaz si luna deficit, quęrit si eclipsis aliquid lunę sit. vz. an passio sit ipsius. Hanc expositionem Alexãder affert, vt Simplicius meminit hic, dicit enim Alexãdrum in parte pro diuiso accepisse, simplr xo pro indiuiso, qui enim q̃rit si Deus est, indiuisum quęrit, cũ esse z res idem sint, qui xo an nix alba sit diuisuz q̃rit in duos terminos in subiectum z p̃dicatum, quare quęrẽs si est q̃rit simpliciter, quia indiuisum qd, q̃rẽs xo si huic hoc insit, in pte q̃rit, hoc est diuisum. ¶ Sed miror gręcos interp̃tes, z longe magis latinos, cũ q̃rant expositionem, vbi Aristo. seipsum exponit. Dicit enim in parte qdem, verum deficit luna, aut augetur, Nam in hꝫ q̃stionibus quęrimus si defectus vel augmentum est aliqd, vel non est aliquid lunę, z ita per partez intelligit aliqd, simpliciter autem si est, aut nõ est luna aut nox, non eñ si aliquid est ipsius lunę aut nox, ecce quo modo Aristo. seipsum exposuit, asserẽs se q̃rere in parte cum quęrit si aliqd est alterius, simplr cum nõ quęrit si aliqd est alterius, exponet etiã z se postea clarius Aristo.

¶ Causa enim est ipsum medium atq; vniuersis hęc q̃ritur, deficit ne luna, est ne hui⁹ aliqua causa. Postea cognito hoc, cãz iquã aliquã esse, qdnaz sit illa causa q̃rimus.

¶ Causa eñ est mediũ, in omnibus autẽ hęc quęritur. Utrum deficit, Utrũ est aliqua cã, aut nõ. Post hęc cognoscẽtes, quia est aliq̃, quid igitur hęc sit, quęrimus.

¶ Non contentus (vt inqt Simplicius) Inductiõe, nũc syllogismo p̃bat omnes qõnes esse medy, z qdẽ in p̃ma figura, vt inqt h pacto. Causa q̃riẽ in oĩbus qõnib⁹. Mediũ est cã, Ergo mediũ q̃riẽ in oĩb⁹ qõnib⁹. De rõne primo accepit minorẽ, z inqt. ¶ Cã eñ est mediũ, h ẽ, mediũ est cã. Deide accepit maiorẽ, z inqt. In oĩb⁹ aũt hęc q̃riẽ. Ergo supple mediũ in oĩb⁹ qõnib⁹ q̃riẽ. ¶ Sz pace Simplicij, hic syll's nõ põt eẽ in p̃ma figura, alioquin in p̃ma figura ex puris p̃ticularib⁹ cõiugatio eẽt inutilis. ¶ Quare arbitror syllm eẽ in 3ª figura h pacto. Cã q̃ritur in oĩb⁹ qõnib⁹. Oĩs cã est mediuz. Ergo mediũ q̃riẽ

Dubiũ pulchrũ.

Secũa dubiũ

Solutio ad primam.

Solutio ad scdam.

Alia solõ z est Alexan.

Commen. 6ᵐ Syllo tex. ẽs Simplicium

Reiectio

Syllo tex. ẽs ppõs mẽts. Dilemã.

in oibus qonibus. Huius syll'i pmo accepit minoré, quá intelligas vl'r sic. Ois cá est mediú, deinde maioré, que est cá qritur in oibus qonib'. Ergo sup. mediú qrit in oibus qonibus. Qd causa qrat in oibus qonibus, vt recte Simplicius ingt, pbat inductióe, & ingt, vt vtrum luna deficiat, vtrú est aliq cá, aut nó, qua sciamus lunaz deficere, nec iduxit in alijs, qa in oibus idé est. Cú eni querimus si Deus est, qrimus si mediú est, quo Deum eé sciamus, & in ceteris id genus similiter. ¶ Addit Philoponus, & recte, in oib' qonibus qri cám, que mediú est, non tñ in oibus eodé mó, ná in qone qa est, & si est, si est causa, qrimus. In qone vero qd est, & pp qd est, qd sit causa, querimus. ¶ Aiaduersióe dignú vná eádeq; qones esse qa est, & si est, fm subaí. Alteram vero atq; alteram róne, nam qd si est mediuz, huius ppónis luna deficit, respectu medij siue cause dr si est, respectu vero ppónis dicitur qa est. Denotás aute Aristo. si est mediú eé qonem si est respectu medij, subscribit, post hec cognoscentes, qa est aliqua, qd igit hec sit querimus, qre si est mediú, vl' cá qd est si est respectu medij vel cause, aliogn nó qrerem' illo cognito, qdnam illa cá vel mediú sit. Bene g dicitur est qonem si est cá vel mediú esse qonem si est, & qa est.

Philopo.

Notandum.

Dubitatio prima.

2a dubita.

Alia tñ atq; alia róne. ¶ Sed dubitaret fortasse qspiaz contra hec. Primo, qa si in oibus qonib' qrerer cá, tunc oés qones essent pp quid, cú cá & pp qd, idem sit. ¶ Secundo, dubitat Simplicius quo in qonibus si est, & quid mediú qritur. Mediú eni subti & pdicati est, q extrema sunt. In qonibus aút his nó nisi subtú tñ est, aut predicatú qd qrit, & nó extrema, ergo in talibus mediú queri nó pót. ¶ Sed dóm ad primú Aristo. per cám non principiú essendi intellexisse, sed pncipiú cognoscédi, qua, ratione etiá effectus dr cá, cum sit cognoscendi pncipiuz, B eni pacto causa & mediú idez est. ¶ Ad 2m vero Simplicius lóga narratione ridet. Ego vero breuibus dicerez in qonibus simplicibus nó accipi mediú, vt accipit in cópositis. In cópositis enim pdicatur, & subycit. In simplicibus vero accipit bis, cú accipit semel in hypothetica, et semel in destructione, vel 9structione hoc pacto, si mot' est, Deus est, sed motus est, ergo Deus est, Medium est motus, cú in hypothetica, & in 9structiua ppositióe assumatur. Preterea si vacuú est, motus elementoz eét subitarius. Sz mot' elntoz nó é subitari', g vacuú nó est. Mediú est motus subitarius, accipit enim in hypothetica, & in destructiua ppositione, & sic in omnibus qstionibus medium queritur, lz non eodem modo.

Solutiones Ad primam.

Ad secundam.

¶ Cá eni tá eéndi simpl'r, qz essendi qdpiam coz q vl' p se vel p accñs cóperiút ipz mediú est. Atq; simpl'r eé dico subz ipz, vt lunam, aut solé, aut terrá, aut triágulú qdpiá esse, vt defectioné si in medio vniuersi 9sistat, an nó i eo 9sistat, eqlitaté, ineqlitaté, & huiuscemói.

¶ Causa eni essendi nó hoc aut hoc sed simpliciter subam, aut nó simpl'r, sed aliqd coz, que sunt per se, aut fm accidés, medium est, dico auté simpl'r qdem subiectú, vt luná, aut terrá, aut solé, aut triágulú, qd aút dsectú, eqlitaté, ineqlitaté, si in medio sit, aut non.

Commenta, 7m

¶ Sed qa accepit in syllogismo proximi textus hãc minorem, causa est medium, exponit illam, & declarat, que causa mediú est, posset eniz qspiam dicere, eam causam esse mediú, que accipitur solum in qonibus compositis, nam in illis potest medium esse extremorum, in ceteris duabus, cum non possit accipi inter extrema, causa non erit medium, Ideo vult causam, q medium est, esse causam essendi, nó hoc aut illud. s. solum in qstionibus compositis. Sed esse causam essendi simpliciter substantiaz, que est in vtraq; simplici qstione, vbi nó qritur nisi esse simpliciter, quod est substantie quesiti, & non solum eéndi vel non essendi in qstionibus simplicibus, sed non essendi simpliciter, sed hoc vel illud eoruz, que aut per se, aut per accidens insunt. Quare per causam intelligo que est principium in omnibus qstionibus. s. cognoscédi (vt dictum est) inquit. ¶ Causa enim essendi nó hoc aut B, sz in cópositis qstionibus Sed essendi simpl'r substantiam, aut non simpliciter essendi substantiaz, sed aliquid eorum, que sunt per se, aut fm accidens, medium est, qsi dicat. intelligo per causam principiú quo cognoscimus, & terminamus oém qonem, & simplices, q sunt de esse, & substãtia, & cópositas, que sunt de pdicans, que p se, aut per accidés subiectis insunt. Et ita per cám essendi simpliciter, vel essendi hoc, non intelligit principium eéndi, qd est ppter qd. Sed per verbum essendi, & per verbuz essendi hoc, intelligit in qstionibus de esse, & in qstionib' de inesse hoc in hoc. Talis auté causa essendi, vel essendi hoc, principium est cognoscédi. ¶ Aiaduersione dignuz qsitum qd est de esse substãtiá, vel de esse simpl'r, esse qsitum si est, & qd est. Quesituz essendi vel nó eéndi hoc, aut illud est qsitum cópositum qa est, & ppter qd est. B aut potest esse eoz accidentium, q 9uersim subiectis insunt, & hec sunt accñtia per se, vel q isút plerúq;, & hec appellat per accidés. Et exponit quid per simpliciter, & qd per aliquid ipse intelligit, que etiam exposuit, & ingt. Dico autem simpliciter quidem, cum dixi essendi simpliciter, subiectum. s. sine predicato, & cú solo verbo est, vel non est, vt lunam, aut terram, aut solem, aut trianguluz, per lunam & solem tangit astrologiam, per terram tãgit naturalem scientiam, per triangulum vero tangit geometriam. Quid vero appello defectum de sole, & de luna. Est enim defectus aliquid solis vel lune, equalitatez, ineqlitatem de triangulo, equalitas enim & inequalitas aliquid trianguli sunt. Si in medio sit, aut non de terra, eé enim in medio mundi est aliquid terre. Questio g simplex est, quando quesitum nihil ponit vltra rei esse, quádo vero ponit aliquid alicuius predicamenti, questio est in parte, & dicitur composita.

Notandum.

¶ In his eni oib' pz idé eé qd est, atq; pp qd est. Quid est lune defectio priuatio lune lucis ob iterpóné terre, pp qd est defectio, aut cur deficit luna, qa lux ei' dficit, obijciente se terra. qd est 9cét', ró núeroz iter acutú & graue. Cur iter sese graue atq; acutú 9sona sút, qa numeroz iter sese suscipiút róné acutum ipz & graue. Est ne iter acutú & graue 9cét', 9sistitne ró ipoz in numeris. Qó simul atq; percepimus, qnaz sit illa ratio qrimus.

¶ In oibus eni his manifestú est, q idem sit qdquidest, & ppter qd est, quid est defect'. priuatio luminis a luna a terre obiectu. Propter quid est defectus, aut pp qd deficit luna: pp defectú luminis obiecta terra. Quid est 9sonantia ró numeroz in acuto & graui. Propter qd consonat acutú graui, ppter id

qd rónem

qd rōnem habēt numerorum graue & acutum. Utrū est ꝯsonare acutū & graue. Utrum sit in numeris ratio eorum: accipiētes autē qa est, quid igitur est ratio querimus.

Cōme. 8ᵒ. Expō Phil. ¶ Non est facile vba hec intelligere. Philoponus.n.hic dicit Aristotelē ostēdere in qbus idem est quid est, & pp qd est, & vult illa esse eadē in his q alteri insūt, nō aūt in his, q per se sūt. Defectus.n.est alteri ihęrens.s. lunę, & in hac re qd & pp quid idem sūt. Nā qd est defectus, respectu defectus est qd est, respectu quo alteri inhęret est pp qd est. Interpositio.n.terrę respectu defectus est qd est, respectu, quo lunę inhęret, est pp qd, quare in oibꝰ his, q alteri inhęrent, idem est, qd est, & pp quid est, in his vo q per se sunt, simplr, nō idem sunt. Quam expōnem si recte percepi,

Simp. expō. Simplicius sequitur. ¶ Potest et exponi, & magis ad vba Aristo. epilogare duo, quę prolixe declarauit. Declarauit.n.idem esse qd & pp quid, & idem esse si est, & q2 est. Hęc nūc epilogat, & qsi p exempla illa iterū pbat, & ppterea visus est particula.n.q est redditiua causę eorum, quę dixit, inquit. ¶ In his.n.oibus.s.q dicemus, pspicuum est idem esse qd est, & pp quid est, & q2 dixit in oibus his, exponit, quę hęc sint, & inqt. Quid est dfectio, priuatio luminis a luna a terrę obiectu, hęc est qd qd est respectu dfectus. Quod vo sit pp quid, ondit, & inqt. Propter qd est defectus, supple lunę inexistēs, qd exponit cum inquit. Aut pp qd deficit luna, pp defectū luminis obiecta terra. Ecce quo idem est qd & pp qd. Interpositio .n. terrę ē quid dfectus, & est pp quid respectu, quo dfectus inest ipsi lunę. Deinde assignat aliud exemplū, & inquit. Quid est ꝯsonātia ratio atqz pportio numerorum in acuto & graui proportio (vt Philoponꝰ inqt). Aut dupla, aut tripla, aut sexquialtera, aut sexquitertia. Propter qd cōsonat acutum graui.i.pp quid ꝯsonantia inest acuto & graui numeris, pp id q acutum & graue habent rōnem numerorum, & ita pz idem esse qd & pp quid. Alia tñ atqz alia rōne. Proportio.n.numerorum est qd ipsius consonantię cum ipsa capitur in se, est propter qd, cum ipsa accipitur vt inexistens alteri. Deinde p exēpla ostēdit idem esse si est, & q2 est. Nam respectu ppōnis si est mediū, est, q2 est mediū, respectu sui & in se, si ē medium, est si est mediū, inquit. Utrū est ꝯsonare acutū & graue, hoc est, vtrum numeris acuto & graui insit cōsonantia, tm̄ est, ac si quęramus. Utrum insit numeris rō acuti & grauis, & ita idem est si est mediū, & q2 est, qñ medium accipitur respectu propositionis. Qñ vo in se accipitur, si est medium, nō est q2 est mediū, sed solum si est medium, cuius signum affert, q2 cognoscentes q2 est medium ipsa ratio, quęrimus quid sit ratio, quod non quęreremus, nisi idem esset q2 est, & si est.

¶ Indicat etiā ea quorum medium sensu percipi pōt, nos ipm mediū quęrere. Nam nō sentiētes lunę defectionē, & ne an nō est dfectio q̄rimus lunę. Q2 si essemꝰ in ipsa luna, neqz si sit, neqz cur sit defectio vtiqz quęreremus, sed simul vtrunqz se nobis vltro offerret, atque patefieret.

Tex. 43. ¶ Quod autem sit mediū questio, ostenditur quandocunqz medium est sensibile. Quęrimus.n.non sentiētes, vt defectū si est, vel nō. Si autem essemus supra Lunam, non vtiqz quęreremus neqz si sit, neqz propter qd sit.

Sed simul manifestum vtiqz esset vtrūqz.

¶ Omnes quęstiōes esse mediū inductiōe, & syllogismo, & exemplis pbauit. Nunc autem hoc idem sensus astipulatione cōfirmat, nam lz sensus astipulatio imbecilla sit probatio, tamen est via (vt inquit Themistius) qua in cognitionem causę subimus. Pręterea (vt dicit Auerroes) Astipulatio sensus est examen omnium rationum, inquit. ¶ Quod sit mediū quęstio in omnibꝰ quęsitis, ostēditur quandocūqz medium est sensibile, nam causa q̄re medium quęrimus, est, quia ipsum sensu nō pcipimus, ideo dicit. Quęrimus.n.nō sentientes, vt defectū si ē, vel non est medium, quando.s.non sentimus medium. At si in ipsa luna essemus, & supple videremus simul lunā deficere, & terrę interpositionem, nō vtiqz quęreremus si sit lunę defectio, neqz propter quid sit lunę defectio, sed simul vtrumqz.s.quia deficit, & propter quid deficit nobis manifestum esset. Simili ratione supplēdum est, nobis esse notum, & si est medium, & quid est mediū. Quare cessaret omnis quęstio, quę ratio docet in omnibꝰ quęsitis solum medium quęri, q ipso appręhenso, mox cesset omnis quęstio. Et intelligas hęc (vt superius exposuimus) omnes quęstiones esse mediū respectu quęrētis, respectu vo rerum, quę quęruntur, non omnes quęstiōes mediū sunt, nam si est, quęstio est subiecti, quid est quęstio est pdicati, quia est quęstio est propositiōis an vera sit, propter quid est, quęstio est propositiōis cur vera sit. Ergo respectu rerum, quę quęruntur, quęstiōes aliquo, quę nō sunt media, sed respectu quęrentis, q nūqz cessat quęrere, nisi medium inueniat, oēs qōnes sunt mediū.

Cōme. 9ᵒ. Cōmunicatio

Sed cō. 5ᵒ.

¶ Etenim ex sensus pceptione, & ipsum vniuersale notum nobis fuisset. Sensu nāqz terram nūc sese obijcere lunę cognosceremus. Pateret eni visu nunc deficere lunam, atqz ex hoc ipsum emersisset vniuersale.

¶ Ex eo enim quod sensissemus, & vniuersale factum esset notum. Sensus quidem enim fuisset, quoniam nunc obijcitur. Etenim manifestum esset, q nunc deficiat. Ex hoc autē vniuersale fieret.

Cōmen. 10ᵐ. ¶ Sed obijceret quis, si per sensum perciperemus causam, cum percipere cām sit scire, tunc per sensum sciremus, & ita sentire esset scire, cuius ꝯtrarium dictum est p̄ huius.

Tex. 44. Volunt ergo Themistius, Simplicius, & Philoponus Aristo. remouere in dictis suis contradictionem. ¶ Respondet ergo Aristo. sentire nō esse scire. Sz sensus causę pticularis, scilicet q nūc deficit, esset via, qua vniuersale nobis notū fieret. Multū.n.refert sensum esse viam ad sciēdum, & esse scientiam, inquit. ¶ Ex eo.n. qd sensissemus, & vniuersale factum esset notum. Quo modo vo vniuersale fieret notū ex sensatiōe pticularis causę, exponit, & inqt. Sensus qdem enim fuisset de particulari causa.s.quoniam nūc obijcitur terra. Eteni p particularem causam fuisset notus particularis effectus, & ita esset nobis notum ex hac particulari interpositione per sensum nota, q nūc deficit, ex hoc autem appręhenso p sensum.s.q interposita nūc terra. Luna nūc deficit, fieret vniuersale scilicet q quandocunqz terra iterponit, semper tunc luna deficit. Quare sentire non est scire, sed est via ad sciēdum, quatenus ex sensatione particularis causę respectu particularis effectus, apud intellectum fieret nota vlis causa, seu propositio significans vniuersalem causam, respectu vniuersalis effectus. ¶ Animaduertē

Notandum.

dum ꝑ sensum (Ubi fuissemus supra lunam tpe defect⁹. Nos tria ꝑcipere) Lunam nūc deficere, qđ esset particularis effectus. Terrā ipsam sese nunc obycere, quod eēt ꝑticularis cā, ⁊ ꝑticularē habitudinez illius particularis causę ad ꝑticularē illuz effectū. Cognosceremus.n. terra nūc iterposita, nūc lunā deficere. ¶ Sed nūc est dubitatio nō parua, qꝛ ex vna ꝓpōne particulari nō sequitur vlīs, ergo nō sequr. Terra nūc iterposita. Luna nō deficit. Ergo qñcunqꝫ terra iterponit̄, semꝑ luna deficit. Sic eni vle ex particulari deduceret̄, ꝯ regulas priorīsticas. ¶ Rñdent Simplicius, ⁊ Philopon⁹. Sensum ꝓprie non cognoscere nisi singulare. Utpote, ꝙ ad p̄sens obycitur, ⁊ nō qđ semꝑ obyciat. Tñ ex hoc singulari sępius cognito fit ſm itellectuz vle. Forasse ex sensitiua perceptione illi⁹ vnius singularis. Intellectus addit de sūb⁹ idē esse iudicium in his, q̄ per se sunt. Non.n. refert i his, q̄ per se sūt particulariter, ⁊ vliter apprehēdere. ¶ Pręterea adhuc dubitares. Naz p̄ hui⁹ Arist. dixit, ꝙ si essemus supra lunam, adhuc q̄reremus pp quid. Hic ṽo asserit cessare oēm qōnem. ¶ Pōt dici Aristo. p̄ hui⁹ asserere si essemus supra lunam. Nos adhuc quęrere pp qd, vt daret itelligere sensitiuam ꝑceptionē nō esse imediatam cām sciētię. At hic asserit cessare oēm qōnem, ad significandum, sensitiuam ꝑceptionem medy esse causam remotam, per quā de remoto saltem cessat omnis quęstio, hoc pacto hęc non aduersantur.

Dubitatio.

Rñ. Simplicij ⁊ Philo.

Alia dubī.

Solutio.

¶ Ut igit̄ dicebamus idē est scire quid est ⁊ propter quid est. Et hoc, aut simplr ⁊ non aliquid eoꝝ quę insunt, aut aliquid eoꝝ quę competunt, veluti duo recti, aut maius, vel min⁹. ⁊ huiuscemodi. Patet igitur omnia quę quęrunt̄ medij questionem esse.

¶ Sicut igitur dicimus, qđquidest scire idez est, ⁊ propter quid est. Hoc autē aut simplr, ⁊ non eoꝝ quę insunt aliquid, aut eoꝝ, quę insunt, vt qm duo recti sunt, aut maius, aut minus est. Quod igit̄ omnia, quę quęrunt̄, medij questio sint. Manifestuz est.

Cōmē. 11ᵐ. ¶ Non facile itelligere, quod Aristo. hic velit. Simplicius eni dicit Aristo. Nunc dicere idem esse quid est, ⁊ pp quid est. ¶ Et tunc dubitat, qꝛ cuz superius hoc dixerit, superfluit nunc idez repetere. ¶ Uerū innuit solutionē, asserēs nō esse hoc inductum de ꝑ se. Sed tanq̄ sequēs ad p̄sentem rationem. ¶ Unde nō iniuria expositor dicit Aristo. exemplo assignato de luna nunc ꝯcludere, qđ superius per se exposuerat, videlz ꝙ idem sit quid est, ⁊ ꝓpter quid est. Dicit enim. ¶ Sicut igitur diximus, qđquidest scire idē est ⁊ ꝓpter quid est scire. Ex eo.n. ꝙ vidimus terram iterpositam, scimus ⁊ quid defectus sit, ⁊ pp quid luna deficit. ¶ Quo ṽo ad ṽba attinet. Debes scire Aristo. nō dixisse quid ⁊ ꝓpter quid esse idez. Sed dixit idē eē scire quid est, ⁊ pp quid est, vt notauit Simplicius, qm in vtrisqꝫ scientys in idem concurrunt, lz inter se differant. Deinde exponit in qbus sunt idem. Et vt Philopono vī aut ⁊ aut, pro tum ⁊ q̄ꝫ itelligenda sūt in hūc modum. Hoc aūt est veꝝ ea esse idem. Aut id est tā qm qd est aliquid eoꝝ est, quę simplr sūt, ⁊ non eoꝝ quę īsunt, quasi dicat tam in subiectis, quę simplr sūt, ⁊ non alteri inhęrēt, aut id est q̄ꝫ aliquid eoruz, quę insunt, hoc est q̄ꝫ in accidētibus. In vtrisqꝫ.n. his qđquidest, ⁊ ꝓpter quid est. Exposuit autem illa, quę īsunt per exempla, ⁊ in quit. Ut qm duo recti sūt, quę triāgulo īsunt, aut quoniā supple iris maius aut minus est sua Diametro. Hęc eni sunt, quę alteri insūt, quoꝝ qđquidest, ⁊ propter qd est. Huius cām assignat Philopon⁹, qꝛ in his subiectis, quę simplr sunt, qđquidest causa est ipsius esse ipsis, vt quid est triangulus. Hoc.n. cā est ipsius esse trianguli. ¶ Quā expositionē (si recte percepi) Simplicius sequr. Et fortasse textus legendus est (vt iacet) hoc pacto, dico autez qđquidest idem esse ⁊ propter quid, non in oībus, aut in his, quę simplr sūt, aut in his, quę alteri īsunt, qđ est veꝝ pro secūda parte, inqt. Hoc autem qđquidest, aut est aliquid eorum, quę simplr īsunt, vt sūt substātię, ⁊ nō eoꝝ, quę alteri insunt, vt sunt accidentia, quasi dicat, veꝝ ipm qđquidest, quod est idez ipsi propter quid est, aut est aliquid id est qđquidest substantiaꝝ, aut eorum, quę alteri insunt, vt accidētium. Et vult pro secūda parte esse veꝝ, nam quod quid accidentium est ꝓpter qd, ⁊ causa, cur illa īsunt subiectis. Diximus.n. qđquidest accidens eē qd illius absolute considerati, ꝓpter quid ṽo illius, vt alteri inhęrēt. ¶ Quam expositionem expositor sequit̄. Demum oēm qōnem esse medy epilogat, cum inqt, ꝙ igit̄ omnia, q̄ quęruntur, medy qđ sint, manifestū. ¶ Uerū magna dubitatio est. An ōis q̄stio sit medy, ꝓmo qꝛ medium est in demr̄one p̄cognitum, nō ergo q̄situm. Pręterea si q̄stio esset medy, cū illa qđ esset qđ. Tūc q̄stio medy esset q̄stio alterius medy, ⁊ sic in īfinitū. Insuper qđ medy q̄lis q̄stio est, an simplex, an cōposita. ¶ Debes scire hāc ꝓpōnez ōis q̄stio est q̄stio medy, posse bifariā itelligi, aut in p̄dicatione causali, aut in p̄dicatione formali. In p̄dicatiōe causali sensus est, ōis qđ est pp defectū medy, ⁊ hoc pacto intelligit Aristo. in p̄dicatione ṽo formali sensus est, in oī qōne medium est q̄situm, quod falsum est, qꝛ ante demonstrationem est p̄cognitum. Argumenta ergo ꝯcludūt quęstiōes nō esse medy in p̄dicatione formali, qđ concedo. Cum quo stat omnes esse medy in p̄dicatione causali, cū omnes sint ob medy defectum, nam si in vnaquaqꝫ q̄stione mediuz sciremus, nō amplius q̄reremus. Ubi.n. sciremus mediuz quo Deus est, nō q̄reremus, si Deus est. Et si scirem⁹ medium, quo homo esset animal rationale, nō q̄reremus quid homo est, ⁊ si sciremus medium, quo luna deficit, nō q̄reremus an luna deficiat, ⁊ si sciremus mediū, propter quid luna deficit, nō q̄reremus ꝓpter quid luna deficit. Quare quicqd quęrimus ⁊ ōis quęstio est defectu medy. Mediū ergo non est q̄situm, sed quęrēdi causa. Quęsita eni illa q̄tuor sunt, causa quęrēdi illa quatuor, est medium.

Sān. Tho.

Uerbo? expō

Philo. op.

Thomas.

Dubitatio

Respon. Hęc ꝓpō ōis qđ est qđ medy bifariā intelligi pōt.

¶ His itaqꝫ determinatis dicendū eē vr̄, quonam pacto ostenditur ipsuz quid est, q̄ reductionis est modus, qd est deniqꝫ ⁊ quoꝝ est diffinitio. Atqꝫ antea dubitandū esse videt̄. Idqꝫ initium faciēdum, quod maxime dicēdis erit accōmodatū. Dubitauerit itaqꝫ quispiam, vtrū fieri possit, vt idē rationeqꝫ eiusdem, diffinitione, demonstrationeqꝫ, sciat̄.

¶ Quo modo autem quodquidest demonstratur, ⁊ quis modus introductionis, ⁊ qd est definitio, ⁊ quorum, dicemus, primum opponente, de ipsis. Principium autem sit futurorum, quod quidē est maxime propriū habitis rationibus. Dubitabit.n. vtiqꝫ aliqs vtrum sit idem, ⁊ ſm idem definitione scire, ⁊ demonstratione.

Introductionis. Reductiōis. Inductiōis.

Com. 13m. ¶ His determinatis, Aristo. de definitioe quatuor pponit. Primum quo quodquidest demonstretur, i. ostendatur, an syllogismo, an diuisione, an compositione. Uerbum n. demonstratur, non syllo demonstratiuo ussum significat, sz communiter accipitur. Secundum qs modus reductionis sit, hoc est quo definitio in demonstrationem ipsa reducitur. Uerbum n. introductionis grece est ἀναγωγῆς, Latine sonat inductionem, siue reductionem. Erit ergo 2m pblema quo definitio inducitur, siue reducitur in demonstrationem. Tertium qd est ipsa definitio, an demonstratio, an ppo. Quartum quorum est definitio an oium entium, an solius subc, et si solius subc, an solius spei, an generum, hec sunt quatuor problemata, que proponit, et statim ordinat se ad dicenda, et inquit. Dicemus, primum opponentes de his, nam qui inuenit, prius dubitat, vt scribit Aristo. in metaphysica. Unde Ao primum dubitationem accipiet, exponit, et inquit. Principium autem sit futurorum, id est eorum, que in futurum dicemus, a dubitatione illius, qd quidem est maxime pprium habitis rationibus. Id autem vr maxime accomodatum, quod erat quartum, videlz quorum est definitio. Utrum omnium, quorum est demonstratio. Sed quid per habitas rationes intelligit, non est planum. Simplicius intelligit p habitas rationes, eas peractationes, que prime dicentur, h est cetera tria pblemata, que posterius dicentur post declaratione quarti pblematis, exponit aut illud, vnde commode principium dubitandi esse assumendum proposuit, et inqt. ¶ Dubitabit n. vtiqz aliquis, vtrum sit idem, et fm idem definitione scire, et demonstratione. Addit aut. Secundum idem, vt Philoponus notauit, et Themistius, qr probabile est de aliquo vno et eodem cognitione nos habere fm aliud quidem per definitione, fm aliud Ao per demonstrationem. De triangulo n. quid sit, per definitione cognoscimus. Quod autem duobus rectis equales angulos habeat, per demonstrationem scimus.

Nec expositor Thomas de hac capituli mentione.

¶ De necessitate Ao capituli. Expositor asserit pertractatione hanc esse necessaria, ex eo, qr prius declarauit omnem qonem esse medium, et cum medium sit qdquidest, ideo nunc de ipso qdquidest, dicere cogitur.

Simplicius.

¶ Simplicius Ao dicit necessitatem capituli esse ex eo, qr dixit idem esse pp quid scire, et qd scire, id credet aliqs demonstrationem esse eorum, quorum est definitio, et 3 definitione esse eorum, quorum est demonstratio. Similiter credet idem esse demonstrabile, et definibile, rursus idem demonstrationem, et definitionem. Que cum non sint. Iure qrit an idem fm idem sit demonstratioe, et definitioe scire.

Themist.

¶ Themistius Ao necessitatem cap. assignat ex eo, qr supra dictum est quo qstiones composite monstrantur. Nunc vult agere an quod quid rei demonstrari possit. At hoc intelligi non potest, nisi prius disputetur. Utrum omnia eodem respectu per demonstrationem et definitionem scire contingat. Quare ab hoc recte incipit, hec de cap. necessitate.

¶ An idipsum fieri nequeat. Etenim diffinitio ipsius quid est esse videtur. Omne autem quid est, vniuersale est, atqz affirmatiuum. At ratiocinationes alias negatiuas, alias non vniuersales esse patet. Uniuerse namqz ratiocinationes secunde figure sunt negatiue. Tertie autem vniuersales non sunt.

¶ Aut est impossibile. Definitio eniz ipsius quodquidest, esse videtur, ipsum autem quod quidest omne vniuersale, et pdicatiuum est. Syllogismi autem sunt. Alij quidem priuatiui. Alij autem non vniuersales. Sicut in secunda figura priuatiui omnes sunt, in tertia Ao non vniuersales.

Com. 13m.

¶ Soluit problema propositum, et inquit. ¶ Aut est impossibile. Aut enim quod grece est ἢ; est solutionis nota, non tamen certe solutionis, sed dubie, est ergo solu. vt Themistius Philoponus et Simplicius, exponunt, non omnium quorum demonstratio est, esse definitione. ¶ Latini Ao interpretes non bene textum intelligunt, cum verbum, aut disiunctiue legunt, nam (vt diximus) est nota dubie solutionis. Quod Ao non omnium, quorum est demonstratio, sit definitio, probat, et primo accipit definitionem esse rei vniuersalis, et affirmatiue. Quam suppositionem probat sic. Omne quodquidest, est vniuersale, et predicatiuum. Definitio est ipsius quodquidest, ergo definitio est rei pdicatiue et vniuersalis.

Syllogis.

Aristoteles pmo accipit minorem, et inquit. Definitio eniz ipsius quodqdest, esse videtur. Deinde accipit maiorem, cum inquit. Ipsum autem quodquidest omne vniuersale et predicatiuum est, pz ergo definitionem esse vniuersalium et predicatiuorum, et per quodquidest, intelligit essentiam definiti, siue illa sit species, siue genus. Accepta ergo hac suppositioe p maiore, hoc pacto, definitio est rerum vniuersalium, et predicatiuarum. Syllogismi aut sunt. Alij quidem priuatiui. Alij autem non vniuersales. Sicut n. in secunda figura priuatiui omnes sunt. In tertia Ao non vniuersales. Ergo non omnium, quorum est demonstratio, est definitio.

¶ Deinde nec eorum oium est diffinitio, que per primam affirmatiue demonstrantur figuram. quale est hoc. Omnis triangulus habet tres angulos duobus rectis equales, aliaqz similia. Huius aut ro est, quia id scire qd demonstrari potest nil aliud est qz demonstrationem eius habere, qre si est talium demonstratio, patet earundem et diffinitionem non esse. Nam si esset, per diffinitionem etiam quispiam sciret, demonstrationem non habens. Nihil enim vetat, vt non simul demonstratio atqz diffinitio habeatur.

¶ Postea neqz eorum, que sunt in prima figura predicatiuorum omnium est definitio, vt quoniam omnis triangulus duobus rectis equales habet. Huius autem ratio est, quoniam scire demonstrabile est demonstrationem habere. Quare si in talibus est demonstratio, est manifestum, qr non erit vtiqz eorum definitio. Sciet. n. vtiqz aliquis, et fm definitionem non habens demonstrationem. Nihil n. prohibet non simul habere.

Com. 14m.
Latini.
Expo vtr.

¶ Latini expositores Aristo. facere secundam rone ad idem exponunt. ¶ Uerum Philoponus, Arist. dicit soluere instantiam, nam cum ea, q in prima figura demonstrantur, sint vlia, et affirmatiua, posset qspiam dicere saltem eorum esse definitione. Propterea hanc instantiam soluens, inqt. ¶ Postea neqz eorum, q sunt in pma figura pdicatiuorum, et vlium oium est definitio, vt qrin non est definitio eius, quod est, omnis triangulus habet duobus rectis equales, cuius tamen est demonstratio in pma figura. Quod Ao illorum

non sit desinitio, pponit causam se velle assignare, & inquit. Huius autem ratio est, & in assignando causam, accipit quid est scire ipsum demonstrabile, & ingt. Quoniaz scire demonstrabile est demonstrationem habere, hoc stante, proponit conclusionē, quam vult pbare, & inquit. Quare si in talibus. s. vniuersalibus predicatiuis est demonstratio, est manifestum, quod nō erit eoꝝ desinitio, hoc est conclusio, quam intendit, & (vt mihi videt̃) ipsaz probat per oppositum. Dicas enim ꝙ eoꝝ demōstrabilium sit desinitio, sequit̃ tunc aliquem scire illa, & quidē per desinitionem nō habēs demonstrationem. Probat autem consequentiaz, & inquit. Nihil. n. prohibet aliquē illas non simul habere, imo potest aliquis habere desinitionem, & tūc non habere demonstrationem, quo fit, vt aliquis sciet demonstrabile, & non per demonstrationē. Utpote sciendo illa demonstrabilia p desinitionē, quorum dicis esse desinitionem. Et tunc habet̃ contra suppositionem, supposuit. n. demonstrabile non sciri nisi demonstratione. Patet ergo quatenus instantia non valet.

Obiectio. ¶ Sed occurres, qꝛ primo huius Aristo. tradit desinitionem neqꝫ esse in toto, neqꝫ esse in parte, hoc est nec eē vniuersalem, nec particularem, hic xo eam esse asserit & predicatiuoꝝum, & vniuersalium. Preterea predicatiuū est conditio propositiōis, at desinitio nec propositio est,

Solutio. nec enuntiatio. ¶ Et dicēdum, desinitionem nec vniuersalem esse, nec particularem, nec vniuersalium, nec particularium vniuersalitate aut particularitate signi, lꝫ sit eius, quod est qōquidest, quod est vniuersale. Simili ratione nec affirmatiua, nec negatiua est, nec negatiuōꝝ, nec affirmatiuoꝝum qualitate propositionis, sed virtute eius, quod est quodquidest.

¶ Inductiōe etiā idē satis oñdi, crediqꝫ pōt. Nihil enim vnq̃ꝫ eoꝝ quę vel per se vel per accidens isunt diffinientes cognouimus.

¶ Sufficit aūt fides & ex inductione. Nihil eni aliqñ desiniētes cognoscimus neqꝫ eoꝝ, quę per se insunt neqꝫ eoꝝ q̃ accidunt.

Com. 15m. ¶ Preterea ꝙ non omnium quoꝝꝫ est demonstratio sit desinitio fides est ex inductione, scilꝫ de vno particulari. Non enim per inductionem hic intelligit argumentum, quod in omnibus particularibus inducit. Sed intendit inductionem in vno, ad probandum enim non omnem hominem esse album. Sufficit inducere vnum hominē non esse album, vt Ethiopem. Sic ad probandum non omnium quoꝝum est demonstratio, esse desinitionez sufficit inducere in accidentibus, quoꝝꝫ est demonstratio, & tamen non est desinitio. Cognoscimus enim aliquādo accidentia per se alicui inexistētia, & per accidens inexistentia demonstratione, quoꝝum nullꝫ desinimus, ingt. ¶ Sufficit autem fides, & ex inductiōe, scilꝫ non in omnibus, sed in aliquibus. Aliquando enim nihil eoꝝꝫ, quę per se insunt, aut accidūt difinientes, cognoscemus. s. illa per demonstrationem. Ergo non omnium, quoꝝum est demonstratio, est desinitio. Superfluit autẽꝫ duplex negatio, vt duplex neqꝫ. & More. n. greco magis negant. Et p ea, quę per se insunt, intelligit ea, quę insunt omni, soli, & semper, per ea, quę accidunt, intelligit quę isunt plerūqꝫ, vt accidentia corpoꝝum Physicoꝝum.

¶ Preterea si diffinitio subam explicat atqꝫ declarat, pꝫ talia non substantias esse. Perspicuum igitur est nō omnis eius diffinitionem esse cuius est demonstratio.

¶ Amplius si desinitio q̃dam substantię cognitio est, & huiusmodi manifestuꝫ est ꝙ nō sunt substantię, quoniam quidem igitur non est desinitio omnis, cuius quidem & demonstratio, manifestum est.

¶ Ultimo, ratione hoc idē probat, & accipit duo. Primū ꝙ desinitio sit cognitio substantię. Secundum quod accipit est, ꝙ demonstrabilia nō sunt substantię, quia sunt accidentia. Ex his sequitur demonstrabilium nō esse desinitionem, de ratione accipit illa duo, & pretermisit conclusionem, inquit. ¶ Amplius, si desinitio substantię q̃dam cognitio est, hoc est primum. Et hꝰ demonstrabilia manifestum est, ꝙ non sunt substantię, & hoc est 2m. Ex his non concludit conclusionem. Sed loco illius infert epilogū, & inquit. Qm̃ q̃dem igitur nō est desinitio oīs cuius est dmonstratio, manifestū est, tacuit ergo ꝯclusionem, qꝛ in epilogo habet̃. Dixit aūt talia demonstrabilia non esse substantias, & non dicit nulla, nā genꝰ demonstratur de specie, qḋ est illius substātia, bene tñ aliqua demonstrabilia non sūt substantię. s. accidētia, q̃ aut per se, aut p accidens isunt. Or si aliq̃ demonstrabilia non sint substātie, non oīūꝫ quoꝝ est demōstratio, desinitio erit. Com. 16m.

¶ At est ne eius omnis demonstratio cuiꝰ est diffinitio. At vr̃ non esse, vna nāqꝫ & eadem de hoc etiā ei ratio. Constat eni vnius ea rōne qua vnum est, scientiam vnā esse, quare si id scire qḋ demonstrari pōt, nil aliḋ est q̃ꝫ demonstrationem eius hr̃e, eueniet aliquid qḋ fieri nequit. Sciet eni is quid diffinitionem habet sine demonstratione profecto.

¶ Quid aūt cuius est desinitio, nūquid omnis demonstratio est. Aut non, vna quidem sam ratio & de hoc eadeꝫ est. Unius. n. inq̃ꝫtum vnuꝫ, est vna scientia. Quare si scire demonstrabile est demonstrationē habere, accidit quoddam impossibile. Desinitionē. n. habens, sine demonstratione sciet.

Com. 17m. ¶ At nunc probat, ꝙ non omnis cuius est desinitio sit demonstratio, & causa est, qꝛ particularis negatiua non conuertitur, ideo non sequitur, non omnis cuius est demonstratio est desinitio, ergo non omnis cuius est desinitio est demonstratio, propterea cogitur hoc probare. Et primo querit cum inquit. ¶ Quid autem est supple id, cuius est desinitio. Utrum illius omnis sit demonstratio. soluit an non, & declarat hoc eadeꝫ ratione. Primo tamē facit vnam suppositionem quę est vnius inquantū vnuꝫ vna sciētia est. Ex hac suppositione posset sequi immediate propositum, nam si vnius inquantum vnum est vna scientia, ipsius desinibilis inquātum desinibile non pōt esse demonstratio, alioquin ipsiꝰ esset & desinitio & demōstratio, & ita duę scientię. Tñ accepta hac suppositione, accipit duas alias, quaꝝ pͥmam ponit cūꝫ inquit. Quare si scire demonstrabile est de ipso demonstrationem hr̃e. Secundam non posuit, sed Philoponꝰ suppleuit, & ingt. Et supple & concesserimus ipsum demonstrabile etiam desinitione cognosci, ex ipsis infert accidere quoddam impossibile, habere. s. cognitionem demonstrabilis, sine demonstratione, qꝛ qui desinitionem hr̃et illius demonstrabilis, illud sciret sine demonstratiōe. ¶ Sed hęc rōe pbat potius demr̃abile nō sciri desinitione, q̃ desinibi-

Philopo. le non sciri demonstratione. Ideo Philoponus supplet ratione͂, nam pari causa, si desinibile demonstratione sciretur, cu3 non posset sciri desinibile demonstratio͂e, nisi (vt demonstrabile per assumpta, tunc demonstrabile sine demonstratio͂e sciri posset). Posset.n.sciri desinibile, qd͂ esset demonstrabile, sola desinitio͂e, ꝛ priusq̄ͣ sciretur demonstratio͂e, ꝛ ita demonstrabile sciret̃ sine ꝑprio ei⁹ modo scie͂d. Sic.n.supplet Philopon⁹ ꝛ bn͂. Dubitatio. ❡ Sed dices ad quid seruit p̊ͣ suppo͂, q̄ est vt vnı⁹ inq̄tu3 vnu͂ no͂ sit nisi vna scı̄a. Respon. ❡ Fortasse seruit ad tacitā ro͂ne͂, na3 ex illa po͂t fieri alia ro͂, quam non expressit. Trāsiuit.n.ad aliā, quā expressit no͂ totā. Theophra. ꝛ Alexan. ❡ Theophrastus, ꝛ Alexander (vt narrat Simplici⁹) dixerūt Arist. addidisse ı̄ suppo͂ne inq̄tu3 vnu͂, q2 eiusde͂ rei pn͂t ee͂ plures scı̄e, no͂ tn͂ quo vnu͂ est, sed quo subit vicem pluriu͂ scibilium.

❡ Preterea demo͂strationu͂ pricipia sunt diffinitiones. Quoꝝ non esse demonstratio͂es, antea demonstrauimus. Aliogn in infinitu3 esset processio. Etenim aut pricipia demonstrant̃, ꝛ principioꝝ sūt semꝑ principia, modusq3 nullus vnq̄ occurrit, aut in primis stetur necesse est, que quidem ꝛ diffinitiones sunt, ꝛ demonstrari non possunt.

❡ Amplius principia demonstrationu͂ definitiones sunt, quoꝝ q᷑ no͂ sint demonstrationes demonstratum est prius. Aut Aut erūt pricipia demonstrabilia ꝛ principioꝝ principia, ꝛ hoc in infinitum abibit. καὶ Et Et prime definitiones erunt indemonstrabiles.

Co͂mē. 18ᵐ. ❡ Secu͂do ide͂ probat ꝛ sumit p̄mo desinitiones esse pn͂ͣ demonstrationu3. Accipit sc͂do p̄ncipia demonstrationu͂ esse indemonstrabilia, na3 si erunt demonstrabilia, erūt p̄ncipioꝝ p̄ncipia, ꝛ sic ibitur in infinitu͂. Aut op3 dicere p̄ma principia esse desinitiones indemo͂strabiles, ingt. ❡ Amplius principia demonstrationu͂ sunt ďfinitio͂es, hoc est desinitio͂es sunt demonstrationu3 principia. hoc est p̄mum, accipit sc͂d3, ꝛ inquit. ❡ Quoꝝ q᷑ non sint demonstrationes, ostēsum est prius. Et ꝓbat hoc sc͂m, ꝛ inquit. Aut erunt p̄ncipia demonstrabilia, ꝛ principioꝝ p̄ncip.a, ꝛ hoc in infinitu͂ abibit. Patet ergo sc͂m. s. principia demonstrationu͂ esse indemonstrabilia, istis assumptis, infert ꝯclusione͂, ꝛ inquit. Et pro ergo prime desinitiones erunt indemonstrabiles. Sylls. tex. Unde syllogismus est. Principia demonstrationu͂ sunt indemonstrabilia, hec est maior, ꝛ fuit sc͂m assumptu͂. Desinitio͂es sūt p̄ncipia demo͂strationum, hec est minor, ꝛ fuit p̄mu͂ assumptu͂. Verboꝝ exp͂o. Ergo desinitiones sunt indemo͂strabiles. ❡ Quo Ꝟo ad Ꝟba attinet. Et grece καὶ scribit̃, ꝛ in trāslationib⁹ antiqs vel habet̃, tn͂ ꝛ legi d3 pro ergo, hoc pacto ꝛ desinitiones erunt indemonstrabiles, idest ergo p̄me desinitio͂es indemonstrabiles erunt. Addit verbu͂ prime, non ad necessitatem, sed ad innuendu3 desinitiones omnes respectu coꝝ, quoꝝ sunt, esse primas. Dubitatio Simplicij ❡ Sed dices ex h syllogismo nihil aliud habet̃ nisi desinitiones esse indemo͂strabiles. At nostra intentio est ꝓbare non omniu͂, quoꝝ est desinitio, esse demonstrationem. Quam dubitatione͂ Solutio. Simplicius tetigit. ❡ Dicendu͂ ex hoc haberi ꝓpositu͂, nam si desinibilium sunt desinitiones, que de illis no͂ sūt demonstrabiles, aliquoꝝ erunt desinitio͂es. s. ďfinibiliu͂, quoꝝ non erunt demonstratio͂es. Et ita non oīum erunt Themi. demonstrationes, quoꝝ erunt desinitiones. ❡ Themistius legit hunc textum causaliter hoc modo. Principia demonstrationum ꝑ desinitione͂ intelligunt̃. Per demonstratione͂ Ꝟo minime, alioquin procederet̃ in īfinitum. Ergo non oīum, quoꝝ est ďfinitio est ꝛ demonstratio. Inquit Aristo. principioꝝ demonstrationu͂ sunt desinitiones, quoꝝ q᷑ no͂ sit demonstratio ostēsu3 est prius, ꝛ iterꝝ ꝓbat (vt p3, ergo no͂ oīum, quoꝝ desinitio est) est demo͂stratio. Uerum melius hic textus legitur, vt nos fecim⁹, nam cum illo modo Simplicius legit.

❡ At si non omnis eiusdem, cuiusdam ne saltem diffinitio ac demonstratio est.

❡ Sed vtrum si non omnis eiusdem, sed alicuius eiusdem est definitio ꝛ ďmonstratio. ἀλλὰ Ne

Co͂mē. 19ᵐ ❡ Duo ꝓblemata Aristo. persoluit. s. q᷑ non ois cuius est demonstratio, sit ꝛ desinitio, ꝛ q᷑ non omnis, cuius est desinitio, sit demonstratio. Ex solutione hoꝝ duoꝝ. Seqtur non omnis eiusde͂ esse demonstrationem, ꝛ desinitionem, ideo querit tertio, si non ois eiusdem est desinitio, ꝛ demo͂stratio (vt sequr ex solutione illoꝝ duoꝝ) Utrꝝ saltem eiusdem est desinitio ꝛ ďmonstratio. Verboꝝ exp͂o ❡ Quo Ꝟo ad Ꝟba attinet, ἀλλὰ grece hic potius pro ne intelligitur, l3 vetus trāslatio sed habeat. Sed nihil variat, quouis modo legat̃. Philo. introductio. ❡ Philoponus Ꝟo hanc tertiam dubitationem sic inducit, nu͂qd si non in oı̄bus accidit hoc vnum ꝛ idem subiectum simul, ꝛ s͂m idem per desinitionem, ꝛ demonstratione͂ cognosci, salte͂ in aliquo erit possibile. The. ꝛ Simplicius. ❡ Themistius Ꝟo, ꝛ Simplicius hanc dubitationem īduxerunt, vt nos exposuimus, ꝛ qde͂ magis ad verba, l3 ad rem nulla prorsus sit differentia.

❡ An neq3 hoc esse potest. Non enim ei⁹ est demonstratio cuius est diffinitio. Eteni diffinitio est ipsius qd est, substātiāq3 declarat. Demonstrationes aūt idipsum subijcere sumereq3 vident̃. Mathematice nāq3 qd est vnitas, quid par, qd impar, accipiunt. Ceteręq3 demonstrationes similiter.

❡ An impossibile est, no͂.n.est demonstratio, cuius est definitio. Definitio quidem.n.ipsius quid est, ꝛ substantie est. Sed demo͂strationes omnes vide͂tur supponere, ꝛ accipie͂tes quodquidest, vt mathematice quid vnitas, ꝛ quid impar, ꝛ alie similiter.

Co͂mē. 20ᵐ ❡ Soluit nunc tertiam dubitationem. Uerbum n.an, siue aut, solutionis signum est (vt Philopon⁹ ingt) ꝛ Themistius exponit. Et syllogizat sic assumens p̄mo qd͂ vult probare, ꝛ inquit. Non.n.est eiusdem demonstratio, cui⁹ est ꝛ desinitio, hoc est qd͂ vult ꝓbare, ꝛ d3 vniuersaliter intelligi hoc pacto, nullius est demonstratio, cuius est desinitio, qd͂ probat, cum inquit. Desinitio quide3.n. ipsius quid est, ꝛ substantie est, intelligit aūt per quid est, ꝛ substantiam (vt exponit Philoponus) naturam ꝛ speciem. Sed demonstrationes omnes non sunt ipsius quid est, ꝛ subiecti, cuius causam assignat, q2 demonstrationes oe͂s videntur supponere, ꝛ esse accipientes qd͂quidest, hoc e͂, (vt Philoponus inquit. Omnes demonstratio͂es supponunt ipsum quodquidest) vt concessu͂, atq3 precognitu͂, vt mathematice. s. arithmetice supponere videbunt̃ qd vnitas sit, vt qd͂ sit q̄ntum indiuisibile. Et qd impar, q2 e͂ nu͂erus no͂ possibilis diuidi ı̄ duo eq̄lia. Hec.n.arithmetica, vt ꝯcessa sumit, silr nec alie scientie propria p̄ncipia

ostendūt. Ex his sequit̃ q̄ nullius est demonstratio, cui⁹ est defi- itio. Qd̓ si nullius est demonstratio, cuius est definitio, nō alicui⁹ eiſdem erit definitio, ꝛ demonstratio.

Dub⁹ pulchra. ¶ Sed occurres, qꝛ hęc rō ſi valet, ꝓbat nullā demonstrationē eſſe definitionē, nam ſyllogiſmus est iſte. Ois definitio est ſubſtantię. Nulla demonstratio est ſubſtantię. Ergo nulla demonstratio est definitio. Sed non hoc ꝓpoſuit. Pręterea ſtat nullā demonstrationē eſſe definitionē, ꝛ vtrāqꝫ eſſe eiuſdē. Solutio. ¶ Forſitan vis rōnis Ariſto. hęc est. Concessa nō demonstrant. Quod qd ꝛ ſubſtātia, ꝛ definitiōes ꝯceſſa ſunt. Non ergo demonstrant, quare nullius est demonstratio, cuius est definitio. Vel ſi aliter occurret, aliter dicam. Alia dubſ. ¶ Pręterea dubitabis, vr̃.n. definitio nō ſolum ſubſtantię, ſed accidētis, cum accidēs habeat proprium genus, ꝛ propriam differentiā. Tex. 22. ¶ Pręterea falſum est definitionē eſſe ꝯceſſum, cum ſit duplex dīfinitio. Altera (vt pn̄ᵐ). Altera vt ꝯcluſio ꝓ hu⁹. Solutio. ¶ Dici pōt ad primū ſubſtantiā eſſe multiplicē. Subſtantia multiplex est. Alia.n. est ſm rem, ꝛ modū, vt ṗma ſubſtantia. Alia ſm rem, ꝛ non modum, vt dr̃ia. Alia ſm modū ꝛ nō rem, vt abſtracta accidentia, ꝛ concreta reſpectu prędicatoꝝ ſui generis. Dicerem ergo definitionem eē ſubſtantię aliquo hoꝝ modorū. Accidentiū ꝟo non niſi quatenus ꝯſiderant̃ reſpectu eoꝝ, quę ſūt ſui generis, reſpectu.n. ſubiectoꝝ quoꝝ ſūt, non. ¶ Ad ſcd̓m pꝫ ſolu. loquit̃.n. de definitione, quę dicit quid, ꝛ ꝓpter quid. Hęc enim vt conceſſuꝫ accipitur, definitio ꝟo quę est, vt concluſio, est definitio materialis, de qua hic non loquitur.

¶ Pręterea omnis demonstratio aliqd demonstrat de aliquo, vt eſſe, aut nō eſſe. At in diffinitiōe nihil de alio prędicat̃, veluti neqꝫ animal de bipede, neqꝫ hoc de animali, nec item figura de plano. Non est eni planuꝫ figura, neqꝫ figura planum.

¶ Ampli⁹ ois demonstratio aliqd de aliquo demonstrat, vt qꝛ est, aut nō est. In definitione autem nihil alteruꝫ de altero prędicatur, vt neqꝫ animal de bipede, neqꝫ hoc d̓ animali, neqꝫ de plano figura. Non enim planuꝫ figura est, neqꝫ figura planum est.

Cōm. 21ᵐ. ¶ Scd̓o idem ꝓbat, ſic. Ois demonstratio oſdit aliqd de aliquo, vt qꝛ est, vel nō est, hoc est affirmatiue, vel negatiue. Sed in definitione nihil alteꝝ de altero ꝓdicat̃, qd̓ quaſi inductiue probat, nam in definitione hoīs quę est animal bipes, nec aīal genus d̓ bipede differētia, nec ꝯtra bipes differentia de animali genere prędicat̃ itēqꝫ nec in definitiōe trianguli, quę est figura plana, figura genus de plano differentia ꝓdicat̃, nec ꝯ. Ergo nulla definitio est demōſtratio. Dubitatiōes. Prima. ¶ Sed ꝓ dubitabis, qꝛ ex hac rōne nō ꝯcludit̃ propoſitū, ſed q̄ definitio non ſit demonstratio. Secunda. Lib⁹ ꝓ⁹ c. 4. ¶ Pręterea in Topicis dicit Ariſto. definitionē eſſe orationē ſiue propōnē, igit̃ in ea ꝓdicatur quoddam de quodam. Tertia. ¶ Pręterea aīal prędicat̃ de hoīe, ergo de eo, qd̓ conuertitur cum hoīe, ergo de rōnali, ꝛ de differētia hoīs. Solutiones. Ad ꝓᵐ. ¶ Et dicendū ad primam q̄ hęc rō pōt reduci qm̄ definitio non est niſi de termino, demonstratio non niſi de ꝓpoſitiōe, ergo nihil est de quo ſit definitio, ꝛ demonstratio. Ad 2ᵐ. Cap. 3ᵒ. ¶ Ad ſcd̓aꝫ ꝟo, Dico q̄ ꝓpō definitiua (vt hic Themiſtius dicit) est oratio in qua d̓finitio prędicatur de definito, at definitio pro rōne, quę dicit rei eſſentiam, non est ꝓpoſitio, in qua ꝓdicatur aliquid de aliq̄, ꝛ de hac loquit̃ Ariſt. Ad 3ᵐ. ¶ De tertia dubitatione diſputant metaphyſici an genus de dr̃ia, an non prędicet̃, ſed quia res hęc est extra propoſituꝫ, ideo dicamus Ariſt. voluiſſe genus non ꝓdicari de dr̃ia, nec ꝯ in definitione ipſa, cū quęritur qd est homo, ꝛ rn̄detur animal rōnale, nam in hac orōne aīal rationale, neutrum de neutro prędicatur, vtrum ꝟo alteruꝫ de altero prędicari poſſit extra hanc orōnem, quęſtio est metaphyſica, ꝛ pręter propoſitū.

¶ Pręterea differt qd ē, ꝛ eē oſ̄ndere. At diffinitio qdē quid est patefacit. Demr̃atio ꝟo qdpiā ineſſe cuipiā vel nō ineſſe demōſtrat.

¶ Amplius alteꝝ q̄d̓ qd est, ꝛ qꝛ est, est monſtrare. Sed definitio quid est, oſ̄dit, demonſtratio aūt, qꝛ est hoc de hoc, aut non est.

¶ Tertio idem ꝓbat. Alteꝝ dicens eſſe qd est, quod idicat definitio, ꝛ qꝛ est, vel nō est, qd̓ indicat demōſtratio, ergo demonstratio non est definitio. Cōm. 22ᵐ. Dubitatio. ¶ Sed nō vī hęc ratio differre a proxima. Rn̄. Philo. ¶ Reſpōdere vī Philopon⁹ accipiens a Themiſtio, qꝛ hęc rō accipit̃ a dr̃ia qōnuꝫ, nam per definitionē quęſtio quid est terminatur, per demonstrationē quęſtio qꝛ est ꝛ ꝑꝑ qd. Proxima ꝟo ratio ꝓceſſit ex dr̃ia definitionis ꝛ demonstratiōis ex ſeipſis ſumpta. ¶ Aiaduerte hāc rōnē debere reduci ad ꝓpoſitum, vt cętere reductę ſūt, qm̄ nō ꝯcludit, qd̓ ꝓpoſuit.

¶ Diuerſoꝝ aūt diuerſa est demōſtratio, niſi qd totius ſit pars. Qd̓ qdem ꝓpterea dictū est, qd̓ ſi demonstratū est, triangulum omnē duobus rectis angulos tres equales habet̃, demr̃atū est ēt triangulū duoꝝ eq̄liuꝫ lateꝝ tres angulos equales duob⁹ rectis hr̃e. Iſte nāqꝫ ꝑtis, ille totius rōnē hr̃e vī. At qd est, ꝛ eſſe, nō ita ſeſe habere vident̃. Quippe cum neutrū ad alteꝝ partis habeat rōnem.

¶ Alterius ꝟo altera d̓monstratio est, niſi ſit tanq̄ꝫ pars quędā totius. (Hoc autem dico, qm̄ oſtenſum est duob⁹ rectis equale habet̃ de Iſocheles, ſi omnis oſtenſus est triangul⁹. Pars enim hoc est, illud totum). Hęc autē adinuicem non ſe habēt ſic, qꝛ est, ꝛ quid est, non eni alterius alterum pars est.

Cōm. 23ᵐ. ¶ Soluit hic qōnē tacitam, vtrum videlꝫ qꝛ est, ꝛ qd est aliquo pacto idē ſint. Vr̃.n. ṗma facie illa eadē eſſe, quia qd est, est q̄ſtio ſimplex, qꝛ est, est q̄ſtio cōpoſita, at ſimplex vr̃ pars cōpoſiti, ergo qd̓ qd est vī pars qōnis qꝛ ē, ꝛ ita aliquo pacto idem eſſe pn̄t. Quod ſi qꝛ est, ꝛ qd est aliquo modo ideꝫ ſunt, etiā definitio ꝛ demōſtratio illo modo idem eſſe vident̃. ¶ Soluit ꝛ ſumit pro ſolone. Primo q̄ diuerſaꝝ reꝝ vna est demōſtratio, qn̄ illę res ita ſe hn̄t, vt totū ꝛ pars, hoc est, vt vle, ꝛ minus vle, verbi cā, vna est demōſtratio, qua de triangulo demonstrat̃ eq̄litas anguloꝝ, ꝛ de Iſocheles, q̄ est ſpēs triāguli. Est.n. triāgulus totū vle. Iſocheles est ſpēs illius, ꝛ min⁹ vle. Hoc accepto tanq̄ꝫ maiori, ſubiungit minorem, ſed quid est ꝛ qꝛ est non ſic ſe hn̄t, qm̄ neutrum neutrius est pars, nō.n. quid est, vle totū est ad qꝛ est, nec eꝯ. Quare ſi ipſius quid est, est definitio, illius non poterit eſſe demōſtratio, ꝛ ſic nec eꝯ. Patet ergo ſolu. dubitatiōis.

¶ Patet igit̃ nec eius demonstrationē eē cuius est diffinitio, nec eius ois diffinitionē eē,

cuius

cuius est demõstratio. Quibus efficitur, vt oino cuiusq3 eiusdez vtrũq3 haberi nõ possit, quare perspicuum est, neq3 idem eẽ diffinitionem demonstrationemq3, neq3 alterũ in altero esse. Nam ea quę subijciunt̃ silr̃ pfecto sese haberent. Sed de his hactenus, satis enim de hisce diximus dubitando.

℃ Manifestũ ergo quoniã neq3 cuius definitio est, huius omnis demõstratio est, neq3 cuius demonstratio est, huius omnis definitio est. Quare oino eiusdem nullius contingit vtraq3 habere. Manifestũ itaq3 ꝙ neq3 definitio ⁊ demõstratio idem erunt, neq3 alterũ in altero. Eteni subiecta similr̃ se haberent. Hęc ergo vsq3 hoc dubitata sint.

Cõmẽ. 24m. ℃ Epilogat nũc quę declarauit, ⁊ q̃ ex declaratis sequũtur, ⁊ inqt. ℃ Manifestum ergo, qm̃ neq3 cuius definitio est, huius ois demõstratio est, vt secundo loco fuit pbatũ, neq3 cuius est demõstratio, huius ois definitio est, vt pmo loco dcm̃ est, deinde deducit qd̃ ex his sequitur, et inquit. Quare oino eiusdẽ nullius ꝯtingit vtraq3 habere, scz demõstrationẽ ⁊ definitionẽ. Deducit etiã quod scd̃o loco ex dictis sequit̃, ⁊ inqt. Manifestũ itaq3 ꝙ neq3 definitio ⁊ demõstratio idẽ erunt, neq3 erit alteꝝ in altero, vt spẽs in genere, ⁊ cãm dicit, qa si essent idẽ, ⁊ alteꝝ in altero eẽt, subiecta illorũ. s. definibile, ⁊ demõstrabile similiter se haberent. s. ꝙ erũt idez, ⁊ alterũ in altero erit. Usq3 ãõ quãtum pcesserit, inqt. Hęc ergo vsq3 hoc dubitata sint. Appellauit autem definibile subm̃ definitioni, ⁊ demõstrabile subiectũ demõstratiõis, qa subsunt illis ꝯsiderationib9, q̃ sunt definitio, ⁊ demõstratio. Et dixit vsq3 hoc de his eẽ dubitatũ, qa more dialectici ꝓsoluit has dubitationes. s. dubitãdo, non asserendo.

℃ Nunc inuestigemus op3 vtrum ipsius qd est, ratiocinatio sit demonstratioq3.

Tex. 3. ℃ Ipsius autem quid est. vtru3 syllogismus sit, ⁊ demonstratio?

Cõmẽ. 25m. Commentatio. ℃ Quatuor pposuit pblemata, de qbus vltimũ (qd̃ erat) quoꝝ est definitio, dissoluit, declarauitq3 nõ eẽ idez fm̃ idem definibile atq3 demõstrabile. Ex cuius solõne tertium determinauit, declarauitq3 nõ esse idẽ demonstrationẽ, ⁊ definitionem, quo fit, vt illoꝝ pblematum duo sint mõ definita. At nũc ad primũ transit. Utrũ. s. definitio demõstretur, nã hoc definito. Scd̃m apparebit. scilz quo mõ definitio in demõstratione cadet, ⁊ ita oia erunt determinata.

Obiectio. ℃ Sz occurres, qa Arist. videt̃ superfluus, nã (vt Philoponus exposuit) solo pñtis pblematis apparet ex solõne pcedentis. Si eni habemus ꝙ definibile fm̃ idem nõ sit demõstrabile, ⁊ ꝙ definitio nõ est demõstratio. Seqtur statim definitionẽ de definibili non eẽ demõstrabilem, quo fit, vt superfluum sit pblema istõ per se disputare.

Sol. The. ℃ Innuit Themi. solu. asserens hoc pblema rursus eẽ seorsum disputãdum, qa cõtrouersia dignũ est, ⁊ huius causa est, qa (vt p huius dcm̃ est) triplex

Te. 22. cõmẽtario. 92. est definitio, Alia qdem demõstratiõis ꝯclusio, Alia demõstrationis pncipiũ, Alia tota demõstratio positione differens, ergo aliqua est definitio, quę põt demõstrari. Et ideo dignũ est dubitatione si definitio possit demonstrari, ⁊ quę sit illa, ⁊ qs modus sit, quo demonstrabitur.

Sol. Philo. ℃ At Philoponus aliquo mõ aliter dicit hoc pblema nõ esse ex dictis solutum, qa dato ꝙ definibile fm̃ idez nõ sit demõstrabile, nec cõtra, adhuc est per se dubitabile si definitio de definito demõstrari possit. Est ergo problema si ipsius quid est syllogismus sit aut demonstratio, quod est quęrere an definitio de definito demõstretur, vel syllogizetur.

℃ An non sit, vt nũc sermo noster supponit. Patet eni rõcinationẽ qdem aliqd per medium de aliquo semp ostẽdere. Ipsu3 autem quid est pprium eẽ. ⁊ hoc ipso qd est pdicari. hęc autẽ ꝯuerti necesse est. Nã si /a/ sit pprium ipsi9 /c/ pz /b/ quoq3 ipsius /c/ ⁊ /a/ rursus ipsi9 /b/ pprium esse. Quo fit vt oia conuertantur mutuõq3 pdicationem suscipiant. At ãõ si tam /a/ cõpetit ipsi /b/ vt qd est ipsius q3 /b/ cõpetat idẽtidẽ ipsi /c/ necesse est tu3 /a/ de /c/ prędicet̃, vt quid est ipsius. Ex si non hoc pacto his illud qspiam sumpserit, nulla sane necessitas oino compellet vt /a/ de /c/ vt qd est ipsi9 dicat̃. Ut si /a/ quidẽ. vt qd est ipsius /b/ cõpetere dixeris. /b/ ãõ non eodẽ modo de quolibet /c/ pdicaueris, quare non solu3 /a/ de /b/ dicatur oportet, vt quid est ipsius, s3 /b/ quoq3 de /c/ modo eodem pdicet̃ necesse est.

℃ An non est, sicut nũc ratio supposuit. Syllogismus eni aliquid de aliquo demonstrat per mediũ, sed quid est, ⁊ pprium est, ⁊ in eo qd̃quidest, pdicatur. Hęc autem necesse est cõuerti. Si eniz ipsius /c/ pprium est /a/ manifestum ꝙ ⁊ ipsius /b/ ⁊ hoc ipsius /c/. quare omnia sunt adinuicez. At ãõ ⁊ si /a/ in eo qd̃ quidest, omni /b/ inest, ⁊ vniuersalr̃ /b/ de oi /c/ in eo qd̃qdest di, necẽ est ⁊ /a/ in eo qd̃qdest de /c/ dici. Si autem nõ sic aliqs accipit duplicãs, nõ necesse erit /a/ de /c/ pdicari in eo qd̃ quidest, Ut si /a/ quidẽ de /b/ in eo qd̃quidest, non autem /b/ de quocunq3 in eo qd̃quidest. Si autem ipsum quid est vtraq3 habebunt, erit ergo ⁊ /a/ de /c/ in eo qd̃quidest.

Al' particula supplenda. — Si pticula supplenda. — In greco li° loco /a/ legit̃ /b/ ⁊ male legitur. — In greco sic legit. Ips3 si qd est vtraq3 habebunt.

Cõmẽ. 26m. ℃ Soluit nũc pblema, asserẽs ipm qd est non demõstrari de definito, nec syllogizari, inqt. ℃ An nõ est. s. ipsius quid est demõstratio, nec sylls, sicut nunc nostra rõ supposuit. Debes scire Aristo. in solõne primi problematis supposuisse definitionẽ demõstratiõis eẽ pncipium, ⁊ indemõstrabilẽ, qa si eẽt demõstrabilis, tũc (vt dixit) pncipio ꝑ eẽt pncipiũ, ⁊ ita in ifinitũ. Propterea dicit nunc verificãdo suppositum ꝙ definitio sit indemõstrabilis. Pro veritate ergo solõnis accipit q̃tuor suppositiones.

Quatuor suppõnes Arist. p solone accipit. ℃ Prima est, ꝙ ois sylls aliqd de aliquo ostendit p certum mediũ, vtpote pdicatu3 de subto per certũ mediu3. Et hoc inqt. Sylls eniz aliqd de aliquo demonstrat per mediũ.

Prĩa suppõ. Secunda. ℃ Secũda est, ꝙ definitio est pdicatũ ꝯuersim de definito in eo qd̃quidest, vt primo libro topicoru3 est dictũ, dicit̃ qdem pdicatu3 loco generis, qa ois definitio est pdicatũ, ⁊ non ecõuerso. Dicit̃ ꝯuersim ad driam generis, ⁊ accñtis, quę sunt pdicata, nõ cõuersim, dicitur in.

eo q̄ȯ quid est ad differentiā propter, q̄ȯ non predicaṫ in eo q̄ȯ q̄d est, inquit. Sed ⁊ quid est ⁊ ꝓprium est, hoc est cōuertibile, ⁊ in eo q̄ȯ quid est p̄dicatur. ¶ Tertia est, si definitio de definito syllogiçetur, op3 maiorem ⁊ minorem terminū ⁊ mediū inuicem conuerti, inquit. Hęc autē necesse est conuerti s. si definitio de ipso definito syllogiçetur, nam si ipsiꝰ /c/ proprium est /a/ hoc est si /a/ ꝯuertatur cum /c/ vt necesse dicere, q2 est /a/ ipsius definitio, manifestum q̄ ⁊ ipsiꝰ /b/ proprium etiam ꝯuertibile erit, ⁊ hoc /b/ necesse est etiā esse ꝓprium ipsius /c/ quare oia sunt ad inuicem conuertibilia. ¶ Philoponꝰ x̄o asserit hāc nō esse tertiam suppositionē, sed probationē secundę. Accepit enī definitionem esse propriū, ideo hoc probat, ex eo q̄ conuertitur. ¶ Expositor aūt arbitraṫ Aristo. in hac probatione syllogiçasse intentum ex illis duabꝰ suppositionibus. ¶ Q̄ȯ non pl3. Nam Aristo. clare probat illa tria conuerti, q̄ȯ est tertia suppositio. ¶ Quarta suppō est q̄ si d3 syllogiçari aliq̄d de aliquo, vt illius d̄finitio. verbi causa /a/ de /c/ vt eius definitio, d3 syllogiçari duplicato q̄d est, q2 semel assumpto ad p̄dicatum vt ad /a/ ⁊ semel ad mediū, vt ad /b/ hoc pacto, videl3 omne /b/ est /a/ vt quid est, omne /c/ est /b/ vt quid est. Igitur oē /c/ est /a/ vt q̄d est, nam si duplato q̄d est. Seq̄tur /c/ esse /a/ vt q̄d est, inq̄t. At x̄o ⁊ si /a/ in eo q̄ȯ quid est omni /b/ inest, ⁊ vlr̄ /b/ de omni /c/ in eo q̄ȯ q̄d est, di. terminis ⁊ propōnibꝰ sic stantibꝰ, necesse est ⁊ /a/ de /c/ in eo q̄ȯ q̄d est dici. Si autē nō sic aliq̄s accipit ipsum quid est duplicans, nō necesse ē /a/ de /c/ pręd icari in eo q̄ȯ q̄d est. Uerbi causa, si /a/ q̄de3 de /b/ vt q̄d est pręd icetur, ipsum x̄o /b/ non de quocūq3 /c/ pręd icetur, vt quid est, supple nō sequeṫ /a/ vt q̄d est p̄dicari de /c/. Ideo addit. Si aūt ipsu3 quid est vtraq3 habebunt, scil3 maius extremū ⁊ medium modo, quo diximus. Erit ergo ⁊ /a/ de /c/ pręd icatū in eo q̄ȯ q̄d est. In gręco Codice sic legiṫ. Erit ergo /a/ de /b/ in eo q̄ȯ q̄d est. Et vt mihi vi̇, error est in libro, ⁊ loco /b/ legi d3 /c/ Ut gręci legunt. Uerba aūt illa si aūt ipsum quid est vtraq3 hēbūt. In gręco non sic leguṫ. Sed hoc pacto. Ipsum aūt q̄d est vtraq3 habebūt. Et Philoponus per vtraq3 intelligit vtrasq3 propositiones, sc3 /a/ /b/ ⁊ /b/ /c/ q2 nō solum /a/ /b/ ppositio. Sed etiam /b/ /c/ habere d3 q̄d est. Et intelligit ꝑ aūt certe, vt sit q̄si nota illatiōis. Unde s̄m Philoponū d3 textus sic legi. Si aūt non sic accipit aliq̄s duplicās, nō necesse erit /a/ pręd icari de /c/ in eo q̄ȯ q̄d est. Postpositis aūt verbis exemplificatiuis, infert suppositione3 ipm certe q̄d est vtraq3 habebūt. Erit ergo /a/ de /c/ i eo q̄ȯ q̄d est. Uerba aūt illa vt si /a/ q̄de3 de /b/ interponanṫ (vt exēplum in 3ia suppositione) q̄si velit per illa q̄ si non sic disponanṫ termini, ipsum /a/ (vt q̄d est) de /c/ nō p̄dicabitur. Sic legit Philoponꝰ, ⁊ non male, tn̄ (vt nos legimꝰ) textus clarus est. ¶ Sed hic sūt dubitationes nō leues. Prima q2 vi̇ posse syllogiçari definitionē de definito sine dupla ipsius q̄d est acceptiōe. Potest. n. aīal bipes de hoīe syllogiçari per animal rōnale, ⁊ tn̄ animal bipes ē definitio hoīs. Seq̄tur. n. Omne aīal rōnale est aīal bipes. Ōis homo ē animal rōnale. Ergo omnis hō est aīal bipes. Ecce q̄ aīal de homine syllogiçatum est, ⁊ est definitio. Igitur definitio syllogiçari pōt de re, cuius est definitio sine dupla acceptiōe ipsiꝰ quid est. ¶ Pręterea vi̇ sufficere vna ipsius q̄d est acceptio, q2 seq̄tur, Oē animal rōnale est aīal bipes, vt q̄d est. Homo ōis aīal rōnale est. Ergo ōis homo aīal bipes est, vt quid est. Ecce q̄ȯ d̄finitio, vt q̄d est, syllogiçaṫ sine illa duplicatiōe. ¶ Insuper (vt ꝓbauimus p̄ prioꝝ) omnis syllogismus reduplicatiuus, reduplicat, aut mediū, aut minorē extremitatem. Non. n. potest reduplicare maiorem extremitate3,

Tertia.

Quid phil. de 3ª supposi tione.

Gen. Tho.

Refutatio

Quarta suppositio.

Uerbo ꝛ crpō

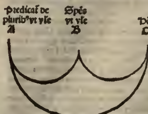
Dubitatiōes

Prima.

Secunda.

Tertia.

q2 esset inutile, ⁊ falsum, ⁊ in intelligibile, vt Aristo. illic ꝓbat, ⁊ quouis modo fiat, reduplicatio non pōt addi nisi propōni maiori, ⁊ ad p̄dicatum illius, vt Aristo. ibide3 probat. ¶ Ex his sequiṫ magna dubitatio, cum. n. ipsu3 q̄d est, nec mediū sit, nec minor extremitas, nō vi̇ faceṫ syllogismū reduplicatiuū. Pręterea si faceret, nō deberet addi, nisi maiori, ⁊ p̄dicato. Ergo vi̇ Arist. sibiipsi cōtrarius. ¶ Hę sūt dubitationes mihi nō leues, nec has legi in aliquo libro. Propterea in hac solone prolibenter pręceptorē audirem. ¶ Animaduertēdum ergo primam ⁊ tertiam dubitationem non multū esse difficiles, q2 Aristo. nō negat definitionē de definito demonstrari posse absolute, q2 (vt docuit p̄ huius) vna definitio est, q̄ est demonstrationis ꝯclusio. Altera, quę est demonstrationis p̄ncipiū, ⁊ ita definitionē demonstrari de definito est necessariū. Sed intētio Arist. est hic ꝓbare q̄ definitio nō possit demonstrari de definito, vt est definitio, q̄ȯ est dicere (vt Philoponus exponit) q̄ non possumꝰ demonstrare aīal bipes, esse hoīs definitionē. Nemo. n. dubitare d3 aīal rōnale demonstrari posse de hoīe, q2 vel ꝑ ꝓpriā hoīs passionē, vel ꝑ aliam definitionē, vel ꝑ definitionē definitiōis. ¶ Sed tota dubitatio nostra est, si pōt animal bipes demonstrari esse hoīs definitionē, vel vtrū possit aīal bipes demonstrari de hoīe, vt q̄d est, vel vt definitio hoīs, ⁊ Aristo. ꝓbat hoc fieri nō posse (vt vidēbiṫ.) Ex his seq̄tur. q̄ si debeat syllogiçari aīal bipes de hoīe, vt definitio. In propositionibꝰ syllogismi i oibus vel aliquā addi d3 verbū illud vt definitio, vel verbum illud, vt q̄d est, quod idem sonat, alioq̄n nō habebiṫ de hoīe aīal bipes, vt q̄d est, vel vt definitio, vel aīal bipes esse definitionē hoīs, quę eadē sonāt. Et sic diluiṫ prima dubitatio. ¶ Pro solone tertię gręci videnṫ facere differentiā inter reduplicatiuum syllogismū, ⁊ duplatiuum, nam reduplicatiuus di̇, qui aut mediꝫ, aut minoris extremitatis est replicatiuus, vtpote q̄ reduplicat mediū vl̄ minorē in ppōne maiore, ⁊ ex ꝑte pręd icati, ⁊ de hoc posuit Arist. ꝓcepta in libro prioꝝ. Duplatiuus x̄o vel duplans syllogismus est, q̄ bis aliquid in propōnibꝰ, vel q̄ in vtraq3 ppositione aliq̄d idē accipit, sicut hic, q̄ in /a/ /b/ ⁊ in /b/ /c/ ppositionibꝰ vtrisq3 accipit verbū illud, vt q̄d est, aut vt definitio, ⁊ hoc pacto appellant ipm gręci duplantē syllogismū. Fit aūt hic syllogismus ad syllogiçandum aliq̄d p̄dicatū specificatiuꝫ de aliquo subiecto, vt si vellemus ꝓbare de hoīe p̄dicari de pluribꝰ vt vl̄e, accipere mus bis x̄bu3 vt vl̄e, h pacto, species p̄dicatur de pluribus, vt vl̄e. Hō ē species vt vl̄e. Hō p̄dicatur d̄ pluribus, vt vl̄e, codē modo

ad syllogiçandū aīal bipes, vt q̄d est de hoīe, ꝓbatio est alicuiꝰ specificati de aliquo Et ideo duplando illud specificās, diciṫ syllogismus duplatiuus, vel specificatiuꝰ. ¶ Possumus ēt aliter dicere reduplicatiuū syllm̄ esse duplicē, veluti duplex est reduplicatio, aut rei, aut intentionis, rei q̄dē est quoties subiectū reduplicaṫ ex ꝑte p̄dicati, vt si dixero aīal est Ortographus inq̄tū grāmaticus.

Cap. 35. primi prioꝝ.

Difficultas dubitationū. Solo ad pꝰ3 dubitationē.

Tex. 28.

Ad tertiam Syll. duplicatiui ⁊ syll. reduplicatiui diff. s̄m gręcos.

Duplans syllogismus

Reduplicatiuus syll. duplex.

cis. Reduplicatio intẽtionis est, non q̃ subiectum, aut p̃dicatũ reduplicat. Sed q̃ addit̃ predicato aliqua intentio, rõne cuius predicatum verificatur de subiecto, veluti si dixero, homo est ipẽs vt vlis, quo fit, vt syllogismus bifariam reduplicatiuus sit rei q̃dem, ꝛ itentionis, rei est duplex, vt Aristo. dixit p̃ prioꝝ, aut mediu, aut minoris, nã reduplicatione maioris nullus vtilis est, vt ibi Aristo. exposuit, reduplicatione ꝟo intentionis est, nõ q̃ aliquem syllogismi terminum reduplicat. Sed aliquaꝫ intentionẽ in propõnibus duplat, vt syllogizet̃ predicatum specificatũ de subiecto, veluti in ꝓposito nostro, q̃ volumus syllogizare de homine aial bipes (vt quid est) siue (vt definitio) reduplicamus ipsum q̃d est vt animal bipes specificatũ per q̃d est verificet̃ de hoie. Hic ergo syllogismus est duplicatiuus itentionis, ꝛ sic delet̃ tertia

Ad secundã dubitatio. ¶ Restat ergo qd̃ in secũda, cur videlꝫ reqrat̃ illa duplatio intẽtiõis, cũ ex vna sola illi⁹ acceptione in p̃dicato maioris sufficiat. Hec.n. q̃stio est mihi nõ leuis. Ab Aristo.n. non plus habemus nisi q̃ si duplatio illa non fieret, ipsum q̃d est vt definitio de definito non syllogizabitur, hoc.n. valde diminutum est, q̃ vĩ posse syllogizari p̃ vnam solam illius acceptionẽ in /a/b/ ꝓpositione. ¶ Ex ꝟbis igit̃ Themistii, ꝛ Simplicii, ꝛ Philoponi colligẽdũ esse arbitror qd̃ q̃dest, vt definitio. Syllogizari nõ posse de eo cuius est, nisi ad p̃dicatũ addatur ꝟbum vt q̃d est, vel vt definitio, nã sine illius assũptiõe qd̃ quidest de eo cuius est, nõ, vt definitio, syllogizabit̃, sed absolute, ꝛ ita non haberemus ipm̃ qd̃quidest eẽ ei⁹ dfinitionẽ, cuius est qd̃quidest, sine ergo acceptiõe ꝟbi, vt q̃d est in propositione /a/b/ syllogismus noster esse nõ põt. Restat nũc assignare cãm cur in /b/c/ propõne ipm̃ (vt quid est) sit replicandũ, ꝛ dicamus hoc esse, q̃ q̃n aliquod p̃dicatũ de aliquo subiecto p̃dicatur aliquo addito, ꝛ subiectũ illud eodem addito iteꝝ de alio subiecto p̃dicat̃, necesse est illo addito p̃mum p̃dicatum de vltimo subiecto p̃dicari, vt si /a/ de /b/ ipso /d/ addito p̃dicat̃, ꝛ /b/ de /c/ eodẽ addito iteꝝ p̃dicatur /a/ de /c/ illo /d/ addito necesse est p̃dicari. At vbi p̃mum predicatum. s. /a/ de p̃ subiecto, scilꝫ /b/ predicaret̃ /d/ ipso addito, ꝛ /b/ predicaret̃ de /c/. Sed nõ /d/ ipso addito, non opꝫ /a/ p̃dicari illo addito de /c/. Substantia.n. de aiali vt genus predicat̃. Hec.n. vera est aial est substantia, vt genus. Sꝫ q̃ non accipit̃ aial vt genus predicari de hoie, iõ non sequit̃ hoiem eẽ substantiã, vt genus. Quare si aial bipes, vt definitio syllogizabitur de hoie, dꝫ predicari de animali ratiõali, vt q̃d est, vel vt dfinitio, ꝛ aial rõnale de homine vt q̃d est. Sic.n. sequit̃ animal bipes vt q̃d est p̃dicari de hoie, q̃ (vt Philoponus inq̃t) q̃cquid est definitio definitiõis, est definitio definiti, q̃bus fit syllogismũ nõ esse valẽ

Quaesitum. ad ꝓpositũ si solũ /a/b/ propõni adderet̃. ¶ Sꝫ adhuc q̃res cur in syllo reduplicatiuo reduplicatione rei nõ re

Respon. q̃ritur illius rei in vtraq̃ ꝓpõne acceptio. ¶ Causa est, q̃ additio itentionis est q̃si diminuens, illa rei non, hac rõne intẽtionis additio dupla esse dꝫ, nõ aũt illa rei. Cũ enĩ illa intentionis sit quasi diminuens, nisi medio adderetur, fiet q̃si syllogismus in q̃tuor terminis cõmittẽdo paralogismũ accidẽtis. At in additiõe rei nulla sit diminutio, non ergo opꝫ addere eam in vtraq̃. Hec mihi vident̃, ꝛ fuerũt mihi nõ facilia. Ueꝝ si meli⁹ occurret, nõ recusabo aliter dicẽ. Satis.n. mihi fuit mõstrasse locũ.

Notandum. ¶ Aduertẽ tñ syllm̃ duplantẽ fieri posse itẽtione addita ad vtrãq̃ ꝓpõnem, nõ tñ ad alterũ eaꝝ hĩs, possumus.n. sic syllogizare. Species p̃dicat̃ de pluribus vt vle. Homo est species, vt vle. Ergo homo p̃dicat̃ de pluribus vt vle. Silr̃ valet. Animal rõnale est aial bipes, vt q̃d est, Homo est aial rõnale vt q̃d est, ergo hõ est aial bipes, vt q̃d est. Aliꝫ aũt volunt sic eẽ syllogizandũ, Aial rõnale, vt q̃d est, est aial bipes, vt q̃d est. Hõ est aial rõnale, vt q̃d est, ẽ aial bipes vt q̃d est. Sꝫ istõ nõ refert, nã ipsum, vt quid est, si nõ adderet̃, nisi semel a pte p̃dicati, ꝯcluderet syllogism⁹ ipm̃ aial bipes esse ipsi⁹ hois,

Obiectio. vt q̃d est. ¶ Sꝫ dices nunc aliq̃d bis sumptum ingrede

Solutio. ret̃ ꝯclusionẽ. ¶ Et solutio est, hoc non esse absurdũ, q̃ illõ bis sumptũ non accipit̃, vt mediũ, sꝫ, vt specificatio p̃dicati, ꝛ mediꝫ, quã igredi ꝯclusionem prohibet nihil, imo in distractiuis necesse est vtriq̃ addi, si dꝫ in ꝯclusiõe addi. Ex his colligit̃ hec q̃rta suppositio, q̃ si qd̃ q̃d est syllogizabit̃ de eo cui⁹ est, vt q̃d est, ꝛ vt dfinitio, opꝫ ipm̃ vt q̃d est in vtraq̃ propõne semel saltẽ accipi, vꝫ, in /a/b/ ꝛ in /b/c/. Nam sic sumpto, seq̃tur /a/ p̃dicari vt qd̃ q̃dest de /c/ ꝫ illo nõ sic sumpto, nõ seq̃tur.

¶ Hec.n. ita sint, si in vtroq̃ ratiocinatiõis interuallo ipsum q̃d est quidditasq̃ sumatur, quidditas nimirũ antea q̃ ꝯcludat̃, in ipso medio ratiocinationis termino collocabit̃. Atq̃ oino si fieri põt, vt ostendat̃ q̃d naꝫ sit homo, sit /c/ q̃dem hõ /a/ ꝟo q̃d est ipsius, siue sit aial bipes siue aliq̃d aliud. Si igr̃ huiusce rõcinatio fiet, necesse est /a/ de quolibet /b/ predicetur. Hoc autem erit alia media inter /a/ ꝛ /c/ ratio, que q̃dem etiam q̃d est ipsius hominis erit. Sumit̃ igitur id ꝓfecto qd̃ demonstrare opꝫ /b/ nãq̃ diffinitio ipsius hois est.

Aial bipes vt quid est A

Aial rõnale vt quid est B

Homo C

¶ Si igit̃ qd̃quidest, ꝛ q̃d erat esse vtraq̃ hñt, in medio termino erit prius qd̃ quid erat esse, ꝛ omnino si est demonstrare q̃d est homo, sit /c/ homo /a/ ꝟo quid est siue aial bipes, siue aliquid aliud. Si ergo syllogizat̃, necesse est /a/ de omni /b/ predicari. Huius autẽ erit alia media ratio, quare ꝛ hoc erit quid est homo. Accipit igitur quod oportet ostendere. Etenĩ /b/ est quid est hominis.

Com. 17. ¶ His q̃tuor sumptis. Nũc ostẽdit ꝓpositũ. s. q̃ definitio demonstrari nõ possit de definito (vt q̃d est) nã si q̃d est demõstrari possit de definito. Mai⁹ extremũ de medio, ꝛ mediũ de minori extremo vt q̃d est necesse est p̃dicari. Hec ꝯñtia pꝫ ex tertia ꝛ q̃rta suppõne. Ultra si maius extremũ de medio, ꝛ mediũ de minori extremo vt q̃d est p̃dicat̃. In medio termino erit prius qd̃ q̃rebat̃. s. qd̃ q̃d erat eẽ, q̃re cũ ꝯñs sit absurdũ. Primũ antecedẽs erit absurdũ, nõ ergo põt definitio vt q̃d est de ipso demonstrari, inq̃t. ¶ Si igr̃ q̃d est, qd̃ alio ꝟbo etiã qd̃ q̃d erat eẽ di, vtraq̃ interualla hñt. s. ita q̃ extremũ maius de medio, ꝛ mediũ de minori extremo, vt q̃d ẽ p̃dicet̃. In medio termino erit prius qd̃ q̃d erat esse, ꝛ ita sumet̃, qd̃ q̃rebat̃. Deducit ꝯñtiaꝫ i terminis, ꝛ inq̃t. Et oino si est demonstrare

gd est hõ, sic /c/ hõ /a/ ßo gd est ipsius hois, siue tale hois gd est, sit aial bipes, siue aligd aliud, scilz aial rõnale, terminis sic collocatis, inquit. Si ergo syllogizat̃, scilz /a/ de /c/ hoc est aial bipe de hoie, vt gd est, necesse est /a/ de oi /b/ pdicari, vt gd est ꝑ tertiam ⁊ qrtam. Dui' aũt erit alia media rõ, hoc est, qd qdẽ /b/ erit huius, scilz ipsius /c/ alia media ratio. i. alia definitio qsi medians inter /a/ pmaz rõnem, ⁊ /c/ minorẽ, ⁊ qz /b/ erit qdam media rõ inter /a/ ⁊ /c/ erit ⁊ illa gd est hõ, videlz rõnale animal. Quare si /a/ de /b/ vt gd predicatur, ⁊ /b/ vt ratio media predicatur de /c/ ⁊ ita iterz vt gd, demonstrans accipit in medio termino, qd opz ostendere. Etenim accipit /b/ qd est quid est hois, ⁊ ita ei' erit petitio, qd a pn' querebat̃. ¶ Sed occurres,

Dubium,

Aristoteles accepit qtuor suppões, quaz pma erat syllogismũ esse alicui' de aliquo per mediũ. Secũda fuit, dfinitionem esse pdicatũ 9uersim in eo qdquidest. Tertia fuit, q ad syllogizãdũ definitionẽ de dfinito, opz oẽs terminos syllogismi esse 9uertibiles. Quarta fuit ad syllogizandũ qdgdest de eo, cuius est, opz accipi ipsum vt gd est, in vtroqz interuallo syllogismi. Postea cũ pbauit ppositũ. s. nõ posse definitionẽ dmonstrari de dfinito ꝑ syllogismũ, vsus est qrta tñ, ⁊ ita cetere vident̃ superflue.

Solutio,

¶ Et dicendũ, oẽs illas suppões fuisse necessarias, tertiam qdẽ ⁊ qrtam ad vsum pbatiõis, nã in pbatione necessariũ est supponere non posse syllogizari definitionẽ de eo, cuius est, nisi ꝑ medium conuertibile cũ vtroqz extremo, ⁊ huic seruit tertia suppositio, iterz necessariũ est. Supponere /b/ 9uertibile cum /c/ ⁊ /a/ cum /b/ hẽc ipm gd est, nam (vt dictum est) nisi in vtroqz interuallo accipiat̃ ipsum vt gd est, non sequr syllogizatũ esse /a/ de /c/ vt gd est, ⁊ ita tertia ⁊ qrta seruiunt probationi. Prima autẽ ⁊ scda seruiũt terminis, qbus vtimur in ipsa pbatione, nã si intẽdimus probare q definitio accipi non põt de dfinito ꝑ syllm, opz scire gd syllogismus sit, per quẽ acciperetur, vel non acciperet̃, ⁊ ad hoc seruit pma, ⁊ opz scire gd nam sit dfinitio, de qua dicimus ipsaz syllogizari nõ posse, ⁊ sic seruit scda. Omnes igit̃ vtiles sunt.

Alia dubita'

¶ Ulterius occurres, qz dfinitio que qritur est /a/ que aũt sumit̃ petiturqz est /b/. Et ita nõ idem quesitum, ⁊ concessum.

Solutio.
Quinqz modis fit petitio principij.
Lib. 5.
Lib. 5. ⁊. 6,

¶ De hac dubitatione multe erũt rñsiones, diximus. n. olim qnqz modis peti pn", vel sumi qd qrebat̃, vt libro topicoz. 8. dicit Aristo. ⁊ Elenchoz p. Primo qdẽ mõ, vt siqs in ppõib' id qd demonstrare vult assumat. Secundo vt siqs volens demonstrare pticularẽ vlem assumat illi subalternã. Tertio vt siqs vlem velit dmonstrare, pticularẽ petat illi subalternatam. Quarto vt siqs velit demonstrare aliqd 9iunctũ, petat ptem illius qlibet seorsuz. Quinto ßo vt siqs velit demonstrare vnũ 9uertibile. Petat suũ 9uertibile equenotũ cum illo, vel minus notũ, ⁊ hoc qnto modo q probare vult dfinitionẽ de dfinito vt gd est. Sumit alteram dfinitionem vt gd est, aut equenotam cum priore aut minus notam, ẽt dixim', illõ qd queritur atqz probat̃, videlz /a/ esse aliud ab eo qd petitur in syllogismo, videlz /b/. Tñ sub eadẽ ratione petit̃ /b/ sub q probat̃ /a/ qz /b/ vt gd est petit̃ de hoie, ⁊ /a/ de homine querit̃ vt quid est, ⁊ ita est idẽ quesitum ⁊ 9cessũz saltem sm rõnẽ.

Neoterici.

¶ Qua rõne non iperite dixerũt Neoterici in hoc syllogismo esse petitionẽ eius, qd in pncipio qrebat̃ sm intentionẽ, non aũt scdm rem, qñ qrebat̃ /a/ sub intentione definitionis de /c/ ⁊ petit̃ /b/ de /c/ sub eadẽ itentione, sub qua qrebat̃ /a/ quare eadem itentio sumit̃, que qritur.

Them.

¶ Themisti' aũt dicit in hoc syllogismo peti qd querebat̃, quatenus q itendit probare definitionez de dfinito, instituebat dmonstrare definitionez hois per demonstrationem. Sed statim sumit sine dmonstratione aliquam esse hois definitionẽ. Est ergo petitio ei' qd in pncipio, qz qui volebat syllogizare definitionẽ de eo, cuius est, nullam supponebat dfinitionẽ. In pbando ßo accepit aliquã, ⁊ ita eadẽz qrebat̃, ⁊ 9cedit̃. Nam supponendo nullam, eam quã sumpsit, nõ supposuit, ⁊ accipit, quã non supposuit, qre eadem qrebatur, que 9cedit̃. Quã rem Philoponus approbat. Sed postea aliã assignabit Aristo. eius qd in pncipio querebat̃, petitionem.

Dubitatio 3'

¶ Ulterius occurres, qz Aristo. proposuit an definitio d definito possit demonstrari, ⁊ syllogizari, ⁊ tñ solum pbat illã demonstrari nõ posse. Propterea qspiã dicet eã saltẽ posse syllogizari.

Solutio

¶ An qz idẽ est, nã si syllogizaretur, id qd qrebatur peteret̃. Propterea qd de dmonstratione asserit, de syllogismo voluit esse assertũ.

¶ Id autem ipsum in duabus propositionibus, ⁊ primis medioqz vacãtibus terminis consideretur oportet. Maxime autez id qd dictum est elucescit.

¶ Oportet autem in duabus propositionib' ⁊ primis, ⁊ imediatis considerare. Maxie enim manifestũ, quod dicitur fit.

Cõmẽ. 18m.

¶ Quid velit Aristo. hic, non facile pz, qñquidem Alexãder ßba hec aliter, Aliterqz Simplici' itelligit. ¶ Propterea vĩ mihi Aristo. remouere quãdam dubitationez circa ea, que dixit. Accepit. n. /a/ esse definitionẽ ipsius /c/ Syllogizandã /b/ ßo eiusdẽ /c/ esse mediam aliam dfinitionẽ. s. inter /a/ ⁊ /c/. Posset ergo qspiam dicere adhuc inter /b/ ⁊ /c/ esse tertiã dfinitionẽ, quã opz assumere antequã /b/ assumat̃ de /c/. ¶ Rñdet igit̃ Aristo. ⁊ inqt. ¶ Opz de hoc ipm qd paulo ante diximus, 9siderare in duab' ppositionib', ⁊ pmis, ⁊ imediatis. Nam siue iter /b/ ⁊ /c/ detur alia media rõ, siue non, cum nõ sit ꝓcessus in ifinitũ, tandem ad imediatã ⁊ pmã rõnem opz venire. Et tũc in talibus exemplũ nostrum 9sideret̃, nam tale exẽplũ in his magis elucescet.

Simplicius.

¶ Uel vt plz Simplicio /a/ de /b/ ⁊ /b/ d /c/ (vt imediatas ppões ⁊ primas assumpsit) Assignat nũc cãm, cur vt imediate ⁊ prime assumpte sint, qz si ꝑ se accidẽtia per pma ⁊ imediata dmonstrant̃, multo magis qdquidest ꝑ pma ⁊ imediata demõstrabitur, ⁊ maxime qz si per imediata definitio demonstrabit̃, fiet manifestius, qd dictũ est, scilz qd petat̃, qd querebat̃.

Alia expõ Simplicij.

¶ Uel aliter (vt Simplicius etiã exponit) dicamus q Arist. declarat quõ volentes demonstrare definitionez, ppões debent assumere, ⁊ dicit oportere ppositiones duas assumere eũ, q demonstrare querit definitionẽ de dfinito, ⁊ pmas, ⁊ imediatas. Primas qdem ⁊ imediatas, vt seruetur ius demonstrationis, qd est, vt sit ex primis ⁊ imediatis, duas ßo, vt magis eluceat, qd dictum est de petitione eius qd querebatur, nam multitudine ppõnuz nõ ita eluceret, cum accideret confusio. ¶ Hec tertia expõ refert hec verba ad demrõnẽ, ꝑ quã inducebat̃ dfinitio de definito. Prime due verba retulerũt ad exẽplũ.

¶ Qui igit̃ per ea conuertunt̃, qd sit aia, quid homo, vel quoduis aliud conant̃ ostẽdere, hi petunt id sine dubio qd initio querunt, demonstrareqz nituntur. Ut si quis censuerit id aiam esse. quod est sibi viuendi causa, atqz hoc numerum esse seipsum mouentem. Id enim necesse est postulet adeo animã numerum esse seipsum motu cientem, vt idem sit anima numerusqz seipsum mouens.

¶ Qui

¶ Qui quidē igitur per conversionē ostendentes sunt quid est Anima, aut quid est homo, Aut aliud quodlibet entium, quod est ex principio petunt, vt siquis putaverit aiam esse eandem sibiipsi causam vivendi. Hoc autem numerum seipsum moventē. Necesse est.n. petere aiam, quod quidem est esse numerum seipsum moventem, sic sicut idem ens.

(margin: Putauerit. Assignauerit ē, sine ratio, Ponit. Enim. Igitur.)

Nūerus seipsm mouēs vt qd ē. A

Sibi viuēdi cā, vt qd est. B

Anima C

(margin: Cōmē. 29m. Duplex expō Tex. vna fm veritatē: altera fm Juniores. Expō fm veritatem.)

¶ Hic textus vno mō exponitur fm veritatem. Alio mō fm Juniores, fm veritatem quidē. ¶ Debes scire, q̄ quidā cōstituebant cuiuslibet definiti duas definitiones, & dicebant alterā de diffinito p alteram demonstrari, verbi cā, ipsius animę duę diffinitiones sūt fm Xenocratē, altera quęsita, altera cōcessa, quęsita vt nūerus seipsm mouēs, cōcessa sibiipsi vivendi cā. Dicebant itaq̧ quęsitam demonstrari p cōcessam, quia p sibi viuēdi cām, demonstrat de anima numerus seipsm mouēs. Ubi p3 in demōstratiōe tali demonstrari definitionē de diffinito, & tū nec in ppōnibus, nec in cōclusione ponit ipm vt qd est. Arist. ergo p demōstrauit nō posse demonstrari definitionē de diffinito nisi in cōclusiōe addatur vt qd est. Alioqn nō magis sciremus pdicatum syllogizatū esse diffinitionē, quā aliud pdicatū .s. genus, vel accidēs, vel pprium. Postea declaravit, nō posse diffinitionem demonstrari de diffinito vt qd est, nisi in vtraq̧ ppōne ponat ipm (vt qd est) Quib⁹ deduxit eē petitionē pncipij in medio termino. At nūc vult ondere, q̄ dato q̄ nō demonstrat diffinitio de definito vt qd est, ppōnes nō debēt accipere vt qd est, & vbi nō acciperet 3 vt qd est, neq̧ ppōnes, lz nō peteret pn^m formaliter, peteret p idētitatē .s. (vt ita loqr) idētice, vn̄ inqt. ¶ Qui quidem igitur per cōversionē ondētes sunt qd est aia, vt Xenocrates, q ondit aiam esse numerum seipsm mouentē per cōversionē .i. p esse sibi cā viuendi, q est definitio cōvertibilis cū illa diffinitione demōstrata. Aut qd est hō, Aut qd est aliud quodvis entium, qd ex pncipio petūt. Et assignat exēplū, & inquit. Ut siqs putaverit aiam esse eandē sibiipsi cām viuēdi. Hoc aūt .s. cām sibiipsi viuēdi putaverit esse numerum seipsm mouentē, hic sic syllogizans petit qd est in pn°, nā necesse est petere aiam, qd quidem petere est accipere ipsam esse numerum seipsm mouentē, & ita quęrebamus an aia sit numerus seipsm mouēs, & hoc petitur.

(margin: Obiectio.)

¶ Sed occurres, q̄ nō petit aiam esse numerum seipsum mouētē, sed in minore petit aiam esse cām sibiipsi viuēdi.

(margin: Rñ. Philo.)

¶ Ridet Philopon⁹ Aristotelē supponere idē esse b, & c, hoc est aiam, & sibiipsi cām viuēdi. Cui⁹ cām assignat. Quia si b eēt aliud a c, tūc a in quo ponit nūerus seipsm mouens, eēt definitio duorū .s. ipsi⁹ b & ipsi⁹ c, qd est 3 pcepta diffinitionis, q̄ igit ita est. P3 idē esse b & c idē sibi viuēdi cā, & aia. Qd si b & c idē sunt, cū quicquid petit de aliquo, petitur de eo, qd est idē illi. Si de b in maiore petit a, hoc est, si de sibiipsi viuēdi cā petit numerus seipsm mouēs, Et b est idē ipsi c, q̄ sibi viuendi cā est idē animę, ergo & a petit de c. Hoc est nūerus seipsm mouēs petet de ipsa aia, sz hoc quęrebat, igit qd pn⁹ quęrebat, petitur. Hanc rñsionē innuit Arist. cū inqt. Sic sicut idem ens, quasi dicat sic syllogizans petit aiam esse numerum seipsm mouentē non formaliter. Sed sic sicut idē ens hoc est p idētitatem, petitur .n. in maiore idētice, q̄ accipitur de b, hoc est de cā sibiipsi viuendi, qd est idē ipsi c aię. Quare petitur idētice, & cum ita sit, sequitur in talib⁹ syllogismis. In quibus nō pbatur definitio, vt qd est de definito. Adhuc cōmitti saltē p idētitatem petitionē principij.

(margin: Dubium.)

¶ Sed dices Aristo. docuit demonstrare formalē definitionē p mālem, & cō. Ergo docuisset demonstrare p fallatiam petitiōis pncipij.

(margin: Solutio.)

¶ Uno mō dici pōt vtrāq̧ definitionē differre a definito, q̄ vtraq̧ dicit ptem, quę non est suum totū, & vtraq̧ inter se differt. Formalis .n. est res alia a diffinito, & mālis ē, sicut forma alia a cōposito, & mā similiter, inter se quoq̧ differūt sicut mā & forma, at diffinitiones cōvertibiles, de quib⁹ locutus est Xenocrates, erāt ambę totales, & simplr datę de aia. Ideo ambę inter se eędē, & cū ipsa aia.

(margin: Alia solo.)

¶ Uel dici pōt nō esse absurdū committi petitionē pncipij in dmonstrationib⁹ idēticaz. Modo nō cōmittat formalr, & si dī Aristo. inducit hoc tanq̄ absurdum 3 Xenocratē, dici pōt hoc non duxisse tanq̄ absurdum, q̄ nō destruxit ipm. Sed solū voluit innuere etiā aliquo mō peti in talib⁹ syllogismis, lz nō pbet p ipsos definitio vt qd est, & ita nō vt absurdū hoc idixit, sed vt dignū cōsideratione.

(margin: Expō iunio.)

¶ Aliter hic textus exponi pōt fm Juniores, vt dicam⁹ Aristo. velle pbare nō posse alterā diffinitionē demonstrari per alteram vt qd est, q̄ peteret pn^m fm intentionē, naz cū assumeret in minore aiaz esse sibiipsi cām viuēdi vt qd est, petit nūerus seipsum mouens, nō fm rem, sed fm itentionē, nā lz a sit aliud a b tn̄ sub ea rōne petitur b sub qua pbatur a, nā b vt quid est petit de aia, & a vt qd est qritur de hoie, & ita est idem cōcessum & quęsitū saltē fm eandē itentionē, & hoc inqt. Necesse est.n. petere aiam, qd quidem petere est accipere numerum seipsm mouentē in minore. Licet .n. hoc fm rem nō accipiatur in minore, accipitur sic sicut idem ens, quia accipit b tanq̄ idē ens ipsi a, cū accipitur sub eadem intentione. At qd sub eadem itentione accipitur, & si nō accipiatur vere idem illi, sub cuius itentione accipitur, tamen accipitur quasi idez illi, & sic in minore petitur a nō vere, sed vt idem ens saltem fm intentionē. At hoc esse absurdum superius declaratum est.

¶ Non enim si a quidem ipsum b, b vero c ipsm sequatur a diffinitio erit ipsius c, sed de ipso tm̄ vere dicet, vt p3. Neq̧ si rursus a ratiōe substātię competit & de omni b prędicat a continuo diffinitio erit ipsius c.

¶ Non.n. si cōsequitur a b & hoc c erit ipsi c a qd quid erat esse. Sz verū erit dicere solū. Neq̧ si est a qd quidest, & de b pdicetur oi.

(margin: Cōmē. 30m.)

¶ Superius Aristoteles accepit nō posse pbari diffinitionem de definito vt quid est, nisi vtraq̧ itentiale habeāt vt qd est. Sed q̄ accepit hoc, & nō pbavit. Nunc pbat, cū inquit. ¶ Non.n. si cōsequit a ad b & hoc b ad c, erit ipsi c a qd quid erat esse. Sed verū erit dicere solum, sic igit non pōt definitio de definito demonstrari vt qd est, si vtraq̧ ppō accipiatur absolute, q̄ vbi sic absolute acciperent, nō sequet a de c vt qd est. Sed absolute a de

c/verbi causa, sic syllogizabit, Oẽ aial est suba aiata sensitiua, Ois hõ est aial, nõ ppterea sequitur, Ergo hõ est substãtia aiata sensitiua, vt qd est. Erunt.n. assumpte ppositiões vere, ꝛ ↄclusio falsa.

Suba aiata sensitiua
A
Aial
B
Homo
C

positiões vere, ꝛ ↄclusio falsa. Non.n. substãtia aiata sensitiua de hoie dr̃ vt dñinitio hois, cũ dicat̃ de aiali vt definitio, ꝛ nõ de hoie. Preterea neq̃ sequitur/a/de/b/vt qd est, si altera ppõ solum sit vt quid est, qꝛ nõ si in maiore accipiat̃ vt quid est. Non.n. sequitur si/a/de/b/vt quid est pdicat̃, ꝛ/b/de/c/nõ vt qd est, sed absolute, vt/a/de/b/predicet̃, vt qd est, vñ inquit. Neq̃ si est/a/qõ qd est, ꝛ pdicetur de oĩ b/vt qd est, supple sequitur/a/predicari de/c/ vt qd est. Nõ.n. sequitur, Oẽ aial est substãtia aiata sensitiua

Suba aiata sensitiua vt qd est
A
Animal
B
Homo
C

vt qd est, Omnis hõ est aial, Ergo omnis hõ est substãtia aiata sensitiua vt quid est, nã ambe ppõnes sunt vere, ꝛ ↄclusio falsa, cuz (vt dictũ est) Suba aiata sensitiua nõ pdicet̃ de hoie vt qd est, sed de aiali, sibi rõne si sola minor hẽat qd est. Non.n. sequitur, Oẽ aial rõnale est substantia aiata sensitiua, Ois hõ est aial rõnale, vt qd est,

Suba aiata sensitiua
A
Aial rõnale vt quid est
B
Homo
C

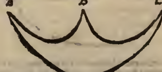
Ergo omnis hõ est substãtia aiata sensitiua, vt quid est, qꝛ (vt diximus) Substãtia aiata sensitiua nõ est definitio hois, ideo nõ põt iferri de hoie, vt illius qõ qd est. Tacuit aũt hoc Aristo. qꝛ de sillib⁹ idẽ est iudiciũ. Cũ.n. pbauit ex sola maiore hñte qd est non seq̃ ↄnem hñe qd est, idẽ voluit esse itelligendũ de minore. Quare si vꝫ dmonstrari de hoie suba aiata sensitiua, vt quid est. Vtraq̃ vꝫ

Sba aiata sensitiua vt qd est falsa
A
Aial rõnale vt qd est falsa.
B
Homo
C

hñe qd est, hoc pacto. Oẽ aial rõnale est suba aiata sensitiua vt qd est, Omnis hõ est aial rõnale vt qd est, Ergo ois hõ est suba aiata sensitiua, vt qd est. Sed qꝛ ↄclusio est falsa, ꝛ nõ rõne minoris, ĝ rõne maioris. Pꝫ ergo nõ posse dñitionem demõstrari de dñinito vt quid est, nisi vtraq̃ ppositio habeat quid est. Quod erat quarta suppositio superius assumpta.

Quãq̃ enĩ aialis esse, de hominis esse, dr̃, omne enĩ aial rõnis particeps suba vere est aial pticeps, que est pricipiũ sentiẽdi, quemadmodum ꝛ omnis homo est animal, nõ tñ hoc dr̃ pacto vt vnũ sit. Si igr̃ gspiã nõ hoc pacto terminos sumpserit, nũq̃/a/ sane qddi tatem ipsius/c/substãtiamq̃ esse ↄcluserit.

Et.n. aialis esse pdicat̃ de hois eẽ. Verꝫ.n. est de oĩ, hois esse aialis eẽ, sicut ꝛ de oĩ homine aial. Sed nõ sic sicut vnũ esse. Siqdeꝫ igit̃ nõ sic accipiat nõ syllogizat̃ q̃/a/sit ipsi⁹ c/quod qd erat esse ꝛ substantia.

Qõ aũt ex duab⁹ absolutis nõ syllogizet̃ definitio de dñinito vt qd est, exponit p terminos. Et in/a/ponit rõnẽ aialis. s. subam aiataꝫ sensitiuã. In/b/rõnẽ hois. s. aial rõnale. In/c/ vo ponit hoiẽ, ꝛ ingt. Et.n. aialis eẽ. s. suba aiata sensitiua, q̃ est aialis eẽ ꝛ rõ, pdicat̃ de hois esse. s. de aiali rõnali, qõ est eẽ atq̃ hois rõ. Verꝫ.n. est de oĩ, hois esse aialis eẽ, qm̃ oẽ aial rõnale est suba aiata sensitiua, Sicut ꝛ de oĩ hoie pdicatur aial, nõ tñ rõ aialis de rõne hois pdicat̃ vt vnũ esse hoc est vt qd est, nec rõ hois de hoie vt qd est, qm̃ igit̃ rõ aialis pdicat̃ de rõne hois nõ vt vnũ ꝛ idẽ esse, qõ est pdicari vt qd est, nec ẽt in minore accipit̃ vt qd est, lꝫ possit accipi. Dicit siqdẽ igr̃ nõ sic accipiat. s. vt qd est in vtraq̃ ppõne nõ syllogizat̃ q̃/a/ sit ipsi⁹/c/qõ qd erat eẽ ꝛ suba, qꝛ ppões erũt vere ꝛ ↄ falsa, vt itelligẽti pꝫ. Perspicuũ igit̃ est definitionẽ non posse syllogizari de dñinito vt qd est, nisi i vtraq̃ accipit̃ (vt qd ẽ) qõ erit q̃rta suppositio, tacuit aũt exẽpla alia. Vbi aut maior, aut minor absolute acciperet̃, qꝛ facile est iuẽire. Debes scire q̃ Simplici⁹ pbat hic nõ posse syllogizari dñitionẽ de dñinito vt qd est, ex altera reduplicatiua solũ, nã modus ↄnis sequitur modũ alteri⁹ ppositiõis. Altera igr̃ ppõnũ erit reduplicatiua, q̃ si vna, ĝ ꝛ oẽs. Si.n. altera tñ sit reduplicatiua. Altera vo absoluta, cũ reduplicatiua sit potior, absoluta vo debilior pars, ꝛ ↄ sp̃ debiliorẽ ptẽ seqt̃, vt in pozib⁹ pꝫ, ↄ absolutã ppõnẽ sequet̃. Quare ↄ erit absoluta, qõ est ↄ psupposi tũ. Si igr̃ ↄ ẽ reduplicatiua. Opꝫ oẽs eẽ reduplicatiuas. Cõmẽ. 31ᵐ. Aug. Simplicius Paulo Veneto cab. 15. in digressione.

Si inañt hoc acceperit mõ, tuꝫ antea, pfecto b/ipsi⁹/c/diffõnẽ sumpserit esse, q̃re nõ dmõstrabit. Sumit eni id qõ initio querebat̃.

Si vo sic accipiat, prius erit accipiẽs in/c/ qm̃ est qõ qd erat esse b. Quare nõ demonstratũ est. Qõ, n. erat in pricipio, accepit.

Probata q̃rta suppõne, breuib⁹ repetit vim rõnis, q̃ hypothetice sic ↄficit. Si definitio de dñinito demõstrabit̃. Opꝫ vt demõstret̃ vt qd est de suo definito. Aliogn nõ magis sciem⁹ ipsaꝫ eẽ de suo dñinito definitionẽ, q̃ aliud Cõmẽ. 32ᵐ.

aliud ꝓdicatũ.Si ðfinitio demõſtrat̃ de ſuo definito vt
qd eſt,opꝫ vt vtraq; ꝓpõ hẽat vt qd eſt.Sinaũt ſic accĩ
piat in vtraq; taliumẽdo ſemꝑ vt qd eſt,prius erit accĩ
piens in /c,definito,qm̃ /b,eſt qð qd erat eẽ ipſi⁹, q̃re nõ
demonſtratũ eſt,qð.n.erat in pn⁹,accepit.Supponẽs.n.
nullã ipſi⁹ /c /eẽ ðfinitionẽ,ꝛ quęrẽs a pn⁹ an aliq̃ ſit ipſi⁹
c/definitio,accepit /b /eẽ ipſi⁹ /c,definitionẽ,ꝛ ita accepit,
Auc Simplicius. in medio,qð q̃ſierat.℄ Simplici⁹ trib⁹ rõnib⁹ ꝓbauit
ðfinitionẽ de ðfinito,vt qd eſt,ðmõſtrari nõ poſſe. Pri
ma qdẽ ex eo,qð nullũ antecedẽs demſonẽ,ꝑ demſonẽ
demõſtrat̃.At definitio antecedũ demſonẽ.Sc̃da ꝟo
ex eo,qꝛ ita qdditas ad demſonẽ ſe hꝫ,vt itells ad aiaꝫ.
At itells prior aia eſt,q̃re ꝛ qdditas demſone,nõ ḡ per
demſonẽ accepi poterit. Tertia deniq;,ꝙ ſuba accñte
prior ſit,definitio eſt ſuba,demõ accñtium ꝑ ſe,q̃ ſit,vt
ðfinitio demſone ſit prior.℄ Sꝫ q̃tũ rõnes hę valeãt,
diſſerẽdũ nũc nõ ẽ,Trãſeãt ãt,atq; q̃ valẽt pñt, valeãt.

℄ Atqui neq; ꝑ diuiſionis viam fit rõcinatio
vt in prioꝝ reſolutiuoꝝ diximus libro.nũq̃
eni in diuiſione fit vt cũ hęc ſint neceſſario il
la ſequant̃,ſꝫ fit ꝑinde atq; cũ q̇ſpiã inducit.
Non eni demonſtrat,nã nõ iterrogare ꝯclu
ſionẽ opꝫ,nec qꝛ data eſt.ideo ipſam eẽ opꝫ,
ſꝫ neceſſe eſt ipſam eſſe cũ illa ſint, ꝛ ſi hiſce
q̇ rñdet nõ dicit nec aſſentit̃. Eteni ſi q̇ſpiaꝫ
hoc iterrogat pacto,hõ aial ne an inaiatũ eſt,
deinde accipit aial,nullam prorſus rõcinatio
nẽ facit vt pꝫ. Rurſus ſi omne aial greſſibile
eẽ,aut aquaticũ dixerit.Deĩde greſſibile ce
perit,nullã rõcinationeꝫ fecit ꝓfecto,nec ho
minẽ hoc eẽ totũ aial inq̃ꝫ greſſibile neceſſa
rio ex dictis emergit,ſꝫ hoc quoq; ꝑinde vt
illa ſumit. Atq; nihil oĩno refert ſiue in mul
tis ſiue in paucis hoc pacto fiat,eſt eni idẽ.

Tex.4. ℄ At ꝟo neq; ꝑ diuiſiões via hęc ſyllogiꝫat,
ſicut in reſolutiõe circa figurã fere dictũ eſt.
Nequaq̃.n.neceſſario fit rem illam eſſe,cuꝫ
hęc ſint. Sed ſicut neq; iducens demõſtrat.
Non.n.opꝫ ꝯcluſionem iterrogare,neq; eo
ꝙ ꝯcedatur,eſſe. Sed neceſſe eſt eſſe, cũ ſint
illa, ꝛ ſi nõ dicat rñdens. Vtrũ hõ aial eſt,aut
inaiatuꝫ? Poſtea accipit aial,nõ ſyllogiꝫat.
Itē omne aial aut greſſibile,aut aquaticũ,
accipit greſſibile,ꝛ hoiem eſſe totũ aial greſ
ſibile nõ neceſſe erit ex dictis. Sed accipit ꝛ
hoc,differt autem nihil in multis,aut in pau
cis ſic dicere. Idem.n.eſt.

Tẽmẽ.32m. Intẽtio Ariſto.ſm̃ The. Auer.ꝛ alios Simplicius. ꝛ Philopo. Confutatio ℄ Oẽs fere arbitrant̃ Ariſt.nũc velle ꝓbare definitionẽ
de re,cui⁹ ẽ ðfinitio,ꝑ diuiſionẽ ꝓbari nõ poſſe.℄ Quã
expõnẽ Themiſtius ꝛ Auerroes inuit,ſequunturq; ipſos
ceteri.℄ At meli⁹ cũ Simplicio atq; Philopono dõm
eſt.Cũ.n.Ariſt.dclarauit demonſtratiuã ſciam aliã eſſe a
definitiua,ꝛ definitionẽ alterã eẽ a demſone,qꝛ igit̃,qui
diuiſiõe ðfinitionẽ inuenit,ſyllogiꝫar̃ vr̃.Ideo oñdit nũc
diuiſionẽ a ðmſone ſyllogiſmoq; ipſo alterã eẽ,ſimulq;
cũ hoc oñdẽs,eos,q̇ ad definitiõis inuentionẽ diuiſione
Error expoſitorum vtunt̃,nequaq̃ ſyllogiꝫare.℄ Ex his appet error expo

ſitoꝝ,q̇ arbitrant̃ Ariſtotelẽ velle ꝓbare definitionẽ in
ueniri nõ poſſe diuiſiua Methodo,qð falſuꝫ eſt,nã defi
nitio nulla alia via inueniri põt,q̃ diuiſiõe,ſꝫ illa non ſit
abſq; petitiõe ꝑncipij.Sꝫ itẽdit ꝓbare diuiſionẽ alterã
eſſe a ſyllo,demonſtratiõeq; ipſa,ꝛ ꝙ q̇ vtit̃ diuiſiõe ad
definitionis inuentionẽ,non ſyllogiꝫat,neq; ðmonſtrat.
Et hoc ꝓponit Ariſt.cũ inquit.℄ At ꝟo neq; via,q̃ per
diuiſiões eſt,hoc eſt neq; via diuiſiua,qua vtimur ad in
uentionẽ definitionis,ſyllogiꝫat,ſicut in libro prioꝝ fere
dictuꝫ eſt,q̇ liber eſt iſcriptus de reſolõne figuraꝝ.Ergo
Ariſto.nõ negat definitionẽ iueniri diuiſiua via. Sꝫ ait
illã nõ eẽ ſyllm̃,neq; demonſtrationẽ, ꝓbat ꝟo Ariſt. Syllo⁹is.
hoc ꝑ.Syllogiſm⁹ eſt oratio,in qua q̇buſdã poſitis aliõ
ſeq̇tur ð neceſſitate.Diuiſio nõ eſt oratio,in qua q̇buſdã
poſitis aliud ſeq̇tur,ergo in ſc̃da figura diuiſio nõ eſt ſyl
logiſmus.De ratione ponit minorẽ,cũ inquit. Nequaq̃
eni neceſſario fit rem illam eſſe,cum hęc ſint, q̇ſi dicat.
Diuiſio nõ eſt oratio,in qua q̇buſdaꝫ poſitis neceſſario
alia res ſeq̇tur ex illis.Quare repete ꝯcluſionem.ſ.ꝙ di
uiſio nõ eſt ſyllogiſmus.℄ Sed dubitabis forsaſſe,ꝛ q̇ Dubium.
dẽ nõ ab rõne,nã in diuiſiua Methodo ſũt duo ꝓceſſus
alter ſyllogiſmus,alter enthymema,ꝟbi cã.Si voluero
ꝓbare oẽm hoiem eſſe animal,faciã hoc pacto, Omne
aiatum animal eſt,vel inaial,Omnis hõ eſt animatum,
Ergo oĩs hõ animal ẽ,aut inaial.Hic eſt p̃mus ꝓceſſus,
qui ſyll's eſt.Secundus ꝟo eſt enthymema hoc pacto,
Omnis homo eſt animal vel inanimal. Sed non eſt in
animal,ergo eſt animal. Hoc enim enthymema eſt, in
quo ꝓceditur a toto diſiuncto cũ deſtructiõe alteri⁹ ptis
ad alterã,vel eſt ꝓceſſus qdaꝫ hypotheticus,in quo ꝓce
ditur a toto diſiuncto cũ ðſtructiõe alteri⁹ ptis ad alterã.
Cu ſi i diuiſiua Methodo ſũt duo ꝓceſſus, tũc ſaltẽ ipſa
erit ſyllogiſtica ſm̃ p̃mũ ꝓceſſum. Non ḡ recte Ariſt. aſ
ſerit nullo mõ diuiſionẽ eſſe ſyllogiſmũ,cũ ſcðm ptẽꝫ ſit
ſyllogiſmus,quare minor rõnis Ariſt.falſa eſt,qꝛ ſalteꝫ
ſm̃ partem diuiſio eſt oratio,in qua q̇buſdã poſitis aliõ
emergit.℄ Et dicendũ ꝙ definitio non ꝓbat̃ de defi Solutio.
nito ꝑ p̃mum ꝓceſſum,vt recte Neoterici aſſerunt.Sed
per ſcðm,vt oĩbus perſpicuum eſt.At ſecundus non eſt
ſyllogiſmus,nec oĩo in qua duob⁹ ad minus poſitis,aliõ
ſequit̃ neceſſario ex illis,nõ ergo diuiſio erit ſyllogiſm⁹.
Cum ſc̃da pars,quę probat definitionẽ ſyllogiſmus non
ſit.℄ Deĩde ſequunt̃ illa verba.Sꝫ ſicut neq; inducẽs.
Quę Philoponus copulat ad pręcedentia,accipit.n.di Auc Philo.
uiſionem nõ eſſe orationẽ,in qua quibuſdaꝫ poſitis aliõ
ſeq̇tur,ꝛ non probauit,ideo ſm̃ Philoponum nũc illud
probare videtur.℄ Simplicius ꝟo vult Ariſt.hic face Simplicius.
re ſecundam rõnem,per argumentum a ſimili, ſunt eni
vt inquit.Tria argumẽta,Aliud,quod ꝓcedit ab eo,qð
eſt magis,ad id,qð eſt minus,ꝛ qdem negatiue,hoc pa 2° topicoꝝ cap.27.
cto,vt ſi qð magis vĩ eſſe,nõ eſt,qð minus videt̃ eẽ,mi
nime erit.Aliud qð ꝓcedit affirmatiue ab eo,qð minus
eſt,ad id,qð magis eſt,vt ſi qð minus vĩ eſſe,eſt,qð ma
gis vĩ eſſe,erit.Aliud qð procedit indifferenter affirma
tiue,ꝛ negatiue ab eo,qð eſt ſimile,ad id,qð ſimile eſt,ꝛ
hoc pacto(vt Simplicius autumat)Ariſto.argumẽtat̃,
Nam ſi qð alicui ſimile eſt,nõ eſt,id cui ſimile eſt,mini
me erit,ſꝫ diuiſio ſĩlis eſt inductioni,ꝛ iducẽs neq; ſyllo
giꝫat,neq; demonſtrat,ergo nec diuiſio,vnde inq̇t.Sed
ſicut inducẽs nõ demonſtrat,ita ſupple nec diuidẽs de
monſtrat.℄ Sed q̃uo nec iductio demonſtret,nec diui Quo nec iductio nec diuiſio demõſtrat Græci.
ſio,Græci iterpretes,vt Simplicius,ꝛ Philopon⁹ Ariſt.
declarare voluit ex ꝟbis ſequẽtib⁹.Qꝛ demõ nõ iterro
gat ꝯcluſionẽ,nec ſumit illam,vt ꝯceſſam. At diuidẽs,ꝛ
inducens aut ꝯcluſionem interrogat,aut illam datã con

Realis expo. cessamq sumit, vt postea declarabit. ¶ Hec expositio vera est. Sed in vno est dubitatio, qz per vba sequētia Aristo. solū ostēdit de diuidēte, φ ipse ᴐnem īterrogat, aut ᴐcessam sumat. ¶ Propterea Propo. pd. tātis viris nō ᴐdicendo. Sz solū inuendo dicerez. Aristo. reliqsse nobis dclarandū quō iducens nō demōstrat, neqz diuidēs. Accepit enī tanqz aut declaratū 2° po2, aut tāqz a nobis dclarandū. ¶ Quidā itelligētes p diuisionē pᵐ pcessuz syllogisticū in diuisiua Methodo, dixerūt Arist. voluisse cum Expo alia q̄rundaz. nō esse demōnez, sic nec iductio est demō. Qđ vo nec pmus pcessus diuisiōis syll's sit demōstratiuus, nec iductio, pbant, qz pmus pcessus diuisiōis solum syllogisat vnā categoricā de pdicato disiuncto, vt φ hō sit aīal vel inaīal, q̄ postea assumpta cū destructiōe alteri⁹ ptis ifert alterā ptē ðfiniñōis. s. gen⁹, ergo pcessus pmus in diuisione nō est demō, cū sit ordinatus ad pbandā categoricā illam q̄si pmissam in scđo pcessu, sili rōne nec inductio ðmonstrat, cū sit ordinata ad pbandā vlez, q̄ postea accipiet vt ppō in demōne, q̄re nec inductio, nec diuisio demōstrat. ¶ Sed hec expo vba Arist. reddit ęquoca, Confutatio. qm Arist. loquēs de diuisiōe, solū facit mētionē de scđo pcessu, q q̄si argumētū est a toto disiuncto cū destructione alteri⁹ ptis ad alterā, vt in ei⁹ exēplo videbit. ¶ Expositores ēt greci, vt Themisti⁹, Simplici⁹, z Philoponus nihil pmi pcessus meminerūt. Arist. ēt ppositū de diuisiōe fm pcessum scđm, qz ab illo dī diuisio. ¶ Thomas expositor latinoz pnceps, loquēs semp de secūdo Gen. Tho. diuisionis pcessu. Ait nec iducentē, nec diuidentez posse ᴐcludere alterā ptem, vel vlem nisi detur sibi a rñdēte, φ nihil aliud ᴐtineat sub illo cōi, sub quo diuisionē fec. Nisi. n. detur φ oē aiatum est aīal, vel inaīal, nō pōt cōcludere φ hō sit aīal. Preterea nisi detur φ ois hō est Debilis mediū p̄z iductiōe. Plato, Cicero, z Cato, z null⁹ alius, nō pōt iducere, oēm hoiem currere, si Plato, Cicero, z Cato currāt. Quare tā iducens, q̄z diuidēs accipit ᴐsensuz rñdentis. At demonstratio nullū ᴐsensuz quęrit, z ita pz silitudo iter inductionē, z diuisionē, z φ iductio nō sit demōstratio, z ita nec diuisio. ¶ Pōt ēt aliter dici, qđ iductio nō est demō, qz cū acceperimus Socratē currere, z Platonē currere, z Ciceronē currere, nō sequet oēm hoiem currere, nisi inducēti detur a rñdente, vel φ isti sint oēs hoies, z nullus alius reperiat pter hos, vel φ si q alij reperiant, etiā illi currāt. Inductio ergo nō est demonstratio, cū sine ᴐsensu rñdentis nihil ᴐcludat. Silr neqz diuisio, diuidens. n. cū accipit hoiem esse aīal vel inaīal, nūqz poterit iferre hoiem esse aīal, nisi sibi detur hoiem nō esse inaīal, aut nisi sibi detur oēm esse aīal aut inaīal, z nihil aliud. Pz ergo silitudo, z quō neutra est demōstratio. ¶ Deīde seqtur illa vba, nō. n. opz. Ubi fm grecos expositores Simplicium z Philoponū Aristo. declarat, q̄tenus diuidēs nō demōstrat, z rō hec est, q diuidit aut iterrogat, aut sumit ᴐnem, q demonstrat, neqz iterrogat, neqz sumit ᴐnez, igitur, q demonstrat nō diuidit, nec ᴐ q diuidit, demōstrat. Hui⁹ rōnis accipit maiorē, z inqt. Non. n. cū supple, qui ðmonstrat, opz ᴐnem iterrogare a rñdente, neqz supple eam sumere ab ipso rñdente, sed necesse est ᴐnē esse, cū illa sint, q̄ assumunt in oratiōe, z si nō dicat rñdēs, neqz assentiat, hec est maior, deīde ponit exēpluz, ex quo (vt mihi vī) vult habere minorē, scilz φ q diuidit, iterroget ᴐclusionem, aut ipsam sumat, z inqt. Verbi causa siqs p īterroget, Utrū hō sit animal, vel inaiatum, z itelligit p inaīatuz, nō cōmunius ipso animali, qđ cōe est aīalibus z plantis p negationez, sed intelligit quid ęquale animali, scilz inaīali, ecce quo id sic quęrēs interrogat de disiuncto, mō q quęrit de aliquo disiuncto, vī iterrogare de q̄libet disiuncti parte, z sic ita quęrens a rñdente cum interrogare vī an homo sit aīal, quę erit ᴐclusio, facta igit interrogatione, postea accipit aīal, z sic accipiens nō syllogisat, sed solum per cōsensum respondentis q dicit hominem nō esse inanimal, sumit sine syllogismo hominez esse animal. Patet ergo quatenus diuidēs z conclusionē interroget, z illaz sine syllogismo sumat, quę fuit minor. Preterea idē ostendit de diuisione, qua diuidēs inuenit differentiam desinit, z inquit. Iterum siquis quęrat a respondente vtrum omne animal, aut gressibile, aut aquaticum, sic quęrens, interrogat de disiuncto, z de qualibet parte illius, z ita de conclusione, assumpto ᴐsensu, φ animal omne sit gressibile vl aquaticū, accipit φ hō sit gressibile sine syllogismo, qz per ᴐsensum accipit φ hō non sit aquaticuz, z ita sine syllogismo sumit hoiem esse gressibile, z sic pz minor. ¶ Debes scire φ pposita interrogatione si hō est animal vel inanimal, diuidens nō accipit animal nullo alio accepto (vt recte expositores aīaduerterunt) qz accipit hoiem eē animal accepto φ nō sit inanimal. Sed dī accipere animal sine syllogismo, q. n. accipit a respondente hoiem nō esse inanimal sine syllogismo accipit hoiez esse animal, z hoc pacto exponit Simplicius. Hoc aūt accepto, ipsum subdiuidit, hō est aīal, Notandum. aut gressibile, aut volatile, aut aquatile, postea sine syllogismo accipit hominē esse animal gressibile, dico sine syllogismo, qz solū hoc accipit, qz respondens dicit hoiem nec eē animal aquatile, nec volatile, z ita sine syllogismo sumit ᴐclusionem. s. hominē esse animal gressibile, z nō solum accipit, qui sic diuidit ipsum qđquidest, fm partē, Sed totum simul, z quidem sine syllogismo, z sine necessitate, vnde inquit. Et hominem esse totum animal gressibile non necesse erit ex dictis, sed sicut accipit ptes sine syllogismo, ita z hoc sine syllogismo accipiet. Quod totum illud sit acceptum sine syllogismo, Patet, nam diuidens a respondente accepit partes ex destructiōe oppositaz partium. Quod vo non de necessitate, pz etiam, qa ᴐcessis partibus seorsum, non sequit totū. Non. n. valet a diuisis ad ᴐiunctū, vt in libro de iterpretatione dictū est. Non. n. valet Socrates Cytharedus, z bonus, ergo bon⁹ Cytharedus. Pz igit diuisionē qua inuenit q̄libet pars, z totū non esse ðmonstrationē. Tū qz aut iterrogat ᴐnem, aut sumit, z totū non de necessitate ᴐcludit. Et qa pauca erant, quę in exēplo accepit. Duo. n. accepit. s. aīal, z gressibile, z qz possent plura accipi, propterea inquit: Differt aūt nihil in multis, aut in paucis sic dicere, idem enī est, qz omnia accipientur sine syllogismo.

¶ Fit igit vt hisce q hoc procedunt modo inutilis sit hic vsus, z ad ea quorum fieri rōcinatio potest. Quid vo prohibet vt illud totum vere quidem dicatur de homine, nō tamen qđ est, neqz quidditatem declaret.

¶ Assyllogisticus quidē igit z vsus sit sic pcedentibus, Et de contingentibus syllogizare, quid. n. prohibet hoc? Uez quidem omne esse de homine, non tamen qđqđest, neqz quod quid erat esse ostendens.

¶ Primo ᴐcludit diuisionez esse assyllogisticā, z inquit, Text. 34. ¶ Assyllogisticus, z non demōstratiuus igit z vsus diuisionis sit. s. pcedentib⁹ (vt dictum est) est q ᴐclusio, vsus diuisiuus, q inuenit desinitio est assyllogisticus. ¶ Sz Dubitatio. tunc est dubitatio, quoniā quęlibet ðsinitionis pars pōt syllogisari de ðsinito, verbi causa, possimus syllogisare

Primo

Primo animal de hoie, sic, Omne qd movet̃ & sentit est animal, Homo movet̃ & sentit, Ergo hō est animal. Possumus etiā de homine syllogizare bipes, hoc pacto, Omē aial erectę staturę est bipes, Hō erectę staturę est, Ergo hō bipes est, Ergo via divisiva definitio pōt syllogizari de dfinito, hoc pacto, scilz q̃libet partem ꝓprio syllogismo syllogizando, qb⁹ seorsum syllogizatis, pōt dividēs īferre totam dfinitionē de dfinito, vnde inqt. Et de ꝯtingentibus .i. de partibus dfinitionis indifferenter sumptis syllogizare seorsum, quid .n. prohibet hoc, hec est dubitatio. Ubi vbum eni interrogative legēdum est.

Responsio — ¶ Respōdet illud fieri posse, & seorsum, & simul. nō tñ qui sic syllogizaret, & ptes seorsum & totū, ostenderet qdquidest, aut qd quid erat esse, qz nō haberetur illud totum de dfinito vt quid est, quare non haberet intentū.

¶ Quid isup obstat, vt aut addat̃ substantię quidpiam, aut auferatur,

¶ Amplius quid prohibet aut apponere, aut auferre, aut excedere aliquid substantię:

Cōment. 35m. — ¶ Probavit q via divisiva ad ꝓbandū dfinitionem de definito non est vtilis ad venandum dfinitionem de dfinito vt qd est. Sed ad venandū ipsam absolute. Scdm

Expō latinoꝝ — igit̃ Latinos interpretes Aristoteles ꝓbat ipsam definitionem de dfinito non posse probari vt quid est scdm rōne,

Syllogism. — & iuxta aliquos syllogismus sic componit̃, Definitio alicuius rei deducitur per aliqua certa, qbus nec addere, nec subtrahere, nec excedere opz. Nihil aūt ꝓhibet dividentem apponere supra his, quę sufficiunt ad ipsum qdquidest, aut auferre aliqd necessarioꝝ, aut excellere rei substantiam. Ergo dividens non syllogizabit definitionem, vt qd est. Iuxta vo alios, sic componit̃, Nullus syllogismus idifferens ad dfinitiones superfluas, & diminutas, & excedentes est conveniens in ꝓbando dfinitionem, vt qd est. Sed divisio est hm̃. Igitur non est conveniens ad ꝓbandū definitionē de dfinito, vt qd est syllo-

Refutatio expōnis. — gistice. ¶ Sed lz hęc expositio diligens sit, nō tñ littera Aristotelis vī syllogistica, sed qōnaria, sive interrogato-

Expō Phil. — ria, vt inspicienti vba greca pz. ¶ Propterea Philoponus dupl'r exponit textū hūc. Primo q cū Aristo. accepisset divisionem vtilem esse ad venandum dfinitionez absolute, lz nō vt quid est. Cōtra hoc dubitat ex eo, qz in

Dividēs in dividēdo trifariam peccare potest. — divisionib⁹ accidant peccata, & Dividens in dividendo trifariaz peccare vī. Primo si divisioni addat drias q̃sdam, quę non aptę sunt addi, vt dato q hō sit animal, & velit invenire driam, divisioni animalis apponat masculinū & fęmininū dicens q aial aliud sit masculinū, aliud fęmininuz, nō .n. in his animal omne ꝯtinet̃, nā quęcūqz ex putrefactione animalia fiūt, neqz fęminina sunt neqz masculina, vt hic Philoponus inqt, & Aristoteles in libro de gnōne animalium. Secundo si dato q hō sit animal, & velit q̃rere driam ipsum dividat per vliores differentias, vt per rōnale aut irrationale, & pticulares subticuerit, quę sūt post illas, vt bipes, & quadrupes, & id genus. Tertio, vt dato q hō sit aial, & velit per divisionem invenire driam, transcēdat dividendo animal ꝑ particulares differentias, & vniversaliores itermedias omittat, vt si dixerit animal aliō esse mortale, aliud imortale derelinquens vniversaliores differentias rationale, scilz & irrōnale. ¶ Est ergo dubitatio dividens in dividendo pōt trifariam errare, ergo divisio erit inutilis ad venandum dfinitionē etiam absolute de definito, cum enim in regula error esse potest, non bene aliquid per ipsam colligi potest, inquit. ¶ Amplius quid prohibet ipsum dividentem postq̃ sumpsit genus definiti apponere aliqd substantię divisę, faciendo generis divisionem per differentias extraneas, & non aptas generi, quod dividit̃. Aut quid prohibet aliquid substantię divisę auferre, vt si dividens genus dividat per differentias cōmunes in illis sistendo, nec vltra illas procedendo. Aut quid prohibet excedere aliquid substantię divisę, id est trāscendere dividendo genus per particulares differentias, prętermittendo cōmunes & intermedias, & sic per substantiam intelligit illud, quod dividitur, vt genus. Cum igit̃ in dividendo peccata sint. Iure divisio regula esse nō potest ad colligendum definitiones nec absolute, nec vt quid est, de definito. ¶ Hęc ergo expositio refert illa tria verba, apponere, auferre, & excellere ad divisionem, & substantiaz ad illud genus, qd supponitur de dfinito, & qd postea dividitur. — Ad qd referūtur illa 3a verba .s. apponere auferre & excedere.

¶ Vel aliter tria illa verba referri possunt ad dfinitionem, & substantiam ad ipsum definitum. Nam cum dixisset, q nihil impedit omne, quod ex divisione componitur, vt animal bipes, prędicari d homine, non tamen vt quid est. ¶ Obijcit contra hoc, quoniam dividens potest vltra essentialia definitionis apponere accidentia, ex qbus corrumpetur dfinitio, vt si vltra animal rationale mortale, quę sūt essentialia, apponat recte ambulans, & latas habens vngues, nam sic nō erit proprie definitio, cum addat accidentia. Insuper potest dividēs accipere ex divisione genus & cōmunes differentias, auferens proprias, vt si ex divisione dixerit animal rationale, prętermittens bipes vel mortale. Pręterea potest dividens ex divisione colligere gen⁹, & vltimas particularesqz differentias, prętermittens intermedias. Ut si dixeris animal bipes pręteremittens rationale. Cum igitur ex divisione colligere possit has definitiones iproprias, & in dividendo cōmittere hęc peccata in dfinitione, non videtur divisio via conveniens ad colligendum dfinitiones nez de dfinito nec absolute, nec vt quid est, inqt. ¶ Amplius quid prohibet dividentem ipsum in dividendo apponere aliquid substantię definitę, vt differentias accidentales, aut auferre aliquid substantię definitę, scilz relinquendo vltimam differentiam, colligendo solum ex divisione cōmunes differentias. Aut excellere sive transcendere, sive (vt ita dixerim) saltare, ex divisione ꝑtermittendo itermedias differentias, & aliqd substātię definitę, hoc est drias particulares colligere, quasi dicat nihil, si ergo ex divisione dividēs colligere potest dfinitiones ita peccantes, videt̃ ex divisione definitio non esse colligenda, nec absolute, neqz vt qd est. ¶ Animadvertē non nullos dixisse hanc instantiam fuisse Speusippi — Nota.

Platonis discipuli adversus ea, quę dixit Aristo. naz cū dixisset Aristo. divisionem vtilem esse ad colligendum dfinitionem saltem absolute de dfinito. Obijcit Speusippus, ex divisione dividens colligit dfinitiones peccantes, ergo est simpl'r inutilis, & ita nec ad colligendum definitionē absolute, nec vt qd est, vtilis est. ¶ Alexander vo asserit hanc obiectionem esse factam ab ipso Aristo. sibiipsi, & non a Speusippo. Sed quovis modo sit, hoc ad rem parum refert.

¶ Aut ꝑtermittatur, Atqz hęc qdē eveniūt, si summā qspiā dixerit vniversa ea q̄ ꝺ ipso qd est ꝑdicant̃. Et adhibita diligētia post primā divisionē alteriusve postulationē, ipsius rursus postulare distributionē deiceps faciam. Atqz adeo vt nihil ꝑtermittat̃ qd qdē est necessariū. Si oē cadit i divisionē, & nihil dēest. Id vo est necẽiam. Individuū .n. iā eē opz.

¶ Hęc igitur dimittunt quidē, contingit autem soluere accipiendo in eo quodquidest omnia, & quod est consequenter ad diuisionem faciendo concessum primū, & nihil relinquēdo. Hoc aūt necessarium est, si omne in diuisionē cadit, & nihil relinquit, hoc autem necessariū est. Indiuiduum.n. specie oportz esse.

Com. 36. ¶ Dicebamus Aristo. soluere nūc instantiam, verū p̄ sm alios, cū inquit. ¶ Hęc igit dimittunt, hęc.s. apponere, & auferre, & trāscendere, dimittunt quidem, hoc est cōcedi solent, & pōt itelligi in diuisione, & pōt itelligi in diffinitiōe, q̄si velit dicere instantiā illam ab aliquibus recipi, vt in solutionē argumenti, vel fortasse non soluit sm alios, sed sm veritatē, q̄si dicat cōcedo peccata illa tria in diuisione accidere posse, aut in definitione, quę diuisione colligitur. Verū (vt dicit Simplicius) corrigi posit duobus seruatis in ipsa diuisione, quorū primū est, vt diuidens essentialia sumat, vt genera, & dr̄ias. Scdm est vt diuisione continua pficiscat vsq; ad vltimā dr̄iam, quę est specie indiuidua. Nam cū hęc duo obseruent, tria peccata, q̄ dicta sūt, corrigunt. Vel fortasse tria illa peccata corrigi posit, tam in diuisione, q̄ in definitione, si tria obseruent, q̄ Aristoteles tangit, vn̄ inquit. ¶ Hęc igit .s. tria peccata, scilz apponere, auferre, & trāscendere diuisioni, vel dfinitiōi dimittunt quidem, hoc est pmittunt quoq;, atq; conceduntur fieri. Contingit aūt hęc tria peccata soluere hoc est corrigere. ¶ Quō vero corrigant exponit, cū inquit. Primo in accipiendo in eo quodquidest oīa, hoc est in accipiendo ea, q̄ sm substantiā pdicant, & non accidētia, & sic corrigit p̄m peccatū, qd erat cum diuidens accipiebat genus, & ipm postea diuidebat per quędam accidētia, & accipiēdo qd est cōsiter ad diuisionez, non saltādo ad vltimā dr̄iam relinquendo itermedias, & per hoc corrigit tertiū peccatū, qd erat cum diuidens post assumptū genus ipsum diuidebat per vltimas dr̄ias omittens cōes & intermedias. Addit faciēdo p̄mum genus cōcessum, hoc est modo sumat p̄mum gen9, vt cōcessum de dfinito (vt exponit Philoponus) Nam vt pulchre Simplicius declarat, diuidēs a p̄n9 supremū genus sine demonstratione petit, & vt cōcessum sumit, postea ipsum diuidit per essentiales dr̄ias ordinate atq; continuate, & corrigendo peccatum 2m inquit, & nihil relinquendo vsq; ad vltimā dr̄iam, cum enī sic facit, corrigitur 2m peccatum, qd erat, cum diuidens non complebat diuisionē vsq; ad vltimam dr̄iam. Ecce q̄ tres sunt obseruatiōes quę haberi debēt in diuisionibus vtilib9 ad colligendū dfinitiones, & nō duę (vt Simplicius autumat). Addit, hoc aūt (vt Philoponus inquit) vt nihil apponat diuisioni vel definitiōi, nihilq; auferatur, atq; trāscendat, tunc fit de necessitate, cum oē in diuisionē cadit, & nihil relinquat diuidens. Simplicius vero exponit si omne in diuisionez cadit, qd in recta linea est, & nihil diuidēs relinquat eorū, quę in latitudie sūt, & a latere, q̄si dicat corrigunt illa tria peccata necessario, cum omne qd in recta linea est, diuidit, & quidē nihil relinquēdo de differētijs illius lateralib9, vt si diuiditur aīal non p gressibile & volatile tm̄, sed etiam per aquaticū, & cętera. Addit aūt, hoc autē necessarium est, hoc est vtile, nā (vt Simplicius & Philoponus dixerūt) Primū necessariū sumptū est pro necessario scz, Scdm pro vtili, q̄si dicat, hoc aūt .s. diuidere hoc modo diuidenti vtile. Indiuiduum enī specie oportz esse, & per indiuiduum speciē, intelligit vltimā differentiā, vt Simplicius & Philopon9 intellexerūt, quę non dr̄ indiuidua, qr non possit diuidi, sed qr ipsa addita, nō opus est vlteriori additione, vl qr per ipsam indiuisibiliter definitio conuertitur cum definito, Aut (vt Philoponus inquit) indiuidua dr̄, qr vltimo occurrit diuidenti, & non apta est in vlteriores differentias diuidi. Patet igit quō diuisio vtilis est ad colligendum definitiones, vtpote cum diuidēs tribus illis seruatis in diuisione, pficiscit. ¶ Sed occurres, qr nullo mō diuisio vtilis vr̄ ad definitionē colligendam, qm̄ diuisio est posterior cōpositione, & definitio compositio quędam est, posterior ergo est diuisio definitione, nō ergo ad illā vtilis vr̄. ¶ Dici pōt quod diuisio est prior cōpositione, & posterior, prior, qr diuisio generis ē prior compositione speciei, quę est definitio. Posterior vero, qr diuisio speciei posterior est compositione speciei. Dubitatio / Solutio.

¶ At q̄q̄ id fieri pōt, nulla tamen hoc pacto vnq̄ efficitur rōcinatio. Sed si noscere diuisio facit, alio quodam id facit modo.

¶ Sed syllogismus tm̄ non inest. Sed siquidē alio modo cognoscere facit.

Com. 37. ¶ Ostendit vtilem esse diuisionem ad dfinitionem colligendam saltem absolute, lz non vt quid est, tribus obseruatis, & qr posset quispiam dicere, est ne diuisio his seruatis syllogismus, vel demonstratio, Respondet, & inquit. ¶ Sed syllogismus tm̄ non inest, & per inest, itelligit est, q̄si dicat, lz diuisiua Methodus sic correpta vtilis sit, non tm̄ est syllogismus, scilz dmonstratiuus. Sed siquidez diuisiua Methodus definitionem cognoscere facit, supple tn̄, alio modo illam facit cognoscere, q̄ facit demonstratio. Facit.n. cognoscere alio mō, qr sicut inductio ex datis a rn̄dente aliqd cognoscere facit, non tm̄ demōstratiue, ita diuidēs ex diuisione dfinitionez componens aliquid cognoscere facit, lz nō syllogizat. Sz (vt Philoponus supplet) p parabolā vel comparationē ondit.

¶ Atq; hoc quidem non est absurdū. Neq; enim is qui vtitur inductione fortasse demōstrat. Notum tamen aliquid facit.

¶ Et hoc quidem non est incōueniens, neq; enim inducēs fortasse demonstrat, sed tamē ostendit aliquid.

Com. 38. ¶ Sz adhuc obijcies. Omnis cognitio alicui9 ex alio deducti est syllogistica, atq; syllogism9. Sed cognitio dfinitionis p diuisionē est alicui9, qd ex alio infert. Ergo diuisio est sylls. Rn̄det ergo Aristoteles negando maiorez, qr non omnis cognitio alicuius, qd ex alio deducitur est syllogistica vel demonstratiua. Propterea dicit. ¶ Et h quidē non est inconueniens, nam falsa est maior, iō non est absurdum asserere aliquam cognitionem alicuius ex alio deducti nō esse dmonstratiuam, & affert instantiaz, qm̄ cognitio ppōnis vniuersalis ex particularibus fit p inductionem, quę tm̄ non est syllogismus dmonstratiu9, inquit. Neq;.n. inducens fortasse dmonstrat, dixit fortasse, qr aliqua inductio vim hz demonstrandi, vt secundo prior. dicit Auerroes, & secundo physicę auscultatiōis, vtpote illa, quę fit ex his, quę sunt p se. Lz igit inductio non dmonstret, tamen ostendit aliquid, qr vniuersale ex manifestis nobis singularibus. Cap. 19.

¶ Ratiocinationem autem non dicit, qui diffinitionem ex diuisione dicit. Nam vt in cōclusionibus quę sine medijs inferunt, si quispiam dixerit hoc necesse est esse cuz ista sint, fit vt iterrogetur propter quid, sic & in diffinitionib9

nitionibus cum per diuisionem inuestigant fieri pōt. Nam cum hec conficitur diffinitio hominis, aial mortale pedes habens, bipes ac alis vacans. Cur hoc in vna quaqz partiū additione nimirz interrogatio fieri potest.

C Syllogismum aūt non dicit ex diuisiōe eligens definitionem. Sicut.n.in ɔclusionib⁹, que sine medijs sūt, si aliqs dicat quoniā his existentib⁹, necesse est hoc esse, contingit interrogare ,ppter qd, sic τ in diuisiuis terminis, qd est homo, animal mortale, pedes habēs, bipes, sine pennis, propter quid ſm vnamquāqz appositionem.

Cōmē. 39ᵐ. Syllo ext. C Quod proximis verbis acceperat hoc pacto syllogizare videtur. Nulla ratio, qua habita, τ completa contingit querere propter quid, est demonstratio. Sed diuisio est ratio, qua habita τ completa contingit querere propter quid. Ergo non est demonstratio. Primo accipit cōclusionem, τ inquit. C Syllogismum autem, scilicet demonstratiuum non dicit ex diuisione eligens definitionem. Hec est conclusionis vis. Deinde ponit minorem, τ quasi eius expositionem per comparationez, τ inquit. Sicut enim in conclusionibus, que sine medijs sūt, si aliquis dicat, quoniam his existentibus, necesse est hoc eē, contingit interrogare propter quid, sic τ in diuisiuis terminis, hoc est in definitionibus, que per diuisionem inuestigantur, supple contingit interrogare propter quid, vt si per diuisionem concludatur quid est homo, τ dicatur φ est animal mortale, habēs pedes, bipes, sine pennis contingit interrogare propter quid ſm vnamquāqz appositionem, idest ſm vnamquāqz partium additionem, hec est quasi minor. C Et per cōclusiones sine medio Themistius intelligit Enthymemata. In quib⁹ medium verbis explanatum non est, sed mente conceptum, nam post illatam ɔclusionez contingit querere. C Philoponus vo intelligit syllogismos, qui ex mediatis propositionibus constant, nam post illatam ɔclusionem cōtingit querere. C Ego vo dicerem cum Themistio, naz Aristoteles per hāc similitudinē vult habere, φ sicut in ɔclusionib⁹ sine medio ɔtingit querere de illata ɔclusione propter qd, ita post illatam ɔclusionem a diuisione, ɔtingit querere de vnaquaqz pte eius propter qd. Modo qm̄ syllogismus est ex mediatis non de conclusione, sz de propōnibus ɔtingit querere. Melius ḡ cū Themistio, nam post illataz ɔclusionē Enthymematis de ɔclusione ɔtingit q̄rere ,ppter qd, τ ita similitudo verior est.

Quid Them. intelligat p conclusiones sine medio. Philopo. Propria expō.

C Dicet eni atqz ostendet per diuisionem, vt putat, oē animal aut imortale esse aut mortale. Talis autem oratio tota non per ratiocinationem esse ostenditur. Quare etiam si definitio per diuisionez demonstraretur, nūqz tamen per ratiocinationem conficitur.

C Dicet.n. τ demōstrabit diuisione sicut opinatur, qm̄ animal, aut mortale, aut imortale est. Huiusmodi aūt oratio omnis, non est definitio, quare si diuisione ōmonstrauit, tamē qō τ definitio est, non syllogismus fit.

Aial idem dicitur cum animal est.

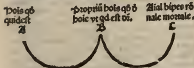
Cōmē. 40ᵐ. C Dictum est diuisionem non esse syllogismū. Cōtra, qa diuisio fit ex duobus processib⁹. Primus sumit pro concesso hoīem esse aial, τ postea accipit, omne aial eē mortale vel imortale, ex concesso pro minore, τ assump pro maiore seqtur hominem esse mortalem vel imortalem. Secundus sumit a respondente hominē non esse imortalem, τ ita argumentatur, Omne aial est mortale vel imortale, τ hō nō est imortalis, ergo est mortalis. Ubi pz primum processum esse syllogismum, q tm̄ est diuisio, vel diuisiue Methodi pars. C Rñdet Aristoteles. Dicet eni τ demonstrabit per diuisionem sicut opinat ipse diuidēs cum syllogizat, qm̄ omnis homo est mortale, aut imortale, τ sic legit Simplicius, naz in verbis grecis nō legitur verbum animal, vtpote sic argumentans, Omne aial mortale aut imortale. Omnis hō est aial. Ergo ois hō est mortalis vel imortalis. Philoponus illi vbo oē, qō grece est πᾶν, suppleuit animal, τ nūc lege sic. Etenim diuidens cum syllogizat, dicet τ demonstrabit per diuisionem omnem hominem esse mortalem vel imortalez, qm̄ animal aut mortale, aut imortale est, τ supple omnis homo est animal, dicet τ demonstrabit, non propria demonstratione, sed vt opinatur demonstrare, qz sibi videtur demonstrare. Uerum hō vniuersa oratio, que est cathegorica de predicato disiuncto, non est definitio, τ addit, quare etiam si concedamus, quod ostendatur aliqd ex diuisione non fit tamen ex diuisiōe demonstratio definitionis, qm̄ neqz definitio fit syllogismus, id est cōclusio (vt exponit Philoponus.) Sic igitur diuidens non syllogizat, τ dato φ syllogizat, syllogizat vnam cathegoricam de predicato disiuncto, que non est definitio. τ dato φ tota diuisiua Methodus, que constat duobus processibus, aliquid ostendat definitio, quam demonstrat, non est syllogismus, hoc est conclusio. Non eni demonstrat ipsam, vt quid est. C Debes scire φ tam diuidens q̄ inducens aliqd ostendit, vterqz tamen sumit a respondente, diuidens enim sumit a respondente primum genus de definito, verbi causa φ omnis homo sit animal. Deinde accipit φ omne animal aut mortale ē, aut imortale, ex his concludit, φ omnis homo est mortalis vel imortalis, deinceps in secundo processu sumit, φ homo non sit imortalis ab ipso respondente, τ demuz infert φ omnis homo est mortalis, quare animal mortale. Inducens vo accipit Socratem currere, τ Platonē currere, τ Ciceronē. Sed φ alij omnes sīt, sumit a rñdente, vel φ isti sint omnes hoīes, vel quod omnis hō sit Socrates, τ Plato, τ Cicero, τ nullus alius, etiam sumit a rñdēte, τ ita tam diuidens, q̄ inducens aliqd ostendit, vterqz vo petit, aut aliqd a respondēte, aut id, quod in pncipio querebat. Diuidens.n. petit a respondente, aut quod est eque notū, aut quod est conuertibile, τ equale. Inducēs vo petit, quod a principio querebat, qz sumit a respondente ɔclusionem formalr, antēqz inferat eam, vtpote cum dicit, τ sic de singulis, vel aliquid tale.

Notandum.

C Sed ne fieri potest vt ipm qd est, accōmodatum substātie demonstraret, ex suppōne tm̄, hoc pacto, vt accipiat id qdem proprium quod ex hisce ɔstat, que hoc ipso quid est, p̄dicant, diffinitionē esse, hec aūt sola dicto p̄dicari mō, totūqz quod ex hisce constat proprium esse. Id est.n. illius nimirz ratio.

C Sed verū etiam sit demonstrare qōqdest ſm substantiam: ex suppositione tamen, accipientem ipsum qdē quid erat esse, id esse, qō Tex. 5.

ex his est, quę in eo qđquidest, sūt proprię. Hęc autem in eo quodqdest sola, z proprium omne. Hoc enim est esse illi.

Cōmē. 41ᵐ. Expō The. Quid sit syllogismꝰ diffinitiuus.

¶ Transit in aliud ꝓblema, qđ fm Themistiū sic intelligitur, Utrū definitio possit demōstrari de dfinito per syllm definitiuū, est aūt syllogismus definitiuus ille, qui definitionē definitionis pro medio accipit, verbi cā, definitio definitionis hois est, proprium hois, quod de hoie, vt quid est, dī, erit ergo syllogismus Omne propriū hominis, qđ de hoie vt quid est, dī, est hois qđquidest. Aial bipes rōnale mortale est ꝓprium hois, quod de homine ꝓdicatur, vt quid est. Ergo aial bipes rōnale mortale est hois qđquidest. Quęrit ergo vtrū definitio de definito demonstrari possit per syllogismū definitiuum, inquit.

¶ Sed vtrum ē sit demonstrare qđquidest fm substātiam .i. essentiale de definito ex suppositione tñ, sit demōstrare dico accipientē ipsum qdem quod qd erat esse, id esse, quod ex his ꝓprijs est, quę in eo qđquidest, sūt, q̄si dicat, ita vt accipiens sumat, quod qd erat esse, scꝫ hominis est illud, quod ex his ꝓprijs est, quę in eo qđqdest, sunt, z hanc tanq̄ maiorē. Hęc aūt .s. animal bipes rōnale mortale sola sunt in eo qđquidest, z omne ex his cōpositum est ꝓprium, z hanc accipiat tanq̄ minorez. Et cōcludo; ergo hoc totū, vꝫ. animal bipes rationale mortale est illi, scꝫ homini esse atq; ratio, vbi pꝫ, verbuꝫ .n. illatiuum esse, quęrit ergo vtrum hoc pacto ex definitionis definitione possit definitio de definito demonstrari. Appellat aūt Aristo. hunc syllogismū ex suppōne definitionis definitionis. Non .n. dī hic syllogismus ex suppositione, cū sit categoricus, sed dī ex suppositione, qꝛ in ipso supponitur definitio definitionis, z hoc pacto eū Philoponꝰ exposuit, z Simplicius, lꝫ obscure.

¶ An z hic rursus sumit̄ diffinitio, necesse ē enim per medium ipsuꝫ ostendere.

¶ An iteꝝ accipit qđ qd erat esse z in hoc, necesse est eniꝫ per mediū demonstrare.

Cōmē. 42ᵐ. ¶ Respondet definitionē de definito hoc pacto demonstrari nō posse, qꝛ in medio acciperet̄ quod quid erat eē, qđ demonstrādū erat, accipitur qdem actu atq; in ꝓpa forma, z non solum potētia. Cum .n. dicit̄ in minore aial bipes rōnale mortale propriuꝫ hois est, qđ de homine, vt quid est, dicit̄, nihil aliud est, q̄ constituere hois definitionē esse aial rōnale mortale bipes, quod q̄rebamus, ingt. ¶ An iteꝝ vtens hoc syllogismo accipit in medio, z in hoc syllo qđ quid erat esse, necesse .n. est, hoc est, qđ qdem necesse est per medium demonstrare.

¶ Preterea queadmodū nec in rōcinatione sumit̄ qd est rōcinari, semp eni tota vel pars est ꝓpositio ex qbꝰ rōcinatio cōstat, sic neq; diffinitionē opꝫ in rōcinatione esse, sed seorsum a ꝓpositionibꝰ esse. Atq; vt si quis ambigat, si rōcinatio sit cōfecta necne, obuiandū est asserendo rōcinationē esse extructā, id eni rōcinatio, sic z ad eū q dicit nō diffinitionez esse conclusaꝫ asserendū est diffinitionē esse ꝯclusam. Id enim nobis supponebat̄ esse ratio diffinitionis. Quare necesse est z sine ratiocinationis z sine diffinitionis rōne, aliqd per ratiocinationem conclusum esse.

¶ Amplꝰ sicut in syllogismo non accipit̄ qd est syllogizare (Semp eniꝫ tota aut pars est propositio ex qbus est syllogismus) sic neq; qđ quid erat esse opꝫ esse in syllogismo. Sꝫ seorsum hoc, appositis esse, z ad dubitantez si syllogizat̄ vel non syllogizat̄ hoc, obuiando, quoniam hoc qdem erat syllogismus, z ad eū, q dicit, quoniam sic qđ quid erat esse syllogizat̄ quoniam sic. Hoc enim positū est nobis, qđ quid erat esse, quare necesse est z sine ipso quid est syllogismus, aut sine quod quid erat esse, aliquid syllogizare.

Cōmē. 43ᵐ. ¶ Secūdo hoc idē probat exēplariter (vt dicit Philoponus) hoc modo, queadmodū non contingit in cōbinatione syllogistica sumi medium definitione syllogismi. Sꝫ alteꝝ proprium z conueniens, qm̄ propositio sumpta in syllogismo semꝑ totum aut pars est .i. semꝑ velut maior sumitur, aut vt minor, ex qbus ꝓpositionibꝰ fit syllogismus, sic neq; definitionē definitiōis possibile est mediū sumere terminū in demonstratione definitionis, in qua ꝯcludit̄ q hęc definitio animal gressibile bipes definitio est huius definibilis, scilꝫ hois. Sed dꝫ dfinitio syllogismi z definitionis seorsum a positis in mēte seruari velut regula duplici de cā ad obuiandum ꝯ dubitantez an sit syllogismus hic vel ne, quez fecimus, z hec definitio, quā conclusimus sit definitio vel ne, z ad ꝯfirmationez, eius, q dicit hunc esse syllogismū, z definitionē esse ꝯclusam, vnde inquit. Sed seorsum hoc appositis esse opꝫ .s. definitionē definitiōis, z definitionē syllogismi, z hoc duplici rōne, z ad dubitantem si syllogizatur, vel non syllogizatur hoc, obuiando, qm̄ qdem hoc erat syllogismus asserendo z syllogizatū. Similiter ad dubitantem an cōclusum sit definitio, asserendo ꝯ ipsuꝫ, q est definitio. Et ad eum, q dicit, qm̄ sic quod qd erat esse syllogizatur, cōfirmando qm̄ sic syllogizatur, simili modo z de syllogismo, ꝯfirmando esse syllogizatum siqs dixerit esse syllogizatum. Hoc .n. z ad hoc ipsuꝫ qđ quid erat esse syllogismi z definitionis positum erat esse, vt obuiemus, z cōfirmemus ex his concludit ꝓpositum, z ingt. Quare necesse est z sine ipso quid est syllogismus aliqd de aliquo syllogizare, z sine qđ quid erat esse definitiōis aliqd de aliquo vt qd est syllogizare. Scđm ergo Philoponum ꝓbatio est ꝑ exemplū. Potest tñ esse vis syllogismi, nam qđ vt regula supponit̄ nō accipit̄ in syllogismo, dfinitio definitionis, vt regula supponit̄ ad obuiandū z ad ꝯfirmandū, ergo in syllogismo non accipit̄. ¶ Quo v̄bo ad v̄ba attinet. Debes scire hūc textū esse in gręco, z in latino valde fragmētatū. Propterea de licentia interpretis suppleui q̄dā v̄ba, vt pꝫ ꝯsideranti verba gręca.

¶ At .n. neq; sic bene sese habebit ipsius qd ē ꝓbatio, si ex suppositione etiam qspiaꝫ ipsuꝫ ostēdat hoc pacto, si rō mali est diuisibile eē,

gbus

quibus autem est contrarium, eoꝝ ꝛ rō contraria est rōni contrarij atq; bonum est malo contrarium, ꝛ indiuisibile diuisibili, ratio boni nimirum est indiuisibile esse. Et hic.n. accipiens, diffinitionez ostendit.

Tex.6. ¶ Et si ex suppositiōe demonstraret, vt si malo inest diuisibile esse. In contrario autē est, quod in cōtrario est esse, in quibuscunq; est aliqđ ꝯtrarium. Bonum autem malo ꝯtrarium est, ꝛ idiuisibile diuisibili. Est itaq; bonum qđ est indiuisibile esse. Etenī hic accipiens quod qd erat esse, demonstrat.

Cōmē.44m. ¶ Transit ad aliud problema an .s. definitio de definito demrāri possit per syllm hypotheticum acceptuz a loco ꝯtrij, quem Themistius appellat syllogismū a fictione ꝛ subiectione, q hoc modo ꝯficitur. Si dfinitio mali est diuisibilitas, ꝛ ꝯtrarij ꝯtria definitio est. Dico in quibuscūq; reperiē ꝯtrarium. Boni aūt malo ꝯtrariū est, ꝛ indiuisibile diuisibili, Ergo definitio boni est esse indiuisibile. Simul itaq; querit, ꝛ soluit pblema cum inquit. ¶ Et si ex suppositione .s. sumpta a definitione ꝯtrij demonstraret, etiam supple minime syllogismus valeret, cuius cām dicit. Etenim hic .i. in hoc hypothetico syllogismo demonstrat, accipiens qđ quid erat esse, ꝛ ita acciperet (vt ꝯcessum) qđ erat quesituz. ¶ Animaduersione dignū, vt ex Themistio accipiē, vnū ꝯtrium ita se hēe ad ꝓpriā definitionē, sicut alteꝝ ad suā, ꝛ ita equaliter boni rō de bono ignota est, vt illa mali de malo. Preterea vt illa mali pōt sumi pro medio ad syllogiçandū illā boni de bono, sic ꝯtra illa boni accipi pōt ad syllogiçandam eam, que est mali, de malo, ita (vt ꝓbatio reciproca sit) cuz alteꝝ alteri mediuz esse possit ꝛ eꝯ. Est ergo sm Themi. spēs petitionis eius, qđ in principio querebatur non in ꝓpria forma. Sz in suo equaliter ignoto, ꝛ reciproco. ¶ Philoponus aūt dicit eū qui hoc pacto syllogiçat petere qđ in ꝓncipio, qꝛ querebat definitionē, ꝛ accipit definitionē sine demonstratione. Nam volens ostēdere definitionē boni esse qđ indiuisibile, assumpsit vt concessum ꝙ definitio mali est diuisibile, ꝛ ita petit qđ in ꝓncipio sumens vt ꝯcessum, quesitum, ostendere enī ꝙ hoc est definitio huius, qꝛ hoc est definitio hui⁹, ꝓncipium petere est, cuz alterum per alteꝝ ostendaē. Hec Philoponus, ꝛ q̄si innuit esse petitionē in ꝓpria forma. Qui.n. pbat boni definitionē esse indiuisibile, qꝛ dfinitio mali est diuisibile, nō scit definitionē mali esse diuisibile, nisi qꝛ scit definitionē boni esse indiuisibile, cū alteꝝ p alteꝝ ostendaē, ꝛ querebat dfinitionē boni esse idiuisibile, ergo sumit (vt ꝯcessum definitionē boni) quā querebat. ¶ Addit autē Simplicius ꝙ dato hoc mō syllogiçari posse definitionē de definito, regula nō erit vlis, qm̄ nō in oībus habebit locū. Sed (vt dicit Aristo.) in solis ꝯtrarijs.

¶ Sumit aūt diffōnē ad ondendā diffōnez. At sit aliqd aliud. Et in demrationibus enī aliqd de alio dici sumiē. Non tñ ipsuz neq; id cuius est eadem ratio atq; conuertiē.

¶ Accipit autē ad demonstranduz, qđ quid erat esse. alteꝝ tamen sit. Etenim in demonstrationib⁹ est hoc de hoc. Sed non ipsum, neq; cui⁹ est eadē ratio, ꝛ conuertiē.

¶ Dubitaret quispiam, nū accipiens definitionē mali ad syllogiçandū definitionē boni, nō vī sumere quod querit, vt ꝯcessuz, nam querit definitionē boni, sumit ꝟo, vt ꝯcessum definitionē mali, modo definitio mali, quaz vt ꝯcessum sumit, alteꝝ qd est a definitione boni, quā querit, ꝛ ita qđ queriē non vt ꝯcessum sumit, inquit. ¶ Accipit aūt ad demonstrandū quod qd erat esse, supple etiaz quod qd erat esse. Alteꝝ tñ sit, hoc est non idez, sed alterum, nam sumit quod qd erat esse mali ad syllogiçandū qđ quid erat esse boni, ꝛ ita quod queritur nō sumiē, vt ꝯcessum. Rñdet, in omni demonstratione ꝓdicatū esse de subiecto, verum in demonstratione ꝓdicati de subiecto non dꝫ sumi ipsum predicatum neq; aliqd, cui⁹ cuz ꝓdicato eadem rō est, ꝛ conuertibile cum ꝓdicato. Modo lꝫ in ostensione definitionis boni nō sumaē definitio boni, sumiē definitio mali pro medio, cuius cum definitione boni eadem est ratio, ꝛ reciproca, qm̄ ita sese hꝫ ratio mali ad malū, vt ratio boni ad bonum, ꝛ sicut rō boni de bono per rōnem mali demonstrari pōt, ita contra, rō mali de malo per rōnem boni, inquit. Etenī in demōstrationib⁹ oībus est hoc predicatum de hoc subiecto, sꝫ qđ pro medio sumiē nō est ipsum ꝓdicatum, neq; est id, cuius cum predicato est eadem ratio, ꝛ ꝯuertitur cuz ꝓdicato. hoc est neq; est aliqđ conuertibile cuz ꝓdicato, cuius cū predicato est eadem ratio, mō sic est in tali syllogismo, in quo predicatum qđ est definitio boni de subiecto, qđ est bonum ostenditur. Nam lꝫ non sumaē p medio ipsamet boni dfinitio, sumiē mali definitio. Que eodem mō se hꝫ ad malum, vt definitio boni ad bonuz, ꝛ est qd conuertibile ꝛ reciprocū, cū alteꝝ per alteꝝ, mutuo syllogiçari possit. Hoc pacto (vt mihi vī) Simplici⁹ intellexit hunc locū. ¶ Philoponus ꝟo aliter textū intelligit. Nam in oī demonstratione sumiē qđ quid erat esse. Ergo in oī demonstratiōe sumiē dfinitio vt ꝯcessuz, ꝛ ita petitur. ¶ Rñdet hoc nō esse incōueniens, qꝛ sumiē qđ quidest esse subiecti, ad dmonstrādū predicatū de subiecto, ꝛ sic non est idem q̄situm ꝛ ꝯcessuz. Querimus.n. risibile de hoīe, sumimus vt ꝯcessum aīal rōnale de homine. Modo hec non idem sunt. Alteꝝ.n. est risibile ꝓdicatū quod queritur de hoīe subiecto, ꝛ alteꝝ definitio hoīs, que vt concessa sumitur, inquit. ¶ Accipit aūt ad demonstrādū ꝓdicatū de subiecto ipse demonstrans qđ qd erat esset terminū mediū. Alteꝝ tñ sit ab eo ꝓdicato, quod q̄rebatur. Etenī (vt inquit) In demonstrationibus oībus est hoc ꝓdicatū, videlꝫ risibile de hoc subiecto, scꝫ de homine, sed mediū quod sumiē, nō est ipsummet ꝓdicatū, neq; aliqd quod ꝛ cuz predicato ꝯuertitur, ꝛ cui⁹ cū predicato est eadē rō, id est idē rōne. Quasi dicat medium in demonstrationib⁹ non esse ipsummet ꝓdicatū, nec definitionē ꝯuertibilē cum ꝓdicato. Sed dfinitionē subiecti cū subiecto ꝯuertibilē, ꝛ ita qđ queritur nō sumitur, vt ꝯcessuz. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, Dixit ꝛ ꝯuertitur, qꝛ (vt dicit Philoponus) aliqd pōt esse idem rōne alicui non ꝯuertibile, vt suba animata sensitiua idem est hoī, non tñ cum hoīe conuertiē, sed cum animali. ¶ Ex his sequiē definitionē subiecti esse mediū in demonstratione, non autem definitionem predicati. Alioquin in demonstratione sumeretur, vt ꝯcessuz, quod queritur. Uerum de his postea. Arbitror autem expositionem Simplicij magis ad mentem Aristotelis esse.

Cōmē.45m. Expō Simplicij.

Expō Phil.

Verbo[rum] expō

An definitio subiecti mediū sit in demonstratiōe.

¶ At vtrosq; aūt, quoꝝ alter diuisione / alter tali rōcinatione ostendit / eadē est dubitatio, cur hō simul aīal bipes gressibile, sed nō aīal seorsuz, ꝛ bipes erit seorsuz. Nulla nāq; ne-

cessitas cogit vt ex his q̄ sumunt̄ vnū efficiatur qd̄ p̄dicetur, sed erit forsitan perinde atq̄ idem hō ꝛ musicus est ꝛ grāmaticus.

¶ Ad vtrosq̄ autem ꝛ ſm diuisionem demōstrantem, ꝛ ad sic syllogizantem est eadē dubitatio, propter quid est homo animal gressibile bipes, sed nō animal ꝛ bipes, ex acceptis enim nulla necessitas est vnū fieri, quod p̄dicatur, sed vtiq̄ sicut idē homo erit ꝛ Musicus, ꝛ grāmaticus.

Cōment. 46ᵐ. ¶ Nūc v̄o quadā cōi rōne refellit ꝛ eum, q p̄ diuisionē nitit̄ p̄bare definitionē de definito, ꝛ eū, qui ex supposi tione definitiōis z̄rīꝫ etiā; itentat de definito p̄bare definitionē, ꝛ proponit hoc, ꝛ inquit. ¶ Ad vtrosq̄ aūt expositiue, ꝛ ad eū, qui ſm diuisionem demonstrat definitionē, ꝛ ad sic syllogizantem. s. ex suppositione definitionis z̄rīꝫ est eadem dubitatio, hoc est idem argumentū, quo refellit̄ vtraq̄ positio. Deīde exponit illam, vez solum de ondēte definitionē p̄ diuisionē, relinqt tn̄ nobis exponere, quō eadē rō facit ꝫ eū, q ex supp̄ōne definitionis z̄rīꝫ enitit̄ p̄bare definitionem de definito.

Prima expō Philoponi. ¶ Ad diuidentē ergo supple dubitauerit q̄spiam, ꝛ (vt exponit Philopon⁹) p̄pter quid totum ꝯpositū ex tot differētys hōis est definitio hōis, ꝛ non vnaqueq̄ ipsaꝝ seorsuꝫ (vt aīal seorsum) ꝛ gressibile seorsum, non. n. diuidēs hēc oīa simul ꝯcludet, sed seorsuꝫ animal, seorsuꝫ gressibile, seorsum ꝛ bipes. Ex acceptis. n. hoc est d̄ictum est ex ipsa diuisionis nā nulla necessitas est vnū fieri, qd̄ p̄dicatur. i. nulla necessitate ꝯcluditur totaꝫ illā ꝯpositionē definitionē esse hōis, ꝛ non vnūquodq̄ seorsum ꝛ seorsum.

Refutatio ¶ Sed hēc expositio non v̄r ꝯueniens. Dicet. n. aduersarius vna diuisione nō ꝯcludi illud totum, sed pluribus diuisionibus, q̄ vna ꝯcludet̄ hoīem esse aīal, alia hoīem esse gressibile, alia v̄o hoīem esse bipes, oībus v̄o concludit̄ tota compositio, q̄a si hō est animal, ꝛ gressibile, ꝛ bipes, erit hō aīal gressibile bipes.

Scda Philoponi expō. ¶ Propterea aliter exponit Philoponus, pp̄ qd (vt inqt.) Est hō aīal gressibile bipes p̄ponēdo gressibile ante bipes, sꝫ nō aīal ꝛ bipes p̄ponēdo bipes ante gressibile, nam ex diuisionis nā nō habet̄ que differētia p̄ia, queue scda esse debeat, etiam dato q̄ nihil derelinquat, nec trāsitū faciat. Simili rōne ex diuisionis nā nec ordo p̄ꝫ.

Nulla expō Propria expō. ¶ Hēc scda expō bona est, vez nō pōt verbis textus oīb⁹ accōmodari. ¶ Propterea saluo semp̄ meliori iudicio aliter dicerē. Ubi debes scire diuisionē d̄ictaꝫ est ex ipsi⁹ natura non magis cōcludit vnum p̄dicatum copulatum atq̄ compositum, q̄ vnū predicatū simplex sine copulatione, ex nā. n. diuisionis nō magis ꝯcludit̄ q̄ hō sit animal gressibile, bipes sine copulatione, q̄ q̄ homo sit aīal, ꝛ gressibile ꝛ bipes cū copulatione seorsum assumpta, nam vbi concluderet diuisio p̄dicatum sine copulatione simplex ꝯcluderet p̄dicatum. Ubi ꝯcluderet cum copulatione, ꝯcluderet cōpositum, inqt. ¶ Dubitauerit. n. q̄spiam pp̄ quid est hō aīal gressibile bipes sine copulatiōe, sed nō aīal ꝛ bipes cum copulatiōe. Ex acceptis. n. d̄ictum est ex nā diuisiōis nulla necessitas est vnū fieri. s. absq̄ copulatiōe, qd̄ p̄dicatur de ipso d̄finito, sed vtiq̄ fit ex acceptis sicut idē hō erit ꝛ musicus ꝛ grāmaticus cuꝫ copulatione.

Nota de nā diuisionis. ¶ Debes ergo scire ex ipsi⁹ diuisiōis nā non magis ꝯcludi vnū p̄dicatum abiunctum, q̄ copulatum, p̄ diuisionem. n. nō magis habet̄ q̄ homo sit aīal gressibile bipes, q̄ hō sit aīal, ꝛ gressibile, ꝛ bipes. P̄terea ex diuisiōis nā nō habetur ordo p̄tiū, nō. n. magis habet̄ vt genus p̄ loco, differētia scdo ponat̄, q̄ ꝫ. Non. n. magis habet̄ vt homo sit aīal gressibile bipes, q̄ vt hō sit gressibile bipes aīal, vel bipes gressibile aīal. P̄terea ex diuisionis nā non habet̄ cur tot diffe sint ponēde, ꝛ nō plures, aut pauciores, vt cur homo ē aīal gressibile bipes, ꝛ nō aīal bipes, imo ex diuisionis nā oēs differētie deberēt addi. Hēc ꝫ diuidentem, subticuit autem d̄clarare cur hēc dubitatio accidat ei, q probat definitionem de definito ex suppositione d̄finitiōis z̄rīꝫ, q̄ per se patet. Si. n. diuisibile est mali definitio, statim habet̄ definitionē boni esse idiuisibile, ergo quātū est ex supp̄ōne nō habet̄ q̄ predicatuꝫ debeat esse copulatū, vel abiunctū, imo ex ipsius suppositionis nā nec simplicitas habet̄, potissimuꝫ vbi plura contraria fuerint, nec ordo, nec numerus partium.

¶ Hec aūt ita sint quonam pacto is q diffinit substantiā, ꝛ ip̄m qd est ondet rei differēde, neq̄. n. vt is qd demonstrat ex hisce que ꝯcedunt̄ notū faciet ip̄m, vt cum illa sint necessario aliqd aliud sit. Hec. n. est demr̄atio, neqꝫ etiā vt is q per singula nota iducit vniuersa. Ex eo sic se habere, q̄ nihil singuloꝝ sese aliter hꝫ. Non. n. qd est, sed esse, aut nō esse ostēdit. Quis igit̄ alius modus restat. Non eniꝫ sensu vel digito demonstrabitur.

¶ Qualiter igit̄ definiēs d̄monstrabit substātiam, aut qd̄ quidest. Neq̄ eniꝫ sicut demonstrans ex certis. Manifestuꝫ esse faciet, q̄ necesse est, cum sint illa, alterum aliquid eē, demonstratio enim hoc est. Neq̄ sicut iducēs per singularia, cum manifesta sint, quoniam omne sic est, eo q̄ nihil aliter est. Non enim quid est demonstrat, sed quoniaꝫ est, aut nō est. Quis igit̄ est ali⁹ modus reliquus. Nō enim demonstrabit sensu, aut digito.

Cōment. 47ᵐ. ¶ In presenti textu Arist. quasi epilogādo ostēdit, q̄ nō est poīe demr̄ationē ostendere, neqꝫ p̄ demr̄ationē siue syllm̄, neqꝫ per inductionē, neqꝫ p̄ sensum ꝛ hoc p̄ponit ꝛ inqt. ¶ Qualr̄ igit̄ definiēs demōstrabit, hoc est ostēdet subam, aut qd̄ qd est supple de ipso definito. Et per subaꝫ (vt inqt Philopo.) itelligit mālē definitionē, p̄ qd̄ qd est, intelligit formalē, nā Aristo. duplicez nām nouit mām. s. ꝛ formā, ideo due sunt definitiōes. Altera mālis, altera formalis. Deinde p̄bat hāc ꝯclonē, definiens nō demōstrat definitionē de definito, neqꝫ syllogiꝫat, p̄batur demōstrās, ꝛ syllogiꝫans quibusdā cōcessis notū facit, qd̄ per ipsam de necessitate ostendit̄. Definiēs nō facit notū quibusdā cōcessis, ergo definiēs nō demōstrat, neqꝫ. syllogiꝫat, inquit. Triplici existente ostensione, aut demōstratiua, aut iductiua, aut sensitiua, neqꝫ vt demōstrans notū faciet. s. definitionez de definito. Dico vt demonstrans ex certis. s. concessis p̄pōnibus, atqꝫ firmis, atqꝫ ex se fidem habentib⁹, vt q̄ necesse sit illis existentibus, id est talibus propositionibus sumptis alteruꝫ qd esse, id est talem conclusionem esse. Demonstrationis. n. hoc est p̄priū dico. s. sumere tales p̄pōnes, ꝛ ex talib⁹ p̄positionibus talē ꝯcludere ꝯclusionem. Secundo p̄bat q̄ definiens non inducit definitionem de definito, p̄bat p̄mo inducēs per singularia manifeste existēs vlē cōfirmat. Definiens v̄o nō sic ondit, q̄ definiens nō inducit, inquit.

inquit. Neq; rursus põt qs ostendere definitionẽ sicut iducens p singularia, cũ mãifesta sint, q supple inducit, qm oẽ sic est. i. q inducit vniuersale eo q nihil aliter est, vt qm hic homo currit, z ille, z nullus est qn ille currat, ergo ois homo currit, vel lege sic. Neq; sicut iducẽs supple põt ostẽdere definitionẽ. i. vtens inductione ostẽdit per singularia nota existentia, vt q omne aial iferiorẽ mandibulam mouet, eo q nihil aliter est. i. eo q nullum est aial aliter se habẽs, hoc est qd non moueat mandibulaz iferiorẽ. Scdo hoc idem probat, qz iducens demõstrat esse, aut nõ esse, definiens vero neq; esse, neq; nõ eẽ demõstrat, ergo definiẽs nõ iducit. Inqt supple definiens non iducit, nõ n. qd est demonstrat, sz esse vel nõ esse. i. affirmationẽ, vel negationem, vel itellige sic, non. n. qd est demonstrat ipse iducẽs hoc est determinate qd est, sz qm est, vel nõ est idifferenter. Qui. n. iducit nõ ostẽdit determinate qd est, sed idifferẽter negationẽ z affirmationeꝫ, cũ inductio cõis via sit z negationi, z affirmationi, at definitio ppria est via ipsius qd est. Uel lege sic sm Philoponum. Inducens. n. non ostendit quid est. i. nãm rei, sed q res inest, aut nõ inest, definitio vero est nã z forma rei, qm ergo neq; per demõstrationẽ, neq; p inductionẽ põt quis ostendere definitionẽ. Ideo querit, qs igit est alius modus reliquus, nunqd q per sensum. Rñdet hoc esse ipossibile, z inqt. Non. n. demonstrabit sensu, aut digito, nõ sensu qdem, qm definitũ z definitio nõ sunt sensibilia. Sũt. n. vlia, neq; digito, qz nõ syllogismo expositorio vel resolutorio, q digito fit, cũ fiat hoc pacto hoc ẽ definitio hois, z hoc est aial bipes, ergo aial bipes est definitio hois. Hoc. n. pacto definitio syllogizari nõ põt, cũ digito monstrari neqt. Philoponus vero dicit digitũ esse instrumentũ ei⁹ ostẽsionis, que fit p visuz. Propterea dixit, nõ. n. demonstrabit aut sensu aut digito ad significandũ p sensum itelligere visuz, ceteri. n. sensus p digitũ nõ demonstrãt. Sed circa ea, que dicta sunt dubitabis. Primo, qz Arist. sexto topicoꝝ docuit terminare dfinitionem de definito p definitionẽ definitiõis, hic aũt asserit totũ ꝯtrium. Iuniores dixerũt trifariã querí posse definitionẽ de dfinito, aut sm substantiã, atq; rem, vt vtꝝ aial rõnale insit hoi, aut sm intentionẽ, vt vtruz animal rationale sit definitio hois, aut sm substantiam, z intentionem, vt vtruz homo sit animal rõnale in eo qd qd est. Dixerunt igit Aristotelem sexto topicoꝝ voluisse definitionẽ de definito pbari posse primo, atq; secũdo mõ, hic aũt loquit tertio mõ. Sz pace hoꝝ dixerim quouismõ definitio de definito demõstret, petitur id qd in pricipio querebat, saltẽ sm aliquã ptẽm. Propterea mihi Aristo. sexto topicoꝝ voluisse definitionẽ definitionis vtilẽ esse ad terminandũ definitionẽ de dfinito pblematice, non aũt scientifice. Insup dixit esse vtilẽ ad terminandũ definitionẽ de definito huic vel illi, nõ aũt simplr. Scdo dubitabis, qz Arist. sexto etiã topicoꝝ docuit terminare definitionem vnius contrarij per definitionem alterius, hic autem oppositũ asserit. Dicendum ibi loqui problematice, z huic vel illi, hic autem loquitur sciẽtifice, z simpliciter. Debes scire q Aristo. reliquit hic locum ab alijs oppositis priuatiuis, vel relatiuis, vel contradictorijs, qm hec vtraq; habent esse in reꝝ nã, cetera non habent esse in reꝝ natura, sed alterũ. Reliquit exemplum, qz vim habet inductionis, reliquit enthymema, qz habet vim syllogismi.

Quo syllo expositou° vel resolutorio manifestat digito.

Digressio. Prima dubitatio.

R.s. Junior. definitio de definito trifariã queri põt

Confutatio.

Propria solo.

2ª dubitatio. Cap. 4°.

Solutio

Notandum.

Preterea quonã pacto ipsiuz qd est, ostendet. Necesse est. n. eum qui scit, qd est hõ, aut aliud quoduis, z esse ẽt scire. Id. n. qd nõ est in ratione, nemo scit vnq̃ quid est, sz qd naz oratio vel nomen significat, cũ dico hippocẽtaurus bene percipimus. Fieri vero neqt vt sciamus quid hippocentaurus est.

Amplius quõ mõstrabit quid est homo? necesse est eniz scientẽ qd est homo, aut aliud quodcũq;, scire z qz est. Non ens enim nullus scit qd est. Sed quid qdeꝫ significat oratio, aut nomen, cum dico Tragelaphus, qd aũt est Tragelaphus, ipossibile est scire. Tex. 7.

Repetit que dixit, z ostẽdit p cões quasdaz rõnes ipm quid est demonstrari nõ posse de definito, z primo repetit problema, z inqt. Amplius quõ aliqs ostendet qd est homo, vel quoduis aliud id gen⁹, hoc est problema. Pro solone vero pmittit quoddam, qd necessarium atq; vtile vr (vt Themistio plz) ad solonẽ problematis, z pmissum est, nihil sciri posse qd ipsum est, nisi pcognoscatur qz est, hoc est ipm esse, nã (vt Philoponus inqt) Necesse est cognoscentẽ nãm hois aut alterius cuiusuis rei hic precognitam atq; psumptam ipsi⁹ existentiam, dico qd ipm est, qz non est necessariuz ad scire qd oratio aut nomen significat, scire ipm esse, inqt. Necesse est. n. scientem qd est homo, aut aliud qdcũq; scire z qz hõ est, hoc est scire hoiem esse, probat hoc (cum inqt) Non ens enĩ nullus scit qd est, nõ. n. scimus qd est Hippocentaurus. Sed bene scire põt cum dico Tragelaphus, quid significat oratio vel nomen Tragelaphus, nõ sciẽdo Tragelaphũ esse, possumus. n. scire hoc nomẽ Tragelaphus significare, Hircũ z Ceruũ, hoc est quoddã aial, qd est sit Hircus z Ceru⁹, dato q nõ pciamus tale aial eẽ. Quid aũt Tragelaph⁹ sit, ipossibile est scire, nisi pciam⁹ ipm esse. Ex his pz psuppositũ, ex quo videri⁹ pz, q sũt definitiones nõ entiũ, nã (vt Philoponus inqt). Quid nomen aut oratio significat, est definitio nõ entiũ. Que vero significat nãm z existentiam, est definitio entium. Com. 48m.

At vero si quid est, ostenderit, z esse quoq; ostendet. Et quonã mõ rõne eadeꝫ ostẽdet. Nam vnum quiddã diffinitio ipsa declarat. Et demonstratio ẽt vnuz. Quid aũt est hõ, z hoiem esse, diuersa sane, nõ eadeꝫ sunt.

At vero si demonstrabit quid est, z qz est, z qualiter est, eadem rõne demõstrabit, qm definitio vnum aliquid, z demõstratio. Quid aũt est homo, z hoiem esse aliud est.

Proposito pblemate, z suppõne, exeqtur z pbat ipm qd est nõ posse de ipso definito demonstrari, z (vt mihi vr) supponit ipsum qz est, siue ipsum si est, siue ipsum eẽ rei, que definit, demonstratiõe ostẽdi. Diximus. n. superius qõnẽ si est, terminari demonstratiõe, sz hypotheticã, qre bene supponit ipm esse demonstratione ostendi, hoc itaq; premisso, argumentat. Si aliqs dmonstrabit qd est, vtpote qd hõ est, cum hoiem esse nõ nisi demonstratione ostendat, eadẽ rõne, qua qd est hõ, ostendet, z qz est, z qualiter est, hoc est z hoiem esse ostẽdetur, nã demonstratione ostẽdetur qd est hõ per aduersariũ z demonstratione ostendet hoiem esse sm veritatem, quare vtrũq; ostendetur eadem rõne, que est demonstratio, z si non eadem tẽpore, nam sz diuersis temporibus, tamẽ eadem specie rationis, vtpote demonstratione ostẽdetur vtrũq;. Destruit autẽ ꝯñs, z inquit, supple. Sed hoc est Com. 49m.

falsum, qꝛ definitio vnū quoddam ⁊ demonstratio vnū aliud declarat, nā demōstratio declarat esse, ⁊ definitio qd est, qd aūt est homo, ⁊ hoiem esse aliō est. Et p qliter est, qō grece est πως, qd est itelligit, vñ sensus ē, si aliqs demonstratiōe qd est ostēdet, eadē ratiōis specie vtpote demonstratiōe ostēdet rem esse terminādo qōnem si est, ⁊ qd ipsa res sit, terminādo qōnem qd est, ⁊ ita eadē ratiōis specie qꝛ est, ⁊ qualr .i. ⁊ quid est res ostēdet, cuꝰ hypothetice, cum ꝯñs sit falsum, erit ⁊ antecedēs falsū.

Doct. expō.

¶ Philoponꝰ aūt hunc locum nō itellexit, nam sic cōponit hypotheticā. Si qd est demonstratiōe ostēdet qspiam, simul ostēdet eadem via qꝛ est, ⁊ qd est. Non eniꝫ video qūo eadem via simul illa ostēdi sequitur. Semp enim aduersarius negabit ꝯsequētiam. Dicet enim bene illa demonstrari eadem ratiōis specie, non tamē simul, semper .n. ipsum si est prius est ipso quid est.

¶ Deinde ēt dicimus omne quoduis nisi sit substantia necessario p demonstrationeꝫ eē ostēdi. Esse ꝟo rei, nullius est vt pꝫ substantia. Id eni qō est, nō est genus. Demonstratio igit, id est quo quidpiā ostendit esse.

¶ Postea ⁊ per demonstrationem dicimus necessarium esse demōstrare omne quia est, nisi substantia sit. Esse autē nulli est substantia. Non enim est genus ens, demonstratio itaqꝫ erit ipsius quia est.

Cōmē. 50ᵐ.

¶ Hic (vt Philopono plꝫ) Aristo. soluit instātiam, nam esse demonstrat, vt dictum est, esse est nā rei, nā rei est definitio rei, ergo a pᵒ ad vltimum, si esse demonstrat, definitio rei demonstrat. Soluit Aristo. ipsum eē posse accipi p rei substātia atqꝫ essentia, ⁊ posse accipi p ipso qꝛ est, siue p ipso esse, qō querit in qōne si est, qō Philoponus existētiam rei appellat, dicit ergo esse p substātia hīi esse rei nām atqꝫ dōinitionē, non aūt esse pro eo, quod in qōne si est queritur, inquit. ¶ Postea ⁊ p dēmonstratiōnē dicimus esse necessariū vt demonstret oē qꝛ est, idest, quoduis eē, nisi rei substātia sit, at esse, qō in qōne si est, querit, nulli est suba, hoc est essentia, vel pars essentie, ⁊ sic lꝫ demonstret esse, definitio nō demonstrabitur, qm esse, qō demōstratur, est esse, quod in qōne si est, querit, ⁊ nō esse acceptū pro substātia, atqꝫ essentia. Et dixit per demonstrationē ostēdi omne qꝛ est, nā demonstratur qꝛ est simplex, qō querit in qōne si est, ⁊ qꝛ est compositū, qō queritur in qōne composita. ¶ Et dicit Philoponꝰ

Cōsideratio Philop.

Aristo. dixisse nisi fuerit suba, qꝛ aliqū qꝛ est ꝯcidit cum suba, vtpote qñ quis diceret hec definitio est huius rei, nam cū sic diceret, qꝛ est esset substātie. ¶ Sed videtur

Qualis consideratio.

mihi hec ꝯsideratio nō necessaria, nā satis Aristo. explicauit qñ qꝛ est, demonstrabile, ⁊ qñ non. Dixit .n. tūc demōstrari, qñ non est rei substātia, ⁊ hoc satis est. ¶ Sꝫ dices ens est genus, ⁊ ens ab esse sumitur, ergo esse est genus, sꝫ genus est rei suba, vel saltē pars substātie, ergo esse est suba, vel pars substantie. ¶ Rñdet, nō .n. ens est genus, ⁊ ita negat antecedens, qꝛ ens nec genꝰ est, nec dīa, nec dōinitio, qꝛ (vt Philoponus inqt) Ens est equiuocū dictum, ergo nec suba erit, nec substātie pars. Ex his ꝯcludit recte esse dictū demonstrationē eē ipsiꝰ qꝛ est, ⁊ non ipsiꝰ qd est nā demonstratiōe ostēditur rem eē, nō aūt qd res ipsa sit, ⁊ nō modo rem esse demonstratiōe ostēditur, sed ipsam esse taleꝫ vel talem, ⁊ ppter qd talis est vel talis, nūqꝫ tñ demonstratione ostēditur quid res sit.

¶ Quod qdē ēt nūc ipse sciē faciūt. Geometra nāqꝫ qd significat qdem triangulus sumpsit. Esse aūt ipsum demonstrat. Quo modo igit ostendet ipse diffiniēs qd est triāgulus. Sciens ergo qspiam diffōne qdpiā qd est, si sit illud nesciet. At nūqꝫ fieri pōt.

¶ Quod quidem ⁊ nunc faciunt scientie, qd enim significat triangulus accipit geometra, quia autem est, dēmonstrat, quid igitur monstrabit definiens quid est, an triāgulus, sciēs itaqꝫ aliquis definitione qd est, si est nesciet, sed impossibile est.

Cōmē. 51ᵐ.

¶ Que dixerat, Nūc pbat obseruatiōe sciētiaꝝ, que demonstratiōe ostēdunt qꝛ est, siue rem esse, definitiōe ꝟo ostēdunt quid res est. Geometra .n. definitiōe ostēdit nō hoc totum triāgulus est. Sed solū triāgulum incōplexe sumptum, demonstratiōe ꝟo ostēdit, qꝛ triāgulus ē, vel triangulū esse. ¶ Sed pro verboꝝ expōne debes scire triāgulum accipi posse p subiecto, de quo demonstrabilis est anguloꝝ equalitas, ⁊ p qsito siue passiōe, que est demonstrabilis de alio, vt de data linea, vt in illo pblemate. Supra datā lineam ꝯstingit equilateꝝ triāgulum collocare, hic .n. triāgulus erit vt passio ⁊ qsitū. Ideo hec ꝟba Philoponus duplr exponit. Uno modo vt triāgulus p subiecto sumit. Alio modo, vt triāgulus sumit p qsito. Iuxta pᵐ modū lege sic, qsi dicat. ¶ Qō qdem, id est aliud definire, aliō demōstrare ⁊ nūc faciūt sciē, ⁊ ponit exēplū in geometria, ⁊ inqt. Quid .n. significat triāgulus sumet geometra p eam dōinitionē, que est figura plana tribꝰ lineis ꝯtenta, ⁊ non demonstrat, qꝛ ꝟo hēat tres angulos eqles duobꝰ rectis, ostēdit, p demonstrationes, ⁊ ita qꝛ est demonstrat, qd ꝟo est definitiōe ostēdit. Et in hac expōne Philoponus accepit qꝛ est in qōne ꝯposita. Aristo. ꝟo sepius accepit qꝛ est pro si est in ipsa simplici qōne. Non tñ refert, qm qꝛ est reducit ad si est, vt diximus. Sed qꝛ non loquit Aristo. in definitiōe qd est, sed in definitiōe qd nomē significat. ¶ Ideo Philoponꝰ aliter exponit sumēdo triāgulū vt quesitū. Ubi debes scire in demonstratiōe esse ꝯcessum ⁊ quesitū. Concessum qdē est subiectū, qsitum ꝟo est pdicatum, siue passio, de subiecto igit pcognoscimus qꝛ est, ⁊ qd significat, de qsito ꝟo qd significat pcognoscimus, qꝛ est aūt querimus atqꝫ demonstramus. Tūc lege sic. ¶ Quid .n. significat triāgulus vt pcognitū sumit geometra ⁊ nō demonstrat. Nā in illo pblemate supra dataꝫ lineā ꝯstingit triāgulū eqlateꝝ collocare, qd triāgulus significat, sumit. Quod aūt sit, ostēdit, qñ vt qsitum hoc sumit, vt si querat si est sup datam lineā triāgulū eqlateꝝ collocare, ⁊ ita triāgulum esse demonstrat. ¶ Ubi aduerte in quesito idem esse qꝛ est ⁊ si est, ⁊ ipm esse, ⁊ alteri inesse. Propterea bene dictū est sciētias illud facere, qꝛ esse demōstrant, qd nā est, aut qd significat definitiōe ostēdunt. Propterea qsi interrogādo ꝯcludit, qd igit monstrabit siue ostendet ipsa definitiōe ipse definiēs, qd est, an triāgulū, certum est qꝛ sic, definitiōe .n. ostēdit incōplexū illud triāgulum qd sit, demonstratiōe ꝟo demonstrabit ipm esse, vel in qōne illa, qua qritur, si triāgulus hēat tres angulos, vel in illa, sup datā lineā. Uel aliter ⁊ melius, qd igit monstrabit q definit, qd est hic triāgulus. hoc est dicere. Uꝫ definiēs triāgulū, dēmonstratiōe ostēdet qd sit triāgulus. Cōtra obijcit, ⁊ qsi dicat. Si ita fuerit, igit sciēs dōinitione qd est triāgulus, nesciet si est, pōt .n. demōstratiōe scire qd est, ⁊ nescire si sit, ⁊ hec sequit si demōstratiōe qd est scire

Verboꝝ expō. Triāgulus ⁊ p subo ⁊ pro passione accipi pōt.

Duplex expō. Philopo.

Dictum.

Secunda.

Notabile.

est scire põt, modo hoc est ipossibile, & ꝯ pmã suppõnẽ, que fuit nihil posse sciri qd est, nisi sciat si est, vel ipsum esse. Debes scire, q si qd est alicui⁹ rei demonstratione sciri põt, nõ egemus precognitiõe qr est, vt iuuãs est ad cognitiõez qd est, qr dmõstratio erit pollens p scia illi⁹ rei qd est. Propterea recte argumẽtat Arist. si definiẽs scit demrõne qd est, sciet qd est, ignorato qr est, qd est ꝯ
Verbo expõ suppõnem. ¶ Quo vo ad verba attinet. Verbũ illud an cũ dicit an triãgulus, grece est ἤ, Vel qr lra in greco multis modis põt & accentuari & pferri. Ideo Philoponus diuersimode vbũ illud legit. Nos vo excerpsimus veriorẽ sensum. Ideo nõ oportet imorari.

¶ Patet aũt per ipsos etiã diffinitionũ, que nũc assignant modos eos q diffiniũt nõ ostẽdere esse. Nã & si est medio quid equale, tñ cur est ipm diffinitum. Et pp qd hoc circulus est quereł. Poterit.n. illud dicere quispiam diffinitionez oricbalci etiã esse.

¶ Manifestum est aũt & ꝯm nũc modos terminorũ q non monstrant definientes quia est, nam & si est ex medio equale quid, tamẽ propter quid est quod definitur, & ppter qd
Non appet. Verbum sup plaui de lra interptatio. est hoc circulus, non apparet. Esset enim & Oricbalci vtiqz dicere esse ipsum.

Com. 52ᵐ. Expo Tho. ¶ Thomas exponit q Aristo. p exẽpla eaꝝ definitionũ, q nũc assignanł, ostẽdat q q definit aliquã rem, nõ demonstret qr res illa sit. Et vi hec expositio vbis primis
Philoponi Simplicii & The. expo. satis bene ꝯuenire. ¶ Iuxta vo Philoponi Simplicii atqz Themistij iterptatione dbes scire, nõ nullos voluisse definitionẽ non esse syllogizãdã de dfinito, qr ipsa se ipsa, atqz qua definitio est. Pz esse qd qd est de dfinito, & pp quid est de definito in eo qd quid est. Cum.n. dr circulus est figura, a cuius cẽtro ad circũferentiam oẽs linee ducte sũt equales. Volunt hanc definitionẽ ex suipsius nã de ipso circulo patere qr sit illius vt qd est, & pp quid vt qd est, est illius. Ideo nõ põt vt qd est de suo definito ostẽdi syllo, aut demonstratiõe, cũ esse vt qd est, suapte natura pateat. ¶ Cõtra ergo hos obijcit Aristo, & ondit p definitiões, que nũc solẽt assignari nõ apparere illas esse, vt qd est de definitis, nec apparere cãm quare sunt vt qd est de suis definitis, & notãter dixit per definitiões q sunt nũc, qr posset dici eẽ alias dfinitiões, que nostris tẽporib⁹ nõ patẽt, que tñ fuerũt note illis, ingt. ¶ Manifestũ aũt est & ꝯm terminoꝝ hoc est definitionum modos, q nũc sunt nostris tẽporibus, & qbus ꝯsueuimus vti q definientes non ostẽdũt qr est. s. definitio de definito, vt qd est, neqz ostẽdant ppter qd est definitio de definito, vt qd est. Supple ex sola definitionũ nã, & pbat exẽplo definitiõis circuli, & ingt. Nã & si circulus est aliqd eqle ex medio vtpote figura plana e cuius cẽtro medio ad circũferẽtiã oẽs linee ducte sũt equales, tñ ppter qd est qd definił, hoc est pp quid circulus sit hoc, vtpote figura plana e cui⁹ medio oẽs linee ducte eqles sũt, vel q circulus sit illud, ex definitiõis illi⁹ vi atqz nã nõ appet. Verbũ.n. nõ apparet supplendũ est, vt dicit Philoponus. Esset.n. quãtum est ex parte illius definitionis, hoc est qñtum esset ex vi illius definitionis posset qspiã dicere illã esse definitionẽ alteri⁹ rei. s. figmenti, vel cuiusuis, vtpote montis erei, qui grece dr Oricalchos. Non.n. vi illi⁹ apparet ipsam esse magis circuli q Orichalci, cum vi sua nõ dicat se eẽ, vel nõ eẽ circuli, & ita vi sua nõ magis habens ipsaz eẽ circuli, q Orichalci. Propterea inquit. Tñ ppter qd est qd definił. s. circulus figura & reliqua, & pp qd est hoc circulus. s. figura & reliqua, vel q circulus sit figura & reliq, ex definitiõis vi nõ apparet, imo ipm esse. s. ipsaz circuli rationẽ esset hoc est posset qspiã dicẽ ipsi⁹ Orichalci, cũ nulla vis ex ipsa appet, vt sit magis circuli, q Oricbalci, cũ ex vi sua nõ se eẽ illi⁹ asserat.

¶ Neqz enim id esse posse qd dr, ipse diffinitiones isup faciunt manifestũ. Neqz illud & non aliud esse cuius inquiunt diffinitionem esse, sed ppter qd semper dicere licet.

¶ Neqz.n. qr possibile sit eẽ, qd dr, assignant termini, neqz qr illud est, cui⁹ dicũt esse definitionẽ. Sed semp licet dicere propter qd.

¶ Posset adhuc qs dicere definitionẽ nõ asserere se esse definiti vt qd ẽ. Sz dicere ex sua vi se eẽ dfiniti vel posse eẽ definiti. Obijcit ꝯ definitionẽ ex sua vi nõ dicere se esse definiti, vel posse esse, nec dicere cãm, cur possit eẽ, aut sic dfiniri, nã postq assignata ẽ, licz qrere an dfinitio illi⁹, cui⁹ assignabał sit, & pp qd illi⁹ est, ingt. ¶ Neqz.n. etiã qr possibile sit id esse definitũ, qd dr esse suaz definitionẽ, termini atqz definitiões ex suis naturis assignant, neqz q illud sit id, cui⁹ dicũt esse definitionẽ, sz semp definitionib⁹ assignatis licet dicere pp qd definitio sit illi⁹, cui⁹ assignał, & an illi⁹ sit. Pz g definitionẽ nõ q dfinitio est, se asserere eẽ definiti, vel pp qd sit definiti dicere. Com. 53ᵐ.

¶ Si igr is q diffinit, aut qd est ostendit, aut qd ipsuz nomen significat. Si diffinitio nullo pacto est ipsius qd est, erit ipsa pfecto oro idẽ qd nomẽ significãs. At h absurdũ ẽ sane.

¶ Si ergo definiens mõstrabit aut quid est, aut quid significat nomen, si nullo mõ est ei⁹ qd est, erit vtiqz ratio nomini idẽ significãs. Sed est inconueniens. Si, Vel Sed,

¶ Philoponus legit hũc textũ, sic, Vtr definitio sit rei agsitiua: vult Aristo, ridere ad hãc qonem hoc pacto. Com. 54ᵐ. Expõ Phil.
¶ Si ergo duoꝝ alteꝝ definiens demõstrabit. s. aut qd est, id est nãm rei, aut qd significat nomẽ hoc est significationẽ nomini ꝯuenientez. Si nullo modo definitio est ipsi⁹ qd est, id est si nõ sit acqsitiua rei, erit vtiqz dfinitio rõ nomini idẽ significãs, hoc est eiusdẽ potẽtie cũ noie, sed hoc est incõueniens. s. definitionẽ significare idẽ cũ noie. Ubi pz Philoponũ legere ἤ, p si, qr dicit. Si nullo modo & reliqua, Hoc pacto exponit Simplici⁹. Dicit eni si definiẽs monstrabit aut qd est, aut qd significat nomen. Si definitio nullo modo est supple ostẽsiua qd rei, definitio erit oratio significãs idẽ qd nomẽ, hec Simplicius. ¶ Alij nõ iperiti exponũt. Si g is q definit, demõstrat, aut demonstrat qd est res, aut qd significat nomẽ. Expõ aliqꝝ.
Sed nullo modo definiẽs demonstrat qd est res, ergo demonstrabit qd nomen significat, q̃re dfinitio erit oratio significãs idez, qd nomen. ¶ Qd qdẽ absurdũ est, & Refutatio
tũc iuxta hanc expositionẽ Arist. non soluit qõnez, sed pbat eum, qui definit, non demonstrare.

¶ Primo nãqz & nõ substantiaꝝ, & eoꝝ que nõ sunt in ratiõe reꝝ erit vtiqz diffinitio. Nã & ea que non sunt significare noie licet. Deinde oẽs orationes diffõnes erunt sine discrimine vllo. Fieri nãqz põt vt cuiuis orationi nomen ponatur. Quare diffõnib⁹ disserem⁹

oēs atq; loquemur. Et Ilias ipsa diffinitio erit. Preterea nulla scīa demonstrabit. Hoc nomē hoc īdicare ac significare, ergo nec diffinitiones idipsum indicant. Ex his igit̄ nec idē eē diffinitionē rōcinationēq; vr̄. Et īsup neq; diffinitionē demr̄are quidnaȝ sit qcq̄, fieriq; nō posse, vt ipm̄ qd est demr̄one diffinitioneue vnq̄ pcipiatur, aut cognoscatur.

¶ Primo qdem qa ꝛ non substantiaꝝ esset definitio, ꝛ eoꝝ, que non sūt significare enīȝ est, ꝛ que non sūt. Amplius omnes orationes definitiones erūt, esset enim vtiq; nomē ponere cuilibet oratiōi, quare terminis vtiq; disputabimus oēs. Et Ilias definitio erit. Amplius nulla scientia demonstrat vtiq; qꝛ hoc nomē huiꝰ aliqd ostēdit. Neq; igit̄ definitiones hoc assignāt. Ex his igit̄ neq; dīfinitio ꝛ syllogismꝰ idem vr̄ esse, neq; eiusdem definitio, ꝛ syllogismꝰ. Adhuc aūt ꝙ nec definitio aliqd demōstrat, aut mōstrat, neq; qd est definitiōe aut demr̄one cognoscere est.

Cōm. 55m. ¶ Quod uo absurdū sit definitionē esse idē, ꝙ significatio nois Multifariā pbat. ¶ Primo, qꝛ tūc definitio esset nō substantiaꝝ, vtpote accidētium, qm̄ hoꝝ sunt nomina, que pñt illa significare. ¶ Scdo, qꝛ definitio esset non entium, qm̄ contingit aliqua nola significare nō entia, vt Hippocētaurus, ꝛ Chimera, ꝛ id genꝰ. ¶ Tertio, tūc oēs orationes essent definitiones, nā pōt imponi nomen cuiq; orationi, ꝛ illud nomen significabit idem, qd oratio, quare cum significatio nois sit definitio, ꝛ oratio cui nomen iponit̄, ēt significat idem qd illud nomē, tunc oēs orationes essent definitiōes, cum equaleant noibꝰ in significando. ¶ Quarto si significatio nois esset definitio, cū nos disputemus noīȝ significatiōibꝰ, semp terminis hoc est definitionibꝰ disputaremus. ¶ Quinto, tunc Ilias, que est significatio nois belli Troiani eēt dīfinitio, vel sic, tūc Ilias .i. significatio Iliae, q̄ est de bello Troiano, eēt definitio. ¶ Sexto, nulla scīa demōstrat h vel illud nomē hoc vel illud significare, definitiōes sūt scīa, g̃ definitio nō demōstrat h nomē h significare. ¶ Philoponus uo sic itelligit, nulla scīa demōstrat p hoc qꝛ h nomē huiꝰ aliqd significat̄, non .n. mediū in demonstratiōe est significatio nois, at definitio est mediū in demōstratione, g̃ definitio nō est significatio nois. Tūc epilogat, ꝛ enumerat, q̄ hucusq; pertractauit, ꝛ dicit pbatū esse definitionē nō esse syllogismū. Scdo probatum est non esse eiusdē dīfinitionē ꝛ syllogismū. Tertio pbatū est definitionē nihil demonstrare. Ultimo pbatū est qd qd est nec definitione, nec demonstratione, nec diuisione, nec alijs id genus probari posse.

Philopo.

¶ Uerum ꝯsiderandū est rursus, qd istoꝝ bene ꝛ qd non bene recteq; dr̄. Et qd est diffinitio. Et vtꝝ aliquo mō sit ipsiꝰ qd est demonstratio diffinitione, an nullo sit modo.

Tex. 8. ¶ Iteꝝ aūt speculandū quid hoꝝ dr̄ bene, ꝛ qd non bene, ꝛ qd est definitio, ꝛ eius quod est nūquid quodāmodo est demonstratio, aut definitio, aut nullo modo.

¶ Repetit eaꝝ considerationuȝ, quas dixit, nō nullas, ꝛ hoc pponit, cum īngt. ¶ Iteꝝ aūt speculandū qd hoꝝ paulo ante ꝯsideratoꝝ dicit̄ bene, ꝛ qd eoꝝ dī nō bene, ꝛ iteꝝ secūdo speculandum est qd est definitio. Et tertio iteꝝ speculandū est vtꝝ ipsius qd est, sit aliquo mō demonstratio vel definitio, vel nullo mō. Et (vt Philoponus declarat) bene dictuȝ est eiusdem eodē respectu non esse demonstrationē ꝛ definitionē, bene etiam dictuȝ est quid ipsa definitio sit, est .n. oīo ex his, que ad essentiā ptinent, cōposita. Bene etiā dictū est definitionē non esse demonstrationē. Bene etiam dictū est ipsiꝰ definitionis non esse demonstrationē, neq; syllogismū diuisiuū, neq; hypotheticū, neq; inductionē. ¶ Hinc emergit dubitatio quō vult retractare hec, ꝛ quō asserit velle reuidere, que nō bene dicta sunt, cum oīa bene dicta sint. ¶ Et dicendū, vt Auer. innuit in paraphrasi Arist., pponere velle reuidere que bn̄ que ne nō bene dicta sūt, nō ꝙ illa non bene dicta sint, sed pp recipiētes, q bene dicta tanq̄ maledicta reciperēt. Preterea (vt Themistius innuit) repetit hec vt alterius eadeȝ pertractet, q̄si dicta ruminādo. Et per aliquo mō, intelligit aliqua, vt sit sensus. Utrū dīfinitionis sit aliq̄ demonstratio, ꝛ dicet definitionis materialis esse demonstrationē eam, cuꝰ mediū est formalis definitio. Et p nullo modo, itelligit vniuersaliter, vt sit sensus an nulla demonstratio esse potest.

Cōm. 56m.

Dubitatio.

Solutio.

Cōmento. 8.

¶ Cū itaq; scire qd est, ꝛ scire cām ipsiꝰ si est, idē sit. vti diximꝰ, fieri pōt, vt qd est ondat̄.

¶ Quoniā (sicut diximus) idem est scire qd est, ꝛ scire causam ipsius si est.

¶ Ut Philoponus ingt. Arist. aggredit̄ pmū .s. ꝙ definitio ostēdi pōt per definitionē. Et venit ad huiꝰ rei pbationem p̄ his, que posterius sunt. Ostendit .n. idem eē qd est, ꝛ pp quid est, ꝛ ꝙ querens qd quid est, causam q̄rit. Nam qd quid est, ꝛ definitio est eius, cuius est, ꝛ cā. His psuppositis. Argumentat̄ hoc pacto (vt plz Alexandro, Philopono, ꝛ Simplicio) qm̄ (vt diximꝰ) Scir̄ qd est, id est substātialē atq; definitiuam rōnem rei, ꝛ scire causam ipsius si est .i. existentie rei, idē est, lr̄a est diminuta ꝛ deficit ꝯns fm̄ Alexā. Ideo supple ut (vt Alexā. ingt) ꝯtingit deinceps fieri demonstrationē definitionis. Antecedens pȝ ex dictis, qꝛ causa essendi eclipsim lune est priuatio luminis in luna obiectu terre, ꝛ hoc est eclipsim esse, Sed quō valeat hec ꝯsequētia. Idem est scire qd est, ꝛ cām existētie. Ergo definitio dmonstrari pōt p definitionē, lȝ superius sit declaratū. Adhuc declarat̄, nā existentia dmonstrari pōt de aliqua re, que nō scitur an sit, veluti de deis, ꝛ qdem per definitionē, vt nūc supponat ex his, que diximus. Definitio est rei existētia, qꝛ idē est scire quid est, ꝛ cām ipsius si est, ergo definitio p alteraȝ definitionē demonstrari pōt, q̄re hypothetica pȝ, cuꝰ si ponat̄ antecedens, relinquet̄ consequens.

Cōm. 57m. Expō Phil.

Alexan.

¶ Cuiꝰ qdem hec rō est. Est enī q̄daȝ causa, ꝛ hec aut est eadem, aut alia, ꝛ si sit alia, aut est demonstrabilis, aut indemōstrabilis. Si igit̄ alia sit demonstrariq; pōt, cum causa sit mediū, ꝛ prima figura ratiocinationis ostendatur. necesse est id qd ostendit̄ vl'e esse ꝛ affirmatiuū, vt patet. Unus igit̄ is est modus, quem nunc inquisiuimus per aliud inquam ipsum qd est ostendere.

¶ Ratio

¶ Ratio aūt huius est, qm̄ est aliqua causa, & hec aut eadem, aut alia est, & si vtrūq; alia, aut demonstrabilis est, aut indemōstrabilis. Si igit̄ est alia, & contingit demonstrari, necesse est mediū cām esse, & in figura prima demōstrari. Uniuersale enim & predicatiuū est, qđ demonstrat̄. Unus qdem modus nūc exquisitus est per aliud qđquidest monstrare.

Comē. 58m. ¶ Quod definitio vna per alteram demonstrari possit. Secunda ratione declarat, & non modo per ostensa, & Expō phil. Philoponus exponit hunc locum valde breuiter. Propterea sm̄ eius expositionem Aristo. primo sumit in rerum natura dabilem esse causam aliquam, & hoc inquit. ¶ Quoniam est aliqua cā, hanc nō probat, quia patet. Est enim aliquod causatum, ergo & aliqua causa. Secundo sumit duplicem esse causam, nam alia est, que eadem est definito. Alia que non est eadem definito, inquit. Et hec aut eadem, scilz definito causatoq; est, aut alia a causato definitoq; ipso. Causa eadem definito atq; causato (vt arbitror) est formalis, cum sit tota essentia ipsius causati, quod definitur. Cetere vo cause sunt alie a definito, materia quidem, quia non est essentia rei definite. Efficiens, & finis, quia sunt extrinsecus existentes. Tertio sumit q earum causarū, que alie sūt a definito ipso. Aliqua est demonstrabilis de suo causato, vtpote, quādo de illo ignoratur. Alia vo est indemonstrabilis, scilz quādo de illo est per se manifesta. Et hoc ingt. Et si vtrūq; alia, aut demonstrabilis est, aut indemonstrabilis, est demōstrabilis que per se de suo causato queritur. Est indemōstrabilis, que de suo causato māifesta est. Ex his suppositionibus cōcludit. Primo esse aliquam causam, que est medium, scilz eam, que indemonstrabilis est, vt est formalis, & aliquā esse demonstrabilem, videlicet eam, que nō per se pz de suo causato, vt ipsa materialis. Itemq; & demonstrationē talem esse in prima figura, quia causa materialis, cum sit definitio materialis, vniuersaliter & affirmatiue predicetur de eo, cui9 est causa materialis, inquit. Si igitur est causa aliqua alia a suo causato, & cōtingit demonstrari, ita, vt sit nō per se nota de suo causato, necesse est aliquam causam esse, que est in demonstratione illius cause medium, & supple aliquam causam eē demonstrabilem. Medium est formalis causa, quia est tota essentia causati, & eadem illi, demonstrabilis est causa materialis, que est alia a causato, etiā efficiens, & finalis. Et necesse est demonstrabilem demonstrari de suo causato per indemonstrabilem in prima figura, imo in primo modo, nam causa, que demonstratur, cum sit definitio, vniuersalis & predicatiua est. Ex his deducit intentū, quod proposuit, & inquit. Unus quidem igit̄ modus nūc exquisitus est, quod demonstrari possit ipsa definitio, & est ipsam materialem definitionē demonstrari de definito per aliud quodquidest, scilicet per formalem definitionem, nam materialis cum sit alia a suo definito, nō est p se nota de illo. Formalis vo cū sit eadē suo definito, est p se nota de illo. Ideo mālis per formalē demonstrari pōt. Hec greci quo ad hec vba, & quidē dilucide.

¶ Nam mediū ipsorū qđ est, necesse est esse quid est, & propriū idētidem propriū. Quare diffinitionū eiusdem rei alia ostendet, alia non ostendet. Atq; hisce modus nō est demonstratio ipsi9 qđ est, vt antea diximus, sed ròcinatio ad disserendi modū accōmodata.

¶ Horū eni qđquidest necesse est mediū esse qđquidest, & propriorū propriū. Quare hoc qdem demonstrabit. Illud vo non demonstrabit eorū, que sūt qđquidest eiusdem rei. Hic qdem igitur modus, q non sit demonstratio, dictū est prius. Sed est syllogismus logicus ipsius qđ est.

¶ Et quia quispiam dicere posset materialem definitionem esse demonstrabilem de eo, cuius est causa materialis, sed non per definitionem formalem, sed per aliud quippiam definito accōmodatum, quasi confirmando id, quod dixerat, refellit tacitam hanc responsionem, & inquit. ¶ Horum enim que sunt qđquidest demonstrabilia, necesse est medium esse quid est, & non propriorum accidentium aliquod. Sed & propriorum maxime proprium, veluti est definitio formalis, que est omnium conuertibilium cum definito maxime proprium. Huius rei pulchrum exemplum affert Philoponus, exempli gratia ingt. In Socrate feruet sanguis circa cor. In quo aūt feruet sangis circa cor, irascit̄. Si vo qspiam īterroget, que sit causa ei9, quod est cū, in quo feruet sanguis circa cor, Irasci, dicemus q est appetitus vindicte, modo formalis est hec definitio ire, & hac definitiōe in medio termino posita, ꝯcludet definitionē mālem in syllogistica demonstratiōe. Ex his Aristo. ꝯcludit quare eorū, q̄ sunt qđ quid erat esse eiusdē rei. Hoc qdem monstrabit. i. faciet dmonstrationē, vt māle. Illud vo nō monstrabit. i. nō faciet demonstrationem, vt formale qđ est, hoc pacto exponit Philoponus, aut sic quare eorū, que sunt qđ qđ erat esse eiusdem rei, hoc qdem monstrabit, scilz est medium in demonstratiōe, vt formale qđquidest. Illō vo non monstrabit, vt mediū, sed erit potius demonstratū, vt māle qđquidest. ¶ Sed contra, qr superius dictum est totum oppositū, diximus eni definitionem demōstrari non posse de definito, vt quid est, & hic dicit oppositū, ait enim illam posse demonstrari per aliud qđ est. Soluit, & inquit. ¶ Hic qdem igit̄ modus, q nō sit demonstratio, dictus est prius, qr petit pncipiū ergo syllogism9 in quo materialis p formalē syllogizatur, non est demōstratio. Sed est syllogismus logicus definitionis mālis, vt quid est, qr ex pbabilibus ꝯcludens, non aūt demonstrans. Et ita in toto hoc cap. cum dictū est ipm qđqdest per aliud quod est demonstrari posse, sumpsim9 demonstrari pro dialectice ostēdi, vt Philoponus inquit. Hec sunt, que mihi vident̄ circa hec obscura verba.

Comē. 59m.

Exemplum Philop.

Superius tex. in cō. 47. & inde.

¶ Quo aūt modo fieri potest, vt qđ est eliciatur ex demonstratione, deinceps dicamus oportet, hinc rursus initio sumpto. Nam vt querimus ppter qđ est prius habentes esse, interdū vo & simul nota nobis hec fiūt, sed nūq̄ fieri potest, vt antea cognoscamus cur est q̄ percipiamus esse, sic pari ratione neq; qđ est querere, atq; cognoscere possum9 sine perceptione ipsi9 esse. Fieri eni nequit vt quid est vnq̄ sciam9, si ignoremus si est.

¶ Quo autem modo contingat, dicemus, dicentes iterum ex principio. Sicut eni ppter quid querimus habentes qr, aliquando au-

tem, ⁊ simul manifesta fiunt. Sed neq₃ prius propter quid possibile est cognoscere q̄₃ quia, Manifestu₃ est ꝙ similiter ⁊ quod qd erat esse non sine quia est. Impossibile enim est scire quid est, ignorātes si est.

Cōm. 60m. ❡ Hactenus quō dialectice qd quid est ostendi pōt, dictū est. Nūc vero quō per demonstrationē ostendi cōtingat, declarare ꝓponit, ⁊ inqt. ❡ Quō aūt ꝯtingat .s. definitionem per demonstrationē ostendi dicemus, dicētes iterū ex ꝑncipio tanq̄₃ nihil de re hac dictū sit. Proposita intentione exequit, ⁊ Primo ꝑmittit suppōnē₃, ꝙ sicut est in q̄ōnib⁹ cōpositis, ita est in simplicib⁹. Ut .n. in cōpositis q̄ōnib⁹ nō possum⁹ hāc ꝑꝑ qd est, nisi prius qꝛ est habuerimus, ⁊ sicut aliqn̄ in talibus cōpositis q̄ōnibus aliqn̄ simul habemus ꝑꝑ quid ⁊ qꝛ est, ⁊ nūq̄₃ prius ꝑꝑ quid est, q̄₃ qꝛ est, vel sic sicut in cōpositis q̄ōnibus dupliciter nos habemus aliqn̄ prius qꝛ, ⁊ postea ꝑꝑ qd, aliqn̄ sil', nūq̄₃ aūt prius ꝓpter qd q̄₃ qꝛ. Ita etiā in simplicib⁹ dupliciter habemus, aliqn̄ .n. prius si est habem⁹, ⁊ postea quid est, aliqn̄ simul vtrūq₃, ⁊ nūq̄₃ prius qd q̄₃ si est. Ex hac ergo similitudine vult habere si est ⁊ quid est dupl'r se habere, vt ad nos cōparata, aut ordine quoda₃, aut simul, ⁊ si ordie quodā nūq̄₃ prius qd est q̄₃ qꝛ est, hęc est suppositio, inqt. Sicut .n. ꝑꝑ qd quęrimus habētes supple prius qꝛ est, aliqn̄ aūt ⁊ simul manifesta sūt, nūq̄₃ aūt prius ꝑꝑ qd possibile est cognoscere q̄₃ qꝛ est. Ex hoc infert idem esse in simplicib⁹ q̄ōnib⁹, ⁊ inqt. Manifestum est ꝙ silr ⁊ qḋ quid erat esse scire nō possum⁹ sine qꝛ est. Impossibile .n. est scire quid est ignorātes si est. Patet g̃ nos bifaria₃ posse scire qd est ⁊ si est, aut simul vtrunq₃ habentes, aut prius habentes si est, ⁊ postea qd est. Tertio modo nō est possibile, nō eni₃ possumus scire qd est prius ignorātes si est, nec ꝓbauit hoc Aristo. nisi ex similitudine accepta in q̄stionibus compositis.

❡ Habemus aūt si est nōnunq̄₃ ꝑ accn̄s, nonnūq̄₃ aliqd hn̄tes ipsi⁹ rei. Veluti tonitruu₃ eē scimus, hn̄tes sonū quędā nubiū esse. Et defectionē lucis eē quandā priuationē. Hominē itē quoddam animal esse. Et animam etiam id esse, quod ipsum se motu ciet.

❡ Hoc autem si est aliquando ꝯm habemus, aliquando aute₃ hn̄tes aliquid ipsius rei, vt Tonitruu₃, qm̄ sonus qdam nebula₃ est, ⁊ defectū, quoniā priuatio luminis est, ⁊ hominē, quoniam aial quoddā est, ⁊ animam, quoniam ipsum seipsum mouens est.

Cōm. 61m. ❡ Supposuit nos posse hāc si est, ⁊ quid est, aut sil', aut si est prius q̄₃ quid est. Nūc hāc suppositionē volēs declarare, ꝑmittit vnam distinctionē, ꝙ nos possum⁹ hāc existentiam rei dupl'r, aut ab his, quę per accn̄s insunt ipsi rei. Cu⁹ exēplū ponit Philoponus, vt si Socratē cognosceremus esse, ex eo qꝛ est albus, aut qꝛ latas vngues h₃. Aut ab his, quę rei īsunt essentialiter ⁊ ꝑ se, vtpote (vt exponit Philoponus). Si cognosceremus existētiā rei cognoscētes aliquā ꝑtem essentię rei essentialiter atq₃ ꝑ se illi inexistentē, vt quādo cognosco Tonitruū esse, qꝛ est aliquis Sonus nebula₃, ⁊ cum cognosco esse eclipsim, qꝛ est ꝑuatio luminis, ⁊ cū cognosco hominē esse, qꝛ est aliqḋ aial, vtpote rōnale, aut mortale, similiter ⁊ cu₃ cognosco aiam esse, quia ipsa seipsam mouet.

Philop. exemplum.

❡ Quę igit̃ per accn̄s eē scim⁹, necesse est ad eo₃ ꝑcipiēdū qd est nullo mō nos q̄cq̄₃ habere. Neq₃ .n. illa esse scimus, atq₃ q̄rere qd est nō hn̄tes esse, perinde atq₃ est si nihil prorsus quęrat̃. Quo₃ autē habem⁹ aliqd eo₃, quid est facilius ꝑcipe possumus. Quapropter vt habemus ipsu₃ esse, sic ⁊ ad ipm̄ qd est percipiendum sumus dispositi.

❡ Quęcunq₃ quidem igitur ꝯm accidens scimus quia sunt, necesse est nullo modo se habere ad quid est, neq₃ enim scimus quia sūt, quęrere autem quid est non habentes quia est, nihil est quęrere. Secūdum quęcūq₃ autem habemus aliquid, facile est q̄rere. Quare quemadmodu₃ habemus quia est, sic habemus ad ipsum quid est. Est q̄rere verbū additū a dectis interp̄tis.

❡ Philoponus vī velle ꝙ Aristo. itendat probare ꝙ ea quę sūt per accn̄s nō ꝯferunt ad inuentionē definitionis, Cōm. 61m. Expō Phil.
qꝛ nō sunt imediata, neq₃ propria subiectis reb⁹, s₃ oīno aliena, ⁊ ait ꝙ nō solū (vt inquit Philoponus) hęc non ꝯferunt ad inuētione₃ definitionis, sed neq₃ ad acq̄sitionē existētię rei, nō .n. cognoscitur Socratis exn̄tia eo qꝛ dicat̃ esse, aut musicus, aut grāmaticus, aut albus, q vero tentat scire rem ab his, quę illi ꝑ accn̄s insunt, nō solum nō poterit compręhēdere quid est, id est nāt rei, sed oīno neq₃ existētiam rei si iter entia sit aliqd vnū, nam qḋ acquirēs rem simpliciter accidētibus, nō est quęstio. In qbus vero sumimus nō quę per accidēs, sed quę ꝑ se īsūt, vt partes rei, in illis facilius venemur definitionē. Hęc Philoponus. ❡ Ego vero puto Aristo. nūc declarare qn̄ sil' si est, ⁊ qd est habemus, ⁊ qn̄ nō. Premisit eni distinctionem, ⁊ nūc illa vtitur, ⁊ vult nos nō hāc simul si est ⁊ Propria expō.
quid est, qn̄ si est per accidētia, sciuerimus, probat, quia qn̄ nos scimus si est per accn̄tia, nos nō scimus si est, ⁊ si ꝑ accn̄tia nō scimus si est, ergo nec qd est, nō .n. possum⁹ scire quid est ignorato si est, inqt. ❡ Quęcunq₃ quidem igitur ꝯm accidēs scimus qꝛ sūt, necesse est nullo modo se habere ad quid est, ⁊ ita quę scimus si est ꝑ accn̄tia, nō scimus qd sint simul. Probat ⁊ inqt. Neq₃ .n. scimus, qꝛ sūt, quasi dicat ꝑ talia accidētia, ergo nec qd sūt, quęrere aūt quid est nō hn̄tes prius qꝛ est, nihil est q̄rere. P₃ g̃ si est, quod scitur ꝑ accidētia nō simul scire cu₃ ipso rei qd est. Cum reuera nō sciatur res qꝛ est per talia accidētia. Deide exponit qn̄ simul vel ḋ facto, vel de facili, ⁊ inqt. Scḋm quęcūq₃ habemus aliquid, hoc est quęcūq₃ vero scimus qꝛ sūt, per aliquid essentiale eis, facile supple est quęrere qd est, est qdem facile, qꝛ hn̄s partes rei, videt̃ facile hāc totū. Qui .n. scit rem esse ꝑ aliquam ꝑtē definitionis, vī scire partē definitiōis, ⁊ ita facile simul pōt scire totam. Ex his ꝯcludit quō ad quid est disponimur ꝑ cognitionē ipsius qꝛ est, ⁊ inqt. Quare quemadmodum habemus qꝛ est, sic habemus, id est disponimur ad ipm̄ quid est, qꝛ si habemus qꝛ est ꝑ accidētia disponimur ꝑ accidēs ad ipm̄ quid est, ⁊ si habemus qꝛ est, per aliqd essentię rei, disponimur facile ad habēdum totā definitione₃. ❡ Themistius ad expōnem hui⁹ excerpti notat Aug. The.
accn̄tia quędā esse, q̄ rei exn̄tię nō insunt. Et hoc pacto, Chrisippus oñdit Deos esse, qꝛ visitāt̃ altaria, Stoici vero Deos esse asserūt, qꝛ mortalib⁹ suppetias plurimas afferunt. Hęc ꝓbatio est ab accidēte, qḋ nō existit in re. Quędam vero sunt, quę adsunt in re, ⁊ hęc duplicia. Alia

ꝑpius, alia remoti⁹, ꝑ accñtia remotiora nõ ostendit existẽtia rei ꝓpriç, vt dixit Arist. ꝑ accñtia ꝟo ꝓpiora ostendit aliq̃ modo rei existẽtia, nõ tñ facile ꝑ hãc existẽtiç cognitionẽ scimus qd est, s; disponimur ad illõ, at ꝑ ea, q̃ ꝑ se ꝛ cẽntia, liter isunt, facile scimus qd est. Propterea aũt ita nos disponi ad ꝑcipiendũ qd est alicui⁹ rei. Sicut habemus illius qꝛ est, ꝛ qꝛ ꝑ accñtia extrĩnseca nõ habem⁹ qꝛ est. Ideo nõ disponimur ad ꝑcipiẽdũ qd est, qꝛ ꝟo per accñtia, q̃ rei isunt, habemus aliquo modo qꝛ est cõiter, si cõia sũt, ꝓprie si ꝓpria sunt. Ideo disponimur ad ꝑcipiendũ qd est cõiter, vel ꝓprie, s; non facile, sed qꝛ ꝑ ꝑtes dñfinitionis scimus qꝛ est ꝓpriissime, ideo disponimur facile ad ꝑcipiendum quid est. Hec ex Themistio, ꝛ bene.

¶ Quoꝝ igit̃ reꝝ aliqd habem⁹ ipsi⁹ qd est, eaꝝ hec sint exempla. Sit defect⁹ eo in loco quo ipm est/a/luna i eo quo ipm est/c/iterpositio vel obiectio terre, in quo est ipm positũ b. Querere igit̃ vtrũ luna deficiat, an nõ deficiat nil aliõ est, q̃ ipm/b/querere si sit, necne. At idipsu; nil ab hac qõne differre videt̃ sit ne rõ eius. Q̃ si sit, ꝛ illud dicim⁹ esse. Uel q̃rat̃ vtrius partiũ ꝯtradictionis sit rõ, vtru; habendi duob⁹ rectis equales, an non hñdi. Quod cum inuenerimus, ꝛ esse, simul ꝛ ꝑꝑ quid scimus, si modo sit mediũ.

¶ Quoꝝ igitur habemus aliqd ipsius quid est. Primũ quidem sic. Defectus in quo/a/ luna i quo/c/ Oppositio terre in quo/b. Utrũ quidem igitur deficit aut non: b/querere est. Utrũ est aut non est. Hoc autẽ nihil differt querere q̃ si est ratio ipsius. Et si sit hoc, ꝛ illud dicimus esse, aut vtrius cõtradictionis est ratio, Utru; habẽdi duos rectos, aut nõ habendi. Cum aũt inueniamus, simul qꝛ ꝛ ꝓpter quid est scimus, si per media sit.

Deficiens — Patiens iterpõnẽ — Luna
A — B — C

Comẽ. 63ᵐ. ¶ Dixit aliq̃ simul haberi si est, ꝛ quid est, vtpote q̃n scitur per definitionẽ rei, cui⁹ q̃rimus existentiã. Aliq̃ aũt dixit nos habere si est, ꝛ nõ qd est, vtpote q̃n scimus si est per aliqõ accidẽs eius, cui⁹ querim⁹ si est. Hec nũc ꝑ exẽpla ostendit, ꝛ inquit. ¶ Quoꝝ igr̃ habem⁹ aliqd ipsi⁹ si est, i. eoꝝ, quoꝝ existentiã habemus per aliquã definitionẽ eoꝝ, quoꝝ querimus existentiã. Exemplum p̃ᵐ sit, sic, vt sit dñfectus, vel deficiẽs in quo/a/luna sit in quo/c/ oppositio terrç siue patiẽs oppositionez terrç sit in quo b. Pʒ igit̃ terminis sic dispositis, q̃ cũ querimus. Utrũ deficiat luna, aut nõ/b/est querere. Utrũ est aut non est.) Hoc aũt nihil est q̃rere q̃ si ipsi⁹ defect⁹ sit aliq̃ rõ causalis ꝛ definitiua, nã si habemus q̃ sit ꝛ aliq̃ rõ causalis defectus definitiua, illud dicimus esse, nã sit habem⁹ eẽ defectũ, ꝛ qd defectus est, hoc est p̃ᵐ exẽplũ, tangit satis, ꝛ inquit. Aut ipm/b/vtrius ꝯtradictionis est ratio causalis

ꝛ definitiua, vtrum eius ꝯdictionis partis, quç est habẽdi duos rectos, aut eius ꝯdictionis partis, quç est nõ habendi duos rectos, nã si sit definitiua ratio ꝛ causalis definitio ei⁹ partis, q̃ est hẽre duos rectos, In/a/pone duos rectos hñs, in/b/pone rõnẽ definitiuã, atq; causalẽ eius ꝑdicati, quod est positũ in/a/scil; habendi duos rectos,

Hñs duos angulos eq̃les duob⁹ rectis. — Rõ siue dñfinitio maioris — Triãgul⁹.
A — B — C

In/c/ꝟo pone triãgulũ, ꝛ tũc pʒ q̃ cum inuenerimus, b/ esse rõnẽ definitiuã atq; causaliũ ipsius/a/qõ est habere duos rectos, simul qꝛ, ꝛ ꝑꝑ qd scimus, nã scimus ipsum hãc duos rectos esse, ꝛ ꝑꝑ quid, ꝛ qd est ipm hãc duos rectos, scimus dico simul qꝛ ꝛ propter qd, si modo per media sit hec scia, quç media sunt definitiones causales, ꝛ definitiuç rõnes. ¶ Sed dubitabis ꝛ nõ ab ratione, qꝛ ꝓposuit declarare q̃n simul scimus si est, ꝛ qd est. Et tñ declarat per exempla q̃n simul qꝛ est, ꝛ ꝓpter quid est.

Dubiũ.

¶ Et dicendum in accidentibus idez esse si est, ꝛ qꝛ est, accidẽtis n. esse est inesse. Idez n. est scire defectũ esse, ꝛ defectum inesse lunç. Sil iter idem est scire ꝑꝑ quid est, ꝛ qd est, nam ꝑꝑ qd est, est rõ causalis, atq; definitiua rõ predicati, cuius quçrebamus existentiam.

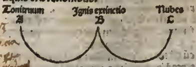
Solutio. In accñtib⁹ idẽ ẽ si ẽ ꝛ qꝛ ẽ, sil'r idẽ est scire ꝑꝑ qd ẽ ꝛ qd est.

¶ Q̃ si nõ sit, eẽ qdẽ scimus, ꝑꝑ quid aũt nescimus. Atq; idipm hoc exemplo patefieri põt. Sit nãq;/c/luna/a/defectio/b/non posse, cũ est tota refecta lumine vmbraz efficere interced ẽte manifesto corpe nullo. Si igr̃/b/qdẽ ipsi/c/isit/a/ꝟo cõpetat ipsi/b/lunã qdẽ deficere notũ sit nobis. Cur aũt deficit nõdum est notũ. Atq; defectionẽ qdez eẽ scimus, s; qd est defectio nescimus. Atq; cũ/a/qdẽ ipsi inesse/c/pʒ, querit̃ aũt ꝑꝑ qd inest. Nil aliud tum q̃rit̃ q̃ qd. Nã sit ipm/b/vtrũ obiectio terrç an ecõuerso lunç, an lucis ei⁹ extinctio. Hoc aũt alteri⁹ extremi rõ est, vt hoc in exẽplo, ipsi⁹/a. Est. n. dñfect⁹ obiectio terrç. Preterea qd tonitruũ est, extinctio ignis in nube, ꝑꝑ qd tonitat, qꝛ ignis in nube extiguit̃. Nubes sit/c/Tonitruũ/a/ignis extinctio/b/ Igit̃ ipsi/c/nubi inquã/b/ipm inest, extinguit̃ eni; ignis in nube. At huic/a/ipm inest tonitruu; seu sonus. Atq;/b/rõ ipsius est/a/primi inq̃; extremi. Q̃ si rursus huius aliud medium sit, id ex hisce rõnibus erit quç restant.

¶ Si ꝟo non, qꝛ scimus, ꝓpter quid aũt non

Defectus — Non faciẽs vmbrã — Luna
A — B — C

scimus. Sit igitur luna/c. Defectus/a/lunaz plenam vmbram non posse facere nullo nostruz medio manifesto existēte, in quo/b. Si igitur in/c/est/b/quod est lunam non posse facere vmbram, cum nullus nostruz in medio sit. In hoc autem/a/quod est deficere, qr deficit, quidem manifestū est, sed ppter qd, nōdum. Et qr defectus est quidē scimus, quid autem est, nescimus. Cum autem manifestū est, quia/a/in/c/est, propter quid autem est q̄ritur/b/est quęrere quid est, Utrum sit obiectio aut cōuersio lunę, aut extinctio luminis. Hęc autem est ratio alterius extremi, vt in his, quę sunt ipsius/a. Est eniz defectus obiectio a terra, quid est Tonitruum, Ignis extinctio in nube, propter quid tonat, ppter extingui ignem in nube, sit nubes/c/Tonitruū a/Extinctio ignis/b/in/c/igitur nube est/b/extinguit enim in ipsa ignis. Huic autem inest Sonus/ & est ratio ipsi⁹/a/primi termini. Si autem iterum huius aliud medium sit, ex reliquis erit rationibus.

Cōm. 64ᵐ. ¶ Declarauit in qbus scimus simul qr est, & quid est. Et dixit nos scire simul si est, & qd est, quando scimus qr est per mediū hoc est per causam, nā causa est definitio causalis. Nunc xo declarat qñ non scimus simul qr est, & qd est, & inquit. ¶ Si xo nō scimus per medium .s. causale alicui⁹ rei existētiam, sed p accidens illi existentię, qr est scimus, qd aūt res sit, nescimus, & ponit exēplū sit luna c/defectus/a/lunam plenā omni impedimēto deducto vmbrā non posse facere, dico omni īpedimēto deducto, ita vt nec nebula occultet lunam, nec aliquis nostrum in medio existe manifesto, quo ipsa luna occultet; Lunam igit plenā oī īpedimento deducto vmbrā nō posse facere ponat in quo/b. Si igr terminis sic dispositis, in/c/est b. Hoc est in luna est nō posse facere vmbrā, aīz nullus nostr in medio sit. Hęc.n. vera est luna nō facit vmbrā deducto oī īpedimēto. In hoc aūt .s. b/est/a/quod est deficere, qm omne lumine deficiēs nō facit vmbrāz, terminis & propōnibus ita ɔcessis, qr deficit luna qdez manifestum est, sed ppter quid deficiat, nondū manifestū est, & ne quis dicat exemplū non esse ad propositum, qa nos loquimur in qōne simplici, & exēplū est in cōposita. Ideo subdit, & qr defectus est, qdem scimus, qd aūt est defectus, nescimus. Et ita pz in simplici qōne quādo nō simul scimus qr est, & quid est. Deinde ostendit ordinem in questiōis, vt ostendat hoc, qd dictū est, esse bene dictū, & inquit. Cum aūt manifestum est qr/a/defectus in/c/luna est, & quęritur pp quid/a/inest ipsi/c/hoc quęrere est/b/quęrere quid est. Utrum sit obiectio, aut conuersio lunę, aut extictio lucis. ¶ Ab antiqs tres causę eclipsis lunę assignatę sunt. Quidam.n. dixerunt lunam eclipsari,

Tres cāe de eclipsi lunę assignatę fuerūt ab antiqs

qr hz duas facies, Alteram lucidam, Alteram opacam. Cum conuerterit ad nos opacam faciē dixerunt illaz eclipsari. Alij dixerunt lunam extingui in sua luce certo tempore, & certo non. Dicebant xo eclipsari, cum extinguit in luce. Veriores dixerunt lunaz eclipsari cum terra interponitur īter ipsam & Solem. Propterea Aristo. dicit b/quęrere est qd est. Utrz obiectio terrę, quę reuera causa est eclipsis, aut ɔuersio lunę, aut extictio luminis. Verū istę vltimę duę causę (vt Philopon⁹ inqt) falsę sunt. Sed quęuis assignet, hęc (vt Ari. sto. inqt) est rō, & dfinitio alteri⁹ termini, vt in his definitionib⁹, quę sūt ipsius a. Est.n. defectus obiectio a terra, & ita est dfinitio pdicati, cū reponat in his definitionib⁹, q̄ sunt ipsius a/qd est pdicatum. Et non ɔtentus vno exēplo, apponit aliud fz Pythagoram (vt dicit Philoponus) & inquit. Quid est Tonitruū ignis extinctio in nube facta, ppter quid Tonat, qr extinguit ignis in nube g̃ sit nubes/c/Tonitruūz a/extinctio ignis/b/terminis sic dispositis, in/c/igit nube est/b/Extinguitur .n. in ipsa nube ignis. Huic autez/b/inest sonus siue Tonitruūz, quod cū extinguit in nube, tonat. Patet etiā hoc exemplo/b/esse rōnem definitiuā atqz causalē ipsius/a/primi termini. Si aūt iterū huius aliud mediū sit, ex reliquis erit rōnib⁹. ¶ Thomas bonus Aristotelis interpres exponit hęc. Si aūt inqt. Opz accipere adhuc aliud mediū ad dmonstrandū definitionē maioris aut de subiecto, aut de ipsamet maiore, ex reliquis erit rōnibus, hoc est tale mediū erit ex rōnib⁹ subiecti, nā definitio subiecti pōt esse mediū ad demōstrandū definitionē maioris de maiore, & de subiecto illi⁹ maioris, pōt.n. definitio hoīs esse mediū ad demonstrādūz aptū ridere de risibili, & de ipso hoīe. ¶ Philopon⁹ aūt hęc Aristo. dicit addere, qr ɔtingit qñqz demonstrari pdicatū aliqd de subiecto p aliud pędicatū per se, quod p se competat pędicato demonstrato, vt si dmonstraremus risibile de hoīe p disciplinę capax, hoc pacto. Ois hō est disciplinę capax, Omne disciplinę capax est risibile. Ergo ois hō est risibilis. Ubi pz risibile de hoīe demōstrari p quoddā pdicatū p se de risibili, & de hoīe, qd nō est definitio risibilis, ideo dicit. Si aūt iterz hui⁹ maioris propōnis, videlz omne disciplinę capax est risibile, aliud mediū sit, qr mediū non est definitio, ex reliqs erit rōnibus demonstrandū, vtpote ex rōne risibilis pdicandis de hoīe, & ita quotiens demōstrat passio de aliquo subiecto, & nō p definitionē passionis, sed p aliā passionē pōt adhuc accipi aliud mediū, scilz definitio passionis illius ad probandam maiorem propositionem, hęc vt puto, Philoponus intelligit.

Exp Tho.

Philippo.

¶ Quo igit pacto sumit ipm qd est & sit notum, satis iam diximus. Quare rōcinatio quidem ipsius quid est demonstratioqz non sit, per ratiocinationem tamen innotescit & demonstrationem. Quocirca neqz sine demōstratione fieri potest, vt cognoscatur ipsum quid est cuius est alia causa, neqz rursus ipsius est demonstratio, vt in dubitationibus etiam diximus.

¶ Quō qdez igitur accipit quid est, & sit notum, dictum est. Quare syllogismus ipsius quid est nō sit, neqz demonstratio. Manifestum tn̄ est per syllogismum & demōstrationē. Quare neqz sine demōstratiōe est cognoscere

scere qd est, cui⁹ est cā alia, neq̃ est demonstratio ipsi⁹, sicut ⁊ in oppōnib⁹ diximus.

Comē. 65ᵐ. Aliud ē aliqd sċ demonē ei⁹ dicui⁹ ⁊ aliud ē esse notum p demonem. ℂ Epilogat ⁊ ppositum ɔcludit. Ubi debes scire aliud eē, alicui⁹ esse demonē, ⁊ aliud est eē aliqd notum per demonstrationē, vel nō sine demonstratiōe. Pręedicatū, qd de aliquo subiecto demonstraē, demonstratio atq̃ syllo est, ⁊ ipm per demonstrationē inotescit. Mediū vero per qd pręedicatū illud de subiecto demonstraē, p demōstrationem inotescit, qz nō sine demonstratiōe pz, non tñ ei⁹ est demonstratio aut syllogismus, cū de nullo vt pdicatum dmonstraē. Uult igitur (vt Philoponus ⁊ Simplicius exponūt) dfinitiōis nō esse demonē tanq̃ pdicati, qd de subiecto demonstreē. Sz vult ipsam p demōstrationē haberi, qm in demonstratiōe simul hr qz est, ⁊ qd est, inquit. ℂ Quō qdez igiē accipitur qd est, ⁊ fit notū, dictū est, ⁊ mihi vr verbum quare legendū esse causaliter, quasi dicat cām eius, quod epilogauit, dicens, nā syllogismus ipsius quid est, vt de altero pręedicantis nō fit, neq̃ demonstratio, manifestū tñ est per syllogismū ⁊ demonstrationē, saltem qz cōnotescit cū eo, quod demonstrat. Et ppterea concludit, quare neq̃ sine demōstratione est cognoscere qd est, eius rei videlz, cuius est alia cā, ⁊ definitio alius. Neq̃ est demōstratio ipsi⁹ (vt pdicati, vt in oppōnib⁹ diximus) qz esset petitio pncipij. ℂ Ex his appet quō dfinitio causa ⁊ mediū idē est, vt Themistius colligit) Naz definitio est mediū ɔpōnis syllogisticę, cā vero essendi pdicati, definitio autem pręedicati.

Simplicī ⁊ Philo. expō.

ℂ Est āt quorūdā quidē alia q̃dā cā, quorundā aūt nō est. Quare pz vt ipsoꝝ qd est q̃dā vacare medio pricipiaq̃ esse. Quę quidem ⁊ esse, ⁊ quid sunt supponere. vl' alio modo facere māifesta opz. Qd aritbmeticus facit. Nā ⁊ quid sit vnitas, ⁊ vnitatez esse supponit. Eorum aūt quę mediuz habent, ⁊ quorum est aliqua causa, alia a substātia sit, vt p demonstrationem ipm quid est, vt diximus declaretur, non demonstretur.

Tex. 9. ℂ Est aūt quorūdā qdem altera q̃daz causa, quorūdam aūt non est. ℂ Quare manifestū est qm̄ ⁊ coꝝ, quę sunt qd est. Alia qdē sine medio ⁊ pricipia sunt, q̃ ⁊ esse, ⁊ qz sunt supponere opz, aut alio mō manifesta facere, qd qdez aritbmeticus facit. Et nāq̃ qd est vnitatem supponit, ⁊ qz est. Sed habentiū medium, quoꝝ est quędaz altera causa a substātia, est per demonstrationez (sicut dictū est) ostendere, non quid est demonstrantes.

Comē. 66ᵐ. Expō Phil. ℂ Iste textus nō est leuis, nec clarus (vt vides) ℂ Philoponus exponit, q Aristo. postq̃ declarauit in ipso qd est, qd p cām demonstraē, videri ipm qd est. Nūc ondit nō esse hoc in oīb⁹, nā definitionū alia est, quę nec p demonstrationē, nec in demonstratiōe inotescit. Alia vero, q̃ lz non demonstraē, in demonstratione innotescit, procedit aūt a diuisione reꝝ, ad diuisionē definitionū, ⁊ inqt. ℂ Est aūt q̃rundā reꝝ, q̃ alteri iexistūt, vt Irę, eclipsis, Tonitrui, ⁊ cęteraꝝ id gen⁹. Altera q̃dā cā, qz ipsę nō sibiipsis causę sūt vt alteri isint. Nō .n. ipsa Ira sibiipsi cā est, vt alicui isit, nec eclipsis vt isit lunę, nec Tonitruz, vt isit nubib⁹. Quarūdā aūt reꝝ, q̃ alteri isunt, nō est altera cā. Sz ipsę sibiipsis cāę sūt, vt alteri isint. Ut linea vnitas punctus ⁊ silia. Unūquodq̃ .n. hoꝝ ipm sibiipsi cā est. Linea .n. sibiipsi cā est, quatenus est lōgitudo sine latitudine, ⁊ vnitas silr sibiipsi cā est. ℂ Et si q̃ris hęc hīe cām, qz sūt accidētia. ℂ Rñdet Thomas, ⁊ qdez bene, hęc hīe cām. Sed nō vt ɔtinētur ad aliqd genus subiectum alicui⁹ sciētię. Unitas .n. lz hēat cām, non tñ vt ɔtinetur ad aritbmeticam, cuius subiectū est vnitas, hz cām, nā in numeris est deuenire ad vnitatē, cuius in hoc gnē nō est aliud pncipiū. Ex hac diuisione reꝝ ɔcludit diuisionē definitionū, ⁊ declarat quę definitiones in demonstratione patēt, ⁊ q̃ non patent, lz sūt p se notę vel p sensum, vel seipsis, ⁊ inqt. ℂ Quare manifestū est quoniaz ⁊ ipsoꝝ qd quidest siue definitionū. Alia qdē sine medio ⁊ pncipia sūt, sine medio qdem, qz eaꝝ nō est demō, pncipia vero, qz ipsa ⁊ esse ⁊ qz sunt supponere opz, aut alio modo manifesta facere, vtpote p sensum. Sic igitur pz esse q̃sdā definitiōes, q̃ nec demonstranē, nec in demonstratione inotescūt. Sz (vt pncipia in sciētijs supponūē) ⁊ tales definitiōes eaꝝ reꝝ sunt, quę in scientijs sibiipsis causę sūt. Qd qdem aritbmeticus facit, nam ⁊ qd vnitas sit, supponit, ⁊ qz est. Deinde tangit aliud membrū, ⁊ inquit. Sed reꝝ, quę habēt mediū, hoc est. Sed reꝝ quę alteri isunt per mediuz, quaꝝ est altera cā ab ipsaꝝ substantia siue existētia, vt sūt Ira, Eclipsis, Tonitruū, ⁊ id genus, ipm supple quid est, est vt dictū est, per demonstrationē ostēdere, nō tñ qd est demonstrātes. Sic igiē dfinitiōes alię sūt, q̃ in demonstratiōe inotescūt, lz per demonstrationē (vt pdicata non dmonstranē) ⁊ hę sunt eaꝝ reꝝ, q̃ nō sunt ipsę sibiipsis causę essendi, lz in subiecto gnē alicuius sciētię hñt alterā cām, ideo clarescūt, atq̃ simul cum demonstrationib⁹ inuestiganē. ℂ Quo vero ad verba attinet. Uerba illa definitiones qdem sm speciez factę nullum hñt mediū, quo demonstrenē, sed definitiones sm mām factę possunt habere medium, nō legi in gręcis codicib⁹, nec Philoponus, nec Simplici⁹ in suis libris habebāt, nec sunt ad ppositū expositionū gręcoꝝ. Propterea recte Thomas inqt. Illa fuisse potius glosas, quę p errorē scriptoꝝ introducta est loco textus.

Dubitatio. Responsio Sā. Tho.

Uerba quę. 6

ℂ Cū aūt diffinitio dicaē esse oratio ipsi⁹ qd est, pz quandā diffinitionē orationē esse, quę id explicat qd nomē significat, vel quę nois iterpretationē complectiē, velut quid significat triangulus noie, quē habētes esse quęrimus, deinde ppter quid est.

ℂ Definitio aūt, qm̄ dr ratio ipsi⁹ qd est, manifestum est, qm̄ aliqua qdem ratio erit ipsi⁹ quid significat nomen, siue altera ratio nominalis, vt ipsum qd significat, quid est in quātum triangulus, quod quidem habentes qd est. Quęrimus propter quid est.

Comē. 67ᵐ. ℂ Duo hucusq̃ declarauit, an dfinitiōis sit demōstratio, ⁊ quō definitio in demonstratione colligatur. At nūc distinguit definitionē, ⁊ declarat quot modis dr dfinitio, ⁊ hoc pp duo (vt Philoponus inqt) Et vt itelligamus de qua definitione ea, quę dicta sunt intelligenda sunt, ⁊ vt sciamus qd ipsa definitiōis definitio sit. Cuz .n. definitio sit multiplex, nō pōt sciri qd ipsa definitio sit, nisi multiplicitas tollaē, inqt. ℂ Qm aūt definitio dr rō ipsi⁹ qd est, ⁊ qd est duplex est, aut qd est absolute, aut qd ē ipm nomē significās, manifestū est, qm definitio duplex est. Aliqua qdē rō erit ipsius significantis, vt ipsi⁹ qd signi-

ficat nomẽ. ¶ Sive (qd idem est) Altera est rõ noialis, quę dĩ interpretatiua nois. Altera supple erit ipsi' significari (vtpote qd ipsum est) et ponit exẽplum noialis definitionis, et inqt. Ut ipsuz nomen triãgulus, qd significat, qd est inq̃stuz triãgulus, hoc est inq̃stuz nomen triãguli. Deide sequunt̃ illa v̄ba qd quidem hñtes et reliqua, et prĩt legi sic. Qd quidem hñtes quid est, illud qd significat, quęrimus pp quid est. Et tunc iuxta hanc expõnem velle vr̃ Arist. de noie esse, duas qõnes, vt qd significat nomen, et pp qd significat, vt hoc nomen lapis qd significat, si dĩ Silicẽ, vel Marmor, quęri põt vlterius, quare, et possumus dicere qr ledit pedes. Siliter de nomine triãgulus, quęri põt qd hoc nomen significat, et possum' dicere hanc figuraz, quę in puluere est. Iteȝ si quis quęrat pp quid, dicemus, qr triãgulus dĩ qr est trium angulorȝ. ¶ Uel lege sic, qd quidem significatuȝ triãguli habentes qd est .i. esse, et qr sit, quęrimus pp quid est, et tũc vult sciri aliqñ rem esse ex interpretatiua rõne, et cũ scitur reȝ esse ex interpretatiua rõne, quęrimus pp quid est res illa. ¶ Philoponus legit sic, qd quidẽ habẽtes qd est, h est quã dĩfinitionẽ noialẽ cũ inuenimus prius qd est. Tũc q̃rimus pp qd est .i. causalẽ rei definitionẽ, q̃ est assecutiua naturę rei, et ita innuit ordinem definitionum, est definitio nominalis prior postea essentialis, quę est et causalis, et hęc expositio magis placet.

Philopo.

¶ Difficile aũt est hoc pacto sumere ea quę nescimus esse, causamq; difficultatis antea diximus, naȝ neq; si sint an non sint scimus, nisi per accidens.

¶ Difficile aũt est sic accipere, q̃ nõ scim' qa sũt, cã aũt pri' dicta est difficultatis, qr neq; si est aut nõ est scimus nisi ſm accidens.

Cõmẽ.68. ¶ Quia Aristo. accepit duas esse definitiões. Alteraȝ nominis. Alteram rei, quã causalem et pp quid appellauit.

Expõ Phil. Nũc (vt Philoponus arbitrat̃) ponit dr̃iam inter illas et vult definitionẽ nois posse haberi sine p̄scientia ipsi' qr est. Scimus .n. quid nois vacuum, et nõ scimus qr est. At definitio rei hũ nõ põt, nisi pręsciamus qr est res. Et iuxta hęc lege. ¶ Difficile ãt imo impossibile est sic .i. qd ditatiue accipere ea, quę nõ scimus qr sũt, et cã difficultatis dicta est prius .s. qr si est p̄cedit qd est. At qd nois hũi põt sine p̄scientia exñtię rei. Et dices ꝫ qm̃ definitio qd nois vr̃ sufficere p sciẽtia existentię rei. Rñdet talẽ non sufficere, qr neq; si est aut nõ est scimus p definitionẽ qd nois supple nisi p accñs, vtpote inq̃stuȝ rõ nois sumitur, aliq̃ modo ab accñtib' rei, q̃ significat̃ p nomẽ.

Alia expõ ¶ Uel fortasse aliter hęc v̄ba intelligi pñt, dictũ est .n. post sciaȝ qd nois, esse sciam quid rei. Contra qs obijceret, qr tunc qd rei posset haberi sine p̄scientia existẽtię, cum statim ad qd nois sequat̃ qd rei, Rñdet. ¶ Difficile aũt est sic, sciliȝ qdditatiue accipere ea, q̃ nõ scim' qr sunt, et ita post sciam qd nois, nõ statim scimus qd rei, nisi cũ difficultate et causa difficultatis dicta est prius, qr non modo ignoramus quid est ignorato qr est, imo nõ possumus scire, qr est nisi sciamus qd est, qr ignorato qd est, ignoramus qr est, et solũ per accidens posset sciri. Quare intelligendũ est post sciam nois seq sciaȝ qd rei, nõ tñ sine scia existẽtię illius rei. Sed post sciam qd nois, habebimus simul qd rei, et qr est per arteȝ supius assignatã. Diximus .n. qr est, qñ hẽtur nõ per definitionẽ, nõ sciri nisi per accidens.

¶ At eni oratio est vna dupliciter. Alia nãq; ꝯiunctione est vna, vt ilias. Alia qr vnum de vno declarat, non p accidens. Una igit̃ hęc est diffinitio diffinitiõis quã diximus. Alia autẽ est diffinitio oratio quę declarat ꝓpter quid est. Quare prior significat quidem, sed non ostẽdit, posteriorem aũt patet quasi demonstrationem esse ipsius qd est, positione differentem a demonstratione.

¶ Ratio aũt vna dupliciter est, hęc quidẽ cõiuncte, vt Ilias. Alia v̄o vnum de vno ostẽdens non per accidens. Unus qdem igitur terminus termini est, q dictus est. Alius v̄o terminus est ratio demonstrans ꝓpter quid est, quare prior significat qdem, demonstrat aũt minime. Posterior v̄o manifestuȝ est, qñ erit vt demonstratio ipsius quid est positione differens a demonstratione. Tex.10.

¶ Dictum est definitionẽ esse rõnem, siue orationẽ, ipsi' qd est, propterea ex his, quę orationi accidunt (vt Philoponus inqt) ponit accidentia definitionis, Et inquit. Cõmẽ.69. ¶ Ratio autem vna dupliciter est, hoc quidem coniunctione vna est, vt Ilias. Tota enim historia de bello Troiano est vna oratio coniunctiõe vnius dictiõis, quę est hęc Ilias. Significatur eniȝ tota oratio de bello Troiano vno nomine, videlȝ Ilias. Potest etiam oratio esse vna ꝯiunctione .i. copulatione, vt copulatiua propositio Socrates est phũs, et Socrates est musicus, vel disiunctione, vt Oẽ ens est agẽs vel patiẽs. Sic igit̃ oratio est vna p̄mo modo, quę ꝯiunctione est vna, siue illa ꝯiunctio sit dictio, siue nota, Alia v̄o dĩ vna, qr declarat vnũ p̄dicatuȝ et nõ per accñs de vno subiecto, eo qd est assecutiua vnius nãę. Dixit nõ per accidens, qr si per accidens p̄dicaretur p̄dicatum de subiecto, cũȝ accñs sit aliud qd ab ipso subiecto. Talis definitio non dicetur vna oratio, sic igit̃ oratio dupłr dĩ vna, aut ꝯiunctiõe, aut essentia et vnitate p̄dicati, quare cũ definitio sit oratio, etiã definitio dicet̃ vna dupłr, ꝯiunctione, et sic definitio noialis est vna, aut vnitate p̄dicati, et sic definitio quid rei est vna. Patet ergo (vt recte Philoponus inqt) ex accidentibus orationis, quę est genus definitiõis, colligi accidẽtia definitionis, quę est illi' spẽs. Ex his colligit definitiões definitionum, et p̄ dĩfinitionis dicẽtis qd, est .n. definitio dicẽs qd. Oratio vna vnũ de vno declarans nõ per accidens, et h inqt. Unus qdem igit̃ termin' et definitio termini, id est definitiõis est, qui dictus est. Dictum est .n. definitionem dicentẽ qd esse orationẽ vnã. Unũ p̄dicatũ de vno subiecto p se declarantẽ. Deinde ponit definitionẽ definitiõis causalis, q̃ dicit pp quid et inqt. Alius v̄o termin' est oratio demonstrans pp qd, hęc est definitio definitiõis dicentis pp qd, tacuit aũt definitionẽ definitiõis noialis, qr supius eam posuit. Ex his (vt mihi vr̃) colligit dr̃iam inter definitionẽ dicentẽ qd, et definitionẽ dicentẽ pp qd, et inqt. Quare prior qdem definitio, q̃ dicit qd, significat qdem ipsum qd rei supple, demonstrat v̄o minime, cũȝ potius sit vt ꝯclusio, et nõ vt demonstratio. Ut dicemus postea. Posterior v̄o .s. quę dicit pp qd, manifestum est qm̃ erit quasi demonstratio ipsius quid est .i. ipsius definitiõis dicẽtis qd positione differens a demonstratiõe, hęc est differentia. ¶ Ex hoc apparet error eorum, q dixerũt Aristotelẽ posuisse dr̃iam inter nominalem definitionem, et definitionẽ dicentẽ pp quid. Hoc .n. falsuȝ est, et superfluum, quia superius posuit. Error aliq̃.

¶ Interest

¶ Interest. n. cuȝ ꝓpter quid tonitat, atq̃ q̄d est tonitruū dr̄. Quippe cū ad primū hęc accōmodet̄ redditio, q̄ȝ in nubibꝰ ignis extinguit̄. Ad scōm hęc cōperat, sonus cū extinguit̄ in nubibus ignis. Quare eadē rō diuerso dicit̄ modo. Et illo quideȝ modo cōtinua est demonstratio, hoc autem est diffinitio.

¶ Differt enim dicere propter quid tonat, et quid est tonitruum, Dicet enim sic q̄dem ꝓpter id, quod extinguitur ignis in nubibus. Quid tonitruum est. Sonus extincti ignis in nubibus. Quare eadeȝ oratio alio modo dicitur, et sic q̄dem demōstratio cōtinua, sic autem definitio.

Tex. 7oᵐ. ¶ Dixit causalē definitionē, quā ꝓpter q̄d vocat, a demonstratione nō differre nisi positiōe. Nūc illud declarat, et sumit ꝓ demōne hāc, vȝ. Quia extinguit̄ ignis in nubibus, ꝓ dīfinitiōe vero ꝓpter q̄d, sumit sonus extincti ignis in nubibꝰ, q̄ȝ illa sit demōstratio pȝ, q̄ȝ si q̄ratur ꝓpter q̄d Tonat, ipse demōstrās. Dicet, q̄ȝ extinguit̄ ignis in nubibꝰ. Quod vero alia sit definitio, et ꝯstat, q̄ȝ si q̄ratur q̄d sit tonitruuȝ. Dicet definiēs. Sonus extincti ignis in nubibꝰ. Quare p̄ma est demōstratio, cū assignet̄ ꝓ cā quęsiti ꝓpter q̄d. Scda dīfinitio, cū assignet̄ rn̄sio ad q̄situȝ q̄d est, vn̄ īgt. ¶ Dixi definitionē ꝓpter q̄d nō differre a demōne, q̄ȝ differt dicere in q̄ōne ꝓpter q̄d tonat, et q̄d est tonitruuȝ, nam ad primā q̄ōnē dicet demonstrās sic q̄dē, ꝓpter id q̄ extinguit̄ ignis i nubibꝰ, et sic totū hoc q̄ȝ extinguit̄ ignis in nubibꝰ, ꝓ demōne sumit̄, q̄ȝ assignat̄ ꝓ cā in quęsito ꝓpter q̄d, q̄d tonitruū est si fiat q̄ō, dicet definiēs. Sonꝰ extincti ignis in nubibus, et sic h̄ totū. Sonus extincti ignis in nubibus est definitio ꝓpter q̄d, q̄ȝ assignat̄ ꝓ rn̄sione ad q̄situm q̄d est. Modo hęc duo. s. et illud q̄ assignat̄ pro causa in q̄sito ꝓpter quid, et q̄ assignat̄ pro rn̄sione in q̄sito q̄d est eadē sunt, et in paucis differūt, ideo ꝯcludit. Quare eadē oratio alio modo dī atq̃ alio, lȝ re et subiecto eadem sit, et sic q̄dem (vt assignat̄ pro causa in quęsito ꝓpter q̄d) est continua demonstratio, sic aūt, scilȝ vt assignat̄ rn̄sio in quęsito q̄d est, est definitio. ¶ Sed dices nō videtur eadē oratio esse, Utraq̃ illaꝝ, q̄ȝ p̄ma quę assignatur ꝓ causa, nō sumit sonuȝ, per quē datur itelligi definitio dicēs q̄d. Ut eni dicemus, Tonitrui definitio dicens quid, quā Philoponus vbiq̃ mālem appellat, est hęc, Sonus in nubibus, modo illā, q̄ assignat̄ pro cā in q̄sito ꝓpter quid, nō sumit hanc partem, quę est loco definitionis mālis, siue dicentis q̄d, illud vero quod assignatur ꝓ definitiōe in q̄sito q̄d est, sumit illam ptem, nā definiens rn̄det, est sonus extincti ignis in nubibꝰ, ergo hęc oratio non vr̄ eadem, imo differt re, cū in vna aliq̄d sumat̄, q̄ non sumit̄ in altera, aggregat eni secunda vtrāq̃ definitionem et dicentē quid siue mālem, et dicentem ꝓpter quid siue formālem, quas p̄ma oratio non compręhendit, vt itelligenti pȝ. ¶ Et dicendū (vt innuit Philoponus) demonstratorē p̄termisisse mālēȝ cām tonitrui, scilȝ sonū, vt faceret ipsam ꝯclusionē, sumpsit aūt formalē vt visam sibi ad demonstrationeȝ, et sic si recte intellexi, vult mālem esse subintelligendā, hoc pacto, ꝓpter q̄d tonat. Demōstrator rn̄det, q̄ȝ extinguit̄ ignis in nubibꝰ tonat. Modo tota hęc, q̄ȝ extīguit̄ ignis in nubibꝰ, Tonat, est assignata ꝓ demonstratione, ꝓ causa vero quęsiti. Illa solum, q̄ȝ extinguit̄ ignis in nubibus. P̄termisit ergo, q̄ȝ assignauit cām, ex qua seq̄tur illō q̄ p̄termisit. Debet aūt subitelligi, cum assignetur illa oratio pro demonstratione. Nam tūc in tali oratiōe habent̄ tres termini maior, q̄ est passio, videlȝ tonat. Minor subiectū, videlȝ nubes, et cā, videlȝ extinguit̄ ignis in nubibus, et ita habet̄ tota demōstratio, Aristo. vero ptem illaȝ, q̄ȝ (vt dicit Philoponꝰ) definitio habēs in seipsa cām existentię rei, modo quodam ostēdit rem illam, quare oratio quam ꝓ causa assignauit, vr̄ quodāmodo tota demonstratio. ¶ Sȝ dices dato q̄ debeat subintelligi in oratione illa, quę assignatur pro d̄monstratione, mālis definitio, q̄uo differt positione ab eadē oratione quę assignatur ꝓ definitione. ¶ P̄terea, Utrū sit alia dr̄ia, etiam dubitat̄. ¶ Rn̄det Philoponꝰ ad primā, eas positione differre, inq̄tuȝ definiens q̄deȝ in secunda, quā pro definitione assignat, incipit a māli causa cum dicit est sonus, et descēdit in formalem cām, cum inquit extincti ignis. Demonstrās vero in p̄ma, quam pro demonstratiōe assignauit. P̄rio sumit formalē causam tanq̃ mediū terminū cuȝ dicit, q̄ȝ extinguit̄ ignis. Deinde sic ꝯcludit mālem, cum subintelligit, Tonat, et sic differūt positione siue ordine terminorum. ¶ Uel aliter (vt Philoponus et̄ innuit) differūt positione, q̄ȝ in oratione, q̄ pro causa assignat demonstrans separauit formalē cām a māli, q̄ȝ accepit expresse formalē, p̄termittēs mālem, volēs illam eē subinferēdā, definiēs vero in oratione, quā ꝓ definitiōe assignat, simul formalē et mālem quasi ꝓ vno termino sumpsit. ¶ Ad scdaȝ vero dicendū est, q̄ nō solū oratio illa est alia vt assignat̄ pro causa, et vt assignat̄ ꝓ definitiōe ꝓpter positionē terminoꝝ, sed ꝓpter dr̄iam modi, quo accipiunt̄ termini, nam ea ōrō vt assignatur pro definitiōe, termini sumunt̄ in abstracto. Ut vero assignat̄ pro causa et demonstratiōe, termini assignāt̄ in ꝯcreto. Quam dr̄iam Arist. non expressit, q̄ȝ q̄si per se pȝ. ¶ Sed dices nōne accidēs et in abstracto, et in ꝯcreto sumi pōt, ergo vtroq̃ modo d̄finiri. ¶ Propter hāc cām fortasse Arist. tacuit hanc dr̄iaȝ in tali oratione, cū vtroq̃ modo illa passio, quę tonitruū est, accipi et definiri possit, et solū accepit dr̄iam penes positionem. Sigs eni diceret tonare est sonare ignis extincti in nubibus, nō male diceret. ¶ Uel fortasse dici pōt, Accidentia nō posse d̄finiri ꝓprie, nisi vt sumunt̄ in abstracto, q̄ȝ definitio nō est nisi substātię, vel eiꝰ q̄ hȝ modū substātię, modo accn̄s in ꝯcreto nec est substātia, nec se hn̄s ꝑ modū substātię. Propterea ꝓprie in abstracto definit̄, vt vero demonstrat̄, accipit̄ in ꝯcreto, q̄ȝ nō demonstrat̄, nisi, vt p̄dicatum de subiecto, de quo ꝓprie in ꝯcreto prędicatur. ¶ Animaduerte Aristo. Orationē, quā demonstrans assignat ꝓ demonstratiōe, siue ꝓ cā, appellare cōtinuam demonstrationeȝ, q̄ cur sic appellarit, nō ꝯstat. ¶ Alexāder eam orationē continuam dicit inq̄tuȝ non hȝ diuisas ꝓpositiones aut separatas a ꝯclusione, sed vt in vna q̄dam ꝯtextione enūciatas. Quam expōneȝ Thomas noster seq̄tur. ¶ Philoponus vero dicit eam orationem esse ꝯtinuam demonstrationē, q̄ȝ est in p̄ma figura, cū nec mediū supponat̄ extremis, nec exponit̄. ¶ Ego vero his nō aduersando, dicerē Arist. totā illam orationē (q̄ȝ extinguit̄ ignis in nubibus) Tonat, appellare continuam demonstrationē, q̄ȝ ꝓpositiones sunt ꝯiunctę per notam causalē q̄ȝ cuius oppositum est in demonstratione explicita, nā in ea ꝓpositiōes abiunctę sumuntur per nullā notam ꝯiunctę, nisi solo medio termino.

Dubitatio. Prima.

Secunda. Rn̄. Philo. Ad pᵐ

Alia respon.

Ad 2ᵐ.

Obiectio.

Solutio.

Alia solu.

Obiectio.

Solutio

Cur Aristo. eam orationē q̄ a demōstrāte ꝓ demōne assignat̄ cōtinuā demōstrationē appellauerit.

Alexāder. et Sanc. Tho. Philopo. Propa expō.

¶ P̄terea est tonitrui diffinitio sonꝰ in nubibus, atq̃ hoc est d̄monstratiōis ipsius q̄d est positio. Est igitur diffinitio vna quidem

oratio ipsius quid est conclusio. Eorum aūt diffinitio quę medijs vacant indemonstrabilis est ipsius quid est positio.

¶ Ampli9 est terminus tonitrui sonus in nubibus, hoc aūt est ipsi9 qd est demonstrationis conclusio. Immediatorū vo termin9 positio est ipsius qd est indemonstrabilis.

Com. 71m. ¶ Locutus est de definitione nolali, & de definitione causali dicēte pp qd, at nunc de alijs duab9 definitionib9 inquit. ¶ Amplius vltra has definitiões, q̄s dixit est ali9 tonitrui terminus dicēs qd, quę eius mālis definitio dī, vt plz Philopono, qz datur p genus & p subiectum, in qbus vt in mā fit tonitruū, & est sonus in nubibus. Deinde innuens dīam hui9 ad definitionē dicentē propter qd, inqt. Hęc aūt est ipsius qd est, hoc est dicētis qd, & ↄclusio demonstrationis. In demonstratiōe eni concluditur sonare siue sonare nubes, qz patiunt in ipsis ignis extinctionē. Deinde ponit aliam definitionē, quę nec est demonstratio, nec ↄclusio demonstrationis, sed positio in sciētia, quasi illius dignitas, vt in geometria ipsi9 puncti. Punctus est, cui9 pars nō est, & in arithmetica vnitas est p̄ncipiū p̄mū numeri. Et inqt. Immediatorū vo terminus atqz definitio positio est ipsius quid est, qd est indemonstrabile. Dicunt aūt hęc imediata pūctus in geometria, & vnitas in arithmetica, qz in talibus sunt p̄ma nihil habētia prius in quo resoluunt in talib9 sciētijs (vt diximus) Definitiones ergo talium dicunt dignitates particularium sciaꝝ, qz supponunt, vt positiones.

¶ Est igitur diffinitio vna qdem oratio ipsi9 quid est indemonstrabilis. Alia vo ratiocinatio ipsius quid est a demonstratione differens casu. Et tertia demonstrationis ipsius quid est conclusio.

¶ Est ergo terminus vnus quidē ratio ipsius quid est indemonstrabilis. Unus vo syllogismus ipsius quid est casu differēs a demonstratione. Tertius vo ipsius qd est demonstrationis conclusio.

Com. 71m. ¶ His declaratis. Nūc colligit oēs definitiões rei. Dico rei, qz noialem nō enumerat fortassē supponēs illā enumeratā, & inqt. ¶ Est ergo terminus vnus qdem rō ei9 quid est expositum, qd demonstrari neqt, quā positionē appellauit in sciētijs. Unus vo terminus & secūdus est definitio pp qd syllogismus ipsi9 quid est casu differens a demonstratiōe, casu qdem, qz penes ↄcretuꝫ & abstractum (vt dictū est) & non modo casu, sed positione, vt dictū est. Tertius vo terminus est ipsi9 qd est, & materialis definitio d̄monstratiōis ↄclusio. ¶ Sꝫ vident quinqz

Dubitatio. definitiões (vt Themistius innuit) Prima noialis. Secunda dicēs qd & materialis tm̄. Tertia causalis tm̄. Et dicēs pp quid. Quarta vtramqz complectens, scilꝫ & qd

Solutio. & pp quid. Quinta deniqz positio in scientijs. ¶ Et dicēdū sine dubio esse quinqz si enumerent distincte. Sed qz causalē & qd cōplectentē Arist. simul enumerauit. Ideo q̄tuor esse vident, vna s. cōp̄ęhendente duas.

¶ Patet igr̄ ex hisce q̄ diximꝰ, quo pacto est, quo pacto nō est ipsius qd est demr̄atio. Et quoꝝ est & quoꝝ nō est, quotqz modis p̄terea dī diffinitio, quoqz pacto ipsꝫ qd est ostēdit. Et quo pacto ē nō ondit. Atqz quoruꝫ est & quoꝝ nō est. Insup quō sese hꝫ ad demr̄ationē, quo neqz mō fieri pōt, & quō fieri neqt, vt eiusdē sit diffinitio demōstratione.

¶ Manifestū igit ex dictis est & qliter est ipsius qd est demōnstratio, & quō non est. Et quoꝝ est, & quoꝝ non est. Amplius aūt definitio & quot modis dicitur, & qualiter quid est demonstrat, & quō non demonstrat. Et quoꝝ est, & quoꝝ nō est. ¶ Adhuc aūt & ad demonstrationē quō se hꝫ, & quō contingit eiusdem esse, & quomodo non ↄtingit. Tex. 11.

¶ Epilogat omnia, quę dixit, & inqt. ¶ Manifestum est igit ex dictis, & qualiter est ipsius quid est d̄monstratio, qz simul scilꝫ inuestigatur cum demonstratione, & quō nō est, qz vt conclusio & prędicatuꝫ non demonstratur. Pręterea ex dictis etiam pꝫ & quorum, id est quaꝝ definitionum proprium est inuestigari cum demonstratione, qz illarum reꝝ definitionum proprium est inuestigari cuꝫ demonstratione, quę alijs inexistunt, vt definitionū eclipsis, Tonitrui & talium. Et quaꝝ definitionum nō est proprium cum demonstratione inuestigari, qz definitionuꝫ imediatoꝝ. Amplius ex dictis pꝫ quot modis definitio dī, qz duplex nominalis, & rei declaratiua, quę vlterius quot modis subdiuisa sit, etiam pꝫ. Insuper ex dictis pꝫ, quō quid est atqz definitio demonstrat, hoc est quō definitio est vtilis ad demonstrationē, nam formalis definitio dicens ppter quid est vtilis, vt medius terminus, & quō non est vtilis, qz formalis definitio nō est vtilis, vt fiat ↄclusio demonstrationis. Rursus ex dictis pꝫ quoꝝ est definitio, qz incomplexoꝝ, & quoꝝ non est, qz nō est complexoꝝ. Adhuc pꝫ ex dictis quō definitio se hꝫ ad demonstrationem, nam dictum est, q̄ est demonstratio positione differens. Demuꝫ pꝫ ex dictis quō ↄtingit eiusdem esse definitionē & demonstrationē, qz s̄m aliaꝫ atqz aliam rōnem, nam alicuius est definitio inq̄tum definibilis, & eiusdem est demonstratio, inq̄tum demonstrabilis, & quō non ↄtingit, qz eiusdem codeꝫ respectu non est definitio & d̄monstratio. ¶ Sed circa hęc dubitaret qspiam, qz Philoponus dicit duas definitiones dicentem qd, & materialem, & dicentem ppter quid, & formalē, definitio data p agens & per finem q̄ definitiones sūt, Utrū formales aut materiales. ¶ Robertus Linconiēsis cognomēto Grossatesta tradit definitionē oēm esse aut formalē, aut mālem, & dicit eam, quę dicit finalē cām, esse formalem, qz finis operatio est ab ipsa forma egrediens. Eam vo, quę dicit agentē cām, asserit esse mālem, quia agens potius in māꝫ reducitur qz vtraqz cā vnde motus p̄ncipium est. ¶ Sed hoc non plꝫ, qz lꝫ forma finis & efficiens (vt scdo libro physicoꝝ dicit) multoties ↄcidant in idem, nūq̄ tn̄ agens venit in speciem materię. ¶ Alij vo dixerunt agentē cām, & finem reduci in formaꝫ, & ita definitiões illę formales dici pn̄t. ¶ Sed eadem rōne definitio dicens mām dicetur formalis, qz mā reducit ad agentem causam (vt scdo physicoꝝ dī. ¶ Ego vo in vbis Aristo non legi quę sit formalis definitio, & quę sit materialis. Sed dicit aliquā esse dicentē quid. Aliquaꝫ vo causalem dicentē ppter quid. Propterea saluo meliori iudicio, dicerem oēm definitionem dicentem cām quāuis esse formalē, modo sit generans, & faciens ppōnes imediatas. Unde siue detur p māꝫ, siue per formā, siue per quāuis causam, siue simul, siue seorsuꝫ mō faciat ppōnes

Com. 73m.

Dubitatio

Aug. Linco.

Refutatio

Tex. cō 70.

Alia solo.

Refutatio

Tex. cō, 26.

Propa solo.

Quare ois definitio q̄ dicit cām dicat formalis, ꝛ q̄ dicit qd mālis.

positiones demonstrationis imediatas, formalis dicitur diffinitio. Unde causalis definitio, ꝛ formalis, ꝛ dicens ꝑ quid idem est. Cur vero omnis talis, que dicit causam, dicatur formalis. Arbitror esse qr forma dr omne declarās, ꝛ alio notius. Definitio vero dicens qd (vt genus ꝛ subiectū) verbi cā sonus in nubibus, dr materialis, qr omne declaratū ꝛ ignotum potest materia dici respectu declarantis ꝛ respectu notioris. Preterea genus ꝛ subiectum alicuius passiois semꝑ sunt materie, in quibus passio illa fit. Fateor tñ Aristo. in hac definitionum numero nec materialis definitionis, nec formalis meminisse. Melius autem res hec patebit per ea, que Aristo. dicet postea.

¶ Cū āt tunc arbitremur scire cū cognoscimus cām. quatuor vero cause sunt, vna quidē quidditas, alia autē q̄ cū sint hoc eē necesse est, ꝛ tertia q̄ primū mouit, ꝛ quarta grā cuius cetera fiunt, oēs he ꝑ demonstrationis mediū ondunt.

Tex 11 ¶ Qm̄ aūt scire opinamur, cum scimus cām. Cause aūt quatuor sūt. Una quidē qd quid erat esse. Una vero cum hec sint, necesse est hoc eē. Alia autē, q̄ aliqd prius mouit. Quarta vero, cuius gratia, oēs he per mediū ostenduntur.

Comēt. 74 ¶ At nūc, q̄ mediū demonstratiōis sit cā, vult declarare, quo sit (vt recte illud Themistij dictū sit) mediū cām, ꝛ definitionē idē esse. Accipit itaqꝫ primo oēs causas ꝑ mediū ostēdi, ꝛ intelligit nō q̄ ille per mediū ostēdant, vt predicata vel cōclusiones. Sed q̄ vnaqueqꝫ ipsarū ostēdatur ꝑ mediū (vt Philoponus inquit) Quia locū medij cōplet. Uel ostēduntur ꝑ mediū. Ut cointellecte in demonstratione, nō vt intellecte ꝑ demōstrationē. Unaqueqꝫ enī causa ondītur per mediū, qr nobis innotescit eius rō in demonstratione per rōnem medij, inquit. ¶ Qm̄ autē scire opinamur cum scimus cām rei existentie. Et cause ipse quatuor sūt. Forma, que dr quod quid erat esse. Materia, que est de numero illarū causarū, que cū sint, necesse est hoc eē, ꝛ loquitur in plurali, ꝑ effectus artificiales, q nō vna mā constant, sed pluribus. Uel loquitur respectu primarum materierū, ex quibus cōstant effectus naturales, nā lꝫ prima mā vna oium sit, eiusdem effectus plures sūt materie proxime. Modo mā cōmuni posita nō necessario effectus est, sed ꝑ primis materijs acceptis, ꝛ dixit singulariter, que cū sint, necesse est hoc ē, qr res rōne mārie est necessaria necessitate simpliciter, necessitas ceterarū causarū est ex cōditione (vt secūdo physicorū dr) Tertia causa efficiēs est, que est aliqd mouēs, vel que aliqd ꝑ mouet, ꝛ dixit primo, fortasse ad drīam instrumētaliū causarū. Uel dixit primo (vt Philoponus innuit) ꝑ causas agētes secūdarias. Quarta est finalis cā, que est cuius gratia cetera fiūt. Ideo cōcludit omnes has ꝑ mediū demonstrationis ostēdi, qr sub rōne medij in demonstratione indicantur, ꝑ quod verbum per, sonat potius similitudinem, ꝛ accipitur pro ipso vt, quasi sit sensus omnes has nobis patere in demonstratione vt medium.

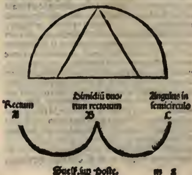
¶ Nā id qd cū sit necesse est hoc esse, non est vna ꝑpōne sumpta, sed saltē duabus. Hoc aūt est cū vnū mediū habent. Hoc igitur vno sumpto necesse est conclusionē esse.

¶ Eteni id, quo existente, hoc necesse est esse. Una quidē ꝑpositione accepta non est, duabus aūt ad minimū. Hoc aūt est, cū vnū medium habeant. Hoc igitur vno accepto, conclusionem necesse est esse.

¶ Quia Aristo. in proximo textu de mālī causa ita dixit. Una vero, q̄ cū sint necesse est hoc esse. Ideo nūc exponit quō hec verba intelligenda sūt. Potest .n. intelligi ex materia aliquid seq. Uel vna ꝑpositiōe assumpta, vel duabus, ideo inquit. ¶ Etenim id, quo existente, necesse est hoc esse, vna quidem ꝑpositione accepta, nō est, qr ex vna ꝑpositione syllogistice nihil sequitur, sꝫ necesse est hoc, acceptis duabus ꝑpositionibus ad minus. Hoc aūt est, hoc est dico aūt in duabus ꝑpositionibus cum ꝑpositiones hēant vnum medium, in quo cōmunicant, nam hoc vno medio sic in duabus ꝑpositionibus assumpto, necesse est conclusionem esse, sed si in vna propositione assumeretur, nō esset conclusio necessario sequens. Similiter si due propositiones assumerentur non in vno medio cōmunicātes, nihil sequitur. Et (vt recte expositor inquit) Hec expositio in oībus causis intelligitur, non enim ex causa in vna propositione assumpta necessario cōclusio sequitur sed cū causa assumitur in duabus ꝑpositionibus. Comēt. 75 Sim. Phi.

¶ Patet aūt ꝛ hoc pacto. Cur rectus his angulus est, q in semicirculo designatur, quid cum sit rectus est ille. Sit itaqꝫ rectus/a/ Dimidiū duorū rectorū/b/ angulus deniqꝫ q est in semicirculo designatus/c. Ut igitur/a/ id est rectus cōpetat ipsi/c/ id est angulo q est in semicirculo designatus. cā est ipsum/b. Nā duorū quidē rectorū dimidiū equale est ipsi/a. Ipsum aūt/c/ equale est ipsi/b. Angulus .n. in semicirculo designatus duorū rectorū dimidiū est. Cū igitur/b/ duorū rectorū dimidium sit/a/ cōpetit ipsi/c/ qd quidē est rectū cum angulū eē q est in semicirculo designatus.

¶ Manifestū aūt ꝛ sic, ꝑ quid rectus est, q in semicirculo est, quo existēte rectus est. Sit igitur rectus in quo/a/ medium duorū rectorū, in quo/b/ q est in semicirculo, in quo/c. Eius igitur, qd est/a/ rectū inesse/c/ q est i semicirculo. Causa est/b. Hic quidem .n. ipsi/a/ equalis est/c/ aūt ipsi/b/ duorū .n. rectorū mediū est/b/ igitur existēte medio duorū rectorū/a/ inest ipsi/c/ hoc autē erat in semicirculo rectum esse.

Com. 76. ¶ Explificat de his, quę dixerat, & ostēdit p exēpla, quō per vnumquodq; genus causę ꝯiungit demonstrationes fieri, & pmo in genere causę materialis ponit exēplū, & q̄dez in mathematicis, supponit. n. angulū q est in cōcauo semicirculi, esse dimidiū duoꝝ rectoꝝ, quod ex tertio libro Euclidis demōstrari pōt, & nūc supponat, nō. n. exēploꝝ quęrimus veritatē. Supponit scdo dimidiuz duorū rectoꝝ esse rectum, qd̄ Jlico pz, sicut dimidiū duoꝝ palmoꝝ est palmus, & duoꝝ digitoꝝ digit⁹. Tūc disponit terminos, & inquit. ¶ Manifestū est aūt & sic, scilz p exēpla, qd̄ diximus, dixit. n. per vnuz quodq; genus causę fieri posse demonstrationē. Jdeo ostendit per exēpla. Et pmo in gn̄e causę materialis in mathematicis, & inq̄t. Propter quid rectus est is angulus, q in semicirculo est. Vel supple tu, qd est illud, quo existēte rectus est is angulus, q in semicirculo est. R̄ndet per cām māle m, & disponit terminos, & inq̄t. Sit igit̄ rectus in quo/a/hoc. n. quęrit̄ (vt maior extremitas de angulo) q est in semicirculo. Mediū duoꝝ rectoꝝ sit in quo/b. Angulus v̄o q est in semicirculo sit i quo/c. Terminis sic dispositis. Et⁹ igit̄ qd̄ est/a rectum inesse ipsi/c/q est in semicirculo angulus, causa est b/cuius rōnem affert, & inq̄t. Hic q̄dem eni ipsi/a/ęqualis est, ꝯuertitur eni/b/cum ipso/a/naz oē dimidium duoꝝ rectoꝝ est rectuz, & oē rectum est dimidium duoꝝ rectoꝝ/c/autem ipsi/b/ęqualis est, cōuertuntur eni similr, est enim/c/duoꝝ rectoꝝ dimidium, & ecōtra. Terminis sic dispositis, inq̄t/b/igit̄ existente medio duoꝝ rectoꝝ/a/inest ipsi/c/hoc autem erat maior quęsita. s. angulū in semicirculo rectum esse. Quare demōstratio pz, omne enim dimidiū duoꝝ rectoꝝ est rectum. Et qui est in semicirculo angulus, est dimidiuz duoꝝ rectorum, ergo est rectus. ¶ Sed dices quō hęc demonstratio est per materiam. ¶ Patet solutio, q2 dimidiū duorum rectoꝝ est materia anguli recti, constat enim rectus ex duob⁹ angulis rectis, g̃ dimidiuz duoꝝ rectoꝝ est ps recti, qd̄ demonstrat̄ de angulo, q2 est in semicirculo, & cū pars sit toti⁹ mā, iure hęc demonstratio erit p mām.

Dubitatio. Solutio.

¶ Quidditas aūt est idem qd̄ hoc, & eo sane quia hoc significat ipsa ratio. At v̄o quidditatem etiam causam esse mediam antea demonstrauimus.

¶ Hoc aūt idez est ipsi qd̄ qd erat esse, qd̄ est significare ipsam rōnē. At v̄o & ipsi⁹ qd̄ est, qd̄ qd erat esse, causa demonstrat̄ media.

Com. 77. ¶ Sed dices mediū cū, & definitio maioris extremi idez est, modo dimidiū duoꝝ rectoꝝ nō est qd̄ qd erat eē recti, qd̄ demonstrat̄. Ergo hęc demonstratio nō est p cām aliquā. R̄ndet dimidiuz duoꝝ rectoꝝ esse qd̄ qd erat eē maioris extremi. s. recti, nō q̄dē (vt Philopon⁹ inquit). Substātialiter atq; q̄dditatiue, sed significatiue, nō eni dimidium duoꝝ rectoꝝ est substātia recti, s3 significatum recti, & sic demonstratio bona est, q2 h mediū est cā materialis, & definitio qd significans ipsius recti, & medium, inq̄t. ¶ Hoc aūt. s. qd̄ ęquale est ipsi/a/& ipsi/c/scilz dimidium duoꝝ rectoꝝ, idem est ipsi qd̄ quid erat esse, nō q̄dem ipsi qd̄ quid erat esse, qd̄ est substātia recti, naz tale qd̄ quid erat esse assignat̄ p cām formalem, sed ipsi qd̄ qd erat esse, quod est rōnem significare, id est ipsi quod qd erat esse qd̄ est idem rationi significanti, cuz sit causa mālis recti, quę non pōt esse qd̄ quid erat esse substātiale. Modo ipsius qd̄ quid erat esse quod est idem rōni significāti cā demonstrat̄ mediū, hoc est accipit̄ in demonstratiōe vt causa media. ¶ Vel aliter exponi pōt,

Alia expō

q2 dictū est i tertio metaphysicę, demōstratiōes mathematicas nō fieri per mām, sed solū per formalem cām. Jdeo r̄ndet. Talem cām mālem concidere cum cā formali, quę est quod qd erat esse. Secus in physicis, Vbi cā mālis nunq̄ concidit cum formali, Causa v̄o q̄re in mathematicis cā materialis concidit cuz formali est, q2 non demonstrat mathematicus per cām formalem, quę est altera pars compositi & perficiens materiaz, vt facit physicus. Sed per cām formalē, quę declarat rē, modo mālis cā cum declaret rem, etiam formalis dici pōt, & h inq̄t. ¶ Hoc autem scilz mediū quod diximus esse cām mālem recti, idem est ipsi qd̄ quid erat esse, id est formę significanti rationem, id est declaranti rem, & non perficienti mām. Modo & ipsius qd̄ est quod quid erat esse, id est forma declarans rem demonstratur, id est accipitur in demonstratione, Vt cā media, & hęc expō mihi plz. ¶ Potest & tertio exponi, Vt expositor inq̄t. Et nō ab ratione. Vt legenti quę ille dicit, patet.

Tex. c. 3.

Lectione. xj. 2 huius.

¶ Jdem fit cū q̄rit̄ pp qd aduersus athenienses persicū bellū exarsit. q̄ causa fuit, vt athenienses bello vexent̄, q2 cōtra sardes ipsi cuz eretriensib⁹ irruerūt. Hoc eni primū mouit, sit itaq; bellum/a/priores irruisse/b/athenienses/c/b/igr̄, priores inquā irruisse ipsi/c/id est atheniēses inest/a/quoq; /b/ipsi cōpetit. Medij nāq; lacessiti bellū aduersus eos agunt q priores iniuriam intulerūt/a/igit̄ id est bellū, vexariq; bello. b. ipsi inest, id est hisce q priores bellum gessere/b/v̄o ipsi/c/id est atheniēsib⁹ inest. Hi nāq; tractare bellū cedere medosq; lacessiuere. Medium igit̄ & hoc in loco causa est, atq; ea quę primū mouit.

¶ Jdem autem, propter quid Medoꝝ bellū factum sit Atheniēsibus, quę causa fuit pręliari Athenienses, quoniam in Sardes cuz Eretriensibus cōmiserunt. Hoc eniz mouet primū. Sit bellū in quo/a/prius cōmisisse/b/Atheniensibus/c. Jnest igitur/b/ipsi/c/prius enim cōmisisse Atheniensibus/a/autem ipsi b. Debellari enim prius inest iniustis, inest itaq; ipsi/b/a. Debellari prius icipientibus. Jpsuz v̄o/b/ipsi/c/siue Atheniensib⁹. Priores enim inceperunt. Mediuz itaq; hic causa est primum mouens.

Praeliari vere rent̄ bello. Cōmiserunt: Jrruerunt. Cōmisisse: Jrruisse.

Bellum — Prius cōmittētib⁹ — Atheniēsib⁹

A — B — C

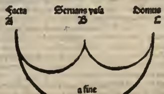
¶ Hoc exēplum est de demonstratiōe, cuius mediū est causa

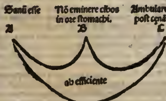
Com. 78.

cā effectrix, siue primū mouens. Sit igitur hęc ꝯclusio. Athenienses vexantᷣ bello. Mediū ꝟo, quod est mouēs cā, est, q̄ ipsi prius cū Eretriensibꝰ in Sardes irruerunt. ℭ Quo ꝟo ad ꝟba attinet. Medi sūt populi Asię. Uicini ꝟo Parthis, Assyrys, Persis, & Mari Hyrcano, q̄ olim Regi Persaꝝ tributa ipendebāt. Athenienses qui sint, claꝝ est. Eretrienses ꝟo Euboię insulę populi sūt. Sardes ꝟo ciuitas in Lydia est, olim regia Creśi. Exēplum aūt significat Sardes, & Medos cōfęderatos fuisse ex vna. Athenienses ꝟo cū Eretriēsibꝰ ex alia, inqᵗ. ℭ Ideꝫ aūt supple sit, cū quęrit, pp quid Medoꝝ belluꝫ factū sit Atheniēsibus, hoc est ꝓpter quid priscū bellū aduersus Athenienses exarsit & exponit pp quid & causam ideꝫ esse, cum inquit. Quę causa fuit pręliari Athenienses, id est quę causa fuit, vt Athenienses vexarentur bello. Causam autem assignans, inquit. Quoniam in Sardes cum Eretriensibꝰ cōmiserūt. i. prius irruerunt. Et ait hoc causam esse, q̄ mouit primū Medos, vt bello Athenienses vexarēt. Prius ergo irruisse fuit causa mouēs. His declaratis, ꝯstituit terminos, & inqᵗ. Sit bellū in quo /a/ prius cōmisisse in quo /b/ Atheniensibus sit /c/. Tunc pꝫ ipsum b ipsi /c/ inesse, hoc est prius cōmisisse inest Atheniēsibꝰ. Athenienses. n. cū Eretriensibus prius in Sardes irruerunt. Ipsum aūt /a/ ipsi /b/ inest. Uexari. n. bello inest prius iniustis. i. cōmittentibus iniuriaꝫ, q̄ iniuste agūt. Quare ipsi /b/ qdem ipsuꝫ /a/ inest. Hoc est, debellari inest prius incipientibus, vel prius cōmittentibus iniuriam. Ipsum autem /b/ ipsi /c/ siue Atheniensibus, nam Athenienses priores inceperunt, ex hoc exemplo cōcludit mediū esse causam, primo mouentem.

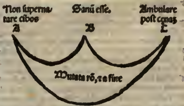
ℭ Ea ꝟo quoꝫ cā est id qđ alicuiꝰ est gratia, eundē subeūt modū, ceu pp qd deambulat, vt valeat. Cur domꝰ est, vt ꝯseruetᷣ supellex. Nempe valitudinis deambulatio, supellectilis cōseruande domus est grā. Atqꝫ inter hęc pp qd post cenam ambulare opꝫ, & cuiꝰ opꝫ grā, nihil iteresse vi. Sit itaqꝫ deambulatio post cenā /c/ non natare cibū cum occupet locum in quo est /b/ valere sit /a/. Cōpetit igiᷣ deambulatiōi post cenā id efficere, cibū inquā sūptū in ore vētris nō supnatare, atqꝫ idipm sanitatē ꝯseruet. Sic. n. vi /b/. Igiᷣ cibum inquā haud natare /c/ ipsi inest, idest deambulatiōi post cenā. At /a/ valitudineꝫ inqꝫ ꝯseruare /b/ ipsi cōpetit. Quę igiᷣ est cā, vt /a/ grā cuiꝰ cętera fiūt ipsi cōpetat /c/ nēpe /b/ ipm est, nō supnatare inqꝫ cibū. Atqꝫ hͤ est tanqꝫ ipsiꝰ ratio, nam /a/ hoc assignabiᷣ pacto. Cur autem /b/ competit ipsi /c/. Quia sanuꝫ esse id nimirum est, sic inquam sese habere. Ueruꝫ mutentᷣ ratiocinationes oportet, magis eniꝫ hoc pacto singula elucescent.

ℭ Quorumcūqꝫ ꝟo causa est ipsum cuiꝰ gratia, Ut ꝓpter quid ambulat. Ut sanus fiat. Propter quid domus est. Ut seruentur vasa. Hoc quidem gratia huius, quod est sanari. Illud ꝟo gratia huiꝰ, quod est seruari est, propter qd autem oportet post cenam ambulare. Et cuiꝰ gratia oportet. Differt nihil. Ambulare autem post cenaꝫ sit /c/. Non eminere cibos, in quo /b/. Sanari, in quo /a/. Sit igiᷣ ipsi post cenam ambulare inexistēs ipm non eminere cibos iuxta os ventris. Et hoc esse sanum. Videᷣ eni ipsi ambulare, qđ erat c/ inesse /b/ qđ erat non eminere cibos. Huic at autem /a/ quod erat sanuꝫ esse.

Quę igitur causa est, vt ipsi /c/ insit /a/ quod est ipsum cuiꝰ gratia, est /b/. Hęc autem (vt illius ratio est) /a/ enim sic demonstrabiᷣ, propter quid autem /b/ ipsi /c/ inest, quoniam hoc est sanari, qđ est sic se hēe. Opꝫ aūt cōmutare rationes & sic singula magis apparebūt.

ℭ Nūc de finali causa exempla ponit, & inquit. ℭ Quorūcūqꝫ ꝟo causa est ipsum cuius gratia, idest finis, idē est iudicium. Ut propter quid ambulat Socrates. Respondebitur, vt Sanus fiat. Unde demonstratio sic cōponitur. Omne quod sanum fieri vult, ambulat, Socrates sanus fieri vult. Ergo Socrates ambulat, demonstratio est per medium, quod causa finalis. Aliud exemplum ponit, & inquit. Propter quid Domus facta est, vt seruentur Uasa. Ergo demonstratio erit. Seruans vasa factum, Domus seruans Uasa, Domus ergo facta. Hec ergo demonstratio est, cuius medium causa finalis est. Dial. 79ª.

Et hoc inquit. Hoc qdem igit hui⁹ gratia, qd est sanari, vt ambulare Socratem. Illud vo gratia huius est, qd est seruari vasa, vt Vasa seruari finalis causa est domus facte. Ulteri⁹ vult ponere aliud exemplu. Et ideo ne sit de verbis contentio, noia exponit, ꝛ inqt. Propter quid aut opz post cenam ambulare, ꝛ cui⁹ gratia opz, differt nihil. Et ita p eodem habedum est pp quid, ꝛ cui⁹ gra. Terminis expositis, ponit exeplum, ꝛ inqt. Ambulare aut post cenam sit/c/no eminere cibos, sit in quo/b. Sanari sit in quo/a. Terminis dispositis, docet dmostrare, ꝛ inqt. Sit igit ipsi post cenam ambulare inexistes ipm no eminere cibos iuxta os vetris, ita (vt ppositio minor sit) ambulare post cenam est cibos no eminere, ꝛ hoc. s. b/sit esse sanum, ꝛ ita maior erit, no eminere cibos est sanum esse. Nam terminis ꝛ ppositionib⁹ ita ostitutis, vi ipsi ambulare, qd erat/c/ inesse/b/qd erat no eminere cibos, huic aut. s. ipsi/b/inerat/a/qd est sanum ee. Erit ergo demonstratio, ergo omne/c/est/a/qm oe ambulare post cenam est sanu esse. Colligit deide qualis naz hec demostratio sit, ꝛ inqt. ¶ Que igit causa est, vt ipsi/c/insit/a/ipsum, qd est cuius gratia. ¶ Rndet causam esse, qr est/b/ quare cibos no eminere ca est ipsi⁹/a/id est ipsius sanu esse, hoc aut. s. b ipsi⁹ predicari videlz/a/qd erat sanu ee, no est definitio. Sed vt illius ro, ꝛ ita qsi dfinitio. Et ita pz/b/esse/cam ipsius/a no simplr, sed quasi ronem esse illius. Propter qd aut/b/ipsi/c/inest, qm est ipm sanari, qd sic se habere est. Et ita/a/ꝛ/b/sut inuicem cause, na/b/ est causa ipsi⁹/a/vt efficies/a/vo ipsius/b/vt finis. ¶ Sz dices, si ita est, exeplum no rndet proposito, pposuit. n. dare exemplu in demonstratioe, cuius mediu est finis, ꝛ dedit demonstratione, cuius mediuz est effectrix causa. ¶ Respondet, ꝛ inqt. Opz aut comutare rones, scilz vt couertatur maior, nam maiore couersa in terminis, sic singula magis apparebut ad ppositum, erit eni demonstratio, cui⁹ mediu erit causa finalis. Sic locu istu intellexit Philoponus, fm alteraz eius expositione. ¶ Aliter etiam exponi pot, ꝛ fortasse melius, ꝛ magis ad verba. Dicemus. n. Aristotele pmo dare exepla in ca finali, cuz inquit. ¶ Quoz vo ca est ipsum cuius gratia, idem est iudiciu in demonstrado, nam mediu etiam est pp quid, vt de alijs causis dictum est. Et ponit duo exepla in causa finali, cum inqt. Ut pp quid ambulat supple Socrates siue Plato, vt sanus fiat, sit ambulans/a/sanum esse/ b/Socrates/c ꝛ pz demonstratione esse p mediu, qd est causa finalis. Scdm exemplu ponit (cuz inqt) Propter qd domus est facta, vt seruent vasa, factu sit/a/Seruari vasa/b/domus/c. Tuc verificat exempla, ꝛ inqt. Hoc qdem. s. Socratez ambulare est gratia huius, qd est sanari. Et ita pma demonstratio est p cam finalez. Illud vo scilz domuz esse factam gratia hui⁹ est, qd est vasa seruari. Et ita demonstratio scda etiam est per cam finalem.

¶ Sed dices mediu in demonstrationib⁹ talib⁹ est cui⁹ gratia, ergo nulla haz demonstrationu est ppter quid. ¶ Rndet/propter qd aute opz Socratem post cenam ambulare, ꝛ cuius gratia opz, differt nihil. Ergo pma demonstratio est pp qd. Siliter ppter quid domus facta est, ꝛ cui⁹ gratia facta est, differt nihil. Et ita scda demonstratio (lz medium sit cui⁹ gratia) erit pp quid. Hec sunt exempla cause finalis. ¶ Quereres ulteri⁹, vtrum vna ca possit p alia demonstrari, ꝛ si sic. Utruz ca demonstrans, sit definitio cause demonstrate. ¶ Rndet cam finalem posse demonstrari de aliquo, p efficiente, ꝛ hoc p exemplu, ꝛ inqt. Ambulare aut post cenam sit/c/no eminere cibos in quo/b/sanari sit in quo/a/Terminis sic ostitutis, sit ipsi post cenam ambulare. s. ipsi/c/inexistes ipsuz no eminere cibos iuxta os stomachi, hoc est ipsum/b/ita vt minor sit hec, ambulare post cena est no eminere cibos iuxta os ventris, ꝛ hoc, scilz/b/sit esse sanuz, ita vt maior sit, no eminere cibos est sanu esse, ꝛ sequtur oclusio. Ergo ambulare post cenam est sanum esse. Nam (vt inqt) vi ipsi ambulare, qd erat/c/inesse/b/qd erat no eminere cibos. Huic aut scilz/b/a/vi inesse, qd erat sanu esse, ergo oclusio erit, ambulare post cibu est sanu esse. Ex his concludit finale causam de aliquo demonstrari posse p efficiente, ꝛ inquit. Que igit causa est, vt ipsi/c/insit/a/qd/a/ est ipsum cui⁹ gratia, id est q causa est, vt finis demostretur de aliquo, scilz/a/finis d ipso/c. Rndet causa est ipm b/qd est ca effectrix. Ergo altera ca per alteram de aliq demonstrari pot. Querebatur scdo, Utru causa demonstrans possit esse definitio cause demonstrate, ꝛ rndet. Hoc aut scilz ca demonstrans vt ratio est illius. s. cause demonstrate. Na (vt Philopon⁹ inquit) no eminere cibos non est simplr definitio sanitatis, sed vt ratio. Non eni vna ca est ro atqz dfinitio alterius ppie. Et ppterea dicit/a/qd est sanu esse, ꝛ causa finalis sic hoc est p aliqd, qd est vt ratio, demonstrabil, cz vo (vt pp qd/b/ipsi/c/ inest pp quid simplr demonstrabil) qm hoc est sanari, qd est sic se hre (vt. s. cibi non natent) ꝛ ita mediu qd est causa effectrix, quo demonstrat finalis causa no est definitio simplr sanitatis, neqz pp qd simplr, cz vo causa finalis bene est simplr pp quid cause effectiue. ¶ Debes scire (vt Philoponus inqt) Aliquado noia esse ronibus manifestiora. Aliquado rones mafestiores noib⁹. Ideo Aristoteles inqt. Opz aute comutare rones imanifestas ad noia, ꝛ aliqn otra, ꝛ sic singula id est vtreqz ppositiones syllogismi magis apparebut. Uel melius iuxta hac expositione, qr visu est infinitis p ronibus. Dixit. n. non eminere cibos esse sanari, ꝛ ambulare post cenam ee no eminere cibos, que res est aliquatenus o visuz, inqt. Opz aut comutare rones que sumpte sut p verba ifinita, ad noia, qr vbi dicebat ambulare dicere possumus, Ambulans, ꝛ vbi dicebat no eminere cibos, pot dici phibes cibos, ꝛ vbi sanari dicebat, dicat sanu, ꝛ ita singule ppones magis apparebut. Hec est expo, q mihi magis plz.

¶ Ordo aut generationis ac ortus verso modo sese hz in his ꝛ in mouentibus causis. In illis enim primo mediu fiat opz. In his aut c/ipsum extremu primo, deinde id vltimum gratia cuius cetera fiunt.

¶ Generatioes aut ecotrario hic, ꝛ in causis fm motum. Ibi qdem eni medium opz fieri primu. Hic aut ipsum/c/extremum. Ultimum vo ipsum, cuius gratia est.

¶ Declarauit p qolibet gen⁹ cause fieri posse demostratione. Nuc vo de medijs, qb⁹ demonstrationes fiut, vt Themistio plz. Talem dicam ponit, q trifaria mediuz in demonstratione ostituit. Aut vt prius ordine ipso effectu, q demonstrat, aut vt posterius ordine, aut vt simul. Prius ordie effectu demonstrato est mediu, qd est ca effectrix, posterius vo ordine, est mediu, qd est ca finalis. Simul deniqz est definitio, hoc est qd est, ꝛ qd rei esse e. Et huius rei causa est, qr rez gnones aliter fiunt ab ipsa mouete ca, Aliter a finali causa, aliter a formali, ꝛ hoc inquit. ¶ Generationes aut econtrario hic, ꝛ in causis fm motu fiunt. Ergo supple ꝛ media, que sunt cause illo effectuum aliter se hnt in demonstrationib⁹, naz ibi hoc est in demonstrationib⁹ effectuu causaz efficientiu mediu

oportet

Alia expo melior.

Notandum.

Cont. 30m.

Expo The.

opꝫ ordine primū fieri, cū effectrix causa ordine effectu prior sit. Hic ꝟo scilꝫ in demonstrationib⁹ effectuū cause finalis /c/ id est mediū est vltimū ordie, atq; effectu posterius. Et p /c/ itellexit mediū p̄mę demonstrationis. Propterea subdit. Ultimū aūt supple itelligo illō, qō ē cuius gratia .i. finis, qō in prima demonstratiōe /c/ appellabaꝛ. Tacuit aūt tertium mediū, qō simul est cū effectu demonstrato, pp̄ breuitatē, ꝛ q꜡ itelligiꝛ ex his duob⁹, q̄ accepit. ¶ Uel itellige sic, Gnōnes aliter fiūt i causis, q̄ agūt p motū, ꝛ aliter in causis finalib⁹, nā in causis, quę agunt p motū, opꝫ mediū fieri primū ꝛ ante effectū, hic aūt scilꝫ in causis finalib⁹ ip̄m /c/ vltimū hoc est effectū, supple opꝫ fieri primū, ꝛ ante cām, vltimū aūt supple dico cuius gr̄a.

Expō phil. ¶ Philoponus ꝟo ꝟm secūdaꝫ expōnem per gnōnes itelligit p̄ntias syllogisticas, ꝛ tūc est sensus. Gnōnes aūt syllogisticę ecōtrario hic, scilꝫ in causis finalibus, ꝛ in causis ꝟm motū .i. effectiuis fiunt. In p̄sequentib⁹ .n. syllogisticis, quę per cām mouentē fiunt, cā precedit effectū tp̄e. In p̄sequētib⁹ ꝟo syllogisticis, quę p cām finalē fiūt, effect⁹ p̄cedit cām, ingt. ¶ Generatiōes aūt, scilꝫ syllogisticę c̄trio hic, scilꝫ in finalib⁹ causis, ꝛ in causis ꝟm motū fiūt. Ibi gdē .n. scilꝫ in causis effectiuis mediū opꝫ fieri p̄mū. Hic aūt scilꝫ in causis finalib⁹ ip̄m /c/ extremū, qō est effect⁹, opꝫ fieri p̄ᵐ. Sed vltimū, qō vltimo loco fit, est ip̄m. Cui⁹ gratia, hoc .n. est, qō vltīo fit.

¶ Fieri aūt pōt, vt idē gr̄a sit alicuius, ꝛ ex necessitate, veluti pp̄ gd p laternā penetrat lumen. Et eni id qō minores hꝫ ptes, subtiliorésue, necessario p meat⁹ maiores penetrat, ampliorésue. Sigdeꝫ lumen fit, q꜡ trāsit. Et cuiusnā gr̄a, vt non deuiemus, pedésq; etiaꝫ offendamus. At vt est in hisce q̄ sunt, sic necesse etiā est in hisce quę fiūt, vt si cum ignis extinguiꝛ tonitat, necesse est strepit⁹ sonúsq; fiat. Et vt pythagorici dicūt, terroris gr̄a quo p̄timeant hi qui in tartaro degunt.

Tex. 12. ¶ Contingit autē ideꝫ, cuius gratia esse, ꝛ ex necessitate. Ut propter gd penetrat laternaꝫ lumē. Eteni ex necessitate disgreditur, quod in parua est partibilius, per maiores poros, sigdeꝫ lumen fit disgrediēdo. Et gratia cui⁹, vt non offendamus. Nōne igitur si esse contingit, ꝛ fieri contingit? Sicut si tonat extincto igne, necesse est septire, ꝛ sonare. Et (quēadmodū Pythagorici dicunt) Minaꝝ causa his, qui in Tartaro sunt, vt timeant.

σιξίην, Sizire Septire

Compl. 81ᵐ. Continuatio ¶ Cum declarauit Aristoteles demonstrationē fieri posse per vnūquodq; gen⁹ causę. Nunc Arist. declarat vnū ꝛ eundē effectū posse p plures causas declarari atq; demonstrari. Et hoc p̄ponit, cū inquit. ¶ Cōtingit autem idem, hoc est eandē reꝫ esse, cui⁹ gratia .i. esse p cām finalem, ꝛ ex necessitate, idest per mālem cām. Et hoc pacto exponit Philoponus. Et ponit exēpluꝫ, ꝛ inquit. Ut pp̄ gd penetrat laternā lumen. Ad hoc rn̄deri pōt p mālem cām, ꝛ per finalē. Et rn̄det per mālem, ꝛ inquit. Etenim ex necessitate disgrediꝛ, quod in parua est partibilius, p maiores poros. Hoc est q tenuissimū lumen p minus tenues, ꝛ latiores poros vitri, videlꝫ aut laternę siue pellis aut alicui⁹ talium pertransit. Hęc .n. dmonstratio ex dispositione luminis, ꝛ ex dispōne laternę p̄cedit, ꝛ ita ex necessitate materię. Addit sigdem lumen fit disgrediēdo, q꜡ ꝟm veritatē lumen nō est corp⁹, ꝛ ita non p poros pellis penetrat. Propterea dicit. Sigdem lumen fit disgrediendo, q꜡ reuera nō fit disgrediendo. Lumen .n. itra laternam p̄tentū non penetrando illuminat, sed recipiꝛ in diaphano vitro vel pelle seipsum p totū Aereū Hemisphęriū multiplicādo. ¶ Rursus rn̄deri pōt, ꝛ p cām finalē, vnde ingt. Et gratia cui⁹ hoc est per cām finalē, vt nō offendam⁹, hoc est ne deambulantes noctu his, q̄ ant pedē iacent, offendamus. Deide ponit aliud exēpluꝫ (vt ingt Philoponus) vt reducat quō vna ꝛ eadeꝫ res fieri pōt, ꝛ p finalem cām, ꝛ p mālem. Cuꝫ .n. q̄rif pp̄ gd Tonat, ex causa māli rn̄deri potest, q꜡ nubes septit ꝛ sonat. Tonitruū .n. p̄stat tanq̄ ex mā ex ipso sono ꝛ septione. Ex causa ꝟo finali rn̄deri pōt (ingt Pythagoras) vt timeant hi, q in Tartaro sūt, ingt. Nōne igiꝛ si esse p̄tingit supple aliquē effectū ex cā finali, ꝛ māli, fieri p̄tingit etiā ex causa finali, ꝛ māli, q̄si dicat sic, ꝛ p ea, q̄ esse p̄tingunt, itelligit effectus, q pmanentes sūt, ꝛ aliquo tp̄e durabiles (vt illuminatio, ꝛ id gen⁹) ꝛ p ea, quę fieri p̄tigit, itelligit effectus instabiles, q paruo tp̄e durant, vt Tonitruum, ꝛ id gen⁹. Propterea dicit si esse p̄tingit .i. si de effectu pmanēte p̄tingit, qō dictū est, vt .s. p plures causas sic, etiā de effectu nō pmanenti, qō in fieri esse hꝫ, p̄tingit ip̄m fieri ex plurib⁹ causis, Sicut si Tonat ex extincto igne, necē est Sizire siue Septire, ꝛ Sonare. Et ita Tonitruum vt ex mā p̄stat septione ꝛ sono. ¶ Alij ꝟo sic itelligunt si Tonat, necesse est ignē extingui in nubibus. Si aūt extinguiꝛ, necesse est Sizire siue Septire, ꝛ p̄sequēter sonare, modo sonare est tonitrui mālis cā. ¶ Ut fortasse melius hoc exemplū est ad mētē Empedoclis, q voluit ignē in nubib⁹ extinctuꝫ esse mālem cām tonitrui, q̄re tonat vt ex causa māli ꝟm Empedocleꝫ ex ipso extincto igne. Si .n. tonat ex extincto igne, necesse est sizire ꝛ sonare .i. tonitruū effici, ideo mālis causa tonitrui est ignis extinctus. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, Sizire grece, latine est septire, est aūt septire (vt cū extinguiꝛ ferrū in aqua, sonare) Quę ꝟo sit mā tonitrui, ꝛ quę effectrix causa. In meteorologicis declarauit Aristoteles. ¶ Nō nulli ꝟo dicūt hoc exēplum, qō Aristoteles de tonitruo assignauit, fuisse exēplum, quo voluit eundē effectū demonstrari posse p finalē, ꝛ per efficientē cām. Nā extinctio ignis effectrix cā est tonitrui. Et tunc exponūt verba sic, nōne igiꝛ si esse p̄tingit, id est p̄tingit dmonstrari per causas essendi, vt sūt mā ꝛ finis, ita etiam p̄tingit fieri .i. demonstrari p causas fiendi, quę sunt effectiua ꝛ finalis. Finalis .n. causa dī essendi, ꝛ fiendi. Propterea in vtroq; exēplo itelligitur. ¶ Quę expō lꝫ non p̄sonet ꝟbis Aristotelis, rem tn̄ p̄positam nō variat. Qō ꝟo rn̄deri possit p cām finalem, etiā ōndit, cum ingt. Et (quēadmodū Pythagorici dicūt) Tonat Juppiter minaꝝ causa his, q sūt in Tartaro, vt timeant. Hęc .n. causa finalis est ꝟm Pythagoricos. Sed ꝟm Aristotelē cā finalis tonitrui ē (vt Aer expurgeꝛ ab exhalatiōib⁹) quę aerem ificiebāt. Aer .n. expurgatus viuentib⁹ aīalibus prodest.

Expō p̄is exempli Arist. de cā tonitrui Secunda.

Tertia.

Uerbo℞ expō

Alia expō eiusdē exēpli.

Quarta expō

Aeris expurgatio.

¶ Atq; plurima talia sūt, p̄sertim in hisce q̄ nā talia fiunt ꝛ constāt. Altera nāq; nā alicuius gr̄a facit. altera necessitate. Necessitas autem est duplex. Alia .n. est ꝟm nām, ꝛ appetitionem. Alia violenta, quę gdem est p̄ter appetitionem. Hę necessitates extant cum lapis nunc sursum, nūc deorsum moueꝛ. Naꝫ

tametsi necessitate lapis vtroq; motu cietur, non eadem tamen necessitate.

¶ Plurima autē huiusmodi sūt, ꝛ maxime in his, que natura subsistūt, ꝛ constant, nam hec quidem propter hoc natura facit. Illa vero ex necessitate. Necessitas autem duplex est, hec quidem scḋm naturam, ꝛ aptitudinē. Hec vero violentas ꝛ contra aptitudinem, sicut lapis ex necessitate ꝛ sursum ꝛ deorsum fertur, sed non propter eandem necessitatē.

Cōmē. 82m. ¶ Cū declarauit effectū demonstrari posse ꝑ plures causas, ostendit q̄ sint hi effectus, ꝛ inq̄t. ¶ Plurima aūt hm̄ sūt, q̄ ꝑ plures causas demonstrari pñt, ꝛ dixit plurima, q2 nō oia. Ideo exponit, que sint ista plurima, ꝛ inq̄t. Et maxie in his, que nā subsistūt, ꝛ ꝯstant, quales sūt effect⁹ nāles. Nam vna nā est, que facit ꝑꝑ hoc, vt quoties id facit, ꝑ se ꝛ nō ꝑter intentionē. Alia nā est, que facit ex necessitate q2 ꝑter intentionē, ꝛ solū ex māe necessitate, vt que causaliter facit. Ex hac distinctiōe pꝫ aliq̄ fieri ꝑꝑ finē, vt que nā facit scḋm ꝓpriam itentionē. Aliqua ex materie necessitate, vt que nā facit ꝑter intentionem.

Verbo expō ¶ Quo vero ad verba attinet. Cum dicit. Hec qdem ꝑꝑ hoc nā facit. Verbū hec est feminini generis in greco, ꝛ ꝯstrui dꝫ cū verbo nā. Verbū vero illa similiter feminini ge-

Dubitatio. neris est, ꝛ eodem verbo ꝯstruendū. ¶ Sed queres vtꝝ

R. ſ. The. eadē fieri possint ex nature necessitate, ꝛ ex fine. ¶ Respondet Themistius multa talia vtroq; necessitate fieri posse, vt dentes, quoꝝ primores acuti sūt. Tū ꝙ ex osse gignunt̄ tenuiore. Tū gr̄a finis, vt cibo secādo dirimendoq; habiles sint. Alia quoq; exēpla assignat, vt legenti pꝫ. ¶ Ex his pꝫ q̄ sint illa, que plurib⁹ causis demōstrari pñt. Et q2 dixit ex necessitate nāe aliq̄ fieri. Iō necessitatē subdistinguit, ꝛ inq̄t. Necessitas aūt duplex est. Hec qdē scḋm nām ꝛ aptitudinē, vtpote q̄ est ex ꝯditiōe māe. Hec vero violenta ꝛ ꝯ aptitudinē, vtpote que est scḋm causam mouentē. Cuius exēplum est lapis, q ex necessitate ꝛ sursum ꝛ deorsum fert̄, sed nō ꝑꝑ eandē necessitatem. Sursum.n. fertur ꝑꝑ necessitatem agentis, a quo violenter mouet̄. Deorsum vero ꝓpter necessitatem nature atq;

Philop. materie, ex qua cōstat. ¶ Et (vt recte Philopon⁹ notat)

Quot modis necessitas accipiatur apō Aristo. hic ꝛ qdo in aliis locis. 5°. metaphy. tex. cō me. 6. Aristo. hic necessitatem duplicem assumpsit, tñ in aliis quadrupliciter dixit necessitatē dici, vno modo simpliciter. Secūdo ex suppositiōe. Tertio scḋm nām. Quarto ꝑter nām. In aliis aūt dixit qnq; modis sumi necessitatē. Addit.n. qntum modum pro vtilitate.

¶ In his aūt que ꝓficisci solēt a mente, q̄daꝫ nūq̄ sūt a casu, vt dom⁹ vel statua, neq; necessitate, sed alicui⁹ gratia. Quedam sūt etiā a fortuna, vt sanitas atq; salus. Maxime vero in quibus sit, vt sic ꝛ aliter sese habeant, cum generatio non est a fortuna.

¶ In his aūt, que sūt ab intelligentia. Alia quidem nequaq̄ sūt ab eo, quod est per se frustra, vt domus, aut effigies neq; ex necessitate sūt, sed propter hoc. Alia vero a fortūa sunt (vt sanitas, ꝛ salus) Maxime autem in quibuscūq; contingit ꝛ sic, ꝛ aliter, cum non a fortuna generatio sit.

Cōmē. 83m. ¶ Declarauit Aristo. q̄ per plura media. Nūc, que ꝑ vnū demonstrent̄, queue ꝑ nullū, ꝛ ponit talē diuisionē, videlicet. Coꝝ, que fiūt ab itelligentia.i. a cognitiōe, ꝛ ꝓposito. Alia fiunt solū ꝑꝑ hoc. Alia vero penitus a fortūa. Fiūt aūt ꝑꝑ hoc solū, q̄cunq; nec ꝑter itentionē fiunt, nec necessitate māe, vt domus, ꝛ effigies, ꝛ vl̄r, quecunq; arte ꝯficiunt̄. Que.n. arte ꝯficiunt̄ (vt Philoponus inq̄t) nec sponte fieri dicunt̄. Id.n. sponte fit, qḋ sine cā manifesta fit, nec ꝑter itentionē. Nullus.n. domū aut statuā erigit ꝑter itētionē. Nec ex necessitate māe, nō.n. ex lignis solis, ꝛ lapidib⁹ solis sine artifice domus fieri pōt. Quare hec que arte ꝯficiunt̄, solū ꝑꝑ hoc, ꝓ est ꝑꝑ finē agunt̄. Pꝫ ergo coꝝ, q̄ fiūt ab itelligētia, aliq̄ fieri solū ꝓpter hoc.

¶ Quo vero ad verba attinet. Intelligētia grece est [illegible] **Verbor expō** ꝛ pro cognitione, ꝛ ꝑ proposito itelligit̄. Coꝝ sup que fiūt ab itelligētia alia sūt, q̄ fiunt a fortūa, vt sanitas, ꝛ salus. Sanitas qdem in egrotante ꝑ absentiā medici. Salus vero in naui ꝑ absentiā gubernatoris. Affert aūt cōuenientiā iter hec, que ab arte, ꝛ hec, que a fortūa fiunt, ꝙ vtraq; in ꝯtingētib⁹ fiant (vt Philopon⁹ inq̄t) Veꝝ ab arte fiūt ꝯtingētia, cū coꝝ factio nō est a fortūa, sꝫ ab ipa cognitiōe opificis, ꝛ hoc inq̄t. Maxime aūt artificialia sūt in q̄buscūq; ꝯtingit sic, ꝛ aliter.i. in ꝯtingētib⁹, modo taliū ꝯtingentiū generatio atq; ꝓductio nō sit a fortūa: Sꝫ ab itelligētia. ¶ Patet ḡ coꝝ, q̄ fiūt alia fieri a nā.

Diuisio eorū q̄ fiunt. Alia ab itelligētia, coꝝ vero que fiūt ab itelligētia, alia fieri ab ipa arte, alia fieri a fortūa. Tūc pꝫ q̄ plib⁹ mediis. que vno medio.s. fine, que nullo demonstrant̄. Nālia quidē plurib⁹ mediis demonstrant̄, ꝙ plurib⁹ e causis ꝓficiscant̄. Artificialia vno medio, ꝙ e fine tm̄ exoriantur. Fortuita vero nullo, qḋ ob nullā cām fiāt. Hoc pacto textus iste exponat̄. Nō at hēmus a grecis expōnē, cū ꝛ q̄ Philopon⁹, ꝛ Themi. dicūt, ad tex⁹ expōnē pauca sint.

¶ Quare si finis sit bon⁹, ca q̄ ad illū ꝯsequēdū efficiūt̄ alicui⁹ gr̄a fiūt. Et aut a nā, aut ab arte. A fortūa vero nihil cuiusq̄ fieri gr̄a solet

¶ Quare finis bon⁹ alicui⁹ gratia fit, ꝛ aut a natura, aut ab arte. A fortūa autē nihil propter aliquid fit.

¶ Corollarium istud est, cum sit pulchꝝū, ꝛ non ad rem. **Cōmē. 84m.** Sed quasi extra propositū, ꝙ a fortuna nullus finis bonus fiat, sed solum aut a natura, aut ab arte, ꝓbat, Omnis finis bonus alicuius gratia fit. Fortūa nihil facit alicuius gr̄a, sed sola Ars, vel natura. Ergo a fortūa nullus

Obiectio. finis bon⁹ fit, sed soluꝫ a natura vel fortūa. ¶ Dices thesauri inuentio non est bonum, certum est esse bonum, ꝛ

Solutio. tamen aliquando a fortūa fit. ¶ Fortasse bonum est, nō tamen finis bonus, cum non sit finis suffodientis, vt fodiens est. Sed alia ratione est bonum.

¶ Eadem aūt cā est in his q̄ sūt, ꝛ in his que fiūt, ꝛ in his q̄ fuere, ꝛ in his item q̄ fient, futuraq; sūt. Mediū enim ipm cām esse constat. Veꝝ diūa q̄dā esse vr̄. Coꝝ.n. q̄ sūt, est, coꝝ q̄ fiūt, fit, coꝝ q̄ fuere, fuit, coꝝ deniq; q̄ fient, erit. Nam vt he pateffiant exēplo, cū interrogamur cur fuit, vel fit, vel erit, vl̄ est, defectio lune, q2 fuit, vel fit, vel erit, vel est terra iter solē ꝛ lunā accōmodatissime r̄ndemus. Quid est glacies, ꝛ accipiat̄ aquā cōgelataꝫ ipsam eē. Atq; sit aqua qdem/c/ꝯgelata aūt q/causa deide collocet̄ in medio qḋ ipm oc-

cupat/b/absentia penitus ipsi⁹ caloris/b/ igit ipsis/c/inest/a/quoq;/b/ipsi cöperit. Atq; fit glacies/cū ipm/b/fit,⁊ fuit cū fuit, eritq; cū erit. Ea igit q̄ hoc pacto est cā fit,⁊ ē,⁊ fuit, ⁊ erit vna cum eo cui⁹ esse causa dicit.

¶ Eadem aūt causa est ⁊ in his, quę fiūt, ⁊ factis, ⁊ futuris, quę qdē est his, quę sūt. Medium enim causa est. Preterq; in his, quę sunt, quę est, in his, quę fiunt, quę fit. Factis autem facta. Futuris vo futura. Ut ppter quid factus est defectus, propter id φ in medio, facta est terra, fit aūt, propter id φ fit, erit autem, propter id qđ erit in medio, ⁊ est autem, propter id quod est. Ut quid est chrystallus: accipiatur iam, quoniaз aqua congelata est, aqua in quo/c. Congelata in quo/a. Causa media in quo/b/defectus caloris penitus. Inest igitur ipsi/c/quidez/b. Huic autem congelatum esse, quod est in quo/a. Fit itaq; chrystallus, cum fiat/b/facta est autem, facto. Erit autem, futuro/b. Sic quidem igitur causa, ⁊ cuius causa est, simul fit, cuз fit, ⁊ est, cum fit, ⁊ in eo, quod factum est, ⁊ in futuro eodem modo.

Congelata. Deficiens calore penitus. Aqua
A B C

Them. 85ᵃ. ¶ Intentio hui⁹ ptis est pbare φ idem mediū fit in his, q̄ fiūt, ⁊ in his, q̄ facta sūt, ⁊ in his, q̄ futura sūt in reb⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹, qđ est in his, q̄ sūt, h̄ est mediū in reb⁹ gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ ita coęuum est effectui, q̄ fit, sicut mediū in reb⁹ q̄ sūt. i. ęternis, coęuuз est reb⁹ ipsis ęternis, pbaẽ in reb⁹ gñabilib⁹ cā eadē est in his, q̄ fiūt, ⁊ in his, q̄ facta sūt, ⁊ in his, q̄ futura sūt fieri, quę est in his q̄ sunt. i. in reb⁹ ęternis, in reb⁹ eniз ęternis cā coęua est rei hoc pacto, φ cū effect⁹ est, cā est, dū effectus fuit, cā fuit, dum effect⁹ erit, cā erit, vbi cā. Rotūditas cęli cum cā ita se hз, φ dum est rotūditas, ei⁹ cā est, dum fuit, eius cā fuit, duз erit, ei⁹ cā erit, q̄ eodē modo in his, q̄ fiūt, ⁊ gñanẽ, cā se hз, cū. n. effect⁹ fit, cā fit, cū effectus fact⁹ est, cā facta est, ⁊ cū futurus sit, cā futura erit. Addit minorē, ⁊ inqt. Mediū. n. cā est, ergo mediū i his q̄ gñantur ita se habebit sicut in his, q̄ sunt, qꝛ cuз effect⁹ fit, mediū fit, ⁊ cū effect⁹ factus est, mediū factū est, ⁊ cū effectus est futurus, mediū erit futuꝝ. Veluti etiā in his, q̄ sūt. ¶ Sed dices nō vr cā esse eadē quę est cum ipso fieri, ⁊ cū ipso facto, ⁊ cū ipso futuro fieri. Cuз cā quę est cuз fieri habeat esse actuale, cā aūt, quę est cū futuro fieri, hз esse potentiale, modo esse actuale ⁊ esse potentiale differunt valde, nō ergo est idem. ¶ Rńdet, Uęꝝ in in his quę sunt videlз in ęternis cā est, quę est, ⁊ ita defuit ⁊ erit, in his aūt quę fiūt, causa est, quę fit, in factis autem, causa facta est. Futuris vo cā est futura, ⁊ ita vult i ęternis cām esse eadeз numero, qꝛ semper ea, quę est, coęua tñ, qꝛ fuit ⁊ erit cū effectu. ¶ In reb⁹ generabilib⁹ (vt inquit Philoponus) cā eadeз specie coęua est effectui, nō tñ eadeз numero cā est, quę erat in potētia, ⁊ quę est in actu, cū actus ⁊ potētia sint differētię valde opposite, est tñ eadeз cā specie, qꝛ lз cā in potentia nō sit idē sibi ipsi in actu fm numeꝝ, est sibi ipsi eadem specie. Potest tñ dici esse eandem numero cām, sed priuatiue. Sicut eniз Socrates generandus sibi ipsi genito idem numero est priuatiue, qꝛ nō alius est q̄ generaẽ, ⁊ q̄ erat generādus, ita quoq; cā quę est ei⁹ vt generādi, ⁊ eius vt geniti eadē est priuatiue, qꝛ nō alia. Qđ vo sit eadem aut specie, aut priuatiue, p exempla exponit, ⁊ inqt. Propter qd factus est dfectus, pp id φ in medio facta est terra. Fit aūt defectus pp id φ fit. Erit aūt factus defect⁹, pp id φ in medio erit facta terra. Simili ratiōe in his q̄ sunt q̄lia sunt ęterna, effectus est (vt rotūditas Cęli pp id φ causa est). Hoc est pmū exempluз. Deinde ponit scdm, ⁊ inqt. Ut qd est chrystallus, accipiaẽ iam qm̄ aqua ꝯgelata est, dicit accipiaẽ, qꝛ de eius esse qđ est Meteorologica. Ueꝝ pro exemplo accipiaẽ nunc ita esse. Et tunc aqua sit in q̄ c/congelata vel ꝯgelatuз esse sit in quo a/cā media sit in quo/b/videlз defectus caloris penitus. Cōgelatur enim aq̄ ⁊ in duritiem vertitur ob oimodam caloris euanescētiam. Igitur inest ipsi c/aquę/b/scilз defectus caloris penitus, huic aūt/b/inest ꝯgelatum esse, qua rōne (vt inqt) Chrystallus fit, cū fit/b/facta est, facto ipso/b/erit autem facta ipso, b/futuro fieri. Tunc recolligit maiorē, ⁊ inqt. Sic qdem igitur cā, ⁊ id, cuius cā est simul fit cum fit effectus in reb⁹ generabilib⁹, ⁊ est cum fit effectus in reb⁹ ęternis, ⁊ in generabilib⁹ nō modo cā fit, cum fit effect⁹, sed in eo qđ factū est, cā facta est, ⁊ in futuro eodē modo cā futura est. Est tñ differentia aliqua iter coęuitemitatē causę cū effectu in generabilib⁹, ⁊ in ęternis, qꝛ in generabilib⁹ coęuitemitas causę cū causato est respectu hui⁹ vbi fio, qꝛ cum fit effectus, cā fit, ⁊ cū factus est, cā facta est, ⁊ cū futur⁹ est fieri, cā futura est fieri. In ęternis vo coęuitemitas causę ⁊ causati est respectu vbi sum eo ē, qꝛ simul est fuit, ⁊ erit cū effectu. Preterea (vt Themistius inqt) In generabilib⁹ cā coęua effectui est formalis, hęc eni nō sit ante nec post, sed simul cū effectu, vt Aristo. inquit duodecimo libro pmę Phię. In ęternis quęlibet cā est coęua effectui, nō solū formalis, sed effectrix, ⁊ finalis, vt intelligenti pз. Hoc pacto textus iste erit intelligendus. ¶ Philoponus aūt ⁊ Themisti⁹ lз vba expo fuerint, Intentionē Aristo. ignorarūt. ¶ Alij nec verba Aristo. nec itentionē appręhēderūt. ¶ Cum igiẽ pз causas coęuas esse in gñabilib⁹ ⁊ ęternis eodē modo, ⁊ media causę sūt. Media pfecto ⁊ in generabilib⁹, ⁊ ęternis eodē modo coęua erūt. Qđ si coęua media causatis sint. Pз demonstratiōes fieri posse a medis ad causata categorice, ⁊ hypothetice. Sequr. n. categorice aquā esse cōgelatam, quia est calore deficiēs, ⁊ sequitur hypothetice aquā esse cōgelatam, si calore deficit, ⁊ nō modo a cā ad effectū, sed ꝯtra ab effectu ad cām, ⁊ totius rei huius cā est coęuitemitas medij cum causato.

In reb⁹ gñabilib⁹ cā eadē specie ē coęua effectui.

In gñabilib⁹ coęuitemitas cā cū causato ē respectu hui⁹ vbi fio, in ęternis vo ē respectu huius vbi sum, ⁊ ceẽ.

Male expō Phil. Thę. ⁊ alioꝝ.

¶ Sed in hisce quę non sūt simul, fit ne vt in cōtinuo tempore. Quemadmodū nobis videẽ alia alioꝝ sint causę, ceu factum facti, fiētis fientis, futurūq; futuri.

Tex. 13. ¶ In his aūt que nō simul sūt nūquid sint in cōtinuo tempore: sicut vr̄ nobis alia aliorū cā esse, vt facti esse, altera facta. Et futuri, altera futura. Et ei⁹, qđ fit, si aliqđ antea factū est.

Cōme. 86. ¶ Ut dictū est cause alie sūt sil' facte cū effectib⁹, vt formales, ꝛ finales. Ut addunt Philoponus, ꝛ Themisti⁹, qđ verū est de fine gn̄ōnis, q̄ ꝯcidit cū forma, ꝛ nō d̄ fine rei generate q̄ est gratia cui⁹, ꝛ acquirit post formā. Alie sunt prius facte (vt effectrix ꝛ mā) vt Artifex, ꝛ calx, cementum, ꝛ lapides. Alie v̄o posteri⁹ facte, vt finales que gratia cui⁹ dicunt̄. ¶ Tūc Philoponus sic q̄ōnē hāc intelligit. Utrū in effectiuis causis ꝛ mālib⁹ nō simul existentib⁹ cū ꝓprijs causatis, sint alie atq; s̄m tp̄s, sicut effectus est alius atq; alius s̄m tp̄s, sicut nobis p̄ma facie deceptis ꝓp ꝯtinuitatē tēporis vr̄. Quā n. (vt inq̄t Philoponus) in tp̄e sunt talia facta, tēpus v̄o ꝯtinuū est, q̄r ipsius p̄tes scilz. preterita ꝛ futura ad aliquē cōmunem terminū. s. ad tempus p̄sens copulant̄. Uidemur in his facile nos hēre quod est in his alterū alterius cā. Et ita p̄ ꝯtinuum tempus intelligit correspondēs ꝛ vnum temp⁹, q̄ inq̄t. ¶ In his aūt causis, que non simul sunt, nūquid sint in continuo tp̄e, supple cū suis effectib⁹, hoc est vt in tp̄e suis effectib⁹ correspondeant, sicut vr̄ p̄ma facie nobis deceptis tēporis ꝯtinuitate, alia aliorū causa esse, vt facti, esse altera, scilz facta, ꝛ futuri, altera scilz futura, ꝛ ei⁹, qđ fit. Si aliqđ antea factū est, eē cā que fit. Patet igitur qđ, que est an cause p̄cedētes effect⁹, suis effectibus correspondeant s̄m eorū temporū differentias. Patet ꝛ causa q̄ōnis, nam p̄ma facie videt̄ ita eē ex tēporis cōtinuitate, a deo q̄ effectu facto causa videat facta, ꝛ effectu i fieri causa in fieri, ꝛ effectu futuro cā futura. Hoc modo Philopon⁹ intelligere videt̄. ¶ Que expositio nō p̄z, nā intelligendo sic q̄ōnem Aristo. manifest' q̄ōnem, ꝛ illā nō soluisset, non eni in hoc libro talem q̄ōnē soluit.

Relatio ex pōnis Phil.

Expō Thē. ¶ Themistius v̄o sic (vt mihi vr̄) intelligit, cum eni Aristo. d̄clarauerat, in his causis, atq; in his medijs, que sil' sunt cū effectib⁹ ipsas causas ꝛ effect⁹ quo ad tempus sibiinuicē correspōdere, q̄r a causa de fieri sequit effectus de fieri ꝛ ecō, ꝛ a causa de facto in p̄terito sequit effect⁹ in preterito, ꝛ ecōtra, sil'r ꝛ de futuro querit nūc, Utrū in causis nō simul existentib⁹ cū suis effectib⁹, sint in ꝯtinuo tēpore, scilz vt sibi ipsis correspōdeant mutuo s̄m tēpus (Ut liceat syllogizari ab effectu in cām ꝛ ecōtra semp seruata tēporis vnitate) sicut p̄ma facie vr̄ nobis ex eo q̄r alia aliorū causa est, vt facti facta, ꝛ futuri futura, ꝛ p̄sentis presens. Cū. n. videat̄ alia aliorū cā, videbitur cā p̄cedens ꝛ effectus mutuo ꝯuerti seruata tēporis vnitate. Hoc pacto si hec v̄ba exponant̄, qđ soluitur statim cum inq̄t. (Est igit̄ a posterius facto) ꝛ reliqua. Et hec expositio nō displicet.

Declarāt p̄te. Expō Gaie. Thō. ¶ Expositor Thomas v̄ba hec aliter intelligit, ꝛ q̄dem nō ab rōne, naz cū Arist. ostē disset in his effectib⁹, q̄ simul sunt cū suis causis esse mutuū syllogismū ab effectu ad cām ꝛ ecō. Querit nūc vtrū in causis, q̄ cum ꝓprijs causatis simul nō sunt, sint in cōtinuo tēpore cū suis causatis, ꝛ intelligit p̄ ꝯtinuum tēpus (vt postea dicet) Ita vt facta cā mox sit fieri effectus, ꝛ cū fit effectus mox fiat cā, ita vt sit dicere causatū s̄m tēpus ꝯtinuum seq̄tur ad cām, sicut ecō ex causato cā, ita videtur p̄ma facie sicut vr̄ nobis alia aliorū causa eē (vt facti facta) vt futuri futura, ꝛ p̄sentis presens.

¶ At ꝯstat in his ab eo rōcinationē extruēdā esse, qđ postea fuit, principia aūt ꝛ eorum ea sūt, q̄ prius fuerūt. Quapropter idē ꝛ in his que fiunt seruādus est modus. Sed ab eo qđ añ fuit nō extruit̄ rōcinatio, vt q̄m h fuit, h qđ est posteri⁹ ortū est, sil'r ꝛ in futuro.

¶ Est igitur a posterius facto. Syllogismus, principiū autē ꝛ eorū est, que facta sunt. Unde ꝛ in his, que fiunt, similiter. A priori autē nō est (vt q̄m hoc factuz est) q̄ hoc posteri⁹ factum sit, ꝛ in futuro similiter. Iditur.

Cōme. 87. Aug. Gaie. Thō. ¶ Expositor Thomas ꝓpositaz q̄ōnem Arist. asserit soluisse ibi (Speculandū q̄ qđ est ꝯtinuus) Sed nescio cur hic eū soluisse nō putauerit, nā si sēsus q̄ōnis ē (vt Thomas exposuit) An cause q̄ non sil' sunt cū effectib⁹, sint in ꝯtinuo tēpore cum suis causatis, hoc est vt e causatis liceat ad causas, ꝛ ecō syllogizare, cur hoc loco non soluit̄ nō video, Uñ ꝛ Themisti⁹ hic vr̄ colligere solutionē.

Thē. Philo. ꝛ alij greci. Philopon⁹ etiā, ꝛ alij greci interpretes, inq̄t. ¶ Est igit̄ a posteri⁹ facto. Syllogismus necessari⁹, ꝛ p̄ncipiū talis necessarij syllogismi est de nūero eorū, que facta sūt, q̄si dicat in talib⁹ ꝯclusio est ꝓpositio significās cām, ꝛ mediū ꝓpositio significans effectuz. Et nō modo in his que facta sūt p̄ncipiū syllogismi necessarij est effectus, sed etiā in his, que fiūt de p̄senti sil'ter. A priori v̄o nō est syllogismus necessarius probās, videlz, vt q̄m hoc factū est, hoc posterius factū sit ꝛ sicut dixi de p̄terito ꝛ p̄senti syllogismū nō esse necessariū a causa ad effectum, ꝛ in futuro etiā similiter dico, hoc pacto potest esse solo. ¶ Thomas tamen vult hoc non esse solutionem, sed quoddam per necessarium ad solutionem.

¶ Siue nāq; d̄terminatū, siue idetermīnatū fuerit tp̄s, nō erit vnq̄, vt cū h fuisse vere dicat̄, posterius inq̄ ip̄m. In medio. n. tēpore falsuz erit, p̄fecto hoc ortū fuisse dicet̄ altero iam orto. Eadem est ꝛ in futuro penitus rō. neq; q̄m hoc fuit, hoc erit.

¶ Neq; eni indetermīnato, aut determinato erit tēpore, vt q̄m hoc verū est dicere factum esse, hoc verū sit dicere factuz esse posterius. In medio. n. falsum erit hoc, iā altero facto. Eadem autem ratio est ꝛ in futuro.

Cōme. 88. ¶ Posset q̄s dicere, lz in talib⁹ nō sit necessarius syllogismus a cā ad causatuz s̄m tēpus indetermīnatū, pōt esse necessarius s̄m tēpus determinatū. Quia lz nō sequatur fuit fundamētū factū, ergo fuit domus facta, s̄m tēpus determinatū seq̄ videt̄, sequit eni, Anno elapso fuit factū fundamētū. Ergo anno elapso fuit facta domus. Et d̄ futuro ēt seq̄ vr̄, Anno p̄ximo fiet fundamētuz. Ergo anno p̄ximo fiet domus, ꝛ de p̄senti ēt sequit, Presenti anno fit fundamētū. Ergo p̄senti anno fit domus. R̄ñdet, ꝛ inquit. ¶ Neq; n. idetermīnato, aut determinato erit tp̄e necessario sequens, Ut q̄m hoc verū est dicere factum. s. fundamentū, hoc. s. domū verū est dicere factū esse posterius illo, scilz tēpore determinato, naz ex quo illud factū est tēpore posterius. In medio tēpore falsuz erit dicere hoc factum esse. Altero iam facto, non. n. sequit ergo domus anno elapso facta ē, facto anno elapso fundamēto. Et sicut dico de p̄terito eadē est rō ꝛ de p̄nti ꝛ de futuro.

¶ Mediuz. n. sil' hēat ortū opz, vt sit factum factorū futurorūq; futurū, ꝛ ceterorum similiter. Ad id quod fuit ꝛ id quod erit, fieri nequit,

quit, vt ostium habeant simul.

ὁμόγονον. Coelementare simul tpe. Contemporaneū ¶ Neq3 qm̄ hoc factuʒ est, hoc erit. Mediū enim simulgenitum opʒ esse, factoꝝ factum, futurorum futurum, cuʒ his, que fiunt, fieri. Cum his, que sunt, esse. Sed futurum esse, ꝛ esse non contingit simul esse genita.

Cōmē. 89m. ¶ Dicēs nūquid cā, que in pterito facta est, possit eē mediū necessariū ei⁹ effectus, q erit in futuro, vt fundamētum iam factū mediū ei⁹ domus, que in futuro fiet? Respondet. ¶ Neq3 qm̄ hoc factū est. s. in pterito, hoc erit in futuro, non eni qꝛ fundamētum factum est domus in futuro erit. Affert cām, ꝛ inqt. Mediū. n. homogonon, h̄ est contemporaneū opʒ esse cum proprio effectu, vt factoꝝ factum, futuroꝝ futuꝝ, cum his, q̄ fiūt mediū opʒ fieri, cū his effectibus, q sunt medium opʒ esse. Assignat autem cām Philoponus, qm̄ quod factum est, nūq̄ est cā futuri. Sed futurum esse, ꝛ esse vel fieri nō sunt homogona hoc est cōtemporanea, vel coelemētaria, ergo factum nō pōt esse mediū necessariū ad effectū futuꝝ.

¶ Preterea fieri non pōt, vt aut indeterminatum, aut determinatum sit ipsuʒ mediū tpo. Falsum. n. erit medio illud dicere tpe.

¶ Amplius neq3 indeterminatum contingit esse tempus medium, neq3 determinatum. falsum. n. erit dicere in medio.

Cōmē. 90m. ¶ Occurres his, q̄ dicta sūt, si nō licet syllogiȥare a cā facta ad effectū futuꝝ fm̄ absolutū tempus, nunqd liceat syllogiȥare fm̄ temp⁹ determinatū (verbi cā) Heri fuit fundamentū. Ergo post duos, aut tres dies fiet domus. Rñdet Aristo. hic, ꝛ inqt. ¶ Amplius neq3 determinatū ɔtingit esse tēpus mediū inter cām factā ꝛ effectum futurū, ita vt fundamēto facto, dici possit post duos aut tres dies fiet domus. Neq3 indeterminatuʒ, ita vt possit dici fundamēto facto, fiet domus, nulla tēporis determinatione facta. Falsum. n. erit dicere in medio, hoc qꝛ in medio tēpore ɔtinget impediri, ꝛ ita ɔtinget falsum esse.

¶ Considerandū est aūt qd naʒ sit qd̄ ɔtinet, vt in rebus post factū esse sit fieri. An p3 facto fiens non herere, nec eni facto factū etiaʒ heret. Sunt. n. fines ac indiuidua, nā vt punctum puncto non heret sic neq3 facto factū. Ambo nāq3 sunt idiuisibilia.

Tex. 14. ¶ Speculandū igitur quid est cōiungens vt post id, quod factū est, sit fieri in reb⁹. ¶ An manifestum est, qd̄ non est habitū cuʒ facto qd̄ fit. Neq3. n. factum cū facto. Termini. n. sūt, ꝛ Atomi. Sicut igiꝛ pūcta adinuicē nō sūt habita, neq3 fcā, vtraq3. n. idiuisibilia sūt.

Cōmē. 91m. ¶ Mouet Aristo. circa ea, q̄ dicta sūt, qōnem nō leuem. Naʒ nos videmus postq̄ factū fundamētū, statim fieri parietē, iteꝝ facto pariete, videm⁹ fieri domuʒ. Ideo q̄rit Aristo. (vt Philoponus exponit) Quid est cā in tali reꝝ gnōne (vt post factū vnum sit fieri alteri⁹) sic ordinate vsq3 ad finē. Hec. n. qd̄ non est leuis. Quia non vr̄ mā facta prius (vt fundamentū causa ipsius fieri parietem) neq3 factus paries cā ipsius fieri domū. Neq3 agens vr̄ esse cā copulans factā cām cum fieri. s. factum fundamētum cū fieri parietē. Materia qdem nō, qꝛ mā non causat, nisi mota, agēs minime, qꝛ agēs pōt ipediri. Ideo qd̄

Expō phil.

est nō leuis de cā copulationis facti cū ipso fieri. Aristo. q̄ p solutione pmittit q̄ factū non esse facto habitū ꝛ causa est qꝛ facta sūt indiuisibilia, modo vnū idiuisibile nō est alteri idiuisibili habitū. Aristo. ergo p̄ ppōnit qōneʒ, cū inqt. ¶ Speculandū igiꝛ qd est ɔiungēs (vt post id) qd̄ factū est. s. fundamentū, sic fieri in reb⁹, cū malis causa, nec effectrix esse possit. Pro rñsione ergo pmittit factuʒ nō posse esse habitū facto, ꝛ inqt. An manifestū est, qd̄ nō est habitū cū facto id, qd̄ fit, ꝛ ita qd̄ supponit falsum. supponit. n. factum esse habitū ipsi fieri, ꝛ q̄rit cām hui⁹ copulationis. Modo falsum est factū esse habituʒ ipsi fieri. Qd̄ ho factū ipsi fieri habitū esse nō possit, probat, ꝛ pmittit p̄ factuʒ facto nō esse habitū, ꝛ inqt. Neq3 eni factum cū facto supple habitum est, cu⁹ cām affert, cū inqt. Termini. n. sūt ꝛ Atomi facta ipsa. Tunc q̄si resumens pbationē, repetit suppositionē, ꝛ inqt. Sicut igiꝛ puncta adinuicē nō sūt habita, qꝛ. s. sūt idiuisibilia, neq3 facta sūt habita, Utraq3 eni. Punctū. s. ꝛ factū indiuisibilia sūt, nō ergo factum facto habitū esse pōt. Ex h̄ vult hēe factuʒ nō esse cām copulatiuā sui cū altero facto. Ut fundamētū, cum pariete, qm̄ cā non pōt copulatiua sui cū aliquo esse nisi illi sit habita, q̄ fundamentuʒ non pōt esse cā copulans se cum pariete, ꝛ ita nec alteꝝ factū cuʒ altero, ꝛ p ɔsequēs cā materialis prius factaꝝ quā hic factū Arist. appellat) non pōt esse cā seipsam copulans cū altero facto, ꝛ tota cā est, qꝛ factū (vt dī sexto physicoꝝ) sicut ꝛ mutatū momēto cognosciꝛ. Et cū indiuisibile sua aptenatura nulli ɔtinueꝛ, nulliq3 habitum esse possit, vt ibidē dictū est. Iure factum facto non pōt habitum esse. Atex. 40. vsq3 ad. 50.

¶ Debes scire habitum esse in minus, q̄ imediatū, qm̄ imediatū nō addit ɔtactū, habitum ho addit, ꝛ ideo nō pñt aliq̄ esse habita, nisi se mutuo ɔtingāt. Preterea fm̄ alios habitū icludit situꝫ, imediatū nō. Ideo non pñt eē aliq̄ habita, nisi in situ aliquo collocenꝛ. Qd̄ si ita est, nō ab rōne dictū est factū facto nō esse habitū, cū sint idiuisibilia tpe, que ꝛ tactu, ꝛ situ carent in tēpore. Circa pri⁹m. notandum.

¶ Nec igiꝛ ob idipsuʒ facto fiens herere pōt. Fiēs. n. diuisibile, fcm̄ idiuisibile ɔstat esse. Ut igiꝛ linea sese hʒ ad pūctū, sic fiēs ad fcm̄. Nā i eo qd̄ fit ifinita sūt facta. Magis aūt d̄ hisce clari⁹ est dcm̄ in vlib⁹ libris de motu.

¶ Neq3 igiꝛ qd̄ fit, cum facto propter idem. Quod. n. fit, diuisibile est, factū aūt indiuisibile, sicut igitur Linea ad punctuʒ se habet, sic id, quod fit, ad factuʒ. Sunt. n. infinita facta in eo, quod fit. Magis aūt manifestuʒ in vlibus de motu oportet dicere de his.

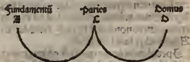
¶ Premissa suppōne, videlʒ q̄ factū nō pōt facto eē habitum, pp indiuisibilitatē facti, p quaʒ nulli pōt eē habitum, nō ex suppositiōe, sed ex rōne, qua probauit suppositionē. Deducit scdo factuʒ non posse eē habitū ipsi fieri, nā cum factū sit idiuisibile, nulli habitum esse pōt, pp sui idiuisibilitatē, qꝛ nec idiuisibili, nec diuisibili. Est eni idiuisibile sua idiuisibilitate nulli habituabile, ꝛ hoc inquit. ¶ Neq3 igiꝛ qd̄ fit, cū facto habitū esse pōt ppter idem, ꝛ ita nō ex suppositione hoc deducit, sed ex rōne, q̄ suppositio pbata fuit, ppterea dicit pp idē, vt det intelligere ex pbatione esse hoc deductū nō ex suppositione. Et q̄ ex suppositione nō deductuʒ sit hoc, sed ex suppositiōis rōne, inqt. Quod. n. fit lʒ supple diuisibile sit, ꝛ alicui habituabile, factuʒ tñ qꝛ idiuisibile est, nulli habituabile est, qꝛ neq3 indiuisibili, neq3 diuisibili, ꝛ ita nec ipsi Cōmē. 92m.

fieri habituabile est. Deide q̄si epilogans rōnē ⁊ id, qḋ ex rōne deducit, inqt. Sicut igit̄ linea ad pūctū se hz, sic id, qḋ fit, ad factū, nā in vno fieri īfinita facta sunt, vt in vna linea, īfinita puncta, q̄re vt punctū nō pōt esse habitum linee pp puncti īdiuisibilitatem, ita nec factum esse pōt ipsi fieri habitū pp facti indiuisibilitatem. Sed q̄a
Tex.c.16. sexto physicoꝝ dictuz est punctū esse imediatū linee, nō tñ puncto (q2 īdiuisibile pōt esse imediatū diuisibili) nō tñ īdiuisibili, ne q̄s credat eodē modo factū posse eē ha-
Tex.c.2. bitū ipsi fieri, ideo rē hāc ad textū physicoꝝ trāsmittit. Ibi.n. declarabit̄ non esse simile, nec valere argumentū hec psūt esse imediata, ergo habita, qm̄ habitū addit cōtactū ⁊ situ, imediatū nō, vt dictū est, ⁊ q2 īdiuisibile sua īdiuisibilitate nihil ꝯtangere pōt, ideo nulli pōt esse habitū. Pōt tñ bñ alicui esse imediatū, q2 pōt esse rei diuisibilis terminus, atq3 finis, ⁊ p ꝯñs rei diuisibili imediatus. ¶ Ex hac scdā ꝯclusione vult hic fundamentū ipm siue cām mālez prius factā, nō posse se copulare ipsi fieri, ita vt post ipsaz sit imediate ipm fieri alteri⁹ rei, ⁊ ita Arist. solū declarauit negatiuā, q2 solū exposuit factū nō posse esse habitū ipsi fieri, ⁊ p ꝯñs pz factā cām, que est mā, nō posse eē ipsi fieri habitā, nec posse seipsaz copu-
Dubitatio Rñ. The. lare ipsi fieri. ¶ Sz q̄d sit copulās fcm cū fieri. ¶ Themistius innuit tale copulans esse tp̄s, nā cū tp̄s ꝯtinenti serie est, facit videri res, q̄ modo fuit, ꝯtineri cū factis. Cū.n. ois gñatio sit in tēpore, ⁊ generatū atq3 factū finis sit gñōnis, qui finis esse nō pōt nisi momēto, tēpus ergo facit vt copulet̄ factū cum fieri, qm̄ facit (vt fieri copuletur suo fini) Et ita lz factū nō possit esse habitū ipsi fieri, pōt illi copulari fm tēporis seriez, eo modo quo finis tandē copulatur ei, cui⁹ est finis. ¶ Ego vo nō itelligo
Propa solo. hanc copulationē fieri a tēpore sine agēte. Sed intelligo hāc fieri ab agēte, qḋ in tp̄e tandē complet eius actionē. ¶ Ex his seqt̄ur, q lz nec factum facto, nec factum ipsi fieri habitū esse possit, tñ per tēpus pōt fieri ipm copulari facto eo modo, quo fieri copulat̄ imediate suo fini.

¶ De eo igit̄ ipso qūo sese hz mediū cuz deīceps fit generatio, hec eo vsq3 sumant̄. Nā ⁊ in his ipsis mediū, ⁊ primū necesse est medio vacare, velut/a/fuit cuz sit factū/c/ Antea aūt fuit/a/ Atq3/c/pricipiuz est ex eo q2 ꝓpinquius est eo pūcto, qḋ est pricipiū tp̄is. Itē c/fuit qm̄/d/fuit. Dato igitur/d/necesse est/c/ fuisse/c/ vo dato, necesse est/a/ prius datū fuisse. Atq3 si mediū hoc acceperis modo, ad id tandem accesseris qḋ medio vacat.

¶ De eo igitur qūo cum eo quod consequēter fit generatione, se habeat media causa, in tm̄ acceptum sit. Necesse est enim ⁊ in his primam ⁊ mediam imediata esse, vt/a/factū, quoniam/c/factum est. Posterius autem/c/ factum/a/autem prius est. Principium igitur est/c/propter id, quod proximum est ipsi nunc, quod est principiuz temporis. Sed/c/ factum est. Si/d/factum est. Cum igitur/d/ factum est, necesse est ⁊ /a/factum esse. Causa autem est/c/d/enim facto, necesse est/c/factum esse/c/autem facto, necesse est/a/prius fuisse factum. Sic autem accipiens aliquod medium stabit alicubi ad imediatum.

¶ His declaratis, ostēdit quomodo in talibus liceat demonstrari, ⁊ primo epilogat. Et potest intelligi per me- Com. 93.
diam causam, vno modo materiaz ipsam, quā superius factuz appellauit. Nam dici hec causa potest media, q2 assumi potest vt medium ad demonstrandum primum. Causa enim materialis posterius facta accipi potest vt media ad demonstrandum prius factum. Ut paries ad demonstrandum fundamentum. ¶ Uel melius epilogus sic intelligitur, vt itelligatur per cām mediam cām priorem, que media dr̄, non (q2 assumi possit vt mediū) sed q2 mediat in generatione inter vltimo factuz, ⁊ pmo factum, vnde inqt. ¶ De eo igit̄ hoc est de causa media, quo modo se habeat, cum eo, quod ꝯsequenter fm generationē, in tm̄ acceptum sit, nam accepimus ipsam non posse habitam esse ipsi fieri. Sed qūo licet demonstrari in talibus, subscribit, cum inqt. Necesse est enim in his primā ⁊ mediam imediata esse. Et per primaz intelligit maiorem extremitatē, que est prius factū. Posterius.n. factum pōt esse imediatū medium ad prius factum, vt paries factus posteri⁹, ad fundamentū prius factū. Propterea subdit, vt/a/factum .s. fundamentū, qm̄/c/factum est, modo/c/factum est posterius ipso/a/⁊/a/factuz prius
Dubitatio. ipso/c. Est.n. fundamentū pariete prius factuz. ¶ Sed dices supius dictū est vnū factum nō esse habituz facto. Modo dicit mediū factū ⁊ pmū factum esse imediata.
Solutio. ¶ Intelligas vel q2 dr̄ia est inter habitū, ⁊ imediatū, vt superius diximus, vel q2 (vt Themistius inqt) Ultimo factum est finis pcedentiū, ⁊ sic lz pcedētia nō sint imediata vltimo facto, vltimū factū semp est imediatū ꝓximo facto, vt paries fundamēto, ⁊ domus parieti, cum finis semp his imediatus sit, quoꝝ est finis. Ex his ꝯcludit qūo fiat demonstratio in talib⁹, ⁊ vult illam fieri posterius facto in demonstratiōe p medio assumpto, nā lz hec demonstratio nō sit a cā ad effectū, est aliquo modo a cā finali, ⁊ pncipio, quatenus est ab eo, qḋ est ꝓximum ipsi nūc, qḋ est pncipiū vltimi effectus, ⁊ finis pcedentis effectus, inqt. Principiū igit̄ ⁊ mediū est/c/scilz paries, ꝓpter id, quod proximū est ipsi nunc .i. ipsi facto in nūc videlz ipsi domui, qḋ qdem nunc est principiū tēporis, in quo fiet vltimum, factū .s. domus. Propterea subdit,

sed factum est, si/d/domus factū est. Erigit ergo demonstrationē, ⁊ inqt. Cū igitur/d/factum est, necesse est ⁊/a/factū esse, cā aūt media est/c. Nam/d/domo facto, necesse est/c/parietem factuz essē/c/aūt pariete facto, necesse est a/fundamentū prius fuisse factū, sic autem accipiens aliquod medium, scilz q sit complete factum, stabit alicubi ad imediatum, qḋ scilicet primo factum est, non supponens aliud complete factum. ¶ Ex his pz in talibus demonstrationē fieri ab effectu ad cām. Qui tñ effectus aliquomodo est pncipiū, quatenus se hz (vt finis respecta prius factoꝝ) Uerum de his postea.

¶ An semp ob īfinitionē mediū cadet. Nō.n. factū facto heret, vt dixim⁹, attamē a medio īcipiendū est, ⁊ ab eo qḋ nūc est primū.

¶ Nūquid semper extra cadet per īfinitū, nō enim

enim est habitū factum facto (vt dictū est.) Attamen incipere necesse est a medio nūc: & ab ipso nunc primo.

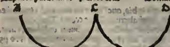
Cōmē. 94m ¶ Sed querit questionē, que videt contra ea, que dicta sunt. Dictū est enim vnum factū non esse alteri facto habituz, & imediatū, at nūc dicit semp posterius factū esse imediatuz p̄ primo facto, inquit. ¶ Nunquid semp extra cadet scilz factum post factum, per infinitū, siue in infinitum, & videt q̄ semper, quia vt dictum est factū non est habitum facto. ¶ Respondet hoc ꝓpositum nō tollere, quia siue ꝓcedat in infinitum in factis, siue non, semper necesse est in demonstratione talium incipere qd̄ est in ipso nunc primo, siue illi ꝓximo, & ꝓcedet ad prius factum. Non curauit autez explicare vtruz factū esse imediatū alteri, & quo nō, quia in sexto explicauit.

6° phy. tex. co. 47. t. 50. factū accipi pōt dupl'r.

Factum enim vt ibidem dicitur, pōt accipi pro facto cōpleto, qd̄ dicit factū in actu. Et pro facto incōpleto, qd̄ dicit factum in potentia. Loquēdo ergo in factis in potentia factum facto non pōt esse imediatum, quia inter quecūqz duo talia mediat aliud factum in potētia. Nō enim fieri pōt fundamentū, nisi prius fiat eius medietas, nec fieri pōt eius medietas, quin prius fiat illius medietatis medietas: & sic in infinitū. In factis vero cōpletis, factum est imediatū facto, quia paries fieri pōt imediate post fundamentū: lz non simpl'r imediate, quum fieri non possit paries, quin prius fiat eius medietas, & iterum medietas medietatis in infinitum, bene ergo facto factum hic vult esse imediatum, quia loquit de factis completis, superius loquitur de factis incōpletis. Et sic, que dicit, bene dicta sunt.

¶ Idē & in futuris seruādū est. Naz si veruz est/d/fore: verū sit prius opz/a/fore. Huius aūt cā est ipm/c. Etenīz si erit/d/prius/c/ipz erit. Et si/c/rursus erit/a/prius erit.

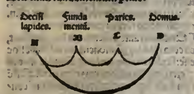
¶ Similiter aūt est: & in eo; qd̄ erit. Si enīz verum est dicere: quoniā erit/d/prius/c/erit. Si vero/c/erit: prius/a/erit.

Cōmē 95m. ¶ Ostendit & in futuris etiā demonstrationē in talibus fieri semp a posteriori ad prius, vt qm̄ si domus erit, paries erit, & si paries erit, lapides parabūtur. Ergo si domus erit, lapides parabunt. Ergo si dom' erit, lapides parabunt. Inquit. ¶ Sil'r aūt demonstratio fiet in eo qd̄ erit, vtpote in futuris, quia semp a posteriori ꝓficiscendum est ad prius. Naz si verū est dicere, qm̄ erit/d/ scilz domus, necesse dicere, qm̄ prius erit/a/scilz q̄ lapides parabunt. Huius aūt cā est/c/scilz quia paries erit, quia (vt inquit.) Si/d/domus erit, prius/c/paries erit. Si vero/c/paries erit, prius/a/erit, scilz prius lapides parabunt. Pz ḡ in futuris eodē mō demonstrationē fieri.

¶ Sil'r aūt & in his ipsis infinitio diuisionis exiris. Futurum nāqz futuri nō heret. Atqz principiū & in ijs ē sumēdū, qd̄ medio vacet. Hec aūt in ipsis operib' ita sese hn̄t: vt diximus. Nā si domus extructa est: lapides icisos fuisse necē est. At id q̄obrez: qz necē est fundamēta fuisse: si domus est facta. Si vero fundamēta facta fuere: necē est lapides ante fuisse. Rursus si domus erit: pari rōne lapides prius erūt. Q ò qdē p mediū mō demōstrat eodē. Faciens.n. antea fundamēta.

¶ Simil'r autē & infinita est decisio & in his. Non enim erunt futura habita adinuicem. Principiū tamē & in his sine medio accipiēdum est. Habet aūt se sic res in operib': si facta est domus: & necesse est & decisos esse lapides. Et factum esse hoc ꝓpter qd est: qm̄ necesse est fundamētū esse. Siquidez & domus facta est. Sin autē fundamentū factuz est: prius lapides esse factos necē est. Iterū si erit domus: similiter prius erunt parietes. (Demonstrantur autem & per mediū sil'r.) Erit enim fundamentum prius.

¶ Sed 3 obijcit, qz & in futuris diuisio factoꝝ erit in infinitū, ergo nō possumus ꝓcedere ab vno facto ad aliud factū nisi semp mediet aliud, quare demrātio in talib' nō pōt esse per imediata. Inquit. ¶ Sil'r aūt & infinita est decisio & in his futuris. Non enīz (vt inquit) futura erūt adinuicē habita, qn semper mediet aliud factum. ¶ Rn̄det & iquit. Principiū tn̄ & in his (vt in p̄teritis) sine medio accipiēduz est, quasi dicat q̄ siue ꝓcedat in infinitū in futuris factis, siue nō. Principiuz tn̄ quo ad nos sine medio accipiēduz est. naz quo ad nos illud est principiū, qd̄ est apud nos primo factū, & tu itelligas illud esse primo factū quo ad nos, qd̄ est complete quo ad nos primo factū, & nō in potētia, qz sic nō dat primū: tale enim primo factū cōplete accipiēduz est sine medio, ita vt scit sit primo, & nulluz aliud cōplete factum p̄cedat. Et ponit exēpluz in factis de p̄terito. Cum ingt. Habet aūt se sic res in opib', h̄ est in factis cōpletis, vt si fcā est domus necesse est & decisos eē lapides, & factū est hoc. i. & decisi sunt lapides ꝓp qd est. i. ꝓpter idest: qm̄ necesse est fundamentū factū esse, siqdez & domus fcā est. Sin aūt fundamentū est, prius lapides esse factos necesse est, & ita in p̄teritis, in futuris vero sil'r. Iterū si erit domus, sil'r prius erūt parietes. (Demrāt aūt & p mediuz sil'r) h̄ qz erunt parietes, qm̄ erit fundamētuz prius. Ergo a primo ad vltimū, si domus erit, paries erit, si paries erit, fundamētū erit, si fundamentū erit, lapides erūt, quare si dom' erit, lapides erūt. Tu vero hec itellige (vt supius diximus.) Diximus n. supius fcā siue in futuro fieri, siue in p̄terito sumant, in potētia siue incōplete eē infinita, actu vero siue cōplete sumpta esse finita. Quare, vt incōplete su

Cōmē. 96m.

ficat nomē. ¶ Siue (qḋ idem est) Altera est rō noialis, quę dr̄ iterpṙtatiua nois. Altera supple erit ipsi⁹ significati (vtpote gd ipsum est) ⁊ ponit exēplum noialis defi-nitionis, ⁊ inqt. Ut ipsuz nomen triāgulus, qḋ significat, gd est inq̄tuz triāgulus, hoc est inq̄tuz nomen triāguli. Deide sequunt̄ illa ꝟba qḋ quidem hītes ⁊ reliqua, ⁊ pñt legi sic. Qḋ quidem hītes quid est, illud qḋ significat, quęrimus pp quid est. Et tunc iuxta hanc expōnem velle vr̄ Arist. de noie esse, duas q̄ōnes, vt gd significat nomen, ⁊ pp gd significat, vt hoc nomen lapis gd significat, si dr̄ Silicē, vel Marmor, quęri pōt vlterius, quare, ⁊ possumus dicere q: ledit pedez. Siliter de nomine triāgulus, quęri pōt gd hoc nomen significat, ⁊ possum⁹ dicere hanc figuraz, quę in puluere est. Itez si quis quęrat pp quid, dicemus, q: triāgulus dr̄ q: est trium angulo. ¶ Uel lege sic, qḋ quidem significatuz triāguli habentes gd est .i. esse, ⁊ q̄ sit, quęrimus pp quid est, ⁊ tūc vult sciri aliqñ rem esse ex iterpṙtatiua rōne, ⁊ cū scitur rez esse ex iterpṙtatiua rōne, quęrimus pp quid est res

Philopo.

illa. ¶ Philoponus legit sic, qḋ quidē habētes gd est, h̄ est quā dꝺ̄finitionē noialē cū inuenimus prius qḋ est. Tūc q̄rimus pp gd est .i. causalē rei definitionē, q̄ est assecutiua naturę rei, ⁊ ita innuit ordinem definitionum, est definitio nominalis prior postea essentialis, quę est ⁊ causalis, ⁊ hęc expositio magis placet.

¶ Difficile aūt est hoc pacto sumere ea quę nescimus esse, causamq3 difficultatis antea diximus, naz neq3 si sint an non sint scimus, nisi per accidens.

¶ Difficile aūt est sic accipere, q̄ nō scim⁹ gd sūt, cā aūt pri⁹ dicta est difficultatis, q: neq3 si est aut nō est scimus nisi ſm accidens.

Cōment. 68.

¶ Quia Aristo. accepit duas esse definitiōes. Alteraz nominis. Alteram rei, quā causalem ⁊ pp quid appellauit.

Expō Phil.

Nūc (vt Philoponus arbitrat̄) ponit dr̄iam iter illas ⁊ vult definitionē nois posse haberi sine p̄scientia ipsi⁹ q: est. Scimus .n. quid nois vacuum, ⁊ nō scimus q: est. At definitio rei hr̄i nō pōt, nisi pṙsciamus q: est res. Et iuxta hęc lege. ¶ Difficile āt imo impossibile est sic .i. gd ditatiue accipere ea, quę nō scimus q: sūt, ⁊ cā difficultatis dicta est prius. s. q: si est p̄cedit gd est. At gd nois hr̄i pōt sine p̄scientia existētię rei. Et dices ꝫ qm̄ definitio gd nois vr̄ sufficere p sciētia existentię rei. Rn̄det talē non sufficere, q: neq3 si est aut nō est scimus p definitionē gd nois supple nisi p accn̄s, vtpote inq̄tuz rō nois sumitur,

Alia expō

aliq̄ modo ab accn̄tib⁹ rei, q̄ significat̄ p nomē. ¶ Uel fortasse aliter hęc ꝟba itelligi pñt, dictū est .n. post sciaz gd nois, esse sciam quid rei. Contra gs obijceret, q: tunc gd rei posset haberi sine p̄scientia existētię, cum statim ad gd nois sequat̄ gd rei, Rn̄det. ¶ Difficile aūt est sic, scilz gdditatiue accipere ea, q̄ nō scim⁹ q: sunt, ⁊ ita post sciam gd nois, nō statim scimus gd rei, nisi cū difficultate ⁊ causa difficultatis dicta est prius, q: non modo ignoramus quid est ignorato q: est, imo nō possumus scire, q: est nisi sciamus gd est, q: ignorato gd est, ignoramus q: est, ⁊ solū per accidens posset sciri. Quare itelligendū est post sciam nois seq sciaz gd rei, nō tñ sine scia existētię illius rei. Sed post sciam gd nois, habebimus simul gd rei, ⁊ q: est per artez supius assignatā. Diximus .n. q: est, qñ hētur nō per definitionē, nō sciri nisi per accidens.

¶ At eni oratio est vna dupliciter. Alia nāq3 ꝯiunctione est vna, vt ilias. Alia q: vnum de vno declarat, non p accidens. Una igit̄ hęc est diffinitio diffinitiōis quā dꝺ̄ximus. Alia autē est diffinitio oratio quę declarat ꝑpter quid est. Quare prior significat quidem, sed non ostēdit, posteriorem aūt patet quasi demonstrationem esse ipsius gd est, positione differentem a demonstratione.

Tex. 10.

¶ Ratio aūt vna dupliciter est, hęc quidē cōiuncte, vt Ilias. Alia ꝟo vnum de vno ostē dens non per accidens. Unus gdem igitur terminus termini est, q dictus est. Alius ꝟo terminus est ratio demonstrans ꝑpter quid est, quare prior significat gdem, demonstrat aūt minime. Posterior ꝟo manifestuz est, qm̄ erit vt demonstratio ipsius quid est positione differens a demonstratione.

Cōment. 69.

¶ Dictum est definitionē esse rōnem, siue orationē, ipsi⁹ gd est, propterea ex his, quę orationi accidunt (vt Philoponus inqt) ponit accidentia definitionis, Et inquit. ¶ Ratio autem vna dupliciter est, hec quidem coniunctione vna est, vt Ilias. Tota enim historia de bello Troiano est vna oratio coniunctiōe vnius dictiōis, quę est hęc Ilias. Significatur eniz tota oratio de bello Troiano vno nomine, videlz Ilias. Potest etiam oratio esse vna ꝯiunctione .i. copulatione, vt copulatiua propositio Socrates est ph̄us, ⁊ Socrates est musicus, vel disiunctione, vt Oē ens est agēs vel patiēs. Sic igit̄ oratio est vna p⁹modo, quę ꝯiunctione est vna, siue illa ꝯiunctio sit dictio, siue nota, Alia ꝟo dr̄ vna, q: declarat vnū p̄dicatuz ⁊ nō per accn̄s de vno subiecto, eo qḋ est assecutiua vnius nāę. Dixit nō per accidens, q: si per accidens p̄dicaretur p̄dicatum de subiecto, cuz accn̄s sit aliud gd ab ipso subiecto. Talis definitio non diceur vna oratio, sic igit̄ oratio dupl̄r dr̄ vna, aut ꝯiunctiōe, aut essentia ⁊ vnitate p̄dicati, quare cū definitio sit oratio, etiā definitio dicet̄ vna dupl̄r, ꝯiunctione, ⁊ sic definitio noialis est vna, aut vnitate p̄dicati, ⁊ sic definitio quid rei est vna. Patet ergo (vt recte Philoponus inqt) ex accidentibus orationis, quę est genus definitiōis, colligi accidētia definitionis, quę est illi⁹ spēs. Ex his colligit definitiōes definitionum, ⁊ p̄ dꝺ̄finitionis dicētis gd, est .n. definitio dicēs gd. Oratio vna vnū de vno declarans nō per accidens, ⁊ h̄ inqt. Unus gdem igit̄ termin⁹ ⁊ definitio termini, id est definitiōis est, qui dictus est. Dictum est .n. definitionem dicentē gd esse orationē vnā. Unū p̄dicatū de vno subiecto p se declarantē. Deinde ponit definitionē definitiōis causalis, q̄ dicit pp quid ⁊ inqt. Alius ꝟo termin⁹ est oratio demonstrans pp gd, hęc est definitio definitiōis dicentis pp gd, tacuit aūt definitionē definitiōis noialis, q: supius eam posuit. Ex his (vt mihi vr̄) colligit dr̄iam īter definitionē dicentē gd, ⁊ definitionē dicentē pp gd, ⁊ inqt. Quare prior gdem definitio, q̄ dicit gd, significat gdem ipsum gd rei supple, demonstrat ꝟo minime, cuz potius sit vt ꝯclusio, ⁊ nō vt demonstratio. Ut dicemus postea. Posterior ꝟo .s. quę dicit pp gd, manifestum est qm̄ erit quasi demonstratio ipsius quid est .i. ipsius definitiōis dicētis gd positione differens a demonstratiōe, hęc est differentia.

Error ali⁹z

¶ Ex hoc apparet error eorum, q dixerūt Aristotelē posuisse dr̄iam inter nominalem definitionem, ⁊ definitionē dicentē pp quid. Hoc .n. falsuz est, ⁊ superfluum, quia superius posuit.

¶ Interest

¶ Interest.n.cuz pp quid tonitat, atqz qd est tonitruũ dr̃. Qnippe cũ ad primũ hec accõmodet redditio, qr in nubib⁹ ignis extinguit. Ad scdm hec cõpetat, sonus cũ extinguit in nubibus ignis. Quare eadẽ rõ diuerso dicit modo. Et illo quidez modo cõtinua est demonstratio, hoc autem est diffinitio.

¶ Differt enim dicere propter quid tonat, ꝛ quid est tonitruum, Dicet enim sic qdem, ppter id, quod extinguitur ignis in nubibus. Quid tonitruum est. Sonus extincti ignis in nubibus. Quare eadez oratio alio modo dicitur, ꝛ sic qdem demõstratio cõtinua, sic autem definitio.

Cõme. 70ᵐ. ¶ Dixit causalẽ definitionẽ, quã pp qd vocat, a demonstratione nõ differre nisi positiõe. Nũc illud declarat, ꝛ sumit p demfone hãc, vz. Quia extinguit ignis in nubibus, p dfinitiõe vo pp qd, sumit sonus extincti ignis in nubib⁹, qp illa sit demõstratio pz, qr si q̃ratur pp qd Tonat, ipse demõstrãs. Dicet, qr extinguit ignis in nubib⁹. Quod vo alia sit definitio, et ɔstat, qr si q̃ratur qd sit tonitruũ. Dicet definiẽs. Sonus extincti ignis in nubib⁹. Quare pma est demõstratio, cũ assignet p cã quęsiti pp qd. Scda dfinitio, cũ assignet rñsio ad q̃situz qd est, vñ ingt. ¶ Dixi definitionẽ pp qd nõ differre a demfone, qr differt dicere in qõne pp qd tonat, ꝛ qd est tonitruũ, nam ad primã qõnẽ dicet demonstrãs sic qdẽ, pp id qd extinguit ignis i nubib⁹, ꝛ sic totũ hoc qr extinguit ignis in nubib⁹, p demfone sumit, qr assignat p cã in quęsito pp qd, qd tonitruũ est si fiat qõ, dicet definiẽs, Son⁹ extincti ignis in nubibus, ꝛ sic ħ totũ. Sonus extincti ignis in nubibus est definitio pp qd, qr assignat p rñsione ad q̃situm qd est. Modo hec duo.s. ꝛ illud qd assignat pro causa in q̃sito pp quid, ꝛ qd assignat pro rñsione in q̃sito qd est eadẽ sunt, ꝛ in paucis differũt, ideo ɔcludit. Quare eadẽ oratio alio modo dr̃ atqz alio, lz re ꝛ subiecto eadem sit, ꝛ sic qdem (vt assignat pro causa in quęsito pp qd) est continua demonstratio, sic aũt, scilz vt assignat rñsio in quęsito qd est, est definitio. ¶ Sed dices nõ videtur eadẽ oratio esse, Utraqz illaꝝ, qr pma quę assignatur p causa, nõ sumit sonuz. per quẽ datur itelligi definitio dicẽs qd. Ut eni dicemus, Tonitrui definitio dicens quid, quã Philoponus vbiqz mãlem appellat, est hęc, Sonus in nubibus, modo illõ, qd assignat pro cã in q̃sito pp quid, nõ sumit hanc partem, quę est loco definitionis mãlis, siue dicentis qd, illud vo quod assignatur p definitiõe in q̃sito qd est, sumit illam ptem, nã definiens rñdet, est sonus extincti ignis in nubib⁹, ergo hęc oratio non vr̃ eadem, Imo differt re, cũ in vna aliqd sumat, qd non sumit in altera, aggregat eni secunda vtrãqz definitionem ꝛ dicentẽ quid siue mãlem, ꝛ dicentem pp quid siue formalem, quas pma oratio non comprehendit, vt itelligenti pz. ¶ Et dicendũ (vt innuit Philoponus) demonstratorẽ pmisisse mãlez cãm tonitrui, scilz sonũ, vt facturus ipsam ɔclusionẽ, sumpsit aũt formalẽ vt vtilem sibi ad demonstrationez, ꝛ sic si recte intellexi, vult mãlem esse subintelligendã, hoc pacto, ppter qd tonat. Demõstrator rñdet, qr extinguit ignis in nubib⁹ tonat. Modo tota hec, qr extiguit ignis in nubib⁹, Tonat, est assignata p demonstratione, p causa vo quęsiti. Illa solum, qr extinguit ignis in nubibus. Pretermisit ergo, qr assignauit cãm, ex qua segtur illõ qd pretermisit. Debet aũt subitelligi, cum assignetur illa oratio pro demonstratione. Nam tũc in tali oratiõe habent tres termini maior, q̃ est passio, videlz tonat. Minor subiectũ, videlz nubes, ꝛ cã, videlz extinguit ignis in nubibus, ꝛ ita habet tota demõstratio, Aristo. vo ptem illaz, qr (vt dicit Philopon⁹) definitio habẽs in seipsa cãm existentię rei, modo quodam ostẽdit rem illam, quare oratio quam p causa assignauit, vr̃ quodãmodo tota demonstratio. ¶ Sz dices dato qp debeat subintelligi in oratione illa, quę assignatur pro dmonstratione, mãlis definitio, qũo differt positione ab eadẽ oratione quę assignatur p definitione. *Dubitatio. Prima.*

¶ Preterea, Utrũ sit alia dr̃ia, etiam dubitat. ¶ Rñdet Philopon⁹ ad primã, eas positione differre, inq̃tuz definiens qdez in secunda, quã pro definitione assignat, incipit a mãli causa cum dicit est sonus, ꝛ descẽdit in formalem cãm, cum inquit extincti ignis. Demonstrãs vo in pma, quam pro demonstratiõe assignauit. Prio sumit formalẽ causam tanq̃ mediũ terminũ cuz dicit, qr extinguit ignis. Deinde sic ɔcludit mãlem, cum subintelligit, Tonat, ꝛ sic differũt positione siue ordine terminoꝝ. *Secunda. Rñ. Philo. Ad pᵐᵃ*

¶ Uel aliter (vt Philoponus et innuit) differũt positione, qr in oratione, q̃ pro causa assignat demonstrans separauit formalẽ cãm a mãli, qr accepit expresse formalẽ, ptermittẽs mãlem, volẽs illam eẽ subinferẽdã, definiẽs vo in oratione, quã p definitiõe assignat, simul formalẽ ꝛ mãlem quasi p vno termino sumpsit. *Alia respon.*

¶ Ad scdaz vo dicendũ est, qp nõ solũ oratio illa est alia vt assignat pro causa, ꝛ vt assignat p definitiõe pp positionẽ terminoꝝ, sed pp dr̃iam modi, quo accipiunt termini, nam ea oõ vt assignatur pro definitiõe, termini sumunt in abstracto. Ut vo assignat pro causa ꝛ demonstratiõe, termini assignat in ɔcreto. Quam dr̃iam Arist. non expressit, qr q̃si per se pz. *Ad 2ᵐ.*

¶ Sed dices nõne accidẽs ꝛ in abstracto, ꝛ in ɔcreto sumi põt, ergo vtroqz modo dfiniri. *Obiectio.*

¶ Propter hãc cãm fortasse Arist. tacuit hanc dr̃iaz in tali oratione, cũ vtroqz modo illa passio, quę tonitruũ est, accipi ꝛ definiri possit, ꝛ solũ accepit dr̃iam penes positionem. Sigs eni diceret tonare est sonare ignis extincti in nubibus, nõ male diceret. *Solutio.*

¶ Uel fortasse dici põt, Accidentia nõ posse dfiniri pprie, nisi vt sumunt in abstracto, qr definitio nõ est nisi substãtię, vel ei⁹ qd hz modũ substãtię, modo accñs in ɔcreto nec est substãtia, nec se hñs p modũ substãtię. Propterea pprie in abstracto definit, vt vo demonstrat, accipit in ɔcreto, qr nõ demonstrat, nisi, vt pdicatum de subiecto, de quo pprie in ɔcreto pdicatur. *Alia solu.*

¶ Animaduerte Aristo. Orationẽ, quã demonstrans assignat p demonstratiõe, siue p cã, appellare cõtinuam demonstrationez, qd cur sic appellarit, nõ ɔstat. *Cur Aristo. eam orationẽ q̃ a demõstrãte p demfone assignat cõtinuaz demfonẽ appellaverit.*

¶ Alexãder eam orationẽ continuam dicit inq̃tuz non hz diuisas ppositiones aut separatas a ɔclusione, sed vt in vna q̃dam ɔnexione enũciatas. Quam expõnez Thomas noster segtur. ¶ Philoponus vo dicit eam orationem esse ɔtinuam demonstrationẽ, qr est in pma figura, cũ nec mediũ supponat extremis, nec exponit. ¶ Ego vo his nõ aduersando, dicerẽ Arist. totã illam orationẽ (qr extinguit ignis in nubibus) Tonat, appellare continuam demonstrationẽ, qr ppositiones sunt ɔiunctę per notam causalẽ qr cuius oppositum est in demonstratione explicita, nã in ea ppositiões abiunctę sumuntur per nullã notam ɔiunctę, nisi solo medio termino. *Alexãder. et Sanc. Tho. Philopo. Propa expõ.*

¶ Preterea est tonitrui diffinitio son⁹ in nubibus, atqz hoc est dmonstratiõis ipsius qd est positio. Est igitur diffinitio vna quidem

oratio ipsius quid est conclusio. Eorum aūt diffinitio que medijs vacant indemonstrabilis est ipsius quid est positio.

℄ Ampliꝰ est terminus tonitrui sonus in nubibus, hoc aūt est ipsiꝰ qd est demonstrationis conclusio. Immediatoꝝ vero terminꝰ positio est ipsius qd est indemonstrabilis.

Com. 71ᵘᵐ. ℄ Locutus est de definitione noiali, τ de definitione causali dicēte pp qd, at nunc de alijs duabꝰ definitionibꝰ inquit. ℄ Amplius vltra has definitiōes, q̄s dixit est aliꝰ tonitrui terminus dicēs qd, que eius mālis definitio dr̄, vt plz Philopono, qꝛ datur p genus τ p subiectum, in qbus vt in mā fit tonitruū, τ est sonus in nubibus. Deide innuens diiam huiꝰ ad definitionē dicentē propter qd, inqt. Hec aūt est ipsius qd est, hoc est dicētis qd, τ ꝯclusio demonstrationis. In demonstratiōe eni concluditur sonare siue sonare nubes, qꝛ patiunt̄ in ipsis ignis extinctionē. Deinde ponit aliam definitionē, que nec est demonstratio, nec ꝯclusio demonstrationis, sed positio in sciētia, quasi illius dignitas, vt in geometria ipsiꝰ puncti. Punctus est, cuiꝰ pars nō est, τ in arithmetica vnitas est pncipiū pmū numeri. Et inqt. Immediatoꝝ vero terminus atq3 definitio positio est ipsius quid est, qd est indemonstrabile. Dicunt̄ aūt hec imediata pūctus in geometria, τ vnitas in arithmetica, qꝛ in talibus sunt pma nihil habētia prius in quo resoluunt̄ in talibꝰ sciētijs (vt diximus) Definitiones ergo talium dicunt̄ dignitates particularium sciāꝝ, qꝛ supponunt̄, vt positiones.

℄ Est igitur diffinitio vna qdem oratio ipsiꝰ quid est indemonstrabilis. Alia vero ratiocinatio ipsius quid est a demonstratione differens casu. Et tertia demonstrationis ipsius quid est conclusio.

℄ Est ergo terminus vnus quidē ratio ipsius quid est indemonstrabilis. Unus vero syllogismus ipsius quid est casu differēs a demonstratione. Tertius vero ipsius qd est demonstrationis conclusio.

Com. 72ᵘᵐ. ℄ His declaratis. Nūc colligit oēs definitiōes rei. Dico rei, qꝛ noialem nō enumerat fortasse supponēs illā enumeratā, τ inqt. ℄ Est ergo terminus vnus qdem rō eiꝰ quid est expositiua, qd demonstrari negt, quā positionē appellauit in sciētijs. Unus vero terminus τ secūdus est definitio pp qd syllogismus ipsiꝰ quid est casu differens a demonstratiōe, casu qdem, qꝛ penes cōcretū τ abstractum (vt dictū est) τ non modo casu, sed positione, vt dictū est. Tertius vero terminus est ipsiꝰ qd est, τ materialis definitio dmonstratiōis ꝯclusio.
Dubitatio. ℄ Sꝫ vident̄ qnq3 definitiōes (vt Themistius innuit) Prima noialis. Secunda dicēs qd τ materialis tm̄. Tertia causalis tm̄. Et dicēs pp quid. Quarta vtramq3 complectens, scilꝫ τ qd
Solutio. τ pp quid. Quinta deniq3 positio in scientijs. ℄ Et dicēdū sine dubio esse qnq3 si enumerent̄ distincte. Sed qꝛ causalē τ qd cōplectentē Arist. simul enumerauit. Ideo q̄tuor esse vident̄, vna .s. cōprehendente duas.

℄ Patet igr̄ ex hisce q̄ diximꝰ, quo pacto est, quo pacto nō est ipsius qd est demrātio. Et quoꝝ est τ quoꝝ nō est, quotq3 modis preterea dr̄ diffinitio, quoq3 pacto ipꝫ qd est ostēdit. Et quo pacto et nō ostēdit. Atq3 quorū est τ quoꝝ nō est. Insup quō sese hꝫ ad demrātionē, quo neq3 mō fieri pōt, τ quō fieri negt, vt eiusdē sit diffinitio demōstratione.

℄ Manifestū igit̄ ex dictis est τ q̄liter est ipsius qd est demonstratio, τ quō non est. Et quoꝝ est, τ quoꝝ non est. Amplius aūt definitio τ quot modis dicitur, τ qualiter quid est demonstrat, τ quō non demonstrat. Et quoꝝ est, τ quoꝝ nō est. ℄ Adhuc aūt τ ad demonstrationē quō se hꝫ, τ quō contingit eiusdem esse, τ quomodo non ꝯtingit. Tex. 11.

℄ Epilogat omnia, que dixit, τ inqt. ℄ Manifestum est igit̄ ex dictis, τ qualiter est ipsius quid est dmonstratio, qꝛ simul scilꝫ inuestigatur cum demonstratione, τ quō nō est, qꝛ vt conclusio τ pdicatū non demonstratur. Preterea ex dictis etiam pꝫ τ quorum, id est quaꝝ definitionum propium est inuestigari cum demonstratione, qꝛ illarum rex definitionum proprium est inuestigari cū demonstratione, que alijs inexistunt, vt definitionū eclipsis, Tonitrui τ talium. Et quaꝝ definitionum nō est proprium cum demonstratione inuestigari, qꝛ definitionū imediatoꝝ. Amplius ex dictis pꝫ quot modis definitio dr̄, qꝛ duplex nominalis, τ rei declaratiua, que vlterius quot modis subdiuisa sit, etiam pꝫ. Insuper ex dictis pꝫ, quō quid est atq3 definitio demonstrat, hoc est quō definitio est vtilis ad demonstrationē, nam formalis definitio dicens ppter quid est vtilis, vt medius terminus, τ quō non est vtilis, qꝛ formalis definitio nō est vtilis, vt fiat ꝯclusio demonstrationis. Rursus ex dictis pꝫ quoꝝ est definitio, qꝛ incomplexoꝝ, τ quoꝝ non est, qꝛ nō est complexoꝝ. Adhuc pꝫ ex dictis quō definitio se hꝫ ad demonstrationem, nam dictum est, qꝛ est demonstratio positione differens. Demū pꝫ ex dictis quō ꝯtingit eiusdem esse definitionē τ demonstrationē, qꝛ sm aliā atq3 aliam rōnem, nam alicuius est definitio inq̄tum definibilis, τ eiusdem est demonstratio, inq̄tum demonstrabilis, τ quō non ꝯtingit, qꝛ eiusdem codē respectu non est definitio τ dmonstratio. ℄ Sed circa hec dubitaret q̄spiam, qꝛ Philoponus dicit duas definitiones dicentem qd, τ materialem, τ dicentem ppter quid, τ formalē, definitio data p agens τ per finem q̄ definitiones sūt, Utrꝝ formales aut materiales. ℄ Robertus Lincomēsis cognomēto Grossatesta tradit definitionē oēm esse aut formalē, aut mālem, τ dicit eam, que dicit finalē cām, esse formalem, qꝛ finis opatio est ab ipsa forma egrediens. Eam vero, que dicit agentē cām, asserit esse mālem, quia agens potius in māꝫ reducitur qꝛ vtraq3 cā vnde motus pncipium est. ℄ Sed hoc non plꝫ, qꝛ lꝫ forma finis τ efficiens (vt scdo libro physicoꝝ dicit) multoties ꝯcidant in idem, nūq̄ tn̄ agens venit in speciem materie. ℄ Alij vero dixerunt agentē cām, τ finem reduci in formaꝫ, τ ita definitiōes ille formales dici psūt. ℄ Sed eadem rōne definitio dicens mām dicetur formalis, qꝛ mā reducit̄ ad agentem causam (vt scdo physicoꝝ dr̄. ℄ Ego vero in verbis Aristo. non legi que sit formalis definitio, τ que sit materialis. Sed dicit aliquā esse dicentē quid. Aliquā vero causalem dicentē ppter quid. Propterea saluo meliori iudicio, dicerem oēm definitionem dicentem cām quāuis esse formalē, modo sit generans, τ faciens ppōnes imediatas. Unde siue detur p māꝫ, siue per formā, siue per quāuis causam, siue simul, siue seorsū mō faciat ppōnes
Dubitatio
Rob. Linco.
Refutatio
Tex. co 70.
Alia solo.
Refutatio
Tex. co 26.
Propria solo.

Caus̄ ois de finitio q̄ dicit cis dicat formalis τ q̄ dicit qd mālis. positiones demonstrationis imediatas, formalis dicet definitio. Unde causalis definitio, τ formalis, τ dicēs ꝓpter qd idez est. Cur ꝟo omnis talis, quę dicit cām, dicatur formalis. Arbitror esse qꝛ forma dī omne declarās, τ alio notius. Definitio ꝟo dicēs qd (vt gen⁹ τ subiectū) verbi cā sonus in nubibus, dī materialis, qꝛ omne declaratū τ ignotum potest materia dici respectu declarantis τ respectu notioris. Pręterea genus τ subiectum alicuius passiōis semꝑ sunt materię, in qbus passio illa fit. Fateor tñ Aristo. in hac definitionū numero nec materialis definitionis, nec formalis meminisse. Melius autem res hęc patebit per ea, quę Aristo. dicet postea.

℄ Cū āt tūz arbitremur scire cū cognoscim⁹ cām. q̄tuor ꝟo causę sunt, vna qdē qdditas, alia aūt q̄ cū sint hoc eē necesse est, τ tertia q̄ primū mouit, τ q̄rta gr̄a cui⁹ cętera fiūt, oēs hę ꝑ demonstrationis mediū ostdunt.

Tex 11 ℄ Qm̄ aūt scire opinamur, cum scim⁹ cām. Causę aūt q̄tuor sūt. Una qdē qȯ qd erat esse. Una ꝟo cūz hęc sint, necesse est h̄ eē. Alia autē, q̄ aliqd prio mouit. Quarta ꝟo, cuius gratia, oēs hę per mediū ostenduntur.

Cmē.74 ℄ At nūc, ꝙ mediū demonstratiōis sit cā, vult d̄clarare, quo fit (vt recte illud Themistij dictū sit) mediū cām, τ definitionē idē esse. Accipit itaqꝫ ꝑmo oēs causas ꝑ mediū ostēdi, τ intelligit nō ꝙ illę per mediū ostēdant, vt pędicata vel ꝯclusiones. Sed ꝙ vnaqueqꝫ ipsaꝝ ostēdatur ꝑ mediū (vt Philoponus inqt) Quia locū medij cōplet. Uel ostēduntur ꝑ mediū. Ut cointellectę in demonstratione, nō vt itellectę ꝑ demrātionē. Unaqueqꝫ enī causa ostditur per mediū, qꝛ nobis innotescit eius rō in demonstratione per rōnem medij, inqt. ℄ Qm̄ autē scire opinamur cum scimus cām rei existentię. Et causę ipsę q̄tuor sūt. Forma, quę dī quod quid erat esse. Materia, quę est de numero illaꝝ causaꝝ, quę cū sint, necesse est hoc eē, τ loqtur in plurali, ꝓꝑ effectus artificiales, q̄ nō vna mā constant, sed plurib⁹. Uel loqtur respectu primarum materieꝝ, ex qbus ꝯstant effect⁹ naturales, nā lꝫ prima mā vna oium sit, eiusdez effectus plures sūt materię proximę. Modo mā cōmuni posita nō necessario effectus est, sed ꝓximis materijs acceptis, τ dixit singulariter, quę cū sint, necesse est hoc ē, qꝛ res rōne māę est necessaria necessitate simpliciter, necessitas ceteraꝝ causaꝝ est ex ꝯditione (vt secūdo physicoꝝ dī) Tertia causa efficiēs est, quę est aliqȯ mouēs, vel quę aliqd ꝑ mouet, τ dixit ꝑmo, fortasse ad d̄rīaz instrumētaliū causaꝝ. Uel dixit ꝑmo (vt Philopon⁹ innuit) ꝓꝑ causas agētes secūdarias. Quarta est finalis cā, quę est cui⁹ gratia cętera fiūt Ideo ꝯcludit omnes has ꝑ mediū demonstrationis ostēdi, qꝛ sub rōne medij in demonstratione indicantur, ꝓꝑ quod verbum per, sonat potius similitudinem, τ accipitur pro ipso vt, quasi sit sensus omnes has nobis patere in demonstratione vt medium.

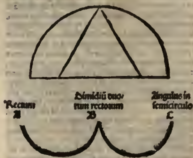
℄ Nā id qȯ cū sit necesse est hoc esse, non est vna ꝓpōne sumpta, sed saltē duab⁹. Hoc aūt est cū vnū mediū habent. Hoc igit̄ vno sumpto necesse est conclusionē esse.

℄ Eteni id, quo existente, hoc necesse est esse. Una qdē ꝓpositione accepta non est, duab⁹ aūt ad minimū. Hoc aūt est, cū vnū mediūz habeant. Hoc igitur vno accepto, conclusionem necesse est esse.

Cmē.75 ℄ Quia Aristo. in proximo textu de māli causa ita dixit. Una ꝟo, q̄ cū sint necesse est hoc esse. Ideo nūc exponit quō hęc verba intelligenda sūt. Potest .n. intelligi ex materia aliquid seq. Uel vna ꝓpositiōe assumpta, vel duabus, ideo inqt. ℄ Etenim id, quo existente, necesse est h̄ esse, vna qdem ꝓpositione accepta, nō est, qꝛ ex vna ꝓpositione syllogistice nihil seqtur, sꝫ necesse est hoc, acceptis duab⁹ ꝓpositionibus ad minus. Hoc aūt est, hoc est dico aūt in duab⁹ ꝓpositionib⁹ cum ꝓpositiones hēant vnum mediuz, in quo cōmunicant, nam hoc vno medio sic in duabus ꝓpositionibus assumpto, necesse est conclusionem esse, sed si in vna propositione assumerent̄, nō esset conclusio necessario sequens. Similiter si duę propositiones assumerent̄ non in vno medio cōmunicātes, nihil seqtur. Et (vt recte expositor inquit) Hęc expositio in oībus causis intelligitur, non enim ex causa in vna propositione assumpta necessario ꝯclusio sequit̄ sed cū causa assumitur in duabus ꝓpositionibus. Sen.Exp.

℄ Patet aūt τ h̄ pacto. Cur rect⁹ his angul⁹ est. q in semicirculo designat̄, qd cūz sit rect⁹ est ille. Sit itaqꝫ rectus/a/ Dimidiū duoꝝ rectoꝝ/b/ angul⁹ deniqꝫ q est in semicirculo designat⁹/c. Ut igit̄/a/ id est rect⁹ cōpetat ipsi/c/ id est angulo q est in semicirculo designat⁹. cā est ipm̄/b. Nā duoꝝ qdē rectoꝝ dimidiū ęq̄le est ipsi/a. Ipm̄ aūt/c/ ęq̄le est ipsi/b. Angulus .n. in semicirculo d̄signat⁹ duoꝝ rectorū dimidiū est. Cū igt̄/b/ duoꝝ rectoꝝ dimidium sit/a/ cōpetit ipsi/c/ qȯ qdē est rectū cūz angulū eē q est in semicirculo designatus.

℄ Manifestū aūt τ sic, ꝓꝑ quid rectus est, q in semicirculo est, quo existēte rect⁹ est. Sit igit̄ rectus in quo/a/ mediuz duoꝝ rectoꝝ, in quo/b/ q est in semicirculo, in quo/c. Ei⁹ igt̄, qȯ est/a/ rectū iesse/c/ q est i semicirculo. Causa est/b. Hic qdem .n. ipsi/a/ ęqualis est/c/ aūt ipsi/b/ duoꝝ .n. rectoꝝ mediū est/b/ igit̄ existēte medio duoꝝ rectoꝝ/a/ inest ipsi/c/ hoc autē erat in semicirculo rectum esse.

Cōm.76ᵐ. ¶ Explificat de his, quę dixerat, & ondit p exépla, quō per vnumquodq₃ genus causę ꝯungit demonstrationez fieri, & pmo in genere causę materialis ponit exéplū, & q̄dez in mathematicis, supponit.n. angulū q est in cōcauo semicirculi, esse dimidiū duoꝝ rectoꝝ, quod ex tertio libro Euclidis demōstrari pōt, & nūc supponaꝭ, nō.n. exéploꝝ quęrimus veritaté. Supponit scđo dimidiuz duorū rectoꝝ esse rectum, qđ ilico pꝫ, sicut dimidiū duoꝝ palmoꝝ est palmus, & duoꝝ digitoꝝ digit⁹. Tūc disponit terminos, & inquit. ¶ Manifestū est aūt & sic, scilꝫ p exépla, qđ diximus, dixit.n. per vnuz quodq₃ genus cause fieri posse demonstrationé. Ideo ostendit per exépla. Et pmo in gn̄e causę materialis in mathematicis, & inqt. Propter quid rectus est is angulus, q in semicirculo est. Vel supple ni, qđ est illud, quo existēte rectus est is angulus, q in semicirculo est. Rñdet per cām mālem, & disponit terminos, & inqt. Sit igiꝭ rectus in quo /a/ hoc.n. quęriꝭ (vt maior extremitas de angulo) q est in semicirculo. Mediū duoꝝ rectoꝝ sit in quo /b/. Angulus v̄o q est in semicirculo sit i quo /c/. Terminis sic dispositis. Ei⁹ igiꝭ qđ est /a/ rectum inesse ipsi /c/ q est in semicirculo angulus, causa est /b/ cuius rōnem affert, & inqt. Hic qdem eni ipsi /a/ ęqualis est, ꝯuertitur eni /b/ cum ipso /a/ naz oē dimidium duoꝝ rectoꝝ est rectuz, & oē rectum est dimidium duoꝝ rectoꝝ /c/ autem ipsi /b/ ęqualis est, cōuertuntur eni simiľr, est enim /c/ duoꝝ rectoꝝ dimidium, & ecōtra. Terminis sic dispositis, inqt /b/ igiꝭ existente medio duoꝝ rectoꝝ /a/ inest ipsi /c/ hoc autem erat maior quęsita. s. angulū in semicirculo rectum esse. Quare demōstratio pꝫ, omne enim dimidiū duoꝝ rectoꝝ est rectum. Et qui est in semicirculo angulus, est dimidiuz duoꝝ rectorum, ergo est rectus. ¶ Sed dices quō hęc demonstratio est per materiam. ¶ Patet solutio, q₂ dimidiū duorum rectoꝝ est materia anguli recti, constat enim rectus ex duob⁹ angulis rectis, g̊ dimidiuz duoꝝ rectoꝝ est ps recti, qđ demonstraꝭ de angulo, q₂ est in semicirculo, & cū pars sit toti⁹ mā, iure hęc demonstratio erit p mām.

Dubitatio.
Solutio.

¶ Quidditas aūt est idem qđ hoc, & eo sane quia hoc significat ipsa ratio. At v̄o quidditatem etiam causam esse mediam antea demonstrauimus.

¶ Hoc aūt idez est ipsi qđ qđ erat esse, qđ est significare ipsam rōné. At v̄o & ipsi⁹ qđ est, qđ qđ erat esse, causa demonstraꝭ media.

Cōm.77ᵐ ¶ Sed dices mediū cā, & definitio maioris extremi idez est, modo dimidiū duoꝝ rectoꝝ nō est qđ qđ erat eē recti, qđ demonstraꝭ. Ergo hęc demonstratio nō est p cām aliquā. Rñdet dimidiuz duoꝝ rectoꝝ esse qđ qđ erat eē maioris extremi. s. recti, nō qdé (vt Philopon⁹ inquit). Substātialiter atq₃ qdditatiue, sed significatiue, nō eni dimidium duoꝝ rectoꝝ est substātia recti, sꝫ significatum recti, & sic demonstratio bona est, qꝛ mediū est cā materialis, & definitio qđ significans ipsius recti, & medium, inqt. ¶ Hoc aūt. s. qđ ęquale est ipsi /a/ & ipsi /c/ scilꝫ dimidium duoꝝ rectoꝝ, idem est ipsi qđ quid erat esse, nō qdem ipsi qđ quid erat esse, qđ est substātia recti, naz tale qđ quid erat esse assignaꝭ p cām formalem, sed ipsi qđ qđ erat esse, quod est rōnem significare, id est ipsi quod qđ erat esse qđ est idem rationi significanti, cuꝫ sit causa mālis recti, quę non pōt esse qđ quid erat esse substātiale. Modo ipsius qđ quid erat esse quod est idem rōni significāti cā demonstraꝭ mediā, hoc est accipiꝭ in demonstratiōe vt causa media. ¶ Vel aliter exponi pōt,

Alia expō

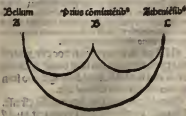
q₂ dictū est i tertio metaphysicę, demōstratiōes mathematicas nō fieri per mām, sed solū per formalem cām. Ideo rñdet. Talem cām mālem concidere cum cā formali, quę est quod qđ erat esse. Secus in physicis, Ubi cā mālis nunq₃ concidit cum formali, Causa v̄o q̄re in mathematicis cā materialis concidit cuꝫ formali est, q₂ non demonstrat mathematicus per cām formalem, quę est altera pars compositi & perficiens materiaz, vt facit physicus. Sed per cām formalé, quę declarat ré, modo mālis cā cum declaret rem, etiam formalis dici pōt, & h̄ inqt. ¶ Hoc autem scilꝫ mediū quod diximus esse cām mālem recti, idem est ipsi qđ quid erat esse, id est formę significanti rationem, id est declaranti rem, & non perficienti mām. Modo & ipsius qđ est quod quid erat esse, id est forma declarans rem demonstratur, id est accipitur in demonstratione, Ut cā media, & hęc expō mihi plꝫ. ¶ Potest & tertio exponi, Ut expositor inqt. Et nō ab ratione. Ut legenti quę ille dicit, patet. Tex. co. 3.

Lectione. xj. 2ᵘᵐ dub⁹.

¶ Idem fit cū q̄riꝭ pp qđ aduersus athenienses persicū bellū exarsit. q̄ causa fuit, vt athenienses bello vexenꝭ, q₂ cōtra sardes ipsi cuꝫ eretriensib⁹ irruerūt. Hoc eni primū mouit, sit itaq₃ bellum /a/ priores irruisse /b/ athenienses /c/ /b/ igiꝭ, priores inquā irruisse ipsi /c/ id est athenieńses inest /a/ quoq₃ /b/ ipsi cōperit. Hi nāq₃ lacessiti bellū aduersus eos agunt q priores iniuriam intulerūt /a/ igiꝭ id est bellū, vexariq₃ bello. b. ipsi inest, id est hisce q priores bellum gessere /b/ v̄o ipsi /c/ id est atheniéńsib⁹ inest. Hi nāq₃ tractare bellū cedere medosq₃ lacessiuere. Medium igiꝭ & hoc in loco causa est, atq₃ ea quę primū mouit.

¶ Idem autem, propter quid Medoꝝ bellū factum sit Athenieńsibus, quę causa fuit pręliari Athenienses, quoniam in Sardes cuꝫ Eretriensibus cōmiserunt. Hoc eniꝫ mouet primū. Sit bellū in quo /a/ prius cōmisisse /b/ Atheniensibus /c/. Inest igitur /b/ ipsi /c/ prius enim cōmisisse Atheniensibus /a/ autem ipsi b. Debellari enim prius inest iniustis, inest itaq₃ ipsi /b/ /a/. Debellari prius icipientibus. Ipsuz v̄o /b/ ipsi /c/ siue Atheniensib⁹. Priores enim inceperunt. Mediuz itaq₃ hic causa est primum mouens.

Pręliari vexarenꝭ bello.
Cōmiserunt. Irruerunt.
Cōmisisse. Irruisse.

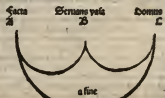

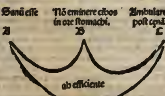
¶ Hoc exéplum est de demonstratiōe, cuius mediū est causa Cōm.78ᵐ.

cā effectrix, siue primū mouens. Sit igitur hec ↄclusio. Athenienses vexant̄ bello. Mediū ꝟo, quod est mouēs cā, est, q2 ipsi prius cū Eretriensib⁹ in Sardes irruerunt. ℂ Quo ꝟo ad ꝟba attinet. Medi sūt populi Asię. Vi-
Cardo percipo cini ꝟo Parthis, Assyrys, Persis, ⁊ Mari Hyrcano, q olim Regi Persaꝝ tributa ipendebāt. Athenieses qui sint, claꝝ est. Eretriēses ꝟo Euboię insulę populi sūt. Sardes ꝟo ciuitas in Lydia est, olim regia Cresi. Exēplum aūt significat Sardes, ⁊ Medos cōfęderatos fuisse ex vna. Atheniēses ꝟo cū Eretriēsib⁹ ex alia, ingt ℂ Ideꝫ aūt supple sit, cū quęrit̄, pp quid Medoꝝ belluꝫ factū sit Atheniēsibus, hoc est ꝓpter quid priscū bellū aduersus Atheniēses exarsit ⁊ exponit pp quid ⁊ causam ideꝫ esse, cum inquit. Quę causa fuit pręliari Athenienses, idē est quę causa fuit, vt Athenienses vexarentur bello. Causam autem assignans, inquit. Quoniam in Sardes cum Eretriensib⁹ cōmiserūt. i. prius irruerunt. Et ait hoc causam esse, q2 mouit primū Medos, vt bello Atheniēses vexarēt. Prius ergo irruisse fuit causa mouēs. His ↄclaratis, ↄstituit terminos, ⁊ ingt. Sit bellū in quo /a/ prius cōmisisse in quo /b/ Atheniensibus sit /c/. Tunc p3 ipsum b ipsi /c/ inesse, hoc est prius cōmisisse inest Atheniēsib⁹. Athenienses. n. cū Eretriensibus prius in Sardes irruerunt. Ipsum aūt /a/ ipsi /b/ inest. Vexari. n. bello inest prius iniustis. i. cōmittentibus iniuriaꝫ. q iniuste agūt. Quare ipsi /b/ qdem ipsuꝫ /a/ inest. Hoc est, debellari inest prius incipientibus, vel prius cōmittentibus iniuriam. Ipsum autem /b/ ipsi /c/ siue Atheniensibus, nam Athenienses priores inceperunt, ex hoc exemplo cōcludit mediū esse causam, primo mouentem.

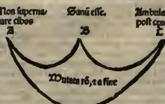
ℂ Ea ꝟo quoq3 cā est id qd̄ alicui⁹ est gratia, eundē subeūt modū, ceu pp qd deambulat, vt valeat. Cur dom⁹ est, vt ↄseruet̄ supellex. Nempe valitudinis deambulatio, supellectilis cōseruande domus est gr̄a. Atq3 inter hęc pp qd post cęnam ambulare op3, ⁊ cui⁹ op3 gr̄a, nihil iteresse vr̄. Sit itaq3 deambulatio post cęnā /c/ non natare cibū cum occupet locum in quo est /b/ valere sit /a/. Cōpetit igit̄ deambulatiōi post cęnā id efficere, cibū inquā sūptū in ore vētris nō supnatare, atq3 idipm̄ sanitatē ↄseruet. Sic. n. vr̄ /b/. Igit̄ cibum inquā haud natare /c/ ipsi inest, idest deambulatiōi post cęnā. At /a/ valitudineꝫ inq3 ↄseruare /b/ ipsi cōpetit. Quę igit̄ est cā, vt /a/ gr̄a cui⁹ cętera fiūt ipsi cōpetat /c/ nēpe /b/ ipm̄ est, nō supnatare inq3 cibū. Atq3 h est tanq3 ipsi⁹ ratio, nam /a/ hoc assignabit̄ pacto. Cur autem /b/ competit ipsi /c/. Quia sanuꝫ esse id nimirum est, sic inquam sese habere. Veruꝫ mutent̄ ratiocinationes oportet, magis eniꝫ hoc pacto singula elucescent.

ℂ Quorumcunq3 ꝟo causa est ipsum cui⁹ gratia, Vt ꝓpter quid ambulat. Vt sanus fiat. Propter quid domus est. Vt seruentur vasa. Hoc quidem gratia huius, quod est sanari. Illud ꝟo gratia hui⁹, quod est seruari est, propter qd autem oportet post cęnam ambulare. Et cui⁹ gratia oportet. Differt nihil. Ambulare autem post cęnaꝫ sit /c/. Non eminere cibos, in quo /b/. Sanari, in quo /a/. Sit igit̄ ipsi post cęnam ambulare inexistēs ipm̄ non eminere cibos iuxta os ventris. Et hoc esse sanum. Videt̄ eni ipsi ambulare, qd̄ erat /c/ inesse /b/ qd̄ erat non eminere cibos. Huic ꝟo autem /a/ quod erat sanuꝫ esse.

Quę igitur causa est, vt ipsi /c/ insit /a/ quod est ipsum cui⁹ gratia, est /b/. Hęc autem (vt illius ratio est) /a/ enim sic demonstrabit̄, propter quid autem /b/ ipsi /c/ inest, quoniam hoc est sanari, qd̄ est sic se hr̄e. O p3 aūt cōmutare rationes ⁊ sic singula magis apparebūt.

ℂ Nūc de finali causa exempla ponit, ⁊ inquit. ℂ Quorūcunq3 ꝟo causa est ipsum cuius gratia, idest finis, idē est iudicium. Ut propter quid ambulat Socrates. Re- Cimal. 79.
spondebitur, vt Sanus fiat. Unde demonstratio sic cōponitur. Omne quod sanum fieri vult, ambulat, Socrates sanus fieri vult. Ergo Socrates ambulat, demonstratio est per medium, quod causa finalis. Aliud exemplum ponit, ⁊ inquit. Propter quid Domus facta est, vt seruentur Vasa. Ergo demonstratio erit. Seruans vasa factum, Domus seruans Vasa, Domus ergo facta. Hec ergo demonstratio est, cuius medium causa finalis est.

Et hoc inquit. Hoc quidem igitur huius gratia, quod est sanari, vt ambulare Socratem. Illud vero gratia huius est, quod est seruari vasa, vt Uasa seruari finalis causa est domus factę. Ulterius vult ponere aliud exemplum. Et ideo ne sit de verbis contentio, noīa exponit, et inquit. Propter quid aūt opz post cęnam ambulare, et cuius gratia opz, differt nihil. Et ita pro eodem habēdum est pp quid, et cuius grā. Terminis expositis, ponit exēplum, et inquit. Ambulare aūt post cęnam sit /c/ nō eminere cibos, sit in quo /b/. Sanari sit in quo /a/. Terminis dispositis, docet dmōstrare, et inquit. Sit igitur ipsi post cęnam ambulare inexistēs ipm nō eminere cibos iuxta os vētris, ita (vt ppositio minor sit) ambulare post cęnam est cibos nō eminere, et hoc .s. /b/ sit esse sanum, et ita maior erit, nō eminere cibos est sanum esse. Nam terminis et ppositionibus ita constitutis, vīs ipsi ambulare, quod erat /c/ inesse /b/ quod erat nō eminere cibos, huic aūt .s. ipsi /b/ inerat /a/ quod est sanum eē. Erit ergo demonstratio, ergo omne /c/ est /a/ quia oē ambulare post cęnam est sanū esse. Colligit deinde qualis naz hęc demōstratio sit, et inquit. ¶ Quę igitur causa est, vt ipsi /c/ insit /a/ ipsum, quod est cuius gratia. ¶ Rñdet causam esse, quia est /b/ quare cibos nō eminere cā est ipsius /a/ id est ipsius sanū esse, hoc aūt .s. /b/ ipsius predicati videlz /a/ quod erat sanū eē, nō est definitio. Sed vt illius rō, et ita quasi dīfinitio. Et ita pz /b/ esse cām ipsius /a/ nō simplr, sed quasi rōnem esse illius. Propter quid aūt /b/ ipsi /c/ inest, quia est ipm sanari, quod sic se habere est. Et ita /a/ et /b/ sūt inuicem causę, nā /b/ est causa ipsius /a/ vt efficiēs /a/ vero ipsius /b/ vt finis. ¶ Sz dices, si ita est, exēplum nō rñdet proposito, pposuit .n. dare exemplū in demonstratiōe, cuius mediū est finis, et dedit demonstrationē, cuius mediuz est effectrix causa. ¶ Respondet, et inquit. Opz aūt cōmutare rōnes, scilz vt cōuertatur maior, nam maiore conuersa in terminis, sic singula magis apparebūt ad ppositum, erit enī demonstratio, cuius mediū erit causa finalis. Sic locū istū intellexit Philoponus, sm alteraz eius expositionē. ¶ Aliter etiam exponi pōt, et fortasse melius, et magis ad verba. Dicemus .n. Aristotelē pmo dare exēpla in cā finali, cuz inquit. ¶ Quorz vero cā est ipsum cuius gratia, idem est iudiciū in demonstrādo, nam mediū etiam est pp quid, vt de alijs causis dictum est. Et ponit duo exēpla in causa finali, cum inquit. Ut pp quid ambulat supple Socrates siue Plato, vt sanus fiat, sit ambulans /a/ sanum esse /b/ Socrates /c/ et pz demonstrationē esse p mediū, quod est causa finalis. Scdm exemplū ponit (cuz inquit) Propter quid domus est facta, vt seruent vasa, factū sit /a/ Seruari vasa /b/ domus /c/. Tūc verificat exempla, et inquit. Hoc quidem .s. Socratez ambulare est gratia huius, quod est sanari. Et ita pma demonstratio est p cām finalez. Illud vero scilz domuz esse factam gratia huius est, quod est vasa seruari. Et ita demonstratio scda etiam est per cām finalem.

Alia expõ melior.

¶ Sed dices mediū in demonstrationibus talibus est cuius gratia, ergo nulla harz demonstrationū est ppter quid. ¶ Rñdet propter quid autē opz Socratem post cęnam ambulare, et cuius gratia opz, differt nihil. Ergo pma demonstratio est pp quid. Siliter ppter quid domus facta est, et cuius gratia facta est, differt nihil. Et ita scda demonstratio (lz medium sit cuius gratia) erit pp quid. Hęc sunt exempla causę finalis. ¶ Quęres vlterius, vtrum vna cā possit p aliā demonstrari, et si sic. Utruz cā demonstrās, sit definitio causę demonstratę. ¶ Rñdet cām finalem posse demonstrari de aliquo, p efficientē, et hoc p exemplum, et inquit. Ambulare aūt post cęnam sit /c/ nō eminere cibos in quo /b/ sanari sit in quo /a/. Terminis sic constitutis, sit ipsi post cęnam ambulare .s. ipsi /c/ inexistēs ipsuz nō eminere cibos iuxta os stomachi, hoc est ipsum /b/ ita vt minor sit hęc, ambulare post cenā est nō eminere cibos iuxta os ventris, et hoc, scilz /b/ sit esse sanuz, ita vt maior sit, nō eminere cibos est sanū esse, et sequitur conclusio. Ergo ambulare post cenam est sanum esse. Nam (vt inquit) vīs ipsi ambulare, quod erat /c/ inesse /b/ quod erat nō eminere cibos. Huic aūt scilz /b/ /a/ vīs inesse, quod erat sanū esse, ergo conclusio erit, ambulare post cibū est sanū esse. Ex his concludit finalē causam de aliquo demonstrari posse p efficientē, et inquit. Quę igitur causa est, vt ipsi /c/ insit /a/ quod /a/ est ipsum cuius gratia, id est quę causa est, vt finis demōstretur de aliquo, scilz /a/ finis de ipso /c/. Rñdet causa est ipm /b/ quod est cā effectrix. Ergo altera cā per alteram de aliquo demonstrari pōt. Quęrebatur scdo, Utrū causa demonstrans possit esse definitio causę demonstratę, et rñdet. Hoc aūt scilz cā demonstrans vt ratio est illius .i. causę demonstratę. Nā (vt Philoponus inquit) nō eminere cibos non est simplr definitio sanitatis, sed vt ratio. Non enī vna cā est rō atqz dīfinitio alterius pprie. Et ppterea dicit /a/ quod est sanū esse, et causa finalis sic hoc est p aliquid, quod est vt ratio, demonstrabitur, cz vero (vt pp quid /b/ ipsi /c/ inest pp quid simplr demonstrabitur) quia hoc est sanari, quod est sic se hēe (vt .s. cibi non nateant) et ita mediū quod est causa effectrix, quo demonstratur finalis causa nō est definitio simplr sanitatis, neqz pp quid simplr, cz vero causa finalis bene est simplr pp quid causę effectiuę. ¶ Debes scire (vt Philoponus inquit) Aliquādo noīa esse rōnibus manifestiora. Aliquādo rōnes māifestiores nobis. Ideo Aristoteles inquit. Opz autē cōmutare rōnes inmanifestas ad noīa, et aliquā contra, et sic singula id est vtreqz ppositiones syllogismi magis apparebūt. Uel melius iuxta hāc expositionē, quia vsus est infinitis p rōnibus. Dixit .n. non eminere cibos esse sanari, et ambulare post cęnam eē nō eminere cibos, quę res est aliquatenus contra vsuz, inquit. Opz aūt cōmutare rōnes quę sumptę sūt p verba ifinita, ad noīa, quia vbi dicebatur ambulare dicere possumus, Ambulans, et vbi dicebatur nō eminere cibos, pōt dici phibēs cibos, et vbi sanari dicebatur, dicatur sanū, et ita singulę ppōnes magis apparebūt. Hęc est expō, quę mihi magis placz.

Notandū.

¶ Ordo aūt generationis ac ortus verso modo sese hz in his et in mouentibus causis. In illis enim primo mediū fiat opz. In his aūt c/ipsum extremū primo, deinde id vltimum gratia cuius cetera fiunt.

¶ Generatiōes aūt ecōtrario hic, et in causis sm motum. Ibi quidem enī medium opz fieri primū. Hic aūt ipsum/c/extremum. Ultimum vero ipsum, cuius gratia est.

¶ Declarauit p quolibet genus causę fieri posse demōstrationē. Nūc vero de medijs, quibus demonstrationes fiūt, vt Themistio placz. Talem diuisionem ponit, quia trifariā mediuz in demonstratione constituitur. Aut vt prius ordine ipso effectu, quod demonstratur, aut vt posterius ordine, aut vt simul. Prius ordine effectu demonstrato est mediū, quod est cā effectrix, posterius vero ordine, est mediū, quod est cā finalis. Simul deniqz est definitio, hoc est quid est, et quod rei esse ē. Et huius rei causa est, quia rerz generationes aliter fiunt ab ipsa mouēte cā, Aliter a finali causa, aliter a formali, et hoc inquit. ¶ Generationes aūt econtrario hic, et in causis sm motū fiunt. Ergo supple et media, quę sunt causę illo effectuum aliter se hnt in demonstrationibus, naz ibi hoc est in demonstrationibus effectuū causarz efficientiū mediū oportet

Tex. 20m.

Expõ The.

opꝫ ordine primū fieri, cū effectrix causa ordine effectu prior sit. Hic ꝟo scilꝫ in demonstrationib⁹ effectuū causę finalis ꝛc. id est mediū est vltimū ordie, atqꝫ effectu posterius. Et p ꝛc. itellexit mediū ꝓximę demonstrationis. Propterea subdit. Vltimū aūt supple itelligo illō, qō ē cuius gratia. i. finis, qō in ꝓxima demonstratiōe ꝛc. appellabaẗ. Tacuit aūt tertium mediū, qō simul est cū effectu demonstrato, ꝑꝑ breuitatē, ꝛ qꝛ itelligiẗ ex his duob⁹, q̄ accepit. ¶ Vel itellige sic, ꝯ̄nōnes aliter fiūt i causis, q̄ agūt ꝑ motū, ꝛ aliter in causis finalib⁹, nā in causis, quę agunt ꝑ motū, opꝫ mediū fieri primū ꝛ ante effectū, hic aūt scilꝫ in causis finalib⁹ ipm ꝛc. vltimū hoc est effectū, supple opꝫ fieri primū, ꝛ ante cām, vltimū aūt supple di
Expō phil. co cuius gra. ¶ Philoponus ꝟo ſm secūdā expōnem per gnōnes itelligit ꝯ̄nias syllogisticas, ꝛ tūc est sensus. ꝯ̄nōnes aūt syllogisticę ecōtrario hic, scilꝫ in causis finalibus, ꝛ in causis ſm motū. i. effectiuis fiunt. In ꝯ̄sequentijs .n. syllogisticis, quę per cām mouentē fiunt, cā pręcedit effectū tpe. In ꝯ̄sequētijs ꝟo syllogisticis, quę ꝑ cām finalē fiūt, effect⁹ ꝓcedit cām, ingt. ¶ Generatiōes aūt, scilꝫ syllogisticę eꝯ̄rio hic, scilꝫ in finalib⁹ causis, ꝛ in causis ſm motū fiūt. Ibi qdē .n. scilꝫ in causis effectiuis mediū opꝫ fieri ꝓmū. Hic aūt scilꝫ in causis finalib⁹ ipm ꝛc. extremū, qō est effect⁹, opꝫ fieri pᵐ. Sed vltimū, qō vltimo loco fit, est ipm. Cui⁹ gratia, hoc .n. est, qō vltio fit.

¶ Fieri aūt pōt, vt idē gr̄a sit alicuius, ꝛ ex necessitate, veluti ꝑꝑ qd ꝑ laternā penetrat lumen. Et eni id qō minores hꝫ ptes, subtiliōresue, necessario ꝑ meat⁹ maiores penetrat, ampliōresue. Siqdeꝫ lumen fit, qꝛ trāsit. Et cuiusnā gr̄a, vt non deuiemus, pedesqꝫ etiaꝫ offendamus. At vt est in hisce q̄ sunt, sic necuiā est in hisce quę fiūt, vt si cum ignis extinguiẗ tonitrat, necesse est strepit⁹ sonusqꝫ fiat. Et vt pythagorici dicūt, terroris gr̄a quo ꝑtimeant hi qui in tartaro degunt.

Tex. 12. ¶ Contingit autē ideꝫ, cuius gratia esse, ꝛ ex necessitate. Vt propter qd ꝑnetrat laternaꝫ lumē. Eteni ex necessitate disgreditur, quod in parua est partibilius, per maiores poros, siqdeꝫ lumen fit disgrediēdo. Et gratia cui⁹, vt non offendamus. Nōne igitur si esse contingit, ꝛ fieri contingit? Sicut si tonat extincto igne, necesse est septire, ꝛ sonare. Et (quēadmodū Pythagorici dicunt) Minaꝝ causa his, qui in Tartaro sunt, vt timeant.

σίξειν, Sigire Septire

Comē. 81ᵐ. Commentatio ¶ Cum declarauit Aristoteles demonstrationē fieri posse per vnūquodqꝫ gen⁹ causę. Nunc Arist. declarat vnū ꝛ eundē effectū posse ꝑ plures causas declarari atqꝫ demonstrari. Et hoc ꝓponit, cū inquit. ¶ Cōtingit autem idem, hoc est eandē reꝫ esse, cui⁹ gratia. i. esse ꝑ cām finalem, ꝛ ex necessitate, idest per mālem cām. Et hoc pacto exponit Philoponus. Et ponit exēpluꝫ, ꝛ inquit. Vt ꝑꝑ qd penetrat laternā lumen. Ad hoc rīderi pōt ꝑ māleꝫ cām, ꝛ per finalē. Et rīdet per mālem, ꝛ inquit. Etenim ex necessitate disgrediẗ, quod in parua est partibilius, ꝑ maiores poros. Hoc est q tenuissimū lumen ꝑ minus tenues, ꝛ latiores poros vitri, videlꝫ aut laternę siue pellis aut alicui⁹ talium penetrat. Hec .n. dmonstratio ex dispositione luminis, ꝛ ex dispōne laternę ꝓcedit, ꝛ ita ex necessitate materię. Addit siqdem lumen fit disgrediēdo, qꝛ ſm veritatē lumen nō est corp⁹, ꝛ ita non ꝑ poros pellis penetrat. Propterea dicit. Siqdem lumen fit disgrediendo, qꝛ reuera nō fit disgrediendo. Lumen .n. itra laternam ꝯ̄tentū non penetrando illuminat, sed recipiẗ in diaphano vitro vel pelle seipsum ꝑ totū Aereū Hemisphęriū multiplicādo. ¶ Rursus rīderi pōt, ꝛ ꝑ cām finalē, vnde ingt. Et gratia cui⁹ hoc est per cām finalē, vt nō offendam⁹, hoc est ne deambulantes noctu his, q̄ ari pedē iacent, offendamus. Deide ponit aliud exēpluꝫ (vt ingt Philoponus) vt reducat quo vna ꝛ eadeꝫ res fieri pōt, ꝛ ꝑ finalem cām, ꝛ ꝑ mālem. Cuꝫ .n. quęriẗ ꝑꝑ qd Tonat, ex causa māli rīderi potest, qꝛ nubes septit ꝛ sonat. Tonitruū .n. ꝯ̄stat tanq̄ ex mā ex ipso sono ꝛ septione. Ex causa ꝟo finali rīderi pōt (ingt Pythagoras) vt timeant hi, q in Tartaro sūt, ingt. Nōne igiẗ si esse ꝯ̄tingit supple aliquē effectū ex cā finali, ꝛ māli, fieri ꝯ̄tingit etiā ex causa finali, ꝛ māli, q̄si dicat sic, ꝛ ꝑ ea, q̄ esse ꝯ̄tingunt, itelligit effectus, q ꝑmanentes sūt, ꝛ aliquo tpe durabiles (vt illuminatio, ꝛ id gen⁹) ꝛ ꝑ ea, quę fieri ꝯ̄tigit, itelligit effectus instabiles, q paruo tpe durant, vt Tonitruum, ꝛ id gen⁹. Propterea dicit si esse ꝯ̄tingit. i. si de effectu ꝑmanēte ꝯ̄tingit, qō dictū est, vt. s. ꝑ plures causas sic, etiā de effectu nō ꝑmanenti, qō in fieri esse hꝫ, ꝯ̄tingit ipm fieri ex plurib⁹ causis, Sicut si Tonat ex extincto igne, necē est Sigire siue Septire, ꝛ Sonare. Et ita Tonitruum vt ex mā ꝯ̄stat septione ꝛ sono. ¶ Alij ꝟo sic itelligunt si Tonat, necesse est ignē extingui in nubibus. Si aūt extinguiẗ, necesse est Sigire siue Septire, ꝛ ꝯ̄sequēter sonare, modo sonare est tonitrui mālis cā. ¶ Vt forasse melius hoc exemplū est ad mētē Empedoclis, q voluit ignē in nubib⁹ extinctuꝫ esse mālem cām tonitrui, q̄re tonat vt ex causa māli ſm Empedocleꝫ ex ipso extincto igne. Si .n. tonat ex extincto igne, necesse est sigire ꝛ sonare. i. tonitruū effici, ideo mālis causa tonitrui est ignis extinctus. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, Sigire gręce, latine est septire, est aūt septire (vt cū extinguiẗ ferrū in aqua, sonare) Quę ꝟo sit mā tonitrui, ꝛ quę effectrix causa. In meteorologicis declarauit Aristoteles. ¶ Nō nulli ꝟo dicūt hoc exēplum, qō Aristoteles de tonitruo assignauit, fuisse exēplum, quo voluit eundē effectū demonstrari posse ꝑ finalē, ꝛ per efficientē cām. Nā extinctio ignis effectrix cā est tonitrui. Et tunc exponūt verba sic, nōne igiẗ si esse ꝯ̄tingit, id est ꝯ̄tingit dmonstrari per causas essendi, vt sūt mā ꝛ finis, ita etiam ꝯ̄tingit fieri. i. demonstrari ꝑ causas fiendi, quę sunt effectiua ꝛ finalis. Finalis .n. causa dī essendi, ꝛ fiendi. Propterea in vtroqꝫ exēplo itelligitur. ¶ Quę expō lꝫ non ꝯ̄sonet ꝟbis Aristotelis, rem tn̄ ꝓpositam nō variat. Qō ꝟo rīderi possit ꝑ cām finalem, etiā ōndit, cum ingt. Et (quēadmodū Pythagorici dicūt) Tonat Juppiter minaꝝ causa his, q sūt in Tartaro, vt timeant. Hęc .n. causa finalis est ſm Pythagoricos. Sed ſm Aristotelē cā finalis tonitrui ē (vt Aer expurgeẗ ab exhalatiōib⁹) quę aerem ificiebāt. Aer .n. expurgatus viuentib⁹ aīalibus prodest.

Expō prīs exempli Arist. de cā tonitrui Secunda.

Tertia.

Verborū expō

Alia expō alīs qrū exēplo.

Quarta expō

Aeris expurgati

¶ Atqꝫ plurima talia sūt, pręsertim in hisce q̄ nā talia fiunt ꝛ constāt. Altera nāqꝫ nā alicuius gr̄a facit. altera necessitate. Necessitas autem est duplex. Alia .n. est ſm nām, ꝛ appetitionem. Alia violenta, quę qdem est ꝑter appetitionem. Hę necessitates extant cum lapis nunc sursum, nūc deorsum moueẗ. Naꝫ

tametsi necessitate lapis vtroq; motu cietur, non eadem tamen necessitate.

¶ Plurima autez huiusmodi sũt, τ maxime in his, quę natura subsistũt, τ constant, nam hęc quidem propter hoc natura facit. Illa vero ex necessitate. Necessitas autem duplex est, hęc quidem sm naturam, τ aptitudinez. Hęc vero violentas τ contra aptitudinem, sicut lapis ex necessitate τ sursum τ deorsum fertur, sed non propter eandem necessitatẽ.

Cõm. 82m. ¶ Cũ declarauit effectũ demonstrari posse p plures causas, ostendit q sint hi effectus, τ inqt. ¶ Plurima aũt hõ sũt, q̃ p plures causas demonstrari pñt, τ dixit plurima, qz nõ oia. Ideo exponit, quę sint ista plurima, τ inqt. Et maxie in his, quę nã subsistũt, τ cõstant, quales sũt effect⁹ nãles. Nam vna nã est, quę facit pp hoc, vt quoties id facit, p se τ nõ pręter intentionẽ. Alia nã est, quę facit ex necessitate qz pręter intentionẽ, τ solũ ex mãę necessitate, vt quę causaliter facit. Ex hac distinctiõe pz aliq̃ fieri pp finẽ, vt quę nã facit sm ppriam itentionẽ. Aliqua ex materię necessitate, vt quę nã facit pręter intentionem.

Verbo⁊ expõ ¶ Quo vero ad verba attinet. Cum dicit. Hęc qdem pp hoc nã facit. Verbũ hęc est fęminini generis in gręco, τ cõstrui dz cũ verbo nã. Verbũ vero illa siliter fęminini generis est, τ eodem vbo cõstruendũ.

Dubitatio. ¶ Sed quęres vtrũ

R. sm. The. eadẽ fieri possint ex natur ę necessitate, τ ex fine. ¶ Respondet Themistius multa talia vtraq; necessitate fieri posse, vt dentes, quo⁊ primores acuti sũt. Tũ q ex osse gignunt̃ tenuiore. Tũ grã finis, vt cibo secãdo dirimendoq; habiles sint. Alia quoq; exẽpla assignat, vt legenti pz. ¶ Ex his pz q̃ sint illa, quę plurib⁹ causis demõstrari pñt. Et qz dixit ex necessitate nãę aliq̃ fieri. Iõ necessitatẽ subdistinguit, τ inqt. Necessitas aũt duplex est. Hęc qdẽ sm nãm τ aptitudinẽ, vtpote q̃ est ex cõditiõe mãę. Hęc vero violenta τ cõ aptitudinẽ, vtpote quę est sm causam mouentẽ. Cuius exẽplum est lapis, q ex necessitate τ sursum τ deorsum fert̃, sed nõ pp candẽ necessitatem. Sursum.n. fertur pp necessitatem agentis, a quo violenter mouet̃. Deorsum vero ppter necessitatem naturę atq; materię, ex qua cõstat.

Philop. Quot modis necessitas accipiatur apd Aristo. hic τ qdo in aliis locis. 5°. metaphy. tex. cõ mẽ. 6. ¶ Et (vt recte Philopon⁹ notat) Aristo. hic necessitatem duplicem assumpsit, tñ in aliis quadrupliciter dixit necessitatez dici, vno modo simpliciter. Secũdo ex suppositiõe. Tertio sm nãm. Quarto pręter nãm. In aliis aũt dixit qnq; modis sumi necessitatẽ. Addit.n. qntum modum pro vtilitate.

¶ In his aũt quę pficisci solẽt a mente, q̃dam nũq̃ sũt a casu, vt dom⁹ vel statua, neq; necessitate, sed alicui⁹ gratia. Quędam sũt etiã a fortuna, vt sanitas atq; salus. Maxime vero in quibus fit, vt sic τ aliter sese habeant, cum generatio non est a fortuna.

¶ In his aũt, quę sũt ab intelligentia. Alia quidem sinequaq̃ sũt ab eo, quod est per se frustra, vt domus, aut effigies neq; ex necessitate sũt, sed propter hoc. Alia vero a fortũa sunt (vt sanitas, τ salus) Maxime autem in quibuscũq; contingit τ sic, τ aliter, cum non a fortuna generatio fit.

Cõm. 83m. ¶ Declarauit Aristo. q̃ per plura media. Nũc, quę p vnũ demonstrent̃, quęue p nullũ, τ ponit talẽ diuisionẽ, videlicet. Eo⁊, quę fiũt ab itelligentia.i.a cognitiõe, τ pposito. Alia fiunt solũ pp hoc. Alia vero penitus a fortũa. Fiũt aũt pp hoc solũ, q̃cunq; nec pter itentionez fiunt, nec necessitate mãę, vt domus, τ effigies, τ vir, quęcunq; arte cõficiunt̃. Quę.n. arte cõficiunt̃ (vt Philoponus inqt) nec sponte fieri dicunt̃. Id.n. sponte fit, qd sine cã manifesta fit, nec pter itentionẽ. Nullus.n. domũ aut statuã erigit pter itẽtionẽ. Nec ex necessitate mãę, nõ.n. ex lignis solis, τ lapidib⁹ solis sine artifice domus fieri põt. Quare hęc quę arte cõficiunt̃, solũ pp hoc, id est pp finẽ agunt̃. Pz ergo eo⁊, q̃ fiũt ab itelligẽtia, aliq̃ fieri solũ ppter hoc.

¶ Quo vero ad vba attinet. Intelligẽtia grece est διάνοια, τ pro cognitione, τ p posito itelligit̃. Eo⁊ isup quę fiũt ab itelligẽtia alia sũt, q̃ fiunt a fortũa, vt sanitas, τ salus. Sanitas qdem in ęgrotante p absentiã medici. Salus vero in naui p absentiã gubernatoris. Affert aũt cõuenientiã iter hęc, quę ab arte, τ hęc, quę a fortũa fiunt, q vtraq; in cõtingẽtib⁹ fiant (vt Philopon⁹ inqt) Ve⁊ ab arte fiũt cõtingẽtia, cũ eo⁊ factio nõ est a fortũa, sz ab ipa cognitiõe opificis, τ hoc inqt. Maxime aũt artificialia sũt in qbuscũq; cõtingit sic, τ aliter.i. in cõtingẽtib⁹, modo taliũ cõtingentiũ generatio atq; pductio nõ sit a fortũa: Sz ab itelligẽtia. Verbo⁊ expõ ¶ Patet g eo⁊, q̃ fiũt alia fieri a nã. Alia ab itelligẽtia, eo⁊ vero quę fiũt ab itelligẽtia, alia fieri ab ipa arte, alia fieri a fortũa. Tũc pz q̃ plib⁹ mediis. Diuisio eo⁊ q̃ fiunt. quę vno medio.i. fine, quę nullo demonstrant̃. Nãlia qdẽ plurib⁹ mediis demonstrant̃, q plurib⁹ e causis pficiscant̃. Artificialia vno medio, q e fine tñ exoriantur. Fortuita vero nullo, qd ob nullã cãm fiãt. Hoc pacto textus iste exponat̃. Nõ ãt hẽmus a gręcis expõnẽ, cũ τ q̃ Philopon⁹, τ Themi. dicũt, ad text⁹ expõnẽ pauca sint.

¶ Quare si finis sit bon⁹, ea q̃ ad illũ cõsequẽdũ efficiũt̃ alicui⁹ grã fiũt. Et aut a nã, aut ab arte. A fortũa vero nihil cuiusq̃ fieri grã solet

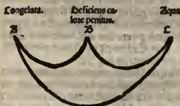
¶ Quare finis bon⁹ alicui⁹ gratia fit, τ aut a natura, aut ab arte. A fortũa autez nihil propter aliquid fit.

¶ Corollarium istud est, cum sit pulchrũ, τ non ad rem. Cõm. 84m. Sed quasi extra propositũ, q a fortuna nullus finis bonus fiat, sed solum aut a natura, aut ab arte, pbat, Omnis finis bonus alicuius gratia fit. Fortũa nihil facit alicuius grã, sed sola Ars, vel natura. Ergo a fortũa nullus finis bon⁹ fit, sed solũ a natura vel fortũa. Obiectio. ¶ Dices thesauri inuentio non est bonum, certum est esse bonum, τ tamen aliquando a fortũa fit. Solutio. ¶ Fortasse bonum est, nõ tamen finis bonus, cum non sit finis suffodientis, vt fodiens est. Sed alia ratione est bonum.

¶ Eadem aũt cã est in his q̃ sũt, τ in his quę fiũt, τ in his q̃ fuere, τ in his item q̃ fient, futuraq; sũt. Mediũ enim ipm cãm esse constat. Ve⁊ dñia q̃dã esse vr̃. Eo⁊.n. q̃ sũt, est, eo⁊ q̃ fiũt, fit, eo⁊ q̃ fuere, fuit, eo⁊ deniq; q̃ fient, erit. Nam vt hę pateant exẽplo, cũ interrogamur cur fuit, vel fit, vel erit, vl̃ est, defectio lune, qz fuit, vel fit, vel erit, vel est terra iter solẽ τ lunã accõmodatissime rñdemus. Quid est glacies, τ accipiat̃ aquã cõgelatã ipsam eẽ. Atq; sit aqua qdem/c/cõgelata aũt a/causa deide collocet̃ in medio qd ipm oc-

cupat/b/absentia penitus ipsi⁹ caloris/b/ igit ipsis/c/inest/a/quoq3/b/ipsi cōperit. Atq3 sit glacies/cū ipm/b/fit, z fuit cū fuit, eritq3 cū3 erit. Ea igit q̄ hoc pacto est cā fit, z ē, z fuit, z erit vna cum eo cui⁹ esse causa dicit.

¶ Eadem aūt causa est z in his, quę fiūt, z factis, z futuris, quę qdē est his, quę sūt. Medium enim causa est. Preterq3 in his, quę sunt, quę est, in his, quę fiunt, quę fit. Factis autem facta. Futuris vo futura. Ut ꝓpter quid factus est defectus, propter id ꝙ in medio, facta est terra, fit aūt, propter id ꝙ fit, erit autem, propter id qđ erit in medio, z est autem, propter id quod est. Ut quid est chrystallus: accipiatur iam, quoniā3 aqua congelata est, aqua in quo/c. Congelata in quo/a. Causa media in quo/b/defectus caloris penitus. Inest igitur ipsi/c/quidē3/b. Huic autem congelatum esse, quod est in quo/a. Fit itaq3 chrystallus, cum fiat/b/facta est autem, facto. Erit autem, futuro/b. Sic quidem igitur causa, z cuius causa est, simul fit, cū3 fit, z est, cum sit, z in eo, quod factum est, z in futuro eodem modo.

Them. 25ᵒ. ¶ Intentio hui⁹ ptis est ꝓbare ꝙ idem mediū sit in his, q̄ fuit, z in his, q̄ facta sūt, z in his, q̄ futura sūt in reb⁹ generabilib⁹ z corruptibilib⁹, qđ est in his, q̄ sūt, B est mediū in reb⁹ gn̄abilib⁹ z corruptibilib⁹ ita coęuum est effectui, q̄ fit, sicut mediū in reb⁹ q̄ sūt. i. ęternis, coęuū3 est reb⁹ ipsis ęternis, ꝓbat in reb⁹ gn̄abilib⁹ cā eadē est in his, q̄ fuit, z in his, q̄ facta sūt, z in his, q̄ futura sūt fieri, quę est in his q̄ sunt. i. in reb⁹ ęternis, in reb⁹ enī3 ęternis cā coęua est rei hoc pacto, ꝙ cū effect⁹ est, cā est, dū effectus fuit, cā fuit, dum effect⁹ erit, cā erit, vbi cā. Rotūditas cęli cum cā ita se h3, ꝙ dum est rotūditas, ei⁹ cā est, dum fuit, eius cā fuit, du3 erit, ei⁹ cā erit, ē eodē modo in his, q̄ fuit, z gn̄ant, cā se h3, cū. n. effect⁹ fit, cā fit, cū effectus fact⁹ est, cā facta est, z cū futurus sit, cā futura erit. Addit minorē, z inqt. Mediū. n. cā est, ergo mediū i his q̄ gn̄antur ita se habebit sicut in his, q̄ sunt, qz cū3 effect⁹ fit, mediū fit, z cū effect⁹ factus est, mediū factū est, z cū effectus est futurus, mediū erit futurꝫ. Veluti enā in his, q̄ sūt. ¶ Sed dices nō vr̄ cā esse eadē quę est cum ipso fieri, z cū ipso facto, z cū ipso futuro fieri. Cū3 cā quę est cū3 fieri habeat esse actuale, cā aūt, quę est cū futuro fieri, h3 esse potentiale, modo esse actuale z esse potentiale differunt valde, nō ergo est idem. ¶ Rńdet, Uerꝫ in in his quę sunt videl3 in ęternis cā est, quę est, z ita defuit z erit, in his aūt quę fiūt, causa est, quę fit, in factis autem, causa facta est. Futuris vo cā est futura, z ita vult i ęternis cām esse eade3 numero, qz semper ea, quę est, coęua tñ, qz fuit z erit cū effectu. ¶ In reb⁹ generabilib⁹ (vt inquit Philoponus) cā eade3 specie coęua est effectui, nō tñ eade3 numero cā est, quę erat in potētia, z quę est in actu, cū actus z potētia sint differētię valde opposite, est tñ eade3 cā specie, qz l3 cā in potentia nō sit idē sibi ipsi in actu sm̄ numerꝫ, est sibi ipsi eadem specie. Potest tñ dici esse eandem numero cām, sed priuatiue. Sicut enī3 Socrates generandus sibi ipsi genito idem numero est priuatiue, qz nō alius est q generat, z q erat generādus, ita quoq3 cā quę est ei⁹ vt generādi, z eius vt geniti eadē est priuatiue, qz nō alia. Qđ vo sit eadem aut specie, aut priuatiue, ꝑ exempla exponit, z inqt. Propter qđ factus est defectus, ꝑꝑ id ꝙ in medio facta est terra. Fit aūt defectus ꝑꝑ id ꝙ fit. Erit aūt factus defect⁹, ꝑꝑ id ꝙ in medio erit facta terra. Simili ratiōe in his q̄ sunt q̄lia sunt ęterna, effectus est (vt rotūditas cęli ꝑꝑ id ꝙ causa est). Hoc est ṗmū exemplū3. Deinde ponit scđm, z inqt. Ut qđ est chrystallus, accipiat iam qm̄ aqua ꝯgelata est, dicit accipiat, qz de eius esse qđ est Meteorologica. Uerꝫ pro exemplo accipiat nunc ita esse. Et tunc aqua sit in q̄ c/congelata vel ꝯgelatū3 esse sit in quo a/cā media sit in quo/b/videl3 defectus caloris penitus. Cōgelatur enim aq̄ z in duritiem vertitur ob oīmodam caloris euanescētiam. Igitur inest ipsi c/aquę/b/scil3 defectus caloris penitus, huic aūt/b/inest ꝯgelatum esse, qua rōne (vt inqt) Chrystallus fit, cū fit/b/facta est, facto ipso/b/erit autem facta ipso/b/futuro fieri. Tunc recolligit maiorē, z inqt. Sic qdem igitur cā, z id, cuius cā est simul fit cum fit effectus in reb⁹ generabilib⁹, z est cum sit effectus in reb⁹ ęternis, z in generabilib⁹ nō modo cā fit, cum fit effect⁹, sed in eo qđ factū est, cā facta est, z in futuro eodē modo cā futura est. Est tñ differentia aliqua iter coęuiternitatē causę cū effectu in generabilib⁹, z in ęternis, qz in generabilib⁹ coęuiternitas causę cū causato est respectu hui⁹ vbi fio, qz cum fit effectus, cā fit, z cū factus est, cā facta est, z cū futur⁹ est fieri, cā futura est fieri. In ęternis vo coęuiternitas causę z causati est respectu vbi sum es ē, qz simul est fuit, z erit cū effectu. Pręterea (vt Themistius inqt) In generabilib⁹ cā coęua effectui est formalis, hęc enī nō fit ante nec post, sed simul cū effectu, vt Aristo. inquit duodecimo libro ṗmę Phię. In ęternis quęlibet cā est coęua effectui, nō solū formalis, sed effectrix, z finalis, vt intelligenti p3. Hoc pacto textus iste erit intelligendus. ¶ Philoponus aūt z Themisti⁹ l3 vba exposuerint, Intentionē Aristo. ignorarūt. ¶ Alii nec verba Aristo. nec intentionē appręhēderūt. ¶ Cum igit p3 causas coęuas esse in gn̄abilib⁹ z ęternis eodē modo, z medię causę sūt. Media ꝑfecto z in generabilib⁹, z ęternis eodē modo coęua erūt. Qđ si coęua media causarū sint. P3 demonstrationes fieri posse a medis ad causata categorice, z hypothetice. Sequitur. n. categorice aquā esse cōgelatam, quia est calore deficiēs, z sequitur hypothetice aquā esse cōgelatam, si calore deficit, z nō modo a cā ad effectū, sed ꝯtra ab effectu ad cām, z totius rei huius cā est coęuiternitas medii cum causato.

In reb⁹ gn̄abilib⁹ cā eadē specie ē coęua effectui.

In gn̄abilib⁹ coęuiternitas cā cū causato ē respectu hui⁹ vbi fio, in ęternis vo ē respectu huius vbi sum, es, est.

Que expō Phil. The. z alior.

¶ Sed in hisce quę non sūt simul, fit ne vt in cōtinuo tempore. Quemadmodū nobis videt alia aliorꝫ sint causę, ceu factum facti, fientis fientis, futurūq3 futuri.

Tex. 13. ¶ In his aūt que nō simul sūt nūquid sint in: ɔtinuo tempore: sicut vr nobis alia alioꝝ cā esse, vt facti esse, altera facta. Et futuri, altera, futura. Et ei⁹, qđ fit, si aliqđ antea factū est.

Cōmē. 86. ¶ Ut dictū est causę alię sūt sil facte cū effectib⁹, vt for-males, ꝛ finales. Ut addunt Philoponus, ꝛ Themisti⁹, qđ veꝝ est de fine gnōnis, q̄ ɔcidit cū forma, ꝛ nō ð fine rei generat: q̄ est gratia cui⁹, ꝛ acqriť post formā. Aliq̄ sunt prius facte (vt effectrix ꝛ mā) vt Artifex, ꝛ calx, cementum, ꝛ lapides. Alie ꝯo posteri⁹ facte, vt finales que gratia cui⁹ dicunť. ¶ Tūc Philoponus sic qōnē hāc in- Expō Phil. tellıgit. Utrū in effectiuis causis ꝛ mālib⁹ nō simul exi- stentib⁹ cū ꝑprijs causatis, sint alię atqꝫ alię fm tp̄s, sicut ef- fectus est alius atqꝫ alius fm tp̄s, sicut nobis p̄ma facie deceptis pp ɔtinuitates tēporis vr. Unđ n. (vt ingt Phi- loponus) in tp̄e sunt talia facta, tēpus ꝯo ɔtinuū est, qr ip̄sius ptes scilꝫ pteritū ꝛ futurū ad aliquē cōmunem terminū. s. ad tempus p̄sens copulanť. Uidemur in his facile nos hēre quod est in his alteꝝ alterius cā. Et ita p ɔtinuum tempus itellıgit correspondēs ꝛ vnum temp⁹, ꝛ ingt. ¶ In his aūt causis, quę non simul sunt, nūquid sint in continuo tp̄e, supple cū suis effectib⁹, hoc est veꝝ in tp̄e suis effectib⁹ correspondeant, sicut vr p̄ma facie nobis deceptis tēporis ɔtinuitate, aliā alioꝝ causa esse, vt facti esse altera, scilꝫ facta, ꝛ futuri, altera scilꝫ futura, ꝛ ei⁹, qđ fit. Si aliqđ antea factū est, eē cā quę fit. Patet igitur qđ, quę est an causę pcedēdes effect⁹, suis effecti- bus correspondeant fm coꝝ tempoꝝ differentias. Pa- ter ꝛ causa qōnis, nam p̄ma facie videť ita esse ex tēpo- ris cōtinuitate, a leo qꝫ effectu facto causa videat facta, ꝛ effectu i fieri causa in fieri, ꝛ effectu futuro cā futura. Hoc modo Philopon⁹ itelligere videť. ¶ Que expositio nō pls, nā itelligendo sic qōnem Aristo. mouisset qōnem, ꝛ illā nō soluisset, non eni in hoc libro talem qōnem soluit. ¶ Themistius ꝯo sic (vt mihi vi) intelligit, cum eni Aristo declarauerat, in his causis, atqꝫ in his medijs, que sil sunt cū effectib⁹ ipsas causas ꝛ effect⁹ quo ad tempus sibiinuicē correspōdere, qr a causa de fieri seqť effectus de fieri ꝛ eꝯ, ꝛ a causa de facto in pterito sequť effect⁹ in preterito, ꝛ ecōtra, silr ꝛ de futuro quęrit nūc, Utrū in causis nō simul existentib⁹ cū suis effectib⁹, sint in ɔtinuo tēpore, scilꝫ vt sibi ipsis correspōdeant mutuo fm tēpus (Ut liceat syllogisari ab effectu in cām ꝛ ecōtra semp seruata tēporis vnitate) sicut p̄ma facie vr nobis ex eo qr alia alioꝝ causa est, vt facti facta, ꝛ futuri futura, ꝛ p̄sentis p̄sens. Cuꝫ n. videať alia alioꝝ cā, videbitur cā precedens ꝛ effectus mutuo ɔuerti seruata tēporis vnitate. Hoc pacto si hęc ꝯba exponanť, qđ soluitur statim cum ingt. (Est igiť a posterius facto) ꝛ reliqua. Et hęc expositio nō displicet. ¶ Expositor Thomas ꝯba hęc aliter itellıgit, ꝛ qdem nō ab rōne, naꝫ cū Aristo. ostēdisset in his effectib⁹, q̄ simul sunt cū suis causis esse mutuus syllogismū ab effectu ad cām ꝛ eꝯ. Quęrit nūc veꝝ in causis, q̄ cum ꝑprijs causatis simul nō sunt, sint in cōtinuo tēpore cū suis causatis, ꝛ itelligit p ɔtinuum tēpus (vt postea dicet) Ita vt facta cā mox sit fieri effectus, ꝛ cū sit effectus mox fiat cā, ita vt sit dicere causatū fm tēpus ɔtinuum sequť ad cām, sicut eꝯ ex causato cā, ita vi dcť p̄ma facie sicut vr nobis alia alioꝝ causa eē (vt facti facta) vt futuri futura, ꝛ p̄sentis p̄sens.

Membrū pst. Expō Sanc. Tho.

¶ Ut ɔstat in his ab eo rōcinatiōe extruēdā esseqꝫ ó postea fuit, principia aūt ꝛ eorum ea sūt, q̄ prius fuerūt. Quapropter idē ꝛ in his ce q̄ fiunt seruādus est modus. Sed ab eo qđ añ fuit nō extruiť rōcinatio, vt qm̄ ħ fuit, ħ qđ est posteri⁹ oztū est, silr ꝛ in futuro.

¶ Est igitur a posterius facto. Syllogismus, principiū autē ꝛ eoꝝ est, quę facta sunt. Unde ꝛ in his, quę fiunt, similiter. A priori autē nō est (vt qm̄ hoc factuꝫ est, hq̄ hoc posteri⁹ factum sit, ꝛ in futuro similiter.

Cōmē. 87. Aug. Sanc. Tho.

¶ Expositor Thomas ꝑpositā qōnem Arist asserit soluisse ibi (Speculandū q̄ qđ est ɔtinuū) Sed nescio cur hic eā solutā nō putauerit, nā si sēsus qōnis ē (vt Thomas exposuit) An causę q̄ non sil sunt cū effectib⁹, sint in ɔtinuo tēpore cum suis causatis, hoc est vt e causatis liceat ad causas, ꝛ eꝯ syllogisare, cur hoc loco non soluisse nō video, Unđ ꝛ Themisti⁹ hic vult colligere solutiones, Philopon⁹ etiā, ꝛ alij greci iterpretes, ingt. ¶ Est igiť a posteri⁹ facto. Syllogismus necessari⁹, ꝛ pncipiū talis necessarij syllogismi est de nūero eoꝝ, quę facta sūt, q̄ñ dicat in talib⁹ ɔclusio est ꝑpositio significās cām, ꝛ mediū ꝑpositio significans effectuꝫ. Et nō modo in his quę facta sūt pncipiū syllogismi necessarij est effectus, sed etiā in his, quę sūt de p̄senti sil'ter. A priori ꝯo nō est syllogismus necessarius pcedēs, videlꝫ, vt qm̄ hoc factū est, hoc posterius factū sit ꝛ sicut dixi de pterito ꝛ p̄senti syllogismū nō esse necessariū a causa ad effectum, ꝛ in futuro etiā similiter dico, hoc pacto potest esse solo. ¶ Thomas tamen vult hoc non esse solutionem, sed quoddam per necessarium ad solutionem.

Tho. Philo. ꝛ alij greci.

¶ Siue naqꝫ determinatū, siue idetermınatū fuerit tp̄s, nō erit vnqꝫ, vt cū ħ fuisse vere dicať, posterius inqꝫ ip̄m. In medio. n. tēpore falsuꝫ erit pfecto hoc oztū fuisse diceť altero iam orto. Eadem est ꝛ in futuro penitus rō. neqꝫ qm̄ hoc fuit, hoc erit.

¶ Neqꝫ eni indeterminato, aut determinato erit tēpore, vt qm̄ hoc veꝝ est dicere factum esse, hoc veꝝ sit dicere factuꝫ esse posterius. In medio. n. falsum erit hoc, iā altero facto. Eadem autem ratio est ꝛ in futuro.

Cōmē. 88.

¶ Posset qs dicere, ꝗ in talib⁹ nō sit necessarius syllogismus a cā ad causatuꝫ fm tēpus indeterminatū, pōt esse necessarius fm tēpus determinatū. Quia ꝗ nō sequatur fuit fundamentū factū, ergo fuit domus facta, fm tēpus determinatū seq videť, sequť eni, Anno elapso fuit factū fundamētū. Ergo anno elapso fuit facta domus. Et ð futuro ēt seq vr, Anno ꝑximo fiet fundamentuꝫ. Ergo anno ꝑximo fiet domus, ꝛ de p̄senti ēt sequr, p̄senti anno fit fundamētū. Ergo p̄senti anno fit domus. R̄ndet, ꝛ inquit. ¶ Neqꝫ. n. ideterminato, aut determinato erit tp̄e necessario sequens, Ut qm̄ hoc veꝝ est dicere factum. s. fundamentū, hoc. s. domū veꝝ est dicere factū esse posterius illo, scilꝫ tēpore determinato, naꝫ ex quo illud factū est tēpore posterius. In medio tēpore falsū erit dicere hoc factum esse. Altero iam facto, non. n. sequť ergo domus anno elapso facta ē, facto anno elapso fundamēto. Et sicut hoc de pterito eadē est rō ꝛ de p̄nti ꝛ de futuro.

¶ Mediuꝫ. n. sil' hēat oztū opꝫ, vt sit factum factoꝝ futuroꝝqꝫ futuꝝ, ꝛ ceterorum similiter. Ad id quod fuit ꝛ id quod erit, fieri ne

quit,

quit, vt ortum habeant simul.

ὁμόγονον, Coëlementare simul tpe. Cōtēporaneū ¶ Neqȝ qm̄ hoc factuȝ est, hoc erit. Mediū enim simulgenitum opȝ esse, factoꝝ factum, futurorum futurum, cuȝ his, quę fiunt, fieri. Cum his, quę sunt, esse. Sed futurum esse, ꝛ esse non contingit simul esse genita.

Cōmē. 89ᵐ. ¶ Dicce nūquid cā, quę in pterito facta est, possit eē medium necessariū ciꝰ effectus, q erit in futuro, vt fundamētum iam factū mediū ciꝰ domus, quę in futuro fiet. Respondet. ¶ Neqȝ qm̄ hoc factū est. s. in pterito, hoc erit in futuro, non eni qꝛ fundamētum factum est domus in futuro erit. Affert cām, ꝛ inqt. Mediū.n. homogonon, hoc est contemporaneū opȝ esse cum proprio effectu, vt factoꝝ factum, futuroꝝ futuꝝ, cum his, q̄ fiūt mediū opȝ fieri, cū his effectibus, q sunt medium opȝ esse. Assignat autem cām Philoponus, qm̄ quod factum est, nūq̄ est cā futuri. Sed futurum esse, ꝛ esse vel fieri nō sunt homogona hoc est cōtemporanea, vel coelemētaria, ergo factum nō pōt esse mediū necessariū ad effectū futuꝝ.

¶ Pręterea fieri non pōt, vt aut indeterminatum, aut determinatum sit ipsuȝ mediū tp̄s. Falsum.n. erit medio illud dicere tpe.

¶ Amplius neqȝ indeterminatum contingit esse tempus medium, neqȝ determinatum. falsum.n. erit dicere in medio.

Cōmē. 90ᵐ. ¶ Occurres his, q̄ dicta sūt, si nō licet syllogiȥare a cā facta ad effectū futuꝝ fm̄ absolutū tempus, nunqd liceat syllogiȥare fm̄ tempꝰ determinatū (verbi cā) Heri fuit fundamentū. Ergo post duos, aut tres dies fiet domus. Rn̄det Aristo. hic, ꝛ inqt. ¶ Amplius neqȝ determinatū ꝯtingit esse tēpus mediū inter cām factā ꝛ effectum futurū, ita vt fundamēto facto, dici possit post duos aut tres dies fiet domus. Neqȝ indeterminatuȝ, ita vt possit dici fundamēto facto, fiet domus, nulla tēporis determinatione facta. Falsum.n. erit dicere in medio, hoc qꝛ in medio tēpore ꝯtinget impediri, ꝛ ita ꝯtinget falsum esse.

¶ Considerandū est aūt qd naȝ sit qd̄ ꝯtinet, vt in rebus post factū esse sit fieri. An pȝ facto fiens non hęrere, nec eni facto factū etiaȝ hęret. Sunt.n. fines ac indiuidua, nā vt punctum puncto non hęret sic neqȝ facto factū. Ambo nāqȝ sunt idiuisibilia.

¶ Speculandū igitur quid est cōiungens vt

Tex. 14. post id, quod factū est, sit fieri in rebꝰ. ¶ An manifestum est, qd̄ non est habitū cuȝ facto qd̄ fit. Neqȝ.n. factum cū facto. Termini.n. sūt, ꝛ Atomi. Sicut igit̄ pūcta adinuicē nō sūt habita, neqȝ fcā, vtraqȝ.n. idiuisibilia sūt.

Cōmē. 91ᵐ. ¶ Mouet Aristo. circa ea, q̄ dicta sūt, qōnem nō leuem. Naȝ nos videmus postq̄ factū fundamētū, statim fieri parietē, iteꝝ facto pariete, videmꝰ fieri domuȝ. Ideo q̄rit Aristo. (vt Philoponus exponit) Quid est cā in tali

Expō phil. reꝝ gnōne (vt post factū vnum sit fieri alteriꝰ) sic ordinate vsqȝ ad finē. Hęc.n. qd̄ non est leuis. Quia non vr̄ mā facta prius (vt fundamentū causa ipsius fieri parietem) neqȝ factus paries cā ipsius fieri domū. Neqȝ agens vr̄ esse cā copulans factā cām cum fieri. s. factum fundamētum cū fieri parietē. Materia qdem nō, qꝛ mā non causat, nisi mota, agēs minime, qꝛ agēs pōt ipediri. Ideo qd̄ est nō leuis de cā copulationis facti cū ipso fieri. Aristo. q̄ p solutione pmittit q̄ factū non esse facto habitū ꝛ causa est qꝛ facta sūt indiuisibilia, modo vnū idiuisibile nō est alteri idiuisibili habitū. Aristo. ergo p̄ pponit qōneȝ, cū inqt. ¶ Speculandū igit̄ qd est ꝯiungēs (vt post id) qd̄ factū est. s. fundamentū, sic fieri in rebꝰ, cū māis causa, nec effectrix esse possit. Pro risione ergo pmittit factuȝ nō posse esse habitū facto, ꝛ inqt. An manifestū est, qd̄ nō est habitū cū facto id, qd̄ fit, ꝛ ita qd̄ supponit falsum. supponit.n. factum esse habitū ipsi fieri, ꝛ q̄rit cām huiꝰ copulationis. Modo falsum est factū esse habituȝ ipsi fieri. Qd̄ ℞o factū ipsi fieri habitū esse nō possit, pbat, ꝛ pmittit q̄ factuȝ facto nō esse habitū, ꝛ inqt. Neqȝ eni factum cū facto supple habitum est, cuiꝰ cām affert, cū inqt. Termini.n. sūt ꝛ Atomi facta ipsa. Tunc q̄si resumens pbationē, repetit suppositionē, ꝛ inqt. Sicut igit̄ puncta adinuicē nō sūt habita, qꝛ. s. sūt idiuisibilia, neqȝ facta sūt habita, Utraqȝ eni. punctū. s. ꝛ factū indiuisibilia sūt, nō ergo factum facto habitū esse pōt. Ex hoc vult hęc factuȝ nō esse cām copulatiuā sui cū altero facto. Ut fundamētū, cum pariete, qm̄ cā non pōt copulatiua sui cū aliquo esse nisi illi sit habita, q̄ fundamentuȝ non pōt esse cā copulans se cum pariete, ꝛ ita nec alteꝝ factū cuȝ altero, ꝛ p ꝯsequēs cā materialis prius facta (quā hic factū Arist. appellat) non pōt esse cā seipsam copulans cū altero facto, ꝛ tota cā est, qꝛ factū (vt dr̄ sexto physicoꝝ) A tex. 40. vsqȝ ad. 50. sicut ꝛ mutatū momēto cognoscit̄. Et cū indiuisibile sui aptenatura nulli ꝯtinneē, nullisqȝ habitum esse possit, vt ibidē dictū est. Iure factum facto non pōt habitum esse. Circa pr̄m. secundum. ¶ Debes scire habitum esse in minus, q̄ imediatū, qm̄ imediatū nō addit ꝯtactū, habitum ℞o addit, ꝛ ideo nō pn̄t aliq̄ esse habita, nisi se mutuo ꝯtingāt. Pręterea fm̄ alios habitū icludit situȝ, imediatū nō. Ideo non pn̄t eē aliq̄ habita, nisi in situ aliquo collocent̄. Qd̄ si ita est, nō ab rōne dictū est factū facto nō esse habitū, cū sint idiuisibilia tpe, quę ꝛ tactu, ꝛ situ carent in tēpore.

¶ Nec igr̄ ob idipsuȝ facto fiens hęrere pōt. Fiēs.n. diuisibile, fcm̄ idiuisibile ꝯstat esse. Ut igr̄ linea sese hȝ ad pūctū, sic fiēs ad fcm̄. Nā i eo qd̄ fit ifinita sūt facta. Magis aūt d̄ hisce clariꝰ est dōm in vlibꝰ libris de motu.

¶ Neqȝ igit̄ qd̄ fit, cum facto propter idem. Quod.n. fit, diuisibile est, factū aūt indiuisibile, sicut igitur Linea ad punctuȝ se habet, sic id, quod fit, ad factuȝ. Sunt.n. infinita facta in eo, quod fit. Magis aūt manifestuȝ in vlibus de motu oportet dicere de his.

Cōmē. 92ᵐ. ¶ Pręmissā suppōne, videlȝ q factū nō pōt facto eē habitum, pp indiuisibilitatē facti, p quaȝ nulli pōt eē habitum, nō ex suppositiōe, sed ex rōne, qua probauit suppositionē. Deducit scdo factuȝ non posse eē habitū ipsi fieri, nā cum factū sit idiuisibile, nulli habitum esse pōt, pp sui idiuisibilitatē, qꝛ nec idiuisibili, nec diuisibili. Est eni idiuisibile sua idiuisibilitate nulli habituabile, ꝛ hoc inquit. ¶ Neqȝ igit̄ qd̄ fit, cū facto habitū esse pōt, ppter idem, ꝛ ita nō ex suppositione hoc deducit, sed ex rōne, q̄ suppositio pbata fuit, ppterea dicit pp idē, vt det intelligere ex pbatione esse hoc deductū nō ex suppositione. Et q ex suppositione nō deductuȝ sit hoc, sed ex suppositiōis rōne, inqt. Quod.n. fit. s. supple diuisibile fit, ꝛ alicui habituabile, factuȝ tn̄ qꝛ idiuisibile est, nulli habituabile est, qꝛ neqȝ indiuisibili, neqȝ diuisibili, ꝛ ita nec ipsi

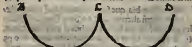
enim est habitū factum facto (vt dictū est.) Attamen incipere necesse est a medio nū: ꝛ ab ipso nunc primo.

Cōmē. 94ᵐ. ℂ Sed querit questionē, que videt̃ contra ea, que dicta sunt. Dictū est enim vnum factū non esse alteri facto habitū, ꝛ imediatū, at nūc dicit semꝑ posterius factū esse imediatum p̄ primo facto, inquit. ℂ Nunqd semꝑ extra cadet scilꝫ factum post factum, per infinitū, siue in infinitum, ꝛ videt̃ ꝙ semper, quia vt dictum est factū non est habitum facto. ℂ Respondet hoc, ꝓpositum nō tollere, quia siue ꝓcedat̃ in infinitum in factis, siue non, semper necesse est in demonstratione talium incipere qd̓ est in ipso nunc primo, siue illi ꝓximo, ꝛ ꝓcedet̃ ad prius factum. Non curauit autē explicare vnū factū esse imediatū alteri, ꝛ quo nō, quia in sexto explicauit. Factum enim vt ibidem dicitur, pōt accipi pro facto cōpleto, qd̓ dicit̃ factū in actu. Et pro facto incōpleto, qd̓ dicit̃ factum in potentia. Loquēdo ergo in factis in potentia factum facto non pōt esse imediatum, quia inter quecūqꝫ duo talia mediat aliud factum in potētia. Nō enim fieri pōt fundamentū, nisi prius fiat eius medietas, nec fieri pōt eius medietas, quin ṗus fiat illius medietatis medietas: ꝛ sic in infinitū. In factis ꝯo cōpletis, factum est imediatū facto, quia paries fieri pōt imediate post fundamentū: lꝫ non simplr̃ imediate, quum fieri non possit paries, quin prius fiat eius medietas, ꝛ iterum medietas medietatis in infinitum, bene ergo facto factum hic vult esse imediatum, quia loquit̃ de factis completis, superius loquitur de factis incōpletis. Et sic, que dicit, bene dicta sunt.

6° physi. tex. co. 47. ꝛ. 50. Factum accipi pōt dupli.

ℂ Idē ꝛ in futuris seruādū est. Naꝫ si verū est / d / fore: verū sit prius oꝑꝫ / a / fore. Huius aūt cā est ipm / c. Etenīꝫ si erit / d / prius / c / ipsꝫ erit. Et si / c / rursus erit / a / prius erit.

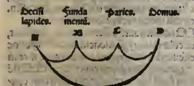
ℂ Similiter aūt est: ꝛ in eo; qd̓ erit. Si enīꝫ verum est dicere: quoniā erit / d / prius / c / erit. Si vero / c / erit: prius / a / erit.

Cōmē. 95ᵐ. ℂ Ostendit ꝛ in futuris etiā demonstrationē in talibus fieri semꝑ a posteriori ad prius, vt qm̄ si domus erit, paries erit, ꝛ si paries erit, lapides parabūtur. Ergo si domus erit, lapides parabunt̃. Ergo si dom⁹ erit, lapides parabunt̃. Inquit. ℂ Silr̃ aūt demonstratio fiet in eo qd̓ erit, vtpote in futuris, quia semꝑ a posteriori ꝓficiscendum est ad prius. Naꝫ si verū est dicere, qm̄ erit / d / scilꝫ domus, necesse dicere, qm̄ prius erit / a / scilꝫ ꝙ lapides parabunt̃. Huius aūt cā est / c / scilꝫ quia paries erit, quia (vt inquit.) Si / d / domus erit, prius / c / paries erit. Si ꝯo / c / paries erit, ṗus / a / erit, scilꝫ ṗus lapides parabunt̃. Pꝫ g̃ in futuris eodē mō demr̃ationē fieri.

ℂ Silr̃ aūt ꝛ in his ipsis infinitio diuisionis extitit. Futurum nāqꝫ futuri nō heret. Atqꝫ ꝓncipiū ꝛ in ijs ē sumēdū, qd̓ medio vacet. Hec aūt in ipsis operib⁹ ita sese hn̄t: vt diximus. Nā si domus extructa est: lapides icisos fuisse necē est. At id ꝙobrēꝫ: qꝛ necē est fundamēta fuisse: si domus est facta. Si ꝯo fundamēta facta fuere: necē est lapides ante fuisse. Rursus si domus erit: pari rōne lapides prius erūt. Qd̓ qdē ꝑ mediū mō demōstrat̃ eodē. Facient̃. n. antea fundamēta.

ℂ Similr̃ autē ꝛ infinita est decisio ꝛ in his. Non enim erunt futura habita adinuicem. Principiū tamē ꝛ in his sine medio accipiēdum est. Habet aūt se sic res in operib⁹: si facta est domus: ꝛ necesse est ꝛ decisos esse lapides. Et factum esse hoc ꝓpter qd est: qm̄ necesse est fundamētū esse. Siquidē ꝛ domus facta est. Sin autē fundamentū factuꝫ est: prius lapides esse factos necē est. Iterū si erit domus: similiter prius erunt parietes. (Demonstrantur autem ꝛ per mediū silr̃.) Erit enim fundamentum prius.

ℂ Sed ꝫ obijcit, qꝛ ꝛ in futuris diuisio factoꝝ erit in infinitū, ergo nō possumus ꝓcedere ab vno facto ad aliud factū nisi semꝑ mediet aliud, quare demr̃atio in talib⁹ nō pōt esse per imediata. Inquit. ℂ Silr̃ aūt ꝛ infinita est decisio ꝛ in his futuris, Non enīꝫ (vt inquit) futura erūt adinuicē habita, qn̄ semper mediet aliud factum. ℂ Rn̄det ꝛ iquit. Principiū tn̄ ꝛ in his (vt in ꝑterito) sine medio accipiēduꝫ est, quasi dicat ꝙ siue ꝓcedat̃ in infinitū in futuris factis, siue nō. Principiuꝫ tn̄ quo ad nos sine medio accipiēduꝫ est. naꝫ quo ad nos illud est ꝓncipiū, qd̓ est apud nos ṗmo factū, ꝛ tu itelligas illud esse ṗmo factū quo ad nos, qd̓ est complete quo ad nos ṗmo factū, ꝛ nō in potētia, qꝛ sic nō dat̃ ṗmū: tale enim ṗmo factū cōplete accipiēduꝫ est sine medio, ita vt sciās sit ṗmo, ꝛ nulluꝫ aliud cōplete factum ꝑcedat. Et ponit exēpluꝫ in factis de ꝑterito. Cum ingt. Habet aūt se sic res in opib⁹, hꝫ est in factis cōpletis, vt si fcā est domus necesse est ꝛ decisos eē lapides, ꝛ factū est hoc. i. ꝛ decisi sunt lapides ꝓp qd est. i. ꝓpter idest: qm̄ necesse est fundamentū factū esse, siqdeꝫ ꝛ domus fcā est. Sin aūt fundamentū est, ṗus lapides esse factos necesse est, ꝛ ita in ꝑteritis, in futuris ꝯo silr̃. Iterū si erit domus, silr̃ ṗus erūt parietes. (Demr̃at̃ aūt ꝛ ꝑ mediuꝫ silr̃) hꝫ qꝛ erunt parietes, qm̄ erit fundamētuꝫ ṗus. Ergo a ṗmo ad vltimū, si domus erit, paries erit, si paries erit, fundamētū erit, si fundamentū erit, lapides erūt, quare si dom⁹ erit, lapides erūt. Tu ꝯo hec intellige (vt supius diximus.) Diximus n. supius fcā siue in futuro fieri, siue in ꝑterito sumant̃, in potētia siue incōplete eē infinita, actu ꝯo siue cōplete sumpta esse finita. Quare, vt incōplete su

munt, nō pñt eē immediata, q2 qbuscūqȝ duob⁹ factis acceptis, inter ea mediat factū. Ut ꝟo fuꝛunt cōplete, pñt eē imediata, ꝭ pacto pōt dem̄ratio in talib⁹ ex imediatis esse. ℭ Sed quęres vtrū dem̄ratio ab vltimo facto ad p̄us factuȝ sit a cā, an ab effectu. ℭ Et dōm vltio factū vno mō esse effectū p̄cedentiū. Alio modo causaȝ. (Dubitatio. Solutio.)

Est effectus p̄cedentiū, quatenus p̄cedentia sunt causę in gñe causę mālis, ⁊ efficiētis illius. Est ꝟo effectus, in gñe causę finalis. Est aūt finis p̄cedentiū, inquātuȝ est in ipso nūc, qđ est finis p̄teriti, ⁊ p̄ncipiū futuri. Factuȝ ꝟo mediū, inīmū est p̄ncipiū atqȝ cā, inquātum est ꝓpinquius p̄mo, vt partes inquātuȝ est ꝓpinquior est domui, quare erit p̄cedētiū finis subsequēter ꝟo finis. Et hoc intellexit Arist. cū inqt. Atq a medio incipiendum est. s. cōpleto ⁊ actu, ⁊ ab ipso nūc p̄mo, hoc est indiuisibili ⁊ finali termīo, q est ī ipso nūc, (hęc mihi vident.) ℭ Philoponus ꝟo ⁊ Simplicius nō bñ (vt mihi vī) exposuerūt. Tu ꝟo quę ipsi dixerūt bene perlustra.

ℭ Sed qm̄ in hisce quę fiūt gñatione quādā mō circuli conuerti videmus, fieri pōt: vt idipsȝ sit, si mediuȝ, ⁊ termini mutuo se sequātur. In hȝs eniȝ cōsistit ipsa conuersio. Atqȝ idipsuȝ in sermonibus primis ostendimus; cōuerti inquam ipsas cōclusiones. hoc est. s. circuli modo rōcinationem conuerti.

Tex.15. ℭ Quoniam autē videmus in his, quę fiunt, circulo quādaȝ gñationem esse: cōtingit hoc esse: siqdeȝ consequant̄ sese adinuicē mediū ⁊ extrema. In talibus eniȝ cōuerti est. Ostēsum ē aūt hoc in primis: qm̄ cōuertunt̄ conclusiones. Circulo aūt hoc est. (Medi⁹ Extrema.)

Cōmē.97. Commento. ℭ Cuȝ ostēdit quō licet dem̄rare in his cāis, quę effectū p̄cedūt, ⁊ in his q̄ sil̄ sunt cū effectib⁹, ⁊ quō mediū in talib⁹ vtrisqȝ ē ordinādū. Nūc ostēdit quō dem̄ratio fiat in his, q̄ꝝ alteꝝ est alterius cā, ⁊ cō. Sunt. n. q̄dā quoꝝ alterū alterius est cā, ⁊ ecōtra. Ut hō est cā hoīs, ⁊ econtra, ⁊ vt deplura terra, causa deplutę terrę, ⁊ cō, ⁊ inqt. ℭ Qm̄ aūt videmus in his, quę fiunt esse quādā gñationē circularē, hoc modo q alterū alterius sit cā (vt s. a ipsius. b ⁊ b ipsius a, etiā cā est) ꝓp hāc circularē gñationē, quā in reb⁹ expimur, cōtingit sił rōne in demōstratiuis hoc esse. s. circularē ostēsionē, cōtingit dico circularē ostensionē in talib⁹, quę circulo gñant̄, siqdē medium ⁊ extrema se seinuicē ꝯsequant̄, hoc est si mutuo cōuertant̄. Ubi. n. mediuȝ ⁊ extrema circulo nō cōuerterent̄, etiaȝ si talia circulo fierent, circularis dem̄ratio non fieret. ℭ Uel alr̄ intelligit, vt legat̄ siqdeȝ pro qa, ⁊ tunc est sensus, qm̄ videmus in his, quę fiunt, gñationem aliquā fieri circulo, hac de cā cōtingit hoc idē esse in dem̄ratione. s. vt circulo fit, siqdeȝ pro qa, in talibus circulo factis mediū ⁊ extrema adinuicē sese mutuo cōsequat̄, qm̄ in his (vt inquit.) Est conuerti, vt p exēpla demōstrabit. Nec hoc est nouū, qm̄ in priorib⁹ ostēsuȝ est ꝯclones ꝯuerti ad ꝓpōnes, ⁊ ꝓpōnes cōuerti ad cōclusiones. hoc aūt qđ est cōuerti ꝯclones ad ꝓpōnes, ⁊ ꝓpōnes ad ꝯclones est circulo demonstrari. Quare pȝ in talib⁹, quę circulari gñatione gñant̄, circularē fieri dem̄rationē, ⁊ ita pȝ quō demōstratio fiat in his, quoꝝ alterum alterius causa est, ⁊ econtra. (De hoc vide 1° pos. c. 5.)

ℭ In rebus aūt ipsis hoc vr̄ fieri mō. Humida fcā pluuia terra vapor necē ē oriat̄. Quo qdeȝ orto nubeȝ cōstare necē est. Qua facta fieri aquā. Qua orta, terra pluuia necesse est humectet̄. Hoc aūt id erat qđ initio sumpsimus. Quare mō circuli ꝯuersio fuit. Quicqd eniȝ ex hisce sumpseris: aliud seq̄t̄ qdem cū sit aliud. Qđ qdē cū sit aliud iteȝ est. Qđ rursus cum sit, primū ipsum emergit.

ℭ In operibus aūt vr̄ sic. Deplura terra, necesse est vaporē fieri: hoc aūt facto, nubem. Hac ꝟo facta, aquā. Hac ꝟo facta, necesse ē terrā deplutā esse. Hoc aūt erat ex p̄ncipio, q̄re circulo circuiuit. Uno eniȝ hoꝝ quouis existe: alterū est, ⁊ illo: aliud, ⁊ hoc, primū.

Nubem fieri.
C
Pluuiam fieri. D
Circularis demonstratio.
B Uaporem fieri.
A
Depluta terra.

Pluuiam fieri. | Nubem fieri. C | Uaporem fieri. B | Depluta terra.

Cōmē.98. ℭ Assumpsit in his, quę fieri videmus aliq̄ circulo fieri, ita vt alterū alterius cā sit, ⁊ ecōtra. Nunc ostēdit taleȝ gñationē circulo fieri in aliqbus p exēplum, ⁊ inqt. ℭ In operib⁹ aūt vr̄ sic, quasi dicat non solum ꝟbo pȝ assumptū, sed opere, ⁊ ponit exēplū. Qm̄ deplura terra, necesse est vaporeȝ fieri. hoc aūt facto ⁊ in sublimi collocato, necesse est nubē fieri. hac iterū genita, necesse est aquā gigni. facta iterū aqua, necesse est terrā deplutam esse. Qđ qdem a p̄ncipio (vt ꝓpositio) assumebat̄, ⁊ cā, nūc assumit̄ (vt cōclusio) ⁊ effectus. Uerificato assumpto, repetit qđ ex assumpto intulerat, ⁊ inqt. Quare circulo circuiuit gñatione, ⁊ ita dem̄ratio. Nam vno hoꝝ quouis existēte, alterū quoduis est. Nam depluta terra existe, erit quoduis coꝝ, quę in exēplo assumpta sunt. Et illo ecōtra existēte, alterū iterū quoduis erit. Et hoc existēte quouis eoꝝ, erit p̄mū. Quare mediū ⁊ extrema cōuertunt̄, ⁊ ita dem̄ratio circularis. ℭ Sed occurres, qa p̄mo huius dem̄ratio circularis reprobata est ꝭ mō facta. Naȝ si ex terra depluta demōstret̄ terra depluta, nō plus haberet̄ ex tali dem̄ratiōe, ꝙ̄ si hoc est, hoc ē, ⁊ ita facile est oīa dem̄rare. ℭ Iuniores dixerūt hoc fieri posse ꝓpter dīaȝ numeraleȝ. naȝ terra depluta, ⁊ terra depluta differūt numero. Quā reȝ expositor Thomas affirmat (Dubitatio. T. 6. cō.; 5. Solutio iunior. Solu. Tho.)

affirmat dicēs, nō fieri reditū ad idē numero, ſꝫ ad idē
Confutatio. ſpecie. ¶ Sed ꝯ̃ qꝛ ſi reditus eſt nō idē numero, ſꝫ ad
ideꝫ ſpecie: tunc demōſtratio eſſet ſingulariū, tā vt p̄ que,
ꝙ̄ vt quoꝝ. Eſſet eniꝫ ſingulariū per que, qꝛ ſingularia
demōſtrant, ⁊ quoꝝ, qꝛ ſingulariuꝫ eſſet demonſtratio.
Depluta enim terra, que demonſtrat, differt numero a
terra ipſa depluta, que demonſtrat, ergo demonſtratio
Cōtra Ariſto. eſſet a ſingulari ad ſingulare. ¶ Ideo p̄mo huius Ariſt.
t.6.cō.31. negauit ꝯ̃uas ⁊ cōceſſit ſubcōtrarias. Negauit eniꝫ illā
oiuꝫ eſſe demōſtrationē circularē, ⁊ illaꝫ nulloꝝ eē demō/
ſtrationē circularē, cōceſſit ꝟo aliquoꝝ eſſe, ⁊ aliquoꝝ
non eſſe. Aliquoꝝ qdeꝫ eſſe (vt inquit hic.) Quia coꝝ,
quoꝝ gn̄atio eſt circularis, aliquoꝝ ꝟo nō eſſe, vt coꝝ
Ad dubitationem. quoꝝ gn̄atio nō eſt circularis. ¶ Tunc poſſem dicere
nō aduerſando his, que p̄mo huius dixi, demōſtrationem
taleꝫ eſſe in ſingularib᷒ ſm̄ rem, ſꝫ vt vl'r cōcipiunt.
Terra enim depluta vl'r cōcepta eā eſt terre deplute
vl'r ꝯcepte. (Lꝫ vtraqꝫ ſit ſingularis ſm̄ reꝫ) nec ab/
ſurdū arbitror de ſingularib᷒, ⁊ per ſingularia hoc mō
demōſtratiōes circulares eſſe. Naꝫ lꝫ demōſtrās, ⁊ demō/
ſtratū ſolo numero differāt, intellus illa ꝯſiderari vl'r.
Tu ꝟo lege, que p̄mo huius diſputauimus.

¶ Sunt āt reꝝ nōnulle q̄ fiūt vl'r: ſp̄.n. ⁊ oēs
aut eodē mō ſeſe hn̄t: aut eodeꝫ fiunt pacto.
Nō nulle ſunt rurſus, q̄ ſp̄ qdē nō fiūt eodeꝫ
mō: fiūt tn̄ plerūqꝫ. Nā nō ois qdē mas hō
barbam emittit. Fit aūt plerūqꝫ, vt hō mas
barbā emittat. Taliū igiꝰ ⁊ medinm eē ple/
runqꝫ neceē. Naꝫ ſi ta/a/de/b/ꝙ̄ꝫ/b/de/c/ vl'r
ꝓdicet, ⁊/a/de/c/ neceē eſt, ⁊ ſemp̄, ⁊ de quolꝫ
ꝓdicari. Id.n.ē vl'r ꝓdicari, ⁊ de oi ſemp̄qꝫ
dici. At ſupponebaꝰ/a/ plerūqꝫ de/c/ ꝓdica/
ri. Neceē eſt ꝙ̄ mediū etiā ip̄m/b/ conditioneꝫ
eandeꝫ ſubire: ac eſſe plerūqꝫ. Erunt igiꝰ ⁊
coꝝ q̄ ſunt plerūqꝫ ea principia vacantia me
dūs, q̄ plerūqꝫ ſic ſunt vel fiunt.

Tex.16. ¶ Sunt aūt aliq̄ qdē, q̄ fiunt vl'r. Semp̄ eniꝫ
Ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. aut in oi: aut ſic ſe hn̄t: aut fiunt. Alia ꝟo ſp̄
τριχοῦ/ται. qdē nō, ſꝫ vt in plib᷒ ſunt: vt non ois hō ma/
Emittit. ſculus barbam emittit, ſed (vt in pluribus.)
Pilo barbaꝫ efficit. Taliū igiꝰ ⁊ neceē eſt mediū vt in plib᷒ eſſe.
Si enim/a/de/b/ꝓdicaꝰ vl'r, ⁊ hoc de/c/ vl'r:
neceſſe eſt/a/de/c/ ſemp̄, ⁊ de oi ꝓdicari. Hoc
eſt eniꝫ vl'r, ⁊ de oi, ⁊ ſemp̄: ſed ſuppoſitum
eſt vt in plib᷒ eſſe: neceē eſt ergo ⁊ mediū vt
in plib᷒ eſſe: qꝺ eſt, in quo/b. Erunt igitur ⁊
coꝝ principia (vt in pluribus ſine medio)
Queccūqꝫ (vt in plurib᷒ ſic ſunt) aut fiunt.

¶ Oſtendit nō eodeꝫ mō ea que ſemp̄ ſunt demōſtrari, Cōmē.99.
⁊ que nō ſemper ſunt. Et p̄mo p̄mittit diuiſionē coꝝ
que fiunt, ſiue coꝝ que ſunt, ⁊ diuiſio ꝺs ſic cōponi ſm̄
Philoponū. ¶ Sunt aūt aliqua qdeꝫ, que fiunt ſemp̄ Diuiſio eorū que ſunt ſm̄ Philopo.
vl'r, ⁊ ſupple ea, quedaꝫ, que ſic ſe habēt ſemp̄ vl'r,
cuius cām dicit, qꝛ ea que ſunt ſemp̄ vl'r, aut in oi, ⁊
ſemp̄ ſic ſe hn̄t, aut in oi, ⁊ ſemp̄ ſic fiūt. In oi ⁊ ſemper
ſic fiunt (vt Philoponus inquit. Ut ortus aſtroꝝ, aut
occaſus, ⁊ ver fieri ſi ſol eſt in ariete. In oi ⁊ ſemp̄ ſic ſe
hn̄t (vt Philoponus inquit.) Quēadmodum circulus
eſt ſphericus, Deus eſt bonus, aīa eſt imortalis, ⁊ id ge/
nus. Quare coꝝ que ſemp̄ ſunt, duplicia ſunt, aut que
ſemp̄ eodeꝫ mō fiunt, aut que ſemp̄ eodē mō ſic ſe hn̄t.
Alia ꝟo non ſemp̄ ſunt, qꝛ nec ſemp̄ fiunt, nec ſemp̄ ſic
ſe hn̄t, ſed vt in pluribus aut fiunt, aut ſic ſe hn̄t. Ut ois
hō maſculus barbam emittit, nō eniꝫ ſemp̄ hō maſcu/
lus barbam emittit, nec ois hō, vt in plurib᷒, ⁊ aliq.naꝫ
(vt Philoponus inquit.) Craſſiores nō habēt pilos in
genis coꝝ. Ex hac diuiſione īfert, taliuꝫ igiꝰ que (vt in
plurib᷒ ſunt) neceſſe eſt mediū vt in plurib᷒ eſſe, inuēs
coꝝ, que ſemp̄ ſunt, mediū eē debere vt ſemp̄. Probat
aūt hāc ꝯclōnē Ariſt. p̄ deductionē ad impoīe, ſiue de/
ducendo ad oppoſitū, ſit ꝯcluſio/a/c/ vt in plib᷒, mediū
ꝟo/b/ Uel igiꝰ (vt in pluribus) ⁊ habeꝰ ꝓpoſita ꝯclō,
vel dicet qſpiam ip̄m neceſſariū eſſe: ⁊ tunc/a/de/b/ ne/
ceſſario ꝓdicabiꝰ: ⁊/b/ de/c/ ſimil'r, quare ⁊/a/ de/c/ ſemp̄
⁊ de oi ꝓdicabiꝰ i. de neceſſitate: hoc eniꝫ eſt ꝓdicatum
neceſſariū, qꝺ eſt de oi, vl'e ⁊ ſemp̄ ſupponebaꝰ/a/c/ cō/
cluſionē vt in plurib᷒ eē, ⁊ ſic deductū eſt ad oppoſitū
cōceſſi. Propterea cōcludit, erunt igiꝰ coꝝ queccūqꝫ vt
in plurib᷒ ſic ſunt, (aut fiunt p̄ncipia vt in plurib᷒ ſine
medio) quēadmodum ⁊ coꝝ queccūqꝫ ſemp̄ ſic ſe hn̄t,
aut fiunt p̄ncipia ſemp̄ ſic ſe hn̄tia ſine medio, ⁊ per hꝰ
vult hēre tales demōſtrationes nō eſſe ſimpl'r ſcientificas
cū nō faciant ſimpl'r ſcire, ſed ſm̄ qd, eaꝫ ſint ſm̄ quid
ſcientifice. ¶ Sed occurres, q̄ bene/b/de/c/ neceſſario Dubitatio.
ꝓdicaꝰ, cū mior neceſſaria ſit, a/ aūt de/b/ nō neceſſario,
⁊ ſic nō opꝫ ꝯclōnē eſſe neceſſariā. ¶ Pōt dici mediuꝫ Solutio.
a/c/ cōcluſionis nō poſſe dici mediū neceſſariuꝫ, niſi/b/
ad/a/ ⁊ ad/c/ neceſſario ſe habeat. Et ꝓpterea Ariſtote/
les hoc ſupponens, accepit/a/de/b/ neceſſario p̄dica/
ri, ⁊/b/ de/c/ neceſſario ſimiliter.

¶ At eniꝫ quonaꝫ pacto ipſiuꝫ qd eſt ad rōci/
nationis terminos accōmodaꝰ. Et quo mō
vel eſt ipſius: vel non eſt demōſtratio diſſōuē:
ſatis antea pertractauimus. Nūc dōm eē vl'r:
quonaꝫ pacto venari nos ea opꝫ q̄ hoc ipſo
qd eſt ꝓdicanꝰ. Eoꝝ itaqꝫ q̄ ſemp̄ cuiqꝫ cō/
petūt: q̄dā extēdūt ſeſe qdē ad plura: non tn̄
genus egrediunꝰ. Atqꝫ ea ſeſe ad plura extē
dere dico: que ꝙ̄ꝫ ꝙ̄ꝫ vl'r cuiqꝫ cōpetūt: nō tn̄
ſoli, ſed ēt alīj inſunt. Eſt.n. qꝺdaꝫ qꝺ oi cō/
petit trinitati: ⁊ etiā nō trinitati. Id.n. qꝺ eſt
trinitati ⁊ etiā nō numero cōpetit. At impar
ineſt ⁊ ip̄m qdeꝫ trinitati: ⁊ alījs ēt plurib᷒.
Quinario naqꝫ competit: non tamē genus
egreditur. Quinarius enim numerus eſt: ⁊
nihil eſt extra numerum impar.

¶ Quo qdem igiꝰ ip̄m qd eſt: in terminis aſſi/ Tex.17.
gneꝰ: ⁊ quo eſt demōſtratio: aut eſt definitio.

ipsius: aut nõ est: dictũ est prius. Quõo autẽ opꝫ venari in eo q̃ŏ q̃d est pdicãtia: nunc dicamus. Eoꝝ igiť quę insunt semp vnicuiqꝫ, quędaꝫ se extẽdunt in plus: non tñ extra genus. Dico aũt in plus inesse: quęcũqꝫ isunt q̃dem vnicuiqꝫ vlr̃. At vo ⁊ alteri: vt est aliq̃d q̃ŏ oĩ trinitati inest: sed ⁊ non trinitati: sic ens inest trinitati: sꝫ ⁊ nõ nũo. Impar vo ⁊ inest oĩ trinitati: ⁊ in plus inest. Etenim ipsi quinario inest: sed nõ extra genus. Quinarius quidem enim numerus est: non autẽ extra numerum impar est.

Cõmẽ. 100 ¶ Primo epilogat circa dicta, ⁊ inquit. ¶ Quõo quideꝫ igiť q̃ŏ q̃d est in terminis assignetur, q: in terminis assignať (vt medium) ⁊ quõo est demrãtio ipsius q̃ŏ q̃d est, qm̃ est demratio (vt simul facta cũ ꝯclõne) vel diffinitio eius, vel q̃d nõis, vel q̃d rei, vel nõ est, dictũ est prius. Sic igiť dictuꝫ est prius ꝓm q̃d est inter terminos demonstrationis assignari vt mediũ. Dictũ est etiã, ipsius q̃d est esse definitionẽ noĩaleꝫ, ⁊ dictũ est ipsius nõ esse demrationẽ, sed in demratiõe accipi. Hęc de epilogo, subdit intẽtionẽ ad dicẽda, ⁊ inquit. Quõo aũt opꝫ venari ea, quę pdicantur in eo, quodquidest, nunc dicamus.

Notandum. ¶ Animaduertẽdum Aristo. post ea, quę dixit de definitione ipsa, interposuit quõo per vnũq̃dqꝫ genus causę fieri possit demõstratio, nec ab rõne. naꝫ ex hoc pꝫ q̃ŏlꝫ generis causę definitionẽ assignari posse. Pręterea ex h̃ pꝫ mediũ ⁊ cãm ideꝫ esse. Cõpleto ergo hoc aggreditur quartũ ꝓpositoꝝ. s. quõo definitio iueniri possit. Est aũt

Duplex modus inueniẽdi definitiões cõpositio .s. ⁊ diuisio. duplex modus iueniẽdi definitionẽ, cõpositio. s. ⁊ diuisio, seu resolõ, ⁊ cũ cõpositio prior sit, qm̃ ab vl̃ib⁹ atqꝫ simplicib⁹ incipit. Ideo prius docet cõponere definitionẽ. Est aũt (vt iquit Philoponus.) Methodus hęc cõis oĩbus spẽbus, ⁊ vl̃ibus definibilib⁹ idiuiduis exceptis: quoꝝ neqꝫ definitio, neqꝫ scia est: ⁊ q̃ definitio est cõpositio ex gñe ⁊ diffa. Venantus definitioneꝫ alicuius rei: docet sumere vl̃iora illius rei: ⁊ excedẽtia illã rem: non tñ quę excedunt illius rei genus, nam quę nõ excedunt genus rei definibilis, cũ cõponunť cum differentijs, nõ excedere debent rem definitã, sed cũ illa cõuerti, cuꝫ hoꝝ cõpositio sit definitio illius. nam cõpositio talis nõ est genus rei, cũ hęc cũ gñe cõuertať, genus non. Quare primo quę excedentia definibileꝫ rem sint extra genus, ⁊ quę non extra genus, exponit, ⁊ assignat hanc diuisionẽ, eoꝝ quę insunt rei definibili, quędã excellunt rem ipsaꝫ, non tñ transcendunt genus illius, vt impar inest trinitati, ⁊ q̃deꝫ in plus, non tñ excellit numerũ genus trinitatis, quę insunt definito, ⁊ excedunt illius genus, vt ens, inquit. Eoꝝ igiť, quę insunt semper vnicuiqꝫ, intellige vl̃r ⁊ tp̃is, ⁊ subdi vl̃itate, quędaꝫ se extẽdunt in plus, nõ tñ extra genus illius, ⁊ exponit quę dixit, ⁊ inquit. Dico aũt in plus inesse, quęcũqꝫ insunt q̃deꝫ vnicuiqꝫ vl̃r. s. ⁊ quo ad subiectũ ⁊ quo ad ips. At vo ⁊ alteri hoc est extra genus, vt est aliquid, q̃ŏ oĩ trinitati inest, sed ẽt nõ trinitati. i. ⁊ ẽt extra genus trinitatis alicui, vt ens inest trinitati, ⁊ extra etiã alicui nõ sub numero cõtento, ⁊ ita extra gen⁹. Impar vo ⁊ inest omni trinitati, ⁊ in plus inest, nõ tamẽ extra genus numeri. Etenim ipsi quinario inest, sed non extra genus. Quinarius eniꝫ numerus est, non aũt extra numerum

Diuisio Ari. impar est. ¶ Ex his pꝫ hęc diuisio, eoꝝ quę alicui insunt vl̃r ⁊ semp, quędam insunt in equo, quędam in plus, ⁊ eoꝝ quę insunt in plus, quędam insunt in plus extra genus pdicamẽti rei, quędam vo nõ extra genus predicamenti rei, hęc Aristoteles intelligit.

¶ Talia igiť cousqꝫ sumenda sunt: quousqꝫ tot fuerint sumpta pmo: vt vnũq̃ŏqꝫ q̃dem illoꝝ plurib⁹ cõpetat: cuncta aũt simul nõ ad plura sese extẽdant. Hãc. n. necẽ est subaꝫ eẽ rei diffiniende. Velut oĩ trinitati cõpetit numerus ipar pmũ vtroqꝫ mõ: ⁊ q: nõ mẽsurať numero: ⁊ q: nõ ex numeris constat. Id igiť iaꝫ ipsa trinitas ẽ: numerus inquaꝫ ipar primus: atqꝫ hoc pacto primus. Hoꝝ enim prima ceteris etiaꝫ vniuersis iparib⁹ insunt: vltimũ dualitati ẽt competit. At vniuersa sil̃ nulli pter trinitatem numero competũt.

¶ Hmõi igitur accipienda sunt vsqꝫ ad hoc: quousqꝫ tot accipianť pmũ: quoꝝ vnũq̃ŏqꝫ q̃deꝫ in plus sit: oĩa aũt nõ in plus. Hanc. n. necesse est subaꝫ rei esse: vt trinitati inest oĩ: numerus impar primus vtroqꝫ mõ: ⁊ sicut nõ mensurari numero: ⁊ sicut nõ cõponi ex numeris. Hoc igiť iaꝫ est trinitas: numerus ipar primus: ⁊ sic pmus. Hoꝝ. n. vnũq̃ŏqꝫ illa q̃deꝫ ⁊ imparib⁹ oĩbus insunt. Vltimũ autem ⁊ dualitati. Omnia aũt nulli.

Cõmẽ. 101 ¶ Cum posuit pdicatoꝝ diuisionẽ, nũc ex tali diuisione docet Methodũ, qua definitio habeať, ⁊ primo Methodũ, qua spãlissimaꝝ definitiones colligunť. Et cõsistit in hoc vt taliũ pdicatoꝝ nõ excedentiũ genus rei definiẽdę tot, ⁊ cousqꝫ assumanť quot ⁊ quousqꝫ cõiuncta reꝫ definitã nõ excedãt, ⁊ si seorsuꝫ singula in plus se habeãt hoc pacto Themistius ⁊ Philoponus Methodum itelligũt. inquit. ¶ Hmõi igiť accipiẽda sunt vsqꝫ ad hoc quousqꝫ tot accipianť pmũ h̃ est in equo, quoꝝ supple ⁊ si vnũq̃ŏqꝫ q̃deꝫ in plus sit: oĩa ãt simul iuncta nõ in plus sint. Dixit hõ accipianť scilꝫ quę nõ excedant genus eius rei, cuius definitioneꝫ quęrimus. Et huius methodi q̃si rõneꝫ affert, ⁊ inquit. Hanc eniꝫ necesse est subam rei esse, q̃si dicat. Qm̃ ea accipere dꝫ artifex, quę indicãt subam rei, vt superius patuit. Mõ tale coniunctũ ex talib⁹ pdicatis subaꝫ rei indicat: ergo est definitio rei. Exẽpluꝫ affert. ¶ Vbi debes scire (vt

Notandum. Numeri alii sunt primi: alii secundi. Philoponus per pulchre exponit) q̃ numeroꝝ alij sunt pmi, qui ⁊ incõpositi ab arithmeticis dicunť, ⁊ hi sunt, qui nõ mensuranť ab alio quodaꝫ numero, neqꝫ constant ex numeris, vt. iij. v. vij. ⁊ ceteri id genus. Alij vo scdi ⁊ cõpositi dicunť, qui nõ ab vnitate sola mensuranť, sed ẽt ab alio numero, ⁊ ꝯstãt ex numeris, vt. ix. Mensurať eniꝫ ⁊ ab vnitate ⁊ a ternario. Ter eniꝫ tria noueꝫ sunt. Etiaꝫ cõstat ex numeris, q: ex tribus ternarijs. Similr̃ ⁊. xv. ⁊. xxj. nam. xv. ⁊ a ternario, ⁊ a quinario. Ter. n. q̃nqꝫ sunt. xv. etiã. xxj. a ternario, ⁊ a septenario, q: ter septẽ sunt. xxj. Inquit. Vt oĩ trinitati inest totum hoc numerus, impar, primus vtroqꝫ mõ. Primus dĩ duplr̃, vel q̃ nõ mensurať numero, vel q̃ nõ cõponiť ex numeris. Trinitati ergo inest numerus: est enim trinitas numer⁹. Inest impar, q: est impar, inest pmus vtroqꝫ modo, q: est numerus primus, ⁊ sicut nõ mensurari numero, ⁊ sic non cõponi ex numeris, vtroqꝫ hoꝝ

modoꝝ

modoꝝ trinitas est primus: tunc recolligit definitionē trinitatis, ꝛ ostēdit Methodus per tale exēplū, ꝛ iquit. Hoc itaqꝫ iam trinitas est: vꝫ numerus, impar, ꝑimus: ꝛ sic primus (vt dictū est vtroqꝫ modo) qa nō mēsuratꝰ numero, ꝛ qꝛ nō constat numeris. Dico numeris cōplu ribus. Constat enim numero, qꝛ binario ꝛ vnitate. nō tū pluribꝰ numeris. Ut animaduerrit Philoponus. Complet Methodum ꝛ inquit. Hoꝝ enim trium, verbum vnūqdqꝫ superfluit ad sensum, illa prima duo imparibus oībus insunt: vꝫ numerus, ꝛ impar. Ultimū autem scilꝫ primus illa duplici primitate, competit trinario: ꝛ dualitati. Dualitas enim est primus numerus: qa neqꝫ ꝯstat numeris, neqꝫ mēsuratꝰ numero. Oia aūt sīl nulli cōpetunt preter qꝫ trinitati. Et sic pꝫ exēplū ꝛ regula.

Cum aūt necessaria qdē sint ea q̄ hoc ipso qd est ꝑdicantur: vt antea patefecimus: vlia nāqꝫ nec̄ia sunt: trinitati ꝟo vel cuius alīj sic cōpetunt ea q̄ sumunꝰ, hoc modo necessario quidem trinitas ea que diximus erit.

Qm̄ aūt ostensuꝫ est a nobis in superioribus. ꝙ necessaria qdem sunt in ipso quid est ꝑdicātia. Ulia āt nec̄ia sunt. Trinitati aūt, ꝛ cuilꝫ alteri sic accipiunꝰ i ipso qd ē accepta. Sic qdē vtriqꝫ ex nec̄itate erit trinitas hec,

Concl. 101ª Duo de definitione ꝓpria cōstituta sunt, ꝛ ꝙ insit rei definite, ꝛ ꝙ insit illi solum, ꝛ alteri nulli. Probat ergo primū de definitione cōstitutū: vꝫ ꝙ definitio insit rei

Syllogis. definite, ꝛ hoc in exēplo, qd de trinitate attulit, ꝛ syllogizat hoc pacto. Necessaria ꝑdicanꝰ in qd ꝛ insunt ei, cuius sunt necessaria. Ulia aūt oia, que ponunꝰ in definiti ne trinitatis, sunt nec̄ia: ergo insunt trinitati, ꝛ ꝑdicanꝰ in qd de illa. Et sic per tale exēplū vult hic vlīter definitionē inesse definite rei, inquit. Qm̄ aūt osten-

Lec. 10. t. 13 sum est a nobis in superioribꝰ scilꝫ ꝑmo libro ꝙ necessaria qdeꝫ insunt rei, cuius sunt, ꝛ ꝑdicanꝰ de illa in eo qd qd est: ꝛ intellige de his necessarijs, que per se primo insunt rei, hec est maior. Ulia aūt nec̄ia sunt, exponit in exēplo, que vlia, ꝛ inquit. Trinitati aūt ꝛ cuilibet alteri definibili sic accipiunꝰ in ipso qd est accepta. s. vt vlia nec̄ia. ꝛ sic habes minorē: videlꝫ ꝙ ea vlia q̄ accipiunꝰ in eo qd qd est trinitatis, ꝛ nō solū trinitatis, sed definibilis cuiuslibet, sunt nec̄ia scilꝫ per se ꝑmo ꝑdicata, dat cōclusionē, ꝛ inquit. Sic qdem vtriqꝫ ex necessitate erit trinitas hec simul iuncta, ꝛ sic patet primū constitutum

Philopo. de definitione: videlꝫ ꝙ insit definito. Philoponus ꝟo syllogizat ex duabus affirmatiuis in secūda figura. Ideo eius expositio non placet.

Subaꝫ aūt hec eiꝰ eē rōnem nūc ex hisce patere pōt. Nā si id qd assignauimꝰ nō sit ipsiꝰ rō trinitatis, nec̄e est ipꝫ q̄si genꝰ quodā ipsiꝰ eē: aut noie vocitatū: aut noie carēs. Igiꝰ nō trinitati modo: sꝫ ꝑter ipsam alījs ēt cōpetet. Genus. n. huiuscemodi ponaꝰ eē nāqꝫ: vt iste potētia pluribus: atqꝫ ad plura sese extēdat. Q̄ si istud ꝑter idiuiduas alīj nulli cōpetit rei, id erit ꝑfecto ipsa rō trinitatis. Nā ꝛ h̄ ēt supponaꝰ id cuiusqꝫ subaꝫ eē, qd vltimū de idiuiduis tali dīꝰ mō. Quare sīlr ꝛ i qbusuis alījs id erit cuiusqꝫ rō: qd hoc ostēdiꝰ mō.

Qd aūt suba sit: ex his manifestū est: nec̄e est enim si hoc non sit trinitatis esse: vt genus aliqd esse hoc: aut noiatū: aut inoiatuꝫ. Erit igiꝰ in plus q̄ꝫ trinitati inexistēs. Supponaꝰ enim hmōi esse genus, vt qd insit ꝓm potētiā in plus. Si igiꝰ nulli iest alteri q̄ꝫ atomis trinitatibꝰ: hoc vtriqꝫ erit trinitatis eē. Supponaꝰ enim ꝛ hoc substātia vniuscuiusqꝫ esse, que in atomis vltimū huiusmodi ꝑdicatuꝫ est. Quare similr ꝛ alteri cuilibet sic demōstratoꝝ hoc huic esse erit. — Trinit. ꝛ ho. Suppon. Conced.

Quod definitio insit definito (qd est primū de definitione cōstitutū.) Hactenus declarauit, qd vero insit soli definito, ꝛ nulli alteri (qd erat 2ᵐ de definitiōe constitutū.) Nūc declarat, ꝛ qdeꝫ in exēplo definitionis, q̄ de ipsa trinitate assignata est, ꝛ inquit. Qd aūt definitio trinitatis sit substātia trinitat, ex his, que dicemus, manifestū est, ꝛ per subaꝫ, intelligit esse. Esse ꝟo rei est, qd rei cōuenit, ꝛ nulli alteri, quare per subam, intelligit esse, quod soli rei cōuenit, ꝛ nulli alteri, hec est intentio. Deinde ꝓposita intētione, in exēplo definitionis de trinitate, ꝓbat definitioneꝫ trinitatis soli trinitati competere, ꝛ nulli alteri, qꝛ si definitio trinitatis nō sit soli trinitati cōpetens, sed alteri a spē trinitatis, talis definitio vt genus aliqd erit, vno videlꝫ nomine, vel nō vno nomine noiatū. ꝯñaꝫ ꝓbat ex eo, quia definitio gn̄is (vt nūc supponiꝰ) est ꝑdicatū dicens esse, qd pōt pluribus inesse. Hec. n. definitio nunc supponaꝰ ex libro topicoꝝ. ꝯñs ꝟo falsum est. nam tunc definitio trinitatis est in plus, cuius ꝯꝛiū accipiebaꝰ definitionē esse in equo, cū suo definito, inquit. Necesse est enim si hoc totum, qd est definitio trinitatis, non sit trinitatis eē. s. illi soli, ꝛ nulli alteri cōpetēs, hoc eē (vt aliqd genus trinitatis.) Dico aliqd genus aut noiatū. s. vno noie, aut inoiatum. s. non vno noie, est ergo ꝯñia. Si totū illud (numerus impar vtroqꝫ mō primus, nō est eē ꝓpriū trinitatis, totuꝫ hoc erit) vt quoddaꝫ trinitatis genus: sꝫ pluribꝰ noibꝰ sit nominatū. Ultra īfert, erit igiꝰ in plus q̄ꝫ trinitati inexistens: qd est falsuꝫ, ꝛ cōtra ea, que ꝑmo textu diximꝰ. Diximus. n. definitionē totā esse in equo, ꝛ q̄libet eius partē eē in plus. Et ꝯñtias ꝓbat ex suppōne definitionis generis, ꝛ inquit. Supponaꝰ. n. hō eē genus: videlꝫ vt sit illud qd ꝓm potētiaꝫ insit in plus. i. qd ē illud, qd pōt de pluribꝰ ꝑdicari, vl pluribꝰ inesse, ꝛ ita pꝫ ꝑrīa. — Concl. 103ª. primo topi. cap. 4.

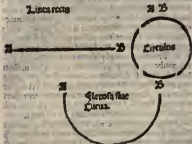
Dubitatio. Et si dicas cur non pōt eē accidens vel dr̄ia nō vltima. qdlibet enim hoꝝ spēi cōpetit, ꝛ alteri, ꝛ tn̄ nullum hoꝝ est genus.

Solutio. Dicēduꝫ accidens esse nō posse, quia non dicit esse: dr̄ia ꝟo intermedia genus est, vel in gn̄is rōneꝫ redigit, quare si definitio trinitatis cōpetit alteri a trinitate ꝓm esse, ꝛ essentialr, erit genus, cū accn̄s esse nō possit, cū non cōpetat essentialr, ꝛ si est dr̄ia intermedia, redigit in generis rōneꝫ. His declaratis, recolligit nūc qd ꝓposuerat, ꝛ inquit. Si igiꝰ nulli inest alteri q̄ꝫ atomis trinitatibꝰ, hoc vtriqꝫ erit trinitatis esse, hoc est soli illi cōpetēs, ꝛ nulli alteri. Et per atomas trinitates, nō spēs spālissimas trinitatis intelligit (vt Philoponꝰ inquit.) Sed indiuiduas trinitatis, que sub trinitate vltima sunt. Erit ergo sensus, si totū illud, qd vt definitio de trinitate ipsa assignaꝰ, nulli alteri q̄ꝫ indiuiduis trinitatis cōpetit, hoc totū erit trinitatis esse, ꝛ ita esse conuertibile, esse enim rei ꝓpriū illi est. Deducit ꝯñtiam ex suppōne, quā sumit, cū inquit. Supponaꝰ. n. ꝛ h̄ ynius

cuiusq; substãtiã esse, quę est tale vltimũ prędicatum in atomus. i. solis indiuiduis spẽi trinitatis cõpetẽs, quare bene diximus. Si hoc totum nulli alteri cõpetit, esse proprium trinitati esse. Ex hoc infert nõ solum sic eẽ intelligẽdum in trinitate, sed in quolibz alio quouis definibili, & inquit Quare similiter & cuilibet alteri definibili, nõ solum trinitati. (Dico cuilibet alteri definibili eorum) quę sic demonstrantur, atq; sic se habent (vt trinitas se hẽt) erit hoc huic esse, scilz proprium, & nulli alteri cõpetens. Uniuersaliter ergo definitio est esse & proprium suo definito, & ita quę in exẽplo de trinitate diximus, in alijs omnibus intellige.

¶ Opz aũt cũ totũ aliqd̃ cõspiaz tractat: gen⁹ in ea diuidere quę sunt prima. Atq; indiuidua specie: veluti numerũ in dualitatẽ trinitatẽue. Deinde illorum eniti diffõnes accipe, vt rectę lineę, & circuli, atq; anguli recti. Post hoc sumpto qd̃ nam sit gen⁹, vtrũ quãtitas, an q̃litas, proprios affect⁹ p cõẽs pmos contemplari. Naz ea quę ijs accidũt q̃ cõponunt ex indiuiduis, ex diffõnibus inotescẽt: ppterea q diffõ simplex q̃ principiũ est oĩuz. Et ea q̃ simplicib⁹ accidunt. per se qdem ipsis solis: per ipsa vero ceteris competunt.

Tex. 18. ¶ Opz aũt cũ totũ aliqd̃ negocief aliqs, diuidere genus in atoma specie prima. Postea sic illorum definitiones tentare accipere: vt rectę lineę, & circuli, & recti anguli. Post hęc aũt accipientẽ, qd̃ genus sit: vt vtrũ quãtitatum: aut qualitatũ: proprias passiones speculando de cõibus primis. Cõpositis enim ex atomis cõuenientia, ex definitionibus erunt manifesta: ppterea q principiũ est oĩuz definitio, & qd̃ simplex. Et simplicibus per se inesse cõuenientia solis: alijs aũt per illa.

Comment. 104. ¶ Hactenus de Methodo inueniẽdi definitiones spẽrum spẽlissimarum, nũc vero Methodum assignat, qua inuenire poterim⁹ generũ definitiões. Cui⁹ rei cã est, qm̃ definitio nõ tantũ spẽrum est, sed generũ, & ops assignare artem cuiq; propriã. Sed quę gñia sint, quorum definitiões quęrimus, Auerroes asserit illa eẽ subalterna. Hęc.n. definitionez habẽt, vt Themistius, & Philoponus dixerunt.

Continuatio

Causa continuationis.

Auer.

Constat aũt Methodus hęc trib⁹ pceptis. Primũ est, (vt genus definiendum in pmas & per se spẽs diuidas) vbi cã, lineaz, cuius quęrimus definitionẽ, in rectã circularez, & flexuosaz. Hęc.n. est diuisio lineę in pmas ei⁹ spẽs. Scdm est (vt spẽs illas definias per Methodum assignatã) & colligas cõia vnũ vel plura, in qb⁹ omnes spẽrum definitiões cõueniũt. Tertiũ est (vt his factis) & memoria seruatis, reponas gen⁹ cui⁹ definitiõez quęris in suo pprio gñe, speculãdo pprias passiones primorum generũ. Horum pceptorum exẽpla, & vsus, & vtilitas patebit exponẽ verborum Aristo. inquit. ¶ Opz aũt cũ totũ aliqd̃ negocief cõspiaz, tale gen⁹ totũ in pma atoma specie diuidere, h est in spẽs pmas spẽlissimas illius gñis, & per totũ, genus itelligit. Est.n. gen⁹ totũ spẽrum, & spẽs partes gñis, vt Auerroes inquit in p auscultationũ physicarũ. Est g pceptũ, vt gen⁹ definiẽduz diuidat in suas pmas spẽs, vbi causa, vt numerũ in trinitatez, & dualitatem. ¶ Inquit Philo. vbũ illud pma supfluũ eẽ, quia satis est dicere in atomas spẽs. Atomę.n. spẽs pmę sunt, & indiuiduę. ¶ Sed pace Philoponi dixerim, nõ supfluit vbũ illud. naz aial põt diuidi per aliquas atomas spẽs vt p albũ & nigrũ: hęc.n. atoma sunt spẽs, nõ tamẽ sunt pmę aialis spẽs, sed pmę coloris. quare nõ ab ratione pmas & atomas apposuit. Seruit aũt hoc pceptũ scdo, qd̃ statiz subdit. Nõ.n. põt colligi cõia definitionũ specierũ gñis, cuius definitionẽ quęrimus, nisi ipm genus in spẽs illas diuiseris. Deinde affert exẽplum. inqt. Ut numerũ in trinitatẽ, & dualitatem: hęc de pmo pcepto. Affert & scdm, cũ inquit. Postea opz tentare per proprias Methodum supius assignatã, definitiones illorum pmorum specie accipe, vt definitionez rectę lineę, & circuli, idest lineę circularis, & recti anguli. i. flexuosę lineę. Uerbi cã, recta est longitudo, cui⁹ extrema sunt duo puncta, in qb⁹ mediũ nõ discrepat. Circularis vero est, longitudo, cui⁹ extrema sunt duo puncta, ad vnũ reducta. Flexuosa deniq; est longitudo, cui⁹ extrema sunt duo pũcta, in qb⁹ mediũ discrepat. In his definitionib⁹ cõe est, longitudo, cui⁹ extrema sunt duo puncta, cętera vero ppria. Est ergo scdz pceptũ vt facta diuisione gñis, definiant illius gñis spẽs, & hoc iqnit. Postea sic illorum definitiões opz tentare accipe, vt definitionẽ rectę, & definitionẽ circularis, & definitionẽ flexuosę. Uerũ pceptũ est incompletũ, nisi suppleas, qbus definitionib⁹ assignatis colligant cõia, in qbus spẽs & definitiones earum cõueniunt, & seruent talia cõia, siue vnũ sit, siue plura. naz tale cõe erit in definitiõe generis, cuius definitionẽ quęrimus, diũa, vel loco dĩę cõstituum, & hęc est scdi pcepti vtilitas Nam tale cõe, qd̃ ex spẽrum definitionib⁹ reponitur, differẽtia vel loco differẽtię est in definitione generis definiẽdi, hęc de scdo pcepto. Deinde assignat tertiũ & inquit. Post hęc autẽ accipere ops qd̃ genus est ad genus, cuius definitionẽ quęrimus, vtrũ sit quãtitatum, an qualitatũ: & dat modũ, quo poterimus tale genus quęrere, & inquit. Proprias passiones speculando de cõib⁹ primis generib⁹, quę pdicamẽta dicuntur. Poterimus ergo genus lineę quęrere speculãdo proprias passiones primorum generũ, quę gñalissima dicunt, vt substãtię, proprium, vt accidentib⁹ nõ subijci, quãtitati proprium, vt: sm ipsaz ęquale vel inęquale dicat, qualitati sm ipsaz sile vel dissimile. nam sic per passiones generum primorum discurrendo, poterimus scire, an linea sit generis quãtitatis, quia si ipsi competit esse id, sm quod ęquale vel inęquale aliquid dicitur, erit genus lineę quantitatis. Si vero lineę competit id quod est proprium qualitati erit gen⁹ lineę qualitas. Ex his patet vtilitas pceptorum.

Nota philo.

Contradictio.

Definitiones specierum lineę.

Ex secundo enim colligimus id, quod est differentia, vel loco differentie in definitione linee. Primum servit scdo, nō enim poterimus ex definitionibus specierū cōe colligere, qd differētia est generis definiendi, nisi genus in illas prius dividat. Ex tertio vero precepto colligimus genus, cuius generis subalterni, cuius definitionē q̄rimus. Quare tota definitio resultat que est quātitas lōga cuius extrema sunt duo puncta, differentia quidē ex primis duobus preceptis, genus vero ex tertio. Et quia quis posset querere, cur generū definitiones ex eis cōibus habent, que ex specierū definitionibus colligunt. Specierū vero definitiones nō ex cōibus collectas aliunde. Ideo ridendo huius differentie cām assignat, quasi dicat, quia cōpositas ex aliquibus Atomis atqz simplicibus aliquibus ex definitionibus eorum simplicium cōia manifesta erunt, ex quibus cōstāt, verbi cā, cōia que cōpetunt mistis ex elementis, ex definitionibus elementorum colligunt, cōia que cōpetunt dictioni, que ex syllabis est, ex definitionibus syllabarum colligunt, et sic de aliis, quare cū genera cōposita sint ex Atomis spēbus, est n. genus cōpositum ex Atomis speciebus (vt ingt Philoponus) inquātum genus toti assimilat, species vero partibus, et totū ex partibus cōstat, et ita genus ex spēbus, fit vt cōia gnis ex definitionibus specierū eius colligant. Tum quia (vt Aristoteles inquit) definitio principiū est oium eorum, que sunt post ipsam. Tum quia est qd simplex respectu definitionis generis, veluti spēs ipa respectu gnis, patz ergo cōia gnis ex quibus cōstat gnis definitio, colligi ex definitionibus specierum, et tota cā est, quia genus est cōpositū ex spēbus nullā hns nām preter spēs, quare generis definitio ex definitionibus specierum reponēda erit. Simplicibus vero cōveniētia sive cōia per se solis inesse opz, nō aliunde, cū sint prima atqz simplicia, quibus nihil prius est, vñ cōia pdicata reponere possint, propterea aliis per illa simplicia reponēda sunt. Patet igit cā, cur genus cōia sue definitionis, que loco differentie ponunt, ex specierū definitionibus reponit, spēs vero e nullo sua cōia. Nā gnā cōposita sunt ex spēbus. Spēs

Prima dubi. vero primo simplices, e nullis reponētes prioribus. ¶ Sz occurres, quia ita spēs individuis cōparat, vt genus speciebus, ergo (vt genus suas dr̃ias reponit a cōibus specierū) ita spēs a cōibus individuorū. Quare hec Methodus pōt esse specierū, sicut generū, accedit, quia Methodus definitionē spērum pōt cōvenire definitionibus gnis. Cur n. generū definitiones invenire nō possumus per Methodum, quā assignavimus definitionibus spe-

Solutio. cierū. ¶ Innuit Themistius solonem, quia gnī nulla nā det nā propria alia a naturis specierū, propter qd quecqd gnī cōpetit ex naturis spērum reponitur. At spēi certa nā ridet, et qdē alia a naturis sive rebus idividuorum, rōne cuius cōpetere pōt quedā, que nō ex idividuis reponunt. ¶ Quinz vero querebat an Methodus definitionibus specierū cōveniēs possit cōvenire definitionibus generū. ¶ Arbitror quia sic, possumus n. cū genus subalternū querimus qd sit, accipe ea pdicata in qd, que nō trāscēdūt genus eius, totqz eorum accipe, et eo usqz, quousqz totū sit in equo, et qōlz sit in plus, q̄re dr Methodus pōt oibus definibilibus cōvenire. Hec vero gnībus solū, quā Aristo-

Secūda dubi. teles ad pleniorē doctrinā addit. ¶ Scdo occurres, q̄ cōia ex definitionibus spērum reponēda sunt. Sunt enim

Solutio. quedam que oibus spēbus cōpetunt, et alie. ¶ Innuit Themistius solonem, ea cōia ex definitionibus spērum esse reponēda, que nō ultra genus definiēdū trāscēdūt, queqz oibus spēbus cōpetant illius et nullis aliis, nam

Tertia dubi. hec cōia in definitione gnis differentie loco ponent. ¶ Tertio queres. Cur definitio speciei est principiū definitiōis generis. ¶ Et dicēdum quia quēadmodū species generis principiū est, dico principiū, quo genus existit. Sic definitio spēi principium est definitionis gnis. Preterea quoniā simplex (vt Speusippus ingt) vult hēre rōnez principii. At cū definitio spēi simplex qōdam sit, definitio generis quasi illam cōtinens, cōpositum qōdam, ideo definitio spēi principiū eē pōt definitiōis gnis. ¶ Quere- 4a dubitatio.
res deniqz cū sint alique spēs, que nihil cōe habēt. Ut spēs magnanimitatis, quo mō definitio generis earum vestigabit. ¶ Rñdet Themistius tales spēs nō hēre Rñdet The.
genus vnuz cōe, nisi equivocū, et sic nō opz illius definitionē querere. ¶ Hec sunt, que intellexi de hoc textu, nec sine labore, est n. (vt vides) textus obscurus, et hoc oēs latent, pauci vero elaborarūt in eius expositione.

¶ At qui divisiones que per dr̃ias pficiscuntur, utiles sunt ad diffinitiones hoc pacto investigādas. Ipsas tñ nō ostendere dictū est antea. Utiles aūt erunt hoc pacto solū ad ratiocinandū ipsum quid est. Atqz videbitur ipsa divisio nihil facere plus, sed universa statiz accipere, perinde atqz si eadē ab initio sine divisione quispiam sumeret.

¶ Sed divisiones que sunt s̃m differentias, utiles sunt ad sic procedendum, quō tamen demonstrant, dictū est prius. Utiles autem vtiqz erunt ad sic syllogizandum quod quid est, et tamen videbitur vtiqz demōstrare, sed mox accipere omnia tanq̄ si ex principio acceperit aliquis sine divisione. Tex. 19. Demonstrare verbū expositū est.

¶ Cū assignavit Methodus, quibus definitiones colligere poterimus. Nūc (vt Philoponus ingt) ostēdit utilitatē divisive Methodi, et s̃m Philoponū prima utilitas est ex eo, quia per divisionē, que est s̃m dr̃ias generis, cuius spēm querimus definire, colligimus ea, que in eo quia qd est, pdicant. ¶ Que expositio nō mihi placet, hec eniz utilitas primo textu patuit. ¶ Ideo vr mihi quia Arist. declaravit divisivā Methodum utilē esse ad sumēdum vlia, et per se pdicata in plus, ex quibus congregatis propria cōpositi essentia declarat. Cū ergo Aristo. hoc declaravit, nūc ostēdit talē divisionē Methodū nō simplr syllogizare ipm qd est, sed sic, hoc est aliquo mō saltē cum petitione principii (vt supius dictū est) et facit hoc Arist. ne quis credat eū approbare hic, qd supius improbavit, ingt. ¶ Sed divisiones, que sunt s̃m dr̃ias gnis, utiles sunt, nō qdez ad simplr syllogizādū qd qd est, sz ad sic procedēdum, hoc est ad syllogizādū cum petitione principii. Et de hoc se remittit ad ea, que dixit. Ideo ingt, quō tamē demōstrāt, dictū est prius. et quia dixit eē utiles ad sic pcedēdum, exponit qd ipse intelligat per sic procedere, et ingt, quasi dicat dico ad sic pcedēdum, hoc est ad sic syllogizādum, et tamē videbit dividēs vtiqz demōstrare supple, nō tñ supple demōstrat. Sed mox vr accipere oia, ac si ex principio quis accipiat sine divisione ea, q̄ in divisione accipit, accipit eniz in divisione q̄ sine divisione videnť accipi, q̄tenus accipiunt cū petitione eius rei, q̄ in pnº querit. Ergo divisiva Methodus lz sit utilis, tñ nō simplr syllogizat qd qd est, sed sic, hoc est cum petitione eius rei, que queritur in principio.

Cōmē. 105m. Continuatio. Expō Philo. Refutatio. Propria expositio. Supra. c. 17.

¶ Refert aūt ea que pdicant primū et posterius pdicari. Veluti si aial mite bipes, aial bi-

pes mite dicat. Eteni si ex duob⁹ ois definitio ↄstet, ⁊ vnū qd sit ipm aial mãsuetū, atqꝫ rursus ex hoc ⁊ dr̄ia fiat vnū, hō inquã, vel quicqd tandē id sit qđ vnum efficitur, necesse est diuidentem petere semper.

¶ Differt aūt aliquid primū ⁊ posterius p̄dicamentorū p̄dicari, vt est dicere animal mansuetū bipes, vel bipes animal mansuetum. Si.n. omne ex duobus est, ⁊ vnum qd sit animal mansuetū, iterū ex hoc ⁊ differentia homo, aut quicqd iam sit, quod aliquãdo vnum fiat, necesse est diuidentem petere.

Comē.106m.

¶ Hic (vt mihi videt̄) diuisiue Methodi vtilitatē tangit, sed q̄ sit hęc vtilitas nō facile est discernere. ¶ Quidã dixerūt diuisiuã Methodū esse vtilē ad colligēdū ea, quę vt qd est p̄dicant̄ in vna definitione, ⁊ sic (vt dicunt) vtilis est ad ostēdēdū vnitatē definitionis, nō eni pōt definitio colligi in vnū, nisi ex diuisione p̄mo p̄cedat multitudo. ¶ Philoponus vult Arist. ostēdere q̄uo diuisiua Methodus vtilis est ad ordinē eoꝝ, quę in definitione assumunt̄. ¶ Ubi debes scire ꝙ ordo eoꝝ q̄ in definitione ponunt̄, cē pōt, aut respectu gn̄is, ⁊ dr̄ię, aut respectu dr̄iaꝝ, Arist. ǵ ostēdit ordinē respectu gn̄is ⁊ dr̄ię hic, ⁊ si hoc pacto intelligat, bn̄ dicit, ingt. ¶ Differt aūt aliqd primū hoc est p̄mo loco, ⁊ posterius hoc est posteriori loco p̄dicari, eoꝝ p̄dicamētoꝝ, quę in definitione p̄dicant̄. Cuius exemplū ponit, ⁊ ingt. Ut est dicere aial mãsuetū bipes, vel bipes aial mansuetum. Hoc accepto, p̄bat diuidentē aliqd accipere primo loco, ⁊ aliqd posteriori loco, ⁊ accepit tria, quę reqruntur ad definitionis rōnem, ⁊ ingt. Si eni oē .i. qđlibet cōpositū est ex duobus ad minus, vel ex pluribus reducibilibus ad duo, hoc est primū. Deinde accipit 2m, ⁊ ingt. Et vnū qd sit aial mansuetū, hoc est, ⁊ quęlꝫ definitio est qđdā cōpositū, qđ dr̄ vnū qd, accepit enim aial mansuetum loco cuiuslibet definitionis, hoc est 2m. Accepit tertium, ⁊ ingt. Iterū ex hoc ⁊ dr̄ia homo est, aut qcqd iaꝫ sit, qđ aliqñ vnū fiat, hoc est, ⁊ ois definitio cōstat ex genere ⁊ dr̄ia, vt illa hōis, hoc est tertiū. Ex h̄is infert ordinē generis ⁊ dr̄ię in definitione, ⁊ ingt. Necesse est diuidentē petere .s. genus absqꝫ diuisione supple, ⁊ dr̄iam scđo loco colligere ex diuisione. Et ita genus primo loco, dr̄ia scđo accipit̄. ¶ Uerū hęc ↄclusio (vt mihi vr̄) ex vltimo assumpto seqtur, seqtur.n. definitio est ex gn̄e ⁊ dr̄ia vnum qđdã, ergo necesse est genus accipi primo loco, nō.n. pōt accipi dr̄ia primo loco, cum accipiat̄ vt cōcessum, ⁊ dr̄ia accipitur per diuisionē generis. Cętera assumpta .s. ꝙ oē cōpositū cōstet duobus, ⁊ qđ ois definitio sit qd vnū cōpositū, accipiunt̄ non ad rōnē, sed ad declarationē terminoꝝ, qr posset qs q̄rere q̄uo definitio sit qd vnū, ⁊ ex quot cōstat, ideo ad tollendū hęc accipit definitionē esse vnū ex duobus cōpositū, ⁊ ipaꝫ esse qđdam cōpositum, ⁊ ita non assumuntur frustra.

¶ Pręterea hoc pacto dūtaxat fieri pōt, vt nihil eoꝝ p̄termittat̄ quę sunt in diffinitiōe ponēda. Sumpto nãqꝫ genere p̄io, si accipiat̄ aliqua diuisionū inferiorū, nō omne cadet in illã, ceu nō omne aial, aut ↄtinuaꝝ, aut diuisarū alarū est, sed volatile aial omne, huius est eni hęc dr̄ia. P̄ria aūt aialis ea est differentia, in quã omne aial cadit, ⁊ cuiusqꝫ cęterorū silr generū, ⁊ eoꝝ quę sunt extra aial, ⁊ eorū quę sub ipso sunt collocata, ceu volucris ea est dr̄ia p̄ria, in quaꝫ ois volucris cadit, ⁊ piscis itidē ea, in quã ois piscis. Hoc igit̄ si p̄ficiscat̄ qspiã pacto sciat nihil p̄sus p̄termisisse ꝙ si nō hoc mō procedat, ⁊ p̄termittere eum necesse est, ⁊ idipsum quoqꝫ nescire.

¶ Amplius ad nihil relinquendum. In ipso quid est, sic solūmodo contingit. Cum eniꝫ primū accipit̄ genus, siquidem inferiorū aliquã diuisionē accipiat, nō incidet oē in hoc. Ut nō omne aial totipēnes, aut scissipennes. Sed volatile aial omne, huius enim differētia hęc est. Prima aūt est aialis, in quã omne animal incidit. Similiter ⁊ in vnoquoqꝫ aliorūꝫ, ⁊ in his, quę extra genera, ⁊ quę sub ipsis sunt vt in aue, in qua est omnis. Et in pisce: in qua omnis est piscis. Sic quidem igitur vadenti est scire quoniã nihil relictū est. Alr̄ aūt ⁊ relinquere necesse est: ⁊ nō scire.

¶ Nunc tangit scđam vtilitatem, ⁊ quę sit hęc vtilitas, primo p̄ponit, ⁊ ingt. ¶ Amplius ad nihil relinquēdū in ipso qd est, sic idest p̄ diuisiuã Methodū solūmodo cōtingit, ergo scđa vtilitas est, quia per diuisiones nihil in diffinitione derelinquat̄ eorū, quę necessaria sunt in ipso qd est. ¶ Aiaduersione dignū generis esse diuisiones, alterã primã ⁊ imediatã, ⁊ hęc est quę euacuat totã diuisi nãm, ⁊ dico euacuare, qr̄ nihil subdiuiso ↄtinet, qđ non cōtineat̄ sub aliquo diuisionis mēbro. ⁊ ecōtra, qr̄ nihil sub aliquo diuisionis mēbro, qđ non cōtineat̄ sub diuiso. Alteraꝫ v̄o remotã, quę subdiuisio dr̄, ⁊ hęc cū sit alicuius mēbri eoꝝ, quę sub genere cōtinent̄, non euacuat vniuersam diuisi nãm. Rursus diuisio prima duplex est, altera p̄ma primitate ęquationis, altera ⁊ p̄mitate ęq̄tionis ⁊ essentię. Primitate equatiōis diuisio est, vt si aial p̄ mdibile, ⁊ risibile diuideret̄. Sin aūt per rōnale, ⁊ irrōnale diuisio est p̄ma ⁊ p̄mitate ęquatiōis, ⁊ essentię. Utraqꝫ eni ęquata est, cū vtraqꝫ euacuat vniuersaꝫ diuisi nãm, lꝫ scđa aiali sit essentialior. ¶ Aristo. ergo per diuisionē primã ⁊ subdiuisionē intelligit eaꝫ, quę p̄ essentialia assignat̄. Tūc q̄uo diuisio vtilis sit ad nihil relinquendū, ingt. Cū enim primū accipit̄ genus, tanq̄ cōcessum, siqdē aliqua diuisionē Inferioꝝ accipiat, hoc est derelinquat diuisionē primã, ⁊ trãsferat ad subdiuisionē, quę est diuisio alicuius speciei eaꝝ, quę sub genere cōtinent̄, nō incidet omne aial in hoc .i. in hanc diuisionē, qr̄ non euacuabit vniuersam diuisi nãm, cuius exēplū affert, ⁊ ingt. Ut nō oē aial totipēnes, aut scissipēnes est, totipēnia alalia sunt vespertilio, musca, ⁊ id genus. Scissipēnia, vt coruus, ⁊ picus. Sꝫ volatile aial oē est totipēnes, vel scissipēnes, nã huius alalis volatilis dr̄ia hęc est. P̄ria aūt aialis diuisio est, in quã oē aial incidit, vt volatile, aquatile, ⁊ terrestre. Nullū est.n. aial nō incidēs in aliqđ hoꝝ, nec ↄtra (vt pꝫ) ⁊ sicut dico de aiali. Silr̄ intellige ⁊ in vnoquoqꝫ alioꝝ generū, tū in his, quę extra gn̄a sunt, qualia sunt nō subalternatiꝫ posita, tū in his q̄ sunt sub ipsis, hoc est subalternatiꝫ posita, ⁊ affert exēpla eoꝝ generꝝ, q̄ nō subalternatiꝫ ponūt

Utilitas diuisiue metho. cū sit aliqa.

Philopo.

Clmē.107m.

Notandum. Duplex diuisio generis. Prima sunt imediata ⁊ remota.

Diuisio generis p̄ma itaqꝫ duplex est.

Aialia totipēnia ⁊ scissipēnia.

& inquit. Ut in aue ea diuisio est prima in qua est omnis auis. Et in pisce ea, quę est ois piscis. Tūc recolligit vtilitatē, & ingt. Sic qdē igit vadenti ordinate p diuisiones, & nō saltando ad subdiuisionē omittēdo primā diuisionē est scire, qm̄ in definitione nihil relictū est. Aliter aūt vadenti .s. per saltum & derelinquere necesse est, & non scire. Quare via diuisiua vtilis est ad sufficientiā definitionis. Quatenus cum procedit ordinate, nihil prętermittatur de necessarijs ad definitionem.

Nō autē opz qui diffinit ac diuidit oia scire quę sunt. Quāq̄ nōnulli cēsent fieri non posse, vt quisquā vnq̄ dr̄ia ad vnūquodq3 cuiusq3 sciat, nisi sciuerit vnūquodq3. Sine his differentijs nūq̄ fieri posse, vt qcq̄ sciat. A quo nāq3 nō differt quispiā, idē qd̄ illud inquiūt esse a quo ho differt ab eo diuersum esse.

Tex.20. Neq3 autem opz definientem, & diuidentē, oia scire entia. Et tamen impossibile dicunt esse qdam differentias cognoscere, quę sunt ad vnum quodq3 non cognoscentem vnūquodq3. Sine autem differentijs non esse vnū quodq3 scire, a quo eniz non differt, idē esse huic. A quo autem differt alterum ab hoc.

Cōm.108. Hic Speusippus phs. Speusippus phs (vt Themistius & Philoponus narrant) diuisiuā Methodū inutilez esse tradit. Et vtebat (vt arbitror) hoc syllō. Si cōtingit definire, & diuidere aliqd̄, cōtingit scire oēs dr̄ias illius. Si contingit scire omnes dr̄ias illius, ɔtingit scire oēs species illius. Ergo si cōtingit definire, & diuidere aliqd̄, contingit scire oēs spēs illius, cuius est illud definibile, qd̄ falsuz est, & impossibile. Rn̄det primo ad māam, & ingt. Neq3 autē opz definientē & diuidētē oia scire .i. omnes spēs cognoscere eius gn̄is, cuius diuisio fit, hęc ad māam. Deinde sumit duo, quę Speusippus asserebat ɔtra diuisiuā Methodū, & ingt. Et tn̄ impossibile dicunt esse qdam dr̄ias oēs alicuius generis cognoscere, quę sunt ad vnūquodq3 hoc est ad vnāquāq3 speciē, non cognoscentem vnūquodq3 .i. vnāquāq3 speciem. Est ergo primum qd̄ Speusippus asseruit, cognosci nō posse dr̄ias, qbus genus diuiditur, nisi oēs generis spēs cognoscant, qbus differentię illę attribuunt. Scd̄o accepit huic quasi cōuersum, & ingt, aūt pro etiam quasi dicat, & etiā cōtra, sine differētijs dr̄ias iperunt non posse scire vnūquodq3 hoc est vnāquāq3 speciem, dixit ergo Speusippus, & q̄ diuidi nō pōt genus per dr̄ias, nisi sciamus oēs species, qbus attribuunt differentię, & ita differētię generis sciri non pn̄t non cognitis speciebus. Et q̄ nec cōtra, spēs cognosci pn̄t, nō cognitis differētijs. Et huius scd̄i cām assignat Speusippus, qz spēs non pn̄t cognosci esse diuersas, nisi p differentias. Dicebat eni omne nō differēs ab aliquo eē idē illi, sicut a quo differt aliqd alterū esse ab illo, quare sine differētijs non pn̄t spēs cognosci. Species eni cū cognoscunt, opz vt cognoscant quatenus differūt, nō differens eni ab aliquo idē illi est. Et si nō cognoscerentur vt differētes, cognoscerent vt eędē. Ex his pōt elici

Alia forma syllogismi. alia forma sylli. Si diuisio esset vtilis, opz scire omnes dr̄ias generis. Si opz scire oēs differētias gn̄is, opz scire oēs spēs, hoc aūt falsuz est, hoc igit est primū Speusippi argumentū, quo viā diuisiuā refutauit.

Notandum. Aduertere de mente Speusippi, duo. Primū q̄ oē nō differens ab aliquo est idē illi. Scd̄m est q̄ omne differens ab aliquo, est alterū ab illo. Ex his duobus vult hic sine cognitione differentiaꝝ nō posse spēs cognosci, & tu intellige cognitione pfecta, nō .n. pōt spēs perfecte cognosci, nisi per dr̄iam, & cōuenientiā. Quare sine dr̄iaꝝ cognitione species pfecte cognosci non poterit. Uerum si hoc qd̄ scd̄o assumit Speusippus, sit verū, siue nō, satis ex primo eius assumpto argumentū Speusippi pz, nā si non pn̄t dr̄ię cognosci, nisi cognitis speciebus, quarū sunt differētię, sequitur genus diuidi non posse sufficienter, nisi oibus speciebus cognitis, qd̄ est impossibile.

Primo igit hoc est falsum. Nō .n. quauis dr̄ia res sunt diuersę. Complures .n. insunt rebus eisdem specie differentię, sed non per substantiam, neq3 per se.

Primum qdem hoc falsum est, non enim sm̄ omnem differentiā alterū est, multę eni sunt differentię in eisdem specie, non tamen sm̄ substantiam, neq3 per se.

Cōm.109. Refutat Aristoteles ea, quę Speusippus dixit, & primo refutat, qd̄ vltimo loco dixit Speusippus. Scd̄o rn̄det ad pmā Speusippi rōnez. Ubi debes scire vltimo loco dixisse Speusippū omne differēs esse alterum, redarguit hoc Aristoteles, nā aliqd̄ indiuiduuz speciei differt ab alio eiusdē spēi, vt Socrates ab Alcibiade, & tn̄ nō est alterū ab illo, ingt. Primū qdē hoc falsum est .s. qd̄ vltimo Speusippus ait, non eni oē differēs sm̄ quāuis dr̄iam alterum est. multę enim sunt differentię in indiuiduis eisdē specie, qbus illa differunt, & tn̄ illa cū sint eiusdē speciei, nō sunt altera sm̄ substantiā atq3 p se. & sic nō omne differēs ab aliquo est alteꝝ ab illo. Et per alterū Aristo. intelligit aliud, hoc est essentialr differēs. nō enim habuit curā de noībus, sicut Porphyrius

Cōs. de diff. in libro de qnq3 vocibus, qui voluit oēm dr̄iam facere alterum, non tn̄ aliud. Aristoteles enim alteruz & aliud idē appellat hic. Uerū aūt omne nō differēs ab aliquo sit idē illi, Aristoteles non disputat. Speusippus .n. asserit, oē non differēs ab alio, eē illi idē. Aristoteles aūt de hoc nihil loqtur, tn̄ scias hoc etiā falsum esse, hippocentaurus eni nō differt ab hoīe, & tn̄ nō est idē homini.

Deinde cū quispiā acceperit ea q̄ opponūtur, & dr̄iam, & omne, aut in hanc ptē, aut in illā cadere, sumpseritq3 in altera parte rem eā quā quęrit eē, & idipsuz cognouerit, nihil refert si sciat, nec ne, de qbus alię dr̄ię pdicētur. Patet .n. eū habiturū esse rōnez substātię, si sic pficiscens ad ea tandez peruenerit, quoꝝ non est vlterius differentia.

Postea cum accipiat opposita & differentiam, & q̄ oē incidit hinc aut inde, & accipiat in altero eē, qd̄ q̄rit, & h̄ cognoscat, nihil differt scire aut non scire de qbuscunq3 pdicantur alijs differre. Manifestum enim q̄ si sic vadens veniat in hęc, quoꝝ nō est amplius differentia, habebit rōnem substantię.

Cōm.110. Nunc rn̄det ad formā argumēti Speusippi, & asserit nō oporteret vt definitionē inueniens, & qdē per ęquatam generis diuisionē, vt sciat oēs per se spēs illius generis, qbus illę dr̄ię attribuunt, stat eni cognosci genus diuidi per aliquas dr̄ias sufficienter, & non omnes illius

species cognosci. Possumus enim scire aial sufficiẽter diuidi per rõnale, ⁊ irrationale, ⁊ tñ nõ oẽs spẽs aialis cognoscimus, sed hoiem ⁊ equum solũ. Et q̃ ita sit, probat, ⁊ enumerat oẽs cõditiones requisitas ad diuisiuaȝ Methodũ, ostẽdens sm nullã earꝫ oportere spẽs gñis eius rei, quę definit̃, omnes cognoscere, ⁊ inqt. ¶ Postea cũ aliqs accipiat opposita ⁊ dĩam illorꝫ oppositorũ, est ergo pͥma ꝯditio, vt genus primo loco ꝯstitutũ diuidat̃ dĩijs oppositis .i. cõtradictorijs verbi cã, vt aial per rõnale, ⁊ irrõnale. ⁊ cognoscat̃ dĩa talium oppositorꝫ qbus genus pͥa diuisione sui diuidit̃. Deinde tangit scdam, ⁊ inqt. Et q̃ oẽ incidat aut hinc, aut inde, hoc est, vt diuisio talis per opposita sit equata diuiso saltez ex pte eius, qđ diuidit̃, sic q̃ oẽ diuisum cõtineat̃ in altero diuidentiũ. Deinde tãgit tertiaȝ, ⁊ inqt. Et accipiat in altero diuidẽtiũ esse id qđ querit̃, verbi cã, res q̃ definit̃, sit in altero mẽbro. Tãgit ⁊ quartã, ⁊ inqt. Et hoc cognoscat s. determinate, sub quo illorꝫ non sit, vt determinate q̃ nõ sit irrõnale. Nã si hęc oĩa diuidens obseruauerit, nulla dĩa erit scire, aut non scire de qbuscũqs aliqs dĩsę nõ p̄dicant̃. poterit .n. definitionẽ inuenire nõ sciẽdo oẽs gñis spẽs. Manifestũ est enĩ (vt inquit) q̃ sic vadẽs sic, veniat tandẽ in hęc s. vltima, quorꝫ nõ est amplius dĩa, hꝫ rõneȝ subiꝫ eius rei, cuius querebat rõnẽ.

Notandum. ¶ Debes scire nos posse hic talẽ cõditionẽ in diuisione, ⁊ nõ cognoscere spẽs oẽs gñis. Possum enĩ diuidere aial cõtradictorijs dĩijs, vt p rõnale, ⁊ irrõnale, ⁊ nõ apprehẽdere oẽs aialis spẽs. Nã scire potero hoc p regulã cõtradictoriaꝫ, quę est vt de quolꝫ dicat̃ altera, ⁊ ita de aiali potero scire dici rõnale, vel irrõnale. Scdo possumus scire talẽ diuisionẽ esse adęquatã saltẽ ex pte diuisi, (vt dicit scda ꝯditio) dato q̃ nõ sciam oẽs aialis spẽs. Nã per regulã ꝯdictoriaꝫ oĩs diuisio per cõtradictoria est adequata diuiso ex pte diuisi, cũ oẽ in altero illorꝫ cõtineat̃. Tertio possum cognoscere hoiem contineri sub altero illorꝫ ꝯdictoriorꝫ per regulã cõtradictoriorꝫ, etiã nõ scitis oibus speciebus aialis. Quarto possum scire hoiꝫ non esse alterũ illorꝫ determinate, vt q̃ non sit irrõnale, per syllm, vel per modũ superius assignatũ, ⁊ nõ scire oẽs species aialis. ⁊ cũ hę conditiones sufficiãt p diuisiua Methodo, ⁊ ad nullã haꝫ requirit̃ oĩum specierꝫ gñis cognitio, ꝗ cessat argm̃ Speusippi.

¶ Omne aũt ipsam diuisioneȝ cadere: si sint ea opposita quorꝫ nõ est mediũ quicq̃ꝫ, non est postulatio. Necesse est .n. omne in altero ipsorum esse, si illius est differentia.

¶ Omne aũt incidere in diuisioneȝ, si sint opposita, quorum non est medium, nõ est petitio. necesse est .n. omne in altero ipsorũ esse, siquidem illius differentia est.

Comẽ. xiii. ¶ Sed dices ꝯtra, q̃ in pͥma conditione petit̃ id, qđ in pͥncipio querebat̃, assumit̃ eniȝ omne aial rõnale esse, vel irrõnale, modo hoc querit̃. sumit̃ .n. ⁊ nõ p̄bat̃. Rñdet Aristo. ⁊ inqt. ¶ Omne aũt s. aial incidere in diuisionẽ s. esse rõnale, vel irrõnale, si sint opposita, quoruȝ nõ est mediũ .i. si sint cõtradictoria, nõ est petitio, quia assumptũ illud pꝫ vigore pͥmi pͥncipij, qđ est vt de quolibet d. cat̃ alterũ contradictoriorꝫ, ⁊ hoc subdit dicẽs, necesse est enĩ omne aial in altero ipsorꝫ diuidentiũ eẽ. siquidẽ illius aialis differentia est per opposita cõtradictoria, ⁊ ita non petit̃, q̃ constat illud assumptũ primo principio, ⁊ ita patet solutio ad 2m argumentũ Speusippi, quo cõtẽdebant diuisiuam Methodum refellere.

¶ Ad extruendã aũt p̄bandamue p diuisiones diffinitionẽ hęc tria sũt obseruãda. Primũ vt ea sumant̃ q̃ hoc ipso qđ est p̄dicant̃. Scđꝫ vt h adeo disponant̃, vt pͥmũ in pͥo, scđꝫ i scđo loco ponat̃. Tertiũ vt h oĩa sint.

¶ Ad probandum autem terminũ per diuisiones tria opꝫ coniecturare (vt accipiantur predicata in eo quod quid est.) Et hęc ordinare quid primum est aut scđm. aut quoniã hęc omnia sint. Tex. xi.

¶ His disputatis, premittit tria p̄cepta obseruãda in diuisiua Methodo, ⁊ hoc ꝓponit, ⁊ inqt. ¶ Ad p̄bandũ aũt terminũ siue definitionẽ per diuisiones tria opꝫ cõiecturare, ⁊ diligẽter obseruare, quorꝫ. Primũ est vt in diuisione ea p̄dicata accipiant̃, quę de diuiso p̄dicant̃, vt qđ est, hoc est p se, ⁊ essentialr̃. Scđꝫ est ordinare qđ primũ est, ⁊ vniuersalius, qđ ne 2m, ⁊ minus vl'e. Tertiũ est, vt hęc oĩa sint, ⁊ nullũ relinquat̃, alioq non esset diuisio perfecta. Hęc .n. tria in mente semꝑ tenenda sunt. Comẽ. xiiii.

¶ Atqꝫ primũ istorum erit si possumus quẽadmodum ad accidens ratiocinari ipsuȝ inquam competere ⁊ per genus probare.

¶ Est autem horũ vnum primuȝ per id, qđ possumus sicut ad accidẽs syllogizare, quoniam inest, ⁊ per genus probare.

¶ Illa tria p̄cepta per ordinẽ exponit, ⁊ primo primũ. Hꝫ aũt hic textus tres expõnes. ¶ Prima est expositoris, vbi debes scire primũ p̄ceptuȝ fuisse, vt ea p̄dicata in diuisionibus accipiant̃ quę p̄dicant̃ in eo qđ qđ est, in qbus intelligunt̃, ⁊ quę accipiunt̃ genera, ⁊ quę accipiunt̃ dĩę. Et qm̃ quę p̄dicant̃ in eo qđ qđ est, siue gñia sint, siue dĩę, insunt, ⁊ p̄dicant̃ in eo qđ quid est. Ideo quatenus insunt per ea loca p̄bant̃, qbus p̄bari solent accñtia, cum p̄bantur inquãtuȝ insunt, q̃ est inesse cõe accñtibus, ⁊ his, quę in qđ p̄dicantur. Quatenus vo in quid p̄dicant̃, p̄bantur per loca, qbus terminant̃ p̄blemata de genere. Et hoc inqnt. ¶ Est aũt horꝫ vnũ pręceptũ primũ per id posse a nobis p̄bari, p qđ possumus sicut ad accñs .i. p̄blema de accñte syllogizare, quoniaȝ inest, ⁊ p̄bare p genus .i. per id, per qđ possumus p̄bare p̄blema de genere. Nã p locos, qbꝰ terminamus accidẽtia, scimus p̄dicata in qđ inesse, p locos qbus terminamus gñia, scimus gñia ⁊ dĩas, vt qđ p̄dicari. ¶ Alij vo referũt primã pțẽ ad dĩas, quę p̄dicant̃ in quale, ⁊ dr̃ inesse speciebus per modũ accñtis. Scđam vo referunt ad genera, quę p̄dicant̃ in qđ. Inquit. ¶ Est aũt horꝫ vnuȝ primum per id qđ possumus, sicut ad accñs syllogizare. ⁊ hoc modo inueniunt̃ dĩę, quę per modũ accidẽtis insunt. Nã p talia loca syllogizamus accidentia, qm̃ insunt, ⁊ per genus p̄bare, ⁊ hoc modo inuenimus gñia. ¶ Sꝫ Themistius ⁊ Philoponus lrãȝ legũt cõparatiuã hoc modo. ¶ Est aũt horꝫ vnũ primũ per id qđ possumus ⁊ per genus p̄bare, sicut ad accñs syllogizare qm̃ inest. In Topicis enĩ p̄bamus aliqđ esse genus p loca, qbus terminamus p̄blema de genere, q̃si dicat primũ p̄ceptũ impleri a nobis per id, qđ possumus p̄bare p genus, qm̃ a, vel b, est genus alicuiꝰ. Nã eadẽ arte p̄babimus dĩas, veluti syllogizare possumus accidens de aliquo, qm̃ inest. Nã sicut accñtia probant̃ proprijs locis, qm̃ insunt, sic ⁊ aliqua, qm̃ sunt genera probant̃ ꝓprijs locis, ⁊ his etiam differentię p̄bant̃. Ergo

Expõ San. Tho. — Alia expõ. — Expõ Them. Philopo. — Libro Arist.

litera est cōparatiua, ⁊ sensus est categoricus hoc mō, q̄ predicata in q̄d hīū possunt per loca, q̄bus terminant̄ ꝓblemata de gn̄e veluti accn̄s per loca, q̄bus terminan-
Dubitatio. tur ꝓblemata de accn̄tibus ¶ Sed occurres. Si ea q̄ predicant̄ in eo q̄d q̄d est, hīū p̄nt sufficienter per loca, q̄bus ꝓblemata de gn̄e terminant̄, tūc ⁊ genus, ⁊ dr̄ie, ex q̄bus cōstat definitio, sufficiēter habet̄ per loca topica. Hic ergo sup̄fluit via diuisiua, cū abunde via topica
Solutio. compositiua sufficiat. ¶ Pōt dici p̄cepta topica valere ad inuestigationē ipsius q̄d est. hec v̄o valēt ad inuestigatę definitionis experientiā. Jō illic inuentiue, hic resolutiue definitio inuenit̄. ¶ Uel fortasse ⁊ q̄dē subtilius di-
Alia expō. ci pōt Arist. p̄ ea quę p̄dicant̄ in q̄d, intelligere gn̄a desinibiliū rex. Hęc aūt in Analytica Methodo supponunt̄ (vt supius dixit) definitis inesse. Probant̄ aūt inesse p̄ topicā Methodū, q̄r his locis, q̄bus gn̄a p̄bant̄, supposito aūt gn̄e rei, quę definit̄, p̄ Analyticā Methodū dr̄ię inueniunt̄ ⁊ ordinant̄, ⁊ sufficienter. Quare primū preceptū, quod est eox, que de definito prędicātur in quid, vt genera topica Methodo cōpletur. Cętera p̄cepta Analytica diuisione complentur. Et hęc pōt esse quarta expositio huius loci, que pulchra est.

¶ Scōm fiet si ip̄z primū sūpserimus. Hoc aūt erit si id accipiat̄ q̄d tale ē, vt ip̄z q̄dē oīa sequat̄. Oīa aūt ip̄z nō eū sequant̄. Necesse est.n. aliq̄d eē tale, quo sumpto idē iaz erit ⁊ in iferiorib' modus. Jd.n. erit scōm q̄d cęterox est primū. Et idē ē tertiū, q̄d est hęrētiū primū. Supio nāq3 sublato, id q̄d hęret cętex erit primū vt p3. Et in cęteris eodē mō.

¶ Ordinare autē sicut op3, erit si primū accipiat. Hoc aūt erit si accipiat̄, quod ad omnia sequit̄, ad illud autē non omnia. Necesse est enim aliq̄d esse huiusmodi. Accepto autem hoc, iam idē modus in inferioribus est. Secundū eni aliox primū erit, ⁊ tertiū eox, quę ɔ̄ñr se habent. Remoto.n. q̄d est sursuz, ɔ̄ñs aliox primum erit. Similr autem ⁊ in alijs.

Conclu. 114ª. ¶ Hoc 2ᵐ preceptū supponit tertiū. Non enim possimus ordinare res nisi illę prius fuerint inuentę ⁊ q̄dez sufficiēter. Et q̄r de dr̄iax inuentax sufficiētia logt̄ tertium p̄ceptū, ideo in hoc scdo supponendo tertiū dicamus (vt Philoponus ⁊ Themistius dixerūt) Scōm p̄ceptū esse, vt dr̄ię collocent̄ seriatim. Et notanter dicit de differentijs, q̄ñ de genere nulla quęstio est, cū enim genus definiti aut supponit̄, aut ex topica via accipit̄, nemo dubitat p̄mo loco esse sumēdū eo modo, quo supponens accipiant̄. Quare 2ᵐ p̄ceptū erit solū de differē-
Them. tiax ordine. ¶ Hoc aūt p̄ceptū iplet̄, si (vt inq̄t Themistius) maiores dr̄ias, atq3 vniuersaliores loco priore cōstituas. ¶ Uel (vt inq̄t Philoponus) hoc p̄ceptū
Philopo. intelligit de ordine oīum eox, quę ponunt̄ in definitione, ⁊ ita vult genus esse intelligendū in tali numero. Et tūc hoc preceptū cōplet̄, si primo loco ea sumant̄, quę sunt nā priora, vt genera, hbi gn̄a, vt in definitiōe hoīs aial, q̄d ad ea oīa sequit, quę in hoīs definitione ponuntur, ad ipsum v̄o illa nō sequunt̄, inq̄t. ¶ Ordinare autē sicut op3, dr̄ias definitionis sm̄ expōnē Themistij; vel dr̄ias ⁊ genera, sm̄ expōnez Philoponi, erit si inueniens definitionē primū nā, ⁊ vl̄itate accipiat, ⁊ ɔ̄ñr id accipiat, q̄d est natura scdm, ⁊ ɔ̄ñr id, q̄d est natura tertiū vsq3 ad vltimū natura. Sed q̄d sit natura primū, ⁊ quid natura scōm, exponit, ⁊ inq̄t. Hoc autē sc3 natura primū erit, si accipiat̄, q̄d ad omnia sequit, ad illud aūt non oīa. Et loquit̄ Prioristice, naz Prioristice sequens est magis vl̄e, antecedēs siue p̄cedens minus vl̄e. Ergo primo loco sm̄ Them. vniuersalior dr̄ia post genus accipienda est. Scōm Philoponū v̄o genus ante oēs differētias collocandū est, q̄d sequat̄ ad oēs illas, ⁊ nō ecōtra, cuius cām aīt, cū inq̄t. Necesse est eniz aliquod esse hmōi, accipit̄ enim genus (vt cōcessimus simplr) vel via Topica inuētū de re, cuius definitionē quęrimus. Hoc modo in hoīs diffinitione primo loco accipiat̄ Aial, q̄r vniuersaliusq3 d est rōnali, mortali, ⁊ Bipede, quę sunt dr̄ię, quid igit̄ sit natura primum, ex hisce p3. Quid v̄o sit natura scōm, exponit, ⁊ inq̄t. Accepto aūt hoc eo modo, quo diximus, q̄r sequit ad cętera, ⁊ non ecōtra. Jam idē modus in cęteris inferioribus est. Quia id accipiat̄ scōm, q̄d ad cętera sequit, ⁊ nō ecōtra. Nā (vt inq̄t) Nā scōm cęterox post ipsum primū erit. Tertiū erit, q̄d est ante alia, quę ɔ̄ñr se habent. Nā remoto scdo, q̄d est sursum, ipsum aliox primum erit. Silr aūt ⁊ in alijs post scōm vsq3 ad vltimum idem modus seruetur.

¶ Patebit aūt hęc omnia eē, q̄d erat tertiū, si sumpserimus primū ip̄z p̄ diuisionē, oē aut hoc, aut hoc aial esse. Esse aūt hoc, ⁊ rursus totius dr̄iam: huius extremi v̄o nō vlterius dr̄iam esse, vel etiam statim cum vltima differentia ab ipso toto, non differre id specie.

¶ Quod aūt omnia hęc sint, manifestum est ex eo, q̄r accipitur hoc, ⁊ primum sm̄ diuisionē, quoniam oē aut hoc, aut illud est. Est aūt hoc. Et iterū huius totius dr̄iam. Ultimi aūt nō amplius esse dr̄iam. Uel etiaz statiz cū vltima dr̄ia a toto nō differre spē hoc.

¶ Hoc est tertiū p̄ceptum, sc3 vt omnes differentię accipiant̄ quousq3 genus pōt diuidi. Perficit̄ autem hoc p̄ceptū, vt Themistius inuit, ⁊ Philoponus exponit, duobus. Primo, vt diuisio eousq3 euadat, donec perueniat̄ ad vltimā dr̄iam scdm speciē. Scdo q̄ dum ex oībus differentijs ⁊ genere q̄ddaz ꝓpriū exeat, q̄d in aliā rem nequeat trāsferri, Inquit. ¶ Q̄d aūt oīa hęc sint ⁊ nihil in definitione sit p̄termissum, manifestū ex eo est, q̄r accipit̄ hoc, sc3 genus, vel simplr, vel Topica Methodo, ⁊ accipit̄ primum hoc est prima differentia sm̄ diuisionē, dico diuisionē, qua habetur genus omne aut hoc, sc3 rationale, aut illud esse, sc3 irrationale. Hęc eni dicitur prima diuisio ⁊ differentia, quę hac prima diuisione accipitur, dicit̄ prima, vel primū acceptū Analytica Methodo. Est aūt hoc, idest ⁊ accipit̄ q̄ id q̄d definit̄ sit hoc (vtputa homo q̄ aial rationale) Animal quidem accept.one simplr, vel Topica, rōnale v̄o prima diuisione generis. Et iterū accipitur huius totius differentiā esse, quasi dicat eē illius totius, q̄d est animal rationale. Jterū differentiā esse accipiendā, quoniā omne animal rationale est, aut mortale, aut imortale. Ultimi autem cōpositi ex vltima differentia, quale est animal rationale mortale Bipes, non amplius sumat̄ aliquaz aliā esse differentiā. Quare p̄ obseruatione tertij precepti primo necesse est genus diuidere, ⁊ cum diuisa differentia cōstituere eousq3, quo ad vltimū cōpositum perueniat̄ nō vlterius per differentias diuisibile. Deinde exponit q̄d scdo obseruandū est pro obseruatione eius-

Conclu. 115ª.

dem preceptū, ꝛ inquit. Uel etiā, hoc est, ꝛ etiam statim hoc aggregatum cū vltima differentia cōpositum, quale est aīal rōnale mortale, accipiatur nō differre a toto, imo (vt Them. inqt) accipiatur tanq̄ definito ꝓpriū, qḋ nulli alteri cōpetat. His ergo duobus seruatis, tertiū preceptū in Analytica Methodo cōplebitur. Naꝫ cū genus vsqꝫ ad vltimā dr̄iam diuiditur, ꝛ totū aggregatum cū illa accipitur. Et totū hoc cū definito cōuertitur, plene omniū differentiaꝝ sufficientia habebitur. Et ita patet tertium preceptuꝫ, qḋ fortasse bene prospicienti scḋm debuit esse.

¶ Patet eni neqꝫ plus opꝫ q̄ꝫ additū esse. Omnia nāqꝫ sumpto hoc ipso qḋ est ꝑdicātur neqꝫ q̄ꝫ deesse. Nā aut genus aut dr̄ia eēt. At gen⁹ est ipm̄ ꝑmuꝫ, ꝛ hoc cū dr̄ijs sil' est sumptū, dr̄ie ēt vniuerse sunt sumpte, nulla eni ꝑius posterior est. Spē nāqꝫ differret ipꝫ extremū. At h̄ dictū est non differre.

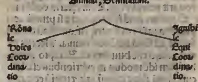
¶ Manifestū enim est, quoniā neqꝫ plus apponit̄. Omnia eniꝫ in eo ꝙ qḋ est accipiunt̄ hoꝝ. Neqꝫ deficit aliqḋ, aut eniꝫ genus, aut differentia vtiqꝫ erit. Genus qdeꝫ est hoc, ꝛ primū, ꝛ ipsum cū differētijs acceptū. Differentie aūt oēs habent̄. Non eniꝫ amplius est posterior. Specie eni vtiqꝫ differret vltimum. Hoc aūt dictum est non differre.

Comē.11. ¶ Quod sufficiant hec tria ꝑcepta, Aristo. ostendit, qꝛ solis his ꝯcessis, atqꝫ obseruatis, definitio nec est in plus neqꝫ in minus, ꝛ ita ꝑ hec sufficienter habet̄. Et hoc pacto Themistius Philoponus ꝛ expositor. recte verba Aristo. legunt. Inqt eni Aristoteles. ¶ Manifestū eni est, quoniā neqꝫ plus apponit̄. Ideꝫ patet in definitione iuxta hec ꝑcepta nihil apponi, quo definitio suo definito sit in plus. Cuius cām ait, nā hoꝝ, que vt quid est ꝑdicant̄, oīa accipiuntur, ꝛ ita totū aggregatū erit ꝓpriū cōuertibile cū definito, ꝛ ita non poterit esse in plus definito. Hoc aūt accipitur partim ex primo, partim ex scḋo precepto. Deinde ꝙ nihil deficiat ꝓponit, neqꝫ deficit aliqḋ, quo definitio sit in minus vel extranea, qꝛ si qḋ deficeret, esset genus aut differētia. Genus quidē est hoc, ꝛ est primū, ꝛ ipsum est cum oībus differētijs acceptū, ꝛ ita genus nō deficit. Differētie aūt oēs habent̄ non eni amplius aliqua est posterior, alioq vltimū cōstitutum differret vel diuidi posset differentijs adhuc, cuius cōtrariū sumptū est, dictū est enim ipsum vlterius non differre, nec diuidi posse.

2ª expositio. ¶ Uel verba Aristotelis facilius intelligi pn̄t, ꝙ ꝑcepta illa sufficiāt, qꝛ illis obseruatis, definitio cōplectit̄, ex eo ꝙ nihil in plus, hoc est nihil extranei habebit. Extraneū enim dicit̄ in plus ei, cui addit̄, qꝛ non est illi conueniens. Qḋ ꝟo nihil extranei habeat, partim ex primo, partim ex tertio ꝑcepto accipit̄, qꝛ ex illis habet̄ ea, que accipiuntur in definitione, accipi vt qḋ est, ꝛ ita non sunt extranea. Insup illis obseruatis, ꝛ potissimū tertio ꝑcepto cōcesso, in definitiōe nihil deficit, qꝛ omnia necessaria ponunt̄, genus enim non deficit, vt primo ꝛ tertio ꝑcepto patet. Differentie etiā nō desunt, vt ex tertio ꝑcepto patet. Ergo his obseruatis, Analytica Methodus patebit, eritqꝫ sufficienter assignata, quando in definitione, que hac Methodo colligitur, nihil extranei, nihilqꝫ deficientis continuatur.

¶ Querere aūt opꝫ inspiciēdo, primuꝫ ad ea que sunt silia, ꝛ nullā iter se dr̄iaꝫ hn̄t. qḋ nā idē hēant vniuersa. Deinde ad alia que sub eodē cū illis gn̄e collocant̄ ꝛ sūt qdē eiusdē iter se spēi, ab illis aūt spē sunt diuersa. Atqꝫ si in his accipiat̄ aliqḋ penitus idē, ꝛ in alijs simili modo. Rursus cōsiderandum est si in his que sunt sumpta sit aliqḋ ideꝫ, quousqꝫ ad vnam rōnem fiat accessio. Hec enim erit ipsius diffinitio rei. Qḋ si ad vnam rōnem, sed ad duas vel plures itur, patet id qḋ queritur non vnum quid esse, sed plura.

¶ Querere autem opꝫ intendentē in similia, ꝛ non differentia. Primuꝫ quid omnia idē habeant. Postea iterum in altera, que in eodem quidem genere sunt cuꝫ illis. Sunt autem ipsis quidem idem specie, ab illis auteꝫ altera. Cum autē in his accipit̄ quid omnia idem, ꝛ in alijs similiter. In acceptis iteruꝫ intendendū est, si ideꝫ sit, quousqꝫ in vnā cōueniant rōnem, hec eniꝫ erit rei definitio. Si ꝟo non vadit in vnam, sed in duas, ac plures, manifestum est ꝙ non est vnū aliquod, quod predicatur, sed plura. Tex.22.

¶ Nōnulli existimant Arist. velle assignare Methodū, qua definitio passionis inuenit̄. ¶ Et nō plꝫ, qꝛ passio, vt definit̄, subit vicē spēi, ꝛ ita nō alia Methodo eius definitio accipit̄, qua ꝛ cetere definitiones specierū sumunt̄. ¶ Alij asserunt Aristo. velle assignare aliā Methodū, qua definitio inueniri possit, cuiusuis rei definitio sit. ¶ Et vr̄ mihi ꝙ velit resumere ṗ Methodū, qua possit inueniri definitio generis, ꝛ qꝛ equocatio impedit genus definiri, addit quasi ꝯsiderationē quartaꝫ, qua in illo dep̄hēdat̄ equocatio. Assignat ergo tres cōsiderationes ꝑ hac Methodo, dans intelligere quartā. Comē.117. Intētio Aristo. sm aliquos. Confutatio. propria intētio.

¶ Ubi debes scire sub gn̄e tot eē coordinatiōes, quot sunt spēs sub ipo ꝯtēte, quelꝫ eni spēs est quedā coordinatio coꝝ, que sub ipsa ꝯtinent̄, vt verbi cā, oiuꝫ hoīuꝫ vna. Altera oium Equoꝝ, ꝛ alie alioꝝ, que sub Aiali habent̄. Pro inuētione igit̄ definitionis gn̄is, videlꝫ Aialis. Prima cōsideratio est, vt ad ꝯtenta vnius coordinationis sub tali gn̄e, scꝫ Aiali ꝑspiciatur, vt ad coordinationē hoīum. Scḋa cōsideratio est, vt ꝑspiciatur ad cōtenta alterius coordinatiōis eiusdē generis, vt ad coordinationē hoīum. Tertia, vt colligat̄ qḋ in prima ꝛ qḋ in scḋa cōmune sit, vt in coordinatione hoīum rōnale. In coordinatiōe Equoꝝ Ignibile, ꝛ quid cōmune sit illis acceptis, vt quid cōmune sit rationali, ꝛ Ignibili, vt sensitiuum. Est enim sensitiuū vtrisqꝫ cōmune. Quarta Notandum.

consideratio

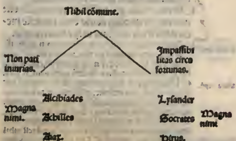
consideratio est in ↄsiderando, an hec rō acceptis cōis sit equiuoca, an vniuoca, vt verū sensitiui sit rō vniuoca an equiuoca, naz si est vniuoca, sensitiui rō erit aīalis definitio. Sinaūt sit equiuoca tale gen⁹ caret definitiōe. ℂ Ex his pz quō loqt̃ de Methodo, qua gn̄is definitio inuenit̃. naz equiuocatio non cadit (nisi in gn̄e) hoc pacto Philoponus exposuit, ⁊ satis apud me ad mentem Aristo. inquit. ℂ Cuz qui intēdit inuenire gn̄is definitionē, opz querere in silia, que sunt nō dr̄ia. Primū quid est illud, qđ oīa idē atqz cōe habeāt. Est ergo p̄ma cōsideratio, vt ↄsiderent̃ silia eiusdem coordinationis, que sub gn̄e est, qd cōe habeāt, vt hoīes qd habeāt cōe, ⁊ si illud cōe est rōnale, seruet̃ ad partez. Deinde affert scd̄az ↄsiderationē, ⁊ inquit. Postea opz querere iteruz in altera silia alterius coordinationis, que in eodē qdē gn̄e sunt cū illis, videlz ad equos, quid cōe habeāt, ⁊ si illud est hinnibile, seruet̃ iterū ad partē. Exponit autez hec altera, que sunt, ⁊ inquit. Sunt aūt ipsis qdez inter se idez specie, ab illis aūt prioris coordinationis altera specie. Deinde ponit tertiā cōsiderationē, ⁊ inquit. Cuz aūt in his accipiat̃ qd oīa idez habeant, ⁊ similr̄ fiat in alijs, vt si in hoīb⁹ rōnale, in equis hinnibile assumat̃, in talibus acceptis rōnali ⁊ hinnibili iterū intēdēdum est, si illis aliqd idē sit, ⁊ hec eousqz fiant, donec in vnā rōnem cōueniant, vt in sensitiuū. nam hec erit rei q̄site definitio, vt ipsius aīalis. Addit quasi quartā cōsiderationē, ⁊ inquit. Si aūt nō vadit progrediens sursum in vnam nām, sed in duas, aut plures, manifestū est vtiqz q̄ nō est vnū aliqđ, qđ p̄dicat̃ .s. genus, cuius querebamus rōnez, sz plura atqz equiuoca. ℂ Sed dicet q̄spiā hāc viaz nō sufficere pro inuētione totius definitionis, qm̄ hec docet solūz dr̄iam gn̄is. est. n. sensitiuū non tota aīalis rō, sed dr̄ia tm̄. ℂ Fortasse Aristo. nō curauit dare regulā inueniēdi genus gn̄is, vel q2 supius assignauit, vel q2 gen⁹ rei p̄ loca topica colligit̃, vel q2 sumit̃ rem definitā esse in gn̄e (vt cōcessuz) vt superius dixit.

Dubitatio. *Solutio*

ℂ Velut si q̄rat̃ qd nā sit magnitudo animi: ↄsiderādū est in aliqb⁹ quos qdē scimus eē magnanimos qd nā hēant vnū oēs pacto q̄ tales eē dicunt̃. Ceu si Alcibiades fuit magnanim⁹: ⁊ Achilles: ac et Aiax. Quid vnū oēs hēbant. Atqz id est eos affectos ↄtumelijs nō p̄ferre. Nā p̄mus intulit bellū. Scd̄s irat⁹ se a socijs defendendis seiunxit. Terti⁹ sibi mortē ↄsciuit. Rursus in alijs ↄsiderandū est: vt Lysandro ac Socrate qd nam ⁊ istis inerat vnū. Atqz id est eq̄bilr̄ sese hēre i scd̄is atqz aduersis reb⁹ fortune. His sumptis ↄsidero qd nā idē habeāt hec eq̄bilitas inquā in reb⁹ fortune, ⁊ nō patiētia cū cōtumelie afferunt̃. Q̄ si nihil habeāt idez: due profecto magnanimitatis species erunt.

ℂ Ut dico, si qd est magnanimitas querim⁹, intēdendūz est in q̄sdaz magnanimos, quos scimus, qd habeāt vnuz oēs, inquātum sunt huiusmodi. Ut si Alcibiades magnanimus ⁊ Achilles, ⁊ Aiax, qd vnū oēs habent: nō tollerare iniuriari. Hic. n. dimicauit. Ille insaniuit. Hic aūt interfecit seipsuz. Iterum in alteris: vt in Lysandro, ⁊ Socrate, si iaz indifferentes esse fortunati, ⁊ infortunati: hec duo accipiens, intēdas qd idez habēt: ⁊ impassibilitas, que est circa fortunas, ⁊ nō tollerantia cū iniurient̃. Sinautez nihil sit cōe, due vtiqz species erunt magnanimitatis.

Et *Aut* *Et* *Aut*

ℂ Eoꝝ que dixit, exēpluz affert, qđ est potius exēplum quarte ↄsiderationis. Pro exēplo ergo ponit magnanimoꝝ duas coordinationes. Pria est Alcibiadis, Achillis, ⁊ Aiacis, qui fuerūt magnanimi in nō patiēdo iniurias. Alcibiades. n. cū dux atheniensiuz fuisset, re paruz fauste gesta in Siciliā, cū audisset se nō modo dānatū, sz per oiuz sacerdotū religiones Dijs deuotū, impatiēs iniurie, totū cōuertit ingeniū, vt atheniēsibus bellū inferret, conciliato sibi Tisapherne Darij regis prefecto. Achilles aūt ob raptā sibi a Menelao Briseidaz vsqz adeo, exarsit, vt maximo grecis discrimine laborātib⁹, eis suppetias aduersus Troes negauerit. Aiax iniuria affect⁹ ab Ulysse sibi mortē cōsciuit in insaniā versus. Patet ergo hos fuisse magnanimos in nō patiēdo iniurias, ⁊ ita ijs cōe est nō pati iniurias. ℂ Lysander aūt ⁊ Socrates in tollerādo aduersa, magnanimi fuerunt, nō eniz in aduersis submittebant̃, nec in scd̄is extollebant̃. Fuit aūt Lysander classis Lacedemonioꝝ p̄fect⁹ ⁊ patiētissimus, vt Marcus tulli⁹ iquit. Qualis aūt fuerit Socratis tollerātia, in Phedone ⁊ Menexeno legit̃. His ergo cōe est ipossibilitas circa fortunas, iquit. ℂ Ut dico si qd est magnanimitas querimus intēdendum est in quosdā magnanimos, quos scimus ex historijs ⁊ ex gestis fuisse magnanimos, qd habeāt cōe vnuz oēs, inquātuz sunt hōi .i. magnanimi sūt, vt si Alcibiades magnanimus, ⁊ Achilles, ⁊ Aiax, qd vnuz cōe oēs hūt, vtpote iniuriati nō tollerare iniurias. Hic. n. dimicauit scilicet Alcibiades aduersus Atheniēses, ille insaniuit, Achilles, scilz ob raptam sibi a Menelao Briseidam. Hic aūt interfecit seipsum scilz Aiax. Ergo ijs oib⁹ cōe est iniurias non pati, hec est vna p̄ima magnanimoꝝ coordinatio, ⁊ per hāc habet̃ exēpluz prime cōsiderationis. Deinde ponit exēplū scd̄e ↄsiderationis, ⁊ inqt. Iterū in alteris magnanimis, alterius coordinationis idem agēdum est, vt in Lysandro, ⁊ Socrate, Diro, ⁊ Diogene, si iam indifferentes esse dicant̃ .i. non mutati fortunati ⁊ iforunati. Habent. n. oēs hi impassibilitatē circa fortunas tanq̄ cōe, hec erat secūda consideratio. Deinde tangit tertiā, ⁊ inquit. Hec duo accipiens intēdas q̄ idē hūt illa duo accepta in vtrisqz coordinationibus, videlz qd impassibilitas que est circa fortuna, q̄

Coñá. nº

erat cōe in scđa coordinatione, ꝗd nō tollerātia cū in|uariantē que erat cōe in pma, habeāt cōe, erit eniȝ illud cōe, magnanimitatis rō. Si autē nihil cōe sit, vt rei ve|ritas est, due vtiqȝ spēs erūt magnanimitatis, ⁊ sic indi|cat tertie, ⁊ quarte ꝯsiderationis exemplum.

¶ Omnis aūt diffinitio vl'is est semp. Me|dicus eniȝ nō diffinit salubre cuidam oculo: sed aut omni: aut specie determinato.

¶ Semp enim ois definitio vniuersalis est: non eniȝ in quodaȝ oculo dicit sanabile me|dicus: sed aut in oi: aut in spē determinās.

Cōmē.119. ¶ Quia dixerat non esse definibile equiuocū, quasi assi|gnat cām, qꝛ definitio est rei vl'is, modo equiuocū non est res vl'is. Quod ꝟo definitio sit rei vl'is, exēplo pro|bat, qꝛ medicus nō definit sanitatē particularē, sȝ vlē.

Scđa expō. ¶ Uel fortasse cū assignauit regulas definitionū, nūc assignat regulas rei definite, asserens rem definitā de|bere eē vlē. Quia (vt inquit) nō in quodaȝ oculo dicit medicus sanabile cū definit. s. Socratis, aut Platonis, sed aut in gñe qđ oi cōpetit. s. hoīb⁹, ⁊ brutis, aut definit sanabile determinās in spē. s. hois: ergo regula est nihil

Tertia expō. definiri nisi gen⁹ aut spēȝ. ¶ Uel (vt alijs plȝ) cū Ari|stoteles posuit rl'as inueniēdi definitiōes, pbat rl'as, ⁊ pmo illas pbat ex pte termini ad quē, asserēs bñ esse di|ctū in rl'a, vt pcedamus ad vle, qꝛ rerū vliuȝ pprie de|finitiones sunt, vt exēplo rerū, quas medicus definit, ostēdit. Nō eniȝ cū definit sanabile in oculo, definit sa|nabile in oculo Socratis, aut Platonis, sed sanabile in animali, vel homine.

¶ Atqȝ facilius est singulare diffinire ꝙ vle. Quapropter a singularib⁹ ad vlia opȝ ascē|dere. Equiuocationes enim in vlib⁹ magis latent: ꝙ in his que non differunt.

¶ Et facile magis ē singulare definire ꝙ vle. Unde opȝ a singularib⁹ ad vniuersalia ascē|dere. Etenim equiuocationes magis latent in vniuersalibus ꝙ in indifferentibus.

Cōmē.120. ¶ Scđo pbat Aristo. rl'aȝ ex pte termini a quo. Metho|dus eniȝ qua gñis definitio inuenit, hȝ duos terminos, vt visuȝ est, ipsuȝ genus, qđ prio textu appellauit vle, ⁊ spēs ipsas, e quib⁹ ad definitioneȝ gñis pcedit colli|gendo cōe, qđ est rō gñis, vt dictū est. Cum ergo regule sufficientiā pbauit ex pte termini ad quē, nūc pbat eius sufficientiā ex pte termini a quo, asserēs bñ esse dictuȝ, vt in tali regula pcedamus a spēbus, qꝛ facili⁹ est spēm ꝙ genus definire, ⁊ facit talē illationē, siue enthimema facilius est indiuiduā spēȝ definire, ꝙ genus. Ergo opȝ pcedere a singularib⁹ spēbus colligēdo cōe ad vlia, vt habeāt tale cōe, vt rō gñis vlis. Añs assumptū probat ex eo, qꝛ equiuocatiōes magis latent in vlib⁹ gñib⁹, ꝙ in indifferētib⁹ spēbus. Huius pmo accepit añs ⁊ inqt. ¶ Et facilius est singlare. i. atomā spēm definire ꝙ vle genus, hoc est añs. Dat ꝯñs, ⁊ inquit. Unū opȝ a singula|rib⁹. i. spēbus atomis in vl'ia gñia ascēdere colligēdo (vt diximus in Methodo cōe oib⁹ illis) qđ est, vt gñis rō. Deinde pbat assumptū, ⁊ inquit Eteniȝ equiuocatiōes magis latent in vlib⁹ gñib⁹, ꝙ in indifferētib⁹. i. singu|larib⁹ spēbus. Appellat aūt spēs indifferētia, quatenus indiuidua sub his nō differunt, nisi p accñs. Patet igit recte esse dictū in Methodo esse pcedendum a singu|laribus spēbus, colligēdo cōmune, vt ratonē generis.

Dubium. ¶ Sed huic aduersat, qđ pmo phisice auscultationis

Tex. 4. dictū est. Ubi ab vlib⁹ dixit eē ad singularia pcedēdū.

Solutio. ¶ Sed dōm illic Aristotelē esse locutū in ordine do|ctrinaꝝ totaliū, quales doctrine totales sūt Metaphy|sica, Physica, ⁊ Mathematica. Hic loquit in Metho|dis definitiuis, que docent inuenire definitiōes, ⁊ sic tol|lit ꝯtradictio. ¶ Animaduerte tñ Themistius velle Aristo.

Th. scđ. cōparare inter Methodos supius assignatas. Assigna|uit Methoduȝ, que docet genus definire, ⁊ Methodū que docet spēm definire, cōparādo ergo inter has Ari|stoteles (vt vult Themistius) dicit spēs atomas facili⁹ definiri ꝙ gñia. ¶ Quā expōneȝ iuniores nōnulli secu|ti sunt, asserētes rē hāc Aristoteles trib⁹ rōnib⁹ pbare. Quaꝝ scđa pōit ibi. (Eteniȝ equiuocatiōes.) Tertia ibi. (Sicut autem in demonstrationibus.) ¶ Ego ꝟo non

Reiectio. video quomodo hec expositio verbis Aristo. bñ appli|cari possit, ppterea hanc omitto.

¶ Ut āt in demr̄ationib⁹ rōcinādi forma. sic in diffōnib⁹ dilucidatas insit opȝ. Que qdē fuerit: si seorsuȝ id diffiniat qspiā qđ in plu|rib⁹ gñib⁹ ē: p ea q̄ in vnoquoqȝ dicunt, ve|luti sile nō oē: sȝ id qđ in colorib⁹ est ⁊ figu|ris, ⁊ acutū silr qđ ē in voce: ⁊ sic ad ipȝ cōe pficiscat cauens ne equocationē offendat.

¶ Sicut aūt in demr̄ationib⁹ opȝ syllogiza|ri in esse, sic ⁊ in terminis, certū. Hoc autem erit, si per ea, que sm vnūqđqȝ dicunt, sit in vnoquoqȝ genere definiri separatim, vt sile non omne: sed in colorib⁹ ⁊ figuris. Et acu|tum, qđ est in voce, ⁊ sic in cōmune erit ire cautum ne equiuocatio contingat.

Cōmē.121. ¶ Aliqui volunt Aristo. velle pbare in definitiua Me|

Intento Ari. thodo eē standuȝ in vniuoco. ¶ Qđ ꝟbis Aristo. non bene accōmodat. ¶ Melius ergo vr̄ Aristo. velle hic assignare Methodum, qua sciamus analoga ipsa defi|nire. Cuȝ. n. aliqñ nos spēm, aliqñ genus, ⁊ aliqñ analo|gum definimus, si assignauit Methoduȝ pro inuētiōe definitionū gñis, ⁊ spēi, est rōni cōsentaneū, vt assignet Methoduȝ pro inuētione definitionis analogi, aliogn esset diminut⁹ in Methodis definitiuis. Est ergo Me|thodus, vt definiat vnūqđqȝ genus ppria definitiōe, postea gñia hec sub analogo contenta accipiant sub di|siunctione pro definitiōe analogi, aut accipiant defini|tiones generiȝ sparsim definitoꝝ pro definitione gñis analogi. Quā reȝ (vt Alexāder pmo de interpretatiōe, ⁊ pmo prioꝝ notauit.) Seruat Aristo. in definitiōe p|positionis, cū inquit. Propositio est oro alicui⁹ de aliq̄, ⁊ in libro de interpretatiōe idem seruauit in definitiōe

p° peri her. ca. 4°. enūtiatiōis, inquit. ¶ Sicut aūt in demr̄ationib⁹ opȝ syllogicari inesse. s. pdicatū subto, aliogn nō esset demō|stratio, sic ⁊ in terminis. i. definitionib⁹, opȝ fuari certū. i. opȝ esse taleȝ, vt per ipsaȝ deprehēdat certe definitum ipsiuȝ. Deinde declarat quō in analogo pōt hoc fieri, vt ipsiuȝ definiat, ⁊ seruet certū, ⁊ iquit. Hoc aūt erit, idest seruabit certū in analogi definitione, si per ea, que sm vnūqđqȝ dicunt. i. si per propria vniciuiqȝ generi coꝝ, que sub analogo continent, sit separatim in vnoquoqȝ gñe definiri, hoc est si vnūqđqȝ genus sub analogo con|tentū per ppriuȝ ipsi definiat. Et postea supple p tales definitiōes ipm analogū definiat, reponēdo illas sub disiunctione in analogi definitione, huius rei exēplum affert,

affert, ⁊ inquit. Ut si qs velit sile ipsuz desinire, definiat nō omne. i. nō sile vle oibus silib⁹, sed sile in coloris, ⁊ sile in figuris, per ppria colorib⁹, ⁊ figuris, ⁊ deide has siliuz definitiōes sumat in definitione silis vlis. Silr ⁊ siqs acutū voluerit definire, acutū, qd est in voce, ⁊ acutum in sapore, ⁊ acutum in stilo prius deueniat, ⁊ sic ex bis erit ire in cōe analogū cautū ⁊ pbibitū ne equiuocatio cōtingat. Sic. n. demit equiuocatio, ⁊ poterūt definitiones taliū sub disiunctione assumi in definitione cōis analogi. Hec vr huius loci expō. ℂ Philoponus aūt exponit vba, sed nō ponit intentiones vboꝝ. Ideo expositiones eius nō sunt vtiles, nisi ad verba.

ℂ Quod si neqz differere translationib⁹ opz. Patet neqz diffinire oportere: aut translationib⁹ aut bisce que p translationē dicunt. Erit. n. necessitas vt trāslationib⁹ differat.

ℂ Si aūt nō opz disputare in metaphoris: manifestuz est neqz definire metaphoris: neqz quecūqz dicuntur in metaphoris. Disputare enim erit necesse in metaphoris.

Cōmē. 111ᵐ ℂ Qm Academici (vt Plato ⁊ Socrates) ⁊ Cinici vt Diogenes voluerūt res eē definiēdas p Metaphoras. Unde Diogenes definit hoiez. Homo est plāta euersa. Ideo Aristo. excludens hūc modū pcedendi in definitionib⁹, inquit. ℂ Si aūt non opz disputare in demonstratiuis disputationib⁹ in Metaphoris. (Non. n. pceptor cū discipulo disputat per Metaphoras.) manifestum est nec esse definiēduz res ipsas Metaphoris. nā disputatio demratiua demratione, ⁊ demratio definitione cōstat, neqz quecūqz dicunt. s. scientifice, in Metaphoris dicēda sunt. Disputare. n. erit necesse in Metaphoris, si que scientifice dicantur, Metaphoris dicantur. Modus ergo procedendi Academicoꝝ definiendis rebus non conuenit.

ℂ Ut aūt facultatē habeamus medioꝝ ad ea demranda, q pponunt, puestigare opz, ⁊ ea q aiantib⁹ aptus ispiciunt, ⁊ ipsas quoqz diuisiones, atqz sic puestigare opz supposito gnē cōi oiuz. Ceu si aialia sint ea q ꝯsiderāt, q nā oi cōpetūt aiali. Quib⁹ sumptis rursus idētidez puestigare opz, q nā ceteroꝝ primo cuilibz isunt: veluti si id sit auis, q nā oēz auē sequūtur. Et sic semp q nā ppinquissimo cōpetūt. Pz. n. nos posse iaz dicē pp qd insunt ea q cōpetūt bisce q sub ipo cōi sunt collata, vt pp qd hoi cōpetūt, aut equo. Sit aūt aial qdcz / b: in / a / vo ponant ea q aial oē sequūt: his autē in locis in qb⁹ / c / e / d / lre designatur: aialia singla collocent. Pz itaqz pp qd / a / cōpetit ipsi / c / pp / b / nāqz cōpetit. Et silr ceteri.

ℂ Ad habēda pblemata, eligere opz, ⁊ decisiones, ⁊ diuisiones. Sic autē eligere subm genus: cōe oiuz: vt si aialia sint, ⁊ que ꝯsiderant, qualia oi aiali insunt. Acceptis aūt his, rursus reliquoꝝ primū qualia oē sequātur, vt si hoc est auis: qualia oēm sequant auez: ⁊ sic semp illi pxima. Manifestū eniz ē: qm habebimus iam dicere pp qd insunt sequētia bis, que sūt sub cōi, vt pp qd homini, aut equo insunt. Sit aūt aial in quo / a: b / a utē sequētia ad oē aial, In quo autē sunt / c / d / e / sint quedaz aialia. Manifestū igit est ppter qd inest ipm / b / ipsi / d. ppter / a / enim inest. Silr aūt ⁊ in alijs, ⁊ semp in alijs eadez est rō.

ℂ Aristoteles hic (vt mihi vr) ostendit qd sit medium, siue pp qd in pblematibus. ℂ Differt aūt pblema ab ipsa ꝯclone multifariā, sz in pposito differt ex eo, qr pblema nō ꝯstat ex pprijs, ⁊ ꝯuertibilib⁹, sed ex his, que accidunt subto. Cōclusio aūt ex pprijs, ⁊ cū subto conuertibilib⁹ ꝯstat. Problema est, pp qd hō dormit, ⁊ pp qd hō vigilat. Conclusio est pp qd hō est risibilis, ⁊ pp qd equus est hinnibilis. Aristo. g ostēdit qd sit mediuz, nō simplr, sz in pblematib⁹, nam mediū in ꝯclonibus demrauit. Assignat aūt pro inuētione talis medij q̄tuor cōsideratiōes. Pria est, vt genus supponat, eoꝝ, quoꝝ pblemata querim⁹, vt hois, equi, ⁊ piscis. Hoc vo supponat, aut vt cōcessum, aut p loca topica. Scda est, vt hoc genus diuidat in oia ea, que sub ipso cōtinent, vel in plura eoꝝ, que nobis ꝯstant. Tertia est, vt colligant oia cōia illis, in que diuisuz est gen⁹. Ut si aial diuidit in bolem, equū, ⁊ piscez, colligant somnus, vigilia, motus, ⁊ sensus. Quarta est, vt videat an hec ei gnī insint, qd in illa erat diuisuz, nam si illi generi insit, iaz habet ppter qd ⁊ mediū in pblematib⁹, que querunt de specieb⁹ illius gnīs. Erit. n. genus ipsum, vt aial in talibus oibus mediū, inquit. ℂ Ad habēda pblemata de contentis sub aliquo, eligere opz ⁊ decisiones ⁊ diuisiones, idest opz genus diuidere in oia, vel plura, que sub ipso sunt, hec fuit scda cōsideratio. Sic aūt eligere opz gen⁹ oiuz cōe, vt sit subm atqz cōcessuz, vel aliunde inuētuz. Hec erat pma ꝯsideratio. Innuit aūt tertiaz in exēplo, qd subscribit, ⁊ inquit. Ut si aialia sint ⁊ que ꝯsiderant, idest si spēs aialis sint ea, quoꝝ pblemata querunt, opz supple eligere qualia oi aiali insunt, est ergo tertia considratio, vt facta gnīs diuisione ꝯsiderent qualia cōia sint, que his oib⁹ insunt, que aial diuidebāt. Preterimsit quartā, qr satis ex his trib⁹ habet. Naz si habent cō

Cōmē. 113ᵐ. Quō differt pblema ⁊ cōclusio.

munia, quę oībus spēb⁹ cōpetunt, statī cognoscitur ꝙ illa insunt generi, quę in talia diuidebat̃, ⁊ ꝑ ꝯsequens habetur medium, ⁊ ꝓpter quid in ꝓblemat. h⁹, quę de contentis sub animali quęrebant̃. Docet eodē mō esse agendum per diuisionē alicuius eoꝝ, quę sub genere cōtinebant̃. Uerbi causa, ipsius auis, quę sub animali continet̃, nam si quęrimus ꝓblemata de contentis sub aue, opꝫ auē diuidere in coruum, ⁊ picum, ⁊ sturnū, ⁊ id genus, ⁊ deinde colligere cōmunia his oībus, ⁊ illa attribuere aui, nā auis erit mediū, ⁊ ꝑꝑ qd in speciebus auis, de qb⁹ ꝓblemata quęrunt̃. Idē in cęteris agēdū est, donec venerimus ad spēm atomā, quę vlterius in spēs nō est diuisibilis, inquit. Acceptis autē his, supple de gn̄e cōi, ⁊ assignatis his considerationib⁹ pro inuentiōe medij in spēb⁹ supremi gn̄is, rursus reliquoꝝ, quę genus diuidebāt, opꝫ diuisionē facere ⁊ quęrere qualia primū oē sequant̃ .i. qualia sunt, quę sequūtur primum oibus cōe. Utpote per tot ⁊ tales ꝯsideratiōes, vt si hoc qḋ vlterius subdiuidit̃, sit auis, qualia sequant̃ omnem auē, ⁊ breuiter ita agēdū ē, vt egim⁹ in pma diuisiōe. Et sic eligere opꝫ ⁊ diuidere semꝑ illi ꝓxima, nā sic faciendo habebimus iam dicere ꝑꝑ qd sequētia siue accidentia insunt his, quę sunt sub cōi. Exēplū affert, vt ꝑꝑ qd hoi, aut equo insunt. Disponit autē terminos, vt res facili⁹ deprehēdat̃, ⁊ iquit. Sit aūt aial in quo /a/ ⁊ /b/ aūt sequētia ad oē aial. In qb⁹ autē sunt /c/d/e/ sint quędam aialia: videlꝫ hō, equus, piscis, qb⁹ patebit quā ob cām ipsuꝫ /b/ insit ipsi /d/ nā ꝑꝑ /a/ inest. Similr̃ aūt fieri pōt ⁊ in alijs per diuisionē ⁊ subdiuisionē, nā semꝑ in alijs est eadem rō. ¶ Quo ad vo ad vba attinet, dixit decisiones, ⁊ diuisiones, vel qꝛ alterius alteri⁹ est expositio, vel qꝛ res pōt diuidi, ⁊ decidi, diuidit̃ per ptes subiectiuas, decidit̃ per integrales. Modo aial pōt esse mediū tam ad spēs, cū diuidit̃ per ptes subiectiuas, ⁊ accipiunt̃ cōia oibus ptib⁹ subiectiuis, ꝙ̄ ad spēs cū diuidit̃ per ptes integrales. Et accipiunt̃ cōmunia omnibus illis partibus, cum enim animal diuidit̃ per membra cōia oibus mēbris sunt calidum, frigidum, humidū, ⁊ siccū. Modo hoc de oibus aialis speciebus possunt demonstrari per ipsum aial, vt in exemplo pꝫ.

Verboꝝ expositio.

¶ Eadem autē est semꝑ ⁊ in alijs ratio, atqꝫ nunc sic dicimus per tradita nobis noīa cōmunia rebus. Oportet aūt non solū in his ipsis dicto modo ꝯsiderare: sed etiam si aliquid aliud videat̃ cōe cōpetens, ⁊ idipsum accipere: deinde sumere ⁊ ea quę ipsum sequūtur: ⁊ ea quę hoc sequūtur veluti cornigeris competit ecinum habere, supioribusqꝫ vacare dentibus. Sumant̃ igitur hęc, ⁊ rursus accipienda sunt ea qb⁹ cōpetit, sequturqꝫ gerere cornua. Pꝫ.n. ꝑꝑ qd illis competunt ea quę diximus. Nā ob idipsū illis inerūt, quia cornua gerunt.

Tex. 23. ¶ Nunc quidem igit̃ ſm ea, quę assignantur cōmunia nomina dicimus. Oportet autem non solum in his considerare: sed etiā si aliquid aliud videt̃ cōmune existens accipientem. Postea quę nā hoc sequit̃. Et qualia hoc sequūtur. Ut cornua hn̄tia habere omasum ⁊ non bidentia esse. Itē habere cornua, quę sequit̃. Manifestū est enim ꝓpter quid in illis est, quod dicitur. Propter id eniꝫ ꝙ cornua habent, inest.

Echinon. Omasum. αμφοδοντα. Bidentia. Utrinqꝫ dentata.

¶ Themistius exponit (vt mihi videt̃) alio modo cęteris. Posset enim quis quęrere, si genus, quod dictū est esse medium in ꝓblematibus, non habeat nomē, quid agendum erit. Quęri enim solent hęc ꝓblemata in naturali scientia, ꝓpter quid bos, ceruus, ⁊ capra nō sunt bidentia .i. vtrinqꝫ dentata: ⁊ ꝓpter quid habent multiplicem ventrē: vbi pꝫ genus ꝓximū, qḋ est cōmune illis nō hīe nomē. Aial .n. nō est illis ꝓpriū genus, sꝫ remotū. Quęrit̃ ad qd recurrēdū erit. Rn̄det Aristoteles (vt Themistius interpretat̃) esse recurrēdū ad cōem passionē, quę illis cōis sit, q̄lis est cornigerū eē. Nā talis passio erit mediū, ⁊ ꝓpter qd in talib⁹, mō seruētur ꝯditiōes, quas in cōsiderationib⁹ diximus, vꝫ, vt subiecta de qb⁹ quęrunt̃, sub tali passione sint, ⁊ quęsita cōpetāt oī tali passioni. Erit eniꝫ tunc talis passio mediū cōueniens in talib⁹ ꝓblematib⁹. ¶ Philoponus vo ⁊ Thomas nō ab rōne asserūt Aristotelē velle Methodum dictam ampliare non modo ad genus nominatū, sed ad genus proprio nomine innominatū. Nam siue nominatum sit genus antiquo, ⁊ consueto nomine, siue nominatum nouo, ⁊ inconsueto nomine, modo sit commune omnibus subiectis, quorū quęrimus ꝓblemata, ⁊ illa quę quęruntur, competāt omni tali generi, semper est cōueniens mediū, ⁊ ꝓpter quid in talibus problematibus, inquit. ¶ Nunc quidem igitur ſm ea, quę assignantur antiquitus cōmunia generū nomina Methodum dicimus, q̄si dicat, hactenus de Methodo quādo genera habēt assignata cōmunia nomina, ⁊ antiquitus appropriata. Sed extendo Methodum. Oportet accipientem problemata non solum cōsiderare dictā Methodum in his generib⁹, quibus assignatum iam est nomen, sed etiam generibus, quibus non assignatū est antiquitus nomen. Si aliquod tale idest modo aliqḋ tale videatur omnib⁹ illis, de qbus quęrimus problemata, cōmune existens, cui nomen assignatum non sit, sed de nouo factum, quasi dicat, modo tali generi competant omnes cōsiderationes, quarū prima erat, vt sit commune omnibus eis, quoꝝ ꝓblemata quęrunt̃. Deinde replicat secūdam considerationē, ⁊ inquit. Postea quęnam sint illa, quę hoc cōmune genus sequatur, hoc est, ⁊ modo aliquę species sint, quas tale genus inominatū sequatur. Replicat tertiā, cum inquit. Et qualia hoc sequantur, idest, ⁊ modo aliqua cōmunia quęsita sint, quę hoc inominatū genus sequūtur, quasi dicat, eadem est Methodus in genere inominato. Si sit cōmune aliqbus, ⁊ aliqua cōtineantur sub illo, ⁊ sint quędam accidentia illi cōmuni cōpetentia. Nam his stantib⁹ Methodus eadē est in genere noīato, ⁊ inominato. Exēpla ponit, ⁊ inquit. Ut sunt hęc problemata, quoꝝ primū est cornigera habere omasū, siue multiplicē ventrem. Secūdum est, ⁊ cornigera non esse amphodonta, idest bidentia, siue vtrinqꝫ dentata. Uel intellige sic ⁊ melius, vt sit exemplum consideratonū, quasi dicat, vt sit illud cōmune genus, cui non est nomen assignatum, sit cornigerum, ⁊ quęsitum cōmune omni tali sit habere omasum. Ad omne enim cornigerum sequitur habere omasum, ⁊ sit aliud quęsitum omni tali competēs non bidentia esse. Item habere cornua, siue cornigerū esse, quę nā sequitur, idest ⁊ aliquę species sint, qbus competit esse cornigerum. Nam si cornigerum sit tale commune (vt dicit prima consideratio) ⁊ habere omasum,

Com. 124. Expō The.

Expositio Philopo.

⁊ non

& nõ bidentia esse sint quęsita, quę tali cõi insunt (vt est scda ꝯsideratio) & sint aliquę spẽs sub tali gñe, qđ nouo noie dĩ Cornigeruz (vt est tertia ꝯsideratio) Methodus erit q̃ cornigerũ sit mediuz i talib⁹ q̃sitis, & B dicit.

¶ Manifestũ est enim his sic stantib⁹, ꝓpter qd est, qđ dĩ .i. qđ quęrit, vt pp qd bos, ceruus, & id genus habeãt omasuz, & bidẽtia nõ sint. Propter id .n. qđ cornua hñt, idest q꞉ cornigera sunt, inest eis hĩc omasuz, & nõ bidẽtia esse. Sunt in /a/ hĩc omasuz, & bidentia non esse, in /b/ cornigerũ, in /c/ bos ceruus, & ouis. Hęc quo ad expõnẽ.

Verboꝝ expositio. ¶ Quo vo ad vba attinet vbũ omasuz gręce eẽ ἐχῖνον, Echinon, qđ interpretat̃ Argyropilus Ericiũ. Theodorus vo in libris de aialib⁹ Omasum. Vñ Philoponus

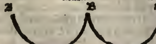
Echinus qđ. inquit. Echinũ dicit vnũ ex trib⁹ ventris receptaculis, quę ventrẽ noiare ꝯsueuerũt multi. Qua rõne sit, vt nõ bñ dicãt, qui velint cornigera hĩc tres ventres. Non .n. ex annotomia coꝝ taliuz visi sunt. Sed vnus est taliuz vẽter, trib⁹ receptaculis, quasi vasculis dissectus, quoꝝ receptaculoꝝ vnuz Echinon dicit̃. Hunc Theodorus Omasuz latine dicit. Argyropilus Ericium, forte q꞉ est simile ei aiali, qđ Erinaceum dĩ, vel aliam ob causam.

κοιλία: κεκρύφαλος ἐχῖνον ἤνυστρον. ¶ Alij dixerũt in ventre taliũ aialiuz quatuor eẽ receptacula, quoꝝ aliud Celiaz, latine ventrẽ, aliud Cecryphaluz latine arsineũ siue reticulum, omasuz aliud, qđ gręce echinũ, abomasuz, aliud qđ gręci enystruz appellarunt. Qđ an ita sit 3° de partib⁹ aialiuz quęrat̃, aut ex annotomice. Satis aũt nobis sit, echinũ esse receptaculum vnuz ex eis esse, quę sunt in ruminantiũ ventre, vt Philoponus & Themistius exposuerũt. Habuerũt aũt hęc aialia omasuz atq꞉ multiplicẽ ventrẽ, q꞉ caruerunt dentib⁹, vt possint ruminare cibuz. Caruerunt vo dentibus, quia materia dentiuz fuit transmissa ad cornua. Non eniz põt duo natura ęqualr̃ agere, ideo mãz dentium superioꝝ transmisit ad cornua. Hęc Aristoteles libris de animalibus longius.

¶ Et insup alius modus pꝛuestigãdi per similitudinez rõnis. Non. n. põt vnũ qdpiaz idez sumi: qđ quidez sepium & spina & os appellare opz. Inerunt aũt & his atq꞉ sequentur aliqua: quasi talis sit vna quędaz natura.

¶ Amplius alius modus est ẽm analogũ eligere. Unum eniz accipere nõ est idem. Hoc autem est vocare sepium, & spinam, & os. Sunt autem quę sequũtur & ad hęc: tanq̃ vna, quadam natura tali existente.

Sepiũ est os sepię: vt exponit Philop. & Them.

Habentia os vel proportionale — Reuerberatione indigentia — Piscis Homo Sepia.
A — B — C

Sepium Spina Os.

¶ Scdo ampliat dicẽs Methoduz ad analogũ mediũ. Comẽ. 115ᵐ Quęrunt̃ .n. aliqua ꝓblemata ẽm analoguz hoc pacto, ꝓpter qd piscis hz spinã, & homo os, & sepia sepiũ, ideo vult mediũ in talib⁹ esse analogũ & per eandẽ Methodum, & tot considerationes repertibile. Opz .n. inuenire aliqđ cõe analogũ, vt reuerberatiõe indigere, analogũ, ad qđ sequat̃ illud. Vbi cũ, sit analoguz reuerberatione indigere /b/ hẽre os, vel ꝓportionale /a, c/ vo sit hõ, piscis & sepia, pz mediũ esse analogũ, & quęsituz silr̃, ingę. ¶ Amplius alius modus est supple inueniendi pp qd in analogis, ẽm analogũ mediũ eligere, & q꞉ dixit aliuz eẽ modũ, ne qs putet hũc modũ eẽ aliũ s3 formã: addit vnũ .n. accipe nõ ẽ idẽ: s3 opz supple vocare qđ quęrit̃ sepiũ, & spinã, & os, vel vno noie os, aut ꝓportiõale ossi. Sic igit̃ nõ differt Methodus in analogis quęsitis, & vniuocis quo ad formã, sed solum quo ad mãm, q꞉ alia sunt analoga, alia vniuoca. Forma tñ inuestigandi medium in talib⁹ quęsitis analogis est, vt quęrebamus in vniuocis. Addit ea quę sequũtur ad hęc .s. ad os, sepiuz, & spinã, nõ ꝓprie vna, sed quasi quadã natura vna tali existẽte. Ex his vult hĩc in quęsitis analogis media eẽ analoga, tñ eadez Methodo reperiri. ¶ Aduerte vt Philoponus inuit. Idez posse esse quęsituz & medium. Reuerberatiõe .n. indigere põt esse quęsitũ. Possumus eniz quęrere quare piscis, homo, & sepia, reuerberatiõe indigent, & tunc dicemus, q꞉ coꝝ carnes sunt porosę, cũ enim carnes sint porosę, nisi hęc fint spũs reuerberantia, exhalarẽt tandez spũs. Põt etiã esse mediuz, quęrimus eniz quare piscis hz spinã, & hõ os, & sepia sepium. Dicemus q꞉ indigent reuerberatione spirituũ ad intra. Propterea Aristo. ait, cũ talia quęsita sint analoga, non eniz os, spina, & sepiuz, cõueniunt in vno gñe, s3 in vno ꝓportiõe ció opz mediũ eẽ analogũ. Sumat̃ g̃ mediuz analogũ, ad qđ sequit̃ quęsitũ analoguz, & sic modus est eadem ẽm formaz, ẽm materiam alia.

Quęsitum et medium pñt esse idem.

¶ Eadẽ ãt sunt nõnulla coꝝ q̃ ꝓponunt̃ multiplr̃. Quędã .n. ex eo sunt ea: q꞉ mediũ idez hñt: veluti q꞉ sunt oĩa antiperistasis. Atq꞉ hoꝝ nõnulla sunt eadẽ gñe q̃cũq꞉ drãs hñt: ex eo q꞉ sũt diuersoꝝ: vel alio mõ. Ut pp qd resonat, aut pp qd appet, & pp qd iris existit. Uniuersa .n. hęc idem sunt ꝓpositũ gñe: oĩa nãq꞉ sunt plane reflexo: s3 spẽ sunt diuersa. Quędã aũt differũt: ex eo q꞉ medium ẽ sub alio medio: veluti pp quid nilus decrescẽte mẽse magis affluat aqs: q꞉ mẽsis decrescẽs silis magis hyemis est. Propter qd mẽsis decrescẽs: silis magis hyemis ẽ: q꞉ luna decrescit. Hęc .n. sic inter sese hñt: vt pz. Tex. 24

¶ Eadẽ aũt ꝓblemata sunt, q̃ qdẽ idẽ mediũ hñt: vt qm̃ oĩa antiperistasis sunt: hoꝝ autez q̃dã gñe eadẽ sunt, q̃ hñt drãs: aut q̃ alr̃ sũt,

vt pp qd resonat, aut pp qd appet, aut pp qd iris. Oia.n. hec vnũ ꝓblema sunt gñe. Oia eniꝫ repcussio sunt: sꝫ spẽ altera. Alia autẽ ex eo q̃ mediũ sub altero mediũ est: differunt ꝓbleamatuꝫ, vt pp qd nilus deficiẽte mense magis fluit: ꝓpter id qd bimealioꝛ est deficiens: ⁊ pp qd bimealioꝛ est deficiẽs: ꝓpter id qd luna deficit. hec.n. sic se hñt adinuiceꝫ.

Cōmẽ. 126m Continuatio ¶ Hactenus de ipso pp qd in ꝓblematibꝰ. Nũc que dicant̃ ꝓblemata eadẽ, ⁊ quot modis dicant̃ eadẽ, exponit, ⁊ inq̃t. ¶ Eadeꝫ aũt ꝓblemata sunt, que q̃deꝫ idem medium hñt. Uerbi cã, vt si oia sint antiperistasis, ⁊ tu intellige in ꝑdicatiõe causali.i. pp antiperistasim, dicit̃ aũt grece antiperistasis, latine cõtrapulsio, ⁊ de ꝟbo ad ꝟbũ ꝯtra circũstatio. Si ḡ sint aliqua ꝓblemata, quoꝝ oiuꝫ mediũ est antiperistasis, hec dicunt̃ eadẽ. Deinde quot modis eadẽ dicant̃, exponit ⁊ iquit. Hoꝝ aũt q̃dã gñe eadẽ sunt, q̃dã sunt eadẽ subalternatione. Exponit aũt, que gñe eadẽ sunt, ⁊ inquit. Eadẽ gñe sunt, quecũqꝫ hñt diuīa, aut quecunqꝫ alr̃ sunt.i. q̃nolibet diuersa, mõ alterũ sub altero nõ collocet̃. Exẽplum ponit ⁊ inquit. Ut pp qd resonat locꝰ iste.i. pp qd in hoc loco fit echo, ⁊ pp qd appet.s. in speculo imago, ⁊ pp qd in nubibꝰ est iris. Oia eniꝫ (vt inquit.) Hec vnũ ꝓblema sunt gñe, q2 oia repcussio sunt.i. pp repcussionẽ. Echo.n. repercussio vocis est. Imago repcussio spẽi visibilis. Iris repcussio luminis, verũ altera sunt specie, vt pꝫ. Deinde exponit, q̃ dicant̃ eadẽ subalternatiõe, ⁊ inquit. Alia ꝟo de numero ꝓblematũ eadẽ sunt subalternatione, ex eo q2 differunt per h̃ q2 mediũ est sub medio. Exẽplum, vt pp qd nilus deficiẽte mẽse.i. in fine mensis fluit, ⁊ inundat, pp id qd bimealioꝛ est deficiẽs mensis, ⁊ pp qd bimealioꝛ est deficiẽs mensis, ꝓpter id qd luna deficit. nã deficiẽte lumine, deficit caloꝛ, qui resoluebat pluuias. Hec.n. (vt inquit) ꝓblemata sic se hñt adinuicẽ in subalternatione.

Dubitatio. ¶ Sed quęres q̃re nõ posuit nec docuit inuenire mediũ in q̃õnibꝰ si est, ⁊ q̃d ẽ.

Solutio. ¶ Et dõm: q2 si est ad qd est, ⁊ q2 est ad pp qd est reducunt̃. Uel q̃a si est, ⁊ q2 est nõ sunt scientifice q̃ões. Sepe.n. ꝑ sensus terminant̃.

Alia dubꝰ. ¶ Ulterius dubitabis ẽt q̃a nõ vident̃ ꝓblemata eadeꝫ eẽ pp mediũ. Est.n. mediũ ex̃ extrema ꝓblematis.

Solutio. ¶ Et dõm ꝓblemata aliq̃n differre rõne materie, que est cõpositio terminoꝝ. Aliq̃n rõne forme, nõ q̃deꝫ ꝑficientis, sed declarãtis esse, ⁊ sic ꝓpter media differunt, ⁊ propter media conueniunt.

¶ Ambiget ãt q̃spiã de cã ⁊ de eo cuiꝰ est cã: ⁊ ne tũ cã: cũ est id cuiꝰ est cã. veluti cũ frondes decidũt: est ne tũ ipsa cã defluẽdi frondes latitudo inq̃ã folioꝝ: si idipꝫ illiꝰ fit cã.

Tex. 25. ¶ De cã autẽ, ⁊ cuiꝰ cã est. Dubitabit aliq̃s: vtrũ cũ cãtuꝫ est, ⁊ cã est (vt folio fluit) aut deficit: ⁊ causa deficiẽdi: ⁊ folio fluẽdi erit: vt si hoc est: lata habere folia. Deficere autẽ huius: quod est in medio esse.

Cōmẽ. 127m Expõ Thoẽ ¶ Thomas exponit Aristo. velle quęrere de mutuo coexistẽtia effectꝰ cũ cã, vtrũ pꝫ cã existẽte effectꝰ sit, ⁊ eẽ

Q̃ alia expõ effectu existe cã sit. ¶ Sed hec expõ ambigua vr̃. nam Arist. q̃rit solũ vtrũ effectu existe, cã sit, vtrũ ꝟo cã existente, effectꝰ sit, Aristo. nõ q̃rit. Pręterea Arist. q̃siuit, ⁊ dissoluit h̃ ꝓblema, cũ q̃siuit, vtrũ cã ⁊ effectꝰ sil̃ sint. Declarauit.n. agentẽ ⁊ mãꝫ nõ sil̃ esse cum effectu. Formaleꝫ ꝟo ⁊ finaleꝫ sil̃ esse.

Expõ Phil. ¶ Quare exponit Philoponus solum, vtrũ existẽte effectu cã sit, cõtra ꝟo nõ q̃rit.

Refutatio. ¶ Sed hec expõ lꝫ cõueniat ꝟbis his, nõ tamẽ cõuenit exẽplis inferiꝰ exponẽdis.

Propria expõ ¶ Ideo arbitroꝛ verba hec eẽ supplenda h̃ pacto. ¶ De cã aũt, ⁊ de eo, cuiꝰ est aliq̃ cã, h̃ est de cã, ⁊ effectu dubitabit aliq̃s. Utrũ cum causatũ est, est ⁊ cã, ⁊ supple ecõtra cũ cã est, erit ⁊ causatũ. Ut si folio fluit aliq̃d.s. vitis, aut deficit.s. luna, erit ⁊ deficiẽdi cã, ⁊ folio fluẽdi cã, vt si h̃ est.s. folio fluere, sit lata folia hẽe: deficere aũt si sit, supple, sit terrã eẽ in medio. Subaudi ⁊ ecõtra, si sit terra in medio, sit lunaꝫ deficere, ⁊ si sit folio fluere, sit lata folia hẽe. Si ḡ ꝟba sic legant̃ suppletorie, qd est de mutua coexistẽtia cãe ⁊ effectꝰ. Cuꝫ ꝟo Philoponus dicebat hãc q̃õnẽ superius fuisse motã, ⁊ dissolutã. Dicemus alia forma fuisse superius quęsitã, ⁊ alia forma hic q̃eri, superius enim quęrebat̃ de mutua coexistẽtia effectꝰ ⁊ cause fm rem. Hic ꝟo fm syllogisticã cõuersionem. Pręterea hic copiosius reꝫ attingit, ibi breuius. Quare cũ Thoma expono Aristoteleꝫ velle quęrere de mutua effectus ⁊ cãe coexistẽtia. Nã ꝟba legẽda sunt suppletorie, vt in exẽplis patebit.

Them. 2ꝰ hui9 c. 30. ¶ Themistius vir doctissimus in sua paraphrasi sic textũ legit, cũ iquit. Ad hec ambigat q̃spiã de cã, ⁊ eo, cuius est cã. Et exponit ꝟba, ⁊ inquit, cãm, ipsuꝫ medium voco. Id cuius est cã, cõclusionẽ. Nũq̃d in ꝯtrarium cõmeet cõclusione posita vti mediuꝫ afferat̃. Ecce qd quęrit vtruꝫ demõstratio sit reciproca ab effectu in causam, ⁊ a causa ad effectum.

¶ Uel cũ deficit luna: est ne tum interpositio terrę: naꝫ si non est aliqua alia: erit ipsoꝝ cã. Sin sil̃ sunt cã, ⁊ id cuiꝰ ẽ cã, ceu si itercedit terra, deficit luna: aut si latitudo est folioꝛuꝫ dẽfluũt frõdes: tũ mutuo ꝑfecte demr̃abũt̃.

¶ Si.n. non est, aliq̃ alia erit cã ipsoꝝ. Si ꝟo causa sit simul ⁊ causatum, vt si in medio est terra, deficit, aut si latum est foliũ, folio fluit. Si autem sic est, simul vtrũqꝫ erunt, ⁊ demõstrabuntur per inuicem.

Cōmẽ. 128m ¶ Cuꝫ mouit q̃õneꝫ. Hic argumẽtat̃ pro vtraqꝫ sui pte ⁊ lege sic ꝟba. ¶ Si.n. nõ ẽ.s. mutua cause ⁊ effectꝰ coexistẽtia, ipsoꝝ effectuũ aliqua alia cã erit, ⁊ ipsi effectꝰ erunt alterius cãe. Pro altera pte lege sic. Si ꝟo cã sit simul ⁊ causatũ.s. cõuersim coexistentes, vt si in medio est terra, deficit, ⁊ ecõtra, si deficit, in medio ẽ terra, aut si latũ est foliũ, vitis folio fluit, si inq̃ꝫ sic cõuersiꝫ coexistant, simul vtrũqꝫ erũt, ⁊ demr̃abunt̃ ꝑ inuicẽ circulariter, qd est reprobatũ ꝑmo huius. Quare qd pro vtraqꝫ sui pte est ambigua. Naꝫ si effectus ⁊ cã mutuo nõ conuertunt̃, erit effectus sine cã, vel causa sine sui effectu. Sin aũt conuertunt̃, erit circularis demõstratio.

Tex 6. ¶ Sit eniꝫ /a/ frõdes deponit /b/ planta cuius sunt folia lata /c/ vitis. Si igit̃ /a/ cuilibet cõpetit /b/. Oĩs.n. planta cuius folia sunt lata frõdes deponit. b/ ꝟo /c/ ipsi cõpetit. Latas eniꝫ frõdes q̃libet vitis hꝫ /a/ etiã ipsi /c/ competit. Oĩsqꝫ vitis frõdes suas deponit. Atqꝫ cã /b/ mediũ ẽ: vt pꝫ. At lꝫ ẽt ꝑ folioꝝ defluxũ latã vitẽ hẽre folia demõstrare. Sit eniꝫ /d/ lata hẽe folia: abiicere frõdes. e/ vitis aũt /f. e/ igit̃

cuilibet

cuilibet inest/f. Ois enim vitis abijcit suas frōdes/d/ꝟo cuilibet cōpetit/e/ois nāqꝫ plāta q̄ frōdes deponit hꝫ folia lata, ois ergo vitis hꝫ folia lata. atqꝫ cā est foliorū defluxus.

℄ Sit enim folio fluere in quo/a/Latifoliuꝫ in quo/b. Vitis ꝟo in quo/c. Si igit̄ inest ipsi/b/a. Oē.n. latifoliū folio fluit/c/autē inest/b. Omnis eni vitis latifolia est, & /a/inerit/c. Ois vitis folio fluit. Cā aūt est/b/medium. Qđ autēꝫ & latifolia vitis sit, est per id, ꝙ folio fluit, demōstrare. Sit eni/d/qdem latifoliū/e/aūt folio fluere. Vitis ꝟo in quo/ꝫ/ipsi igit̄/ꝫ/inest/e. Eteniꝫ folio fluit ois vitis. Ipsi autem/e/inest/d. Omne eniꝫ fluens folio est latifolium. Omnis itaqꝫ vitis latifoliuꝫ est. Causa autem est folio fluere.

Cōmē.119ᵐ. ℄ Deduxit ad hoc absurdū demonstrationē esse circularē, si per inuicē cā & effectus demōstrarent̄. Nunc quō fieret hęc circularis demōstratio per exempla ostēdit. Ubi cā & effectus in demōstratione ꝯuerterent̄, & inqt. ℄ Sit eni folio fluere in quo/a/latifoliū ꝟo sit in quo/b/vitis aūt sit in quo/c/terminis sic ꝯstitutis. Si ipm/a/inest ipsi/b/medio, vt rei veritate inest. Nā omne latifoliū folio fluit. Ipm aūt/b/isit ipi/c/vt rei veritate iest, nā omnis vitis latifoliam est, cōclusio erit, ꝙ & /a/inerit ipsi/c. Quia ois vitis folio fluit. In hoc syllo causa est/b/mediū, effectus siue passio est a folio fluere/c/ꝟo subiectū passionis, quare demōstratio erit per cām. Deide ponit exemplū demōstratiōis, quę est ꝑ effectū. & inqt. Qđ aūt & latifolia vitis sit, est per id qđ est folio fluere demōstrare, & sic demōstratio erit per effectū, cōstituit ꝟo sic terminos, & inqt Sit eni/d/qdē latifoliū/e/aūt folio fluere. Vitis ꝟo sit in quo/ꝫ/igit̄ terminis sic collocatis, ipsi/ꝫ/inest/e. Eteni folio fluit ois vitis. Ipsi aūt/e/inest/d/omne eni folio fluens est latifoliū. Ois itaqꝫ vitis latifoliū est, causa aūt est folio fluere, qua cōcludetur vitē esse latifoliā. Et ita videt̄ circularis demōstratio, qꝛ in pͥma latifoliū est cā cōclusionis. In scđa folio fluere est cā ꝯclonis. ℄ Quo ꝟo ad verba attinet. Verbuꝫ folio fluere gręce est φυλλορροεῖν. Latinius diceret̄ defrondescere. Sunt ꝟo stirpiū alię lata folia habētes (vt ficus, pirus, vitis, & id genus) Alię ꝟo angustiora folia habētes (vt olãe, pinus, & id genus) Quę folia angustiora hñt (vt inqt Theophrastus in libro de stirpibꝰ) perpetua coma virēt, ꝑꝑ pinguedinē atqꝫ oleaginitatē, q̄ viscositatē faciētes, cū difficultate defrondescūt. Quę

Verborū expositio. Cur arbores hñtes paruissima folia ꝯtinuo virent & cū difficultate defrondescūt & cur hñtes lata ecōtrario.

ꝟo folia lata hñt, facile defrōdescūt, ex eo qꝛ cito ꝑdūt frondiū humorē. Unde & Aristo. postea asserit hęc defrondescere ob arescentiā succi, ob magnitudinē enim folioꝝ in talibus desiccatur succus. Ex his patent tum verba, tum exempla.

℄ Qđ si fieri nequit, vt sint sibi mutuo causę, cā nāqꝫ prior est eo cuius est cā, & deficiēdi quidē cā est in medio terrā esse. huius autēꝫ non est cā deficere lunā. Atqꝫ demōstratio quę fit per causam, est ꝑꝑ quid, demonstratio ꝟo quę non per cām fit, est ea qua qdpiā tm̄ esse ostēdit̄. Qui per defectū terrā in medio esse ꝑcepit: is scit qdēꝫ idipm esse, ꝑꝑ qđ aūt est nō cognoscit. Atqꝫ deficere lunā non esse cām vt sit in medio terra, sed eꝫ cām eē, vt deficiat luna, inde ꝑspici pōt. In ratione nāqꝫ deficiēdi, inest in medio terrā eē. Quare pꝫ ꝑ hoc illud, sꝫ nō ꝑ illđ hoc inotescere.

℄ Si autem non cōtingit causas esse adinuicem (causa eni prius est eo, cuius est causa) & deficiendi quidē est causa. Terraꝫ esse in medio, eius qđ est, in medio terrā esse, nō est causa deficere. Si igit̄ per causam demonstratio est, ꝑꝑ quid est. Si aūt nō per causaꝫ, ipsius qꝛ est. Quoniā qdam terra in medio est, cognouit. Propter qđ aūt non. Qđ aūt deficere nō sit causa in medio essendi, sꝫ hoc, deficiendi, manifestū est. In rōne eni deficiēdi est, qđ est in medio. Quare manifestū est ꝙ ꝑ hoc, illud cognoscet̄, sed nō hoc ꝑ illud.

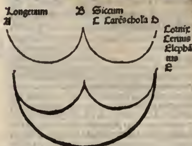
℄ Scđm expōnem Themistij, & Philoponi, hic Arist. soluit, sꝫ expositor solonem acceperit ꝑꝑimo textu. Est aūt solutio demonstrationē circularem nō esse, qꝛ tunc folio fluere esset effectus latifolij, & causa eiusdē, ꝯcedit tamē causam effectū, & effectū causaꝫ demonstrare posse, verum nec eodē genere demonstrationis, nec codeꝫ genere cognitionis. Nam cuꝫ demonstrat̄ effectus per causam, demonstratio est ꝑpter quid, & cognitio est rei, & cōclusionis. Cum ecōtra per effectū demonstrat̄ causa, demonstratio est qꝛ, & cognitio est conclusionis tm̄. Est aūt hęc solutio ex hypothesi, ideo inquit. ℄ Si autem non cōtingit causas esse sibi inuicē causas, vt est rei veritas in eodē genere causę, qꝛ causa prior est eo, cuius est causa, hęc est hypothesis, ideo infert, & deficiēdi qdem cā est terrā esse in medio, eius ꝟo qđ est in medio terrā esse, nō est cā deficere, sed effectus. Tunc vltra ꝑcedit ad differētias demonstrationū, & inquit. Si igitur demonstratio per causam, est demonstratio ꝑpter qđ, demonstratio ꝟo nō per causaꝫ, demōstratio est qꝛ est, sequit̄ ex hoc vt terrā esse in medio cognouit, qm̄ est, ꝑpter quid aūt non cognouit. Ergo prima differentia est, ꝙ demonstratio per causam est in genere demōstrationis ꝑpter quid, demonstratio per effectū in genere demonstrationis qꝛ, hęc est pͥma differētia. Deinde exponit scđam, & inquit, ꝙ aūt deficere non sit causa sm̄ rem essendi in medio, sed potius ecōtra hoc, scꝫ esse in medio causa est deficiēdi, manifestum est. Nam in definitione defectus ponitur esse in medio, & cuꝫ nihil ponat̄

Cōmē 120ᵐ. Expō The. & Philopo.

in definitione, nisi causa, erit esse in medio causa ſm rē defectus. Ex hoc dat scd̄am differentiam, ꝛ inquit. Quare manifestum est ꝙ per hoc illud cognoscetur ſ3 rem, scilicet per esse in medio cognoscetur defectus. Sed nō hoc, sc3 esse in medio per illud, sc3 per ipsum deficere, ꝛ sic scd̄a diīa est ꝙ in demonstratione per causam, mediū est cā cōclusionis ꝛ rei. In demonstratione per effectū medium est causa cōclusionis, ꝛ nō rei. Et sic nō est absurdū cām effectū, ꝛ effectū causam demōstrare, quoniā nec est idē demōstrationis genus, nec eadē cognitionis spēs hoc pacto (vt mihi videt) Them̄. exponit.

An fieri pōt, vt vni⁹ plures sint cāę. Etenī si sit, vt idem prio de plibus ṗdicet. Sit/a/qd̄ qdē tā/b/q̄3/c/cōpetat prio, quoꝝ alteꝝ isit/d/ alteꝝ ipi cōpetat/e. Inerit igit ip3/a/illis vtrisq3/e/inquā ꝛ/d. Atq3 vt isit qdē ipsi/d/cā est ipm/b. Ut cōpetat aūt ipsi/e/cā est ipsum/c. Quare si causa est, necesse est ꝛ rē3 esse. Si ṽo res est. nō est necesse id esse qd̄ est causa, sed causam qdem esse, non tamen omnem.

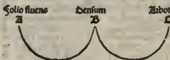
An cōtingat vnius plures esse cās. Etenī3 si est idē de plib⁹ ṗdicari, prio sit/a/ipsi/b/primo inexistens, ꝛ/c/aliȷ̄ prio, ꝛ hęc insint ipsis/d/e/inerit itaq3/a/ipsis/d/e. Causa aūt ꝙ/a/isit ipsi/d/quidem, est/b. Ipsi ṽo/e/est/c. Quare cum causa sit, necesse est rem esse, sed res cū3 sit, non necesse est id omne esse, qd̄cunq3 causa est, sed causam quidē, non tamen omnem.

Cōmē. xyi. Hactenus egit de mutua causę atq3 causati coexistentia. Nunc quęrit scd̄o an vnius effectus pōssit esse plures causę. Quę quęstio si quęrit ſm diuersum genus cāę, dubia minime vr. Nemo eni dubitat eiusdē statuę eē esse effectricē cām, Phidiam, mālē3, Es, formalē, Cęsaris figu-
Expō Philo. rā. Finalē ṽo, memoriam. Quęrit ergo (vt Philopono videt) an eiusdē effectus specie esse possint diuersę causę spē, quę tñ genere eadē sint. Uenit aūt ad hanc qōnē Aristoteles (vt Philoponus innuit) ex eo qꝛ in solone pximę q. fecerat enthimema tale. Si cā cū effectu nō cōuertit, accidit eiusdē effectus plures esse causas. Et qꝛ nō exposuit an eiusdē effectus plures esse causas sit absurdū vel ne, ppterea quęrit an eiusdē effectus plures
Propria expositio. possint esse causę, ostēdens quō pōssit, ꝛ quō non pōssit, hoc pacto Philoponus colligat qōnes hasce. Ego ṽo dicerē qōnem hanc esse per se in hoc libro perscrutabilē, ppterea siue cū pręcedēte colligari possit, siue nō, erat Aristo. necessariū illā hoc libro disputare. Et qdem loco hoc, cū hic agat de causis, ingt. An cōtingat vnius eiusdēq3 effectus plures causas esse, sc3 specie differentes. Rn̄det, ꝛ inquit. Etenim quasi dicat affirmādo contingit, si est idem effectus, de pluribus ṗdicari primo. Quasi dicat, cōtingit esse eiusdem rei plures cās, modo prędicet idē effectus de pluribus subiectis, verbi causa. Longeuū de cornice, ceruo, ꝛ elephanto, nā3 hoc cōcesso alia causa ṗdicat lōgeuū de cornice, alia de ceruo, ꝛ elephanto. De cornice enim ṗdicat longeuū, ex eo qꝛ cornix est aial siccū, melancholicū, quasi terreū, ꝛ fixę naturę. De elephāto ṽo ex eo, qꝛ est aial carens cholera quę est in cęteris aialibus cā corruptionis in humorib⁹ ppter facilē eius motum, ꝛ ita cā mortis (vt exponunt Philoponus ꝛ Themistius etiam de ceruo) An ṽo hę sint causę longeuitatis taliū3 aialium, in libris de aialibus inuestigetur, satis aūt nobis sit accipere eiusdē rei posse esse plures cās specie, cū illa res ṗdicet de subiectis specie differētibus, nā cum ṗdicet de diuersis subiectis spē, eadē causa nō poterit de illis ṗdicari. Affert aūt exemplū ꝛ disponit terminos, ꝛ ingt. Sit/a/sc3 longeuū ipsi/b/pmo inexistēs, sc3 aiali sicco. Et sit etiā aliq, sc3/c/primo inexistens. i. aiali carenti cholera, ita vt longeuū vtrisq3 insit. Et hęc duo, sc3 siccum, ꝛ carens cholera insit ipsis/d/e/siccum qdē cornici, carens cholera ceruo, ꝛ elephāto. Terminis sic dispositis/a/lōgeuū inerit ipsis/d/e/cornici ꝛ elephāto, ꝛ erit causa, qua longeuū3/a/inest ipsi/d/qdē, hoc est cornici/b/quidē. i. siccū3 esse. Ipsi ṽo/e/elephāto causa qua longeuū inest, erit/c/hoc est carens cholera. Et ita p3 eiusdem rei esse plures causas specie, si eadē res ṗdicat de pluribus subiectis spē, ꝛ quoniā eandē rem ṗdicari de pluribus subiectis specie pspicuū est, etiā eiusdē rei plures esse cās pspicuum erit. Ex his infert tale corollariū, ꝙ quotiescūq3 idē effectus pluribus subiectis inest, qui h3 plures cās, semper qñ altera eius effectus causa oībus illis subiectis inest, oībus illis inerit idē effectus, vt si cornici, ꝛ elephanto inest siccū aial esse, inest vtrisq3 esse longeuū. Cōtra ṽo non. Nō enim si vtrisq3 longeuū esse insit, vtrisq3 inest siccū aial esse. Ergo ex cā sequitur effectus vlr in oībus, in qb⁹ causa reperit, nō aūt ex effectu seqtur causa oīs, in qbus effectus reperiatur, qꝛ ex effectu habēte plures causas nō seqtur nisi altera caꝝ sub disiunctione, ingt. Quare cū causa sit, sc3 in oībus subiectis, in qbus reperiri pōt, necesse est rē esse in illis oībus, ꝛ oēm effectum esse, sed res, cū sit in illis oībus, nō necesse est id omne esse, qd̄cūq3 cā est eius effectus, sed necesse est cām simple aliquā esse in illis, vt siccū aial esse, vel carens cholera, non tñ oēm hoc est vtrāq3, vt eni3 dicebamus ab effectu habēte plures cās, non oīs causa seqtur, sed altera. Ex his p3 ꝛ scd̄ę q. determinatio, ꝛ corollarium.

Aut si semp id qd̄ ppōnit vle est, cā quoq3 tota qdā est, ꝛ id cui⁹ est cā vle ēt est. Uelut solijs spoliari, toti cuidā iest determinato, ꝛ si spēs sunt illius: ꝛ his vlr aut plātis, aut huiuscemodi plātis cōpetit, qre ꝛ mediū in his, ꝛ id cui⁹ est cā eq̄ sint op3, ꝛ ꝯuertāt, velutī pp qd arbores solijs spoliāt. Quid si id ip3 ob ꝯgelationē eē op3, ꝛ si ꝯgelatio nō cuius iest, s3 arbori, solijs arborē spoliari op3.

Aut. ὅταν. ¶ An si semp vle problema, τ causa totū qđ dam est, τ cuius est causa, vle (vt folio fluere toti cuidā determinato) τ si species ipsius sint, τ his vlr, τ plantis, aut hmōi plantis. Quare τ mediū equale opʒ esse in his, τ in eo, cuius est cā, τ ɔuerti. Ut pp qd arbores folio fluunt. Si ergo pp densitatē humidi, si τ folio fluit arbor, opʒ eē dēsitatē. Si τ dēsitas est nō in quolʒ, sʒ in arbore, ē folio fluere.

Cōmē. 132m. ¶ Hec pōt esse tertia qō, an cum est vle pblema, τ cā τ effectus vles, mediū couertaē cū extremis. s. cū cā, τ cū effectu. Et nunc opʒ exponere verbū grecū q̄ interrogatiue p an. Et hoc pacto cōplures exposuerūt. ¶ Mihi aūt videē textū esse legēdū disiunctiue, cū. n. dixerat ex effectu non seq oēm cām. Nūc declarat qn ex effectu sequit ois cā, τ qbus cōditiōibus ex effectu sequitur ois cā. Et vult ex effectu oēm cāʒ seq, cū pblema est vle. Problema 𝔳o est vle, cū causa vlr pdicaē de effectu, τ effectus pdicaē vlr de aliquo subiecto, cuius sunt aliq̄ spēs, de qbus vlr effectus pdicaē, vt si cā esset arescens esse, τ effectus folio fluere, τ subm planta, sub qua sunt oēs arbores, qbus cōpetit arescere, nūc pblema est vle, τ cā infert oēm effectū, τ effectus oēm cām, inquā. ¶ Aut si semp vle pblema est, τ exponit quo pacto vle, per conditiones reqsitas ad pblema vle, τ inqt. Et cā totū qđdam est hoc est vlr effectui cōpetens. τ id cuius est cā. i. effectus est vle vt folio fluere, qđ est vlis effectus alicui toti determinato vlr cōpetens, ita φ sub illo toto τ species aliq̄ sunt, τ his vlr insit (vt τ plātis τ talibus plātis scʒ arboribus) Sūt igiē cōditiones pblematis vlis hę (vt causa vlr effectui cōpetat) τ effectus vlr alicui subiecto, sub quo spēs sunt, qbus vlr effectus cōpetit, tunc quasi infert τ mediū esse equale in his spēbus, τ in effectu, cuius est cā, τ conuerti. Et ita exponēdo verbū, quare qđ grece est ὅτε latine hic sonat tūc, quasi dicat cū pblema est vle mō, quo expositū est, tūc τ mediū equale opʒ esse in his spēbus, τ in eo cuius est cā, τ cōuerti, τ ita a cā sequiē ois effectus, τ ab effectu ois cā. Ubi 𝔳o eiusdē effectus fuerint plures cāe specie differentes (vt pximo textu diximus) nō cōuertuē effectus cum cā. Exponit aūt per exēplū, qđ dixerat, τ inqt. Ut pp qd arbores folio fluūt, τ p arbores intelligit plantas latifolias. Si ergo pp densitatē. i. arescenciā humidi, tūc si τ arbor folio fluit, opʒ esset densitatē. i. arescentiā, si τ densitas est non in quolibet siue qualʒ plāta. sed in q̄libet arbore, est folio fluere, ecce igiē quō ex cā sequitur ois effect⁹, τ ex effectu ois cā seruatis his, quę diximus. Si ergo legaē hoc pacto disiunctiue textus, verba eius clara sunt.

¶ At quęret qspiā rursus si fieri possit, vt nō eadē eiusdē sit vniuersis cā, sed diuersa, nec ne. An si per se qdē est demōstratū, τ nō per signū aut per accñs id fieri nequit, qppe cuʒ ipsum mediū extremi sit ratio. Sin 𝔳o non hoc pacto est demonstratū, fieri potest.

¶ Utrū aūt cōtingat nō eandē esse cām eiusdē effect⁹, sʒ alterā vel ne: An si qdē p se demōstreē, τ nō p signū, aut accñs: nō pōt esse. Rō. n. extremi, mediū ē. Si 𝔳o nō sic, ɔtigit.

Cōmē. 133m. ¶ Hec questio nō facile intelligiē, mihi tñ videē, qonē esse sic intelligēdā. Utrū alicuius effect⁹ possit eē cā altera, τ extranea, per quā ille demonstreē, τ hoc inquit. ¶ Utruʒ aūt cōtingat nō eandē cām esse alicuius eiusdē effectus, sed alteram hoc est extraneaʒ, per quā effectus ille demōstrari possit, ita vel ne. ¶ Rñdet φ si demonstratio est per se, τ nō per signū, neqʒ per accñs, nō pōt esse demōstratio talis effectus per talem cām alterā. i. extraneā. Quia in demōstratione per se rō alterius extremi mediū est, quę non pōt esse extranea alicui eorū. Sin aūt demōstratio non sic fuerit per se, ɔtingit demōstrari talē effectū per cām extraneā. ¶ Quo 𝔳o ad verba attinet. signū hic differt ab accñte (vt Philoponus inqt.) Et Aristo. declarat pmo rhetoricoꝝ. Est. n. signū qđ infert id, cuius est signū necessario, vt lac hēc in mamillis, τ sequitur. n. hęc mulier hʒ lac in mamillis, ergo peperit. Accñs 𝔳o est qđ infert id, cuius est, nō necessario. Ut noctu vagari, non. n. sequitur necessario noctu vagaē ergo fur, bñ. n. cōiecturabilr sequitur. Uerū de his libro scdo prioꝝ. Ex his pʒ per cām nō intellexisse, cām rei, sed cōclusionis. Non. n. signū vel accñs est cā rei, sʒ cōclusionis. Uerū cum demōstratio est per se, causa est rei τ cōclusionis. cum est extranea, est causa conclusionis non rei. Sic mihi videtur esse intelligendum quod Aristo. asserit hic.

Uerbori expositio. Signus quō differat ab accidente.

¶ Fit aūt id cuius, τ id cui est cā, p accñs cōsidereñē. Nō tñ ex numero eoꝝ eē videnē q̄ pponunē. Qđ si ita nō est, silr hēbunt τ mediū. Si. n. equoca sint, mediū habebūt equiuocū. Si sint vt in gñe, mediū hēbūt silr, veluti pp qd ēt mutuo ordie silitudinē subeūt rōnū. Est eni alia cā in lineis, τ in numeris. Atqʒ eadē alia qdē est, vt lineaꝝ rōnē subit. Eadē aūt vt tale hʒ incremētū τ eodē in oibus mō. Ut color aūt colori figuraqʒ figurę sit silis. Alia erit aliū cā. Silē nāqʒ in his est equocū. In figuris. n. in silitudine forsitā rōnū ɔsistit, q̄ iter latera sūt τ anguloꝝ eqlitate. In coloribus aūt in vnitatē ipsius sensus, aut aliquo tali, ea 𝔳o q̄ silitudine rōnū eadē sūt, mediū idētidē silitudine rōnuʒ idē habebūt.

¶ Est aūt τ cuius cā, τ cui, cōsiderare scdm accñs, nō tñ videnē pblemata esse. Si autēʒ non silr se hēbit mediū. Nā si sunt equoca, equiuocū mediū est. Si 𝔳o sicut in gñe, silr se hēbit, vt pp qd cōuertibilr, analogum est. Alia. n. est cā in lineis, τ in numeris, τ eadē, inquātū qdē linee, alia est. Inquātū 𝔳o hñs augumentū tale, eadē est, sic in oibus. Similē aūt esse colorē colori, τ figurā figurę, aliā esse aliū. Equiuocū. n. est silē in his. Hic qdē est forsitā fm analogiā hñe latera, τ eqles

ἐναλλάξ. Cōuertibilr. Mutuo. Commutabilr.

angulos. In coloribus aūt vnū sensum esse, aut aliqd aliud hmōi. Que aūt fm analogiā eadē sunt, ⁊ mediū hñt fm analogiam.

Cōmē. 14m. Expō The. ¶ Themistius vult Aristo. velle declarare mediū sequi ɔditionē maioris extremitatis. Nā cū declarauerat de coexistētia cāe ⁊ cāti, ɔsentaneū vīr eē declarare quo nā mō mediū se hēat ad extrema, quare (vt Them. innuit) declarabit mediū seq ɔditionē maioris extremi. Et nūc iuxta hāc expōnē Aristo. pmo pmittit extrema demrātionis, qles sunt maior ⁊ minor extremitates nō p se ɔsiderari in demrātiōe, sz p accñs. Et ppterea ingt. ¶ Est aūt id cuius cā, ⁊ id cui est cā p accñs cōsiderare in demōstratione, nō tñ sunt pblemata, ⁊ ppōnes, que p se in demrātione ɔsideranť. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet, Verbo℞ expositio. in demōstrationibus maior extremitas dī cuius cā, minor extremitas cui cā, mediū ꝟo ipa cā dī. Quia igiť id cuius cā est, ⁊ id cui cā est, termini sunt, in demrātione p accñs cōsideranť, que lz per accñs ɔsiderenť, pblemata nō sunt, sz termini, ex qbus cōsiciunť pblemata, hoc ergo est, qđ Arist. pmittit, ⁊ (vtputo p expōne terminorū) que extrema appellantur. Hoc ergo pmisso, ostēdit mediū seq ɔditionē maioris extremi, qñ demrātio non fuerit p signū, vel p accñs, ⁊ hoc ingt. Si aūt nō supple demrātio fuerit p signū, aut per accñs, mediū silr se habebit cū maiori extremitate, q̄ dī cuius cā. Et signat Aris. per hec verba (vt Them. innuit) mediū nō seq cōditionē extremitatis, cū demrātio fuerit p signū, aut p accidēs. Expō Ph.lo. ¶ Philoponus ꝟo (si recte verba eius intellexi) refert hec verba ad pxime dicta. Nā cū Arist. declarauerat aliquā demrātionē posse esse p cām extraneā, q̄si remouēdo qōnez, ingt. ¶ Est aūt ⁊ id cuius cā aliq̄ est, ⁊ id cui cā aliq̄ est, cōsiderare fz accñs, vtpote in demrātionibus, quaꝝ mediū est accñs, nō tñ videnť pblemata esse, supple ea, que ex talibus p accñs deducunť, sed quedā rhetorice ɔclōnes. Qđ si dicanť pblemata, silr se hēbit mediū (vt se hz maior extremitas) q̄ est pdicatum pblematis, ⁊ hoc ingt. Si aūt nō sic se hñt, sz querunť vt pblemata, silr se hēbit mediū, vt pdicatū pblematis se hz, ⁊ nūc iuxta hāc expōnē Arist. dedit intelligere qñ mediū sequatur conditionē maioris extremitatis, ⁊ qñ nō. Sequitur.n. nūc maioris extremitatis ɔditionē, cū pblemata sunt p se, ⁊ p media ppria, cū ꝟo q̄ demrānť, nō sunt p se pblemata, neqz p media ppria, nūc nō sequitur mediū maioris extremi cōditionē. Pōt ergo textus hic cū pcedēti sic copulari, si aūt non sic.i. si aūt demrātio nō fuerit p se, ɔtingit demōstrari per cām extraneā. Est aūt cōtingit aūt demrātionē nō esse p se, cū ⁊ cuius cā, ⁊ cui cā ɔsideranť p accñs, vt rhetor ɔsiderat. Addit tñ hec, que demrātio p accñs demōstrat, nō eē pblemata, sed Theses, que sunt qōnes rhetorice. Deinde ponit ɔditiones qbus seruatis, mediū seqť ɔditionē maioris, ⁊ ingt. Si aūt nō fuerit demrātio p accñs, sed p se, ⁊ pblemata p se, nunc mediū se hēbit silr, sicut maior extremitas, dico silr, quo ad equocationē, ⁊ vniuocationē. In rhetoricis ꝟo syllis mediū nō seqť ɔditionem alicuius extremi, qr nō sūt p media ppa, sz extranea. Nec quo ad rē expō Them. differt ab hac, lz videať aliqua dria quo ad pma verba textus. Vterqz tñ vult Aristo. declarare mediū seq cōditionē maioris extremitatis, qñ demōstratio est ex his, q̄ sunt p se, ⁊ pblemata sunt p se. Et qr mediū in talib⁹ seqť ɔditionē maioris extremitatis, exponit q̄ ad q̄, mediū seqť ɔditionē maioris extremitatis, ⁊ ingt. Nam si maiora extrema in demrātionibus sunt equoca, equocū mediū est. Si ꝟo sint sicut in genere, hoc est vniuoca, mediū silr se hēbit, ⁊ erit vniuocū. Affert exēpla, ⁊ ingt. Ut pp qd cōmutabilr analogū.i. ppter qd cōmutata pportio aliqb⁹ inest. Cōstat.n. hāc passionē esse maiorē extremitatē, ⁊ analogū siue equiuocū qd, ⁊ eius mediū silr, ⁊ hoc exponit, ⁊ ingt. Alia.n. est cā in lineis, ⁊ numeris, ⁊ eadē. Inquantū qdē linee supple alie sūt a numeris alia cā est, q̄ de lineis cōmutata pportio demōstrať, ⁊ q̄a de nueris. Inquātū ꝟo hñs augmentū tale (qđ est rō cōmutate pportionis. Est.n. cōmutata pportio, que augeť vniformiter) causa eadez est ⁊ ita quo ad subiecta, causa alia est. Quo ad rōnem passionis, est eadē. Addit sic esse intelligendū in oībus, hoc est tpibus ⁊ corpibus, ⁊ supficiebus, in qbus oībus cōmutata pportio repiť. In oībus.n. rōne hita ad subiecta mediū est aliud, atqz aliud, rōne ꝟo hita ad nomē vel nōis signatione, mediū est idez in oībus. Ulterius assignat aliud exēplu, ⁊ ingt. Similē aūt esse colorē colori, ⁊ figurā figure, aliā eē supple cāz aliā alij, dōm est nā sile in his, nō est vniuocū, sed equocū. Hic qdē.s. in figuris sile est fm pportionē hēe latera, ⁊ equales angulos. Oēs.n. figure eiusdē gñis equilatere sunt, ⁊ equangule. In colorib⁹ aūt sile est hēe vnū sensum, aut aliud hō. Et nō mō mediū seqť maiorē q̄ ad vniuocationē ⁊ equocationē, sz quo ad analogiā, idō ingt. Que aūt extrema maiora in demrātionibus p se sunt fm analogiaz eadē, ⁊ mediū idē hñt fm analogiā. Patet ergo mediū in demōstrationib⁹ p se seq ɔditionē maioris extremitatis, quo ad equocationē, vniuocationē, ⁊ analogiā. Dubitatio ¶ Querēs ⁊ nō iniuria, minor extremitas in demrātione quez locū teneat. Solutio. ¶ Dicet aūt ad hoc dōm minorē extremitatē in demrātione se hēe vt cōcessum, ⁊ mām. Maior autē extremitas se hz (vt causatū) ⁊ quesitum. Mediū ꝟo (vt cā) ⁊ mediū. Est.n. minor extremitas concessum, qđ supponiť, ⁊ mā vtriusqz.s. medij, ⁊ q̄siti. Quare non abre Themistius, ⁊ Philo. tria eē in demrātione affirmarūt qđ, cuius cā, ⁊ cui cā. Est.n. mediū, qđ cā, est quesitū siue maior, cuius cā, est minor siue cōcessum cui est cā.

¶ Cā aūt ⁊ id cuius est cā, atqz id cui est cā, ita se hñt ad mutuo sese sequēdū. Nā si h sumas p singula, id cui⁹ est cā ad plura sese extendit, velut externos angulos q̄tuor rectis eq̄les hēe extēdit triāgulū atqz q̄dratū. Ut si oīa sumas, equať. Sunt.n. q̄cunqz q̄tuor rectis eq̄les externos āgulos hñt. Silr sese hz ⁊ mediū. Est aūt ipm mediū extremi rō primi. Quo circa scie oēs p diffinitionē fiūt, veluti spoliari frōdib⁹ silr sequtur vitē, atqz excedit. Et ficū itē atqz excedit, sz nō oīs superat, sz equať. Si igiť pmū mediuz sumpseris rō illud erit abijciēdi folia. Erit eni primū qdē mediū ꝟsus extremū alteꝝ, tales inqz vniuersas eē, deide mediū huius succū ɔgelari, vel aliqd aliud tale. At si qspiam iterrogauerit quid est defluere folia, cōgelari rñdebimus eius succi qui in seminis ɔiunctione ɔsistit. ¶ Habent aūt se sic ad cōsequēdū adinuicem cā, ⁊ cui⁹ cā, ⁊ cui est cā, vnūqđqz tñ accipiēti, cuius est cā, in plus est, vt q̄tuor eq̄les, qui sūt ex, plus sūt q̄ triāgulus, aut q̄drāgulus, i

oibus aūt ęqualiter. Q ueçunqȝ.n.quatuor rectis ęquales q sūt extra. Et mediū silr est. Est aūt mediuȝ ratio primi extremi, ex quo oēs scientię per definitioneȝ fiunt. Ut folio fluere silr seqtur vitem, ⁊ excellit, ⁊ ficuȝ, ⁊ excellit, sed non oia, sed ęqualia. Si igit̄ accipias primū medium (ratio folio fluendi est. Erit.n.primū quidē in altera mediū, qm̄ huiusmodi sunt oia, deinde huius mediū) quoniā succus densatur, aut qđdam aliud huiusmodi. Quid autem est folio fluere? densari in contactu seminis succum.

Folio fluens A

Densabile in contactu seminis B

Latifolia planta C

D Uitis Ficus

Cōmē 135m. Them. expō. ¶ Scdm Themistiū Arist. agit de reciprocatione eius cuius est cā, ⁊ eius, cui est cā, hoc est de reciprocatione subiecti ⁊ passionis. Appellat aūt id, cui est cā, subm, vt arborē, vitē, ficū. Id cuius est cā, affectionē, vt defrondescere, siue folio fluere. Causam vo, humoreȝ cōtrahi, aut qđ vis aliud. Quia igit̄ supra dictuȝ est cām, ⁊ id cuius est cā cōuerti, si definitio cā sit, ⁊ qđ definit̄ effectus, nūc quō cuius cā.i.affectio, ⁊ cui cā.i.subiectū cōuertant̄, exponit. Et (vt placet Them.) affectio ⁊ subm primū reciprocant̄, vt defrōdescere ⁊ plāta latifolia. Affectio vo, ⁊ subm pticulare, qđ subiecti pmi est aliqua pars, nō reciprocant̄, vt vitis, ⁊ defrondescere. Iuxta hāc expōnē lege verba, ingt. ¶ Sed cā, ⁊ cuius cā ⁊ cui causa ad cōsequēdū inuiceȝ se hñt sic, hoc est partim vt diximus, ⁊ partim, vt dicemus. Diximus.n.cām, ⁊ cuius cā cōuerti, qm̄ cā est definitio eius qđ est cuius cā. Nunc vo dicemus cuius cām, ⁊ cui cā cōuerti, cū cui causa, hoc est subiectū vlr, ⁊ primo sumit̄, non autē particulariter. Ideo subdit, vnūqđqȝ tñ accipiēti hoc est accipienti subm tñ particulariter, cuius cā in plus est subto. Exēplū affert, ⁊ ingt, vt quatuor ęquales, qui sunt extra, hoc est oēs extrinsecos angulos q̄tuor rectis ęquales hīc est affectio in plus se hñs q̄ triāgulus, aut quadrāgulus, ⁊ ita est in plus q̄ subm particulare qđuis sumptū. Est tñ hęc affectio ęqualr se hñs in oibus.i.in subto primo cōtinēti oia
Que cāpan' ppōne. 32. particularia subiecta. ¶ Debes scire Cāpanū virū doctissimū libro pmo elementoȝ Euclidis demōstratiue pbasse in oi figura multiāgula oēs extrīsecos angulos quatuor rectis hīc ęquales, vbi cōstat subm primū esse figurā multiāgulā, affectionē esse oēs extrinsecos angulos q̄tuor rectis hīc ęquales. Cōstat aūt affectionē conuerti cū subto primo, nō aūt cū subiecto pticulari. Ideo

ingt. Queçūqȝ.n.figurę multiangulę angulos, qui sunt extra q̄tuor rectis ęquales hñt. Et ppterea hęc affectio cū primo subiecto cōuertit̄, non aūt cū subiecto pticulari. ¶ Mihi aūt vr̄ Arist. agere de duplici reciprocatione, ⁊ affectiōis cū subto, ⁊ de hac in pma pte textus. Propria expositio.
Et mediȝ cū subto, ⁊ de hac agit in scda parte textus, ⁊ hęc est expositio Philoponi, ⁊ cōuenit verbis Aristo. ⁊ tūc, lege sic. ¶ Dixit aūt se cā, ⁊ cuius cā, ⁊ cui causa ad cōsequēdū se, cū supple sic se hñt (vt dictuȝ est) hoc est in demōstrationibus p se, quę pcedūt p media ppria. Ponit tñ pmo qm̄ affectio cōuertit̄ cū subto, ⁊ qm̄ nō cōuertit̄, ⁊ ingt. Unūqđqȝ tñ accipiēti.i.subm pticulare accipienti cuius cā.i.affectio in plus est. Ut q̄tuor ęq̄les, q sunt extra in plus sunt q̄ triāgulus, aut quadrangulus, In oibus aūt ęqualr sunt.i.in subto pmo ęqualis est affectio illa. Nā queçūqȝ figura angulos, q sunt extra, q̄tuor rectis ęquales hȝ. Et ita pȝ passionē ⁊ subiectū pmū cōuerti, non tñ subm pticulare. Scdo declarat, quō mediū cōuertit̄ cum subto, ⁊ quō non, ⁊ ingt. Et mediū silr est, cū subto se hñs, nā cum pmo subto se hȝ cōuertibilr, cū subiecto pticulari se hȝ in plus. Exponit aūt qđ per mediū intelligit, ⁊ ingt. Est aūt mediū ratio pmi extremi, ⁊ assignat cām, ⁊ ingt. Ex quo.i.ex eo mediū est rō pmi extremi, qr oēs sciē p definitionē primi extremi fiūt, vt suppont. Deinde ponit exemplū, p qđ dat intelligere qm̄ passio cū subto cōuertit̄, ⁊ qm̄ nō, ⁊ inquit. Ut hęc passio quę est folio fluere silr sequit̄ vitē, ⁊ excellit, ⁊ ficū ⁊ excellit, sed nō excellit oia.i.subm pmū, qđ oia cōtinet, sȝ ęqualia excellit.i.pticularia excellit, quę hic vocat ęqualia, forte qr oia sunt ęqualia sub gñe, vel spē. Demū epilogat, ⁊ obscure loqtur, ⁊ inquit. Si igit̄ accipias primū ⁊ ppriū mediū, ⁊ nō extraneū vel per accñs, vȝ.qm̄ succus dēsat̄ siue arescit, aut qđcūqȝ aliud mediū fuerit, tale mediū erit rō folio fluendi, qđ est affectio. Et qm̄ duplex est demōstratio altera pma, ⁊ vlis, in qua demōstrat̄ vlr, qm̄ ois planta latifolia folio fluit. Alia pticularis, in qua pbatur, qm̄ ficus vel vitis folio fluit, ideo ingt. Erit.n.mediū pmū qdeȝ in altera demōstratione, quę demōstrat, qm̄ hȝ sunt oia.i.quę est vlis, pbans, qm̄ ois planta latifolia folio fluit. Deinde huius.s.pticularis demōstrationis erit mediū, in qua pbat̄ qm̄ ficus, vel vitis folio fluit. Et ita i vtraqȝ erit mediū, in pma erit primū ⁊ vle mediū cū subto cōuertibile, in scda erit mediū 2m, ⁊ in plus. Quia accepit succū densari, eē definitionē folio fluēdi, hoc demonstrat ex cōi interrogatione, quę fieri solet, ⁊ ingt. Quid aūt est folio fluere? Rñderi solet est dēsari in cōtactu seminis succū. Hoc ergo mediū vtraqȝ in demōstratione mediū est, in vli qdē ęq̄le cū subto. In pticulari in plus. Pȝ q̄ quō affectio sit i plus ⁊ quō in ęquo cū subto, ⁊ quō mediū sit in plus, ⁊ quō in ęquo cū subto, q̄ duo pposuit Arist. declarare. ¶ Aduerte tñ, oēs hos textus eē obscuros, ⁊ gręcos circa illos nō cōcordes eē, nec (vt mihi vr̄) bñ exponit. Tu vo iudica ¶ Quo vo ad vba attinet, Arist. dicit, qm̄ succus densat̄, aut qđdā aliud, qm̄ duę sunt causę quibus arbores latifolię defrondescunt. Altera, qr humidum cōtrahitur. Altera, qr humidum fit fluidum, propterea aut, aut aliquid aliud.
Demōstratio alia vlis alia particularis.
Uerborū expositio.

¶ In figuris aūt hoc pacto qspiā assignabit, q̄rētibus quonā pacto se sequunt̄ cā ⁊ id cuius est cā. Ponat̄/a/cuiliȝ inesse/b/ipsȝ aūt/b/ cuiqȝ competat eoȝ q̄ sunt/d/a/igit̄ vle hisce fuerit q̄ sūt/d. Etenī id vle dico qđ nō cōuerti

tur. id aũt vl'e vocito pmũ, cũ quo vnũqdq3 qdẽ nõ ↄuertit, vniuersa aũt cõuertunt atq3 equant. B. igit cã est vt a cũctis hisce cõpetat q̃ sũt/d. Op3 g ipsũ/a/ad plura sese extẽdere q̃3 ipm/b. Nã si ita nõ est, cur magis h erit illi⁹ cã? Nã si/b/nõ oib⁹ cõpetit/e/erũt vniuersa illa vnũ qd aliud ab ipso/b. Alioq̃ quo nã pacto dicere licebit. A. qdẽ ipm oi cõpetere/e/ipm aũt/e/nõ oi cõpetere/a. Cur3 vo nõ erit aliq̃ cã. nã ipm/a/cũctis cõpetit/d/at ipsis ẽt/e. Et ipsa igit vnũ qd erũt, atq3 id cõsiderare op3, τ sic/c. Fieri igit põt, vt eiusdẽ, s3 nõ eisdẽ spẽ plures sint cãe, veluti vt lõge sint vite quadrupedes qdẽ cã est ipas bili vacare, volucres aũt ipsas esse siccas aut aliqd aliud.

Jn figuris aũt sic assignabit cõsecutionem causę, τ cuius est causę. Insit/a/ipsi/b/inexistẽs omni/b/aũt vnicuiq3/d/in plus tñ/b/quidẽ igit vl'e inerit vtiq3 ipsius/d. Hoc. n. dico vl'e, qđ non cõuertit, primũ aũt vl'e, cui vnũqdq3 qdem non cõuertit, oĩa aũt cõuertunt, τ nõ excedũt. Ipsis igit/d/causa ipsius/a/est/b. Op3 ergo/a/in plus q̃3/b/extẽdi. Si vo nõ, qd magis cã erit hoc illi⁹. Si igit oibus/e/insit/a/erũt aliqd illa vnũ oĩa aliud/a/b. Si. n. nõ quõ erit dicere, qm̃ cui ipm/e/iest, ei oi ipm/a. Cui aũt ipm/a/inest, ei nõ oi ipsuz/e. Propter qd. n. nõ erit cã aliq̃, vt ipm/a/insit oib⁹/d. Sed nunqd τ quę sunt/e/erũt aliqđ vnũ. Cõsiderare igit op3 hoc, τ sic/c. Cõtigit igit eiusdẽ plures causas esse, sed nõ eisdẽ specie, vt longeua esse quidez quadrupeda non habere choleram causa est. Uolatilia autẽ sicca esse, aut alterum quid.

Longęuum | B Carẽs chola
A | C Siccum esse. D
Elephãtus
Ceruus
Cornix
Aquila
E

Com. 130. Que superius pertractauit. Nunc per exẽpla exponit, τ hoc facit (vt Philoponus inqt) Ut notius τ credibilius faciat, id qđ ostẽsum est. Et primo per exẽplũ exponit, quõ eiusdẽ effectus sint plures causę, nõ tñ in eodẽ subiecto, s3 in diuersis subiectis spẽ, τ hoc ꝓponit, τ inquit. Jn figuris aũt/i/exẽplis sic assignabit aliqs cõsecutionẽ causę τ eius cuius est cã, τ primo per exẽplum assignabit, quõ eiusdẽ effectus sint plures causę, nõ qdẽ eidẽ subiecto, sed spẽ diuersis, τ inqt. Insit/a/longęuum ipsi/b/carenti cholera inexistẽs omni, ita vt oẽ carens cholera sit longęuum/b/vo insit vnicuiq3/d/vt elephãto τ ceruo, in plus tñ, qz alijs multis ab his. Ex isto casu infert pter ꝓpositũ/b/qdem igit vl'e inerit vtiq3 ipsis/d/eo qz inest oibus/d/τ est in plus, vt assumpsit. Est aũt hoc obiter dictũ, qz ꝓpositũ est per exemplũ declarare quõ eiusdem effectus sint plures cãe. Et qm̃ hoc, qđ hic infert, est pter ꝓpositum, etiaz pter ꝓpositum declarat qd hic per vl'e velit. nam vl'e primo huius accepit pro ꝓprio, τ adequato, ideo inqt. Hoc. n. dico vl'e, qđ nõ cõuertit, τ ita hic loqtur de vli Prioristico, pmũ aũt vl'e, cui vnũqdq3 qdẽ non ↄuertit, hoc est cũ quo nullũ particulare cõuertitur, oĩa aũt/i/subiectũ omnia cõtinẽs cõuertitur, τ non excellit, τ hoc dr vl'e Posterioristicũ vt definitio, τ ꝓpriuz. Ergo hic loqtur de vli Prioristico, qđ predicat τ inest oibus, τ est in plus his expositis. Et deductis extra ꝓpositũ, redit ad ꝓpositũ, τ inqt. Ipsis igit/d/cã ipsius/a/est/b/hoc est q᷑ oibus/d/insit/a/cã est ipsum/b/carens cholera. Deinde vult ꝓbare q᷑ ipsius/a/cã est quędã alia ab ipso/b/(vtpote/c/) hoc est q᷑/c/sit cã q᷑/a/insit alijs subiectis gñe diuersis ab ipsis/d/vt q᷑ insit ipsis/e/per/c/mediũ atq3 cãm. Ad huius ꝓbationẽ sumit/a/plus esse q̃3/b/hoc est pluribus cõpetere q̃3 cõpetat/b. Et hoc ꝓponit, τ inqt. Op3 ergo/a/in plus q̃3/b/extẽdi. Et intelligit per/a/longęuũ, per/b/vo carẽs cholera. Uerbũ ergo executiue. τ nõ illatiue tenet. Probat aũt hoc assumptũ, sc3 q᷑/a/in plus sit q̃3/b/τ inqt. Si enĩ non sit in plus, s3 in equo. qd pro cur, magis hoc, sc3/b/sit cã illius, sc3/a/q᷑ insit ipsis/d/q̃3 supple ecõtra. Et per cãm intelligit nõ fm rẽ, sed fm ↄnem. Et recte dicit, qz si/a/effectus cõuertit cũ/b/cã nõ magis/b/erit cã s3 ↄnẽ ipsius/a/ipsis/d/q᷑ insit ipsis/d/τ ita erit cõuersio syllogistica, qm̃ termini cõuertibiles sunt, cuius cõtrariũ superius ꝓbauit, τ nũc supponit. Dixit enim eiusdẽ posse esse plures cãs, quaꝝ cũ nulla cõuertit effectus. Ex hoc assumpto, infert aliud, τ inqt. Si igit oibus/e/insit/a/supple est in plus, oĩa illa/e/erũt aliqđ vnũ aliud ab ipso b/aliud dico ab ipso/b/qz erũt oĩa longęua. Et nõ ꝓ/b/ꝓbat hoc, τ inqt. Si enĩ nõ erunt/e/aliud qd ab ipso/b/s3 erunt lõgęua per ipsum/b/quõ erit dicere, qm̃ cui ipm/e/inest, ei oi ipsum/a/inest, cui aũt ipsum/a/inest, ei non omni ipsum/e/imo erunt/a/τ/e/cõuertibilia qz/a/cõpetit oibus/e/per/b/τ ita ipsa/d/nõ erũt alia ab ipsis/e/nãq3 pp qd/e/sint/a/non erit aliqua alia cã, vt ipm/a/insit oibus/d/imo eadẽ, qz/b/erit cã, τ q᷑/a/insit/e/τ ipsis/d/sed qm̃ hoc falsum est, inqt. Sed τ nunqd τ quę sunt/e/ipsa/erunt aliqđ vnũ. i. sed cur/a/insit ipsis/e/erit aliqua vna alia cã ab ipso/b/ꝓpterea ↄcludit, ↄsiderare igitur op3 hoc, sc3 qd sit illud vnuz, per qđ/a/inest ipsis/e/τ sit pro modo illud vnũ/c/sc3 siccũ esse, quo/a/inest oibus/e. Ex his vult hic per exemplũ/a/longęuũ esse hic duas cãs, alterã, per quã inest oibus/d/alterã per quã inest oib⁹/e. Propterea cõcludit intentũ, τ inqt. Cõtingit igit eiusdẽ plures cãs esse, sed nõ eisdẽ subiectis specie. Ut longeua qdẽ esse quadrupeda nõ hẽe choleram, cã est. Uolatilia aũt longeua esse, cã est sicca esse, aut alterum qd, qđcunq3 illud sit, p3 igit exẽplo eiusdẽ in diuersis subiectis plures cãs eẽ. Queres an sint duę demonstrationes hę, quarũ altera per/b/altera per/c/fit. Philoponus autumat has demõstrationes nõ esse per se, sed per accñs, aut per signũ. Quia demõstratio per se fit ex

primis.

Tex. 11.

Dubitatio prima. Solo Phil.

Refutatio primis. ¶ Sed si q̃ Philoponus inq̃t bene intellexi, nõ placent, q̃m media taliũ demonstrationum, nec sũt accidẽtia, nec signa, vt Arist. in exẽplis innuit. Preterea quodlibet illoꝝ medioꝝ Arist. appellat pp quid, ergo nulla

Propria solu. illaꝝ esse põt demonstratio p signũ, aut p accñs. ¶ Videtur ergo mihi q̃libet talẽ demonstrationẽ esse per se, non tñ vniuersalẽ, q̃m nõ est ex primis, nec phibet eiusdem effectus p se esse plures causas, mõ isit diuersis sub

2° dubitatio iectis. ¶ Queres ẽt an affectio, vt longæuũ esse sit vnius

Sol. philo. rõnis in oĩb⁹ illis subiectis, vtpote in/d/ τ/e. ¶ Philoponus affectionẽ nõ esse vnius rõnis in oĩb⁹ subiectis, sed asserit esse analogũ quoddã, lz videat̃ vnũ quid τ huius rei cãm affirmat ex eo, q̃ plures causę primę non possũt

Juniores. esse eiusdẽ effect⁹. ¶ Juniores ꝟo asserũt fieri posse vt aliqđ vnũ eiusdẽ rõnis sit in diuersis subiectis, qđ tñ rõne habita ad suũ gen⁹, vniuocũ est. Ratione ꝟo habita ad sua subiecta, q̃bus inest analogũ est. Ut dimensio in cęlo, τ elemẽtis. Ratione q̃dem habita ad genus q̃ntitatis, est vniuoca. Ratiõe ꝟo habita ad cęlum, τ ad elemẽta, est analoga, sed hęc questio metaphysica est.

¶ Quod si nõ statim accedũt ad idiuiduũ, τ si nõ solũ vnũ, sz plura sũt media, plures ẽt τ cãę sunt. Utrũ aũt medioꝝ sit singulis cã, vtrũ id qđ est ꝟsus vlẽ primũ, an id qđ ꝟsus singula collocat̃. Pz igit̃ ea esse q̃ ppinquissima sũt vnicuiq3 cui est cã, nã vt primũ sit sub vli. h est cã, veluti vt/a/cõperat ipsi/d/cã est ip̃m/c/ Ut igr̃/a/ꝯpetat ipsi/d/cã ip̃m/c/vt aũt/a/ꝯpetat ipsi/c/cã est ip̃m/b/at vt huic insit idipsũ. At.n. de rõcinatione q̃dẽ demr̃onene qđ nã vtrũq3 sit. Et quo sit modo satis iã patuit, τ simul etiã demõstratiua scia. Est eñ idem.

¶ Si aũt in atomũ nõ statĩ veniunt, τ nõ solũ vnũ mediũ est, sz plura, τ cãę plures sũt. Utrũ aũt cã medioꝝ, q̃ est ad vlẽ primũ, sit, an q̃ singularis, ad singularia. Manifestum igit̃, q̃m q̃ proximę vnicuiq3 sunt, cui cã est. Eius.n. esse, qđ primũ sub vli est, hęc est cã. Ut ipsi/d/eius qđ est/a/ĩesse/c/causa est. Ipsi

Tex.26. igit̃/d/ipsum/c/cã est eius, qđ est/a/ipsi aũt/c/ipsum/b/Huic autẽ idem. ¶ De syllogismo igit̃ τ de demõstratiõe quid vnũquodq3 sit, τ q̃uo fiat, manifestum est, simul autem τ de scientia demonstratiua. Idem eñ est.

Defrondescens. | Scdm̃ succũ cõgelabile | Latifolia | Ficus

A | B | C | D

¶ Querit Aristo. qõnem hypotheticã. Dato q̄ maior extremitas nõ imediate insit minori extremitati, sed inter maiorẽ τ minorẽ extremitatẽ plura media sint, τ p ꝯñs plures causę. Utrũ potior cã, cur maior minori insit, sit ea causa, q̃ prope minorem est, an ea, quę prope maiorẽ, verbi causa, vt si/a/insit ipsi/d/nõ statĩ, sed iterfint/c/b/ medię causę. Utrũ potior causa, cur/a/inest ipsi/d/sit/c/ an/b. de hac qõne Aristo. p̃ sumit hypothesim, q̄ videlz a insit ipsi d/nõ statim, sed p plura media, τ ita p plures causas, τ inq̃t. ¶ Si aũt in atomum.i. ad imediatũ maiores cum de minorib⁹ pręđicant̃, non statim veniũt, τ nõ solum vnũ mediũ est iter maiores τ minores, sed plura, τ etiam causę plures sũt, per quas maiores minorib⁹ insunt, hęc est hypothesis, querit hac sumpta. Utrũ de numero medioꝝ, q̃b⁹/a/inest ipsi/d/ea potior cã sit, quę est ad vlẽ, hoc est ad maiores, videlz/b/an quę singularis.i. pxima, quę est ad singularia hoc est ad minores.s. ad/d/ vtpote/c. Rñdet Aristo. potiorẽ cãm esse pximaz.s./c/τ inq̃t. Manifestũ igit̃, q̃m potiores causę eius effectus, cui est aliq̃ causa, sũt illę, quę sunt illi minori pximę, vt c/potior est/b. Et assignat rõnem, τ inq̃t. Quia eius esse, qđ est minorez esse sub vniuersali p̃ τ per se, hoc est sub maiore, hęc causa, quę illi est proxima potior est. Est ergo ratio, q̄ ideo causa proxima minori, est potior, quia est illa, p quam maior iest minori. Per/c/eñi/a/ip̃m iest ipsi/d/p/b/aũt non ipsi/d/iest, sed ipsi/c. Per latifoliũ.n. defrondescere inest ipsi Ficui, p scdm̃ succũ condẽsabile iest ipsi/c/hoc est ipsi latifolio, ergo cã proxima minori est potior cã. Hęc, q̃ dixit exẽplo mãifestat, τ inq̃t. Ut ipsi/d/ei⁹, qđ est/a/ĩesse/c/causa est. Et repetit hoc, τ inq̃t. Ipsi igit̃/d/cã est ei⁹ qđ est/a/ip̃m/c. Ipsi aũt/c/ipsũ/b/ hoc est, cã ꝟo cur ipsi/c/isit/a/est ip̃m/b/huic aũt, scilz/b/ cur/a/isit idem est causa.i. nulla alia est causa, q̃z idem/a/ est cui illi imediate iexistẽs. Ergo bene dictũ est potiorẽ cãm, quare/a/inest ipsi/d/esse/c/q̃ per/c/inest ipsi/d/per b/ꝟo iest ipsi/c/epilogat, τ inq̃t. De syllogismo igit̃, scilz in libro prioꝝ, τ de demonstratiõe in hoc libro, q̃d vnũquodq3 sit, τ q̃uo fiat, hoc est τ de medio syllogismi τ demonstrationis, manifestum est. Simul aũt τ de scientia demonstratiua manifestũ est, idem eñi est demonstratio τ scientia demonstratiua. Est tñ differentia vt Philoponus inquit. Quia sciẽtia demonstratiua est vt habit⁹, demonstratio vt actus. ¶ Sed ꝯ hęc dubitares, videt̃ eñi potiorem cãm esse, quę prope/a/est, primo, q̃ hz rõnez prioris, secundo q̃ longius se hz ab effectu, ergo hz magis rõnem causę. Preterea in ipsa cessat qđ, si eñi quęrimus pp quid Ficus defrondescit, dicemus, q̃m est latifolia, si adhuc quęrimus pp quid latifoliũ defrondescit, dicemus q̃ est sm̃ succum condensabile, cum ꝟo quęreremus propter quid sm̃ succum condensabile, est defrondescens, nõ possumus cãm assignare, quia est imediata, ergo potior cã est/b/cum in ipsa cesset quęstio. ¶ Et dicendũ cãm potiorem esse, bifariam dici, aut simpl̃r, aut huic⁹, simpl̃r causa potior, est/b/vt rõnes cogũt, huic⁹ ꝟo, B est q̄/a/isit ipsi/d potior cã est/c/a.n. nõ põt iesse ipsi/d/nisi p/c/Ipsi ꝟo/c/nõ nisi p/b. Ergo potior cã cur/a/ est ipsi/d/est/c/nõ ãt est absolute potior, vt rõnes cogũt.

Scia demonstratiua τ demõstratio in quo differũt. Dubitatio. Solutio.

¶ De pricipijs aũt quo nã pacto nota nobis euadunt, τ quis habitus ea cognoscit hic patefiet, si antea dubitamus. Fieri itaq3 nõ posse, vt demõstrationẽ q̃sq̃ sciaz ꝯsequat̃, si nõ cognoscat prima principia vacantia medijs, prius est dem̃ ac explicatũ. Dubitauerit aũt

quispiam vtrum cognitio eorum que medijs vacāt sit eadem, an ante non eadē, et vtrum scientia sit vtriusqʒ an ante sit, sed alterius quidē scientia, alterius aūt aliquid aliud genus, et vtrum habitus eorum non insint, sed fiant ac acquirant, an insint quidem sed lateant.

Tex. 27. ¶ De principijs autē, et quō fiant cognita, et quis est cognoscēs habitus, hinc māifestū est dubitantib⁹ primum. Quod quidem igit non cōtingit scire per demōstrationē nō cognoscētem prīa pricipia imediata, dictum est prius. Immediatorum autē cognitionē, et vtrū eadem est an non eadē. Dubitabit vtiqʒ aliquis. Et vtrum scia vtriusqʒ est, an nō. An hui⁹ quidē sciētia, illi⁹ autē alterum aliquod gen⁹ sit. Et vtrum cum non isint habitus, fiant. An cum isint, lateant.

Them. 138 ¶ De principijs demonstrationis mouet qōnem quo ad duo, vt quō illa nobis inotescant, et que potētia sit, qua illa cognoscimus, vnde inquit. ¶ De pncipijs aūt, et quō fiant cognita, et quis est habitus, idest potētia illa cognoscēs. Hinc manifestū est dubitantib⁹ primū. Hec est qō in genere. Per spēs ꝟo querit tres qōnes, et primo sumit eū, q non cognoscit pma pncipia imediata, saltē qꝛ vera sunt, non posse scire p demonstrationē, et hoc inquit. Qō quidem igit nō ꝯtingit scire p demōstrationē nō cognoscētem pma pncipia imediata, dictū est prius libro p. Ibi n. dictū est ante oēm dmonstrationē oportere scire prima pncipia, qꝛ vera sunt. Tūc circa cognitionē pmorum pncipiorum, querit tria, et inqt. Immediatorum aūt pncipiorum cognitionē. ¶ Dubitabit vtiqʒ qs, et vtrum eadem est cū sciētia demonstratiua. s. specie, an nō eadē, sed altera specie. Est ergo pma qō, vtrum cognitio primorum pncipiorum sit eiusdem speciei cū scientia demōstratiua, an alteri⁹ spēi. ¶ Secūdo querit et vtrum sciētia vtriusqʒ. s. pncipij et conclusiōis est, an nō. Est ergo qō secūda, vtrum cognitio imediatorum principiorum, et ꝯclusionū vtraqʒ sit sciētia, an hui⁹ quidem sciētia. s. ꝯclusionum. Illius aūt. s. pncipij alterum aliquod genus sit honorabilius, et excellētius. ¶ Tertio querit, et verū cum nō insint nobis a nā habitus primorum pncipiorum, fiant nobis de nouo, An cum isint nobis a nā, vt Plato autumat in Cratillo, lateant, et non cognoscamus illos inesse. Hec. n. qō est valde desiderabilis, ppter qō (vt Themistius inqt) Aristo. icepit disputare hanc.

¶ Si igit ipsos habemus absurdum est sane. Fit eni vt lateat nos habentes certiores demonstratione cognitiones has habere. Sin ꝟo nō habentes prius acquirimus, quonam pacto cognoscam⁹ atqʒ discamus ex nō antecedenti cognitione. Id enim fieri nequit, vt de demonstratione etiam dicebamus. Constat igit fieri nō posse, vt aut habeam⁹ ipsos, nō eni sane ignoraremus, aut ignari nullāqʒ habentes habitum consequamur.

¶ Siquidem igit habemus ipsos, incōueniens est. Cōtingit. n. certiores habētes cognitiones qꝫ demōstratio sit, latere. Sinaūt accipiem⁹ non habentes prius, quō vtiqʒ cognoscemus, et addiscemus ex non pexistente cognitiōe. Impossibile enim est, sicut in demōstratione diximus. Manifestum igit est, quī neqʒ hēe possibile est. Sic ignorantib⁹, neqʒ etiam nō habentibus habitum fieri.

¶ Pertractat vltimā qōnem, et disputat pro vtraqʒ parte. Them. 139 Erat. n. questio, vtrū habitus pmorum pncipiorum sit nobis cōgenitus, an sit de nouo acqsitus. Argumētat g. si ipsos habitus habemus congenitos, incōueniens est. Cōtingit eni certiores habētes cognitiōes qꝫ dmonstratio sit, nos latere. Quod vr ridiculū, qꝛ (vt Themistius inqt) Quemadmodū demonstrationē tenere nullus pōt, si tenere se ignoret. ita nec scire pncipia, que scire se nesciat. Eo enim potissimū, qꝛ pncipiorum cognitio certior est. Sic igit non pōt cognitio eorum esse nobis congenita, et nos latere. Sin aūt accipiamus supple demonstratio. i. nō habētes prius cognitionē principiorum cōgenitam, vel sic (et est meli⁹) Sinaūt accipiamus cognitionē pncipiorum nullam prius congenitā habētes, tunc illa cognitio fiet in nobis de nouo, et nulla alia precedet, qō vr falsum. Nam quō vtiqʒ cognoscemus, et addiscemus illam ex non pexistente cognitione. Impossibile. n. est aliquā habere doctrinā siue principiorum, siue ꝯclusionum ex nō pexistente cognitiōe, sicut de demonstratiōe diximus. Ex his qōnem ꝯcludit, et inquit. Manifestum igit est, qꝛ neqʒ habere possibile est a natura congenitā eam sic nobis ignorantib⁹. Neqʒ etiam possibile est habitum eorum fieri de nouo etiam nullam preexistentem cognitionem habentibus, ergo questio pro vtraqʒ parte est dubia.

¶ Necesse est itaqʒ vim quidem nos aliquā potentiamqʒ habere, nō tamen talē vt his ipsis exactior sit, ac certitudine prestabilior. Videtur aūt idipsum aialibus cunctis inesse. Nam habēt vim quandā insitam discernendi, quā quidem vniuersi sensum appellant.

¶ Necesse est itaqʒ habere quandā quidem potentiam, non talem aūt habere, que sit his honorabilior sm certitudinem. Vr aūt hoc oibus inesse aialibus. Habent. n. cōnaturalem potentiam discretiuam, quam sensum vocāt.

¶ Nunc soluit qōnem. Et pmo pro solōne sumit nos hoīes hēe quādā, siue vim, siue potentiā, siue virtutem, nō tn necesse est talē hēe, que sit his pncipijs honorabilior sm certitudinis excellentiā. Cuius cām affert Philoponus ex eo qꝛ illa potētia respectu pncipiorum est veluti subiectū et mā, vel potius vt Seminarium, Cognitio aūt pncipiorum, veluti finis et forma, et ita potētia illa non pōt esse prestantior cognitiōe pncipiorum. Et ne qs credat hanc potētiam ppriam esse hoibus, subscribit. Videtur aūt hoc, siue principiū, siue potētia oibus inesse animalibus, quod pbat ex eo, qꝛ cuncta aialia videnr hēe naturalem quādā potentiā iudicatiuam, siue discretiuam, qua discernunt vtile ab inutili, et delectabile a tristi, quā physici vocant sensum. Dixit aūt videt hoc oib⁹ inesse aialibus, qꝛ hic accipit, et nō probat. Sed in libro de aīa, et de Libro scdo sensu satis abunde pbatur. Sic igit ex his pro suppositione accipit hoīes habere potentiā discretiuā, que sensus dicit, cunctis animalibus tribuentam.

¶ Insito aūt aialibus sensu nā in quibusdam sit forme sensibilis mansio, in quibusdam non sit.

In qb⁹

In qb⁹ igit nō fit, hisce pter ipm sentire non est cognitio, aut omnino, aut eorū circa que nō fit forme mansio. In quibus autem fit, vt causa sentiunt vnum quid in anima habeāt. In his cum multa talia fiunt differētia quedam emergit, vt quibusdam ex talium mansione ratio fiat: quibusdam non fiat.

Cum aūt insit sensus, his qdē aialibus fit mansio sensati, Alijs aūt nō fit. Quibuscunq̄ igit non fit, aut oīno, aut circa quedā non fit, his nec cognitio extra ipm sentire est. In quibus aūt iest sentiētib⁹, habere est vnū quoddā in aīa. Multis igit factis huiusmodi iā, dīa quedam fit, vt in his fit fieri rōnem ex talium memoria, in alijs autem non.

Com.142 Secūdo p solone sumit diuisionē aīaliū. Cū n. oīb⁹ aīalib⁹ insit sensus. Pria diuisio est, ꝙ his aīalib⁹ fit mansio sensati, ita, vt post sentire remaneat aliqd in sentiēte, qḋ dī memoria. Alijs aūt aīalib⁹ talis māsio nō fit, cum nihil post ipm sentire derelinquat. Hanc diuisionē alijs vbis Arist. in libro de memoria sic affert, ꝙ aīalium habentiū sensum. Alia eī⁹, qḋ sentiūt, memoriā seruāt. Alia post sentire nullā prorsus memoriā habēt. Que memoriā seruāt, pfecta aīalia sūt, ⁊ prudētia, vt p metaphysice dī. Que vo post sentire memoriā nō seruant ipfecta aīalia sūt, ⁊ nō prudētia. Rursus eoꝝ, q̄ post ipz sentire memoriā nō hñt. Alia penitus nulloꝝ memoriaz hñt. Alia vo quorūdā nō hñt, ⁊ quorūdam habēt. Habent n. eoꝝ memoriā, que fortiter mouerūt sensum. Que vo debiliter fortasse memoriā non hñt. Puto n. muscas eoꝝ habere memoriā, que fortiter sensuz eaꝝ mouerūt. Aliquoruz aūt debiliter mouentiū fortasse memoriaz non habent. Uerꝝ hec aīalia siue habeāt aliquoꝝ memoriā siue non habeāt, post sentire nihil seruāt eoꝝ saltē, quoꝝ illis nō inest memoria, ⁊ hoc ingt. Quibuscūq̄ igit non fit. s. memoria aut oīno, scilꝫ nulloꝝ penitus, aut saltē non fit circa quedam debiliter mouētia, his nec cognitio ext ipsius sentire est, saltē eoꝝ, quoꝝ nō ē memoria. Ecce ꝙ inuit aliā subdiuisionē. In qbus aūt (vt ingt) sentientibus inest aliqd, est hic vnū quoddā simulachrū in aīa, qḋ dicit memoria. Ulterius eoꝝ aīalium, que memoriā habent, subscribit diuisionē, ⁊ ingt. Multis igit factis hꝫ memorijs iā, dīa quedam fit subaudi aīalium, vel talium memoriaꝝ, vt sit ex memoria taliū in his aīalibus fieri rōnem. In alijs aūt nō sit fieri rōnē. Quasi dicat eoꝝ animalium, que multas memorias habēt, alia sunt, que ex illis memorijs generare rōnē. i. experimentū, quod est aliqua rō, vt homines, q ex multis memorijs quandam rōnem colligunt, que dī experimentuz. Alia vo, que ex multis memorijs nullam rōnem deducūt, aut experimentum, vt Bruta. Est ergo diuisio aīalium, ꝙ alia eoꝝ, que sentiūt memoriā seruāt, alia nō, que nō seruant memoriam, vt penitus nulloꝝ seruāt, aut aliquoꝝ. Eoꝝ vo, que seruāt, alia ex illis memorijs deducūt experimentū, alia nō. Ex his vult hic secūdam suppositionē, scilꝫ ꝙ hoīes ⁊ sensuz, ⁊ memoriam, ⁊ experimentū habeant.

Ex sensu igit fit memoria quēadmodū dicim⁹, ex memoria vo sepius eiusdē facta, experiētia nascit. Plures. n. memorie numero vna experientia est. Experiētia vo aut ex oi vniu genere iaz in aīa ꝯsecutō, qḋ est vnū pter multa qḋq̄ in oibus illis vnum inest, idēq̄ pricipiuz artis atq̄ sciētie pullulat, artis si fit circa generationē, sciētie si fit circa id qḋ est.

Ex sensu igit fit memoria, sicut dicim⁹. Ex memoria aūt multoties eiusdem facta, experimentū. Multe. n. memorie numero experimentū est vnū. Ex experimēto autē, aut ex oī quiescente vniuersali in aīa, aut vno pter multa (qḋ in oib⁹ illis idē vnū sit) Artis principium ⁊ sciētie est. Si qdem igit circa gnātionē artis est. Si vo circa ens, sciētie.

Ex his deducit quō cognitio primoꝝ principioꝝ in nobis fiat, ⁊ vñ accedat, ⁊ ingt. Ex sensu igit fit memoria, scilꝫ in hoībus, sicut nūc diximus. Ex memoria autē multoties eiusdē facta, fit experimentū. Nam multe memorie numero sūt vnū experimētuz saltē in predicatiōe causali. Ex expimento aūt, quod est aut vle de omni, vel de nullo quiescens in anima, vt in subiecto, aut qḋ est vnū, pter multa. s. singularia, nō ita pter singularia, sicut diuersum fm esse (vt Plato dixit) sꝫ qḋ in oībus illis est vnū ⁊ idem fm rem, ⁊ solū rōne diuersum, est artis ⁊ sciētie principium. Artis qdem fm generationē, ⁊ operationem, qua aliqd fit. Sciētie vo fm ens, vt intelligibile, ⁊ speculabile. Est ergo ordo, sensus hominib⁹ inest a nā, sensatio vo ex sensibilibus, ex sensatione fit memoria, ex memorijs experimentū, quod vle predicatiuum in anima, vel in singularibus ipsis positū. Ex experimento tandem fit pncipium artis ⁊ sciētie, hoc pacto scientiaꝝ pncipia nobis fiunt. Dixit aūt experimentū, quod est vniuersale, esse aut in anima, aut vnū cōmune pter multa, sꝫ in illis oībus positum, qꝛ (vt Philoponus ingt) Per vniuersale hic intelligit ppōnem vlem, que aut est in intellectu, aut in reb⁹ singularib⁹, aliquo modo ab illis distincta, est n. vt inquit, vniuersale multiplex.

Neq̄ igit determinati habitus isunt, neq̄ ab alijs ad cognoscendū magis aptis habitibus, sed a sensu fiunt vt diximus, veluti in prelio facta fuga, si steterit vnus, stetit ⁊ alius, deinde alius, donec ad principium est peruentū. Anima autem ⁊ talis vt possit id pati.

Neq̄ igit isunt determinati habitus, neq̄ ab alijs habitib⁹ fiunt notiorib⁹, sed a sensu. Ut in pugna euersione facta, vno stāte, alter stetit. Postea alter, quousq̄ in principiū veniant. Anima aūt est, qualis possit pati hoc.

Com.144 Ad formā ergo q̄ōnis rńdet, ꝙ habitus primoꝝ principioꝝ neq̄ sūt nobis insiti atq̄ a nā insitum (vt Plato, ⁊ Socrates autumāt) neq̄ ex alijs habitib⁹ notioribus in nobis fiūt. Sed fiūt a sensu modo quo dixit, ⁊ p exēplus rursus exponit, ⁊ ingt, vt in pugna euersiōe siue in prelio cū Terga vertūt, vno nāq̄ stāte, alter se illi adiūgendo stetit, postea alter, quousq̄ in pn̄m belli veniāt, q̄si iterum belli pn̄m instaurēt, sic fit pncipiū artis ⁊ sciē, ꝙ ex sensu memoria, ex multis memorijs expimentuz, ⁊ sic fit vle, qḋ est pn̄m artis, ⁊ sciē. Et qꝛ qs posset dicere, quō in aīa tale pncipiū fieri possit, cū nō videat passiua, Rńdet, ⁊ ingt. Anima aūt est talis exsistēs, qualis possit pati hoc, eo qꝛ hꝫ intellectū passiuū, quo pati pōt a sensibilib⁹. Ne

hū ergo pbat hoc fieri in anima, sz sit forma.

C Qđ aūt dictuz est antea, sed nō dilucide di ctum est, id rursus dicemus. Nā cum steterit vnum quę nō differunt, primum vlē tum in aia nascit. Eteni sentit illud qdem singulare. Sensus aūt est ipsius vlis vt hois, sz non callie hois. Rursus in his ipsis stat quousqꝫ ad ea stet quę ptib⁹ vacāt, atqꝫ ad ipsa vniuersalia, veluti tale aial donec stet aial, ⁊ in hoc mō eodē. Necesse ē igit nobis vt ex hisce pꝫ, ipsa prima inductione cognoscere. Sic eniz ⁊ sensus efficit in nobis ipsum vniuersale.

C Quod aūt dictuz est qdē ante, nō clare aūt dictū est, iterꝫ dicamus. Stante.n. vno indifferentiū. Primuz qdem in anima vniuersale est. Etenim sentire quidem singulare est, sensus autē vniuersalis, vt hominis, sed non Callię hominis. Iterum in his statur, quousqꝫ vtiqꝫ ipartibilia, ⁊ vniuersalia sint. Ut huiusmodi aial, quousqꝫ animal, ⁊ in hoc similiter. Manifestū igitur est, qm̄ nobis prima inductione cognoscerę necessarium est. Etenim ⁊ sensus sic vniuersale facit.

Com. 144 C Multipliciter ea, q̄ dicta sūt, videntur obscura. Primo qꝛ nō vꝫ, quo nā pacto aia, cū sit vna, a tot memorijs possit pati. Scdo, qꝛ nō vꝫ ex sensu deduci posse vlē, cū nō sit nisi singulariū. Tertio qꝛ nō vꝫ, quō itellect⁹ possit pcedere vltra vlē, qđ ex singularib⁹ deducit. Videmus.n. itellectū scādere ad vlissima, quoꝝ singularia sensus apprehendere nō vꝫ. Quarto qꝛ ex his, q̄ dixit, nō apparet qūo nā sit hęc methodus, q̄ itellectus ex singularib⁹ vlē deducit, ideo inqt. C Qđ aūt dictū est qdeꝫ ante, nō clare autem dictum est. Ideo iterū dicamus, non clare esse dictum asserit pp illa quattuor. Resoluēdo ergo illa quattuor p ordinē, resoluendo primū inqt. Stante.n. vlī ipso vno de numero indifferentiū primū qdeꝫ in aia vlē est, nā sz vlē sit multa singularia, est vnū vlē, sub cui⁹ vnitate aia pōt pati a multis. Hęc de pmo. Resoluēdo ꝯo secundū, inqt. Eteni sentire qdē est singulare, reiqꝫ singularis. Sensus aūt est rei vlis. Naꝫ sensus est hois, nō Callię hois. Rem hanc Philopon⁹ ⁊ Themistius exposuerunt. Nam quoties sensu cognoscimus Socratē, vna in Socrate cognoscimus hoiem, ⁊ qui hoc rubrū, illud calidū videt, simul ⁊ rubrū ⁊ calidū videt. Sensus ergo cognoscit vlē non seorsum a singulari, sz aliquo modo singulari mixtū. Et sz cognoscam⁹ sensu vlē hoc modo singulari mixtū. Tn̄ sentire est res singularis actuqꝫ pticularis, veluti calefacere, ⁊ vrere. Alibi ꝯo alr dixim⁹, nūc ꝯo sic dixisse nobis satis sit. Hęc ꝺ scdo. Resoluēdo tertium, inqt. Iterꝫ in his stat quousqꝫ vtiqꝫ impartibilia, ⁊ vlīa sint, vt hꝰ aial sensu pcipimus, quousqꝫ aial sit, itellectu apprehēsum. Et hoc.i. corpe silr quousqꝫ corp⁹ sit, ⁊ in hꝰ substātia, quousqꝫ substātia sit, ⁊ in ħ ente, quousqꝫ ens sit. Percipim⁹.n. sensu hoc aial, quousqꝫ itellectu pcipimus aial seorsuꝫ a singulari aiali. Percipimus sensu hoc corp⁹, quousqꝫ itellectu pcipimus corp⁹ vlē, seorsuꝫ a singulari corpe, ⁊ sic de alijs. Hęc de tertio. Ex his tribꝰ resoluit quartū, ⁊ inqt. Manifestū igit est, qm̄ nobis pma pncipia necessariū est cognoscere inductiōe, nō autem syllogismo, aut demonstratione, ⁊ cām affert, cū inquit. Etenim ⁊ sensus sic inducendo vniuersale facit saltem dispositiue, quia proprie itellectus vniuersale facit, ⁊ perspicua est solutio primę q.

C Cuꝫ aūt mētis habituuꝫ qb⁹ verꝫ pspicim⁹ qdam veri ppetuo sint, vt itellectus atqꝫ sciētia, qdam iterdū falsuꝫ suscipiāt. vt opīo, subducēdęqꝫ rōnis principiū, nullūqꝫ aliđ gen⁹ exactius sit scia q̄ itellectus, atqꝫ pricipia notiora sint demōstrationib⁹, sciētiaqꝫ cuꝫ rōne sit omnis, hęc inqꝫ cum ita sint: scia qdē pricipioꝝ nō erit, sed cum fieri nequeat vt aliud quicq̄ veri⁹ scientia sit q̄ itellectus ipse. Intellectus pfecto pricipioꝝ habitus erit. Qđ ex eo quoqꝫ pspicuū fuerit, qꝛ demonstrationis principiū non est demrātio. Quare neqꝫ sciētia. Si igitur pter sciaꝫ nullū aliud gen⁹ verꝫ habemus q̄ intellectum, itellectus sane scię pricipiū erit, atqꝫ principiū qdeꝫ ē ipsi⁹ pricipij. Scia aūt ad rem oēm sese hꝫ silr.

C Qm̄ aūt circa itelligentiā habituū, qb⁹ verꝫ dicimus. Alij qdeꝫ semper veri sūt. Alij aūt recipiūt falsitatem, vt opinio, ⁊ ratio. Uera aūt semper sunt sciētia, ⁊ itellect⁹. Et nulluꝫ gen⁹ sciētia certius est, q̄ itellectus. Principia aūt demonstrationū certiora sūt. Scientia aūt omnis cum rōne est. Principioꝝ sciētia qdem nō vtiqꝫ erit. C Qm̄ autē nihil verius contingit esse scientia q̄ intellectū, Intellectus vtiqꝫ erit principioꝝ ex his considerantibus. Et quoniam demonstratiōis principiū non demōstratio est. Quare neqꝫ sciētię sciētia. Si igitur nullū aliud pręter sciam habemus genus verꝫ. Intellectus vtiqꝫ erit scientię principium. Et principium quidem principij vtiqꝫ erit. Si autem omnis, similiter se habet ad omnem.

C Nunc soluit duas primas qōnes. Pro quarum solōne Com. 145 sumit quattuor. Quorum pmum est, qꝫ scientia, ⁊ intellectus sunt habitus semper veri. Et per scientiaꝫ, intelligit demonstratiuam intelligentiam, per intellectum ꝯo nō potentiam, sed cognitioneꝫ principioꝝ, quę ideo intellectus dicitur, qꝛ nobilior est scientia. Cum enim cognitio principiorum, ⁊ scientia demonstratiua ex intellectu pficiscant, cognitio primoꝝ principioꝝ retinet nomen suę originis, ⁊ dicitur intellectus, inquit. C Quoniam auteꝫ circa dianoeā hoc est intelligentiam habituum, quibus verum dicimus, atqꝫ explicamus. Alij quidem semper veri sunt. Alij autem veri, sed non semper, quia recipiūt falsitatem, vt opinio, quę est conclusio syllogismi dialectici, ⁊ ratio, quę est syllogism⁹ ipse dialecticus. Ueri autem habitus semper, sunt scientia ⁊ itellectus principiorum. Hęc est prima suppositio. Deinde secundo sumit, nulluꝫ esse genus notitię ipsa scientia certius, nisi sit ipse intellectus, ⁊ hoc dico si esse potest aliquod genus notitię certius esse ipsa sciētia. Non.n. esse potest opinio, vel ratio,

ratio, nec ipsamet scientia. Ergo si quid est certius ipsa scientia, erit intellectus. Hec est secunda. Deinde sumit tertio principia demonstrationum esse certiora ipsis demonstrationibus, scientiisque demonstratiuis. Nec hoc probat, sed ex primo libro sumit, quod propter quod vnumquodque tale, et illud magis. Hec est tertia. Sumit quarto scientiam omnem esse cum ratione, hoc est per demonstrationem, quam nec probat, sed ex libro primo vult esse probatam.

Ca. 4.

¶ Ex his quatuor suppositionibus, soluit questiones. Prima erat, An cognitio primorum principiorum sit scientia, vel alterius generis a scientia. soluit, Principiorum itaque cognitio scientia quidem non erit, sed alterius generis, probatur, ex suppositionibus tertia, et quarta. Nam principia demonstrationum sunt certiora ipsa demonstratiua scientia, vt dicit tertia suppositio. Ergo scientia principiorum non est scientia demonstratiua. Preterea probatur ex quarta scientia demonstratiua est per rationem. Principiorum autem cognitio non per rationem est, ergo notitia primorum principiorum non est scientia. Hec ad primam questionem. ¶ Respondet ad secundam, que erat. Si notitia primorum principiorum non est scientia, quid est, vtrum sit quid nobilius. Respondet, et sumit secundam suppositionem pro antecedente, et inquit. Quoniam autem nihil verius contingit esse scientia quam intellectum. Hec enim erat secunda suppositio. Non enim potest opinio vel ratio verior esse scientia, Ideo infert. Intellectus vtique erit cognitio primorum principiorum, erit dico notitia principiorum intellectus ex his considerantibus, que diximus, quia ex secunda suppositione. Et non solum erit ex his considerantibus, sed etiam quia demonstrationis principium non est demonstratio, quare neque scientie principium erit scientia, igitur cum non sit opinio, neque ratio, erit intellectus, et sic patet ad secundam questionem. ¶ Ex solutionibus harum questionum infert duo corollaria. Primum autem

1^m correl^m.

inquit. Si igitur nullum aliud preter scientiam habemus genus verum, nisi intellectum, Intellectus vtique erit scientie principium. Non enim potest esse opinio vel ratio, ergo intellectus est principium scientie, et est primum.

Secundum.

Secundo infert, et principium quidem principij vtique erit, siquidem omnis. i. scientia similiter se habeat ad omnem conclusionem, cuius ipsa est principium, vt intellectus se habet ad ipsam scientiam. Est enim intellectus principium scientie demonstratiue, et scientia demonstratiua principium conclusionis. Ergo patent duo, et quod intellectus principiorum sit principium scientie demonstratiue, et quod principium aliquod sit alicuius principij principium, vt intellectus qui est principium scientie demonstratiue, que est principium conclusionis. Verba autem illa, Si autem omnis, legantur siquidem omnis, et ita patet ad omnes questiones. ¶ Sed circa finem queritur

Questio de medio demonstrationis.

quid sit medium demonstrationis propter quid, et dixi propter quid, quoniam syllogismus ab effectu ad causam non est demonstratio, sed (vt Philoponus inquit) coniectura. ¶ Vbi animaduerte quod in demonstratione propter

Conclu^o. 5.

quid tria sunt, vt Philoponus dixit primo huius, concessum et est minor extremitas, quod ab aliquibus subiectum conclusionis dicitur, quesitum, quod est extremitas maior, et conclusionis predicatum, est autem quesitum aliquando passio concessi, vt si demonstraretur de homine risibile. Aliquando quesitum, et genus, vt si de homine corpus demonstraretur. Hinc queritur, vtrum in demonstratione propter quid medium sit maioris extremitatis definitio, siue maior illa extremitas sit passio, siue quesitum. ¶ Philoponus itaque in hoc libro secundo asseruit

Philopo.

definitionem maioris extremitatis, siue quesiti esse medium in demonstratione propter quid, quam (vt inquit) Aristo. declarare promisit. Declarauit etiam definitionem minoris extremitatis per accidens. Principaliter enim (vt dicit) definitionem maioris intendit. ¶ Huius positionis videtur Themistius in hoc secundo, Arist. enim maxime capite. 8. Mouetur autem Themistius, quoniam Aristo. asserit definitionem que medium est, variari in vnitate pro maioris extremi variatione, quoniam si maior extremitas est vniuoca, et definitio, que medium est, erit vniuoca. Et si maior extremitas est analoga, etiam definitio, que medium est, erit talis. Mouit etiam Philoponus vt puto, quoniam Aristo. asserit medium causam et definitionem idem esse. Quod de definitione minoris extremi intelligi non potest.

Themi.
Cap. 31.

¶ Hanc positionem Thomas vir doctissimus, et Egidius secuti sunt. ¶ Alexander autem et Simplicius asseruerunt definitionem concessi esse medium, quam definitionem Aristo. principaliter in hoc secundo intendere aiunt. Mouentur autem auctoritate Theophrasti, qui asseruit principalem huius libri intentionem esse de definitione subiecti, que medium est. Secundariam autem esse de definitione passionis. Pro hac parte videtur Aristo. primo huius cap. de vtilitate significatorum per se, vbi asserit duo significata per se, esse demonstrationi necessaria, primum, et secundum.

Tho. et Egi.
Alexan. et Simplici.

¶ Alia autem, vt dixit Themi. Ibi, amplificandi exornandique causa esse, vt etiam Philoponus exponit. Per que dant intelligere medium demonstrationis esse definitionem subiecti, quia sic propositio prima erit in secundo modo, et secunda propositio in primo modo. ¶ Pro hac parte sunt multe Arist. auctoritates in philosophia, que cum sint vltra hunc librum, pretermittantur. Pro hac quoque parte sunt etiam rationes. Prima quidem, quoniam passio effluit a principijs subiecti, ergo per illa debet demonstrari. Secundo quia proprium non habet esse, nisi per subiecti essentiam, ergo per illam debet demonstrari. Preterea quicquid esse demonstrat, demonstrat inesse, vt Aristo. hic inquit. Sed concessi definitio ostendit rei substantiam et esse. Ergo demonstrat inesse eorum omnium, que concesso insunt. Preterea id, quo omnia quesita soluuntur de subiecto, est medium in eorum demonstratione. Sed subiecti bona definitio est, qua omnia de illo quesita soluuntur, vt asserit Aristo.

Cap. 31.
Rationes pro
Prima.
Secunda.
Tertia.
Quarta.

¶ Pro consilio horum dicendum quesitum quod de concesso demonstratur, posse accipi prout actu subiecto vel concesso inest, vt fumeretur ridere, et sic subiecto competit soli, non tamen omni et semper. Alio modo accipi prout aptitudine subiecto competit, et sic nihil aliud est nisi subiectum aptum natum, vt risibilitas est homo aptus ridere. Vnde defectus luminis potest accipi actu, et sic est accidens proprium lune, quod soli competit, non semper. Et potest accipi aptitudine, et sic est ipsa luna apta eclipsari. Tunc dicerem quod sumendo quesitum actu, sic cum non fluat ex principijs concessi, demonstrabitur de illo per definitionem quesiti, et non per definitionem subiecti, quia cum definitione sua conuertitur, non autem cum definitione subiecti. At cum aptitudinaliter accipitur, sic cum nihil sit nisi subiectum aptum, de subiecto demonstrabitur definitione subiecti, quia definitio illius cum passione conuertitur. Nihil tamen prohibet etiam definitione passionis demonstrari. Sic igitur dicendum quesitum in actu sumptum demonstrari solum definitione sui, et non subiecti, et sic intellexit prima positio. In aptitudine autem demonstrari potest et definitione subiecti et definitione quesiti, quoniam cum vtraque conuertitur. Et sic intellexit secunda positio, hactenus de medio demonstrationis. ¶ Consequenter

Conciliatio positionum. Quesitum quod de concesso demonstratur potest accipi dupliciter.
Dubiu^m alia.

Ter. 6. dubitatur. Nam primo huius Aristo. asserit prima principia demonstrationum scibilia esse per se, quia ex ipsorum terminorum scientia, termini vero sciuntur intellectu, et sic vult nos cognoscere principia intellectu, quo et eorum terminos cognoscimus. Hic autem asserit principia sciri ex memorijs, sensibus, et experientijs, et sic non solo lumine intellectus, et ita videtur non parua in dictis Arist. contradictio. Preterea Aristo. primo huius conclusiones resoluit ad principia, principia mediata ad imediata, immediata vero ad terminos, terminos autem ad lumen intellectus. Asserit n. conclusiones cognosci ex principijs. Mediata vero principia ex imediatis, immediata vero cognosci ex terminis, terminos vero cognosci intellectu. Et sic numquam resoluit ad sensus memorias et experientias.

Solutio. ¶ Ad hanc dubitationem responderem saluo meliori iudicio, quod imediata principia bifariam considerari possunt, simpliciter, et neganti. Si considerentur simpliciter, sic illa scimus ex memorijs, sensibus, et experientijs, videlicet inductione ex singularibus sensibus, et memorijs deductis. Scimus enim omne elementum ex contrario fieri, quia omne quod generatur, generatur ex contrario. Ulterius scimus omne, quod generatur, generari ex contrarijs inductione singularium omnium, quae sensibus, et memorijs, et experientijs colligitur. Et hoc pacto imediates principia ex memorijs, sensibus, et experientijs habentur, videlicet cum absolute considerantur. At si considerantur respectu illa negantis, sic resoluuntur ad primas communes dignitates, et illae in terminos, qui intellectu accipiuntur, et sic tollitur contradictio. Hic enim Aristo. loquitur de principijs absolute consideratis. In primo vero huius loquitur de principijs consideratis respectu negantis. Haec de secundo libro posteriorum.

FINIS.

Andreas Thomasinus Casinas.

Nyphus adest, vnus naturae sacra parentis
Qui docet, vt dubias stella serena vias.
Delphica sunt sacro haec iuuenes deprompta sacello.
Discite maturo quae dedit ore sonos.
Barbaries Arabum, Graiique, nouique latini.
Cedant, hic rapuit nomina solus auis.
Magnus Aristoteles stygijs remeasset ab vmbris.
A Nypho cuperet clarior esse suo.
Viuat vterque simul semper, relegatur, ametur.
Par quibus eterno nomine fulget honor.

Registrum

a b c d e f g h i k l m n o p

Omnes sunt terni, preter /h/c/p/ qui sunt duerni.

¶ Augustini Nyphi Suessani Medices Philosophi nostra tempestate primarij in libros Posteriorum Analyticorum Aristotelis Commentaria nuper Venetijs ere ac sumptu heredum. q. D. Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis ac sociorum impressa, ac diligenti adhibita cura castigata. Anno Domini ex incarnationis. 1526. Die No. 4. Mensis Decembris.

LEGATORIA A. PANCIMIGLIO · ROMA ·